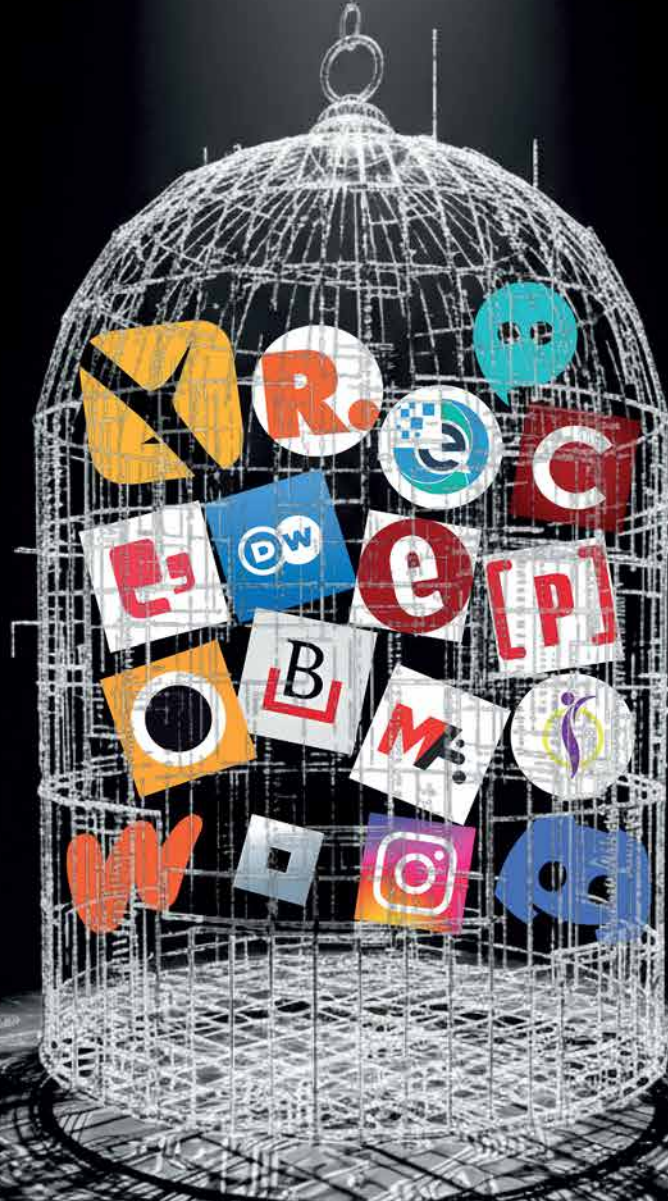

DİJİTAL KAFESTE KAFKAESK SANSÜR: YARGI ELİYLE GERÇEĞİN SUSTURULMASI

ENGELLİWEB 2024

YAMAN AKDENİZ - OZAN GÜVEN

DİJİTAL KAFESTE KAFKAESK SANSÜR: YARGI ELİYLE GERÇEĞİN SUSTURULMASI

ENGELLİWEB 2024

**DİJİTAL KAFESTE KAFKAESK SANSÜR:
YARGI ELİYLE GERÇEĞİN SUSTURULMASI**

Yazarlar: YAMAN AKDENİZ · OZAN GÜVEN

ENGELLİWEB 12

ISBN 978-625-99747-6-7

Eylül 2025

© İfade Özgürlüğü Derneği

Hasırcıbaşı Caddesi, No: 24/4, Kadıköy İstanbul

Sertifika No: 44361

Kapak Tasarımı: Ozan Güven - Yaman Akdeniz

Kitap Tasarımı: Kadir Abbas

ENGELLİWEB 2024

**DİJİTAL KAFESTE KAFKAESK SANSÜR:
YARGI ELİYLE GERÇEĞİN SUSTURULMASI**

YAMAN AKDENİZ-OZAN GÜVEN

• ARAŞTIRMA •

İfade Özgürlüğü Derneği ve 2024 EngelliWeb Raporu Hakkında

Merkezi İstanbul’da bulunan İfade Özgürlüğü Derneği (“İFÖD”) Ağustos 2017’de kurulmuştur. Dernek, dil, din, ırk, cinsiyet, cinsel yönelim, cinsiyet kimliği, yaş, engellilik, politik görüş farklılığı ve diğer nedenlere dayalı hiçbir ayırım gözetmeksizin ifade özgürlüğü hakkına yönelik ihlallerin önlenmesi ve sona erdirilmesine odaklanmıştır. Bu doğrultuda, ifade özgürlüğü hakkı ihlal edilen veya bu hakkı tehlike altında olan kişilere hukuki yardım sağlamak, araştırma, eğitim, ulusal ve uluslararası işbirliği yapmak ve dayanışmayı güçlendirmek amacıyla çalışmalar yürütmektedir. İFÖD, Temmuz 2023’te Birleşmiş Milletler Ekonomik ve Sosyal Konsey (“ECOSOC”) nezdinde akredite olmuş ve özel danışmanlık statüsü kazanmıştır.

EngelliWeb 2008 yılında bir sivil toplum girişimi olarak çalışmalarına başlamış ve 2017’ye kadar Türkiye’den erişime engellenen web siteleri, mahkeme kararları ve idari kararlarla ilgili bilgi ve istatistikleri kamuoyuyla paylaşmıştır. Alanında somut verilere dayanan temel bir kaynak olarak, yerli ve yabancı medya kuruluşları tarafından sıkça atıf yapılan EngelliWeb, akademik makalelerde ve TBMM soru önergelerinde yer almış, ABD Dışişleri Bakanlığı’nın yıllık “İnsan Hakları Raporu”nun Türkiye bölümünde istatistiklerine düzenli olarak yer verilmiştir. EngelliWeb, 2015’te Türkiye Yayıncılar Birliğinin Düşünce ve İfade Özgürlüğü Özel Ödülünü ve 2016’da Deutsche Welle’nin Bobs Kullanıcı Ödülü Türkçe kategorisinde ödül kazanmıştır.

İfade Özgürlüğü Derneğinin kurulması ile EngelliWeb, Dernek bünyesinde çalışmalarına devam etmiş ve Türkiye’de İnternet sansürüyle ilgili yıllık raporlar yayımlamıştır: 2018 EngelliWeb Raporu Haziran 2019’da,ⁱ 2019 EngelliWeb raporu Temmuz 2020’de,ⁱⁱ 2020 EngelliWeb raporu Ağustos 2021’de,ⁱⁱⁱ 2021 EngelliWeb raporu Ekim 2022’de,^{iv} 2022 raporu Temmuz 2023’te^v ve son olarak 2023 raporu Eylül 2024’te

ⁱ Bkz. İfade Özgürlüğü Derneği, EngelliWeb 2018; Türkiye’den Erişime Engellenen Web Siteleri, Haber ve Sosyal Medya İçeriklerinin Analiz Raporu, Haziran 2019: https://ifade.org.tr/reports/EngelliWeb_2018.pdf

ⁱⁱ İfade Özgürlüğü Derneği, EngelliWeb 2019: Buz Dağının Görünmeyen Yüzü, Temmuz 2020, https://ifade.org.tr/reports/EngelliWeb_2019.pdf

ⁱⁱⁱ İfade Özgürlüğü Derneği, EngelliWeb 2020: Fahrenheit 5651: Sansürün Yakıcı Etkisi, Ağustos 2020, https://ifade.org.tr/reports/EngelliWeb_2020.pdf

^{iv} İfade Özgürlüğü Derneği, EngelliWeb 2021: Üst Düzey Kamu Şahsiyetlerinin İncinen İtibarı, Onur ve Haysiyet Yılı, Ekim 2022, https://ifade.org.tr/reports/EngelliWeb_2021.pdf

^v İfade Özgürlüğü Derneği, EngelliWeb 2022: Sulh Ceza Hakimliklerinin Gölgesinde Karanlığa Gömülen Anayasa Mahkemesi, Temmuz 2023, https://ifade.org.tr/reports/EngelliWeb_2022.pdf

yayınlanmış ve kamuoyuyla paylaşılmıştır.^{vi} 2024 içinde ayrıca, Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Komitesi'ne Uluslararası Medeni ve Siyasi Haklar Sözleşmesi ("ICCPR") kapsamında Türkiye değerlendirmesi için bir rapor^{vii} ve Evrensel Periyodik İnceleme ("EPİM") kapsamında bir rapor sunulmuştur.^{viii} İFÖD'ün raporları, ulusal ve uluslararası medyada geniş yankı bulmakta, 5651 sayılı Kanun değişikliklerinin tartışıldığı TBMM oturumlarında sıkça referans gösterilmekte^{ix} ve milletvekilleri tarafından sunulan yazılı soru önergelerinde de İFÖD'ün EngelliWeb çalışmalarına atıf yapılmaktadır.^x

İnternetin özgürleştirici potansiyelinin yerini giderek daha kapalı, denetlenen ve cezalandırıcı bir dijital rejim almaktadır. Türkiye'de bu dönüşümün en görünür tezahürü ise 5651 sayılı Kanun'un erişim engelleme ve içerik çıkarma hükümleri aracılığıyla gerçekleşmektedir. EngelliWeb 2024: *Dijital Kafeste Kafkaesk Sansür* başlıklı bu rapor, 2018-2023 yılları arasında yayımlanan EngelliWeb raporlarının devamı niteliğinde olup, yargı eliyle uygulanan keyfi ve denetimsiz müdahalelerin ifade ve basın özgürlüğü üzerindeki sistematik baskısını belgelemektedir. Özellikle sulh ceza hakimlikleri tarafından "kişilik haklarının ihlali" gerekçesiyle verilen kararlar, kamu yararına hizmet eden haberlerin ve bilgilerin hem dolaşımından kaldırılmasına hem de dijital hafızadan silinmesine yol açmaktadır.

Anayasa Mahkemesinin bu uygulamalara yönelik gecikmeli iptal kararı dahi sansür sürecini durduramamış; aksine, 2024 yılı sansürün daha sistematik, daha hızlı ve daha yaygın hale geldiği bir yıl olmuştur. "Gerçeğin haberleştirilmesinin" suç sayıldığı bir ortamda, dijital alan yargı yoluyla daraltılmakta, kamuoyunun neyi bilmesinin istenmediği hakimlik kararlarıyla belirlenmektedir. Bu rapor, işte tam da bu ortamda, sansürlenmiş içerikleri ifşa etmek, kamusal hafızayı korumak ve susturulmak istenenin görünür kılmak amacıyla hazırlanmıştır.

2024 yılı, Türkiye'de dijital sansürün yalnızca derinleştiği değil, aynı zamanda **Kafkaesk** bir boyut kazandığı yıl olmuştur. Instagram'a yönelik kısa süreli erişim engellemesinden Wattpad, Roblox ve Discord gibi küresel platformların süresiz engellenmesine kadar uzanan uygulamalar; sansürün absürt, öngörülemez ve bireyleri çaresiz bırakan doğasını gözler önüne sermiştir.

Daha önceki yıllarda olduğu gibi, 2024 yılında da "kişilik haklarının ihlali" gerekçesiyle binlerce haber ve içerik erişime engellenmiş, yayından kaldırılmış ve dijital arşivlerden silinerek görünmez kılınmıştır. Anayasa Mahkemesi, 5651 sayılı Kanun'un 8/A maddesine ilişkin olarak 14.09.2023 tarihli **Artı Media GmbH** başvurusunda verdiği Genel Kurul kararıyla bu hükümde ciddi "**yapısal sorunlar**" tespit etmiş;^{xi}

vi İfade Özgürlüğü Derneği, EngelliWeb 2023: *Türkiye'de Adaletsizliğin Sembolü: Sulh Ceza Hakimlikleri ve İnternet Sansürleri*, Eylül 2024, https://ifade.org.tr/reports/EngelliWeb_2023.pdf

vii İfade Özgürlüğü Derneği, Submission to the 142nd Session of the UN Human Rights Committee for Consideration of the State Report of Türkiye, https://ifade.org.tr/reports/IFOD_CCPR_Submission_2024.pdf.

viii İfade Özgürlüğü Derneği, Submission to the 4th Cycle of the UN Human Rights Council for Consideration of the State Report of Türkiye During the 49th Session (Apr – May 2025), <https://uprdoc.ohchr.org/uprweb/downloadfile.aspx?filename=13943&file=EnglishTranslation>

ix Bkz. 23.07.2020 TBMM Adalet Komisyonu Tutanakları; 28.07.2020 TBMM Tutanakları; 11.02.2021 TBMM Tutanakları; 06.04.2021 TBMM Tutanakları; 13.10.2021 TBMM Tutanakları; 10.12.2021 TBMM Tutanakları; 24.03.2022 TBMM Tutanakları; 23.03.2023 TBMM Tutanakları; 06.04.2023 TBMM Tutanakları; 11.12.2024 TBMM Tutanakları.

x Örneğin bkz. Gülüstan Kılıç Koçyiğit tarafından sunulan 12.08.2024 tarih ve 6867 sayılı yazılı soru önergesi; Meral Daniş Beştaş tarafından sunulan 26.09.2023 tarih ve 2172 sayılı yazılı soru önergesi.

xi Artı Media GmbH Başvurusu, B. No: 2019/40078, 14.09.2023, § 47.

devamında 22.11.2023 tarihli **Ahmet Alphan Sabancı ve Diğerleri** başvurusunda,^{xii} 2015–2023 yılları arasında yapılan 62 ayrı bireysel başvuruyu birleştirerek yalnızca Anayasa’nın 26. maddesinde güvence altına alınan ifade özgürlüğünün ihlal edildiğine hükmetmiştir. Ancak 2024 yılı boyunca Anayasa Mahkemesi, 8/A maddesiyle ilgili yeni bir karar vermemiştir. Dahası, Mahkemenin bu konuda verdiği kararların, sulh ceza hakimliklerinin 2024 tarihli herhangi bir kararında dikkate alındığı ya da atıf yapıldığına dair bir bulguya ulaşılamamıştır.

2024 yılı, 8/A maddesinin keyfi ve denetimsiz bir biçimde nasıl işletildiğini gösteren çarpıcı örneklerle doludur. Dünya genelinde milyonlarca kullanıcısı bulunan hikâye paylaşım platformu **Wattpad**, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı’nın talebiyle, **Ankara 10. Sulh Ceza Hakimliğinin 12.07.2024 tarih ve 2024/6507 sayılı** kararıyla erişime engellenmiştir. Benzer şekilde, küresel çevrimiçi oyun platformu **Roblox**, “milli güvenlik ve kamu düzeninin korunması” gerekçesiyle **Adana 6. Sulh Ceza Hakimliğinin 07.08.2024 tarih ve 2024/5282 sayılı** kararıyla 8/A kapsamında erişime engellenmiştir. Yine, gençlerin yoğun biçimde kullandığı mesajlaşma ve sosyal ağ platformu **Discord**, benzer bir gerekçeyle **Ankara 1. Sulh Ceza Hakimliğinin 09.10.2024 tarih ve 2024/12907 sayılı** kararıyla Türkiye’den süresiz biçimde erişime engellenmiştir.

Tüm bu kararlarla ilgili yapılan itirazlar reddedilmiş, Anayasa Mahkemesinin “yapısal sorunlar” tespit ettiği içtihadı ise açık biçimde görmezden gelinmiştir. Bu durum, 8/A maddesinin hâlâ anayasal denetimden uzak, sınırsız bir sansür aracına dönüştüğünü ve **uygulamada hiçbir yargısal standarda bağlı kalınmadığını** bir kez daha gözler önüne sermektedir.

Benzer şekilde, her ne kadar Anayasa Mahkemesi 5651 sayılı Kanun’un 9. maddesini 11.10.2023 tarihli Genel Kurul kararıyla iptal etmiş ve bu karar 10.01.2024 tarihinde Resmî Gazete’de yayımlanmış olsa da, iptal hükmü ancak **10.10.2024** tarihinde yürürlüğe girmiştir. Ancak 2023 raporumuzda da ayrıntılı biçimde ortaya konulduğu üzere, bu yürürlük tarihine kadar sulh ceza hakimlikleri, Anayasa Mahkemesinin iptal kararını tamamen göz ardı ederek 9. madde kapsamında “kişilik haklarının ihlali” gerekçesiyle erişim engelleme ve içerik çıkarma kararları vermeye devam etmiştir.

Anayasa Mahkemesi, 5651 sayılı Kanun’un 8. maddesine Temmuz 2020’de eklenen “içeriğin yayından çıkarılması” yaptırımını da iptal etmiş ve bu karar da **10.10.2024** tarihinde yürürlüğe girmiştir. Ancak tüm bu anayasal denetime rağmen, 2 Ağustos 2024 tarihinde, Türkiye’de 50 milyondan fazla kullanıcısı bulunan Instagram platformu, kamuoyuyla paylaşılmayan bir Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu (BTK) kararıyla, 5651 sayılı Kanun’un 8. maddesi kapsamındaki “katalog suçlar” gerekçe gösterilerek erişime engellenmiştir.^{xiii} Instagram’a yönelik bu sansür 10 Ağustos 2024 tarihine kadar sürmüştür; bu süreçte ne yetkili kurumlar ne de platformun sahibi olan Meta şirketi kamuoyuna açık ve tatmin edici bir açıklama yapmıştır. Konuyla ilgili olarak idari yargıda açılan davalar ise, “konusuz kaldığı” gerekçesiyle reddedilmiştir. Bu gelişme, 2024 yılı içinde sosyal medya platformlarına yönelik sansür uygulamalarının, yalnızca hukuki denetimden değil, aynı zamanda toplumsal şeffahtan da büyük ölçüde yoksun biçimde sürdürüldüğünü göstermektedir.

2024 yılı içinde bazı sulh ceza hakimlikleri, Anayasa Mahkemesinin ihlal kararlarına uyarak yeniden yargılama yapmış ve erişim engelleme ya da içeriğin yayından

^{xii} Ahmet Alphan Sabancı ve Diğerleri Başvurusu, B. No: 2015/13667, 21.11.2023.

^{xiii} Detaylar için bkz. <https://x.com/cyberrights/status/1819751409975214123>

çıkarılması yönündeki yaptırımları kaldırmıştır. Ancak, çok sayıda sulh ceza hakimliği bu anayasal yükümlülüğe uymamış, ihlal kararlarına rağmen yeniden yargılama yapmamış ve hak ihlallerini sürdürmüştür. Böylece, ifade ve basın özgürlüğüne yönelik ihlaller sadece devam etmekle kalmamış, aynı zamanda anayasa yargısı kararlarının sistematik biçimde uygulanmaması nedeniyle daha derin ve yapısal bir krize dönüşmüştür. 2023 raporumuzda da vurguladığımız üzere, Anayasa Mahkemesi kararlarının uygulanmaması pratiği, “**dağ fare doğurdu**” yorumunu haklı çıkaracak şekilde etkisizleşmiştir. Özellikle üst düzey siyasi şahsiyetlerin talepleri doğrultusunda verilen erişim engelleme ve/veya içeriğin çıkartılması kararlarının kaldırılmaması, yargının bağımsızlığı ve tarafsızlığı açısından ciddi soru işaretleri yaratmaya devam etmektedir.

Öte yandan, 5651 sayılı Kanun’un 9. maddesine ilişkin Anayasa Mahkemesi iptal kararının 10.10.2024 tarihinde yürürlüğe girmesiyle birlikte, “kişilik hakları ihlali” gerekçesiyle erişim engelleme uygulamaları sona ermemiş; bu kez **8/A** ve **9/A** maddeleri üzerinden benzer içerikli kararlar vermeye başlanmıştır. 2024 yılının son çeyreğinde, sulh ceza hakimlikleri tarafından verilen bu kararlar, “milli güvenlik”, “kamu düzeni” veya “suç işlenmesinin önlenmesi” gibi gerekçelerle temellendirilse de, incelendiğinde büyük ölçüde daha önce 9. madde kapsamında değerlendirilen içeriklerle benzerlik gösterdiği görülmektedir. Bu gelişme, Anayasa Mahkemesinin iptal kararının sansürü durdurmadığını, sansürün yalnızca biçim değiştirerek sürdüğünü de açıkça göstermektedir.

EngelliWeb projesi kapsamında yürütülen izleme ve belgeleme çalışmaları, 5651 sayılı Kanun’un “kişilik haklarını koruma” amacı taşıyan 9. maddesi uyarınca, bu hükmün yürürlükte kaldığı yaklaşık on yıllık süre zarfında (**2014–2024**), **605** farklı sulh ceza hakimliği tarafından toplam **8.793** farklı karar verildiğini ve bu kararlarla en az **49.533** habere (URL adresinin) yaptırım uygulandığını ortaya koymuştur.^{xiv} Tıpkı önceki yıllarda olduğu gibi, 2024 yılı içerisinde ve özellikle iptal kararının yürürlüğe girdiği **10.10.2024** tarihine kadar verilen kararların büyük çoğunluğu, üst düzey kamu görevlileri, bazı kamu kurumları ile hükümete yakın kişilerin ve şirketlerin başvuruları neticesinde alınmıştır. Bu veriler, sulh ceza hakimliklerinin “kişilik hakkı ihlali” gerekçesini sistematik biçimde kamusal denetimden kaçınmanın bir aracı olarak kullanmaya devam ettiğini göstermektedir.

Tüm bu değerlendirmeler ışığında, EngelliWeb raporlama çalışması kapsamında sayısal olarak tespit edilen erişimi Türkiye’den engellenen web siteleri, alan adları ile erişimi engellenen ve/veya içeriğin çıkarılmasına karar verilen haber içerikleri, sosyal medya hesapları ve paylaşımlarındaki ciddi artış eğilimi 2024 yılı boyunca da devam etmiştir. Bu kapsamda, 2024 yılı sonu itibarıyla Türkiye’den erişimi engellenen web sitesi ve alan adı sayısı toplamda **1.264.506**’ya ulaşmıştır. Söz konusu erişim engellemeleri, **852 farklı kurumun** başvurusu üzerine verilen **1.078.348 farklı karar** doğrultusunda uygulanmıştır.

Bu raporu yayımlamaktaki temel amacımız, sansürün toplumsal hafızada silinmeden kalmasını sağlamak ve önceki raporlarda olduğu gibi sansürün kapsamını somut örneklerle belgelemeye devam etmektir. 2020 yılında aktif hale gelen İfade Özgürlüğü Derneği web sitesinin^{xv} EngelliWeb bölümü^{xvi} ile EngelliWeb X (eski

^{xiv} Erişime engellenmiş ve/veya kaldırılmış, yayından çıkarılmış veya silinmiş haberler.

^{xv} <https://ifade.org.tr>

^{xvi} <https://ifade.org.tr/engelliweb/>

Twitter) hesabı üzerinden,^{xvii} bu raporda da yer verilen erişimi engellenen web siteleri, alan adları ile erişimi engellenen ve/veya içeriğin çıkarılmasına karar verilen haber içerikleri ve sosyal medya hesaplarına dair düzenli haber ve duyurular paylaşılmaktadır. Ancak bu şeffaflık ve belgeleme çabası, doğrudan Derneği hedef haline getirmiştir. Mart 2023'te Derneğin web sitesindeki EngelliWeb bölümünde yer alan 500'den fazla duyuru, Rize Sulh Ceza Hakimliği kararıyla erişime engellenmiş;^{xviii} Mayıs 2023'te ise EngelliWeb 2021 raporunun tamamı, Şile Sulh Ceza Hakimliği kararıyla sansürlenmiştir.^{xix} Yargısal süreçler devam ederken, Şile Sulh Ceza Hakimliği yapılan itirazı değerlendirmeyerek adeta **Kafkaesk** bir tutum sergilemiş; Hâkimler ve Savcılar Kuruluna yapılan şikayet sonuçsuz kalmış ve süreç Anayasa Mahkemesi önüne taşınmıştır. Tüm bu gelişmeler, yalnızca ifade ve basın özgürlüğüne değil, aynı zamanda hak arama özgürlüğüne yönelik sistematik müdahalenin de bir parçası hâline gelmiş; sansürün kalıcı etkilerini ifşa etme, belgeleme ve arşivleme çabalarımız giderek daha fazla baskı ve engelle karşı karşıya kalmıştır.

Tüm bu baskılara rağmen, İFÖD Hukuk Ekibi, Anayasa Mahkemesinin 8/A ve 9. maddeleriyle ilgili ihlal kararlarında önemli bir rol oynamıştır. Ahmet Alphan Sabancı ve Diğerleri^{xx} kararındaki 62 başvurunun %48'i, Abdullah Kaya ve Diğerleri^{xxi} kararındaki 503 başvurunun %70'i ve Artı Media GmbH başvurusu İFÖD tarafından yapılmıştır. 9. maddenin iptaline^{xxii} yol açan Keskin Kalem Yayıncılık ve Diğerleri kararındaki dokuz başvurudan beşi de **İFÖD'e** aittir.^{xxiii}

Bu çalışmanın metodolojisi yaklaşık **246 milyon** alan adının ve **180** farklı haber sitesini içeren **40 milyon** haberin her gün taranmasını, Wikipedia, Youtube, X, Facebook ve Türkiye'deki haber sitelerinin bir kısmını içeren **179 farklı alan adının** erişime engellenip engellenmediğinin gerçek zamanlı izlenmesini, Lumen veri tabanının Uygulama Programlama Arayüzü ve araştırmacılar için geliştirdikleri araçlar kullanılarak veri tabanında yer alan erişim engelleme kararlarının tespiti ve analizi, bazı haber sitelerinden gönderilen erişimin engellenmesi kararlarının analizini kapsamaktadır.

2024 EngelliWeb Raporu, önceki yıllarda olduğu gibi, Prof. Dr. **Yaman Akdeniz** (İstanbul Bilgi Üniversitesi Hukuk Fakültesi) ve Uzman Araştırmacı **Ozan Güven** tarafından hazırlanmıştır. Rapora dolaylı ancak önemli katkılar sağlayan **Lumen** veri tabanına teşekkür ederiz.^{xxiv} 2024 yılına ilişkin karar özetlerinin hazırlanmasına katkılarlarından dolayı Avukat **Dilara Alpan'a** da ayrıca teşekkür ederiz. Son olarak, bu çalışmanın son sürümünü baştan sona titizlikle okuyarak ve proje süresince değerli görüşleriyle katkı sunan Doç. Dr. **Can Cemgil'e** içtenlikle teşekkür ederiz.

^{xvii} @engelliweb - <https://x.com/engelliweb>

^{xviii} Rize Sulh Ceza Hakimliği, 20.03.2023 tarih ve 2023/1003 sayılı karar. Bkz. 20.03.2023 tarihli İFÖD duyurusu, <https://ifade.org.tr/engelliweb/engelliweb-erisime-engellendi/>

^{xix} Şile Sulh Ceza Hakimliği, 18.03.2023 tarih ve 2023/272 sayılı karar. Bkz. <https://ifade.org.tr/engelliweb/engelliweb-2021-raporu-erisime-engellendi/>

^{xx} Ahmet Alphan Sabancı ve Diğerleri Başvurusu, B. No: 2015/13667, 21.11.2023.

^{xxi} Abdullah Kaya ve Diğerleri Başvurusu, B. No: 2016/1430, 22.11.2023.

^{xxii} AYM, E. 2020/76, K. 2023/172, 11.10.2023, R.G. 10.01.2024-32425.

^{xxiii} Keskin Kalem Yayıncılık ve Ticaret A.Ş. ve Diğerleri Başvurusu, B. No: 2018/14884, 27.10.2021.

^{xxiv} <https://www.lumendatabase.org/>

İçindekiler

İfade Özgürlüğü Derneği ve 2024 EngelliWeb Raporu Hakkında	iv
2024 Sonu İtibarıyla Türkiye'den 1.264.506 Web Sitesi Erişime Engellenmiştir.....	2
Anayasa Mahkemesinin Erişim Engelleme İstatistikleri ile İlgili Bilgi Edinme Hakkı Kararı	4
Türkiye'de Erişim Engelleme Yetkisi	6
2024 İçinde Erişime Engellenen Alan Adları, URL, Haber ve İçerikler	13
Alan Adları Engelleme Uygulamaları Genel Değerlendirme.....	13
5651 Sayılı Kanun'un 8. Maddesi Kapsamında Erişime Engellenen Alan Adları	16
5651 Sayılı Kanun'un 8. Maddesi Kapsamında Karar Verme Yöntemleri ve Uygulama Biçimi....	17
Anayasa Mahkemesinin BTK Başkanı'nın Re'sen Yetkisini İptal Kararı.....	18
BTK Başkanının Re'sen Yetkisine İlişkin AYM Kararının Uygulama Süreci ve Sonraki Gelişmeler	18
Anayasa Mahkemesinin 5651 Sayılı Kanun'un 8. Maddesine Dair 2023 Kararı.....	21
Instagram Platformuna Erişim Engeli (Ağustos 2024)	23
Discord Platformuna Erişim Engeli (Ekim 2024)	24
2024 Yılında BTK ve Diğer Kurumlar Tarafından Dikkat Çeken Erişim Engelleme Uygulamaları	26
5651 Sayılı Kanun'un 8/A Maddesi Kapsamındaki Yaptırımlar	29
8/A Kararlarının Sulh Ceza Hakimlikleri Bazında Değerlendirilmesi.....	31
2020-2024 Yıllarında Verilen 8/A Kararları ve Jandarmanın Rolü.....	35
8/A Kararlarının İçerik Analizi	39
2024 Yılı 8/A Kararlarının İçerik Analizi.....	41
Anayasa Mahkemesinin 8/A Maddesi ile ilgili İlkel Yaklaşımı ve Kararları.....	54
Anayasa Mahkemesinin Sendika.org Kararının Uygulanması Süreci	59
Anayasa Mahkemesinin Sendika.org ile İlgili İkinci Kararı.....	60
Anayasa Mahkemesinin 2021-2022 Yıllarında 8/A Maddesine İlişkin Karar Vermemesi.....	61
2023 Yılında Anayasa Mahkemesinin 8/A Maddesine İlişkin Kararları	61
Aynı Karar, Farklı Sonuç: Artı Media Başvurusundaki Çelişki.....	68
AlıHM Nezdinde 5651 Sayılı Kanun'un 8/A Maddesi	70
Wikimedia Foundation, Inc. v. Türkiye Kararı.....	70
Ali Ergin Demirhan (Sendika.org) v. Türkiye Kararı	71
9. Maddenin Yokluğunda 8/A Maddesinin Ağırlığı 2025 Yılında da Hissedilecek.....	73
5651 Sayılı Kanun'un 9. Maddesi Kapsamındaki Yaptırımlar	74
5651 Sayılı Kanun'un 9. Maddesi Kapsamında Erişime Engellenen & Çıkarılan URL, Haber ve İçerikler.....	75

Engellenen & Kaldırılan Haber (URL) İstatistikleri – 2024.....	77
2024 Erişim Engelleme ve İçerik Çıkarma Örnekleri.....	79
Engellenen ve Silinen Haber (URL) İstatistikleri – Genel Toplam (2014-2024).....	145
İnternet Adreslerinin Arama Motorları ile İlişkilendirilmemesi.....	149
Anayasa Mahkemesinin Ali Kızık Kararı ve İlk Bakışta İhlal Uygulaması.....	150
Sulh Ceza Hakimliklerinin 2019 Yılı İlk Bakışta İhlal Değerlendirmesi.....	151
Sulh Ceza Hakimliklerinin 2020 Yılı İlk Bakışta İhlal Değerlendirmesi.....	152
Sulh Ceza Hakimliklerinin 2021 Yılı İlk Bakışta İhlal Değerlendirmesi.....	153
Sulh Ceza Hakimliklerinin 2022 Yılı İlk Bakışta İhlal Değerlendirmesi.....	153
Sulh Ceza Hakimliklerinin 2023 Yılı İlk Bakışta İhlal Değerlendirmesi.....	154
Sulh Ceza Hakimliklerinin 2024 Yılı İlk Bakışta İhlal Değerlendirmesi.....	155
Sulh Ceza Hakimliklerinin 2019-2024 Yılları İlk Bakışta İhlal Değerlendirmesi Karşılaştırması.....	156
Yapısal Sorunların Tespiti ve Anayasa Mahkemesinin	
Keskin Kalem Yayıncılık ve Ticaret A.Ş. ve Diğerleri Kararı.....	158
Keskin Kalem ve Diğerleri Pilot Kararı Kapsamına Alınan Başvurular.....	159
Pilot Kararının Uygulanması ve Abdullah Kaya ve Diğerleri Kararı.....	161
Abdullah Kaya ve Diğerleri Başvurusuna Konu İhlal Kararları ve Yeniden Yargılama Süreçleri.....	167
Anayasa Mahkemesi Kararına Rağmen Kaldırılmayan Sulh Ceza Hakimlikleri Kararları.....	168
Anayasa Mahkemesi Kararına İstinaden Kaldırılan Sulh Ceza Hakimlikleri Kararları.....	171
Anayasa Mahkemesinin 9. Madde ile ilgili İptal Kararı ve Bundan Sonraki Süreç.....	196
5651 Sayılı Kanun'un 9/A Maddesi Kapsamında Erişime Engellenen URL, Haber ve İçerikler.....	201
RTÜK ve Erişim Engelleme Uygulamaları.....	206
RTÜK Lisanslama, Denetim ve Sansür Mekanizmalarının Genişlemesi.....	206
Bürokratik Bariyer ve Yaptırım Mekanizması Olarak Lisans Süreci.....	207
RTÜK'ün Ekonomik Sansür Mekanizması: Lisans Ücretleri ve 2025 Tarifesi.....	208
Türkiye Futbol Federasyonu ve Erişim Engellenmesi Uygulamaları.....	214
VPN Engellemeleri.....	215
Bant Daraltma Uygulamaları.....	217
Hakkında Yasal İşlem Yapılan Sosyal Medya Hesapları.....	221
2018 Yılında Hakkında Yasal İşlem Yapılan Sosyal Medya Hesapları.....	221
2019 Yılında Hakkında Yasal İşlem Yapılan Sosyal Medya Hesapları.....	221
2020 Yılında Hakkında Yasal İşlem Yapılan Sosyal Medya Hesapları.....	222
2021 Yılında Hakkında Yasal İşlem Yapılan Sosyal Medya Hesapları.....	222
2022 Yılında Hakkında Yasal İşlem Yapılan Sosyal Medya Hesapları.....	223
2023 Yılında Hakkında Yasal İşlem Yapılan Sosyal Medya Hesapları.....	223
2024 Yılında Hakkında Yasal İşlem Yapılan Sosyal Medya Hesapları.....	224
Sonuç ve Genel Değerlendirme.....	225

Tablo, Ekran Görüntüsü ve Şekil Listesi

Tablo 1:	2024 Haber Erişim Engellemeleri Lig Tablosu	79
Tablo 2:	2014-2024 Yaptırım Uygulamaları Lig Tablosu.....	147

Ekran Görüntüsü 1:	GüvenliWeb Temmuz 2025 Erişimin Engellenmesi Tedbiri İstatistikleri	5
Ekran Görüntüsü 2:	BTK tarafından erişime engellenen platform	23
Ekran Görüntüsü 3:	Ankara 1. Sulh Ceza Hakimliği tarafından erişime engellenen platform.....	25
Ekran Görüntüsü 4:	Milli Piyango İdaresi Genel Müdürlüğü tarafından erişime engellenen platformlar	26
Ekran Görüntüsü 5:	BTK tarafından erişime engellenen platform	27
Ekran Görüntüsü 6:	BTK tarafından erişime engellenen platformlar.....	27
Ekran Görüntüsü 7:	BTK tarafından erişime engellenen platformlar.....	28
Ekran Görüntüsü 8:	Ankara 10. Sulh Ceza Hakimliği tarafından erişime engellenen platform.....	42
Ekran Görüntüsü 9:	Adana 6. Sulh Ceza Hakimliği tarafından erişime engellenen platform.....	43
Ekran Görüntüsü 10:	Çeşitli Hakimlikler tarafından erişime engellenen haber siteleri	44
Ekran Görüntüsü 11:	Ankara 8. Sulh Ceza Hakimliği tarafından erişime engellenen paylaşımlar	45
Ekran Görüntüsü 12:	Mardin 2. Sulh Ceza Hakimliği tarafından erişime engellenen haberler	46
Ekran Görüntüsü 13:	Van 3. Sulh Ceza Hakimliği tarafından erişime engellenen haberler	46
Ekran Görüntüsü 14:	İstanbul 1. Sulh Ceza Hakimliği tarafından erişime engellenen haberler	47
Ekran Görüntüsü 15:	Ankara 1. Sulh Ceza Hakimliği tarafından erişime engellenen hesaplar	48
Ekran Görüntüsü 16:	Midyat Sulh Ceza Hakimliği tarafından erişime engellenen haberler	48
Ekran Görüntüsü 17:	Mardin 2. Sulh Ceza Hakimliği tarafından erişime engellenen duyurular	49
Ekran Görüntüsü 18:	Midyat Sulh Ceza Hakimliği tarafından erişime engellenen haber	50
Ekran Görüntüsü 19:	Ankara Batı Nöbetçi Sulh Ceza Hakimliği tarafından erişime engellenen haberler	51
Ekran Görüntüsü 20:	İstanbul 2. Sulh Ceza Hakimliği tarafından erişime engellenen haberler	52

Ekran Görüntüsü 21:	Ankara 7. Sulh Ceza Hakimliği tarafından erişime engellenen haberler	53
Ekran Görüntüsü 22:	Gölbasi Sulh Ceza Hakimliği tarafından erişime engellenen haber ve paylaşımlar	55
Ekran Görüntüsü 23:	Ankara 5. Sulh Ceza Hakimliği tarafından erişime tekrardan açılan haber	62
Ekran Görüntüsü 24:	Anayasa Mahkemesi kararıyla ifade özgürlüğü ihlali verilen haber	65
Ekran Görüntüsü 25:	Anayasa Mahkemesi kararıyla erişime tekrardan açılan haberler ...	66
Ekran Görüntüsü 26:	Anayasa Mahkemesi kararıyla erişime tekrardan açılan haberler	67
Ekran Görüntüsü 27:	Çanakkale 1. Sulh Ceza Hakimliği tarafından erişime engellenen web siteleri.....	68
Ekran Görüntüsü 28:	İstanbul Anadolu 10. Sulh Ceza Hakimliği tarafından tekrardan erişim sağlanan duyurular	80
Ekran Görüntüsü 29:	İstanbul Anadolu 10. Sulh Ceza Hakimliği tarafından tekrardan erişim sağlanan haberler	81
Ekran Görüntüsü 30:	İstanbul Anadolu 10. Sulh Ceza Hakimliği tarafından tekrardan erişim sağlanan haberler	81
Ekran Görüntüsü 31:	İstanbul Anadolu 8. Sulh Ceza Hakimliği tarafından yaptırım uygulanan duyurular	82
Ekran Görüntüsü 32:	İstanbul Anadolu 8. Sulh Ceza Hakimliği tarafından yaptırım uygulanan duyurular	82
Ekran Görüntüsü 33:	İstanbul Anadolu 8. Sulh Ceza Hakimliği tarafından yaptırım uygulanan duyurular	83
Ekran Görüntüsü 34:	İstanbul Anadolu 8. Sulh Ceza Hakimliği tarafından yaptırım uygulanan duyurular	83
Ekran Görüntüsü 35:	İstanbul Anadolu 8. Sulh Ceza Hakimliği tarafından yaptırım uygulanan duyurular	83
Ekran Görüntüsü 36:	İstanbul Anadolu 8. Sulh Ceza Hakimliği tarafından yaptırım uygulanan haberler	84
Ekran Görüntüsü 37:	İstanbul Anadolu 8. Sulh Ceza Hakimliği tarafından yaptırım uygulanan haberler	84
Ekran Görüntüsü 38:	İstanbul Anadolu 5. Sulh Ceza Hakimliği tarafından yaptırım uygulanan duyurular	85
Ekran Görüntüsü 39:	İstanbul Anadolu 5. Sulh Ceza Hakimliği tarafından yaptırım uygulanan haberler	85
Ekran Görüntüsü 40:	İstanbul Anadolu 9. Sulh Ceza Hakimliği tarafından yaptırım uygulanan duyurular	86
Ekran Görüntüsü 41:	İstanbul Anadolu 9. Sulh Ceza Hakimliği tarafından yaptırım uygulanan haberler	86
Ekran Görüntüsü 42:	İstanbul 3. Sulh Ceza Hakimliği tarafından yaptırım uygulanan haberler	87
Ekran Görüntüsü 43:	İstanbul 3. Sulh Ceza Hakimliği tarafından yaptırım uygulanan haberler	87

Ekran Görüntüsü 44:	İstanbul Anadolu 3. Sulh Ceza Hakimliği tarafından yaptırım uygulanan haberler.....	88
Ekran Görüntüsü 45:	ESB tarafından yaptırım uygulanan haberler.....	88
Ekran Görüntüsü 46:	Ankara 1. Sulh Ceza Hakimliği tarafından yaptırım uygulanan haberler.....	89
Ekran Görüntüsü 47:	ESB tarafından yaptırım uygulanan haber ve paylaşımlar	90
Ekran Görüntüsü 48:	Ankara 1. Sulh Ceza Hakimliği tarafından yaptırım uygulanan haberler.....	90
Ekran Görüntüsü 49:	Ankara 1. Sulh Ceza Hakimliği tarafından yaptırım uygulanan haberler.....	91
Ekran Görüntüsü 50:	İstanbul 10. Sulh Ceza Hakimliği tarafından yaptırım uygulanan haberler.....	91
Ekran Görüntüsü 51:	İstanbul 5. Sulh Ceza Hakimliği tarafından yaptırım uygulanan haberler.....	92
Ekran Görüntüsü 52:	İstanbul 5. Sulh Ceza Hakimliği tarafından yaptırım uygulanan haberler.....	92
Ekran Görüntüsü 53:	İstanbul 5. Sulh Ceza Hakimliği tarafından yaptırım uygulanan haberler.....	93
Ekran Görüntüsü 54:	İstanbul 10. Sulh Ceza Hakimliği tarafından yaptırım uygulanan paylaşımlar	93
Ekran Görüntüsü 55:	İstanbul 10. Sulh Ceza Hakimliği tarafından yaptırım uygulanan paylaşımlar	94
Ekran Görüntüsü 56:	İstanbul 10. Sulh Ceza Hakimliği tarafından yaptırım uygulanan haberler.....	94
Ekran Görüntüsü 57:	İstanbul Anadolu 9. Sulh Ceza Hakimliği tarafından yaptırım uygulanan haberler.....	95
Ekran Görüntüsü 58:	Alanya 1. Sulh Ceza Hakimliği tarafından yaptırım uygulanan haberler.....	95
Ekran Görüntüsü 59:	Kulu Sulh Ceza Hakimliği tarafından yaptırım uygulanan haberler.....	96
Ekran Görüntüsü 60:	Ankara 2. Sulh Ceza Hakimliği tarafından yaptırım uygulanan haberler.....	97
Ekran Görüntüsü 61:	Ankara 2. Sulh Ceza Hakimliği tarafından yaptırım uygulanan haberler.....	97
Ekran Görüntüsü 62:	ESB tarafından erişime engellenen haberler.....	98
Ekran Görüntüsü 63:	ESB tarafından erişime engellenen paylaşımlar	98
Ekran Görüntüsü 64:	ESB tarafından erişime engellenen haberler.....	99
Ekran Görüntüsü 65:	Bilecik Sulh Ceza Hakimliği tarafından yaptırım uygulanan haberler.....	99
Ekran Görüntüsü 66:	Bilecik Sulh Ceza Hakimliği tarafından yaptırım uygulanan haberler.....	100
Ekran Görüntüsü 67:	İstanbul 5. Sulh Ceza Hakimliği tarafından yaptırım uygulanan haber.....	101
Ekran Görüntüsü 68:	Farklı sulh ceza hakimlikleri tarafından erişime engellenen haber sitesi.....	101

Ekran Görüntüsü 69:	İstanbul Anadolu 9. Sulh Ceza Hakimliği tarafından yaptırım uygulanan haberler	102
Ekran Görüntüsü 70:	ESB tarafından yaptırım uygulanan haberler.....	103
Ekran Görüntüsü 71:	İstanbul Anadolu 2. Sulh Ceza Hakimliği tarafından yaptırım uygulanan haberler	103
Ekran Görüntüsü 72:	İstanbul 1. Sulh Ceza Hakimliği tarafından yaptırım uygulanan haberler	104
Ekran Görüntüsü 73:	İstanbul 6. Sulh Ceza Hakimliği tarafından yaptırım uygulanan haberler	105
Ekran Görüntüsü 74:	Şile Sulh Ceza Hakimliği tarafından yaptırım uygulanan haberler	105
Ekran Görüntüsü 75:	Şile Sulh Ceza Hakimliği tarafından erişime engellenen EngelliWeb 2021 Raporu	106
Ekran Görüntüsü 76:	Konya 5. Sulh Ceza Hakimliği tarafından yaptırım uygulanan haber.....	107
Ekran Görüntüsü 77:	Silivri Sulh Ceza Hakimliği tarafından erişime engellenen haber sitesi.....	108
Ekran Görüntüsü 78:	İstanbul 3. Sulh Ceza Hakimliği tarafından erişime engellenen haber sitesi.....	109
Ekran Görüntüsü 79:	Korkuteli Sulh Ceza Hakimliği tarafından yaptırım uygulanan haberler	110
Ekran Görüntüsü 80:	Siverek Sulh Ceza Hakimliği tarafından yaptırım uygulanan haber.....	111
Ekran Görüntüsü 81:	İstanbul 7. Sulh Ceza Hakimliği tarafından yaptırım uygulanan haber.....	111
Ekran Görüntüsü 82:	İstanbul 5. Sulh Ceza Hakimliği tarafından yaptırım uygulanan haberler	112
Ekran Görüntüsü 83:	Ankara 9. Sulh Ceza Hakimliği tarafından yaptırım uygulanan haberler	113
Ekran Görüntüsü 84:	İstanbul Anadolu 10. Sulh Ceza Hakimliği tarafından erişime engellenen haber.....	114
Ekran Görüntüsü 85:	İstanbul 1. Sulh Ceza Hakimliği tarafından erişime engellenen haber.....	114
Ekran Görüntüsü 86:	İzmir 7. Sulh Ceza Hakimliği tarafından erişime engellenen haberler	115
Ekran Görüntüsü 87:	İstanbul 3. Sulh Ceza Hakimliği tarafından yaptırım uygulanan haberler	116
Ekran Görüntüsü 88:	İstanbul 3. Sulh Ceza Hakimliği tarafından yaptırım uygulanan haberler	116
Ekran Görüntüsü 89:	İstanbul Anadolu 6. Sulh Ceza Hakimliği tarafından yaptırım uygulanan haberler	117
Ekran Görüntüsü 90:	İstanbul 9. Sulh Ceza Hakimliği tarafından erişim engellenen haber	117
Ekran Görüntüsü 91:	Ankara 2. Sulh Ceza Hakimliği tarafından erişim engellenen haber	118

Ekran Görüntüsü 92:	Ankara 3. Sulh Ceza Hakimliği tarafından erişim engellenen haberler	118
Ekran Görüntüsü 93:	ESB tarafından erişim engellenen paylaşım	119
Ekran Görüntüsü 94:	ESB tarafından erişim engellenen haberler	119
Ekran Görüntüsü 95:	Bakırköy 5. Sulh Ceza Hakimliği tarafından erişim engellenen haber	120
Ekran Görüntüsü 96:	Ankara 8. Sulh Ceza Hakimliği tarafından yaptırım uygulanan paylaşımlar	121
Ekran Görüntüsü 97:	Ankara 8. Sulh Ceza Hakimliği tarafından yaptırım uygulanan haberler	121
Ekran Görüntüsü 98:	İstanbul 9. Sulh Ceza Hakimliği tarafından erişime engellenen haberler	122
Ekran Görüntüsü 99:	İzmir 4. Sulh Ceza Hakimliği tarafından erişime engellenen haberler	122
Ekran Görüntüsü 100:	İzmir 3. Sulh Ceza Hakimliği tarafından yaptırım uygulanan haberler	123
Ekran Görüntüsü 101:	Sakarya 2. Sulh Ceza Hakimliği tarafından erişime engellenen haberler	123
Ekran Görüntüsü 102:	Diyarbakır 4. Sulh Ceza Hakimliği tarafından erişime engellenen haberler	124
Ekran Görüntüsü 103:	Uludere Sulh Ceza Hakimliği tarafından erişime engellenen haber	125
Ekran Görüntüsü 104:	Tekirdağ 1. Sulh Ceza Hakimliği tarafından erişime engellenen haber	125
Ekran Görüntüsü 105:	Elazığ 2. Sulh Ceza Hakimliği tarafından erişime engellenen haberler	126
Ekran Görüntüsü 106:	İstanbul 5. Sulh Ceza Hakimliği tarafından yaptırım uygulanan haber	126
Ekran Görüntüsü 107:	İstanbul Anadolu 4. Sulh Ceza Hakimliği tarafından yaptırım uygulanan haberler	127
Ekran Görüntüsü 108:	İstanbul Anadolu 4. Sulh Ceza Hakimliği tarafından yaptırım uygulanan haberler	127
Ekran Görüntüsü 109:	Konya 2. Sulh Ceza Hakimliği tarafından erişime engellenen haber	128
Ekran Görüntüsü 110:	Bakırköy 3. Sulh Ceza Hakimliği tarafından erişime engellenen haber	129
Ekran Görüntüsü 111:	Ankara 8. Sulh Ceza Hakimliği tarafından yaptırım uygulanan haberler	129
Ekran Görüntüsü 112:	Altınözü Sulh Ceza Hakimliği tarafından erişime engellenen haberler	130
Ekran Görüntüsü 113:	İstanbul 2. Sulh Ceza Hakimliği tarafından erişime engellenen haberler	130
Ekran Görüntüsü 114:	Ankara 3. Sulh Ceza Hakimliği tarafından yaptırım uygulanan haberler	131

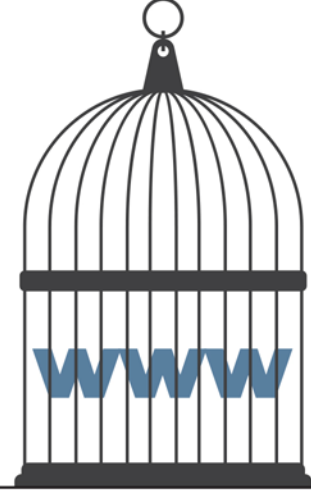
Ekran Görüntüsü 115:	İstanbul 7. Sulh Ceza Hakimliği tarafından yaptırım uygulanan haberler	132
Ekran Görüntüsü 116:	Ankara 8. Sulh Ceza Hakimliği tarafından erişime engellenen haber	132
Ekran Görüntüsü 117:	İstanbul 1. Sulh Ceza Hakimliği tarafından erişime engellenen haber	133
Ekran Görüntüsü 118:	İstanbul 9. Sulh Ceza Hakimliği tarafından erişime engellenen paylaşımlar	133
Ekran Görüntüsü 119:	İstanbul 9. Sulh Ceza Hakimliği tarafından erişime engellenen haberler	134
Ekran Görüntüsü 120:	Silivri Sulh Ceza Hakimliği tarafından erişime engellenen haberler	134
Ekran Görüntüsü 121:	Kırklareli Sulh Ceza Hakimliği tarafından erişime engellenen haberler	135
Ekran Görüntüsü 122:	Sakarya 2.Sulh Ceza Hakimliği tarafından tekrardan erişimi sağlanan haberler	135
Ekran Görüntüsü 123:	Sakarya 2.Sulh Ceza Hakimliği tarafından tekrardan erişimi sağlanan haberler	136
Ekran Görüntüsü 124:	Ankara 5.Sulh Ceza Hakimliği tarafından yaptırım uygulanan paylaşımlar	136
Ekran Görüntüsü 125:	Ankara 5.Sulh Ceza Hakimliği tarafından yaptırım uygulanan haberler	137
Ekran Görüntüsü 126:	İstanbul 5.Sulh Ceza Hakimliği tarafından yaptırım uygulanan paylaşım ve haberler	137
Ekran Görüntüsü 127:	Muğla 1. Sulh Ceza Hakimliği tarafından erişime engellenen haberler	138
Ekran Görüntüsü 128:	İstanbul 10. Sulh Ceza Hakimliği tarafından yaptırım uygulanan duyuru.....	138
Ekran Görüntüsü 129:	İstanbul 10. Sulh Ceza Hakimliği tarafından yaptırım uygulanan haberler	139
Ekran Görüntüsü 130:	İstanbul 6. Sulh Ceza Hakimliği tarafından yaptırım uygulanan duyurular	139
Ekran Görüntüsü 131:	İstanbul 6. Sulh Ceza Hakimliği tarafından yaptırım uygulanan haberler	140
Ekran Görüntüsü 132:	Bakırköy 7. Sulh Ceza Hakimliği tarafından yaptırım uygulanan duyurular	140
Ekran Görüntüsü 133:	Diyarbakır 4. Sulh Ceza Hakimliği tarafından yaptırım uygulanan duyurular	141
Ekran Görüntüsü 134:	Diyarbakır 4. Sulh Ceza Hakimliği tarafından yaptırım uygulanan haber ve paylaşım	141
Ekran Görüntüsü 135:	İstanbul 7. Sulh Ceza Hakimliği tarafından yaptırım uygulanan duyuru.....	142
Ekran Görüntüsü 136:	İstanbul 7. Sulh Ceza Hakimliği tarafından yaptırım uygulanan haberler	142

Ekran Görüntüsü 137:	Arama Motorlarına Bildirim.....	149
Ekran Görüntüsü 138:	AYM tarafından ihlal kararı verilen BirGün haberi	168
Ekran Görüntüsü 139:	Ankara 3. Sulh Ceza Hakimliği Kararına Konu Haberler	169
Ekran Görüntüsü 140:	İstanbul 9. Sulh Ceza Hakimliği tarafından erişime engellenen haber.....	170
Ekran Görüntüsü 141:	Ankara 2. Sulh Ceza Hakimliği Kararına Konu Paylaşım	171
Ekran Görüntüsü 142:	Ankara 5. Sulh Ceza Hakimliği Kararına Konu Paylaşımlar	172
Ekran Görüntüsü 143:	Ankara 7. Sulh Ceza Hakimliği kararına konu paylaşım	172
Ekran Görüntüsü 144:	Gaziantep 2. Sulh Ceza Hakimliği kararına konu haber ve paylaşımlar.....	173
Ekran Görüntüsü 145:	Gaziantep 2. Sulh Ceza Hakimliği kararına konu haber ve paylaşımlar.....	173
Ekran Görüntüsü 146:	Bakırköy 7. Sulh Ceza Hakimliği kararına konu haberler.....	174
Ekran Görüntüsü 147:	Bakırköy 1. Sulh Ceza Hakimliği kararına konu haberler.....	174
Ekran Görüntüsü 148:	Gölbaşı Sulh Ceza Hakimliği kararına konu haberler	175
Ekran Görüntüsü 149:	Ankara 6. Sulh Ceza Hakimliği kararına konu haber	176
Ekran Görüntüsü 150:	Ankara 5. Sulh Ceza Hakimliği kararına konu haberler	176
Ekran Görüntüsü 151:	Ankara 2. Sulh Ceza Hakimliği kararına konu haber ve duyuru.....	177
Ekran Görüntüsü 152:	İstanbul Anadolu 5. Sulh Ceza Hakimliği kararına konu duyurular	178
Ekran Görüntüsü 153:	Ankara 7. Sulh Ceza Hakimliği kararına konu haber.....	178
Ekran Görüntüsü 154:	İstanbul Anadolu 7. Sulh Ceza Hakimliği kararına konu haberler..	179
Ekran Görüntüsü 155:	Bakırköy 4. Sulh Ceza Hakimliği kararına konu haber	179
Ekran Görüntüsü 156:	Sivas 2. Sulh Ceza Hakimliği kararına konu haber ve paylaşım.....	180
Ekran Görüntüsü 157:	Antalya 6. Sulh Ceza Hakimliği kararına konu haber	181
Ekran Görüntüsü 158:	Bakırköy 2. Sulh Ceza Hakimliği kararına konu haberler.....	181
Ekran Görüntüsü 159:	Ankara Batı 2. Sulh Ceza Hakimliği kararına konu haberler.....	182
Ekran Görüntüsü 160:	Ankara Batı 1. Sulh Ceza Hakimliği kararına konu haberler.....	182
Ekran Görüntüsü 161:	Torbalı Sulh Ceza Hakimliği kararına konu haberler.....	183
Ekran Görüntüsü 162:	Ankara Batı 1. Sulh Ceza Hakimliği kararına konu haberler.....	183
Ekran Görüntüsü 163:	Bakırköy 1. Sulh Ceza Hakimliği kararına konu haberler	184
Ekran Görüntüsü 164:	Bakırköy 1. Sulh Ceza Hakimliği kararına konu haberler	185
Ekran Görüntüsü 165:	Ankara 1. Sulh Ceza Hakimliği kararına konu haberler	185
Ekran Görüntüsü 166:	Ankara 1. Sulh Ceza Hakimliği kararına konu haberler	186
Ekran Görüntüsü 167:	Ankara 1. Sulh Ceza Hakimliği kararına konu haberler	186
Ekran Görüntüsü 168:	Ankara 8. Sulh Ceza Hakimliği kararına konu haber	187
Ekran Görüntüsü 169:	Ankara 7. Sulh Ceza Hakimliği kararına konu haber.....	187
Ekran Görüntüsü 170:	Ankara 3. Sulh Ceza Hakimliği kararına konu haber.....	188
Ekran Görüntüsü 171:	Ankara 7. Sulh Ceza Hakimliği kararına konu haber.....	188
Ekran Görüntüsü 172:	Afyonkarahisar 2. Sulh Ceza Hakimliği kararına konu haber	189
Ekran Görüntüsü 173:	Gölbaşı Sulh Ceza Hakimliği kararına konu haber.....	190
Ekran Görüntüsü 174:	İzmir 1. Sulh Ceza Hakimliği kararına konu haberler	191
Ekran Görüntüsü 175:	İzmir 1. Sulh Ceza Hakimliği kararına konu haberler	191
Ekran Görüntüsü 176:	Ankara 3. Sulh Ceza Hakimliği kararına konu haber.....	192

Ekran Görüntüsü 177:	İzmir 4. Sulh Ceza Hakimliği kararına konu paylaşım ve haberler.....	192
Ekran Görüntüsü 178:	Ankara 2. Sulh Ceza Hakimliği kararına konu haber.....	193
Ekran Görüntüsü 179:	İzmir 2. Sulh Ceza Hakimliği kararına konu haberler.....	193
Ekran Görüntüsü 180:	Büyükçekmece 1. Sulh Ceza Hakimliği kararına konu haber.....	194
Ekran Görüntüsü 181:	Ankara 8. Sulh Ceza Hakimliği kararına konu sosyal medya platformu.....	195
Ekran Görüntüsü 182:	Antalya 3. Sulh Ceza Hakimliği kararına konu haberler.....	195
Ekran Görüntüsü 183:	Gölbasi Sulh Ceza Hakimliği tarafından yaptırım uygulanan haberler.....	205
Ekran Görüntüsü 184:	Amerika'nın Sesi ve DW erişime engellendi.....	212
Ekran Görüntüsü 185:	Yaptırım Uygulanan VPN Adresleri.....	215
Ekran Görüntüsü 186:	BTK VPN Adresleri Üst Yazı.....	216
Ekran Görüntüsü 187:	İstanbul 7., Uludere ve Adana 4. Sulh Ceza Hakimliklerinin kararlarıyla, yayımlandıkları gün erişim engeli getirilen haberler ..	230
Ekran Görüntüsü 188:	İstanbul Anadolu 9., Ankara 1. ve Ankara 4. Sulh Ceza Hakimliklerinin kararlarıyla, yayımlandıkları gün erişim engeli getirilen haberler.....	231
Ekran Görüntüsü 189:	Anayasa Mahkemesinin İhlal Kararı Verdiği Haberler.....	232
Ekran Görüntüsü 190:	Anayasa Mahkemesinin İhlal Kararı Verdiği Haber.....	233

Şekil 1:	2006-2024: Yıllara Göre Toplam Erişime Engellenen Web Siteleri Sayıları	3
Şekil 2:	Erişime Engellenen Web Sitelerinin Karar Veren Kurumlara Göre Dağılımı (2024).....	14
Şekil 3:	Erişime Engellenen Web Sitelerinin Karar Veren Kurumlara Göre Dağılımı (2006-2024).....	15
Şekil 4:	Erişime Engellenen Web Sitelerinin Karar Veren Kurumlara Göre Dağılımı (Toplam).....	15
Şekil 5:	2018-2024: BTK v. Yargı 8. Madde Erişim Engelleme Kararları Karşılaştırması.....	19
Şekil 6:	Yargı-BTK Erişim Engelleme (2017-2024) Karşılaştırma.....	20
Şekil 7:	2007-2024: Yıllara Göre TİB, BTK ve Yargı Karşılaştırması.....	21
Şekil 8:	Yıllara göre 5651 Sayılı Kanun Kapsamında Alınan 8/A Karar Sayıları.....	30
Şekil 9:	2024 Yılı İllere Göre 8/A Kararları Dağılımı.....	32
Şekil 10:	2015-2024: İllere Göre 8/A Kararları Dağılımı	33
Şekil 11:	5651 Sayılı Kanun'un 8/A Maddesi Kapsamında Karar Veren Sulh Ceza Hakimlikleri: 2015-2024.....	34
Şekil 12:	5651 8/A maddesi kapsamında erişime engellenen içeriklerin yaklaşık toplamı & dağılımı: 2015-2024.....	40

Şekil 13:	8/A maddesi kapsamında 2024 yılında erişime engellenen içeriklerin dağılımı	42
Şekil 14:	Ahmet Alphan Sabancı ve Diğerleri Kararına Konu Başvuruların Başvuru Yıllarına Göre Dağılımı	63
Şekil 15:	Ahmet Alphan Sabancı ve Diğerleri Kararına Konu Sulh Ceza Hakimlikleri Karar Sayıları	64
Şekil 16:	Yıllık Bazda 9. Madde Kapsamında Yaptırım Uygulanan Toplam Haber Adresleri (URL)	76
Şekil 17:	Yaptırım Uygulanan Haber (URL) Sayıları: 2024	78
Şekil 18:	Yıllık Bazda 9. Madde Kapsamında Yaptırım Uygulanan Haber Adresleri (URL)	145
Şekil 19:	Yaptırım Uygulanan Haber (URL) Sayıları – Genel Toplam: 2014-2024	146
Şekil 20:	Sulh Ceza Hakimliklerinin AYM Ali Kızık Kararı 2019 Uygulama Performansı	151
Şekil 21:	Sulh Ceza Hakimliklerinin AYM Ali Kızık Kararı 2020 Uygulama Performansı	152
Şekil 22:	Sulh Ceza Hakimliklerinin AYM Ali Kızık Kararı 2021 Uygulama Performansı	153
Şekil 23:	Sulh Ceza Hakimliklerinin AYM Ali Kızık Kararı 2022 Uygulama Performansı	154
Şekil 24:	Sulh Ceza Hakimliklerinin AYM Ali Kızık Kararı 2023 Uygulama Performansı	154
Şekil 25:	Sulh Ceza Hakimliklerinin AYM Ali Kızık Kararı 2024 Uygulama Performansı	155
Şekil 26:	Sulh Ceza Hakimliklerinin AYM Ali Kızık Kararı 2019-2024 Uygulama Performansı	156
Şekil 27:	Sulh Ceza Hakimliklerinin AYM Ali Kızık Kararına Atıf ve Değerlendirme Performansı: 2019-2024	157
Şekil 28:	AYM Pilot Karar Uyarınca Görüşülmesi Ertelenen Toplam 334 Başvurunun Yıllara Göre Dağılımı	159
Şekil 29:	AYM Abdullah Kaya ve Diğerleri Kararı: Başvuru Yılları İstatistikleri	161
Şekil 30:	AYM Abdullah Kaya ve Diğerleri Kararı: Başvurucu İstatistikleri	162
Şekil 31:	AYM Abdullah Kaya ve Diğerleri Kararı: Talep Edenler İstatistikleri	162
Şekil 32:	AYM Abdullah Kaya ve Diğerleri Kararı: Talep Edenlerle İlgili İhlal İstatistikleri	163
Şekil 33:	AYM Abdullah Kaya ve Diğerleri Kararı: En Çok ihlal Kararı Verilen Hakimlikler	164
Şekil 34:	AYM Abdullah Kaya ve Diğerleri Kararı: En Çok Bireysel Başvuru Yapılan Hakimlikler	165
Şekil 35:	AYM Abdullah Kaya ve Diğerleri Kararı: Yeniden Yargılama Yapmayan Hakimlikler	166
Şekil 36:	İstanbul Anadolu Sulh Ceza Hakimlikleri: Yeniden Yargılama Yapılmayan Karar Sayıları	167
Şekil 37:	İçişleri Bakanlığı Sosyal Medya İnceleme Verileri (2018-2024)	224
Şekil 38:	2006-2024: Yıllara Göre Toplam Erişime Engellenen Web Siteleri Sayıları	226
Şekil 39:	Erişime Engellenen Web Sitelerinin Karar Veren Kurumlara Göre Dağılımı (2014-2024)	227

Ifade Özgürlüğü Derneğinin EngelliWeb raporu yaklaşık 18 sene önce yürürlüğe giren 5651 sayılı İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanun ve sonrasında ortaya çıkan bazı düzenlemelerle birlikte Türkiye’de gitgide artan İnternet sansürleri ve erişim engelleme uygulamaları hakkında 2024 yılı sonu itibarıyla değerlendirmeleri içermektedir.

Bilindiği üzere, kapanana kadar Telekomünikasyon İletişim Başkanlığı ve sonrasında Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu tarafından Türkiye’den erişime engellenen web siteleri ile ilgili istatistiki veriler ve benzer şekilde Erişim Sağlayıcıları Birliği tarafından da erişime engellenen web siteleri, haberler (URL adresleri) ve sosyal medya içerikleriyle ilgili istatistiki bilgiler **hiçbir zaman resmi olarak açıklanmamıştır**. Dolayısıyla, EngelliWeb raporları bu alandaki yegâne istatistiki verileri içermektedir ve bu alanda referans noktası konumuna gelmiştir.

Erişim engellemelerle ilgili resmi istatistiki verilerin kamuoyu ile paylaşılmaması da hükümet politikasına dönüşmüş olmakla birlikte istatistiki verilerle ilgili önceki yıllarda TBMM soru önergelerine olumsuz cevap verilmiştir.¹ Önceki senelerde Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı tarafından verilen cevaplarda erişime engellenen site sayısı ve istatiksel değerlerin **açıklanmamasının gerekçesi** olarak “**suçun önlenmesi ve suçla mücadelede sıkıntılara sebep olabileceğini**, özellikle çocuk pornosuna ilişkin içeriklerin deşifre olmasına neden olabileceğini **aynca bu tür rakamlar diğer ülkelerce resmi olarak toplu şekilde açıklanmadığından**, uluslararası düzeyde **bu rakamlardan hareketle ülkemiz aleyhine haksız algı meydana getirildiği, bilgi**

1 Bkz. CHP Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer tarafından Cumhurbaşkanı Yardımcısı Fuat Oktay’a 7/8292 esas numaralı ve 04.02.2019 tarihli yazılı soru <https://www2.tbmm.gov.tr/d27/7/7-8292s.pdf>, ve soruya 22.04.2019 tarihinde verilen yazılı cevap, <https://www2.tbmm.gov.tr/d27/7/7-8292sgc.pdf>.

kirliliği oluşturulduğu² gösterilmiştir. 2024 yılında da Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı toplam rakamları açıklamamakla birlikte, yazılı soru önergelerine verilen çeşitli cevaplarda sadece 5651 sayılı Kanun'un 8. maddesi kapsamındaki erişim engelleme kararlarının oransal dağılımına işaret etmiştir.³ Bu özensiz cevap şekli uzun yıllardır devam etmekle birlikte, 5651 sayılı Yasa kapsamındaki erişim engelleme ve içerik çıkarma yaptırımları sadece Yasanın 8. maddesiyle de sınırlı değildir. Dolayısıyla, milletvekilleri tarafından dönemsel olarak sorulan soruların odağı da sadece 8. madde değildir. Bu raporda da detaylı bir şekilde ele alındığı üzere, 5651 sayılı Yasanın 8, 8/A, 9/A ve iptal edilene kadar 9. maddeleri kapsamında web siteleri ve içeriklere yaptırımlar uygulanmaktadır. Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı tarafından verilen cevaplar ise her defasında, genel geçer ifadelerle 8. madde kapsamındaki katalog suçlarla ilgili BTK Başkanı tarafından engellenen web sitelerinin oransal dağılımına işaret etmektedir.

Bu oransal dağılım konusu Anayasa Mahkemesi nezdinde de eleştiri konusu olmuştur. Anayasa Mahkemesi, **Şubat 2023** içinde Genel Kurul nezdinde oybirliğiyle karara bağladığı ve içtihat niteliğindeki **Yaman Akdeniz (2)** kararında⁴ başvurucunun İnternet sitelerine erişimin engellenmesi kararlarına ilişkin istatistiklerle ilgili bilgi edinme talebinin reddedilmesi nedeniyle bilgi edinme hakkıyla ilintili olarak ifade özgürlüğünün ihlal edildiğine karar vermiştir. Bu raporda detaylandırılacağı üzere, Anayasa Mahkemesi kararına rağmen BTK, mevcut EngelliWeb raporlarımıza da konu erişimin engellenmesi konusundaki istatistikleri bu raporda değerlendirileceği üzere başvurucuya vermemiştir.

İfade Özgürlüğü Derneği bünyesinde hazırlanan 2024 EngelliWeb raporunda ise Türkiye'den erişime engellen web siteleri ve alan adları, erişimi engellenen ve/veya içeriğin çıkarılmasına karar verilen haberler (URL adresleri) ve sosyal medya hesap ve içerikleriyle ilgili istatistiki bilgiler gerek 2024 yılı için gerekse genel toplamda 2024 yılı sonu itibarıyla detaylı şekilde kamuoyu ile paylaşılmak üzere hazırlanmıştır. Bundan sonraki süreçte de her sene benzer raporlar İfade Özgürlüğü Derneği tarafından kamuoyu ile paylaşılma devam edilecektir.

2024 SONU İTİBARIYLA TÜRKİYE'DEN 1.264.506 WEB SİTESİ ERİŞİME ENGELLENMİŞTİR

İfade Özgürlüğü Derneğinin önceki yıllarda yayınlanan EngelliWeb raporlarında **2018 yılı sonu itibarıyla Türkiye'den toplam 347.445 alan adı** erişime engellendiği, **2019 sonu itibarıyla** ise bu rakamın **408.494** olduğu, **2020 sonu itibarıyla** bu sayının **467.011'e** ulaştığı ve **2021 sonu itibarıyla** bu sayının **574.798'e** ulaştığı, **2022 sonu itibarıyla** bu sayının **712.558'e** ulaştığı ve son olarak **2023 sonu itibarıyla** bu sayının **953.415'e** ulaştığının tespit edildiği belirtilmiştir. Aşağıda detaylandırılacağı üzere **2024 yılı içinde EngelliWeb çalışması kapsamında tespit edilebildiği** kadarıyla Türkiye'den **toplam 311.091 alan adı** daha erişime engellenmiştir. **2024** içinde erişime

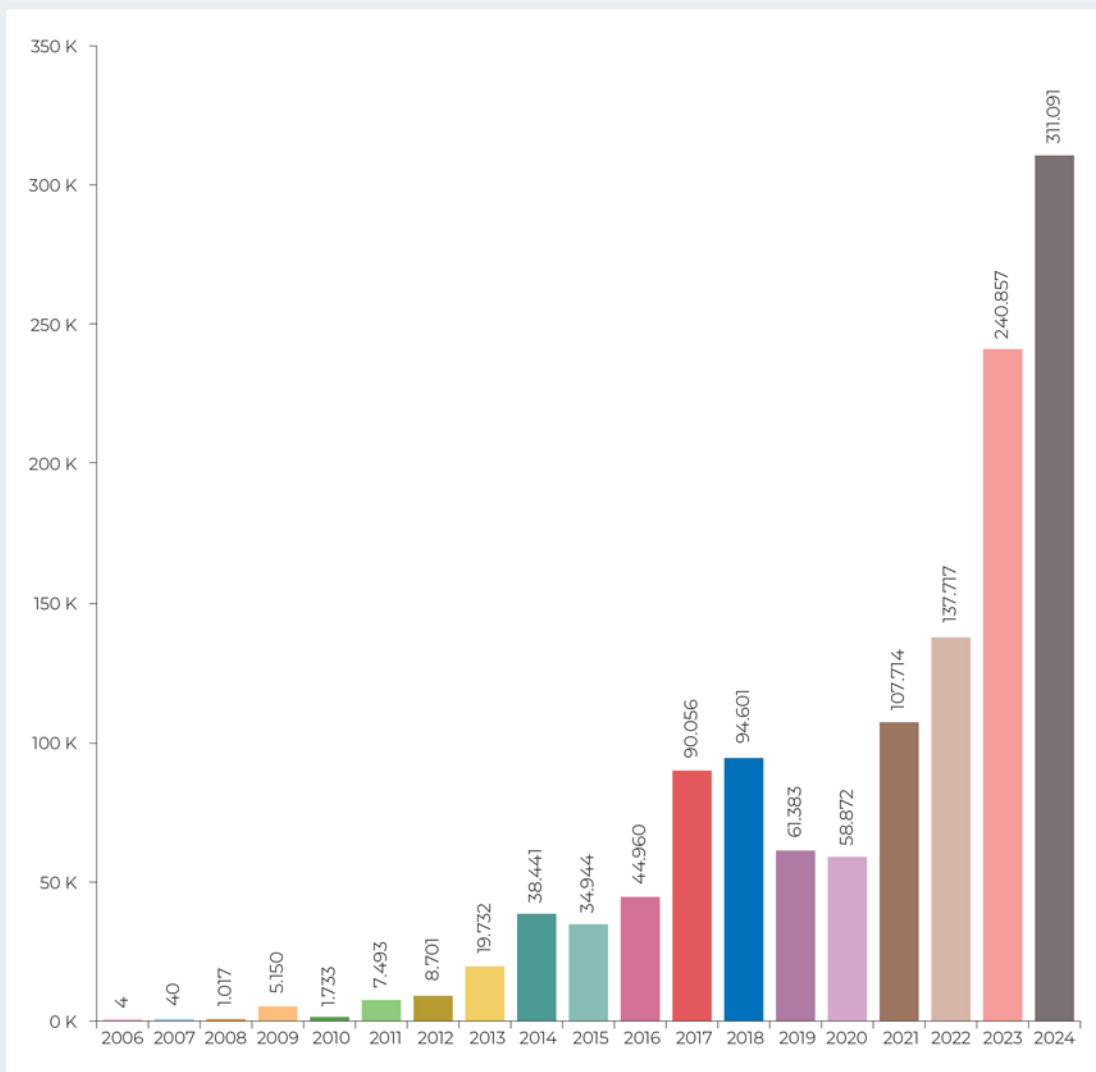
² Bkz. <https://www2.tbmm.gov.tr/d27/7/7-8454c.pdf>

³ Bkz. <https://www.guvenliweb.org.tr/dosya/brEi5.pdf>.

⁴ Yaman Akdeniz (2) Başvurusu, B. No: 2016/6815, 15.02.2023.

engellenen **311.091 alan adı ve web sitesi** ile birlikte 2024 sonu itibarı ile Türkiye’den toplam **1.264.506** web sitesi ve alan adına, **852** farklı kurum ve hakimlikler tarafından verilen toplam **1.078.348** farklı kararlar bu raporda detaylandırılacak hüküm ve yetkilere istinaden erişim engellenmiştir.

Şekil 1: 2006-2024: Yıllara Göre Toplam Erişime Engellenen Web Siteleri Sayıları

Yıllık bazda bir değerlendirme yapıldığında ve **Şekil 1**'de görüleceği üzere **2024** yılı içinde erişimi engellenen web sitelerinde (**311.091**), önceki yıllara göre ciddi artış (2023: **240.857**, 2022: **137.717**, 2021: **107.714**, 2020: **58.872**, 2019: **61.383**, 2018: **94.601**) gözlemlenmiştir. Dolayısıyla, 5651 sayılı Kanun ve erişimin engellenmesi uygulamalarının başlamasından sonraki 17 yıllık sürecin (**2007-2024**) ortalamasının (**yıllık 70.250 web sitesi**) çok üzerinde bir sayıyla alan adı bazında erişimin engellenmesi uygulamalarına **2024** içinde de son sürat devam edilmiştir.

Dahası, tespit edildiği kadarıyla 2024 sonu itibarıyla 270.000 URL adresine, 17.000 Twitter/X hesabına, 75.000 tweet ve X paylaşımına, 25.500 YouTube videosuna, 16.700 Facebook içeriğine ve 16.000 Instagram içeriğine de 5651 sayılı Kanun ve diğer hükümlere istinaden erişim engellendiği tespit edilmiştir.

ANAYASA MAHKEMESİNİN ERİŞİM ENGELLEME İSTATİSTİKLERİ İLE İLGİLİ BİLGİ EDİNME HAKKI KARARI

Her sene yayınladığımız EngelliWeb raporlarında detaylı bir şekilde açıkladığımız üzere erişim engelleme ve içerik çıkarma yaptırımları ve uygulamalarıyla ilgili istatistik bilgileri gerek kapanana kadar Telekomünikasyon İletişim Başkanlığı (“TİB”) ve sonrasında Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu (“BTK”) tarafından gerekse Erişim Sağlayıcıları Birliği (“ESB”) tarafından hiçbir zaman açıklanmamaktadır. İstatistiklerle ilgili yapılan bilgi edinme hakkı başvurularından da sonuç alınamamış ve konu uzun yıllar önce idari yargıya taşınmıştı.

2023 EngelliWeb raporunda ayrıntılarıyla aktardığımız üzere, Anayasa Mahkemesi, Yaman Akdeniz (2) başvurusunda bilgi edinme hakkı ile bağlantılı olarak ifade özgürlüğünün ihlal edildiğine karar vermiştir.⁵ Başvurucu, 2009 yılında Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu’na (“BTK”) yaptığı bilgi edinme başvurusunda, İnternet sitelerine yönelik erişim engelleme kararlarına ilişkin istatistikleri talep etmişti. Ancak bu talep BTK tarafından reddedilmiş, ret işlemi Danıştay’a kadar taşınmış⁶ ve nihayetinde Anayasa Mahkemesine bireysel başvuru yoluna gidilmiştir. AYM, BTK’nın erişim engelleme verilerini açıklamayı reddetmesini, düşünce oluşumuna ve kamuoyunun bilgiye erişimine zarar verdiği gerekçesiyle Anayasa’nın 26. maddesinde güvence altına alınan ifade özgürlüğünün ihlali olarak değerlendirmiştir.

AYM kararında özellikle; başvurucunun kamusal tartışmaya katkı sunmak amacıyla bu bilgileri talep ettiğini,⁷ erişim engelleme uygulamalarının demokratik denetimi açısından bu bilgilerin yüksek kamusal değere sahip olduğunu⁸ ve idarede bu verilerin mevcut olduğunun açık olduğunu belirtmiştir.⁹ Ayrıca, BTK’nın kamuoyuna açık bir şekilde oransal veri yayınlamaya devam ettiğine dikkat çekerek, bu oransal verilerin dayandığı toplam sayıların da mevcut olması gerektiğinin altını çizmiştir.¹⁰ **Görsel 1**’de görüleceği üzere, BTK, GüvenliWeb sitesinde aylık bazda 5651 sayılı yasanın 8. Maddesine istinaden güncel “oransal verileri” yayınlamaya devam etmektedir.¹¹ Bu görselde yer alan oransal verileri hesaplamak için de toplam sayıların bilinmesi gerektiği açıktır.

⁵ Yaman Akdeniz (2) Başvurusu, B. No: 2016/6815, 15.02.2023.

⁶ Danıştay 10. Dairesi, 03.12.2015 tarih E: 2012/2038, K: 2015/5510 sayılı karar.

⁷ Yaman Akdeniz (2) Başvurusu [GK], B. No: 2016/6815, 15.02.2023, § 56.

⁸ Yaman Akdeniz (2) Başvurusu [GK], B. No: 2016/6815, 15.02.2023, § 59.

⁹ Yaman Akdeniz (2) Başvurusu [GK], B. No: 2016/6815, 15.02.2023, § 67.

¹⁰ Yaman Akdeniz (2) Başvurusu [GK], B. No: 2016/6815, 15.02.2023, § 74.

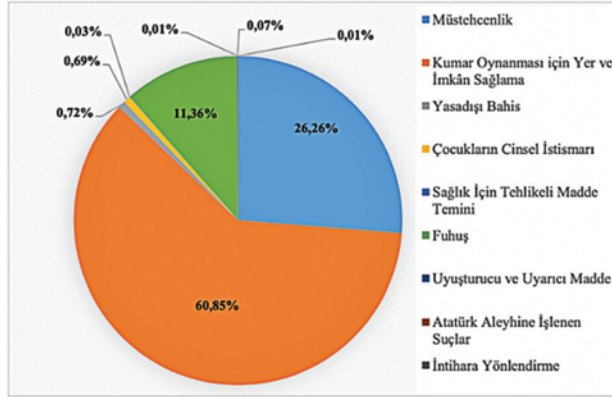
¹¹ Bkz. <https://www.guvenliweb.org.tr/dosya/brEi5.pdf>

ERİŞİMİN ENGELLENMESİ TEDBİRİ İSTATİSTİKLERİ

5651 sayılı Kanunda sayılan katalog suçlar kapsamında, Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumunda idari tedbir olarak uygulanan erişimin engellenmesi tedbirlerinin suç türlerine göre oransal dağılımı aşağıda verilmiştir.

Temmuz 2025 itibarıyla Kurumca Resen aktif olarak engellenen kararlar

Tür	Oran (%)
Müstehcenlik	26,26 %
Kumar Oynanması için Yer ve İmkân Sağlama	60,85 %
Yasadışı Bahis	0,72 %
Çocukların Cinsel İstismarı	0,69 %
Sağlık İçin Tehlikeli Madde Temini	0,03 %
Fuhuş	11,36 %
Uyuşturucu ve Uyarıcı Madde	0,07 %
Atatürk Aleyhine İşlenen Suçlar	0,01 %
İntihara Yönlendirme	0,01 %

- Kurum tarafından erişim engelleme kararlarının %99,88'ini Çocukların Cinsel İstismarı, Fuhuş, Müstehcenlik, Yasadışı Bahis ve Kumar suçları oluşturmaktadır.

AYM, ihlalin ancak yeniden yargılama ile giderilebileceğine karar vermiş;¹² kararın gereği olarak dosya Ankara 2. İdare Mahkemesi'ne gönderilmiş, Mahkeme de AYM kararına uymuştur.¹³ Ancak BTK, bu karara rağmen hâlen bilgi vermemekte ve direnmektedir. Danıştay 10. Dairesi, BTK'nın yürütmeyi durdurma talebini **22.11.2023 tarihinde** reddetmiştir.¹⁴ Dava hâlihazırda Danıştay nezdinde derdesttir.

BTK'nın Anayasa Mahkemesinin bağlayıcı kararına rağmen şeffaflıktan kaçınmaya devam etmesi, kamuoyunun bilgiye erişimini ve ifade özgürlüğünü ihlal etmeyi

¹² Yaman Akdeniz (2) Başvurusu [GK], B. No: 2016/6815, 15.02.2023, § 104.

¹³ Ankara 2. İdare Mahkemesi, 21.06.2023 tarih E: 2023/690, K: 2023/1121 sayılı karar.

¹⁴ Danıştay 10. Dairesi, 22.11.2023 tarih ve E: 2023/4847 sayılı karar.

sürdürdüğünü göstermektedir. İfade Özgürlüğü Derneği olarak, EngelliWeb projemiz kapsamında BTK'nın açıklamadığı bu verilere alternatif olarak kendi tespit ettiğimiz istatistikleri üretmeye ve kamuoyuyla paylaşmaya devam edeceğiz.

TÜRKİYE'DE ERİŞİM ENGELLEME YETKİSİ

EngelliWeb 2018-2023 raporlarında daha önceden detaylandırıldığı üzere Türkiye'de erişim engelleme kararı alması yetkisi veya talep etmesi çeşitli kanun, yönetmelik ve düzenlemelerle **yargı organları** (mahkemeler, sulh ceza hakimlikleri ve savcılıklar) ile birlikte çok sayıda idari kuruma da verilmiştir. Ağırlıklı olarak erişim engelleme kararları 5651 sayılı Kanun'un **8, 8/A, 9 ve 9/A maddeleri** kapsamında sulh ceza hakimlikleri tarafından verilmekle birlikte, 8. madde kapsamında soruşturma evresinde savcılıklar da erişimin engellenmesine karar verebilir. Ayrıca, **Cumhuriyet savcılarına** 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu'nun ek madde 4(3) fıkrası kapsamında **teelif hakları** ihlallerini gidermek için de erişimin engellenmesi yetkisi verilmiştir.

2024 yılı içindeki gelişmelere baktığımızda, öncelikle Anayasa Mahkemesi tarafından, 5651 sayılı Yasanın 9. maddesi iptal edilmiş ve iptal kararı **10.10.2024** tarihinde yürürlüğe girmiştir.¹⁵

Bir diğer taraftan, idari kurumların erişimin engellenmesi ile ilgili yetkilendirmesi ise çeşitli kanun, yönetmelik ve düzenlemelerle yapılmıştır. Bu kapsamda aşağıda belirtilen kurum ve kuruluşlara erişim engelleme kararı alma veya bu yönde talepte bulunma yetkisi tanınmıştır.

2024 yılında yapılan yasal değişikliklerle, **6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu'na** eklenen hükümlerle, **Sermaye Piyasası Kurulu'na**, kripto varlık hizmet sağlayıcılarının hukuka aykırı faaliyet ve işlemlerine yönelik erişimin engellenmesi konusunda yetki verilmiştir. Ayrıca, Kurul'a, İnternet üzerinden gerçekleştirilen piyasa bozucu eylemler, bilgi suistimali ve piyasa dolandırıcılığına ilişkin incelemelerde **içeriğin çıkarılması ve/veya erişimin engellenmesi yönünde karar alma yetkisi** de tanınmıştır.

7223 sayılı Ürün Güvenliği ve Teknik Düzenlemeler Kanunu'na dayanılarak **hazırlanan** Uzaktan İletişim Araçları Yoluyla Piyasaya Arz Edilen Ürünlerin Piyasa Gözetimi ve Denetimi Yönetmeliği, **30.10.2024 tarihli Resmî Gazete'de** yayımlanmış ve **01.04.2025 tarihinde yürürlüğe girmiştir**. Bu Yönetmelik kapsamında, **yetkili kuruluşlara**, piyasaya arz edilen veya piyasada bulundurulan uygun olmayan bir ürünün internet üzerinden tanıtımının ve satışının yapılması hâlinde, **aracı hizmet sağlayıcıya içeriğin çıkarılması** talimatını verme ve bu içeriğin **24 saat içinde çıkarılmaması durumunda** söz konusu **uygun olmayan ürüne ilişkin içeriğe erişimin engellenmesine karar verme** yetkisi tanınmıştır.

Son olarak, **27.03.2024** tarihli Resmî Gazete'de yayımlanan Telsiz Ekipmanlarının Piyasa Gözetimi ve Denetimine Dair Yönetmelik kapsamında, **Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu'na**, piyasaya arz edilen veya piyasada bulundurulan uygunsuz telsiz ekipmanlarının internet üzerinden tanıtım ve satışının yapılması hâlinde, aracı

¹⁵ AYM, E. 2020/76, K. 2023/172, 11.10.2023, R.G. 10.01.2024-32425.

hizmet sağlayıcıya içeriğin çıkarılması yönünde bildirimde bulunma, bildirimde **24 saat içinde uyulmaması durumunda ise söz konusu içeriğe erişimin engellenmesi-ne karar verme** yetkisi verilmiştir. **2024 yılında** yapılan bu yasal değişikliklerle,

- **Cumhurbaşkanlığı ve ilgili bakanlıklar**¹⁶
- Kapatılana¹⁷ kadar **Telekomünikasyon İletişim Başkanlığı** ("TİB")¹⁸
- TİB kapatıldıktan sonra **Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu Başkanı**¹⁹
- **Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu**²⁰⁻²¹
- **Erişim Sağlayıcıları Birliği** ("ESB")²²
- Sağlık Bakanlığı, **Türkiye İlaç ve Tıbbi Cihaz Kurumu** ("TİTCK")²³
- **Sermaye Piyasası Kurulu**²⁴

16 5651 sayılı Kanun'un "Gecikmesinde sakınca bulunan hâllerde içeriğin çıkarılması ve/veya erişimin engellenmesi" başlıklı 8/A(1) maddesi kapsamında, gecikmesinde sakınca bulunan hâllerde, **Cumhurbaşkanlığı** veya millî güvenlik ve kamu düzeninin korunması, suç işlenmesinin önlenmesi veya genel sağlığın korunması ile **ilgili bakanlıkların** talebi üzerine BTK Başkanı tarafından internet ortamında yer alan yayımla ilgili olarak içeriğin çıkarılması ve/veya erişimin engellenmesi kararı verilebilir. Karar, Başkan tarafından derhâl erişim sağlayıcılara ve ilgili içerik ve yer sağlayıcılara bildirilir. İçerik çıkartılması ve/veya erişimin engellenmesi kararının gereği, derhâl ve en geç kararın bildirilmesi anından itibaren dört saat içinde yerine getirilir. 8/A(2) maddesi kapsamında Cumhurbaşkanlığı veya ilgili Bakanlıkların talebi üzerine Başkan tarafından verilen içeriğin çıkarılması ve/veya erişimin engellenmesi kararı, Başkan tarafından, yirmi dört saat içinde sulh ceza hâkiminin onayına sunulur. Hâkim, kararını kırk sekiz saat içinde açıklar; aksi hâlde, karar kendiliğinden kalkar.

17 TİB 671 sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Bazı Kurum ve Kuruluşlara İlişkin Düzenleme Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile Ağustos 2016 içinde kapatılmıştır.

18 5651 sayılı Kanun'un 8, 8/A ve 9/A maddelerine istinaden erişimin engellenmesi konusunda yetkilendirilmiş, 8/A ve 9/A maddeleri kapsamındaki idari tedbir kararlarına hâkim onayı şartı getirilmiştir.

19 Age.

20 5809 Sayılı Elektronik Haberleşme Kanunu'nun 60. maddesinin 17. fıkrasına eklenen (Ek:13/10/2022-7418/38 md.) 17. yetki ile Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu, bu Yasanın 9. maddesinin 14. fıkrasında yer alan yükümlülüklerini yerine getirmeyen ve Kurum tarafından 60. maddenin 16. fıkrasına istinaden uygulanan idari para cezasını süresinde ödemeyen ve Kurumca yapılacak bildirimden itibaren altı ay içerisinde Kurum düzenlemelerinde öngörülen yükümlülükleri yerine getirmeyen veya yetkilendirilmeksizin hizmet sunan şebekeler üstü hizmet sağlayıcısının İnternet trafiği bant genişliğinin yüzde doksan beşine kadar daraltılmasına veya ilgili uygulama veya İnternet sitesine **erişimin engellenmesine** Kurum tarafından karar verilebilir. Erişim Sağlayıcıları Birliğine uygulanmak üzere gönderilen kararın gereği, erişim sağlayıcılar tarafından yerine getirilir.

21 Telsiz Ekipmanlarının Piyasa Gözetimi ve Denetimine Dair Yönetmeliğin (Resmî Gazete: 27.03.2024, 32502) 19. maddesi kapsamında, Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumuna, piyasaya arz edilen veya piyasada bulunan ve uygunsuz olan bir cihazın internet üzerinden tanıtımı ve satışının yapılması halinde, aracı hizmet sağlayıcıya içeriğin çıkarılması yönünde bildirim yapılması, 24 saat içinde bildirimde uyulmadığı takdirde de içeriğe erişimin engellenmesine karar verilmesi yetkisi verilmiştir.

22 5651 Sayılı Kanun'un 9/9 maddesi gereği bu Kanun'un kişilik haklarının ihlali ile ilgili 9. maddesi kapsamında sulh ceza hakimliklerinin verdiği erişimin engellenmesi kararına konu kişilik hakkının ihlaline ilişkin yayınların ayınlarının başka İnternet adreslerinde de yayınlanması durumunda ilgili kişi tarafından Erişim Sağlayıcıları Birliğine müracaat edilmesi halinde mevcut sulh ceza hakimliği kararlarını bu adresler için de uygulamaya yetkilendirilmiştir. Bu yetki Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilmiş ve iptal kararı **10.10.2024** tarihinde yürürlüğe girmiştir.

23 Sağlık Bakanlığı 1262 sayılı İspençiyari ve Tıbbi Müstahzarlar Kanunu'nun 18. maddesi gereği ruhsatsız ilaç veya sahte ilaç veya benzeri tıbbi müstahzarların tanıtım veya satışlarının İnternet üzerinden yapılması halinde, derhâl erişimin engellenmesine karar vermeye yetkilidir. Bu yetki Sağlık Bakanlığı bünyesinde yer alan **Türkiye İlaç ve Tıbbi Cihaz Kurumu** tarafından kullanılmakta ve Kurum tarafından alınan kararlar 1262 sayılı Kanun gereği uygulanmak üzere Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumuna bildirilir.

24 Sermaye Piyasası Kurulu, 6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu'nun "izinsiz sermaye piyasası faaliyetinde uygulanacak tedbirler" başlıklı 99. maddesi kapsamında erişimin engellenmesini talep etmeye yetkilendirilmiştir. Kurul, bu maddenin 3. paragrafı gereği izinsiz sermaye piyasası faaliyetlerinin, İnternet aracılığı ile yürütüldüğü tespit edildiğinde; içerik ve yer sağlayıcılarının yurt içinde olması halinde, erişimin engellenmesi ile ilgili mevzuat uyarınca mahkemelere başvurabilir. İçerik ve yer sağlayıcılarının yurt dışında bulunması halinde ise, Kurulun başvurusu üzerine Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu tarafından erişimin engellenme-

- **Tarım ve Orman Bakanlığı**²⁵
- Tarım ve Orman Bakanlığı, **Tütün ve Alkol Dairesi Başkanlığı**²⁶
- **Milli Piyango İdaresi Genel Müdürlüğü**, Talih Oyunları Daire Başkanlığı²⁷
- **Türkiye Jokey Kulübü**²⁸
- **Spor Toto Teşkilat Başkanlığı**²⁹
- Diyanet İşleri Başkanlığı, **Din İşleri Yüksek Kurulu**³⁰

sine karar verilebilir. Ayrıca, 99. maddenin 4. paragrafı (Ek: 17/4/2017-KHK/690-67 madde; değiştirilerek kabul: 1/2/2018-7077/57 madde) gereği Kuruldan izin alınmaksızın kitle fonlama platformları aracılığıyla halktan para toplandığına veya Türkiye’de yerleşik kişilere yönelik olarak İnternet aracılığıyla yurt dışında kaldıraçlı işlem ve kaldıraçlı işlemlerle aynı hükümlere tabi olduğu belirlenen türev araç işlemleri yaptırıldığına ilişkin bilgi edinilmesi halinde, Kurulun başvurusu üzerine Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu tarafından ilgili İnternet sitelerine erişim engellenebilir. 2024 yılında, ayrıca Kurul’a kripto varlık hizmet sağlayıcıların hukuka aykırı faaliyet ve işlemlerine ilişkin olarak da erişimin engellenmesi yetkisi verilmiştir. 6362 sayılı Kanun’un 99/A(3) maddesine (Ek:26/6/2024-7518/8 md.) istinaden, Kurul tarafından İnternet aracılığıyla yapılan yayınlarla ilgili olarak içeriğin çıkarılmasına ve/veya erişimin engellenmesine karar verilebilir. Kurul kararları uygulanmak üzere Erişim Sağlayıcıları Birliğine gönderilir.

- 25 **Tarımda Kullanılan Gübrelerin Piyasa Gözetimi ve Denetimi Yönetmeliğinin** ürünlerin denetimine ilişkin genel usul ve esaslar başlıklı 10. maddesinin 10. paragrafı kapsamında “piyasaya arz edilen veya piyasada bulundurulmuş uygun olmayan bir ürünün İnternet üzerinden tanıtımı ve satışının yapılması halinde **Tarım ve Orman Bakanlığı**, aracı hizmet sağlayıcıya içeriğin çıkarılması için İnternet sayfalarındaki iletişim araçları, alan adı, IP adresi ve benzeri kaynaklarla elde edilen bilgiler üzerinden elektronik posta veya diğer iletişim araçları ile bildirimde bulunur. İçeriğin yirmi dört saat içerisinde aracı hizmet sağlayıcı tarafından çıkarılmaması halinde Bakanlık uygun olmayan ürüne ilişkin **içeriğe erişimin engellenmesine karar verir** ve bu kararı uygulamak üzere **Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumuna** bildirir. İnternet sitesinin doğrudan iktisadi işletmeciyeye ait olması durumunda aynı uygulama yapılır. Bu fıkra kapsamında verilen erişimin engellenmesi kararı içeriğe erişimin engellenmesi (URL ve benzeri) yöntemiyle verilir (Resmî Gazete, 09.06.2021, Sayı 31506 Mükerrer).
- 26 **Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı**, 4733 Sayılı Tütün, Tütün Mamulleri ve Alkol Piyasasının Düzenlenmesine Dair Kanun’un Cezai Hükümler başlıklı 8. maddesinin 2. paragrafının (k) bendi gereğince tütün mamulleri veya alkollü içkilerin, **etil alkol, metanol, makaron, sarmalık kıyılmış tütünün ve yaprak sigara kâğıdının** (28.10.2020 tarihli ve 7255 sayılı Kanunun 13 üncü maddesi ile eklenmiştir) tüketicilere satışı İnternet üzerinden yapılması halinde 5651 sayılı Kanun’da öngörülen usullere göre erişimin engellenmesine karar verebilir ve bu kararlar hakkında da anılan Kanun hükümleri uygulanır. Bu yetkiye ayrıca Tütün Mamulleri ve Alkollü İçkilerin Satışına ve Sunumuna İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin (Resmî Gazete, 07.01.2011, Sayı: 27808) 26(1) maddesinde de yer verilmiştir. Uygulama pratiğinde ise bu yetkinin Tarım ve Orman Bakanlığı bünyesinde kurulan **Tütün ve Alkol Dairesi Başkanlığı** tarafından kullanıldığı görülmektedir. Bu kapsamda erişime engellenen web sitelerinin de Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumundan ziyade Erişim Sağlayıcıları Birliği tarafından erişime engellendiği gözlemlenmektedir.
- 27 **Milli Piyango İdaresi Genel Müdürlüğü**, **Talih Oyunları Daire Başkanlığı**, Sanal Ortamda Oynatılan Talih Oyunları Hakkında Yönetmeliğin (Resmî Gazete Tarihi: 14.03.2006 Resmî Gazete Sayısı: 26108), “İdareye ve yargı mercilerine başvuru” başlıklı 7. maddesi kapsamında “oynatıldığı tespit edilen talih oyunlarına ilişkin sanal ortamlara ve/veya İnternet sitelerine hizmet veren servis sağlayıcılarının bu sitelere ve/veya sanal ortamlara yönelik hizmet ve yayınlarının durdurulması ve yasak eylemlerin cezalandırılması istemiyle” ilgili yargı mercileri nezdinde derhal başvuruda bulunabilir. Bu Yönetmeliğin 8. maddesi gereğince ilgili yargı mercilerince talih oyunlarının oynatıldığı sanal ortamların faaliyetlerinin durdurulmasına karar verilmesi halinde, **Milli Piyango İdaresi Genel Müdürlüğü** bu kararlar gereği için derhal Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumuna erişimin engellenmesi için bildirimde bulunur.
- 28 6132 sayılı At Yarışları Hakkında Kanun kapsamında Türkiye sınırları içerisinde at yarışları düzenlemeye, yurt içinde ve yurt dışında düzenlenen yarışlar üzerine yurt içinden ve yurt dışından müşterek bahis kabul etmeye Tarım ve Orman Bakanlığı yetkilidir. Tarım ve Orman Bakanlığınca at yarışlarına dayalı müşterek bahisleri tertip etme hak ve yetkisi **Türkiye Jokey Kulübüne** devredilmiştir. Uygulamada Türkiye Jokey Kulübü tarafından alınan erişim engelleme kararlarının **Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu** tarafından uygulandığı görülmektedir.
- 29 **Spor Toto Teşkilat Başkanlığı**, 7258 sayılı Futbol ve Diğer Spor Müsabakalarında Bahis ve Şans Oyunları Düzenlenmesi Hakkında Kanunun 5 inci maddesi (Değişik: 12/7/2013-6495/3 md) gereği bu madde kapsamına giren suçlarla ilgili olarak, 5651 sayılı Kanunun erişimin engellenmesine ilişkin hükümlerini uygulamaya yetkilendirilmiştir. Spor Toto Teşkilat Başkanlığının yetkilendirmesi Spor Toto Teşkilat Başkanlığı Görev, Yetki ve Sorumluluk Yönetmeliği ile belirlenmiştir (Resmî Gazete, 21.12.2008, Sayı: 27087).
- 30 **Diyanet İşleri Başkanlığı**, **Din İşleri Yüksek Kurulu** da bazı içerikler açısından erişimin engellenmesine yet-

- Diyanet İşleri Başkanlığı, **Mushafları İnceleme ve Kıraat Kurulu**³¹
- **Radyo ve Televizyon Üst Kurulu**³²
- **Yüksek Seçim Kurulu**³³

kilendirilmiştir. 633 sayılı Diyanet İşleri Başkanlığı Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun'un **Din İşleri Yüksek Kurulu** ile ilgili 5. maddesine (Değişik: 1/7/2010-6002/4 md) 2018 yılında eklenen bir ek fıkra (Ek fıkra: 2/7/2018 -KHK/703/141 md) ile İslam Dininin temel nitelikleri açısından sakıncalı olduğu Kurul tarafından tespit edilen meallerin, Başkanlığın yetkili ve görevli mercie müracaatı üzerine basım ve yayımının durdurulmasına, dağıtılmış olanların toplatılmasına ve imha edilmesine karar verilir. Yayının İnternet ortamında yapılması halinde, Başkanlığın müracaatı üzerine, yetkili ve görevli merci bu yayınlı ilgili olarak erişimin engellenmesine karar verebilir. Bu kararlar uygulanmak üzere **Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumuna** gönderilir (2/7/2018 tarihli ve 703 sayılı KHK'nin 141 inci maddesiyle, bu fıkra da yer alan "sulh hukuk mahkemesi" ve "Telekomünikasyon İletişim Başkanlığına" ibareleri sırasıyla, "yetkili ve görevli merci" ve "Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu Başkanlığına" şeklinde değiştirilmiştir). Ayrıca bkz. Kur'an-ı Kerim Basım ve Yayım Kriterleri Hakkında Yönetmelik, (Resmî Gazete, 02.11.2022, Sayı: 32001), m. 11. Bu madde hükmünde yer alan "erişimin engellenmesi" yetkisi Anayasa Mahkemesinin 7/12/2023 tarih ve E.:2018/117; K.:2023/212 sayılı kararı ile iptal edilmiştir. Kararın Resmî Gazete'de yayımlanmasından başlayarak on iki ay sonra, 04.06.2025 tarihinde yürürlüğe gireceği hüküm altına alınmıştır.

- 31 Diyanet İşleri Başkanlığı bünyesindeki Mushafları İnceleme ve Kıraat Kurulunun onay ve mührü bulunmayan mushaflar, cüzler halindeki mushaflar, mealli mushaflar ile sesli, görüntülü ve elektronik ortamda hazırlanan Kur'an-ı Kerimler basılamaz ve yayımlanamaz.** Onaysız veya mühürsüz basıldığı veya yayımlandığı tespit edilen mushaf ve cüzler halindeki mushaflar ile sesli, görüntülü ve elektronik ortamda hazırlanan Kur'an-ı Kerim yayınlarının Başkanlığın yetkili ve görevli mercie müracaatı üzerine basım ve yayımının durdurulmasına, dağıtılmış olanların toplatılmasına ve imha edilmesine karar verilir. Bu yayınların İnternet ortamında yapılması halinde, Başkanlığın müracaatı üzerine, yetkili ve görevli merci bu yayınlı ilgili olarak erişimin engellenmesi kararı verebilir. Bu kararlar uygulanmak üzere **Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumuna** gönderilir. Bu madde hükmünde yer alan "erişimin engellenmesi" yetkisi Anayasa Mahkemesinin 7/12/2023 tarih ve E.:2018/117; K.:2023/212 sayılı kararı ile iptal edilmiştir. Kararın Resmî Gazete'de yayımlanmasından başlayarak on iki ay sonra, 04.06.2025 tarihinde yürürlüğe gireceği hüküm altına alınmıştır.
- 32 Radyo ve Televizyon Üst Kurulu, 6112 Sayılı Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayın Hizmetleri Hakkında Kanun'a 2018 yılında eklenen 29/A maddesi (Ek: 21/3/2018-7103/82 md) ile lisansız yayın hizmetlerinin İnternet ortamında sunumu durumunda erişimin engellenmesini talep etmek üzere yetkilendirilmiştir.** Bu kapsamda, Üst Kuruldan geçici yayın hakkı ve/veya yayın lisansı bulunan medya hizmet sağlayıcı kuruluşlar, bu hak ve lisansları ile yayınlarını bu Kanun ve 5651 sayılı Kanun hükümlerine uygun olarak internet ortamından da sunabilirler. Radyo, televizyon ve isteğe bağlı yayın hizmetlerini sadece internet ortamından sunmak isteyen medya hizmet sağlayıcılar Üst Kuruldan yayın lisansı, bu yayınları İnternet ortamından iletmek isteyen platform işletmecileri de Üst Kuruldan yayın iletim yetkisi almak zorundadır. Üst Kuruldan geçici yayın hakkı ve/veya yayın lisansı bulunmayan ya da bu hak ve/veya lisansı iptal edilen gerçek ve tüzel kişilerin yayın hizmetlerinin İnternet ortamından iletilmesinin Üst Kurulca tespiti halinde Üst Kurulun talebi üzerine sulh ceza hakimlikleri tarafından İnternet ortamındaki söz konusu yayınlarla ilgili olarak içeriğin çıkarılması ve/veya erişimin engellenmesine karar verilebilir. Bu kararlar, gereği yapılmak üzere Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumuna gönderilir. Bu madde uyarınca verilen içeriğin çıkarılması ve/veya erişimin engellenmesi kararı hakkında 5651 sayılı Kanunun 8/A maddesinin üçüncü ve beşinci fıkraları uygulanır. İçerik veya yer sağlayıcısının yurt dışında bulunmasına rağmen, Türkiye Cumhuriyetinin taraf olduğu Üst Kurulun görev alanına ilişkin uluslararası antlaşmalar ve bu Kanun hükümlerine aykırı yayın yaptığı Üst Kurulca tespit edilen bir başka ülkenin yargı yetkisi altındaki medya hizmet sağlayıcılarının veya platform işletmecilerinin yayın hizmetlerinin internet ortamından iletimi ile İnternet ortamından Türkçe olarak Türkiye'ye yönelik yayın yapan veya yayın dili Türkçe olmamakla birlikte Türkiye'ye yönelik ticari iletişim yayınlarına yer veren yayın kuruluşlarının yayın hizmetleri hakkında da erişimin engellenmesi yaptırımını uygulanabilir. Bu maddenin uygulanması ile ilgili yönetmeliğin hazırlanma süreci 2019 içinde tamamlanmış ve Radyo, Televizyon ve İsteğe Bağlı Yayınların İnternet Ortamından Sunumu Hakkında Yönetmelik Resmî Gazete'de (Resmî Gazete, 01.08.2019, Sayı 30849) yayınlanmıştır.
- 33 Yüksek Seçim Kurulu, 298 Sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanun'un "Basın, iletişim araçları ve internette propaganda" başlıklı 55/B maddesi kapsamında seçimler sırasında "oy verme gününden önceki on günlük sürede, yazılı, sözlü ve görsel basın ve yayın araçları ile kamuoyu araştırmaları, anketler, tahminler, bilgi ve iletişim telefonları yoluyla mini referandum gibi adlarla bir siyasi partinin veya adayın lehinde veya aleyhinde veya vatandaşın oyunu etkileyecek biçimde yayın yapılması ve herhangi bir surette dağıtımı yasaktır" hükmüne istinaden bu tip yayınlar ile ilgili olarak erişimin engellenmesini talep edebilir. Uygulamada "geçici" olarak uygulanması gereken bu yetkiye istinaden alınan erişimin engellenmesi kararlarının süre belirtilmeden uygulandığı ve uygulamanın da Erişim Sağlayıcıları Birliği üzerinden yapıldığı görülmektedir.**

- Ticaret Bakanlığı, Tüketicinin Korunması ve Piyasa Gözetimi Genel Müdürlüğü³⁴
- Hazine ve Maliye Bakanlığı³⁵
- Ürün Güvenliği ve Teknik Düzenlemeler Kanunu kapsamındaki tüm “yetkili kuruluşlar”³⁶
- Sanayi ve Teknoloji Bakanlığına bağlı sanayi ve teknoloji il müdürleri³⁷

34 Ticaret Bakanlığı bünyesinde yer alan **Tüketicinin Korunması ve Piyasa Gözetimi Genel Müdürlüğü** tarafından 6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun’un saadet zincirleriyle alakalı ve piramit satış sistemleri başlıklı 80. maddesi kapsamında erişimin engellenmesi kararları vermeye başlamıştır. Bu maddenin üçüncü paragrafında “Bakanlık, piramit satış sistemleri ile ilgili gerekli incelemeleri yapmaya ve varsa elektronik sistemin ülkemizde durdurulması dâhil ilgili kamu kurum veya kuruluşlarıyla iş birliği içinde gerekli önlemleri almaya yetkilidir” denilmiştir. Bu kapsamda alınan kararlar da uygulanmak üzere mevzuatta bu yönde bir yetkilendirme söz konusu olmamasına rağmen Erişim Sağlayıcıları Birliğine gönderilmektedir.

35 7194 Sayılı **Dijital Hizmet Vergisi ile Bazı Kanunlarda ve 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun**’un (Resmî Gazete, 07.12.2019, Sayı: 30971) “Vergi güvenliği” başlıklı 7. maddesinin 1. fıkrası kapsamında 4/1/1961 tarihli ve 213 sayılı Vergi Usul Kanunu kapsamına giren vergilere ilişkin beyanname verme ve ödeme yükümlülüklerini süresinde yerine getirmeyen bu Kanun kapsamındaki dijital hizmet sağlayıcılarına veya Türkiye’deki yetkili temsilcisine, bu yükümlülüklerin yerine getirilmesi için dijital hizmet vergisini tarha yetkili vergi dairesi tarafından internet sayfalarındaki iletişim araçları, alan adı, IP adresi ve benzeri kaynaklarla elde edilen bilgiler kullanılarak 213 sayılı Kanunda sayılan tebliğat yöntemleri, elektronik posta veya diğer tüm iletişim araçları ile ihtarda bulunulabilir ve bu durum Gelir İdaresi Başkanlığının İnternet sitesinde ilan edilir. 7. maddenin 2. fıkrası kapsamında ise Gelir İdaresi Başkanlığının ilanıdan itibaren otuz gün içinde bu yükümlülüklerin yerine getirilmemesi hâlinde, **dijital hizmet sağlayıcılarının sunmuş oldukları hizmetlere erişimin**, bu yükümlülükler yerine getirilinceye kadar **engellenmesine Hazine ve Maliye Bakanlığınca karar verilir** ve bu karar erişim sağlayıcılarına bildirilmek üzere Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumuna gönderilir. Engelleme kararlarının gereği bildirimden itibaren yirmi dört saat içinde erişim sağlayıcıları tarafından yerine getirilir. Ayrıca bkz. Dijital Hizmet Vergisi Uygulama Genel Tebliği (Resmî Gazete, 20.03.2020, Sayı 31074), G. Vergi Güvenliği.

36 7223 sayılı Ürün Güvenliği ve Teknik Düzenlemeler Kanunu’nun (Resmî Gazete Tarihi: 12.03.2020 Resmî Gazete Sayısı: 31066) **“Yetkili kuruluşun denetime ilişkin diğer yetkileri”** başlıklı 17. maddesinin 2. fıkrası kapsamında “Piyasaya arz edilen veya piyasada bulundurulmuş uygun olmayan bir ürünün internet üzerinden tanıtımı ve satışının yapılması halinde yetkili kuruluş, aracı hizmet sağlayıcıya içeriğin çıkarılması için internet sayfalarındaki iletişim araçları, alan adı, IP adresi ve benzeri kaynaklarla elde edilen bilgiler üzerinden elektronik posta veya diğer iletişim araçları ile bildirimde bulunur. İçeriğin yirmi dört saat içerisinde aracı hizmet sağlayıcı tarafından çıkarılmaması halinde **yetkili kuruluş uygun olmayan ürüne ilişkin içeriğe erişimin engellenmesine karar verir** ve bu karar uygulanmak üzere Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumuna bildirir. İnternet sitesinin doğrudan iktisadi işletmeciyeye ait olması durumunda aynı uygulama yapılır. Bu fıkra kapsamında verilen erişimin engellenmesi kararı **içeriğe erişimin engellenmesi** (URL vb.) yöntemiyle verilir”. Bu Kanun’un “Tanımlar” başlıklı 3. maddesi kapsamında **“yetkili kuruluş”**, “ürünlere ilişkin teknik düzenlemeleri hazırlayan, yürüten veya ürünleri denetleyen” kamu kuruluşlarını kapsayacak şekilde tanımlanmıştır. Bu yetki 12.03.2021 tarihinden itibaren kullanılacaktır. Ayrıca bkz. Ürünlerin Piyasa Gözetimi ve Denetimine Dair Çerçeve Yönetmelik (Resmî Gazete, 10.07.2021, Sayı: 31537), madde 16(5): “Yetkili kuruluşlar, dördüncü fıkranın (h) bendinde belirtilen taleplerini, Kanunun 17. maddesinin ikinci fıkrasında öngörülen yöntemle iktisadi işletmeciyeye bildirir. Yetkili kuruluşlar, içeriğe erişimin yirmi dört saat içerisinde kısıtlanmaması halinde ise Kanunun 17. maddesinin ikinci fıkrasında belirtildiği şekilde erişimin engellenmesine karar verir ve bu karar uygulamak üzere Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumuna bildirir”. 7223 sayılı Kanunu’na dayanan Uzaktan İletişim Araçları Yoluyla Piyasaya Arz Edilen Ürünlerin Piyasa Gözetimi ve Denetimi Yönetmeliğinin (Resmî Gazete: 30.10.2024, 32707) 101. maddesi kapsamında, yetkili kuruluşlar tarafından, piyasaya arz edilen veya piyasada bulundurulmuş uygun olmayan bir ürünün İnternet üzerinden tanıtımı ve satışının yapılması halinde aracı hizmet sağlayıcıya içeriğin çıkarılması, 24 saat içinde çıkarılmaması üzerine uygun olmayan ürüne ilişkin içeriğe erişimin engellenmesine karar verilebilir. Karar uygulanmak üzere Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumuna bildirilir. Yönetmelik 01.04.2025 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

37 **Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı Piyasa Gözetimi ve Denetimi Yönetmeliğinin** içeriğe erişimin engellenmesi kararı başlıklı 32. maddesinin 1. fıkrası kapsamında sanayi ve teknoloji il müdürlükleri “tarafından yapılan bildirimden itibaren içeriğin yirmi dört saat içerisinde aracı hizmet sağlayıcı tarafından çıkarılmaması halinde aracı hizmet sağlayıcının merkezinin bulunduğu yerdeki il müdürü **uygun olmayan ürüne ilişkin içeriğe erişimin engellenmesine karar verir** ve bu karar uygulanmak üzere **Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumuna bildirir**” (Resmî Gazete, 14.07.2021, Sayı 31541). Ayrıca bkz. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı Piyasa Gözetimi ve Denetimi Yönetmeliği (Resmî Gazete, 21.10.2022, Sayı: 31990), m. 29.

- Valilikler ve İçişleri Bakanlığı³⁸
- Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu³⁹
- Türkiye Futbol Federasyonu⁴⁰
- Çocuk Koruma Kanunu kapsamındaki “ilgililer”⁴¹

- 38 2860 Sayılı **Yardım Toplama Kanunu**'nun “izin alma zorunluluğu” başlıklı 6. maddesine 27.12.2020 tarihli 7262 Sayılı Kanun'un 7. maddesi ile eklenen 3. fıkra ile “İzinsiz yardım toplama faaliyetinin **internet ortamında yapıldığının tespiti hâlinde** ilgili valilik veya İçişleri Bakanlığı tarafından içerik ve/veya yer sağlayıcıya, yardım toplama faaliyetine ilişkin içeriğin çıkarılması için internet sayfalarındaki iletişim araçları, alan adı, IP adresi ve benzeri kaynaklarla elde edilen bilgiler üzerinden elektronik posta veya diğer iletişim araçları ile bildirime bulunulur. İçeriğin en geç yirmi dört saat içinde içerik ve/veya yer sağlayıcı tarafından çıkarılmaması veya içerik ve yer sağlayıcıya ilişkin bilgilerin edinilememesi ya da teknik nedenlerle bildirimde bulunulmaması hâlinde ilgili valilik veya İçişleri Bakanlığı internet ortamındaki söz konusu **içeriğe ilişkin erişimin engellenmesine karar verilmesi için sulh ceza hâkimliğine** başvurur. Hâkim, talebi en geç yirmi dört saat içinde duruşma yapmaksızın karara bağlar ve gereği yapılmak üzere doğrudan **Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumuna** gönderir. Bu karara karşı 4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu hükümlerine göre itiraz edilebilir. Bu fıkra kapsamında verilen erişimin engellenmesi kararı, içeriğe erişimin engellenmesi (URL vb.) yöntemiyle verilir.” Anayasa Mahkemesi tarafından bu hüküm Anayasa'nın 13 ve 26. maddelerine aykırı bulunmuş ve iptal edilmiştir. İptal kararı **03.01.2025** tarihinde yürürlüğe girmiştir. AYM, 2021/8 E., 2024/11 K., 18.01.2024, R.G. 03.04.2024, S. 32509.
- 39 5411 Sayılı **Bankacılık Kanunu** kapsamında **Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumuna** bu kanunun suçlarla ilgili ikinci bölümünde yer alan “izinsiz faaliyette bulunmak” başlıklı 150. maddesinin 3. fıkrası ile izinleri almaksızın banka gibi faaliyet gösteren ya da mevduat kabul eden yahut katılım fonu toplayan gerçek kişiler ile tüzel kişilerle ilgili Kurumun “ilgili Cumhuriyet başsavcılığını muhatap talebi üzerine sulh ceza hâkimince, dava açılması hâlinde davaya bakan mahkemeye iş yerlerinin faaliyetleri ve reklamlar geçici olarak durdurulur, ilânları toplatılır, bu aykırılıkların internet aracılığıyla işlendiğinin tespit edilmesi durumunda içerik ve yer sağlayıcıları yurt içinde ise internet sitelerine **erişim engellenir**. Bu tedbirler, hâkim kararıyla kaldırılıncaya kadar devam eder. Bu kararlara karşı itiraz yolu açıktır (Değişik fıkra: 20.02.2020-7222 sayılı Kanun, 17. madde). 150. maddeye yeni eklenen 4. fıkra ile bu maddenin “birinci ve ikinci fıkralardaki aykırılıkların içerik ve yer sağlayıcıları yurt dışında bulunan internet siteleri aracılığıyla gerçekleştirilmesi durumunda **bu internet sitelerine erişim, Kurumun başvurusu üzerine Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu** tarafından **engellenir**” denilmiştir (Ek fıkra: 20.02.2020-7222 Sayılı Kanun, 17. madde). Benzer bir yetki, Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumuna **6361 sayılı Finansal Kiralama, Faktoring, Finansman ve Tasarruf Finansman Şirketleri** Kanununun izinsiz faaliyette bulunmak başlıklı 46. maddesi ile de verilmiştir. Bu maddenin 4. fıkrasında, bu kanuna göre alınması gereken izinleri almaksızın finansal kiralama, faktoring, finansman ve tasarruf finansman faaliyetlerinde bulunduğu durumlarda ve “bu aykırılıkların İnternet ortamında gerçekleşmesi hâlinde Kurum tarafından içeriğin çıkarılması ve/veya erişimin engellenmesi kararı verilebilir. Karar uygulanmak üzere **Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumuna** gönderilir” denilmiştir (Ek: 04.03.2021-7292 Sayılı Kanun, 11. madde).
- 40 5894 sayılı Türkiye Futbol Federasyonu Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun kapsamında **Türkiye Futbol Federasyonuna** yayın haklarının korunması ile ilgili Ek-1 maddesi gereğince **(1) Türkiye Cumhuriyeti sınırları içindeki futbol müsabakalarına ilişkin** yayınların İnternet ortamında hukuka aykırı olarak kullanıma sunulduğunun tespit edilmesi halinde, ihlalin gerçekleştiği yayın, kısım, bölüm ile ilgili olarak (URL vb. şeklinde) erişimin engellenmesine **Yönetim Kurulu** tarafından karar verilir. Ancak, teknik olarak ihlale ilişkin içeriğe erişimin engellenmesi yapılamadığı veya ilgili içeriğe erişimin engellenmesi yoluyla ihlalin önlenemediği durumlarda, internet sitesinin tümüne yönelik olarak erişimin engellenmesi kararı verilebilir. Bu karar uygulanmak üzere 4/5/2007 tarihli ve 5651 sayılı İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanunun 6/A maddesi gereğince Erişim Sağlayıcıları Birliğine gönderilir. Bu karara karşı bir hafta içinde sulh ceza hâkimliğine itiraz edilebilir. Erişimin engellenmesiyle ilgili iş ve işlemleri yapmak üzere TFF bünyesinde idari birim kurulur. **Yönetim Kurulu, bu madde kapsamındaki yetkisini idari birimde görev alacak kişilere devredebilir.** **(2)** Türkiye Cumhuriyeti sınırları dışındaki futbol müsabakalarına ilişkin yayınların İnternet ortamında hukuka aykırı olarak kullanıma sunulduğunun tespit edilmesi halinde, yayın hakkı sahibinin talebi üzerine birinci fıkra hükmü uygulanır. Şu kadar ki, talebin yapılabilmesi için yayın hakkına ilişkin sözleşmenin TFF'ye bildirilmesi ve hak sahipliğinin ispat edilmesi zorunludur. **(3)** Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar Yönetim Kurulu tarafından çıkartılacak talimatla belirlenir (Ek: 21.12.2021-7346 Sayılı Kanun, 29. madde).
- 41 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanununun içeriğin çıkarılması veya erişimin engellenmesi başlıklı 41/G maddesinin 1. fıkrası kapsamında “çocuk teslimi ve çocukla kişisel ilişki kurulması kapsamında çocuğun uzman veya öğretmen tarafından yükümlüden ya da hak sahibinden teslim alındığı veya diğerine teslim edildiği sırada **kayda alınan ses veya görüntülerin İnternet ortamında yayınlanması nedeniyle kişilik haklarının ihlal**

- **Reklam Kurulu**⁴²
- **Ticaret Bakanlığı**⁴³
- **Adalet Bakanlığı**⁴⁴
- **Sağlık Bakanlığı, Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü**⁴⁵
- **Kültür ve Turizm Bakanlığı**⁴⁶

edildiğini iddia eden ilgililer, 4/5/2007 tarihli ve 5651 sayılı İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanunun 9. maddesi uyarınca içeriğin çıkarılması veya erişimin engellenmesini isteyebilir” (Ek: 24.11.2021-7343 Sayılı Kanun, 45. madde). Ayrıca bkz. Çocuk Teslimi ve Çocukla Kişisel İlişki Kurulmasına İlişkin İlam ve Tedbir Kararlarının Yerine Getirilmesine Dair Yönetmelik (Resmî Gazete, 04.08.2022, Sayı 31913), madde 53.

- 42 6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanunun** ceza hükümleri ile ilgili 77. maddesinin 12. paragrafına eklenen (Ek cümleler:24/3/2022-7392/15 md.) yetki ile Reklam Kurulu, idari para cezalarının yanı sıra aykırılığın İnternet ortamı üzerinden gerçekleştirilmesi hâlinde, ihlalin gerçekleştiği yayın, kısım, bölüm ile ilgili olarak (URL vb. şeklinde) erişimin engellenmesine karar verebilir. Ancak, teknik olarak ihlale ilişkin içeriğe erişimin engellenmesi yapılamadığı veya ilgili içeriğe erişimin engellenmesi yoluyla ihlalin önlenemediği durumlarda, İnternet sitesinin tümüne yönelik olarak erişimin engellenmesi kararı verilebilir. Bu karar uygulanmak üzere 5651 sayılı Kanunun 6/A maddesi gereğince Erişim Sağlayıcıları Birliğine gönderilir. Bu karara karşı sulh ceza hakimliğine başvurulabilir. Sulh ceza hakimliğince verilen karara karşı 4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu hükümlerine göre itiraz edilebilir. Bu yetki Anayasa Mahkemesi tarafından Resmi Gazete’de 27.10.2023 tarihinde yayınlanan kararla iptal edilmiştir (E. 2022/70, K. 2023/152, K.T. 13.09.2023). İptal kararı 27.07.2024 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Fakat, iptal edilen bu hükmün yerine 7511 sayılı Yasayla yeni bir hüküm eklenmiştir. Dolayısıyla, Reklam Kurulu, (Değişik cümleler:23/5/2024-7511/19 md.) aykırılığın İnternet ortamı üzerinden gerçekleşmesi hâlinde; içeriğin çıkarılması için bildirimde bulunulmasına, bu bildirimde rağmen yirmi dört saat içinde içeriğin çıkarılmaması hâlinde erişimin engellenmesine karar verebilir. Kurul, muhataba bildirimde bulunulamaması hâli ile sınırlı olmak üzere doğrudan erişimin engellenmesine karar verilebilir. Erişimin engellenmesi kararı uygulanmak üzere Erişim Sağlayıcıları Birliğine gönderilir. Erişimin engellenmesi kararı esas olarak aykırılığın gerçekleştiği içerikle sınırlı olarak verilir. Ancak, teknik olarak aykırılığa ilişkin içeriğe erişimin engellenmesi yapılamadığı veya ilgili içeriğe erişimin engellenmesi yoluyla aykırılığın önlenemediği durumlarda, İnternet sitesinin tümüne yönelik olarak erişimin engellenmesine de karar verilebilir.
- 43 6563 Sayılı Elektronik Ticaretin Düzenlenmesi Hakkında Kanun’un** cezai hükümler ile ilgili 12. maddesinin 3. fıkrasında yapılan değişikliklerle (Ek:1/7/2022-7416/6 md.), Bakanlıkça 6563 sayılı Kanuna aykırı hareket eden elektronik ticaret aracı hizmet sağlayıcı ve elektronik ticaret hizmet sağlayıcılarla ilgili olarak içeriğin çıkarılması ve/veya erişimin engellenmesi kararı verilebilir. Bu kararlar, uygulanmak üzere Erişim Sağlayıcıları Birliğine gönderilir. Birlik tarafından ilgili içerik ve yer sağlayıcılar ile erişim sağlayıcılara gönderilen içeriğin çıkarılması ve/veya erişimin engellenmesi kararlarının gereği ilgili içerik ve yer sağlayıcılar ile erişim sağlayıcılar tarafından derhal yerine getirilir. İçeriğin çıkarılması ve/veya erişimin engellenmesi kararına karşı sulh ceza hâkimliğine başvurulabilir. Sulh ceza hâkimliğince verilen karara karşı 4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu hükümlerine göre itiraz edilebilir.
- 44 2004 Sayılı İcra İflas Kanunu’nun** 111/b maddesi (Ek:24/11/2021-7343/13 md.) kapsamında elektronik ortamda açık artırma suretiyle satışlarla ilgili erişimin engellenmesi yetkisi verilmiştir. Bu maddede, “elektronik satış portalında satış işlemlerinin güvenli bir şekilde gerçekleştirilmesini engelleyen veya elektronik satış sistemi ile ihale alıcılarının hak ve menfaatlerine zarar veren İnternet siteleri hakkında, 4/5/2007 tarihli ve 5651 sayılı İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanunun 8/A maddesi hükümleri uygulanır” denilmiştir. Ayrıca bkz. İcra ve İflas Kanunu Uyarınca Elektronik Ortamda Yapılacak Satışların Usulü Hakkında Yönetmelik (Resmî Gazete, 08.03.2022, 31772), md. 24(1).
- 45 Sağlık Hizmetlerinde Tanıtım ve Bilgilendirme Faaliyetleri Hakkında Yönetmelik’in** 10(8) maddesi kapsamında, Sağlık Bakanlığı ve Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğüne, sosyal paylaşım ve İnternet siteleri üzerinden yapılan sağlıkla ilgili tanıtım ve bilgilendirmelerde insan sağlığını tehlikeye düşüren veya tanı ve tedavi sürecini olumsuz olarak etkileyen veya bu süreci engelleyici nitelikte suç unsurunun bulunduğu tespit edilen içeriklerin erişime engellenmesi için suç duyurusunda bulunma yetkisi verilmiştir (Resmî Gazete, 29.07.2023, Sayı 32263). Ayrıca bkz. Sağlık Beyanı Denetimi Hakkında Yönetmelik (Resmî Gazete, 13.06.2023, Sayı 32220, md. 9(4)).
- 46 7464 Sayılı Konutların Turizm Amaçlı Kiralanmasına ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun’un** 4(1)(e) maddesi kapsamında Kültür ve Turizm Bakanlığına, turizm amaçlı kiralama faaliyetlerine istinaden Bakanlık tarafından yapılan uyanya rağmen yirmi dört saat içinde ilan içeriğini çıkarmayan İnternet adresleriyle ilgili olarak ihlalin gerçekleştiği yayın, kısım, bölüm ile ilgili olarak içeriğin çıkarılmasına ve/veya erişimin engellenmesine karar verme yetkisi verilmiştir (Resmî Gazete, 02.11.2023, Sayı: 32357).

Görüldüğü üzere **30'dan farklı kurum ve kuruluşa** çeşitli düzenlemeler altında erişim engelleme yetkisi veya talep etme yetkisi verilmiş ve bu yetkilerin büyük bir kısmı "**idari tedbir**" yoluyla ve yargı onayı şartı aranmadan Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu veya Erişim Sağlayıcıları Birliğine gönderilerek kullanılmaktadır.

Dolayısıyla, 2024 yılı itibarıyla Türkiye'de erişim engelleme yetkisinin kapsamı olağanüstü şekilde genişlemiştir. Önceki yıllarda sadece sınırlı sayıda yargı organı ve bazı idari kurumlar aracılığıyla uygulanan erişim engelleme tedbiri, artık onlarca farklı idari kurum ve düzenleyici otorite tarafından alınabilir hâle gelmiştir. Bu yetki genişlemesi yalnızca ifade ve basın özgürlüğü açısından değil, aynı zamanda hukuki öngörülebilirlik, hesap verebilirlik ve yargı denetimi ilkeleri açısından da ciddi bir sorun teşkil etmektedir.

Gerekçesi çoğu zaman kamuoyuna açıklanmayan ve yargısal denetime tabi olmayan bu idari kararlarla erişim engellenmesi, İnternet sansürünü kurumsallaştırmakta ve içerik denetimini sistematik bir kontrol aracı hâline getirmektedir. Özellikle BTK ve ESB üzerinden uygulanan bu tedbirlerin neredeyse tamamı, yargı kararı olmaksızın ve "idari tedbir" adı altında yürürlüğe sokulmakta; bu da etkili itiraz yollarının önünü kapatmakta ve hak arama özgürlüğünü ciddi biçimde zayıflatmaktadır.

Bu durum, dijital alanda temel hak ve özgürlüklerin korunmasında "istisna olması gereken" erişim engelleme tedbirlerinin, "**genel ve olağan bir uygulamaya**" dönüşüğünü ortaya koymaktadır. Ayrıca, kurumların erişim engelleme yetkisi verilirken herhangi bir teknik altyapı yeterliliği, şeffaflık yükümlülüğü ya da denetim mekanizması öngörülmemesi, keyfiliğe açık bir alan yaratmaktadır.

Tüm bu gelişmeler, Anayasa'nın 26. ve 28. maddelerinde güvence altına alınan ifade ve basın özgürlüğü ile 40. maddede tanımlanan etkili başvuru hakkı açısından Türkiye'nin içinde bulunduğu durumun giderek daha da kaygı verici bir hâl aldığını göstermektedir. İfade özgürlüğünün korunabilmesi için erişim engelleme yetkilerinin sınırlandırılması, denetime tabi tutulması ve yalnızca yargı kararlarıyla kullanılabilir hâle getirilmesi artık acil bir demokratik gereklilik hâline gelmiştir.

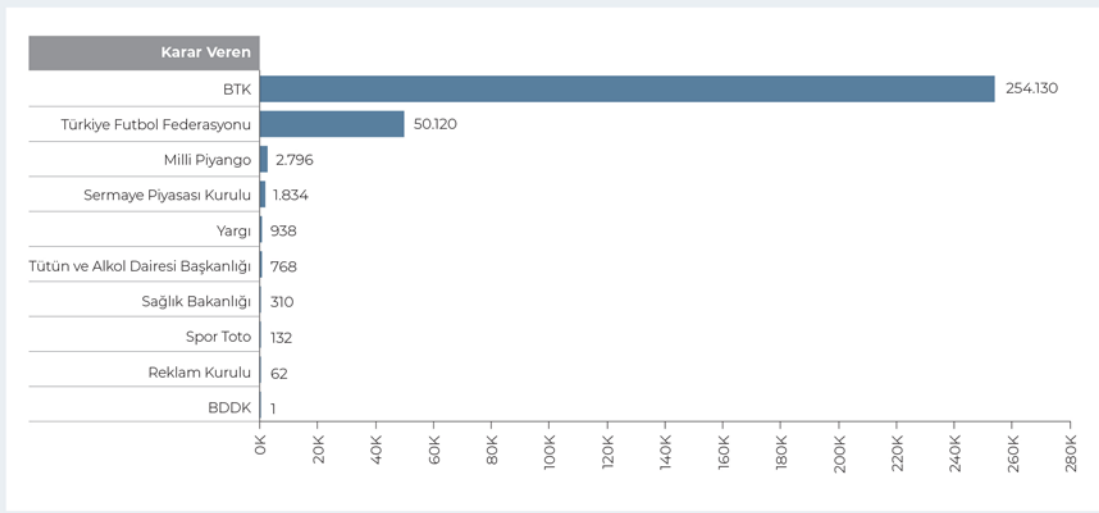
2024 İÇİNDE ERİŞİME ENGELLENEN ALAN ADLARI, URL, HABER VE İÇERİKLER

ALAN ADLARI ENGELLEME UYGULAMALARI GENEL DEĞERLENDİRME

EngelliWeb projesi kapsamında **2024** yılı içinde tespit edebildiğimiz kadarıyla Türkiye'den **toplam 311.091** alan adı erişime engellenmiştir. Bu engellemelerin çoğunluğu **Şekil 2'**de görüleceği üzere **254.130 alan adı (%82)**, BTK Başkanı tarafından 5651 sayılı Kanun'un 8. maddesi kapsamında erişime engellenmiştir. 2021 içinde erişim engelleme yetkisi verilen **Türkiye Futbol Federasyonu** tarafından 2024 içinde **50.120** alan adına erişim engellenirken, üçüncü sırada **2.796** alan adına erişim engelleyen Milli Piyango İdaresi Genel Müdürlüğü yer almıştır. 2024 içinde ayrıca, **1.834** alan adına Sermaye Piyasası Kurulu, **938** alan adına yargı kararlarıyla (hakimlik, savcılık ve mahkemeler), **768** alan adına Tütün ve Alkol Dairesi Başkanlığı (Tarım ve Orman Bakanlığı), **310** alan adına Sağlık Bakanlığı, Türkiye İlaç ve Tıbbi Cihaz Kurumu, **132** alan adına Spor Toto Teşkilat Başkanlığı, **62** alan adına Reklam Kurulu ve **bir** alan adına da

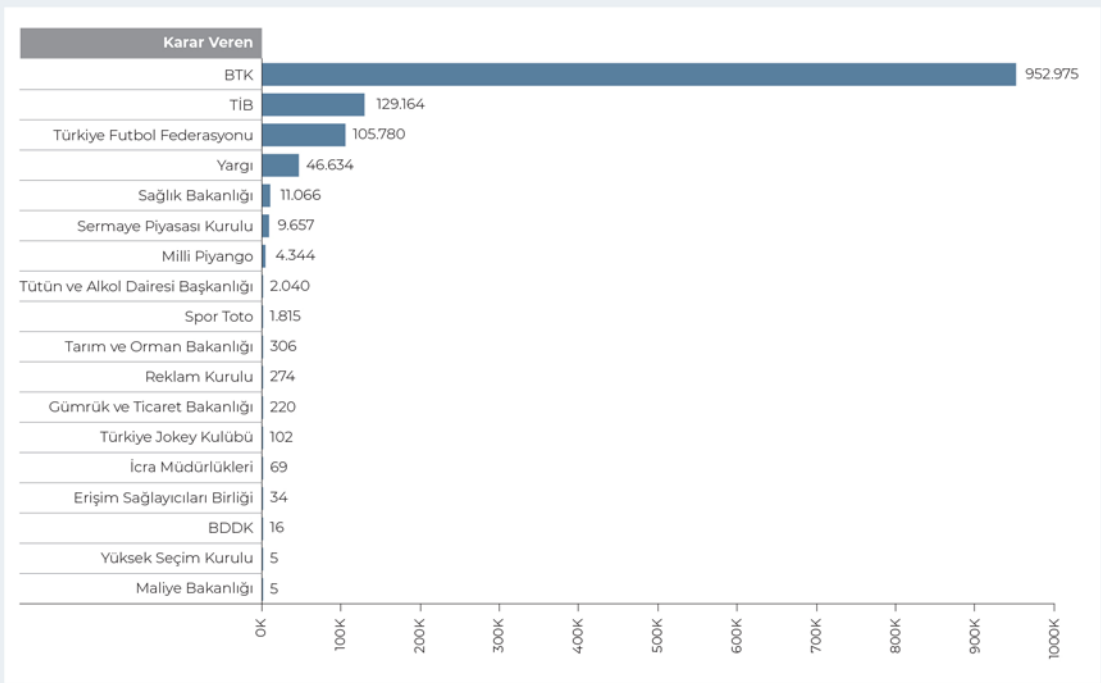
Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu (“BDDK”) tarafından erişimin engellen-
diği tespit edilmiştir.

Şekil 2: Erişime Engellenen Web Sitelerinin Karar Veren Kurumlara Göre Dağılımı (2024)

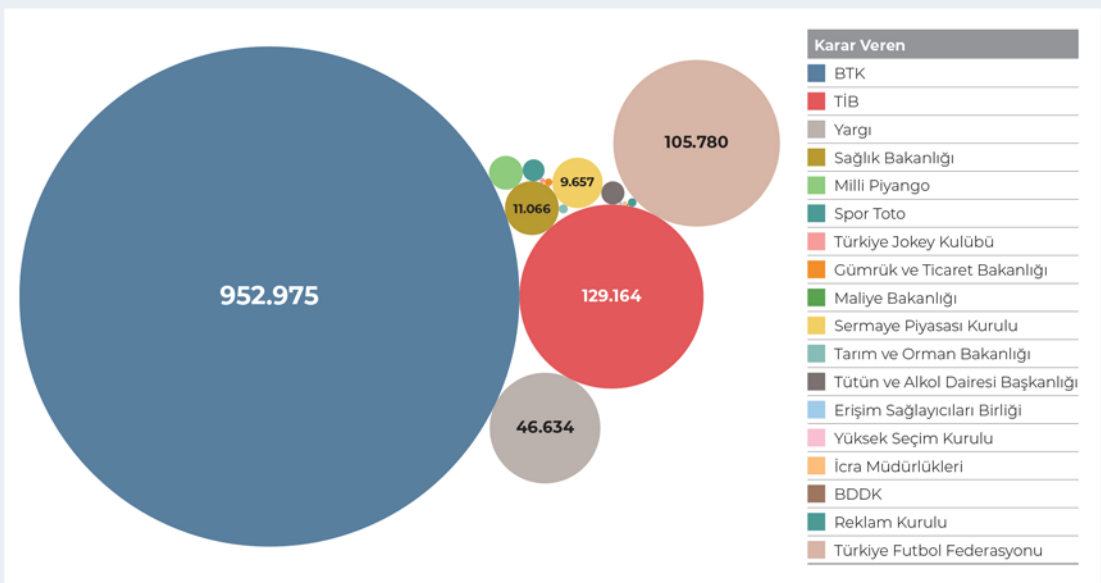

Bu engellemelerle birlikte genel toplamda **2024** yılı sonu itibarıyla Türkiye’den toplam **1.264.506 alan adına erişim engellenmiştir**. Şekil 3 ve 4’te görüleceği üzere 2024 sonu itibarıyla Türkiye’den erişime engellen web sitelerinin **129.164** tanesi kapatılana kadar TİB, **952.975** tanesi TİB kapatıldıktan sonra **BTK Başkanı** tarafından olmak üzere **1.055.139 tanesi idari tedbir kararları ile 5651 sayılı Kanun’un 8. maddesi kapsamında** erişime engellenmiştir. Ayrıca, **105.780** alan adı ise Türkiye Futbol Federasyonu tarafından erişime engellenmiştir. Genel toplamda, **46.634 alan adı ve web sitesine yargı** (sulh ceza hakimlikleri, savcılıklar ve mahkemeler) tarafından, **11.066** alan adı Sağlık Bakanlığı tarafından, **9.657** alan adı Sermaye Piyasası Kurulu tarafından, **4.344** alan adı Milli Piyango tarafından, **2.040** alan adı Tütün ve Alkol Dairesi Başkanlığı tarafından (Tarım ve Orman Bakanlığı), **1.815** alan adı Spor Toto Teşkilat Başkanlığı tarafından, **306** alan adı Tarım ve Orman Bakanlığı tarafından, **220** alan adı Gümrük ve Ticaret Bakanlığı tarafından, **212** alan adı Reklam Kurulu tarafından, **102** alan adı Türkiye Jokey Kulübü tarafından, **69** alan adı icra müdürlükleri tarafından, **34** alan adı Erişim Sağlayıcıları Birliği tarafından, **16** alan adı Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu (“BDDK”) tarafından, **5**’er alan adı de Yüksek Seçim Kurulu (“YSK”) ve Maliye Bakanlığı tarafından erişime engellenmiştir.

Şekil 3: Erişime Engellenen Web Sitelerinin Karar Veren Kurumlara Göre Dağılımı (2006-2024)

Şekil 4: Erişime Engellenen Web Sitelerinin Karar Veren Kurumlara Göre Dağılımı (Toplam)

2024 yılı verileri, Türkiye’de erişim engelleme uygulamalarının hem yaygınlaştığını hem de çeşitlendiğini bir kez daha ortaya koymuştur. Özellikle BTK Başkanı’nın 5651 sayılı Kanun’un 8. maddesi uyarınca verdiği idari kararlarla tek başına yüzbinlerce alan adının engellenmesi, erişim engellemelerinin sistematik ve merkezi bir sansür mekanizması haline geldiğini göstermektedir. Diğer yandan, erişim engelleme yetkisi verilen kurum sayısının artması ve bu yetkilerin giderek daha geniş bir şekilde kullanılması, erişim engelleme pratiğini yalnızca içerik denetimiyle sınırlı bir araç olmaktan çıkarıp çok daha kapsamlı bir kontrol aracına **dönüştürmektedir**.

Yargı mercileri dışında kamu kurumlarının (örneğin Türkiye Futbol Federasyonu, Sermaye Piyasası Kurulu, Milli Piyango İdaresi) idari kararlarla ifade ve bilgiye erişim alanını keyfi şekilde daraltmaları, yargı denetiminin dışına çıkan bir sansür rejiminin inşasına işaret etmektedir. Erişim engelleme kararlarının büyük çoğunluğunun herhangi bir gerekçe açıklanmadan ve yargı denetiminden geçmeden uygulanması, şeffaflık, hesap verebilirlik ve hukuki öngörülebilirlik ilkelerini ciddi biçimde zedelemektedir.

Bu bağlamda, erişim engellemeleri artık yalnızca hukuka uygunluk veya kişilik haklarının korunması çerçevesinde değil, giderek daha fazla siyasi, ekonomik ve sosyal içeriklerin bastırılması amacıyla kullanılmakta; bu da Türkiye’de ifade ve basın özgürlüğü ile bilgiye erişim hakkı bakımından alarm verici bir tabloyu ortaya koymaktadır. 2024 verileri, erişim engellemelerinin hacimsel büyüklüğünün yanı sıra, hak ve özgürlüklerin kullanımı açısından sistematik bir müdahale niteliği kazandığını açıkça göstermektedir.

5651 SAYILI KANUN’UN 8. MADDESİ KAPSAMINDA ERİŞİME ENGELLENEN ALAN ADLARI

5651 sayılı İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanun, 4 Mayıs 2007 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Temmuz 2020 içinde 5651 Sayılı Kanun’un 8. maddesinde yapılan değişiklikle,⁴⁷ erişim engelleme tedbirine ek olarak “içeriğin çıkarılması” yaptırımını da maddeye eklenmiştir.

Bu değişiklikle birlikte, 8. madde kapsamında “İnternet ortamında yapılan ve içeriği aşağıdaki suçları oluşturduğu hususunda yeterli şüphe sebebi bulunan yayınlarla ilgili olarak içeriğin çıkarılmasına ve/veya erişimin engellenmesine karar verilir” hükmü getirilmiş ve Türk Ceza Kanununda yer alan; intihara yönlendirme,⁴⁸ çocukların cinsel istismarı,⁴⁹ uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanılmasını kolaylaştırma,⁵⁰ sağlık için tehlikeli madde temini,⁵¹ müstehcenlik,⁵² fuhuş,⁵³ kumar oynanması için

⁴⁷ 29.07.2020 tarihli ve 7253 sayılı Kanunun 4. maddesiyle yapılan değişikliklerle 8. maddenin başlığı “İçeriğin çıkarılması ve erişimin engellenmesi kararları ile yerine getirilmesi” şeklinde değiştirilmiştir.

⁴⁸ TCK, 84. madde.

⁴⁹ TCK, 103/1. madde.

⁵⁰ TCK, 190. madde.

⁵¹ TCK, 194. madde.

⁵² TCK, 226. madde.

⁵³ TCK, 227. madde.

yer ve imkân sağlama⁵⁴ suçları, 5816 sayılı Atatürk Aleyhine İşlenen Suçlar Hakkında Kanunda yer alan suçlar ve 7258 sayılı Futbol ve Diğer Spor Müsabakalarında Bahis ve Şans Oyunları Düzenlenmesi Hakkında Kanunda yer alan suçlar⁵⁵ kapsam altına alınmıştır.

Ekim 2022’de kabul edilen 7418 Sayılı Basın Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunun 32. Maddesi ile, 5651 sayılı Kanunun 8. maddesinin 1. fıkrasına eklenen (ç) bendiyle, Milli İstihbarat Teşkilatının faaliyetlerine⁵⁶ ve personele⁵⁷ yönelik suç teşkil eden içerikler de katalog suçlar kapsamına alınmıştır.

5651 SAYILI KANUN’UN 8. MADDESİ KAPSAMINDA KARAR VERME YÖNTEMLERİ VE UYGULAMA BİÇİMİ

5651 sayılı Kanun’un 8. maddesi kapsamındaki içeriklere ilişkin “içeriğin çıkarılması” ve/veya “erişimin engellenmesi” kararları iki ayrı yolla verilebilmektedir. Bunlardan ilki, **koruma tedbiri** niteliğindedir: Soruşturma aşamasında sulh ceza hâkimi, kovuşturma aşamasında ise mahkeme tarafından bu tür kararlar verilebilmektedir. İkinci yol ise **idari tedbir** uygulamasıdır. Bu kapsamda, 8. maddede belirtilen suçlara ilişkin içeriklerin çıkarılması ve/veya erişimin engellenmesi kararları, önce TİB (Telekomünikasyon İletişim Başkanlığı), bu kurumun kapatılmasının ardından ise **BTK Başkanı** tarafından **re’sen** alınabilmektedir.⁵⁸ Uygulamada 8. madde kapsamında verilen kararların büyük çoğunluğunun bu idari tedbir kararları yoluyla alındığı görülmekte, soruşturma veya kovuşturma mercileri tarafından verilen koruma tedbiri kararlarının oldukça sınırlı sayıda kaldığı görülmektedir.

Önceden yürürlükte olan düzenlemeye göre, “yayının içerik veya yer sağlayıcısının yurt dışında bulunması hâlinde” ya da “içerik veya yer sağlayıcısı yurt içinde bulunsa bile içerik çocukların cinsel istismarı, fuhuş veya kumar oynanması için yer ve imkân sağlama” suçlarını içeriyorsa BTK Başkanı’nın re’sen karar verme yetkisi olduğu açıkça düzenlenmişti. Ancak bu hüküm, **13.10.2022 tarihli ve 7418 sayılı Kanun’un 32. maddesiyle yürürlükten kaldırılmıştır.**

⁵⁴ TCK, 228. madde.

⁵⁵ 29.04.1959 tarihli ve 7258 sayılı Futbol ve Diğer Spor Müsabakalarında Bahis ve Şans Oyunları Düzenlenmesi Hakkında Kanunda yer alan suçlar, 5651 sayılı Kanun’un kapsamına 25.03.2020 tarihli 7226 Sayılı Kanunun 32. maddesi ile eklenmiştir.

⁵⁶ 2937 Sayılı Devlet İstihbarat Hizmetleri ve Milli İstihbarat Teşkilatı Kanununun 27(1) maddesi: “Milli İstihbarat Teşkilatının görev ve faaliyetlerine ilişkin bilgi ve belgeleri, yetkisiz olarak alan, temin eden, çalan, sahte olarak üreten, bunlar üzerinde sahtecilik yapan ve bunları yok eden kişiye dört yıldan on yıla kadar hapis cezası verilir”.

⁵⁷ 2937 Sayılı Devlet İstihbarat Hizmetleri ve Milli İstihbarat Teşkilatı Kanununun 27(2) maddesi: “MİT mensupları ve ailelerinin kimliklerini, makam, görev ve faaliyetlerini herhangi bir yolla ifşa edenler ile MİT mensuplarının kimliklerini sahte olarak düzenleyen veya değiştiren ya da bu sahte belgeleri kullananlara üç yıldan yedi yıla kadar hapis cezası verilir”.

⁵⁸ Bkz. 5651 Sayılı Kanun, madde 8(4).

ANAYASA MAHKEMESİNİN BTK BAŞKANI'NIN RE'SEN YETKİSİNİ İPTAL KARARI

Ekim 2022'de yürürlüğe giren değişikliklerden önce, BTK Başkanı'nın yurt dışındaki müstehcen içerikli sitelere yönelik erişim engelleme yetkisi, Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilmiştir. Anayasa Mahkemesinin bu kararı, 07.02.2018 tarihinde Resmî Gazete'de yayımlanmış ve EngelliWeb 2018-2023 raporlarımızda da kapsamlı şekilde değerlendirilmiştir.

Danıştay 13. Dairesi'nin itiraz yoluyla yaptığı başvuru üzerine Anayasa Mahkemesi, 5651 sayılı Kanun'un 8/4. maddesi uyarınca BTK Başkanı'na tanınan, yurt dışı kaynaklı **"müstehcen içerikli"** (madde 8/1-fıkra 5) sitelere yönelik **re'sen erişim engelleme yetkisini** oyçokluğuyla Anayasa'ya aykırı bularak iptal etmiştir.⁵⁹ Mahkeme, iptale gerekçe olarak, "içeriği suç oluşturan bir yayının, suç işlemek veya suçu kolaylaştırmak amacı taşımayan, kitlesel haberleşme ve iletişim sağlayan İnternet sitelerinde yer alması hâlinde dahi, hâkim onayı olmaksızın idare tarafından re'sen erişim engellenmesi kararı verilebilmektedir" tespitini yapmıştır. Bu durumun **hukuk devleti ilkesine** ve özellikle de **"belirlilik" ilkesine** aykırı olduğu vurgulanmıştır. Belirlilik ilkesi gereği, yasal düzenlemelerin hem bireyler hem de idare açısından kuşkuyla ve duraksamaya yer vermeyecek biçimde **açık, öngörülebilir, anlaşılır ve nesnel** olması; kamu otoritelerine **keyfî müdahale imkânı tanınamaması** gerekir. Anayasa Mahkemesi de, BTK Başkanı'nın re'sen erişim engelleme yetkisinin bu temel ilkelere aykırılık oluşturduğuna hükmetmiştir.

BTK BAŞKANININ RE'SEN YETKİSİNE İLİŞKİN AYM KARARININ UYGULAMA SÜRECİ VE SONRAKİ GELİŞMELER

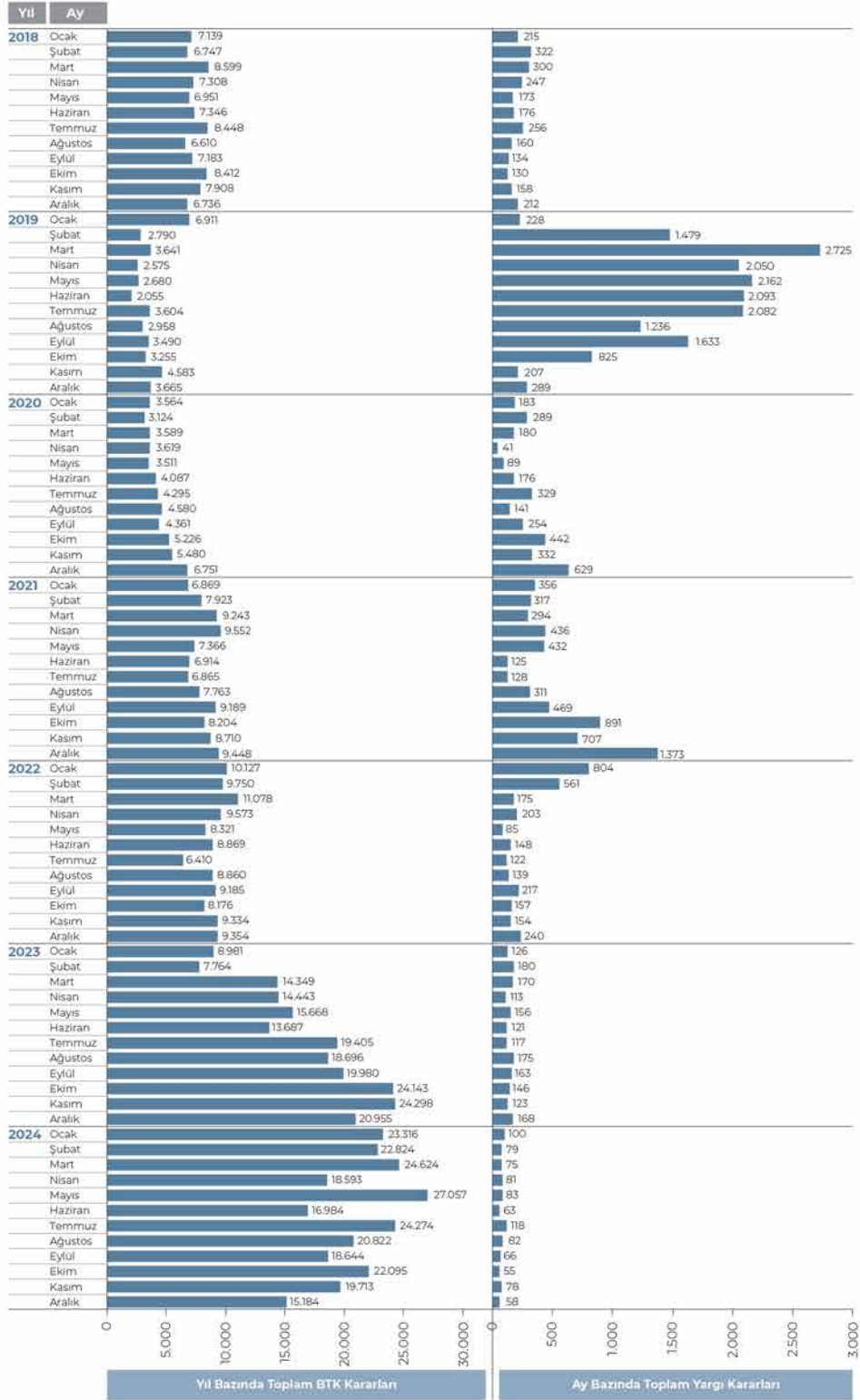
Anayasa Mahkemesi, **07.02.2018** tarihli Resmî Gazete'de yayımlanan kararında, 5651 sayılı Kanun'un 8/4. maddesiyle BTK Başkanına tanınan yurt dışındaki müstehcen içerikli sitelere yönelik re'sen erişim engelleme yetkisini iptal etmiş ve kararın yürürlüğe giriş tarihini bir yıl sonrası olarak, **07.02.2019** şeklinde belirlemiştir. Bu süre sonunda ve 07.02.2019 itibarıyla, kanunda yeni bir değişiklik yapılmadığından, BTK Başkanının bu yetkisi sona ermiş ve müstehcenlik suçu gerekçesiyle erişim engelleme kararı alınabilmesi yalnızca sulh ceza hakimlikleri tarafından mümkün hale gelmiştir.

Ancak, uygulamada bu sınırlamaya uyulmadığı gözlemlenmiştir. Ancak uygulamada bu sınırlamaya uyulmadığı görülmüştür. EngelliWeb 2019 ve sonraki yıllara ait raporlarda da detaylandırıldığı üzere, **BTK Başkanı, yürürlük tarihinden sonra da Anayasa Mahkemesi kararını göz ardı ederek hâkim onayı olmaksızın re'sen idari tedbir kararları vermeye devam etmiştir.**

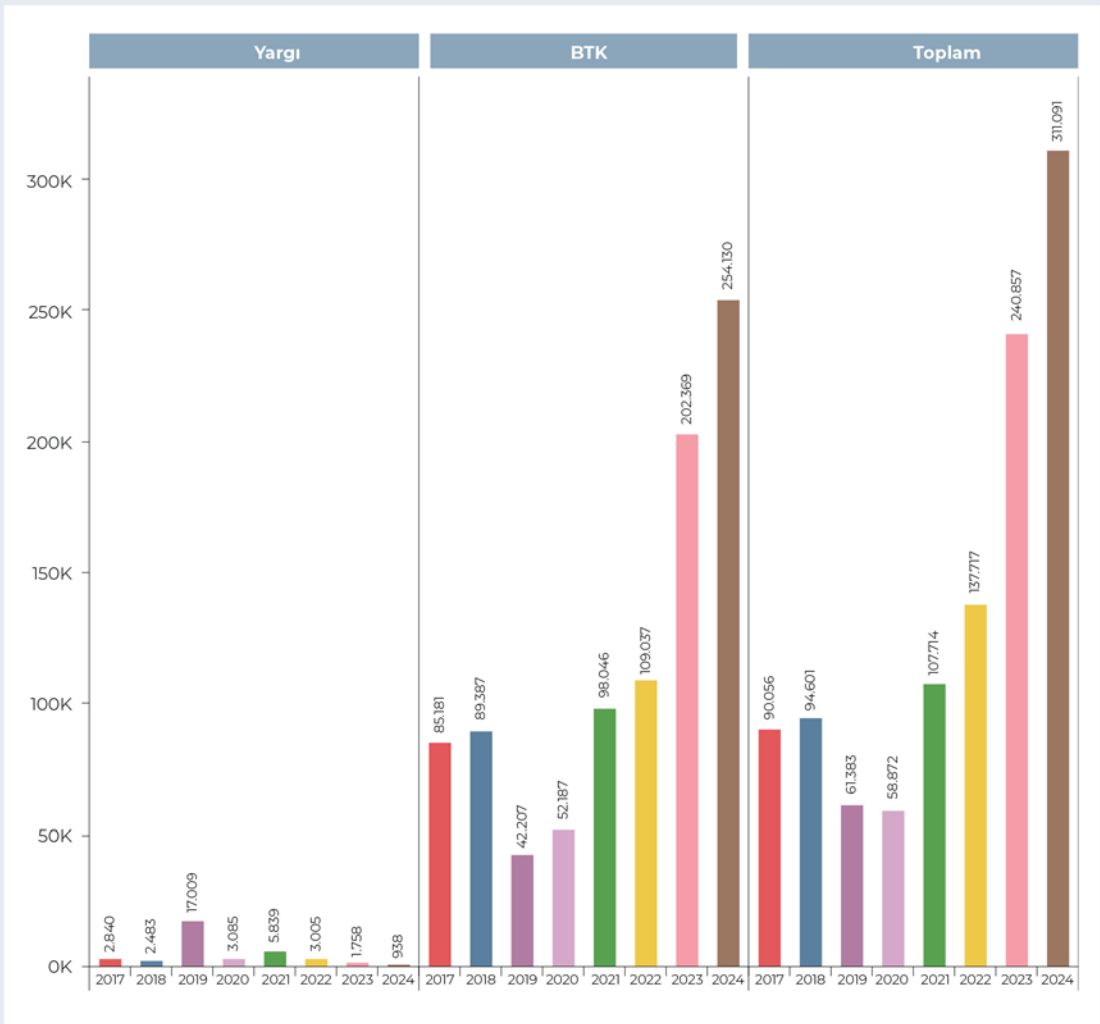
Aşağıda (**şekil 5-7**) yer alan verilere göre, 5651 sayılı Kanun'un 8. maddesi kapsamında erişim engelleme kararlarının hangi merciler tarafından verildiği incelendiğinde, **Şubat-Ekim 2019 döneminde** kısa bir süre için **BTK Başkanının sulh ceza hakimliklerinden onay aldığı**; ancak **Kasım 2019 itibarıyla bu uygulamadan**

⁵⁹ AYM, E. 2015/76., K. 2017/153, K.T. 15.11.2017, R.G. Tarih – Sayı: 7.2.2018 – 30325.

Şekil 5: 2018-2024: BTK v. Yargı 8. Madde Erişim Engelleme Kararları Karşılaştırması

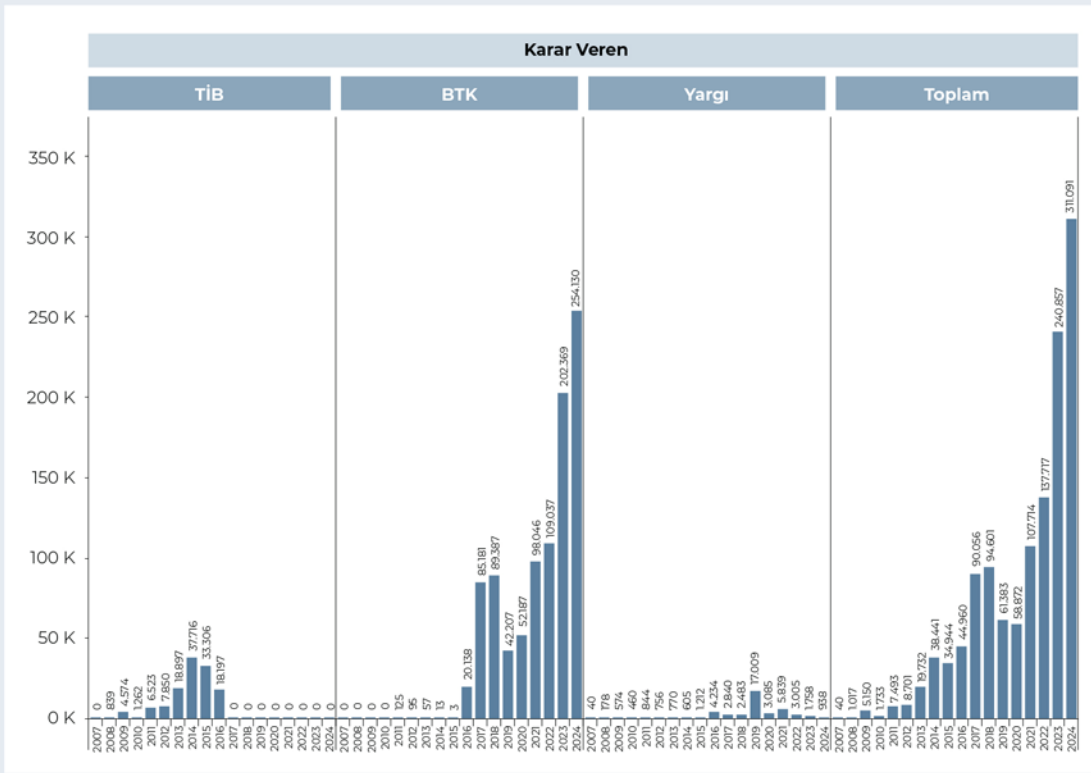
Şekil 6: Yargı-BTK Erişim Engelleme (2017-2024) Karşılaştırma

vazgeçildiği ve sonraki yıllarda BTK Başkanı tarafından re'sen verilen karar sayısının hızla arttığı görülmektedir. Aynı dönemde yargı mercilerince verilen karar sayısında ise belirgin bir düşüş yaşanmıştır.

BTK Başkanı tarafından erişime engellenen alan adlarının çok büyük bir kısmını müstehcen içerikli sitelerin oluşturduğu dikkate alındığında, bu kararların **hakim onayı olmadan verilmiş olması**, açıkça hukuka aykırıdır. Bu hukuka aykırı durum, ancak **Ekim 2022'de 7418 sayılı Basın Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun** ile yapılan kapsamlı değişikliklerle “kanunen” çözüme kavuşturulmuştur. Söz konusu Kanunun 32. maddesiyle, **5651 sayılı Kanun'un 8. maddesinin 4. fıkrasındaki “yurt içi/yurt dışı” ayrımı tamamen kaldırılmış**, BTK Başkanının erişim engelleme yetkisi yurt içi ve dışı ayrımı yapılmaksızın **genişletilerek yeniden düzenlenmiştir**. TBMM'ye sunulan yasa teklifinde bu değişikliğin gerekçesi, “İnternetin dağınık ve dinamik yapısı nedeniyle içerik veya yer sağlayıcının nerede

Şekil 7: 2007-2024: Yıllara Göre TİB, BTK ve Yargı Karşılaştırması

bulunduğunun tespitinde yaşanan sorunların ve buna bağlı olarak ortaya çıkan yetki tartışmasının giderilmesi” olarak açıklanmıştır.⁶⁰

Bu düzenlemeyle birlikte, Anayasa Mahkemesinin “**belirlilik ilkesine aykırı**” bulunduğu ve “**hâkim onayı olmadan idareye re’sen karar alma yetkisi veren**” hüküm daha da genişletilmiş, BTK Başkanına yeniden ve daha sınırsız bir takdir yetkisi tanınmıştır. Böylece Anayasa Mahkemesinin iptal kararı **fiilen kadük bırakılmış**, açık bir anayasal denetim mekanizması **yasama eliyle etkisizleştirilmiştir**.

2024 içinde tespit edebildiğimiz kadarıyla BTK Başkanı tarafından toplam **254.015 idari tedbir kararıyla 254.130 alan adı ve web sitesine** erişim engellenmiştir. 2024 içinde erişime engellenen alan adlarının **218.243** tanesini (yaklaşık **%86**) kumar ve bahis siteleri oluşturmaktadır.

ANAYASA MAHKEMESİNİN 5651 SAYILI KANUN’UN 8. MADDESİNE DAİR 2023 KARARI

2023 yılı içerisinde, Eylül 2020’den bu yana beklemede olan ve Cumhuriyet Halk Partisi tarafından Temmuz 2020’de yapılan yasa değişikliklerine ilişkin açılan iptal

⁶⁰ Bkz. <https://www.tbmm.gov.tr/Yasama/KanunTeklifi/f72877c1-f87b-037b-e050-007f01005610>

davası sonuçlanmıştır.⁶¹ Anayasa Mahkemesi, 5651 sayılı Kanun'un 8. maddesine Temmuz 2020 değişiklikleri ile eklenen **"içeriğin çıkarılması"** tedbirinin Anayasa'ya uygunluğunu incelemiştir.

İptal başvurusunda özetle; **yer ve erişim sağlayıcıların sorumluluğunun genişletildiği, hukuka aykırı içeriğin yalnızca içerik sağlayıcıdan istenmesi gerekirken yer sağlayıcılara da bu yükümlülüğün yüklendiği**, idari kararların kısa sürede uygulanmasına karşın hukuken hatalı kararların geri alınmasının uzun zaman aldığı, yurt dışında bulunan yer sağlayıcılara yönelik içerik çıkarma tedbirinin uluslararası hukuka aykırı olduğu ve bu düzenlemelerin Anayasa'nın 2., 6., 13., 22., 26., 28., 38. ve 48. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.⁶²

Anayasa Mahkemesi, **içeriğin çıkarılması kararının masumiyet karanesiyle** çelişip çelişmediğini incelemiş; Anayasa'nın **36. maddesi (adil yargılanma hakkı)** ve **38. maddesinin dördüncü fıkrası (masumiyet karanesi)** kapsamında değerlendirme yapmıştır.⁶³ Mahkemeye göre, 8. madde kapsamında içeriğin çıkarılması kararı, her ne kadar suç işlendiği tespitine bağlı olsa da, ceza niteliğinde değil, **idari bir tedbirdir** ve amacı, suç teşkil eden içeriklerin İnternette kalıcı olarak kaldırılmasıdır.⁶⁴

Ancak Anayasa Mahkemesi, **masumiyet karanesinin yalnızca ceza yargılaması kapsamında değil**, bu süreçte paralel şekilde yürütülen tüm idari, hukuki ve disiplin süreçlerinde de geçerli olduğuna dikkat çekmiştir.⁶⁵ Bu bağlamda, Anayasa Mahkemesi, "içeriğin çıkarılması işleminin uygulanabilmesi için 8. maddenin (1) numaralı fıkrasında sayılan suçların işlendiğinin" BTK Başkanı tarafından tespit edilmiş olmasının gerekli ve yeterli olacağını belirtmiştir.⁶⁶ Dolayısıyla, bu kural gereği, "içeriğe ilişkin yayını yapan kişi hakkında adli sürecin başlaması gerekmediği gibi bu kişinin ceza mahkemesince mahkûm edilmiş olması şartı da aranmamaktadır."⁶⁷ Bir başka deyişle, herhangi bir mahkûmiyet kararı bulunmadan yalnızca idari makamın yaptığı suç tespitine dayalı olarak nihai bir içerik çıkarma kararı verilmesi, **kişinin ceza mahkemesi kararı olmaksızın suçlu muamelesi görmesine yol açmakta ve masumiyet karanesini zedelemektedir.**⁶⁸

Mahkeme ayrıca, ceza yargılamasının mahkûmiyet dışında bir kararla sonuçlanırsa dahi, verilen içerik çıkarma kararının uygulanmaya devam ettiğine dikkat çekmiş;⁶⁹ bunun da **nihai ve geri alınamayan bir sonuç doğurduğunu** ifade etmiştir. Sonuç olarak, Anayasa Mahkemesi; "ceza kanunlarında suç olarak tanımlanan fiillerin işlendiği henüz kesinleşmiş bir mahkeme kararıyla belirlenmeden, yalnızca idari makamın yaptığı tespit üzerinden verilen ve **nihai nitelik taşıyan** içerik çıkarma kararlarının, ayrıca bu karara uyulmaması hâlinde idari para cezası uygulanmasının,

⁶¹ Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeleri Engin Altay, Özgür Özel, Engin Özkoç ile birlikte 131 milletvekili tarafından açılan E. 2020/76 sayılı iptal davası.

⁶² AYM, E. 2020/76, K. 2023/172, 11.10.2023, R.G. 10.01.2024-32425, § 74.

⁶³ AYM, E. 2020/76, K. 2023/172, 11.10.2023, R.G. 10.01.2024-32425, § 76. Kişinin suçluluğuna bağımsız mahkemece karar verilmesini öngören anayasal güvence feragat edilebilir nitelikte değildir. Bkz. AYM, E.2013/133, K.2013/169, 26/12/2013; E.2022/72, K.2023/3, 5/1/2023, § 27.

⁶⁴ AYM, E. 2020/76, K. 2023/172, 11.10.2023, R.G. 10.01.2024-32425, § 80.

⁶⁵ AYM, E. 2020/76, K. 2023/172, 11.10.2023, R.G. 10.01.2024-32425, § 82.

⁶⁶ AYM, E. 2020/76, K. 2023/172, 11.10.2023, R.G. 10.01.2024-32425, § 83.

⁶⁷ AYM, E. 2020/76, K. 2023/172, 11.10.2023, R.G. 10.01.2024-32425, § 83.

⁶⁸ AYM, E. 2020/76, K. 2023/172, 11.10.2023, R.G. 10.01.2024-32425, § 84.

⁶⁹ AYM, E. 2020/76, K. 2023/172, 11.10.2023, R.G. 10.01.2024-32425, § 85.

masumiyet karinesini ihlal ettiğine” karar vermiştir.⁷⁰ Bu gerekçelerle, **Anayasa’nın 36. ve 38. maddelerine aykırı bulunan düzenleme iptal edilmiş**, iptal kararı ancak **10.10.2024 tarihinde yürürlüğe girmiştir.**⁷¹

INSTAGRAM PLATFORMUNA ERİŞİM ENGELİ (AĞUSTOS 2024)

Her ne kadar Anayasa Mahkemesi, içerik çıkarma işleminin yalnızca teknik bir müdahale olmadığını, ifade özgürlüğü ve masumiyet karinesi gibi anayasal güvenceleri doğrudan etkileyen bir uygulama olduğunu net biçimde ortaya koymuş olsa da, 2024 yılı içinde bu anayasal güvencelere aykırı bir gelişme yaşanmıştır. BTK Başkanı, **02.08.2024** tarihinde, Türkiye’de 50 milyondan fazla kullanıcısı bulunan **Instagram** platformuna, 5651 sayılı Kanun’un 8. maddesi kapsamındaki bazı “katalog suçları” gerekçe göstererek erişim engeli uygulamıştır.⁷²

Ekran Görüntüsü 2: BTK tarafından erişime engellenen platform

Ulaştırma ve Altyapı Bakanı Abdülkadir Uraloğlu, konuyla ilgili yaptığı açıklamada, Instagram’ın katalog suçlar çerçevesinde uyarıldığını, ancak taleplere karşılık verilmemesi üzerine erişim engeli getirildiğini belirtmiş ve şunları söylemiştir:

“Biz hukuk ülkesiyiz. Ülkemizin koyduğu kurallar var, ülkemizin değerleri, hassasiyetleri var. Bu noktada kaynakları ülkemiz dışında olan ancak ülkemizde temsilcileri olan sosyal medya platformları var. Kanunlar var, yönetmelikler var, bunların uyulması konusunda gerekli uyarılara rağmen bazı problemler gördük. Bütün uyarılara rağmen uymadıkları, **katalog suçları dediğimiz çerçeve kapsamında uyardık**. Karşılık bulmadığımız için erişim engeli getirdik. Bu bahsedilen aksaklıklara, hassasiyetlerimizi, kanunumuza uymayan tarafları yerine getirdikleri zaman gerekli işlemi yaparak erişim yasasını kaldırmış olacağız.”

⁷⁰ AYM, E. 2020/76, K. 2023/172, 11.10.2023, R.G. 10.01.2024-32425, § 86.

⁷¹ Bu karara Yıldız Seferinoğlu, İrfan Fidan, Muhterem İnce ve Engin Yıldırım katılmamıştır.

⁷² Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu, 02.08.2024 tarih ve 490.05.01.2024.-608903 sayılı kararı.

Benzer şekilde, Ulaştırma ve Altyapı Bakan Yardımcısı Ömer Fatih Sayan da sosyal medya platformu X üzerinden yaptığı açıklamada, Batılı ülkelerde sosyal medya platformlarının benzer talepler karşısında hızlıca aksiyon aldıklarını ifade etmiş ve Türkiye'nin de aynı hassasiyetin gösterilmesini beklediğini dile getirmiştir. Açıklamasında, platformların çifte standart uyguladığını, temsilcilik açma süreçlerinin göstermelik olduğunu ve Türkiye'nin İnternet düzenlemelerine karşı direnç gösterdiklerini belirterek, bu yaklaşımı kabul etmeyeceklerini vurgulamıştır.

Instagram'a yönelik erişim engeli **10.08.2024** tarihine kadar devam etmiştir. Bu süreçte devlet yetkilileri tarafından erişim yasağının gerekçesi hakkında kamuoyuna açık ve detaylı bir açıklama yapılmamış; ancak Ulaştırma ve Altyapı Bakanı Uraloğlu, Meta'nın Türkiye'nin "katalog suçlar ve içerik sansürüyle ilgili taleplerinin karşılanması konusunda iş birliği sözü verdiğini" açıklamış ve bu açıklamanın ardından Instagram platformuna Türkiye'den erişim **yeniden sağlanmıştır**. Buna rağmen, Instagram'ın sahibi Meta Şirketi, **13 Ağustos 2024** tarihine kadar Türk yetkililerle yapılan **sözde anlaşma** veya **vaat** hakkında herhangi bir resmi açıklama yapmamıştır. Şirket, ancak bu tarihte kısa bir duyuru yayımlayarak, Instagram'ın Türkiye'de yeniden faaliyete geçtiğini görmekten memnuniyet duyduklarını, "yetkililerle diyalog halinde olduklarını ve ihlal içeren içeriklerle ilgili işlem yapmaya devam edeceklerini" belirtmiştir.

BTK Başkanı tarafından alınan bu idari tedbir kararına karşı bireysel kullanıcılar tarafından açılan davalar sonucunda, Ankara 7. İdare Mahkemesi **26.09.2024** tarihli kararında, idari tedbir kararının fiilen sona ermiş olması nedeniyle davanın konusuz kaldığına ve bu nedenle esası hakkında karar verilmesine yer olmadığına hükmetmiştir.⁷³ Mahkeme ayrıca, 5651 sayılı Kanun'un 8. maddesinin 4. fıkrasının Anayasa'ya aykırılığı gerekçesiyle Anayasa Mahkemesine itirazda bulunulması yönündeki talebi de değerlendirmemiştir.

DISCORD PLATFORMUNA ERİŞİM ENGELİ (EKİM 2024)

Instagram'a yönelik erişim engelinin hemen ardından, Ekim 2024 içinde bu kez **Discord** platformu hedef alınmıştır. **Ankara 1. Sulh Ceza Hakimliğinin** 09.10.2024 tarih ve 2024/12907 sayılı kararıyla, kullanıcıların metin, ses ve video yoluyla bireysel ya da toplu olarak iletişim kurabildiği Discord platformuna, 5651 sayılı Kanun'un 8. maddesi kapsamında erişim engellenmiştir. Karar doğrultusunda **discord.com**, **discordapp.com**, **discord.app**, **discord.gg** ve **discord.co** alan adları ile platformun App Store ve Google Play'deki mobil uygulamaları da erişime engellenmiştir.

Adalet Bakanı Yılmaz Tunç, erişim engelinin Ankara Cumhuriyet Başsavcılığı'nın talebi üzerine verildiğini, 5651 sayılı Kanun'un 8. maddesi kapsamında "çocukların cinsel istismarı ve müstehcenlik" suçlarına dair yeterli şüphe bulunduğunu açıklamıştır.⁷⁴ Ancak **kararın gerekçesi kamuoyuyla ayrıntılı olarak paylaşılmamış**, hangi içeriklerin bu suçlamalara konu edildiği, erişim engelinin tüm platformu kapsayacak ölçüde orantılı olup olmadığı yönünde herhangi bir yargısal veya idari şeffaflık sağlanmamıştır.

⁷³ Ankara 7. İdare Mahkemesi, E. 2024/1474, K. 2024/1427, 26.09.2024.

⁷⁴ Bkz. <https://x.com/yilmaztunc/status/1843794353476481226>

Fakat, erişim engelinin, yalnızca “**katalog suçlar**” kapsamında verilen **teknik bir karar olmadığı**, platformun doğrudan güncel sosyal olaylar çerçevesinde tartışma konusu edilmesiyle şekillendiği anlaşılmaktadır. Nitekim, basında yer alan haberlere göre, Discord platformunun erişime engellenmesinin hemen öncesinde, İstanbul’da 04.10.2024 tarihinde Semih Çelik isimli şahıs tarafından İkbâl Uzuner ve Ayşenur Halil adlı iki kadının vahşice öldürülmesi kamuoyunu derinden sarsmış, failin Discord’da “**ince**” (istemsiz bekâr) içeriklerle ilişkilendirilen gruplara üye olduğu iddia edilmiştir.⁷⁵

Ayrıca, cinayetlerin ardından Discord üzerinde benzer içeriklerin dolaşıma girdiği, bazı grupların üyelerini suça özendirdiği iddiaları gündeme gelmiştir. 05.10.2024 tarihinde, Discord üzerinden bir kız çocuğunun kimlik bilgilerinin ele geçirilip şantaj uğradığı ve bu nedenle kendine zarar verdiğini söylediği bir video sosyal medyada yayılmış, ardından İçişleri Bakanı videonun kurgu olduğunu duyurmuş ve paylaşan kişinin gözaltına alındığını açıklamıştır. Bu bağlamda, erişim engelinin yalnızca “**çocukların cinsel istismarı ve müstehcenlik**” gibi katalog suçlarla değil, **gündemdeki toplumsal infial ve kamuoyu tepkisini bastırmaya yönelik politik bir refleksle alındığı** izlenimi kuvvetlenmektedir.

Discord’a yönelik erişim engeli, teknik bir müdahaleden çok, sosyal medyaya yönelik siyasi ve güvenlikçi müdahalelerin bir uzantısı olarak görülmelidir. Giderek yaygınlaşan bu platform sansürleri, sadece bireysel hak ve özgürlükleri değil, aynı zamanda kamuoyunun dijital ortamdaki haber alma ve tartışma kapasitesini hedef almaktadır. Bu uygulamalar, **güvenlik söylemi üzerinden meşrulaştırılsa da**, kamuoyunun bilgiye erişim hakkı ve dijital iletişim özgürlüğü bakımından **orantısız, keyfi ve anayasal güvencelere aykırıdır**.

Instagram örneğinde olduğu gibi, Discord’a ilişkin erişim engeli de, **kamu yararı, ölçülülük ve açıklık ilkelerinden uzak, denetimsiz ve keyfi** bir uygulamanın yeni bir örneğidir. 5651 sayılı Kanun’un 8. maddesi kapsamında tanınan geniş yetkinin bu

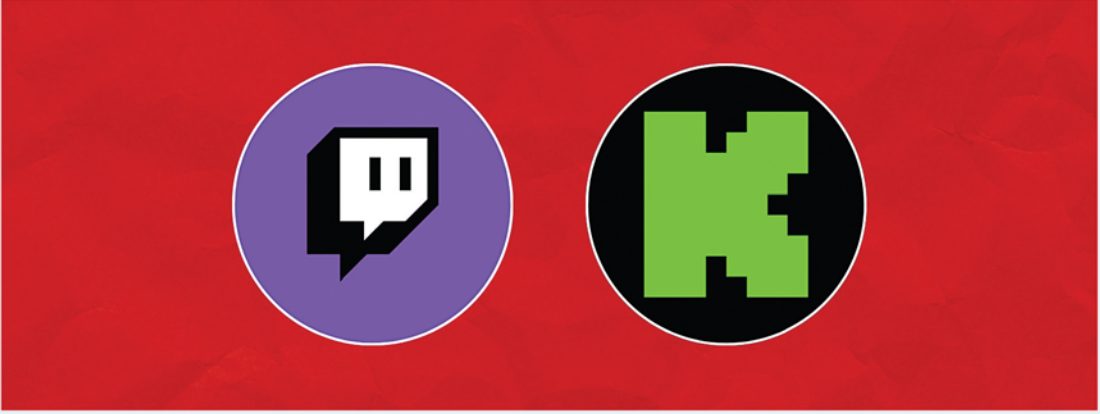
⁷⁵ BBC News Türkçe, “Discord’a erişim engeli getirildi,” 09.10.2024, <https://www.bbc.com/turkce/articles/cx2y4wyznwg0>

biçimde uygulanması, **ifade özgürlüğünün ve dijital hakların, cezalandırıcı ve önleyici idari pratikler aracılığıyla sınırlandırılmasına imkân tanıdığı** gibi, yargının da giderek daha az denetleyici ve daha çok yürütmenin kararlarını onaylayan bir konumda işlev gördüğünü ortaya koymaktadır.

2024 YILINDA BTK VE DİĞER KURUMLAR TARAFINDAN DİKKAT ÇEKEN ERİŞİM ENGELLEME UYGULAMALARI

2024 yılı içinde BTK ve diğer idari kurumlar tarafından çeşitli popüler platformlara yönelik dikkat çekici erişim engelleme kararları verilmiştir. Bu kapsamda, canlı yayın platformu Twitch.tv, Milli Piyango İdaresi Genel Müdürlüğü'nün 22.02.2024 tarihli ve 2024/7 sayılı kararı ile erişime engellenmiştir. Benzer şekilde, yayın platformu Kick.com da Milli Piyango İdaresi Genel Müdürlüğü'nün 20.02.2024 tarihli ve 2024/5 sayılı kararı ile erişime engellenmiş, ancak kick.com alan adına yönelik erişim engelleme tedbiri 26.02.2024 tarihinde kaldırılmıştır.

Ekran Görüntüsü 4: Milli Piyango İdaresi Genel Müdürlüğü tarafından erişime engellenen platformlar

İçerik üreticilerinin abonelik karşılığında özel içerikler sunduğu Fansly platformu, BTK tarafından 10.12.2024 tarihinde (490.05.01.2024-920940 sayılı karar) erişime engellenmiştir.⁷⁶ BTK kararı, gerekçesi açıklanmadan, bir süre sonra kaldırılmıştır.

⁷⁶ 2017 yılında kurulan Fansly, kullanıcıların seçtikleri içerik üreticilere abone olarak özel resim ve videolara erişim sağladıkları bir sosyal medya hizmetidir. Platform her alandan içerik üreticilerine açık olmakla birlikte, ağırlıklı olarak yetişkinlere yönelik içerik sunan kullanıcılar tarafından tercih edilmektedir. Fansly, 2021 yılında OnlyFans platformunun yetişkin içerikleri kısıtlama kararı almasının ardından hızla popülerlik kazanmış ve dünya genelinde 150 milyondan fazla kullanıcıya ulaşmıştır.

Ekran Görüntüsü 5: BTK tarafından erişime engellenen platform

2024 yılında ayrıca, İngiltere merkezli spor radyo istasyonu **talkSPORT**'un İnternet sitesi, yasadışı bahis gerekçesiyle BTK tarafından 03.05.2024 tarihinde (490.05.01.2024-285809 sayılı karar) erişime engellenmiştir. Benzer şekilde canlı spor skorları, istatistikler ve analizler sunan spor takip platformu **Sofascore**, yasadışı bahis gerekçesiyle BTK tarafından 24.12.2024 tarihinde (490.05.01.2024-951950 sayılı karar) erişime engellenmiştir. Sofascore engeli kaldırılırken, talkSPORT uygulaması erişime engellenmeye halen devam etmektedir.

Ekran Görüntüsü 6: BTK tarafından erişime engellenen platformlar

2024 yılı içinde, yazılım projeleri için çevrimiçi dokümantasyon oluşturma ve barındırma hizmeti sunan **Read the Docs** platformunun readthedocs.io alan adı, yasadışı bahis gerekçesiyle erişime engellenmiştir.⁷⁷ Benzer şekilde, profesyonel espor organizasyonu **Sangal Gaming**'e ait web sitesi (sangal.gg) ile bu organizasyona ait **X** ve **Instagram** hesapları da yasadışı bahis gerekçesiyle erişime engellenmiştir.⁷⁸ Ayrıca, Sangal Gaming'e ait X ve Instagram hesapları Türkiye'den görünmez kılınmış, front-end web uygulamalarını barındırma platformu **Vercel**'in vercel.app alan adına da erişim engeli getirilmiştir.⁷⁹ Bu platformlara yönelik erişim engelleme uygulamaları, **EngelliWeb** tarafından yapılan kamuoyu duyurularından kısa bir süre sonra kaldırılmıştır.

Ekran Görüntüsü 7: BTK tarafından erişime engellenen platformlar

2024 yılı içinde Instagram platformuna uygulanan erişim engeli kararı, 5651 sayılı Kanun'un 8. maddesi kapsamında BTK Başkanı'na tanınan yetkinin ne denli denetimsiz ve keyfi biçimde kullanılabileceğini bir kez daha ortaya koymuştur. 50 milyondan fazla kullanıcısı olan bir sosyal medya platformunun, kamuoyuna şeffaf ve somut bir gerekçe sunulmaksızın, belirsiz ve geniş yorumlanabilecek "**katalog suçlar**" gerekçesiyle erişime engellenmesi, temel hak ve özgürlüklerin yalnızca hukuk güvenliği bakımından değil, siyasi irade eliyle de ciddi biçimde tehdit altında olduğunu göstermektedir. Bu tür keyfi müdahaleler yalnızca bireylerin haber alma hakkını ve ifade özgürlüğünü değil, aynı zamanda Türkiye'de **hukukun öngörülebilirliği** ve **idarenin hesap verebilirliği** ilkelerini de zedelemektedir.

Discord platformunun benzer şekilde, kamuoyunda infial yaratan olayların ardından, kamuoyuna tatmin edici bir gerekçe sunulmaksızın 5651 sayılı Kanun'un 8. maddesi kapsamında tamamen erişime engellenmesi, bu değerlendirmeleri daha da güçlendirmektedir. İnternet ortamında gerçekleştiği iddia edilen bireysel suç fiilleriyle mücadele etmek için milyonlarca kullanıcısı olan bir platformun topyekûn erişime engellenmesi, açıkça ölçülülük ve orantılılık ilkeleriyle çelişmektedir. Instagram ve

⁷⁷ BTK, 05.08.2024 tarih ve 490.05.01.2024-615662 sayılı karar

⁷⁸ BTK, 29.08.2024 tarih ve 490.05.01.2024-674023 sayılı karar.

⁷⁹ BTK, 27.03.2024 tarih ve 490.05.01.2024 – 207622 sayılı karar

Discord örnekleri birlikte değerlendirildiğinde, erişim engelleme yetkisinin giderek genişletilerek sistematik bir sansür mekanizmasına dönüştüğü dönüştüğü ve demokratik ifade alanının ciddi biçimde daraltıldığı açıkça görülmektedir. 2024 yılı içinde BTK ve diğer idari kurumların çeşitli popüler platformlara yönelik verdiği erişim engelleme kararları da bu tabloyu pekiştirmektedir.

5651 SAYILI KANUN'UN 8/A MADDESİ KAPSAMINDAKİ YAPTIRIMLAR

5651 sayılı Kanunun 8. maddesine milli güvenlik ve kamu düzeninin korunması ile ilgili eklenen 16 sayılı paragrafla TİB'e verilen erişim engelleme yetkisi Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edildikten⁸⁰ sonra 5651 sayılı Kanun'a "Gecikmesinde sakınca bulunan hâllerde içeriğin çıkarılması ve/veya erişimin engellenmesi" başlıklı yeni bir 8/A maddesi 27.03.2015 tarihinde eklenmiştir. 8/A maddesiyle öncelikle **hakimlere** yaşam hakkı ile kişilerin can ve mal güvenliğinin korunması, millî güvenlik ve kamu düzeninin korunması, suç işlenmesinin önlenmesi veya genel sağlığın korunması sebeplerinden bir veya birkaçına bağlı olarak internet ortamında yer alan yayınlı ilgili olarak içeriğin çıkarılması ve/veya erişimin engellenmesi kararı verme yetkisi verilmiştir.

Ayrıca, 8/A maddesi kapsamında 27.03.2015 tarihinden 02.07.2018 tarihine kadar **Başbakanlığa**, bu tarihten sonra ise **Cumhurbaşkanlığına gecikmesinde sakınca bulunan** hallerde yaşam hakkı ile kişilerin can ve mal güvenliğinin korunması, millî güvenlik ve kamu düzeninin korunması, suç işlenmesinin **önlenmesi** veya genel sağlığın korunması amacı ile İnternet içeriklerinin çıkarılması ve/veya erişimin engellenmesini BTK Başkanı'ndan talep etme yetkisi verilmiştir. Benzer şekilde, "**ilgili bakanlıklar**" adı altında yürütme organlarına da millî güvenlik ve kamu düzeninin korunması, suç işlenmesinin önlenmesi veya genel sağlığın korunması amacı ile İnternet içeriklerinin çıkarılması ve/veya engellenmesini BTK Başkanı'ndan talep etme yetkisi verilmiştir.

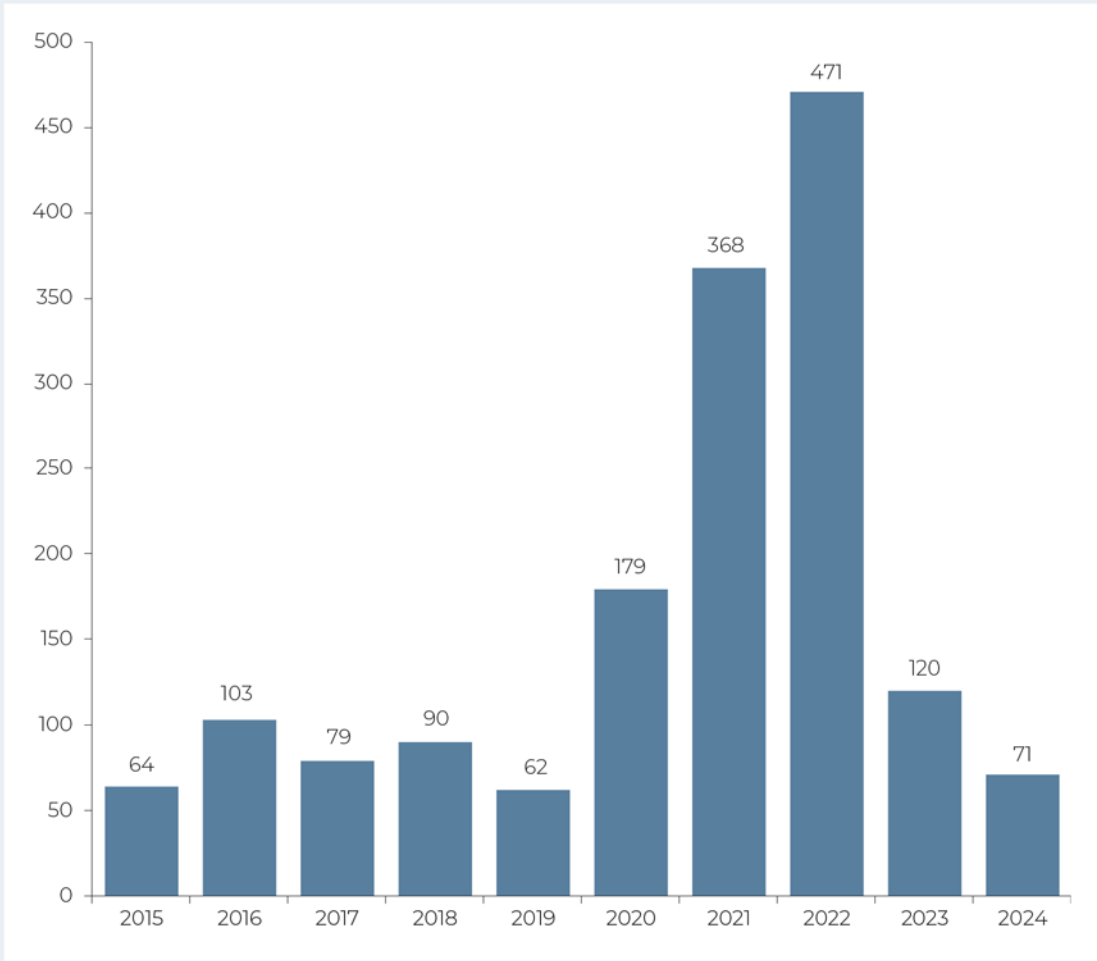
BTK Başkanı bu talepleri değerlendirip İnternet ortamında yer alan yayınlarla ilgili olarak içeriğin çıkarılması ve/veya erişimin engellenmesi kararı verebilir. Karar, Başkan tarafından derhâl erişim sağlayıcılara ve ilgili içerik ve yer sağlayıcılara bildirilir. İçerik çıkarılması ve/veya erişimin engellenmesi kararının gereği, derhâl ve en geç kararın bildirilmesi anından itibaren **dört saat içinde** yerine getirilir.

8/A maddesi kapsamında erişim engeli talebi BTK Başkanı tarafından yerine getirilirken, Başkanın idari tedbir uygulamasını **24 saat içinde** sulh ceza hakimliklerinin onayına sunması ve hakimliklerin de **48 saat içinde** bu talepleri değerlendirip, karara bağlaması gerekiyor. Bu madde kapsamında verilen erişimin engellenmesi kararları, ihlalin gerçekleştiği yayın, kısım, bölüm ile ilgili olarak (URL, vb. şeklinde) içeriğe erişimin engellenmesi yöntemiyle verilir. Ancak, teknik olarak ihlale ilişkin içeriğe erişimin engellenmesi yapılamadığı veya ilgili içeriğe erişimin engellenmesi yoluyla ihlalin önlenemediği durumlarda, İnternet sitesinin tümüne yönelik olarak erişimin engellenmesi kararı verilebilir.

⁸⁰ AYM, E.2014/149, K.2014/151, K.T. 2/10/2014.

8/A maddesi özellikle **07.06.2015** genel seçimlerinden sonra siyasi bir susturucu araç olarak kullanılmaya başlanmış, **22.07.2015** ve **12.12.2016** tarihleri arasında Başbakanlığın talebi üzerine TİB tarafından erişime engellenerek Gölbaşı Sulh Ceza Hakimliğinin onayına sunulan **153 tane** erişim engelleme kararı verilmiştir.⁸¹

Şekil 8: Yıllara göre 5651 Sayılı Kanun Kapsamında Alınan 8/A Karar Sayıları

⁸¹ Bkz. Gölbaşı Sulh Ceza Hakimliğinin 2015/609, 2015/631, 2015/645, 2015/646, 2015/647, 2015/648, 2015/650, 2015/662, 2015/672, 2015/682, 2015/691, 2015/705, 2015/710, 2015/713, 2015/720, 2015/723, 2015/728, 2015/751, 2015/759, 2015/763, 2015/765, 2015/769, 2015/771, 2015/774, 2015/778, 2015/779, 2015/790, 2015/792, 2015/810, 2015/828, 2015/829, 2015/837, 2015/839, 2015/840, 2015/845, 2015/860, 2015/861, 2015/871, 2015/878, 2015/887, 2015/891, 2015/897, 2015/898, 2015/899, 2015/902, 2015/903, 2015/915, 2015/930, 2015/931, 2015/937, 2015/947, 2015/955, 2015/958, 2015/960, 2015/972, 2015/1003, 2015/1012, 2015/1015, 2015/1021, 2015/1107, 2015/1169, 2015/1197, 2016/01, 2016/02, 2016/28, 2016/53, 2016/57, 2016/65, 2016/74, 2016/129, 2016/205, 2016/219, 2016/293, 2016/311, 2016/320, 2016/328, 2016/329, 2016/354, 2016/374, 2016/442, 2016/444, 2016/445, 2016/474, 2016/492, 2016/539, 2016/553, 2016/574, 2016/574, 2016/588, 2016/614, 2016/615, 2016/693, 2016/696, 2016/701, 2016/722, 2016/726, 2016/753, 2016/775, 2016/776, 2016/781, 2016/809, 2016/826, 2016/834, 2016/846, 2016/847, 2016/849, 2016/869, 2016/875, 2016/880, 2016/896, 2016/905, 2016/908, 2016/949, 2016/957, 2016/959, 2016/972, 2016/975, 2016/987, 2016/995, 2016/1002, 2016/1036, 2016/1040, 2016/1047, 2016/1076, 2016/1084, 2016/1093, 2016/1108, 2016/1113, 2016/1127, 2016/1145, 2016/1187, 2016/1195, 2016/1223, 2016/1239, 2016/1248, 2016/1260, 2016/1286, 2016/1346, 2016/1415, 2016/1469, 2016/1500 sayılı kararları.

13.12.2016 itibarı ile ise BTK Başkanı tarafından Başbakanlık ve ilgili bakanlıkların talepleri üzerine verilen idari tedbir kararları Ankara sulh ceza hakimlikleri tarafından işleme konulmaya başlanmış ve **02.07.2018** tarihine kadar **9 farklı sulh ceza hakimliği** tarafından 8/A maddesine dayanılarak **151 ayrı erişim engelleme kararı** daha verilmiştir.

Yıllık bazda ise 2015 yılı içinde toplam **64**, 2016 yılı içinde toplam **103**, 2017 yılı içinde toplam **79**, 2018 içinde toplam **90**, 2019 yılı içinde toplam **62**, 2020 yılı içinde toplam **179**, 2021 yılı içinde toplam **368**, 2022 yılı içinde **471**, 2023 yılı içinde **120** tane 8/A kararı verilmiştir. **2024** yılında ise toplam **71** tane 8/A kararı verildiği tespit edilmiştir. Genel toplamda da **2024** sonu itibarıyla **130** farklı sulh ceza hakimliği tarafından 8/A hükmü taleplerine istinaden **toplam 1.607 farklı** içeriğin çıkarılması ve/veya erişimin engellenmesi kararı verilmiştir.

471 kararla, 8/A maddesi yürürlüğe girdiğinden beri 2022 yılı, 8/A kararlarının en çok verildiği yıl olmuştur. Bu kararlarla aşağıda detaylandırılacağı üzere **yaklaşık 27.413 İnternet adresine**⁸² erişim engellenmiştir.

8/A KARARLARININ SULH CEZA HAKİMLİKLERİ BAZINDA DEĞERLENDİRİLMESİ

Sulh ceza hakimlikleri bazında bir değerlendirme yapıldığında 2024 sonu itibarı ile verilen toplam **1.607** karardan Telekomünikasyon İletişim Başkanlığı kapatılmadan önce Gölbaşı yerleşkesinde bulunmasından dolayı arka arkaya **153 tanesinin Gölbaşı Sulh Ceza Hakimliği** tarafından 13.07.2015 ve 07.12.2016 tarihleri arasında verildiği gözlemlenmektedir. Bu dönemki taleplerin büyük bir çoğunluğu ise Başbakanlık tarafından yapılmıştır. Telekomünikasyon İletişim Başkanlığının kapatılmasından sonraki süreçte 8/A kararlarının büyük bir çoğunluğu **2019** sonu itibarıyla Ankara'daki sulh ceza hakimlikleri tarafından verilmiştir. Dolayısıyla, BTK Başkanının talepleri Aralık 2016 içinde Ankara'daki sulh ceza hakimliklerine gönderilmeye başlanmış ve Ankara'daki sulh ceza hakimlikleri tarafından **2019** sonuna kadar toplam **233 8/A kararı** verilmiştir.

Ankara sulh ceza hakimlikleri tarafından **2019 sonu itibarıyla verilen toplam 233 8/A kararından 38 tanesi** Ankara 1. Sulh Ceza Hakimliği, **35 tanesi** Ankara 5. Sulh Ceza Hakimliği, **34'er tanesini** Ankara 3. ve 6. Sulh Ceza Hakimlikleri, **30 tanesi** Ankara 7. Sulh Ceza Hakimliği, **28 tanesi** Ankara 2. Sulh Ceza Hakimliği, **25 tanesi** Ankara 4. Sulh Ceza Hakimliği, **8 tanesi** Ankara 8. Sulh Ceza Hakimliği ve **1 tanesi** de Ankara 9. Sulh Ceza Hakimliği tarafından verilmiştir. Ayrıca, bilindiği kadıyla 2019 sonu itibarıyla Ankara hakimlikleri dışında verilmiş **11 tane 8/A kararı** daha tespit edilmiştir.⁸³

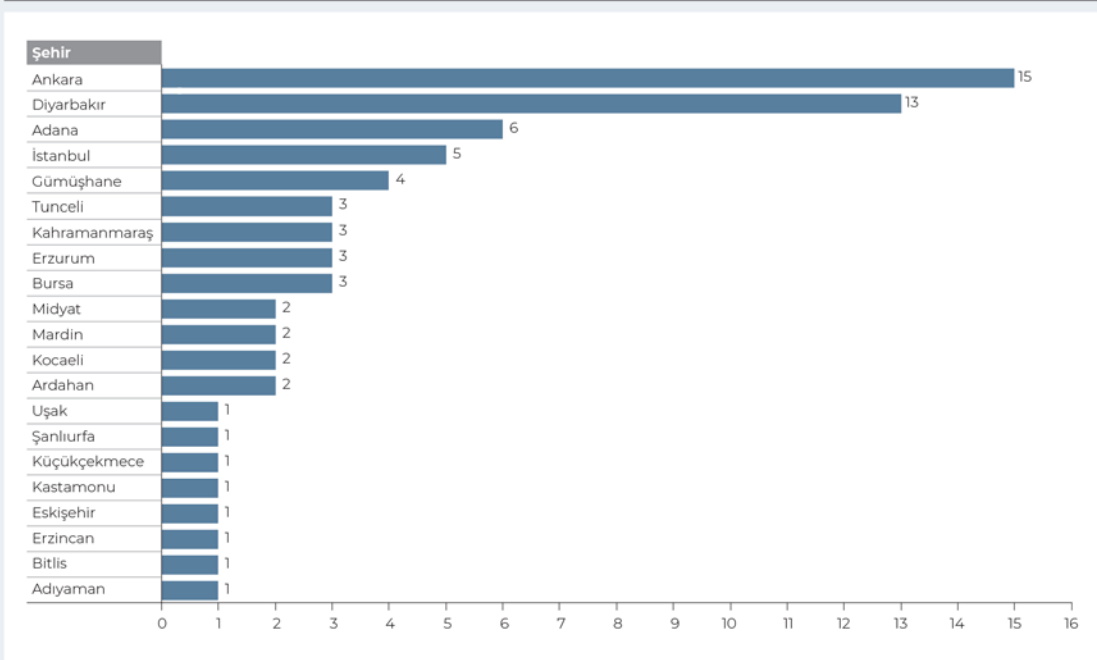
2020 yılı içinde ise toplam **179 tane 8/A kararının** verildiği tespit edilmiştir. Fakat önceki yıllara göre, bu kararların dağılımının farklılaştığı gözlemlenmiş ve Ankara'da

⁸² Alan adı ve haber siteleri, haber adresleri ve sosyal medya içerikleri.

⁸³ Bu kararlar, Adana 4. Sulh Ceza Hakimliği, Diyarbakır 2., 4. ve 5. sulh ceza hakimlikleri, İstanbul Anadolu 8. Sulh Ceza Hakimliği, İstanbul 10. Sulh Ceza Hakimliği ve İstanbul 8. Sulh Ceza Hakimliği tarafından verilmiştir.

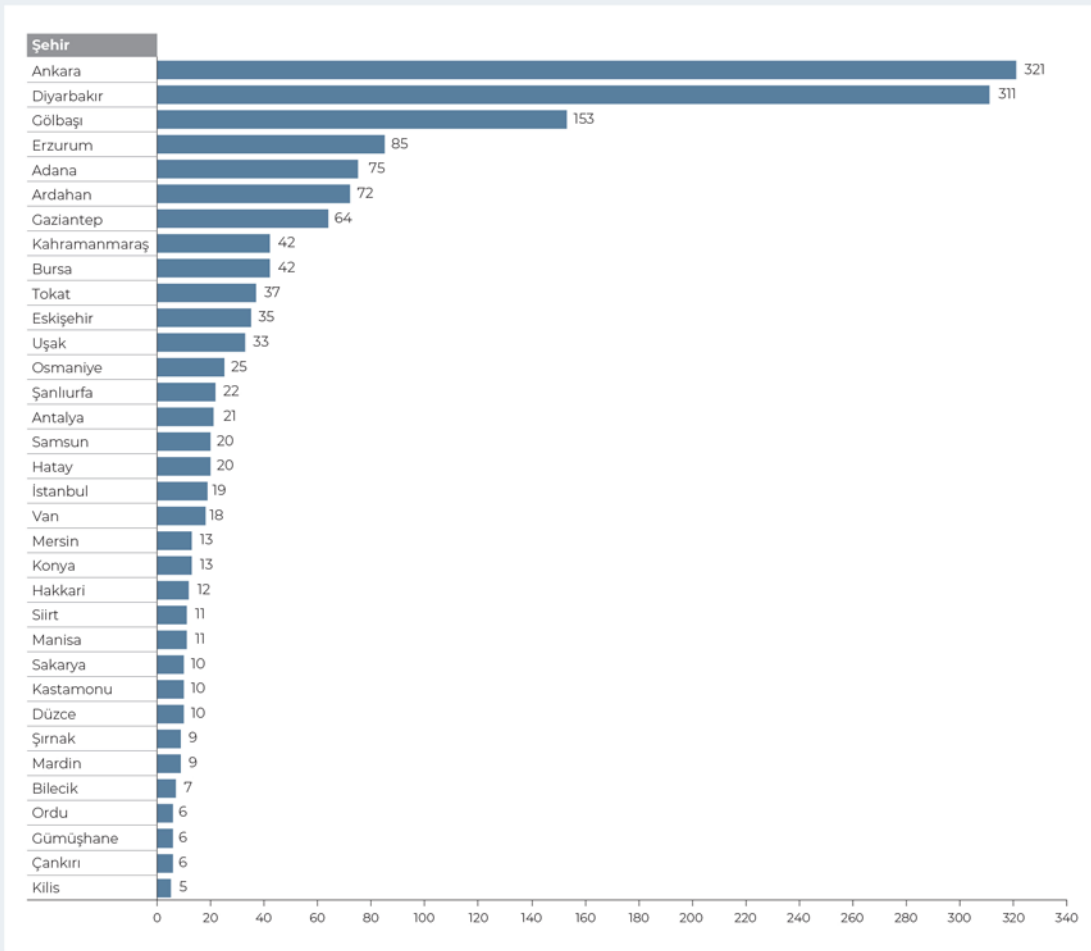
bulunan sulh ceza hakimlikleri dışında da çok sayıda 8/A kararı verilmeye başlandığı tespit edilmiştir. 2020 içinde **en çok 8/A kararı Gaziantep**'teki sulh ceza hakimlikleri tarafından toplamda **35 karar**la verilirken, **Ankara**'daki sulh ceza hakimlikleri **30 karar**la ikinci sırada, **Diyarbakır**'daki sulh ceza hakimlikleri ise **28 karar**la üçüncü sırada yer almıştır. 2021 yılında ise **en çok 8/A kararı Diyarbakır**'daki sulh ceza hakimlikleri tarafından toplamda **160 karar**la verilirken, **Gaziantep**'teki sulh ceza hakimlikleri **28 karar**la ikinci sırada, **Adana**'daki sulh ceza hakimlikleri ise **27 karar**la üçüncü sırada yer almıştır. 2022 yılında ise **en çok 8/A kararı Diyarbakır**'daki sulh ceza hakimlikleri tarafından toplamda **101 karar**la verilirken, **Erzurum**'daki sulh ceza hakimlikleri **60 karar**la ikinci sırada, **Ardahan**'daki sulh ceza hakimlikleri ise **40 karar**la üçüncü sırada yer almıştır. 2023 yılında **120 tane 8/A kararı** verildiği tespit edilmiştir. Bu 120 karardan en fazlası, **17 karar**la **Ardahan**'daki sulh ceza hakimlikleri tarafından, **13 tanesi Ankara**'daki ve **12 tanesinin de Eskişehir**'deki sulh ceza hakimlikleri tarafından verildiği tespit edilmiştir. 2024 yılında ise **71 tane 8/A kararı** verildiği tespit edilmiştir. 2024 yılında tespit edebildiğimiz kadarıyla **15 karar**la en fazla karar **Ankara**'daki sulh ceza hakimlikleri tarafından verilmiştir.

Şekil 9: 2024 Yılı İllere Göre 8/A Kararları Dağılımı

Genel toplamda ise **Ankara**'daki sulh ceza hakimlikleri **321 8/A kararı** ile birinci sırada, **Diyarbakır**'daki sulh ceza hakimlikleri **311 8/A kararı** ile ikinci sırada, **Gölbaşı Sulh Ceza Hakimliği 153 karar**la üçüncü sırada, **Erzurum**'daki sulh ceza hakimlikleri **85 karar**la dördüncü sırada yer almaktadır. 2015-2024 dönemimde verilen **1.607 8/A karar**ından **474 tanesi (%29)** Başbakanlık ve devamında Cumhurbaşkanlığı tarafından yapılan taleplerle Gölbaşı ve Ankara'daki diğer sulh ceza hakimlikleri tarafından verilmiştir.

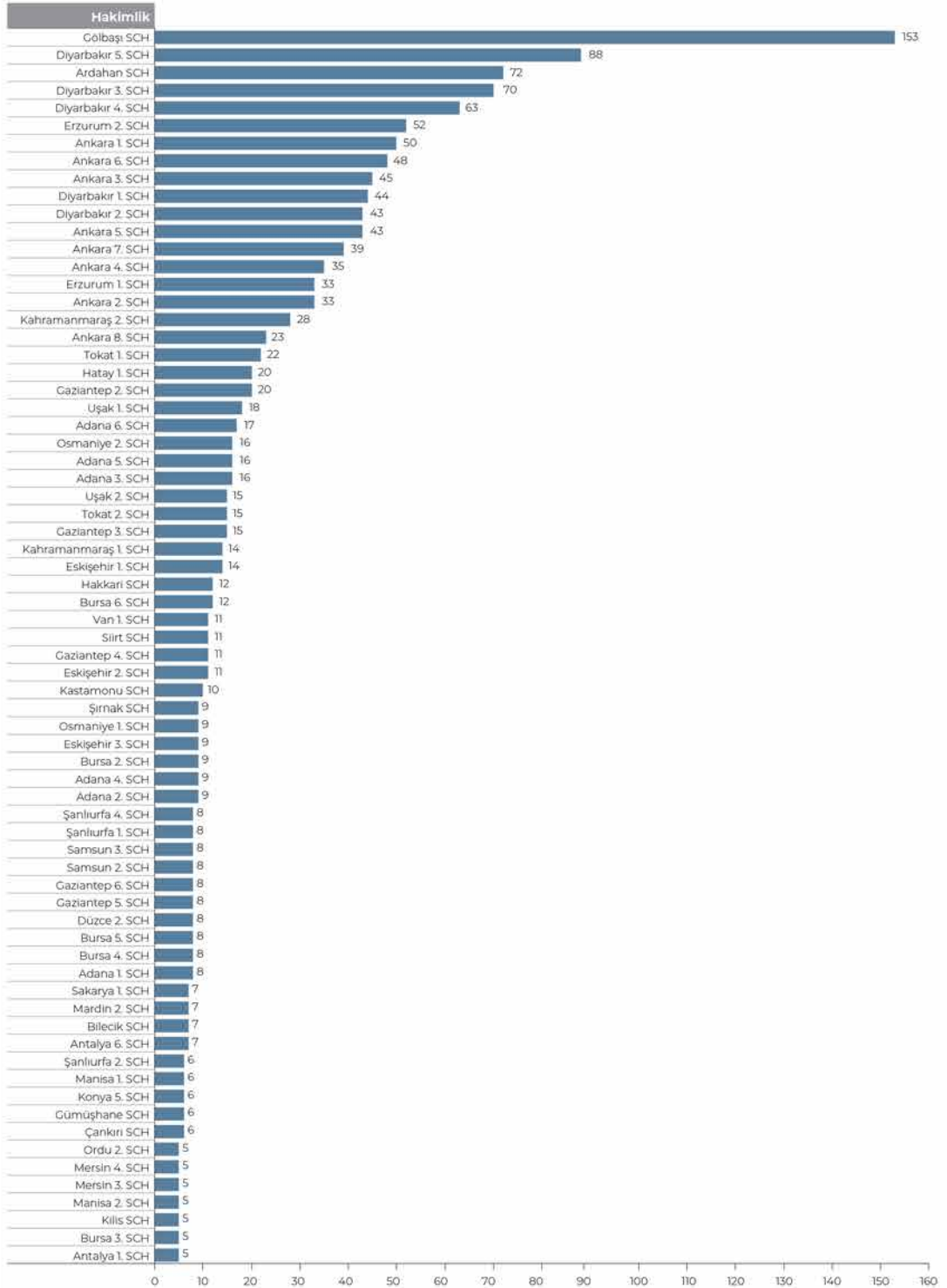
Şekil 10: 2015-2024: İllere Göre 8/A Kararları Dağılımı

Yukarıda da belirtildiği üzere 2020 yılı içinde ilk defa Ankara dışındaki sulh ceza hakimlikleri tarafından da 8/A kararlarının verildiği tespit edilmiştir. Dolayısıyla, Gaziantep, Bursa, Adana, Antalya, Van, Hatay, Tokat, Mersin, Aydın, Kahramanmaraş, Tunceli, Samsun, Osmaniye, Mardin, İzmir ve Balıkesir'deki sulh ceza hakimlikleri tarafından 8/A kararları vermeye 2020 yılında başlanmıştır. 2021 yılı içinde ise 8/A kararları veren sulh ceza hakimlikleri listesine Bolu, Burdur, İstanbul, Ardahan, Kayseri, Gümüşhane, Sakarya, Şanlıurfa, Uşak, Manisa, Batman, Hakkari, Eskişehir, Kilis, Konya ve Erzincan da eklenmiştir. 2022 yılı içinde ise 8/A kararları veren sulh ceza hakimlikleri listesine Düzce, Kastamonu, Siirt, Çankırı, Ordu, Bilecik, Şırnak, Kırşehir, Niğde, Amasya, Sinop, Bitlis, Çanakkale, Denizli, Karaman ve Kars da eklenmiştir. Aşağıda da açıklanacağı üzere il jandarma komutanlıklarının İnternet ile ilgili yürüttükleri çalışmalar ve operasyonlar kapsamında yapılan taleplerle bu engelleme kararları vermeye başlamıştır.

Hakimlik bazında bakıldığı zaman, 2024 sonu itibarı ile **153** karar ile en çok 8/A karar **Gölbasi Sulh Ceza Hakimliği** tarafından verilmiştir. Bu kararlar 8/A maddesinin

Şekil 11: 5651 Sayılı Kanun'un 8/A Maddesi Kapsamında Karar Veren Sulh Ceza Hakimlikleri: 2015-2024

yürürlüğe girdiği dönemde Temmuz 2015 içinde başlamış ve TİB'in kapatılmasından sonra Aralık 2016 sonuna kadar devam etmiştir. İkinci sırada, **88 8/A** kararıyla **Diya-bakır 5. Sulh Ceza Hakimliği** yer almakla birlikte bu kararlardan **34** tanesi 2022 yılı içinde verilmiştir. Üçüncü sırada, **72 8/A** kararıyla **Ardahan Sulh Ceza Hakimliği**, dördüncü sırada **70 8/A** kararıyla **Diya-bakır 3. Sulh Ceza Hakimliği** yer almaktadır. Son olarak, beşinci sırada, **63 8/A** kararıyla **Diya-bakır 4. Sulh Ceza Hakimliği** yer almaktadır.

5651 sayılı Kanun'un 8/A maddesi, ilk yürürlüğe girdiği tarihten itibaren giderek artan bir şekilde, ifade özgürlüğü alanını daraltan, keyfi ve denetimsiz bir sansür aracı olarak kullanılmaya başlanmıştır. Sulh ceza hakimliklerinin coğrafi dağılımı ve karar yoğunluğu dikkate alındığında, özellikle belirli dönemlerde ve illerde yoğunlaşan kararlar, yürütme organından gelen taleplerin sistematik olarak yargı makamları eliyle uygulanması sonucu oluşan bir yargısal otomasyon pratiğine işaret etmektedir.

Ayrıca 8/A maddesi, içeriklere erişimin engellenmesi ya da içerikten çıkarılması işleminin "genel sağlık", "kamu düzeni" ya da "millî güvenlik" gibi geniş ve yoruma açık kavramlarla gerekçelendirilmesine imkân tanıyarak, ifade özgürlüğüne orantısız müdahalenin önünü açmaktadır. Kararların çoğunlukla URL yerine topyekûn erişim engelleme şeklinde uygulanması, "ölçülülük" ilkesini açıkça ihlal etmektedir. Giderek artan sayıda sulh ceza hâkimliğinin bu yetkiyi kullanmaya başlaması da, bu pratiğin merkezi olmaktan çıkıp yaygınlaştırıldığını ve adli sistemin sansür mekanizmasının bir parçası haline getirildiğini göstermektedir. 8/A maddesi, bu haliyle yalnızca teknik bir düzenleme değil; aynı zamanda temel hak ve özgürlükleri tehdit eden yapısal bir sorun hâline gelmiştir.

2020-2024 YILLARINDA VERİLEN 8/A KARARLARI VE JANDARMANIN ROLÜ

Jandarma Genel Komutanlığı Siber Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığının Ağustos 2019'da faaliyete başlamasıyla birlikte⁸⁴ 2020 itibarıyla Ankara'da bulunan sulh ceza hakimlikleri dışında da çok sayıda 8/A karar verilmeye başlandığı tespit edilmiştir. 2020 öncesinde Ankara dışından toplam **sadece 10 tane** 8/A karar verilmişken, 2020 içinde **142 tane 8/A karar** Ankara dışındaki sulh ceza hakimlikleri tarafından verilmiştir. Bu kararlardan sadece 11 tanesi 2020'nin ilk altı ayında verilirken, 131 karar 2020 yılının ikinci yarısında verilmiştir. 2020'nin ikinci yarısında özellikle 7258 sayılı Futbol ve Diğer Spor Müsabakalarında Bahis ve Şans Oyunlarının Düzenlenmesi Hakkındaki Kanuna muhalefet ettiği tespit edilen yurt dışı tabanlı bahis sitelerine yönelik erişim engelleme uygulamaları ile il jandarma komutanlıkları gündeme gelmeye başlamıştır. Medyaya yansıyan haberlerde jandarmanın bahis sitelerinin yanı sıra müstehcen sitelere,⁸⁵ uyuşturucu ve uyarıcı madde satışı yapan sitelere ve "**terör propagandası**" yaptığı tespit edilen web sitelerine yönelik operasyonlar yaptığı ve

⁸⁴ Bkz. İçişleri Bakanlığı, 2022 Bütçe Sunuşu, TBMM Plan ve Bütçe Komisyonu, 22.11.2021, https://www.icisleri.gov.tr/kurumlar/icisleri.gov.tr/icerikYonetimi/haberler/2021/11/2022_butce_final_kucuk.pdf

⁸⁵ Sabah, "Müstehcen yayın yapan 88 siteye erişim engellendi," 19.12.2020, <https://www.sabah.com.tr/yasam/2020/12/19/mustehcen-yayin-yapan-88-siteye-erisim-engellendi>; Sabah, "Jandarmadan siber operasyon: 204 siteye erişim engeli," 31.12.2020, <https://www.sabah.com.tr/yasam/2020/12/31/jandarmadan-siber-operasyon-204-siteye-erisim-engeli>

tespit edilen sitelere erişimin engellendiği belirtilmiştir.⁸⁶ Çeşitli il jandarma komutanlıklarının talepleri üzerine verilen **142 kararın** 8/A maddesi kapsamında verildiği tespit edilmiştir.

2020 yılı EngelliWeb analiz çalışması yapılırken, Jandarma Genel Komutanlığı ve il jandarma komutanlıkları tarafından talep edilen ve özellikle Ankara dışındaki sulh ceza hakimlikleri tarafından verilen bu kararların bir kısmında **talep, değerlendirme ve hüküm kargaşasına** rastlanmıştır. Şöyle ki, **sorunlu olduğu düşünülen** ve çeşitli il jandarma komutanlıklarının İnternet ile ilgili yürüttüğü çalışmalar kapsamında **70 tane** sulh ceza hakimliği kararının jandarmadan gelen talepler üzerine verildiği EngelliWeb raporlama çalışması kapsamında tespit edilmiştir. Tespit edilen **70 karar** detaylı bir şekilde incelenmiştir.

Talep Sayısı	8/A Talep	8/A Atıf	8/A Hüküm	8. Madde Hüküm	9. Madde Hüküm
70	12	32	0	1	69

İncelenen 70 karardan **sadece 12 tanesinde 8/A maddesi** kapsamında talepte bulunulmuştur. Verilen kararlardan ise **32 tanesinde** sulh ceza hakimlikleri **8/A maddesine atıf yapmış** ve değerlendirmelerinde dikkate almıştır. Fakat bu 70 karardan **hiçbir tanesinde 8/A maddesine atıfla hüküm** kurulmamıştır. Sulh ceza hakimlikleri 70 karardan **69 tanesinde jandarmanın taleplerinden bağımsız bir şekilde kişilik haklarının ihlali** ile ilgili **9. maddeden**, bir tanesinde ise **çocuklara zararlı olduğu düşünülen içeriklerle ilgili 8. maddeden** hüküm kurmuştur.

2020 raporumuzda da belirtildiği üzere, bu kararların 43 tanesinin 8/A maddesi kapsamında, 13 tanesinin 8. madde kapsamında ve 14 tanesinin de 9. madde kapsamında hüküm kurulması gerektiği değerlendirilmiştir. Bu farklı değerlendirmeler erişime engellenmesi talep edilen web siteleri ve içerikler incelenerek yapılmıştır.

İFÖD Değerlendirme	70 Karar
8. Madde	13
8/A Maddesi	43
9. Madde	14

2021 yılında ise Jandarma Genel Komutanlığı ve il jandarma komutanlıklarının talepleri sonucunda **8/A maddesine** atıfla verilmiş olan ve sorunlu olduğu düşünülen **51 tane** sulh ceza hakimliği kararı tespit edilmiştir. Tespit edilen **51 karar** detaylı bir şekilde incelenmiştir.

⁸⁶ Diken, "Yasa dışı yayın yapan 137 internet sitesine erişim engeli," 01.12.2020, <http://www.diken.com.tr/yasa-disi-yayin-yapan-137-internet-sitesine-erisim-engeli/>

Talep Sayısı	8/A Talep	8/A Atıf	8/A Hüküm	8. Madde Hüküm	9. Madde Hüküm
51	33	29	1	0	50

İncelenen 51 karardan **sadece 33 tanesinde 8/A maddesi** kapsamında talepte bulunulmuştur. Verilen kararlardan ise **29 tanesinde** sulh ceza hakimlikleri **8/A maddesine atıf yapmış** ve bu maddeyi değerlendirmelerinde dikkate almıştır. Fakat bu **51** karardan **50 tanesinde 8/A maddesine atıfla hüküm** kurulmamıştır. Sulh ceza hakimlikleri 51 karardan **50 tanesinde jandarmanın taleplerinden bağımsız bir şekilde kişilik haklarının ihlali** ile ilgili **9. maddeden** hüküm kurmuştur.

İFÖD tarafından bu kararların 51 tanesinin 8/A maddesi kapsamında hüküm kurulması gerektiği değerlendirilmiştir. Bu farklı değerlendirmeler erişime engellenmesi talep edilen web siteleri ve içerikler incelenerek yapılmıştır.

İFÖD Değerlendirme	51 Karar
8/A Maddesi	51
9. Madde	0

2022 yılında ise Jandarma Genel Komutanlığı ve il jandarma komutanlıklarının talepleri sonucunda **8/A maddesine** atıfla verilmiş olan ve sorunlu olduğu düşünülen **123 tane** sulh ceza hakimliği kararı tespit edilmiştir. Tespit edilen **123 karar** detaylı bir şekilde incelenmiştir.

Talep Sayısı	8/A Talep	8/A Atıf	8/A Hüküm	8. Madde Hüküm	9. Madde Hüküm
123	120	91	0	0	123

İncelenen 123 karardan **120 tanesinde 8/A maddesi** kapsamında talepte bulunulmuştur. Verilen kararlardan ise **91 tanesinde** sulh ceza hakimlikleri **8/A maddesine atıf yapmış** ve değerlendirmelerinde dikkate almıştır. Fakat bu **123** karardan **hiçbirinde 8/A maddesine atıfla hüküm** kurulmamıştır. Sulh ceza hakimlikleri 123 kararın tamamında **jandarmanın taleplerinden bağımsız bir şekilde kişilik haklarının ihlali** ile ilgili **5651 sayılı Yasanın 9. maddesinden** hüküm kurmuştur.

İFÖD tarafından bu 123 kararın tamamında 8/A maddesi kapsamında hüküm kurulması gerektiği değerlendirilmiştir. İFÖD değerlendirmeleri erişime engellenmesi talep edilen web siteleri ve içerikler incelenerek yapılmıştır.

İFÖD Değerlendirme	123 Karar
8/A Maddesi	123
9. Madde	0

2023 yılında ise Jandarma Genel Komutanlığı ve il jandarma komutanlıklarının talepleri sonucunda **8/A maddesine** atıfla verilmiş olan ve sorunlu olduğu düşünülen

70 tane sulh ceza hakimliği kararı tespit edilmiştir. Tespit edilen **70 karar** detaylı bir şekilde incelenmiştir.

Talep Sayısı	8/A Talep	8/A Atıf	8/A Hüküm	8. Madde Hüküm	9. Madde Hüküm
70	54	51	0	0	54

İncelenen 70 karardan **54 tanesinde 8/A maddesi** kapsamında talepte bulunulmuştur. Verilen kararlardan ise **51 tanesinde** sulh ceza hakimlikleri **8/A maddesine atıf yapmış** ve değerlendirmelerinde dikkate almıştır. Fakat bu **70 karardan hiçbirinde 8/A maddesine atıfla hüküm** kurulmamıştır. Sulh ceza hakimlikleri 70 kararın tamamında **jandarmanın taleplerinden bağımsız bir şekilde kişilik haklarının ihlali** ile ilgili **5651 sayılı Yasanın 9. maddesinden** hüküm kurmuştur.

İFÖD tarafından bu 70 kararın tamamında 8/A maddesi kapsamında hüküm kurulması gerektiği değerlendirilmiştir. İFÖD değerlendirmeleri erişime engellenmesi talep edilen web siteleri ve içerikler incelenerek yapılmıştır.

İFÖD Değerlendirme	70 Karar
8/A Maddesi	70
9. Madde	0

2024 yılında ise Jandarma Genel Komutanlığı ve il jandarma komutanlıklarının talepleri sonucunda **8/A maddesine** atıfla verilmiş olan ve sorunlu olduğu düşünülen **25 tane** sulh ceza hakimliği kararı tespit edilmiştir. Tespit edilen **25 karar** detaylı bir şekilde incelenmiştir.

Talep Sayısı	8/A Talep	8/A Atıf	8/A Hüküm	8. Madde Hüküm	9. Madde Hüküm
25	19	19	0	0	25

İncelenen 25 karardan **19 tanesinde 8/A maddesi** kapsamında talepte bulunulmuştur. Verilen kararlardan ise **19 tanesinde** sulh ceza hakimlikleri **8/A maddesine atıf yapmış** ve değerlendirmelerinde dikkate almıştır. Fakat bu **25 karardan hiçbirinde 8/A maddesine atıfla hüküm** kurulmamıştır. Sulh ceza hakimlikleri 25 kararın tamamında **jandarmanın taleplerinden bağımsız bir şekilde kişilik haklarının ihlali** ile ilgili **5651 sayılı Yasanın 9. maddesinden** hüküm kurmuştur.

İFÖD tarafından bu 25 kararın tamamında 8/A maddesi kapsamında hüküm kurulması gerektiği değerlendirilmiştir. İFÖD değerlendirmeleri erişime engellenmesi talep edilen web siteleri ve içerikler incelenerek yapılmıştır.

İFÖD Değerlendirme	70 Karar
8/A Maddesi	25
9. Madde	0

2024 yılında jandarma talepleri doğrultusunda, 5651 sayılı Kanun'un 8/A maddesi kapsamında alınan 25 erişim engelleme kararında TikTok ve Twitter/X öne çıkan platformlar olmuştur. Twitter/X, 11 kararla en çok hedef alınan platform olurken, TikTok 9 kararla onu takip etmiş; bu durum, özellikle genç kullanıcı kitlesi ve viral içerik üretimi nedeniyle TikTok'un jandarmanın denetim radarında olduğunu göstermektedir. TikTok hesaplarına yönelik yaptırımlar, genellikle PKK/YPG gibi silahlı örgütlerin propagandasını yapmak, Türkiye Cumhuriyeti Devleti'ni veya kurumlarını aşağılamak ya da kamuoyunu yanıltıcı içerikler üretmek gibi gerekçelere dayandırılmıştır. Twitter/X'in daha çok metin tabanlı yapısı ve siyasi tartışmalara açıklığı nedeniyle daha fazla karara konu edildiği, Instagram ve Facebook'un ise yalnızca birer kararla sınırlı kaldığı görülmektedir. TikTok hesaplarının tamamının erişime engellenmesi, platformun eğlence odaklı içeriğine rağmen siyasi söylemlerin yaygınlaşmasıyla birlikte daha sıkı denetime tabi tutulduğunu göstermektedir.

Jandarma odaklı erişim engelleme kararları, sosyal medya denetiminde güvenlik merkezli yaklaşımın sürdüğünü ortaya koymaktadır. Karar gerekçeleri çoğunlukla 8/A maddesinde belirtilen "milli güvenlik", "kamu düzeni" ve "suç işlenmesinin önlenmesi" temeline dayansa da, büyük ölçüde genel geçer ifadelerle yetinilmiş ve içeriklerin somut ihlallerine dair ayrıntılı değerlendirmelere yer verilmemiştir. Özellikle TikTok'un, Türkiye'deki toplumsal ve siyasi hassasiyetler karşısında artan baskı altında olduğu, 2024 yılı boyunca TBMM'de platforma yönelik "yasaklanmalı" yönündeki tartışmalarla da doğrulanmaktadır.⁸⁷

8/A KARARLARININ İÇERİK ANALİZİ

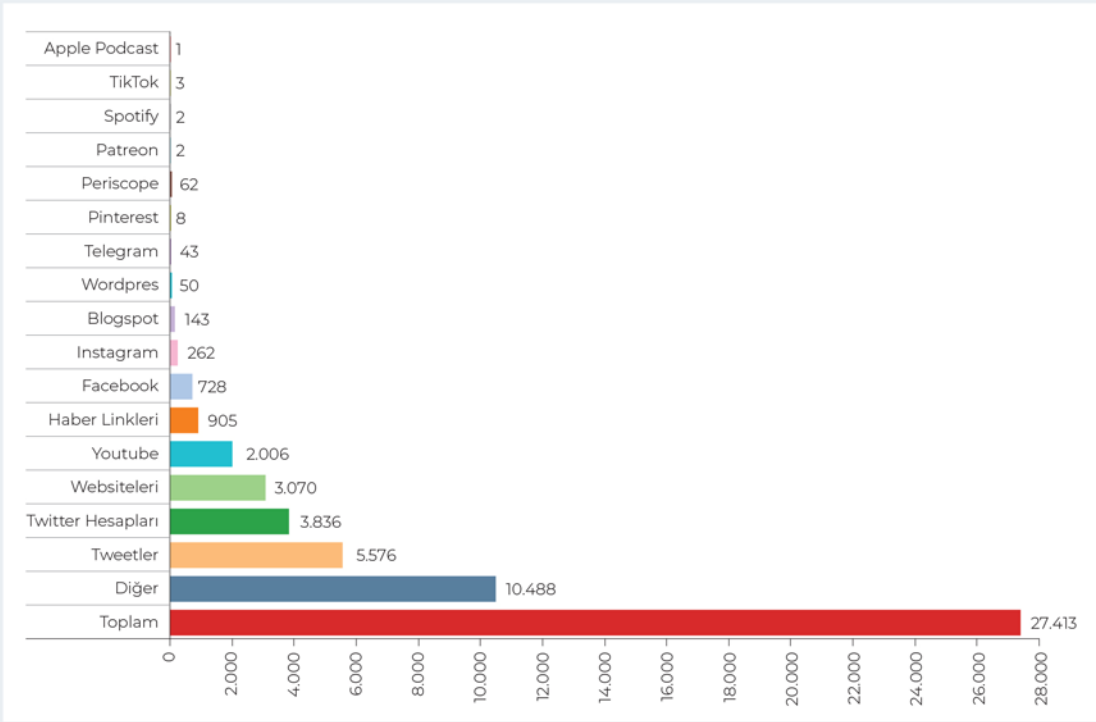
29.05.2015 tarihinden 2024 sonu itibarıyla **130 farklı** sulh ceza hakimliği tarafından verilen ve tespit edilen **toplam 1.607 8/A** kararıyla **şekil 12**'de detaylı bir şekilde görüleceği üzere 3.070'den fazla haber sitesi ve alan adı, 905'ten fazla haber linki, 3.800'den fazla Twitter hesabı, yaklaşık 5.600 tweet, 700'den fazla Facebook içeriği ve 2.000'den fazla YouTube videosu olmak üzere **27.143 adrese erişimin engellendiği** tespit edilmiştir.⁸⁸ Son dönemde, Instagram, Blogspot, Telegram, Patreon, Tiktok, Periscope ve Pinterest içeriklerinin de 8/A kararlarına konu olmaya başladığı görülmüştür.

8/A maddesi kapsamındaki erişimin engellenmesi kararları siyasi nitelikli olup genellikle Kürt ve sol görüşlü haber sitelerini olduğu kadar pek çok Kürt gazeteci, aktivist ve muhaliflerle bağlantılı, ulusal medyada yer almayan ve hayati önem taşıyan haberleri yayan ve binlerce takipçisi olan gazeteci ve yurttaş gazetecilere ait sosyal medya hesaplarını ve içeriklerini hedef almaktadır.

⁸⁷ Bkz. BirGün, "AKP'den bir yasak sinyali daha: Sırada TikTok mu var?" 08.08.2024, <https://www.birgun.net/haber/akp-den-bir-yasak-sinyali-daha-sirada-tiktok-mu-var-550647>; TRT Haber, "Vaatlerini yerine getirmeyen TikTok'a yaptırım uyarısı," 24.04.2024, <https://www.trthaber.com/haber/bilim-teknoloji/vaatlerini-yerine-getirmeyen-tiktoka-yaptirim-uyarisi-852997.html>

⁸⁸ Engelli Web projesi kapsamında tespit edilen ve 8/A maddesi kapsamında 2024 sonu itibarı ile erişime engellenen **27.143 İnternet adresinden 10.488 tanesinin ayıklama ve sınıflandırma çalışması** devam etmektedir. 8/A kararlarında 5651 sayılı Kanun'un 9. maddesinde olduğu gibi şeffaf bir uygulama yapılmamakta ve 8/A maddesi kapsamında erişime engellenen URL'ler erişilmeye çalışıldığı zaman içeriği erişime engelleyen sulh ceza hakimliği bilgilerine ulaşılamamaktadır.

Şekil 12: 5651 8/A maddesi kapsamında erişime engellenen içeriklerin yaklaşık toplamı & dağılımı: 2015-2024

8/A kararları ile Sendika.org,⁸⁹ SiyasiHaber.org ile birlikte **bölgesel olarak Kürtçe ve Türkçe yayın** yapan ve bu nedenle Kürt siyaseti açısından çok önemli olan sitelerden Yüksekova Güncel, Dicle Haber Ajansı ("DİHA"), Azadiya Welat, Özgür Gündem, Yeni Özgür Politika, Rudaw, RojNews, ANF, Kaypakkaya Haber, Güneydoğu'nun Sesi İdil Haber, Kentin Özgün Sesi Bitlis Güncel, Besta Nuçe, JINHA, Demokrasi.com ve JinNews gibi haber siteleri düzenli olarak Türkiye'den 2023 öncesinde erişime engellenmiştir. 8/A maddesi kapsamında 2,5 yıl boyunca **Wikipedia** platformuna da 29.04.2017 tarihinde Başbakanlığın talebi ile platformda yer alan iki yazının terörü öven, şiddete ve suça teşvik eden, kamu düzenini ve millî güvenliği tehdit eden içerikler olduğu gerekçesiyle Türkiye'den erişim engellenmiş⁹⁰ ve aşağıda detaylandırılacağı üzere ancak Anayasa Mahkemesi kararı ile platform tekrar erişime açılmıştır. 2020 yılı içinde ise gerek **OdaTV**⁹¹ gerekse **Independent**

⁸⁹ Sendika.Org haber sitesi 2015-2017 yılları arasında 7 farklı Ankara sulh ceza hakimliğince 8/A maddesi kapsamında 63 defa erişime engellenmiştir.

⁹⁰ Ankara 1. Sulh Ceza Hakimliğinin 29.04.2017 tarih ve 2017/2956 Değişik İş sayılı kararı. Ankara 1. Sulh Ceza Hakimliği itirazları 04.05.2017 tarihli ve 2017/3150 Değişik İş sayılı karar ile reddederek 29.04.2017 tarih ve 2017/2956 Değişik İş sayılı kararının düzeltilmesini gerektirecek bir husus olmadığına karar vermiştir. Ankara 2. Sulh Ceza Hakimliği ise itirazları 07.05.2017 tarihinde 2017/3172 Değişik İş sayılı kararı ile reddetmiştir. Gereksiz kararda sadece "Ankara 1. Sulh Ceza Hakimliğinin 2017/3150 Değişik İş sayılı kararında herhangi bir isabetsizlik bulunmadığı anlaşıldığından" itirazın reddine karar verildiği belirtilmiştir.

⁹¹ Odatv.com alan adı Ankara 4. Sulh Ceza Hakimliğinin 07.03.2020 tarih ve 2020/2117 D. İş sayılı kararı ile erişime engellenmiştir. Odatv.com.tr ve odatv.net alan adları Ankara 8. Sulh Ceza Hakimliğinin 08.03.2020 tarih ve 2020/2407 D. İş sayılı kararıyla, odatv.biz alan adı Ankara 7. Sulh Ceza Hakimliğinin 20.03.2020 tarih ve 2020/2723 D. İş sayılı kararıyla ve odatv.co alan adı Ankara 7. Sulh Ceza Hakimliği, 20.03.2020 tarih ve 2020/2727 D. İş sayılı kararı ile erişime engellenmiştir.

Türkçe⁹² gibi haber siteleri de 8/A kararları ile erişime engellenmiş, **JinNews** haber sitesi seri bir şekilde arka arkaya engellenmeye başlamış, Anayasa Mahkemesine yapılan başvurulara rağmen bu haber sitelerine erişim engeli 2023 sonuna kadar devam etmiştir.

Ayrıca, 8/A maddesi kapsamında düzenli olarak Türkiye'nin askeri operasyonlarına ilişkin haberler ve içerikler de erişime engellenmektedir. Türkiye'nin Rusya ile arasının siyaseten açıldığı Nisan 2016'da Rus haber ajansı **Sputnik**'e de Türkiye'den 8/A maddesi kapsamında erişim engellenmiştir. Benzer şekilde anonim kaynaklara dayanarak hassas belgeler yayınlayan ve kâr amacı gütmeyen **Wikileaks** platformu, çok sayıda Blogspot ve Wordpress adresi, **Jiyan.org**,⁹³ veri gazeteciliğinin Türkiye'de ilk temsilcilerinden olan Dağ Medya, Halkın Sesi TV, Dokuz8haber'in Twitter hesabı, Cumhuriyet, Sözcü, BirGün, Evrensel, Diken, Sendika.org, T24, BBC, Artı Gerçek, Gazete Duvar, soL Haber ve OdaTV gibi basın organlarına ait haberler ve bu haberlerin yayınlandığı URL adreslerine de sıklıkla 8/A maddesi dayanak gösterilerek erişim engellenmektedir. Aşağıda da detaylandırılacağı üzere bu tip engelleme kararlarına karşı yapılan itirazların neredeyse hepsi reddedilmekte, Anayasa Mahkemesine yapılan başvurular ise uzun yıllar karara bağlanmamaktadır.

Bu veriler, 5651 sayılı Kanun'un 8/A maddesi kapsamında verilen erişim engelleme ve/veya içeriğin yayından çıkartılması kararlarının **yalnızca istisnai durumlarda sınırlı kalmadığını**; tersine, belirli bir siyasal ve toplumsal çizgideki haber kaynaklarının ve aktörlerin sistematik biçimde hedef alındığını göstermektedir. Giderek çeşitlenen platformlar ve içerikler üzerinde uygulanan bu tedbirler, içerik denetiminin kapsamının hem teknik olarak genişlediğini hem de **siyasal nitelikli eleştirel ifade ve haber faaliyetlerinin önemli ölçüde bastırıldığını** ortaya koymaktadır. İfade ve basın özgürlüğü açısından ciddi sonuçlar doğuran 8/A kararları, hem içerik sağlayıcıların hem de kamuoyunun haber alma hakkını doğrudan zedelemekte; yargı denetiminin etkisizliği ve Anayasa Mahkemesi kararlarının gecikmeli olarak işletilmesiyle bu **hak ihlalleri kalıcı bir hale gelmektedir**. Özellikle yargının, içeriklerin bağlamını ve kamu yararını gözetmeden soyut, genel geçer ifadeler ve geniş yorumlarla yaptırım uygulaması, demokratik bir toplumda korunması gereken çoğulcu medya ortamını ciddi şekilde tehdit etmekte ve kalıcı şekilde zarar vermektedir.

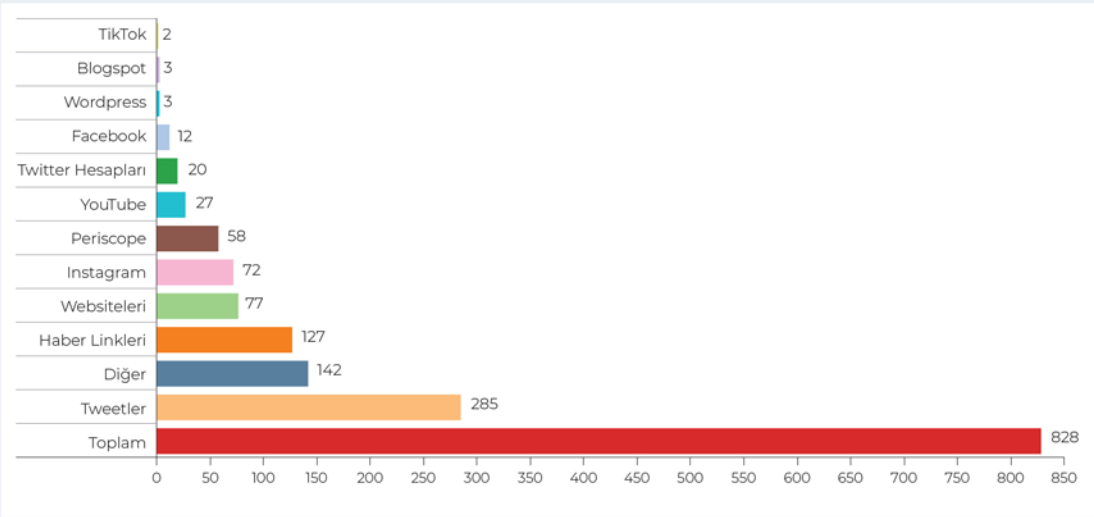
2024 YILI 8/A KARARLARININ İÇERİK ANALİZİ

2024 özelinde, **35** farklı sulh ceza hakimliği tarafından verilen **71** kararla **şekil 13**'te de görüleceği üzere, çoğunluğu tweetler olmakla birlikte **828 adrese erişimin engellendiği** tespit edilmiştir. Bu kapsamda, **77** haber sitesi ve alan adına, **127** tekil haber, **20** Twitter hesabı, **285** tweet, **12** Facebook içeriği, **72** Instagram adresi ve **27** YouTube videosunun erişime engellendiği tespit edilmiştir.

⁹² independentturkish.com Ankara 7. Sulh Ceza Hakimliğinin 19.04.2020 tarih ve 2020/3042 D. İş sayılı kararıyla, indyturky.com Ankara 8. Sulh Ceza Hakimliğinin 20.04.2020 tarih ve 2020/3120 D. İş sayılı kararıyla ve indyturkish.com Ankara 1. Sulh Ceza Hakimliğinin 03.05.2020 tarih ve 2020/3258 D. İş sayılı kararıyla erişime engellenmiştir.

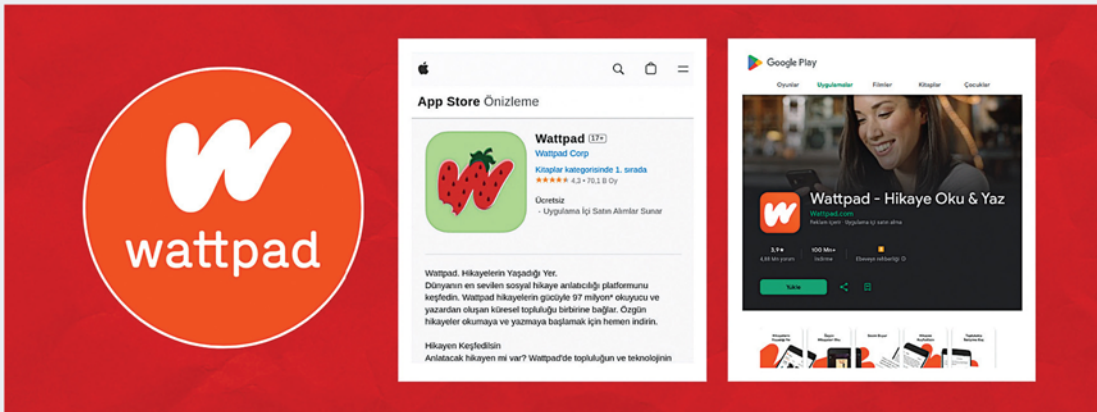
⁹³ Bianet, "Yazarı Gözaltına Alınan Jiyan.org engellendi", 24.10.2015, <https://m.bianet.org/bianet/toplum/168617-yazari-gozaltina-alinan-jiban-org-engellendi>

Şekil 13: 8/A maddesi kapsamında 2024 yılında erişime engellenen içeriklerin dağılımı

2024 yılında 8/A maddesi kapsamında uygulanan bazı yaptırımlar dikkat çekici örnekler içermektedir. Bunlardan ilki, kullanıcıların kendi hikâyelerini yayınladığı ve okurların bu hikâyelere erişebildiği çevrimiçi platform **Wattpad**'dir. Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığının talebi üzerine, **Ankara 10. Sulh Ceza Hakimliği**nin 12 Temmuz 2024 tarih ve 2024/6507 sayılı kararıyla Wattpad, 5651 sayılı Kanun'un 8/A maddesi kapsamında erişime engellenmiş; ayrıca uygulamanın App Store ve Google Play'den kaldırılmasına hükmedilmiştir. Bu karar doğrultusunda Apple, Wattpad uygulamasının Türkiye'den indirilmesini engellemiştir.

Ekran Görüntüsü 8: Ankara 10. Sulh Ceza Hakimliği tarafından erişime engellenen platform

Wattpad, dünya genelinde milyonlarca kullanıcıya sahip popüler bir platformdur. Türkçe içerik desteği sayesinde Türkiye'de de yoğun kullanıcı kitlesine sahiptir.

Wattpad’de yayınlanan hikâyelerden bazıları profesyonel yayıncılık ve medya alanında da başarı kazanmıştır. Örneğin, Ann Todd’un “After” serisi Wattpad’deki başarısının ardından kitaplaştırılmış, Türkçeye çevrilmiş ve 2019’da filme uyarlanmıştır. Benzer şekilde, Netflix’te yayınlanan **The Kissing Booth** serisi de Wattpad’de yayımlandıktan sonra kitap ve film haline gelmiştir.

Ankara 10. Sulh Ceza Hakimliğinin kararına karşı, İFÖD kurucularından ve EngelliWeb raporlarının yazarlarından **Yaman Akdeniz** tarafından “kullanıcı sıfatıyla” yapılan itiraz, Ankara 1. Sulh Ceza Hâkimliğinin 24 Temmuz 2024 tarih ve 2024/10319 D. İş sayılı kararıyla reddedilmiştir. Ret gerekçesi olarak, Ankara 10. Sulh Ceza Hâkimliği kararında “**herhangi bir isabetsizlik bulunmadığı**” belirtilmiştir. Akdeniz tarafından yapılan bireysel başvuru halen Anayasa Mahkemesinde derdesttir.

2024 yılında 8/A maddesi kapsamında erişime engellenen bir diğer büyük dijital platform ise çevrimiçi oyun ağı **Roblox** olmuştur. Kullanıcıların oyun yaratıp oynatabildiği bu platform, **Adana 6. Sulh Ceza Hakimliği**’nin 7 Ağustos 2024 tarih ve 2024/5282 sayılı kararıyla, Adana Cumhuriyet Başsavcılığı Bilişim Suçları Bürosu’nun talebi üzerine erişime engellenmiştir. Karar gerekçesi, platformda çocuk istismarına yönelik içeriklerin bulunduğu yönündeki iddialardır. Karar yalnızca alan adına değil, App Store ve Google Play’deki Roblox uygulamalarına da erişimi kapsamaktadır.

Ekran Görüntüsü 9: Adana 6. Sulh Ceza Hakimliği tarafından erişime engellenen platform

Bu karara karşı, Roblox’un 11 yaşındaki bir kullanıcısı olan **N.A.** tarafından yapılan itiraz, Adana 1. Sulh Ceza Hakimliğinin 31 Ekim 2024 tarih ve 2024/9655 D. İş sayılı kararıyla “**usul ve yasaya uygunluk**” gerekçesiyle reddedilmiştir. N.A. tarafından yapılan bireysel başvuru ise Anayasa Mahkemesi nezdinde derdesttir. Başvuruda, Roblox’un tamamen erişime engellenmesinin yalnızca ifade özgürlüğü açısından değil, başvuruçunun özel hayatına, gelişim hakkına ve bir çocuk olarak oyun oynama hakkına da doğrudan müdahale oluşturduğu ileri sürülmüştür. Başvuruda ayrıca, çocukların dijital platformlarda kendilerini ifade etme, öğrenme ve gelişim süreçlerine katılma haklarının engellenmesinin, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi’nin 8. maddesi ile Birleşmiş Milletler Çocuk Haklarına Dair Sözleşme’nin 13, 17, 27 ve 31. maddelerine aykırılık oluşturduğu belirtilmiştir.

2024 yılı içinde Wattpad ve Roblox gibi dünya genelinde milyonlarca çocuğun ve gencin aktif olarak kullandığı dijital platformlara getirilen erişim engelleri, 5651 sayılı Kanun'un 8/A maddesinin yalnızca ifade özgürlüğü değil, aynı zamanda çocuk hakları açısından da nasıl ciddi bir tehdit oluşturduğunu açıkça ortaya koymuştur. Özellikle Roblox örneğinde görüldüğü üzere, bir çocuğun dijital oyun platformuna erişiminin tamamen engellenmesi, sadece oyun oynama hakkının değil, aynı zamanda gelişim, öğrenme, sosyalleşme ve kendini ifade etme haklarının da ihlali anlamına gelmektedir.

Türkiye'nin de taraf olduğu Birleşmiş Milletler Çocuk Haklarına Dair Sözleşme'nin 13, 17, 27 ve 31. maddeleri uyarınca çocukların bilgiye erişim, dijital kültüre katılım ve oyun hakkı açıkça korunmaktadır. Ancak Türkiye'de 8/A maddesi çerçevesinde alınan erişim engeli kararları, bu evrensel güvenceleri yok saymakta ve çocukları, herhangi bir pedagojik değerlendirme olmaksızın, gelişimlerine katkı sunabilecek dijital alanlardan mahrum bırakmaktadır.

Bu kararların çoğunda kamuoyuna açıklanmış somut bir gerekçe yer almamakta; platformlar tamamen engellenmekte, içerik bazlı bir değerlendirme ise yapılmamaktadır. Oysa çocukların korunması gerekçesiyle atılacak her adım, onların dijital haklarını ve gelişim alanlarını hiçe sayan değil, bu alanları güvenli şekilde sürdürmelerini sağlayan ölçülü ve hakkaniyetli politikalarla şekillenmelidir.

Bir diğer taraftan, 2023 yılındaki yoğunlukta olmasa da, **Kürt ve muhalif haber sitelerine yönelik topyekûn erişim engelleme uygulamaları** 2024 yılı içinde de devam etmiştir. Mezopotamya Ajansı'na ait altı farklı alan adı, 2024 yılı içerisinde Erzurum 1. Sulh Ceza Hakimliği,⁹⁴ Gümüşhane Sulh Ceza Hakimliği⁹⁵ ve Bitlis Sulh Ceza

Ekran Görüntüsü 10: Çeşitli Hakimlikler tarafından erişime engellenen haber siteleri

⁹⁴ Mezopotamya Ajansı'na ait mezopotamyaajansi35.com alan adı, millî güvenlik ve kamu düzeninin korunması gerekçesiyle Erzurum 1. Sulh Ceza Hakimliğinin 12.03.2024 tarih ve 2024/1494 sayılı kararıyla erişim engellendi. Bu alan adına daha öncesinde de Diyarbakır 3. Sulh Ceza Hakimliğinin 21.05.2021 tarih ve 2021/2337 sayılı kararıyla erişim engellenmişti.

⁹⁵ Mezopotamya Ajansı'na ait mezopotamyaajansi.net, mezopotamyaajansi37.com, mobilma.com ve mezopotamyapanel.com alan adları, millî güvenlik ve kamu düzeninin korunması gerekçesiyle, Gümüşhane Sulh Ceza Hakimliğinin 25.07.2024 tarih ve 2024/1163 sayılı kararıyla erişime engellendi.

Hakimliği tarafından erişime engellenmiştir.⁹⁶ Benzer şekilde, Etkin Haber Ajansı'na ait etha53.com alan adı Bursa 2. Sulh Ceza Hakimliği tarafından erişime engellenmiştir.⁹⁷ Umut Gazetesi'ne ait umutgazetesi43.org alan adı da, Bursa 6. Sulh Ceza Hakimliği tarafından erişime engellenmiştir.⁹⁸ Son olarak, kadın haber ajansı JinNews'un Kürtçe X hesabı @KurmanciJINNEWS, millî güvenlik ve kamu düzeninin korunması gerekçesiyle 11.07.2024 tarihinde erişime engellenmiş ve X platformu tarafından da Türkiye'den görünmez kılınmıştır.⁹⁹

Ayrıca, daha önceki yıllardan farklı olarak, 2024 yılı içinde çok sayıda haber ve sosyal medya paylaşımına 5651 sayılı Yasa'nın 8/A maddesi kapsamında erişim engelleme ve içerik çıkarma yaptırımı uygulanmıştır. Özellikle, Erzincan'ın İliç ilçesinde Anagold Madencilik Sanayi ve Ticaret A.Ş.'ye ait Çöpler Altın Madeni sahasındaki yığın lîç alanının kayması sonucu **dokuz işçinin toprak altında kalmasının ardından**, bu olaya ilişkin yapılan **45 sosyal medya paylaşımı**, Emniyet Genel Müdürlüğü'nün talebiyle, millî güvenlik ve kamu düzeninin korunması gerekçesiyle **Ankara 8. Sulh Ceza Hakimliğinin 14.02.2024** tarih ve 2024/1533 sayılı kararıyla erişime engellenmiştir. Erişim engellenen içerikler arasında Zafer Partisi Genel Başkanı Ümit Özdağ'ın paylaşımları da bulunmaktadır.

Ekran Görüntüsü 11: Ankara 8. Sulh Ceza Hakimliği tarafından erişime engellenen paylaşımlar

Mardin'in Artuklu ilçesinde faaliyet gösteren **Anadolu Gençlik Derneği**'ne ("AGD") farklı tarihlerde giden, yaşları 7 ile 14 arasında değişen çok sayıda çocuğun, dernek temsilcisi olduğu belirtilen bir kişi tarafından cinsel tacize maruz bırakıldığı

- ⁹⁶ Mezopotamya Ajansı'na ait mezopotamyaajansi40.com alan adı, millî güvenlik ve kamu düzeninin korunması gerekçesiyle, Bitlis Sulh Ceza Hakimliğinin 27.12.2024 tarih ve 2024/2618 sayılı kararıyla erişime engellendi.
- ⁹⁷ Etkin Haber Ajansı'na ("ETHA") ait etha53.com alan adı, millî güvenlik ve kamu düzeninin korunması gerekçesiyle, Bursa 2. Sulh Ceza Hakimliğinin 13.09.2024 tarih ve 2024/7206 sayılı kararıyla erişime engellendi.
- ⁹⁸ Umut Gazetesi'ne ait umutgazetesi43.org alan adı, millî güvenlik ve kamu düzeninin korunması gerekçesiyle, Bursa 6. Sulh Ceza Hakimliğinin 16.09.2024 tarih ve 2024/6403 sayılı kararıyla erişime engellendi.
- ⁹⁹ JinNews'un daha önce de Kürtçe X hesapları @JinNewsKurdi, @JinnewsKurdi, @JinnewsKurmanci ve @KurdiJinnews erişime engellenmişti.

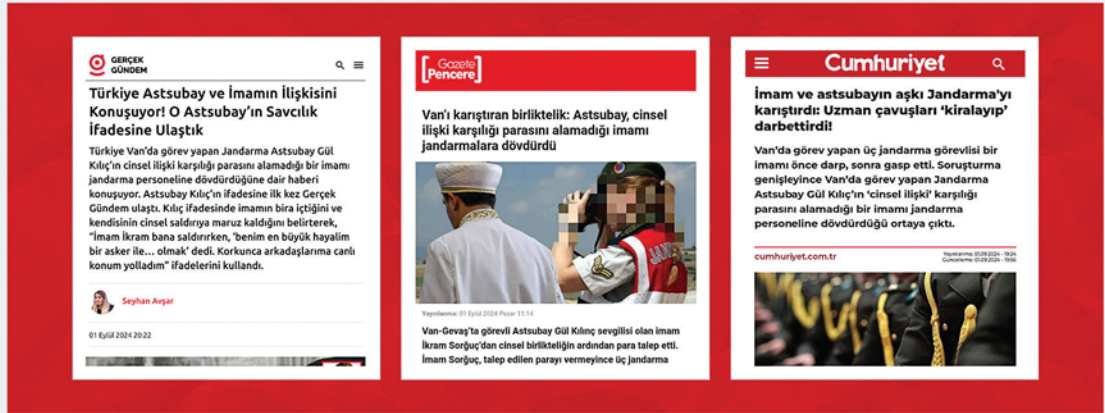
iddialarına ilişkin haberler, 5651 sayılı Kanunun 8/A maddesi kapsamında, millî güvenlik ve kamu düzeninin korunması gerekçesiyle **Mardin 2. Sulh Ceza Hakimliği'nin 12.07.2024** tarih ve 2024/2095 sayılı kararıyla erişime engellenmiştir.

Ekran Görüntüsü 12: Mardin 2. Sulh Ceza Hakimliği tarafından erişime engellenen haberler

2024 yılı içinde erişime engellenen içerikler arasında, kamuoyunun bilgi edinme hakkını doğrudan ilgilendiren ve ciddi suçlamalar içeren haberlere yönelik sansür niteliğindeki kararlar da yer almıştır. Örneğin, Van'da bir astsubay ve bir imam arasında para karşılığı cinsel ilişki yaşandığı ve ardından imamın gasp edilip darp edildiği iddialarına ilişkin olarak çeşitli haber sitelerinde yer alan haberler,¹⁰⁰ millî güvenlik

Ekran Görüntüsü 13: Van 3. Sulh Ceza Hakimliği tarafından erişime engellenen haberler

¹⁰⁰ Söz konusu olayda, Bitlis'te görev yapan imamın, Van Gevaş İlçe Jandarma Komutanlığı'nda görevli astsubayla sosyal medya üzerinden tanıştığı, daha sonra bu kişiyle Van-Erciş karayolu kenarında buluştukları, buluşma sırasında ise astsubayın konum bilgisini paylaştığı iki jandarma personelinin imamı darp ederek banka hesabındaki paraları kendi hesaplarına aktardıkları ve olay yerinden ayrıldığı iddia edilmiştir. Savcılık iddiasında olayın "gece vakti silahla yağma" suçu kapsamında değerlendirildiği, astsubay ve diğer üç kişi hakkında dava açıldığı ve astsubay ile imam arasında "gönül ilişkisi" olduğu yönünde bir değerlendirme

ve kamu düzeninin korunması gerekçesiyle **Van 3. Sulh Ceza Hakimliğinin 02.09.2024** tarih ve 2024/2820 sayılı kararıyla erişime engellenmiş, ilgili içeriklerin İnternet'ten tamamen kaldırılmasına karar verilmiştir.

İstanbul'da Semih Çelik isimli failin, yarım saat arayla iki kadını katledip intihar ettiği kadın cinayetlerine dair haberler ve sosyal medya paylaşımları, kamu düzeninin bozulması, suç işlenmesinin önlenmesi ve genel sağlığın korunması gerekçesiyle **İstanbul 1. Sulh Ceza Hakimliğinin 04.10.2024** tarih ve 2024/10168 sayılı kararıyla erişime engellenmiş ve söz konusu içeriklerin silinmesine hükmedilmiştir. İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından yapılan başvuru üzerine verilen kararda, medyada yer alan yayınların "toplum sağlığı ve ahlakı ile kamu düzeninin bozulması riskini" doğurduğu iddia edilmiştir. Hakimlik ayrıca soruşturma tamamlanana kadar Basın Kanunu kapsamında yayın yasağı da getirmiştir. Ancak iki kadının vahşice öldürüldüğü olayla ilgili kamuoyunun bilgilendirilmesini engelleyen bu karar, kadına yönelik şiddetin sistematik boyutunu görünmez kılmakta; toplumun farkındalık kazanmasını, hesap sorabilmesini ve önleyici politikalara katkı sunmasını engellemektedir. Olayın kamuoyunda büyük tepki yarattığı bir dönemde kadın cinayetlerine ilişkin haberlerin sansürlenmesi, yalnızca ifade özgürlüğünün ihlali değil, aynı zamanda kamuoyunun şiddetle mücadele çabalarının şeffaflık temelinde yürütülmesi hakkına doğrudan bir müdahaledir.

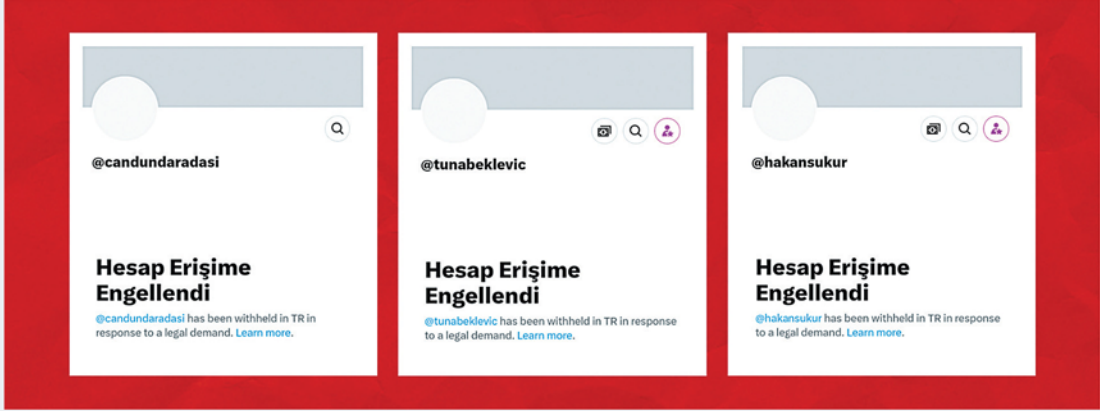
Ekran Görüntüsü 14: İstanbul 1. Sulh Ceza Hakimliği tarafından erişime engellenen haberler

yapıldığı konuyla ilgili haberlerde belirtilmiştir. Serbestiyet, "Van'da para karşılığı cinsel ilişkiye girdikleri iddia edilen astsubay ve imamla ilgili soruşturmada iddianame tamamlandı: "Aralarında gönül ilişkisi var" 08.10.2024, <https://serbestiyet.com/featured/vanda-para-karsiligi-cinsel-iliskkiye-girdikleri-iddia-edilen-astsubay-ve-imamla-ilgili-sorusturmada-iddianame-tamamlandi-aralarinda-gonul-iliskisi-var-183992/>

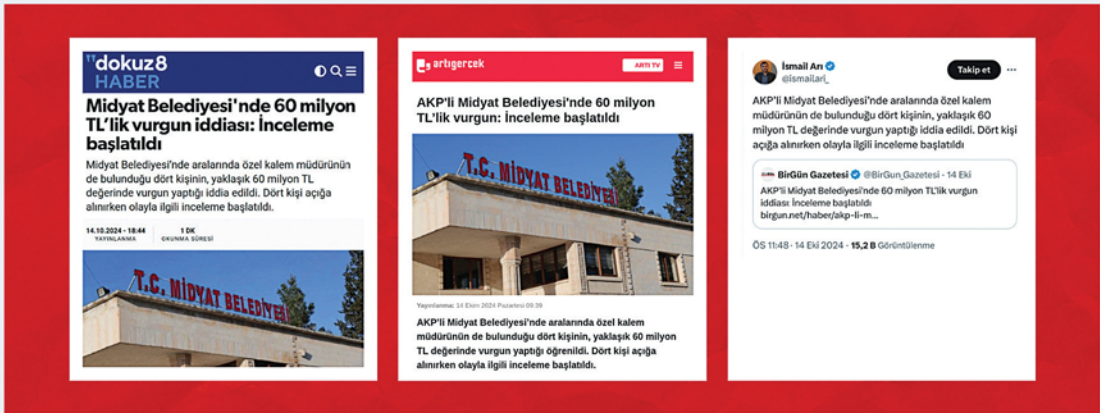
Emniyet Genel Müdürlüğü'nün talebi üzerine, millî güvenliğin ve kamu düzeninin korunması gerekçesiyle, FETÖ ile bağlantılı olduğu iddia edilen 119 X (Twitter) hesabına **Ankara 1. Sulh Ceza Hakimliğinin 21.10.2024** tarih ve 2024/13498 sayılı kararıyla erişim engeli getirildi. Söz konusu hesaplar, X platformu tarafından da Türkiye'den erişilemez hâle getirildi.

Ekran Görüntüsü 15: Ankara 1. Sulh Ceza Hakimliği tarafından erişime engellenen hesaplar

Midyat Belediyesi'nde yaşandığı iddia edilen yaklaşık **60 milyon TL'lik usulsüzlük** ve bazı belediye personelinin açığa alındığına ilişkin iddialarla ilgili yayımlanan haber ve sosyal medya içerikleri, 5651 sayılı Kanunun 8/A maddesi kapsamında kamu düzeninin korunması gerekçesiyle **Midyat Sulh Ceza Hakimliğinin 15.10.2024** tarih ve 2024/1738 sayılı kararıyla erişime engellenmiştir. Karara konu edilen içerikler arasında, aralarında Dokuz8 Haber, BirGün, Yeni Yaşam, ve Artı Gerçek, gibi haber siteleri ile çok sayıda X (eski adıyla Twitter) paylaşımı yer almaktadır. Hakimlik, toplamda **53 ayrı URL adresine** erişim engeli kararı vermiştir.

Ekran Görüntüsü 16: Midyat Sulh Ceza Hakimliği tarafından erişime engellenen haberler

Hakimlik kararında, söz konusu içeriklerde **belediye personelinin isim ve soyadı baş harfleriyle** teşhis edilebilir şekilde anıldığı, olayın “**asılsız**” olduğu, herhangi bir müfettiş incelemesinin başlatılmadığı ve haberin “Midyat Belediyesi’ni karalamak amacıyla yapıldığı” iddialarına yer verilmiştir. Kararda ayrıca, haber içeriklerinin “**özel ve tüzel kişilik haklarını ihlal edici nitelikte olduğu**”, **Anayasa’daki basın ve haberleşme özgürlüğünün özünü aştığı ve kamu düzenini bozabilecek nitelikte olduğu**” değerlendirmelerine yer verilmiştir.

Kararın dikkat çeken yönü, Anayasa Mahkemesi tarafından 9. maddenin iptaliyle birlikte kişilik hakları ihlali iddialarının artık bu madde üzerinden karara bağlanamamasına rağmen, bu tip taleplerin 10.10.2024 tarihi sonrasında **8/A maddesi kapsamında değerlendirilmeye** başlanmasıdır. Oysa 8/A maddesi yalnızca sınırlı sayıdaki kamu yararına ilişkin sebeplerle (kamu düzeni, millî güvenlik, suç işlenmesinin önlenmesi vb.) sınırlı olarak uygulanabilir. Bir belediyeye yönelik yolsuzluk iddialarının ve gazetecilik faaliyetinin “**kamu düzenini bozduğu**” gerekçesiyle erişime engellenmesi, 8/A maddesinin sınırlarının hukuka aykırı biçimde genişletildiğine işaret etmektedir.

İfade Özgürlüğü Derneğinin EngelliWeb projesi kapsamında, 15.10.2024 tarihinde “**Midyat Belediyesi’nde vurgun iddiası hakkındaki haber**” başlıklı bir duyuru yayınlanmıştır. EngelliWeb duyurusu, Midyat Sulh Ceza Hakimliğinin 15.10.2024 tarihli ve 2024/1738 D. İş sayılı kararına ilişkindir. EngelliWeb’in bu duyurusu hakkında ilk olarak Midyat Sulh Ceza Hakimliği’nden erişimin engellenmesi talep edilmiş, ancak Hakimliğin 07.11.2024 tarih ve 2024/1901 D. İş sayılı kararı ile erişimin engellenmesi talebinin reddine karar verilmiştir. Talep edenin itirazı üzerine, **Mardin 2. Sulh Ceza Hakimliğinin 12.11.2024** tarih ve 2024/3519 D. İş sayılı kararıyla EngelliWeb duyurusu ve duyuruya dair sosyal medya paylaşımı 5651 sayılı Kanun’un 8/A maddesi kapsamında, kamu düzeninin korunması gerekçesiyle erişime engellenmiştir.

Hakimlik kararında yer verilen “**lekelenmeme hakkı vurgusuyla kişilik hakları**” 5651 Sayılı Kanun’un 8/A maddesinde sayılan sebeplerden biri değildir. Kaldı ki Hakimlik kararında başvurusunun duyurusunun ne şekilde bir kamu tüzel kişisi olan ve kişilik haklarının manevi boyutundan yoksun olan **Midyat Belediyesi Başkanlığı’nın kişilik haklarını ihlal ettiğine dair** hiçbir gerekçe de ortaya koyulamamıştır. Diğer

Ekran Görüntüsü 17: Mardin 2. Sulh Ceza Hakimliği tarafından erişime engellenen duyurular

tarafından Hakimliğin zorlama bir şekilde kararını 8/A maddesi kapsamına sokabilmek için “bu durumun kamu düzenini ihlal eder nitelikte olduğu” şeklinde bir ibareye yer verdiği görülmektedir. Oysa bir Belediye hakkındaki yolsuzluk iddiaları ile ilgili haberlere ilişkin verilen erişimin engellenmesi kararının kamuoyu ile paylaşılmasının kamu düzenini nasıl bozabileceği açıklanmamıştır. Esasen bir idari kolluk önlemi niteliği taşıyan 8/A maddesindeki erişim engelleme kararının bir belediyenin talebiyle alınmayacağı da açıktır.

Mardin 2. Sulh Ceza Hakimliğinin EngelliWeb duyurusu hakkında verdiği erişim engeli kararına ilişkin olarak, İfade Özgürlüğü Derneği kurucularından Yaman Akdeniz’in değerlendirmelerine yer veren **Diken**’in, 17.10.2024 tarihli ve “Mahkemeden ‘yasaya aykırı’ karar: ‘AKP’li belediyede vurgun’ haberine erişim engeli” başlıklı haberi, bu kez **Midyat Sulh Ceza Hakimliğinin 18.11.2024** tarih ve 2024/1978 sayılı kararıyla erişime engellenmiştir. Kararın gerekçesi yine 5651 sayılı Kanun’un 8/A maddesi kapsamında, “milli güvenlik ve kamu düzeninin korunması” olarak belirtilmiştir. Söz konusu haberde, 5651 sayılı Kanun’un 9. maddesinin yürürlükten kaldırılmasının ardından, kişilik haklarına dayalı erişim engelleme kararlarının 8/A maddesi üzerinden alınmasının usule ve yasaya aykırı olduğu eleştirilmiştir. Dolayısıyla, haberin ana içeriği, doğrudan kamu yararına ve ifade özgürlüğüne dair değerlendirmeleri içermektedir. Buna rağmen habere erişim engeli kararı verilmiş olması, doğrudan ifade özgürlüğüne yönelik keyfi bir müdahale niteliğindedir.

Karar incelendiğinde, Midyat Sulh Ceza Hakimliğinin, 8/A maddesini doğrudan alıntıladığı; erişim engeli talebine konu olan haberin “toplumun haber alma hakkına hizmet etmediği”, “içeriğin teyide muhtaç olduğu” ve “haberlerde kaynak gösterilmediği” gibi genel geçer gerekçelere dayanılmıştır. Ayrıca, haberde dile getirilen iddialarla ilgili herhangi bir soruşturma veya kovuşturma bulunmadığı ifade edilerek, haberin “basın özgürlüğünün özünü aştığı” değerlendirilmiştir. Sonuç olarak, kamu düzeninin korunması gerekçesiyle içeriğin erişime engellenmesine karar verilmiştir. Ancak görüldüğü üzere, Hakimlik bu kararıyla, açıkça 5651 sayılı Kanun’un kapsamını aşmakta; ifade özgürlüğünü sınırlamak için ölçüsüz ve keyfi bir yorum yoluna gitmektedir.

Ekran Görüntüsü 18: Midyat Sulh Ceza Hakimliği tarafından erişime engellenen haber

19.11.2024 tarihinde, TikTok fenomenleri Cansum Şener ile Çağlayan Yıldırım arasında Ankara'da yaşanan silahlı kavga sırasında Şener'in Yıldırım'ı bacağından vurduğu, bu anların TikTok platformunda canlı olarak yayımlandığı tespit edilmiştir. Yaralanan Yıldırım hastaneye kaldırılırken, olayın ardından kaçan Cansum Şener polis tarafından gözaltına alınmış ve sonrasında tutuklanarak cezaevine gönderilmiştir. TikTok'ta yayımlanan saldırı görüntüleri ve olaya dair haber içerikleri hakkında, kamu düzeninin korunması ve suç işlenmesinin önlenmesi gerekçeleriyle **20.11.2024** tarihinde **Ankara Batı Nöbetçi Sulh Ceza Hakimliği**nce erişim engelleme kararı verilmiştir. Karar, 5651 sayılı Kanun'un 8/A maddesi kapsamında alınmış, ilgili içeriklerin Türkiye'den erişilemez hale getirilmesi sağlanmıştır.

Ekran Görüntüsü 19: Ankara Batı Nöbetçi Sulh Ceza Hakimliği tarafından erişime engellenen haberler

Gazeteci Abdurrahman Şimşek'in adı geçen ve 2015-2024 yılları arasında yayınlanmış haber, analiz yazıları ve sosyal medya içeriklerinden oluşan toplam 110 URL, **İstanbul 2. Sulh Ceza Hakimliği**nin **02.12.2024** tarih ve 2024/21875 sayılı kararı ile erişime engellenmiş ve içeriklerin yayından çıkarılmasına hükmedilmiştir. Erişim engeli getirilen içerikler arasında Gerçek Gündem, Diken, Gazete Duvar, OdaTV gibi haber sitelerinde yer alan haber ve köşe yazılarının yanı sıra, WordPress ve Blogger gibi blog platformlarında yayımlanan analizler ile Ekşi Sözlük ve X (eski adıyla Twitter) kullanıcılarının yaptığı çok sayıda paylaşım da bulunmaktadır. Bu içeriklerin büyük bölümü, başvurunun kamuya açık faaliyetlerine dair eleştirel değerlendirmelerden oluşmakta olup bazıları 2009 yılına kadar uzanmaktadır.

Hakimlik kararında, erişime engellenen içeriklerin "Anayasa ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ile güvence altına alınan ifade özgürlüğü sınırlarını aştığı, kişiyi hedef gösterdiği ve başvurunun can ve mal güvenliğini tehdit eder nitelikte olduğu" değerlendirmesine yer verilmiştir. Ancak, içeriklerin niteliği ve zaman aralığı göz önüne alındığında, söz konusu değerlendirme kanaat ve varsayım düzeyinde kalmakta, somut bir tehdit veya güncel bir risk unsuruna işaret edilmemektedir.

Bu karar, özellikle **5651 sayılı Kanun'un 9. maddesinin Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilerek 10.10.2024 itibarıyla yürürlükten kaldırılmasından sonra** verilmiş olması nedeniyle ayrıca dikkat çekicidir. Zira kişilik hakları ihlallerine

yönelik başvurular için artık kullanılamayan 9. madde yerine, 8/A maddesinin kapsamı genişletilerek yorumlanmış ve içerikler talep edenin “can ve mal güvenliğinin korunması” gerekçesiyle erişime engellenmiştir.

Bu bağlamda, kararın **8/A maddesi bağlamında dayanağının zayıf olduğu**, gerekçede belirtilen “can ve mal güvenliği” iddiasının ise çoğu eski ve kamuya mal olmuş haberler için geçerli bir risk unsuru oluşturmadığı açıktır. Karar, **gazetecilik faaliyeti kapsamında üretilmiş eleştirel haber ve yorumların topluca sansürlenmesi** anlamına gelmekte, kamu yararına bilgiye erişim hakkını ve ifade özgürlüğünü ihlal eden bir uygulamaya dönüşmektedir. Bu tür “**toplu içerik kaldırma**” kararları, giderek yaygınlaşan **arşiv temizliği** ve **dijital hafızanın silinmesi** eğilimlerinin yeni bir örneği olarak dikkat çekmektedir.¹⁰¹

Ekrana Görüntüsü 20: İstanbul 2. Sulh Ceza Hakimliği tarafından erişime engellenen haberler

Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu’nun (“BDDK”), kayıt dışı ekonomiyle mücadele kapsamında bankalardaki para yatırma ve çekme işlemlerinde paranın kaynağının belge ile beyan edilmesini zorunlu hale getirmeyi planladığına dair iddialar üzerine çeşitli haber sitelerinde yayımlanan haberler, kamuoyunda geniş yankı uyandırmıştır. Söz konusu haberlerde, 1 Ocak 2025 tarihinden itibaren 500 bin TL üzerindeki işlemler için belge ibrazı zorunluluğu getirileceği öne sürülmüş; ancak Mali Suçları Araştırma Kurulu (“MASAK”), bu yönde bir uygulamanın söz konusu olmadığını kamuoyuna açıklamıştır.

MASAK’ın bu açıklamasının ardından, Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından yapılan bildirim ve talep üzerine BTK, 5651 sayılı Kanunun 8/A maddesi kapsamında haberlerin gerçeği yansıtmadığı gibi mesnetsiz ve kamuyu yanıltıcı olduğundan bahisle kamu düzenini tehdit ettiği gerekçesiyle idari tedbir kararı almış ve bu kararın onayı için Ankara 7. Sulh Ceza Hakimliğine başvurmuştur. Ankara 7. Sulh Ceza Hakimliği, BTK

¹⁰¹ İfade Özgürlüğü Derneğinin Eylül 2022 içinde yayınlanan **Hafızamız Siliniyor: İnternet Sansürlerinin Unutulma Hakkı Boyutu** başlıklı çalışmasının devamı niteliğindeki **Hatırlama Hakkı: İnternet Sansürünün Toplumsal Hafıza Boyutu** (Haziran 2024) çalışmasında tematik olarak, unutulma hakkından ziyade, tarihsel kayıtların, toplumsal hafızanın ve basın arşivlerinin korunması ve dolayısıyla arşivlerin sadece geçmişin bir kaydı olmadığı ve arşivlerin sadece bugün için değil, gelecek nesiller için de korunmasını ve kullanılmasını sağlamak bağlamında hatırlama hakkı işlenmiştir. Bkz. https://ifade.org.tr/reports/HatirlamaHakki_2024.pdf

tarafından “gecikmesinde sakınca bulunan hâl” kapsamında alınan erişim engelleme kararını 26.12.2024 tarih ve 2024/13823 sayılı kararıyla onaylamıştır. Kararda, Bakanlık talebinde belirtildiği şekilde, haber içeriklerinin “gerçeği yansıtmadığı, mesnetsiz ve kamuyu yanıltıcı olduğu” ifade edilmiş; bu nedenle kamu düzenini tehdit ettiği değerlendirilerek içeriğin çıkarılması ve/veya erişimin engellenmesine hükmedilmiştir.

Hakimlik tarafından erişime engellenen içerikler arasında 30’dan fazla haber sitesi ile sosyal medya paylaşımı yer almaktadır. Haberlerde yalnızca BDDK’nın planladığı iddia edilen uygulamaya dair kamuoyuna bilgi verilmeye çalışılmış olsa da, BTK ve Hakimlik tarafından bu içerikler kamu düzenine tehdit olarak değerlendirilmiştir. 5651 sayılı Kanunun “kişilik hakları ihlali” ile ilgili 9. maddesiyle ilgili Anayasa Mahkemesinin iptal kararının 10.10.2024 tarihinde yürürlüğe girmesinden sonra, 5651 sayılı Kanunun 8/A maddesi kapsamında yapılan erişim engellemelerinin sadece kişisel hakları değil, artık ekonomik ve kamusal alana dair haberleri de kapsayacak şekilde genişletildiği görülmektedir.

Ayrıca, ilgili düzenlemeye ilişkin resmi bir karar alınmamış olmasına rağmen, iddiaların yalnızca kamu kurumları tarafından yalanlanması, erişimin engellenmesi için yeterli görül müştür. Bu yaklaşım, kamu yararına tartışma konusu yapılabilecek ekonomik planların dahi ifade özgürlüğü sınırları içinde değerlendirilmemesi riskini doğurmaktadır.

Ekran Görüntüsü 21: Ankara 7. Sulh Ceza Hakimliği tarafından erişime engellenen haberler

Dolayısıyla önceki yıllarda olduğu gibi, **2024** yılı içinde de hükümet politikalarını eleştiren, Kürt meselesine dair alternatif görüşler içeren ya da çatışma dönemlerinde ana akım medyada yer bulamayan haber ve içerikleri paylaşan birçok kaynak, 5651 sayılı Kanun’un 8/A maddesi kapsamında erişime engellenmiştir. Bu içerikler çoğu zaman “kamu düzenini bozma”, “terörü övme” veya “suç işlemeye teşvik” gibi gerekçelerle değerlendirilmiş; bu gerekçelere dayalı olarak çok sayıda İnternet adresi hakkında erişim engelleme ve içerik çıkarma kararı verilmiştir.

Özellikle Anayasa Mahkemesinin 5651 sayılı Kanun’un 9. maddesini iptal eden kararının **10.10.2024** tarihinde yürürlüğe girmesinden sonra, kişilik hakları ihlali iddiasına dayanan başvuruların da 8/A maddesi kapsamında değerlendirilerek erişim

engelleme kararlarına konu edildiği gözlemlenmektedir. Başka bir deyişle, kamu düzeniyle veya millî güvenlikle doğrudan ilişkisi bulunmayan, esasen kişilik hakları temelli çok sayıda başvuru, bu maddeye dayandırılarak değerlendirilmiş ve yüzlerce içerik hakkında 8/A kapsamında yaptırım uygulanmıştır.

Bu durum, sulh ceza hakimliklerinin 8/A kararlarında Anayasa Mahkemesinin ifade özgürlüğü ve demokratik toplum ilkeleri doğrultusunda geliştirdiği ilkesel yaklaşımı dikkate almadığını açıkça göstermektedir. Bir sonraki bölümde, Anayasa Mahkemesinin 8/A maddesiyle ilgili olarak ortaya koyduğu anayasal standartlar ayrıntılı olarak ele alınacaktır.

ANAYASA MAHKEMESİNİN 8/A MADDESİ İLE İLGİLİ İLKESEL YAKLAŞIMI VE KARARLARI

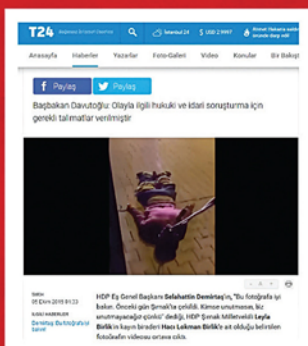
Anayasa Mahkemesi, **5651 sayılı Kanun’un 8/A maddesi** kapsamında verilen erişim engelleme kararlarını ilk kez **2019 yılı içinde** incelemeye başlamış ve bugüne kadar **13 farklı kararında toplam 74 bireysel başvuruyu** değerlendirmiştir. Bu kararlar, 8/A maddesinin uygulanma çerçevesi ve sınırları konusunda önemli içtihatlar oluşturmuştur.

Anayasa Mahkemesinin **8/A maddesiyle ilgili ilk Genel Kurul kararı**, BirGün Gazetesi tarafından yapılan bir başvuruya ilişkindir. Başvurunun konusu, **3 Ekim 2015 tarihinde Şırnak’ta yaşanan bir çatışma sonrasında** Hacı Lokman Birlik isimli bir vatandaşın **cenazesinin bir zırhlı polis aracına bağlanarak sürüklenmesi** ve vücudunda yapılan otopside **28 mermi tespit edilmesine** ilişkin 05.10.2015 tarihli BirGün haberidir. Haberin başlığı, **“Cansız bedeni zırhlı aracın arkasında sürüklenen H.B.’ye 28 kurşun sıkılmış”** şeklindedir.¹⁰² Söz konusu haberin yanı sıra, konuyla ilgili 111 farklı İnternet adresine, **Gölbaşı Sulh Ceza Hakimliğinin 06.10.2015 tarih ve 2015/902 sayılı kararıyla 8/A maddesi** kapsamında erişim engellenmiş ve karara konu haber ve içeriklerin yayından çıkarılmasına hükmedilmiştir. BirGün gazetesinin bu karara karşı itirazı reddedildikten sonra, bireysel başvuru yoluna başvurulmuş ve dosya Anayasa Mahkemesi Genel Kurulu önüne gelmiştir.

Anayasa Mahkemesi, bu başvuruda verdiği kararla, 8/A maddesinin uygulanması için gereken **ilkesel çerçeveyi ilk kez açık biçimde ortaya koymuştur**. Mahkeme, özellikle, **gecikmesinde sakınca bulunan hâllerin ancak istisnai olarak değerlendirilmesi gerektiğini**, bu tür durumlarda erişimin engellenmesi kararlarının **“ilk bakışta ihlal” (prima facie) durumlarıyla sınırlı** olarak uygulanabileceğini ve her durumda, ifade ve basın özgürlüğüne yapılan müdahalenin ölçülülük, zorunluluk ve orantılılık ilkeleriyle uyumlu olması gerektiğini vurgulamıştır. Sonuç olarak, Anayasa Mahkemesi, söz konusu haberin **kamu yararını ilgilendirdiğini, şiddeti teşvik etmediğini ve ifade özgürlüğü sınırları** içinde kaldığını değerlendirerek, 8/A maddesi kapsamında verilen erişim engelleme kararının ifade ve basın özgürlüğünü ihlal ettiğine hükmetmiştir.¹⁰³

¹⁰² Bkz. <https://www.birgun.net/haber/cansiz-bedeni-zirhli-aracin-arkasinda-suruklenen-haci-birlik-e-28-kur-sun-sikilmis-91399>

¹⁰³ BirGün İletişim ve Yayıncılık Ticaret A.Ş., B. No: 2015/18936, 22.05.2019, §§ 70-75.

Anayasa Mahkemesine göre, İnternet ortamında **şiddeti öven**, bireyleri **terör örgütünün yöntemlerini benimsemeye**, **şiddet kullanmaya**, **nefrete**, **intikam almaya** veya **silahlı direnişe tahrik eden** içerikler, **demokratik toplum düzenini doğrudan tehdit edebilecek nitelikte yayınlar** olarak değerlendirilebilir. Bu gibi durumlarda söz konusu yayınların **"ilk bakışta" (prima facie)** ihlal teşkil ettiği açıkça anlaşılabilirse,

5651 sayılı Kanun'un 8/A maddesinde öngörülen **istisnai usul** devreye sokulabilir. Anayasa Mahkemesine göre, bu **"ilk bakışta ihlal"** değerlendirmesi, İnternet ortamında ortaya çıkan yayınlara karşı **kamusal menfaatlerin acil korunması ihtiyacı** ile **ifade özgürlüğü arasındaki dengeyi kurmak** açısından gereklidir.¹⁰⁴ Ancak bu istisnai müdahale, **açık ve doğrudan tehlike oluşturan içeriklerle** sınırlı olmalıdır.

Bu bağlamda, Anayasa Mahkemesine göre 8/A maddesi kapsamında verilen müdahale kararlarının, ifade özgürlüğüne keyfi veya gerekçesiz bir biçimde müdahale etmeye dönüşmesi, Anayasa'nın 26. ve 28. maddeleriyle güvence altına alınan ifade ve basın özgürlüklerinin ihlali sonucunu doğurur. Mahkeme, derece mahkemeleri ve kamu gücünü kullanan diğer idari organlarca verilen erişim engelleme kararlarının **"ilgili ve yeterli gerekçelere dayanması"** gerektiğini vurgulamakta ve aşağıdaki unsurların karar metinlerinde yer alması gerektiğini belirtmektedir.¹⁰⁵

- i. İnternet içeriğine erişimin engellenmesi kararı verilebilmesi için **gecikmesinde sakınca bulunan bir durumun varlığı** idari ve yargısal makamlar tarafından ortaya konmalıdır.
- ii. **Gecikmesinde sakınca bulunan hâllerin** yaşam hakkı ile kişilerin can ve mal güvenliğinin korunması, millî güvenlik ve kamu düzeninin korunması, suç işlenmesinin önlenmesi veya genel sağlığın korunması sebeplerinden bir veya birkaçına bağlı olarak ortaya çıkabileceği dikkate alındığında **yayının içeriği ile bu sebepler arasındaki ilişkinin tam olarak gösterilmesi** gerekir.
- iii. Böyle bir analizin yapılabilmesi için eğer söz konusu yayının terör örgütleriyle veya terör faaliyetlerinin meşru gösterilmesiyle bir ilişkisi varsa **ifade özgürlüğü ile demokratik toplumun terör örgütlerinin faaliyetlerine karşı kendini korumaya ilişkin meşru hakkı** arasında denge kurulmalıdır.
- iv. Zikredilen dengelemenin yapılabilmesi için;
 - Bütününü ele alındığında müdahaleye konu yayının özel bir kişiyi, kamu görevlilerini, halkın belirli bir kesimini veya devleti hedef gösterip göstermediğinin, onlara karşı şiddete teşvik edip etmediğinin,
 - Bireylerin fiziksel şiddet tehlikesine maruz bırakılıp bırakılmadığının, bireylere karşı nefreti alevlendirip alevlendirmediklerinin,
 - Yayında iletilen mesajda şiddete başvurma gerekliliği ve haklı bir önlem olduğunun ileri sürülüp sürülmediğinin,
 - Şiddetin yüceltilip yüceltilmediğinin, kişileri nefrete, intikam almaya, silahlı direnişe tahrik edip etmediğinin,
 - Suçlamalara yer vererek veya nefret uyandırarak ülkenin bir kısmında veya tamamında daha fazla şiddete sebebiyet verip vermeyeceğinin,
 - Kişi veya kuruluşları paniğe yönlentecek yalan ve yanlış bilgileri, tehdit ve hakaret oluşturan ifadeleri içerip içermediğinin,
 - Yayın tarihinde ülkenin bir kısmında veya tamamında çatışmaların yoğunluk derecesi ile ülkedeki tansiyonun yükseklik derecesinin yayına erişimin engellenmesi kararına etki edip etmediğinin,
 - Karara konu sınırlayıcı tedbirin demokratik bir toplumda zorlayıcı bir toplumsal ihtiyacın karşılanması amacıyla yönelik olup olmadığının ve tedbirin başvurulabilecek en son çare niteliğinde bulunup bulunmadığının,
 - Son olarak sınırlamanın güdülen kamu yararı amacını gerçekleştirmek için ifade özgürlüğüne en az müdahale eden ölçülü bir sınırlama niteliğinde olup olmadığının yayının içeriğiyle birlikte değerlendirilmesi gerekir.

¹⁰⁴ Ali Kılık Başvurusu, B. No: 2014/5552, 26.10.2017, §§ 62-63.

¹⁰⁵ BirGün İletişim ve Yayıncılık Ticaret A.Ş., B. No: 2015/18936, 22.05.2019, § 74.

Ayrıca Anayasa Mahkemesine göre, “terör örgütünün şiddet eylemlerini öven, destekleyen ve haklılaştıran açıklamaların, silahlı direnişe tahrik, şiddeti yüceltme veya kin ve düşmanlığı körükleme olarak kabul edilmesi mümkündür.” Ancak Mahkeme, yalnızca bir terör örgütünün fikirlerini ve hedeflerini içermesi, resmî politikaları ağır biçimde eleştirmesi veya terör örgütünün devletin resmî politikalarıyla olan ihtilaflarını değerlendirmesi gibi gerekçelerle bir İnternet içeriğine erişimin engellenmesinin – **yukarıda sayılan unsurlardan biri veya birkaçı açık biçimde bulunmadığı sürece** – ifade özgürlüğüne yapılan orantısız bir müdahale olacağını açıkça belirtmektedir.¹⁰⁶

Bu ilkeler ışığında, Anayasa Mahkemesi kararları sulh ceza hakimliklerine **sınırlandırıcı ve dengeleyici bir çerçeve** sunmakta, 8/A maddesinin **kapsam dışı ve keyfi uygulamalara** dönüşmesini önlemeyi hedeflemektedir. Bu bağlamda Anayasa Mahkemesinin ortaya koyduğu yaklaşım, 8/A maddesinin ancak gerçekten kamu düzenini tehdit eden, açık şiddet çağrısı veya nefret içeren içeriklerde uygulanabilecek **istisnai bir müdahale aracı olduğunu** vurgulamaktadır. Buna karşın, 2024 yılının son döneminde ve 9. maddeyle ilgili iptal kararı 10.10.2024 tarihinde yürürlüğe girdikten sonra, özellikle kişilik hakkı iddialarına dayandırılan ve **kamu düzeni gerekçesiyle sansür pratiğine dönüşen 8/A uygulamalarının**, Anayasa Mahkemesinin bu ilkesel yaklaşımıyla açıkça çeliştiği görülmektedir. Dolayısıyla, hakimliklerce verilen kararlar **bu ilkeleri içermemekte**, aksine 8/A maddesi, **9. madde görünümlü, soyut ve gerekçesiz kişilik hakkı iddialarına** dayanarak uygulanmaktadır.

Anayasa Mahkemesinin Genel Kurul seviyesindeki **BirGün kararı**, sonraki yıllarda verilen çok sayıda bireysel başvuruda **referans içtihat** olarak yer almıştır. Ancak, bu raporda da ayrıntılı şekilde ortaya konulacağı üzere, **sulh ceza hakimlikleri**, Anayasa Mahkemesinin bu açık içtihadına rağmen 8/A maddesini **kapsamı dışında ve keyfi biçimde** uygulamaya devam etmiştir.

Anayasa Mahkemesi, bu ilkeleri öncelikle Hacı Lokman Birlik haberleri ile birlikte Gölbaşı Sulh Ceza Hakimliği tarafından Twitter hesabı erişime engellenen **Baran Tursun** Uluslararası Dünya Ölçeğinde Silahsızlanma, Yaşam Hakkı, Özgürlük, Demokrasi, Barış ve Dayanışma Vakfı ve Hacı Lokman Birlik ile ilgili bir haberi erişime engellenen **Diken** haber sitesi tarafından yapılan başvurularda uygulamış ve ifade ve basın özgürlüğünün ihlal edildiğine karar vermiştir.¹⁰⁷ Aynı şekilde, Anayasa Mahkemesi **2019** içinde **Yüksekova Güncel**,¹⁰⁸ **Siyasihaber.org** ve **Siyasihaber1.org** haber siteleri ve Siyasihaber.org’un Twitter hesabı ile ilgili yapılan başvurularda da ifade ve basın özgürlüğü yönünden hak ihlali tespitinde bulunmuştur.¹⁰⁹ Bununla birlikte, Yaman Akdeniz ve Kerem Altıparmak tarafından kullanıcı sıfatıyla yapılan bireysel başvurularda Anayasa Mahkemesi, başvuruların esasına girmemiş ve kabul edilemezlik kararı vermiştir.¹¹⁰

2020 yılı içinde, Anayasa Mahkemesi 5651 sayılı Kanun’un 8/A maddesi kapsamında önemli kararlar vermeye devam etmiştir. Bu kapsamda önce **Wikipedia**

¹⁰⁶ BirGün İletişim ve Yayıncılık Ticaret A.Ş., B. No: 2015/18936, 22.05.2019, § 75.

¹⁰⁷ Baransav ve Keskin Kalem Yayıncılık ve Ticaret A.Ş., B. No: 2015/18581, 26.09.2019.

¹⁰⁸ Cahit Yiğit Başvurusu, B. No: 2016/2736, 27.11.2019.

¹⁰⁹ Tahsin Kandamar Başvurusu, B. No: 2016/213, 28.11.2019.

¹¹⁰ Kerem Altıparmak ve Yaman Akdeniz Başvurusu (2), B. No: 2015/15977, 12.06.2019; Kerem Altıparmak ve Yaman Akdeniz Başvurusu (4), B. No: 2015/18876, 19.11.2019.

platformuna yönelik erişim engellemesiyle ilgili kararını açıklamış,¹¹¹ ardından **Sendika.org** adına yapılan iki farklı bireysel başvuruyu karara bağlamıştır.¹¹²

Wikipedia başvurusunda,¹¹³ Anayasa Mahkemesi, **Wikimedia Foundation**, akademisyenler **Yaman Akdeniz**, **Kerem Altıparmak** ve **Punto24 Bağımsız Gazetecilik Derneği** tarafından yapılan başvuruları birlikte değerlendirmiştir. Mahkeme, Punto24 Derneği'nin başvurusunu oybirliğiyle kabul edilemez bulmuş; buna karşın, kullanıcı sıfatıyla başvuran akademisyenlerin yıllardır Wikipedia'yı bilimsel çalışmalarında ve eğitim-öğretim faaliyetlerinde kullandıkları gerekçesiyle, **"bilgiye erişimden mahrum bırakılmaları nedeniyle mağdur sıfatını taşıdıklarını"** kabul etmiştir.¹¹⁴ Anayasa Mahkemesi, **kabul edilebilirlik kararı** verdiği başvuruçular açısından, **Anayasa'nın 26. maddesinde güvence altına alınan ifade özgürlüğünün ihlal edildiğine** karar vermiştir. Karar, **10'a karşı 6 oyla, oyçokluğu ile alınmıştır.**

Anayasa Mahkemesi kararında, 5651 sayılı Kanun'un **8/A maddesinin genişletici ve keyfiyete açık biçimde yorumlandığına** dikkat çekmiştir. Mahkeme, ifade özgürlüğüne yönelik müdahalenin yasal dayanağı olarak 8/A maddesine atıf yapıldığını, ancak **maddenin (1) numaralı fıkrasında sayılan hangi gerekçeye dayandığının belirtilmediğini**, hatta erişim engelleme kararında **"devletin itibarı"** gibi maddede **yer almayan bir gerekçeye yer verildiğini** tespit etmiştir.¹¹⁵

Bu bağlamda, Anayasa Mahkemesi, söz konusu maddenin yorumunun **kanuni sınırlarının ötesine taşındığını ve keyfilğe yol açabilecek bir uygulama alanı oluşturduğunu** vurgulamıştır. Ayrıca, erişim engellemesine konu içeriklere hangi somut gerekçelerle müdahale edildiğinin tespit edilmesinin dahi **"oldukça zor"** olduğu belirtilmiştir.¹¹⁶

Mahkeme, Ankara 1. Sulh Ceza Hakimliğinin verdiği erişim engelleme kararında, iki farklı Wikipedia URL adresinde yer alan içeriğe ilişkin olarak **millî güvenlik veya kamu düzeninin korunması yönünde herhangi bir somut neden gösterilmediğine** dikkat çekmiştir.¹¹⁷ Sonuç olarak Anayasa Mahkemesi, erişim engelleme tedbirinin sürekli hâle geldiğini ve **Wikipedia'nın tamamına erişimin engellenmesinin ifade özgürlüğüne yönelik ağır, orantısız ve süreklilik kazanan bir müdahale oluşturduğunu** açıkça ortaya koymuştur.¹¹⁸

Anayasa Mahkemesi, Wikipedia kararı sonrasında, Mart 2020'de, 25.07.2015 tarihinden bu yana erişime engelli olan **Sendika.Org** haber sitesiyle ilgili kararını verdi.¹¹⁹ Mahkeme, **BirGün kararında belirlediği ilkeleri bu başvuruda da uyguladı.** Kararda, Gölbaşı Sulh Ceza Hakimliğinin, aralarında Sendika.Org'un da bulunduğu 118 İnternet adresine yönelik verdiği erişim engeli kararının **5651 sayılı Kanun'un 8/A maddesi kapsamında yapılması gereken anayasal denetim ilkelerine uygun olmadığı** tespit edilmiştir.¹²⁰

¹¹¹ Wikimedia Foundation ve Diğerleri, Başvurusu, B. No: 2017/22355, 26.12.2019.

¹¹² Ali Ergin Demirhan (Sendika.Org) Başvurusu, B. No: 2015/16368, 11.03.2020; Ali Ergin Demirhan (2) (Sendika.Org) Başvurusu, B. No: 2017/35947, 09.09.2020.

¹¹³ Wikimedia Foundation ve Diğerleri, Başvurusu, B. No: 2017/22355, 26.12.2019.

¹¹⁴ Wikimedia Foundation ve Diğerleri, Başvurusu, B. No: 2017/22355, 26.12.2019, § 55.

¹¹⁵ Wikimedia Foundation ve Diğerleri, Başvurusu, B. No: 2017/22355, 26.12.2019, § 61.

¹¹⁶ Wikimedia Foundation ve Diğerleri, Başvurusu, B. No: 2017/22355, 26.12.2019, § 64.

¹¹⁷ Wikimedia Foundation ve Diğerleri, Başvurusu, B. No: 2017/22355, 26.12.2019, § 88.

¹¹⁸ Wikimedia Foundation ve Diğerleri, Başvurusu, B. No: 2017/22355, 26.12.2019, § 96.

¹¹⁹ Ali Ergin Demirhan (Sendika.Org) Başvurusu, B. No: 2015/16368, 11.03.2020.

¹²⁰ Ali Ergin Demirhan (Sendika.Org) Başvurusu, B. No: 2015/16368, 11.03.2020, § 38.

Mahkeme ayrıca, “**içeriğe erişimin engellenmesi yoluyla ihlalin önlenemediği**” yönünde **herhangi bir gerekçenin sunulmadığını** ve **gecikmesinde sakınca bulunan bir durumun varlığının da gösterilmediğini** belirtilmiştir.¹²¹ Bu bağlamda da Sendika.Org ve diğer haber sitelerinin hangi nedenle 8/A maddesine atıfla erişime engellendiği anlaşılamamaktadır ve Anayasa Mahkemesine göre kararda yer almamaktadır.

Dolayısıyla, Anayasa Mahkemesine göre “içeriğe erişimin engellenmesi yoluyla ihlalin önlenemediği hususunda bir gerekçelendirme de yapılmadığı dikkate alındığında başvuruya konu İnternet sitesine tamamıyla erişimin engellenmesi şeklindeki müdahalenin **ifade ve basın özgürlükleri önünde orantısız müdahale** teşkil ettiği açıktır”.¹²² Sonuç olarak, Anayasa Mahkemesi, Anayasa’nın 26. maddesinde güvence altına alınan ifade özgürlüğü ile 28. maddesinde güvence altına alınan basın özgürlüğünün ihlal edildiğine karar vermiştir.

ANAYASA MAHKEMESİNİN SENDİKA.ORG KARARININ UYGULANMASI SÜRECİ

Anayasa Mahkemesinin verdiği ihlal kararına rağmen, **Gölbaşı Sulh Ceza Hakimliği yaklaşık yedi ay boyunca bu kararı yerine getirmemiş**, başvuruçuların Anayasa Mahkemesi kararının icrası talepli dilekçelerine ancak 27.10.2020 tarihinde yanıt vermiştir.¹²³ Bu tarihte verilen kararla birlikte, Sendika.org’a yönelik erişim engelleme tedbiri kaldırılmış ve **aynı kararla erişime engellenen diğer 117 İnternet sitesine yönelik erişim engellemeleri de sonlandırılmıştır**.

Ancak bu kararın hemen ardından, Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu (“BTK”), 28.10.2020 tarihinde hakimliğe itirazda bulunmuştur. BTK, Anayasa Mahkemesi kararının yalnızca Sendika.org ile sınırlı olduğunu, bu nedenle aynı karar kapsamında yer alan diğer 117 İnternet adresi bakımından herhangi bir hak ihlali tespit edilmediğini savunmuştur. BTK’nın bu itirazı, **Gölbaşı Sulh Ceza Hakimliği tarafından kabul edilmiş** ve mahkeme, bu 117 internet sitesini “terör örgütü haber siteleri” olarak nitelendirerek erişim engeli kararını yeniden tesis etmiştir.¹²⁴

Bu süreç, Anayasa Mahkemesi kararlarının sulh ceza hakimlikleri ve idari makamlar tarafından nasıl daraltıcı şekilde yorumlandığını ve ihlal kararının icrasının nasıl geciktirildiğini çarpıcı biçimde ortaya koymaktadır. Gölbaşı Sulh Ceza Hakimliğinin yedi ay süren pasif direnci ve ardından BTK’nın kararı sınırlayıcı biçimde uygulamaya yönelmesi, Anayasa Mahkemesinin bireysel başvuru mekanizması kapsamında verdiği kararların bağlayıcılığını fiilen zayıflatan bir uygulamaya işaret etmektedir. Bu durum, sadece ifade özgürlüğünün korunması açısından değil, anayasal yargı denetiminin işlerliği ve yargı hiyerarşisinin gözetilmesi bakımından da ciddi bir yapısal soruna işaret etmektedir. Özellikle “terör” kavramının belirsiz ve geniş yorumlara açık biçimde kullanılması, ifade özgürlüğü alanındaki müdahalelerin

¹²¹ Ali Ergin Demirhan (Sendika.Org) Başvurusu, B. No: 2015/16368, 11.03.2020, § 38.

¹²² Ali Ergin Demirhan Başvurusu, B. No: 2015/16368, 11.03.2020, § 39.

¹²³ Gölbaşı Sulh Ceza Hakimliği, 27.10.2020 tarih ve 2020/1454 D. İş sayılı karar.

¹²⁴ Gölbaşı Sulh Ceza Hakimliği, 30.10.2020 tarih ve 2020/1495 D. İş sayılı karar.

keyfilğini artırmakta, Anayasa Mahkemesinin ihlal tespitlerine rağmen aynı içerikler üzerinde yeniden erişim engeli kararı verilmesine yol açmaktadır.

Bu süreç, Anayasa Mahkemesi kararlarının sulh ceza hakimlikleri ve idari makamlar tarafından nasıl daraltıcı şekilde yorumlandığını ve ihlal kararlarının uygulanmasının nasıl geciktirildiğini çarpıcı biçimde ortaya koymaktadır. Gölbaşı Sulh Ceza Hakimliğinin yedi ay süren pasif direnci ve ardından BTK'nın kararı sınırlayıcı biçimde uygulama girişimi, Anayasa Mahkemesinin bireysel başvuru mekanizması kapsamında verdiği kararların fiilen etkisizleştirilmesine yol açmaktadır. Bu durum yalnızca ifade özgürlüğünün korunması açısından değil, Anayasa Mahkemesi kararlarının etkili biçimde uygulanması ve yargı hiyerarşisinin gözetilmesi bakımından da ciddi bir yapısal soruna işaret etmektedir. Özellikle “terör” kavramının belirsiz ve geniş yorumlara açık biçimde kullanılması, ifade özgürlüğü üzerindeki müdahalelerin keyfilğini artırmakta; Anayasa Mahkemesinin ihlal tespitlerine rağmen aynı içerikler hakkında yeniden erişim engeli kararları verilmesine olanak tanımaktadır.

ANAYASA MAHKEMESİNİN SENDİKA.ORG İLE İLGİLİ İKİNCİ KARARI

Anayasa Mahkemesi, **Eylül 2020** tarihinde Sendika.org tarafından yapılan sekiz farklı bireysel başvuruyu birleştirerek verdiği kararında, haber sitesine yönelik erişim engellemelerini bir kez daha değerlendirmiş ve **ikinci kez ihlal kararı** vermiştir.¹²⁵ Kararda, Sendika.org'un 2017 yılı sonuna kadar, isminin sonuna ardışık sayılar ekleyerek kullandığı alan adlarına yönelik **toplam 61 kez erişim engeli kararı verildiği** belirtilmiştir.

Anayasa Mahkemesi, başvuru konusu alan adlarına (sendika10.org, sendika18.org, sendika28.org, sendika46.org, sendika47.org, sendika55.org, sendika56.org ve sendika61.org)¹²⁶ yönelik erişim engellemelerinin **Anayasa'nın 26. ve 28. maddeleriyle güvence altına alınan ifade ve basın özgürlüklerini ihlal ettiğine** karar vermiştir. Bu nedenle Mahkeme, başvuru konusunun ileri sürdüğü diğer ihlal iddialarını ayrıca incelemeye gerek görmemiştir.

Bu kapsamda, başvuru konusunun sulh ceza hâkimliği kararlarının kendisine tebliğ edilmemesi nedeniyle itiraz yoluna başvurma imkânından yoksun bırakıldığı, bu nedenle de etkili başvuru hakkının ihlal edildiği yönündeki iddia ile 5651 sayılı Kanun'un 8/A maddesinin kanunilik şartını karşılamadığı yönündeki ileri sürülen itirazlar Anayasa Mahkemesi tarafından incelenmemiştir.¹²⁷

¹²⁵ Ali Ergin Demirhan (2) Başvurusu, B. No: 2017/35947, 09.09.2020, R.G. 04.11.2020, s. 31294.

¹²⁶ Gölbaşı Sulh Ceza Hakimliği, 25.10.2016 tarih ve 2016/1239 D. İş sayılı karar; Ankara 1. Sulh Ceza Hakimliği, 27.07.2017 tarih ve 2017/6008 D. İş sayılı karar; Ankara 2. Sulh Ceza Hakimliği, 17.06.2017 tarih ve 2017/4765 D. İş sayılı karar; Ankara 3. Sulh Ceza Hakimliği, 16.06.2017 tarih ve 2017/4951 D. İş sayılı karar; Ankara 4. Sulh Ceza Hakimliği, 01.08.2017 tarih ve 2017/3785 D. İş sayılı karar; Ankara 5. Sulh Ceza Hakimliği, 23.08.2017 tarih ve 2017/6570 D. İş sayılı karar; Ankara 6. Sulh Ceza Hakimliği, 16.04.2017 tarih ve 2017/2516 D. İş sayılı karar; Ankara 7. Sulh Ceza Hakimliği, 05.04.2017 tarih ve 2017/2451 D. İş sayılı karar.

¹²⁷ Ali Ergin Demirhan (2) Başvurusu, B. No: 2017/35947, 09.09.2020, § 41.

ANAYASA MAHKEMESİNİN 2021-2022 YILLARINDA 8/A MADDESİNE İLİŞKİN KARAR VERMEMESİ

2021 ve 2022 yılları içerisinde Anayasa Mahkemesi, 5651 sayılı Kanun'un 8/A maddesi kapsamında yapılan bireysel başvurulara ilişkin herhangi bir karar açıklamamıştır. Bu durum, Anayasa Mahkemesinin Eylül 2020'de verdiği ikinci Sendika.org kararından sonra **yaklaşık iki yıl boyunca** 8/A maddesine ilişkin ifade özgürlüğü ihlali iddialarını değerlendirmede ortalaya koymaktadır. Bu süre zarfında Anayasa Mahkemesinin, 8/A maddesi kapsamında yapılan başvuruları karara bağlamaktan kaçındığı, birikmekte olan başvurular karşısında pilot karar uygulamasına başvurmadığı, ifade özgürlüğü ile doğrudan bağlantılı olan bu alandaki yapısal sorunları tespit etmeye yönelik sistematik bir yaklaşım geliştirmede gözlemlenmiştir.

Özellikle erişim engelleme kararlarının sayısının ciddi şekilde arttığı ve sulh ceza hâkimlikleri tarafından **8/A maddesinin geniş yorumlanarak yaygın şekilde uygulandığı** bir dönemde, Anayasa Mahkemesinin bu başvurulara ilişkin sessizliği, etkili anayasal denetim mekanizmasının işlemediğine işaret etmektedir.

2023 YILINDA ANAYASA MAHKEMESİNİN 8/A MADDESİNE İLİŞKİN KARARLARI

2023 yılı içerisinde Anayasa Mahkemesi, uzun bir aradan sonra 5651 sayılı Kanun'un 8/A maddesi ile ilgili iki önemli karar açıklamıştır. Bunlardan ilki, Eylül 2023'te Genel Kurul tarafından oyçokluğuyla verilen **Artı Media GmbH** başvurusu karardır. Karar, **yanı pilot nitelikli bir içtihat oluşturma amacı taşıması** ve 8/A maddesinin norm denetimine zemin hazırlayan değerlendirmeler içermesi bakımından önem taşımaktadır.

Anayasa Mahkemesi bu kararında, 8/A maddesinin mevcut haliyle, ifade özgürlüğü ile terörle mücadele arasında **adil bir denge kurulmasını sağlayacak temel güvencelere sahip olmadığını** açıkça ortaya koymuştur. Mahkemeye göre, 8/A maddesi; kamusal makamların takdir yetkisini sınırlandıracak, keyfi müdahalelerin önüne geçecek ve erişim engelleme kararlarının demokratik toplum düzeni gereklerine uygunluğunu denetleyebilecek ölçütlerden yoksundur. Bu değerlendirme doğrultusunda Mahkeme, başvuruçunun ifade ve basın özgürlüklerinin ihlal edildiğine karar vermiştir. Dahası, ihlalin yalnızca uygulamadan değil, **doğrudan kanundan** (5651 sayılı Kanun'un 8/A maddesi) **kaynaklandığını** tespit etmiştir.¹²⁸

Anayasa Mahkemesi, Artı Media GmbH başvurusunda verdiği kararında, 5651 sayılı Kanun'un 8/A maddesinin mevcut haliyle ifade özgürlüğüne yapılan müdahalelere karşı **yeterli düzeyde yargısal ve usuli güvence sunmadığını** açıkça ortaya koymuştur. Mahkeme, 8/A maddesinin uygulamasının, **yargılama hukukuna ilişkin temel güvenceleri** barındırmadığını; ifade özgürlüğünü korumaya yönelik sıkı ve etkili bir denetim mekanizmasından yoksun olduğunu demokratik toplum düzeninin gereklerine uygun ve orantılı karar verilmesini sağlayacak güvenceleri de içermediğini belirtmiştir.¹²⁹

¹²⁸ Artı Media GmbH Başvurusu, B. No: 2019/40078, 14.09.2023, § 47.

¹²⁹ Artı Media GmbH Başvurusu, B. No: 2019/40078, 14.09.2023, § 44.

Bu kapsamda, önceki kararlarına da atıf yapan Mahkeme, 8/A maddesi uyarınca yapılan müdahalelerde bugüne kadar hukuka aykırılığın ve kamusal menfaatlere yönelik tehdidin **ilk bakışta anlaşılacak kadar açık biçimde ortaya konulmadığını**, müdahalenin **zararın süratle giderilmesini zorunlu kılacak bir aciliyet taşıdığının gerekçelendirilemediğini**, kısıtlamanın zorunlu bir sosyal ihtiyacı karşıladığına ve dolayısıyla demokratik toplum düzeninin gereklerine uygun olduğuna dair ilgili ve yeterli gerekçelere yer verilmediğini belirtmiştir.¹³⁰

Bu değerlendirmeler ışığında Anayasa Mahkemesi, **ihlalin yalnızca uygulamadan değil**, doğrudan **kanunî düzenlemeden** kaynaklandığı sonucuna varmıştır. Böylelikle Mahkeme, 8/A maddesinin **keyfi erişim engellemeleri için yapısal bir zemin oluşturduğu** tespitini yinelemiş; maddenin kapsamı, sınırları ve denetim mekanizmaları bakımından **belirlilik, ölçülülük ve hukuki güvenlik ilkelerine aykırı olduğu** kanaatine varmıştır.

Dolayısıyla, somut başvuruda Anayasa Mahkemesi, 5651 sayılı Kanun'un 9. maddesiyle ilgili değerlendirmelerine paralel şekilde,¹³¹ 8/A maddesinin de mevcut haliyle kamusal makamların takdir yetkisini daraltmadığını, bu nedenle keyfi uygulamaların önünü açtığını tespit etmiştir. Mahkeme, 8/A maddesinin ifade özgürlüğü ile demokratik toplumun terör örgütlerinin faaliyetlerine karşı kendisini koruma hakkı arasında adil bir denge kurmaya elverişli temel güvencelere sahip olmadığını belirtmiş ve ihlalin doğrudan yasal düzenlemeden kaynaklandığı sonucuna varmıştır.¹³² Bu gerekçelerle Anayasa Mahkemesi, Anayasa'nın 26. maddesi ile güvence altına alınan ifade özgürlüğünün ve 28. maddesi ile korunan basın özgürlüğünün ihlal edildiğine karar vermiştir.¹³³

Anayasa Mahkemesinin verdiği ihlal kararı doğrultusunda, Artı Gerçek haber sitesinin 15.10.2019 tarihinde yayımladığı "Karakoldan 'havan mermisi' yanıtı: Deneme amaçlı biz atıyoruz" başlıklı haberle ilgili olarak,¹³⁴ Ankara 5. Sulh Ceza Hakimliği tarafından

Ekran Görüntüsü 23: Ankara 5. Sulh Ceza Hakimliği tarafından erişime tekrardan açılan haber

¹³⁰ Artı Media GmbH Başvurusu, B. No: 2019/40078, 14.09.2023, § 46.

¹³¹ Keskin Kalem Yayıncılık ve Ticaret A.Ş. ve Diğerleri Başvurusu, B. No: 2018/14884, 27.10.2021.

¹³² Artı Media GmbH Başvurusu, B. No: 2019/40078, 14.09.2023, § 47.

¹³³ Muhterem İnce bu görüşe katılmamıştır.

¹³⁴ Bkz. Artı Gerçek, "Karakoldan 'havan mermisi' yanıtı: Deneme amaçlı biz atıyoruz," 15.10.2019, <https://artigercek.com/guncel/karakoldan-havan-mermisi-yaniti-deneme-amacli-biz-atiyoruz-107627h>

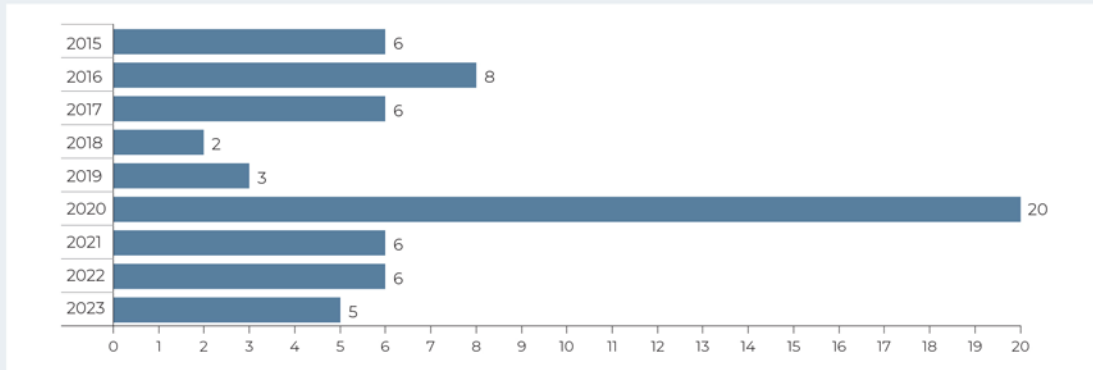
yeniden yargılama yapılmış ve haber hakkında verilen erişim engelleme kararı 29.12.2023 tarihinde kaldırılmıştır.¹³⁵ İlgili haberde, Mardin ili Nusaybin ilçesi Yolbilen Mahallesi'nde yaşayan ve güvenlik endişesiyle kimliğini açıklamak istemeyen bir yurttaşın beyanlarına yer verilmiştir. Haberde, bölgede duyulan havan topu seslerinden dolayı yurttaşların karakolu aradığı; karakol görevlilerinin ise bu seslerin Türk Silahlı Kuvvetleri tarafından yapılan deneme atışlarından kaynaklandığını ve bölge halkının güvenliğine yönelik herhangi bir tehdit oluşturmadığını bildirdikleri aktarılmıştır.

Anayasa Mahkemesi, Artı Media GmbH kararının devamı niteliğinde olan bir toplu ihlal kararını Kasım 2023'te vermiştir. **Ahmet Alphan Sabancı ve Diğerleri** kararında,¹³⁶ 5651 sayılı Kanun'un 8/A maddesi kapsamında erişimin engellenmesine ve içeriğin çıkarılmasına yönelik verilen kararlar hakkında yapılmış toplam 62 bireysel başvuru birleştirilerek değerlendirilmiştir. Anayasa Mahkemesi, önceki Artı Media GmbH kararına açık atıf yaparak, 8/A maddesinin ifade özgürlüğünün korunmasına yönelik gerekli hukuki güvenceleri içermediğini, bu nedenle yapılan müdahalelerin "kanunla öngörülme" şartını karşılamadığını ve Anayasa'nın 26. maddesinde güvence altına alınan ifade özgürlüğünü ihlal ettiğini tespit etmiştir.¹³⁷

Kararda yer alan başvurulardan **30 tanesi İfade Özgürlüğü Derneği hukuk ekibi tarafından hazırlanmış** olup, Anayasa Mahkemesi, bu toplu ihlal kararında sadece **ihlal kararı verilen başvuruların numaralarını kamuoyuyla paylaşmış**, bu başvuruların içeriklerine veya erişime engellenen veya yayından çıkartılan haber ya da içeriklere dair herhangi bir değerlendirmede bulunmamıştır.

Fakat, ihlal kararına konu olan başvuruların tamamı siyasi nitelik taşımakta olup, içeriği itibarıyla **2015 yılına kadar uzanan** çok sayıda farklı ve önemli meseleyi kapsamaktadır.¹³⁸ Özellikle, Anayasa Mahkemesi tarafından birleştirilen 62 başvurunun yapıldığı yıllara bakıldığında; altısının 8/A maddesinin yürürlüğe girdiği 2015 yılına,

Şekil 14: Ahmet Alphan Sabancı ve Diğerleri Kararına Konu Başvuruların Başvuru Yıllarına Göre Dağılımı

¹³⁵ Ankara 5. Sulh Ceza Hakimliği, 29.12.2023 tarih ve 2023/14260 sayılı karar.

¹³⁶ Ahmet Alphan Sabancı ve Diğerleri Başvurusu, B. No: 2015/13667, 21.11.2023.

¹³⁷ Ahmet Alphan Sabancı ve Diğerleri Başvurusu, B. No: 2015/13667, 21.11.2023, §§ 5-14.

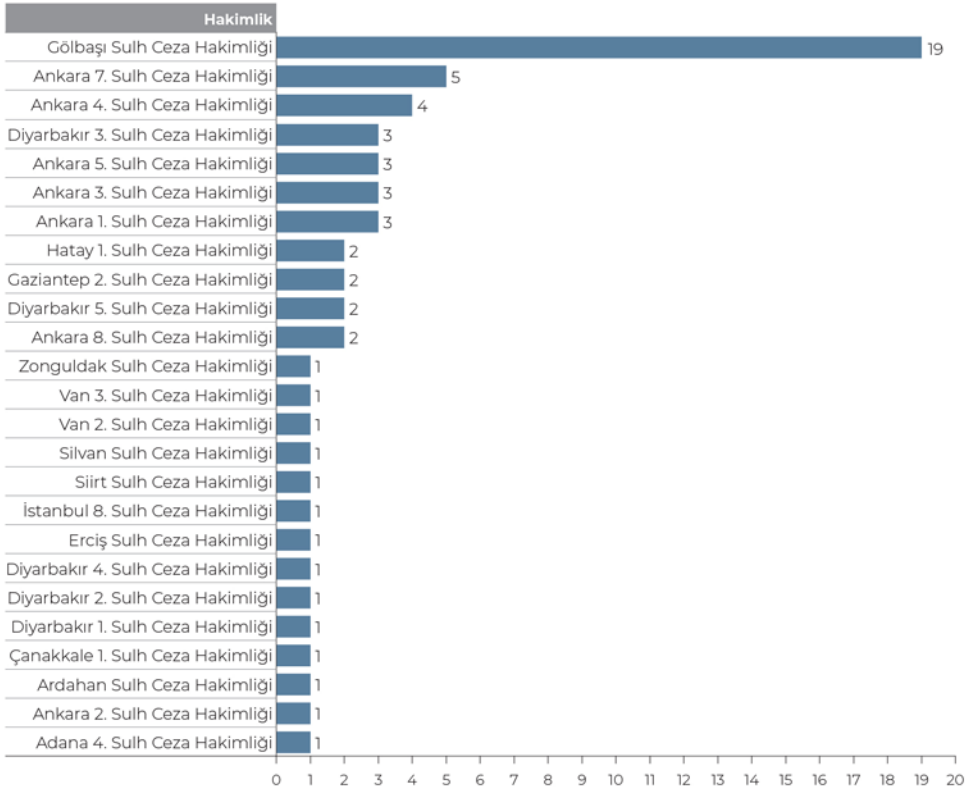
¹³⁸ Genel olarak bkz. Yaman Akdeniz, 12.01.2024 tarihli X paylaşımları: <https://x.com/cyberrights/status/1745720082859188649>

sekizinin 2016'ya, altısının 2017'ye, ikisinin 2018'e, üçünün 2019'a, 20'sinin 2020'ye, altışar başvurunun 2021 ve 2022'ye ve son olarak beş başvurunun 2023 yılına ait olduğu tespit edilmiştir.

Anayasa Mahkemesinin Ahmet Alphan Sabancı ve Diğerleri kararı, sadece sayısal açıdan değil, aynı zamanda içerdiği başvuruların niteliği bakımından da ifade özgürlüğü alanında önemli bir dönüm noktasıdır. Farklı yıllara yayılan ve büyük çoğunluğu siyasi içerikli olan bu başvurular, Türkiye'de kamu yararına yapılan haberlerin, hükümet politikalarına eleştirel yaklaşan yayınların, özellikle Kürt meselesine ilişkin alternatif görüşlerin ve savaş/çatışma dönemlerinde yaşanan hak ihlallerine dair içeriklerin erişime engellenmesi pratiğinin geldiği noktayı göstermektedir.

Başvuruların çoğunun yıllar boyunca bekletilmiş olması ve ihlal kararlarının ancak 2023 sonunda verilmesi, Anayasa Mahkemesinin bu konuda yaşadığı gecikmeli refleksi de ortaya koymaktadır. Bununla birlikte, ifade ve basın özgürlüğü açısından 8/A maddesinin kanunilik ilkesini karşılamadığı yönündeki güçlü tespiti, kamu gücünü kullanan makamların bu tür müdahalelerde anayasal sınırları gözetmeleri gerektiğini bir kez daha vurgulamaktadır. Anayasa Mahkemesinin bu ihlal kararlarını yalnızca başvuru numaralarıyla sınırlı biçimde duyurması ise, kararların kamusal etkisini ve

Şekil 15: Ahmet Alphan Sabancı ve Diğerleri Kararına Konu Sulh Ceza Hakimlikleri Karar Sayıları

hesap verebilirlik yönünü zayıflatmakta; içtihatların şeffaflık ve gerekçelendirme ilkelere uygun şekilde paylaşılmasının önemini bir kez daha ortaya koymaktadır.

Anayasa Mahkemesinin *Ahmet Alphan Sabancı ve Diğerleri*¹³⁹ kararına konu olan 62 bireysel başvuruya ilişkin sulh ceza hakimliklerinin kararları incelendiğinde, bu kararların en büyük kısmının, toplam 19 karar ile Gölbaşı Sulh Ceza Hakimliğine ait olduğu görülmektedir (bkz. **Şekil 15**). Başvurucular arasında en fazla bireysel başvuru yapan kurum 14 başvuru ile Jin News olmuştur. Bunu sırasıyla OdaTV (beş başvuru), Diken, Artı Gerçek ve Independent Türkçe (üçer başvuru) izlemiştir. Toplu karara konu başvuruların içerikleri incelendiğinde, büyük çoğunluğunun ifade özgürlüğü, basın özgürlüğü ve kamu yararı kapsamında değerlendirilmesi gereken siyasi nitelikte içerikler olduğu görülmektedir.

Toplu ihlal kararında yer alan başvurular arasında, yalnızca 8/A maddesine ilişkin yapılan ilk Anayasa Mahkemesi bireysel başvurusu değil, aynı zamanda dönemin en çarpıcı siyasi soruşturmalarından birine konu olan **Cumhuriyet gazetesi başvurusu** da bulunmaktadır. Bu başvuru, 29.05.2015 tarihli ve Can Dündar imzalı “İşte Erdoğan’ın Yok Dediği Silahlar” başlıklı haberin, İstanbul 8. Sulh Ceza Hakimliği tarafından 5651 sayılı Kanun’un 8/A maddesi kapsamında erişime engellenmesi üzerine yapılmıştır. Türkiye’de 8/A maddesiyle ilgili ilk bireysel başvuru olmasına rağmen, Anayasa Mahkemesi tarafından Kasım 2023’te verilen toplu ihlal kararı kapsamında (Ahmet Alphan Sabancı ve diğerleri) diğer başvurularla birlikte değerlendirilmiş ve özel bir incelemeye tabi tutulmamıştır. Dahası, bu raporun hazırlandığı tarih itibarıyla, Anayasa Mahkemesinin verdiği ihlal kararına rağmen İstanbul 8. Sulh Ceza Hakimliği tarafından yeniden yargılama yapılmamış ve erişim engeli kararı hâlâ yürürlüktedir. Bu durum, yalnızca ifade ve basın özgürlüğünün değil, aynı zamanda Anayasa Mahkemesi kararlarının bağlayıcılığına ilişkin anayasal güvencelerin de açıkça ihlal edildiğini göstermektedir.

Ekran Görüntüsü 24: Anayasa Mahkemesi kararıyla ifade özgürlüğü ihlali verilen haber

Toplu ihlal kararına ismini veren 2016 tarihli **Ahmet Alphan Sabancı başvurusu**, bir dönem yayın yapan **Jiyan** haber sitesine erişimin engellenmesine ilişkindir.

¹³⁹ Ahmet Alphan Sabancı ve Diğerleri Başvurusu, B. No: 2015/13667, 21.11.2023.

Ayrıca birleştirilen 62 başvuru arasında, **2023 yılında Ekşi Sözlük** adına yapılan başvuru ile birlikte, **Diken haber sitesinin 2017’de yaptığı üç ayrı başvuru** da bulunmaktadır. Diken’in başvuruları; “Video I: İstiklal Caddesi’nde canlı bombanın düğmeye bastığı an...,” “İstiklal saldırısı sonrası hükümetten ilk açıklama: Günlük hayatımıza devam edeceğiz,” “İstiklal’de canlı bomba saldırısı: Dört ölü, yedisi ağır 39 yaralı,” “Düpedüz sansür: Bakan Albayrak hacklendi. Diken’in haberine erişim engeli getirildi” ve “Ankara’nın göbeğinde yine bombalı saldırı” başlıklı haberlerine yöneliktir. Bu içerikler, hem **haber niteliği taşıyan güncel gelişmeleri konu almaları**, hem de **ifade özgürlüğü ile kamusal yarar açısından taşındıkları önem** nedeniyle özellikle dikkat çekicidir.

Ekran Görüntüsü 25: Anayasa Mahkemesi kararıyla erişime tekrardan açılan haberler

Benzer şekilde, Artı Gerçek’te yayınlanan Tamer Çilingir imzalı “Denizi kara olalı Pontos...” başlıklı makale hakkında Nisan 2017’de yapılan bireysel başvuru ile, Gazeteci Murat Aksoy’un kişisel blogu olan ve 15 Temmuz 2016 darbe girişiminin ardından Gölbaşı Sulh Ceza Hakimliği kararıyla 5651 sayılı Kanun’un 8/A maddesi kapsamında erişime engellenen www.murat-aksoy.com alan adı, Anayasa Mahkemesinin Kasım 2023 tarihli toplu ihlal kararı kapsamına alınmıştır.¹⁴⁰ Bu başvurular, yalnızca ifade özgürlüğüne yönelik müdahaleleri değil, aynı zamanda **siyasi içerikli yayınlar, tarihsel kimlik tartışmaları ve eleştirel gazetecilik pratiklerine yönelik kısıtlamaları** da gündeme getirmektedir. Kararlarda ifade edilen gerekçeler, bu içeriklere yönelik erişim engellerinin **kamusal tartışma alanını daralttığını** ve **demokratik toplum düzeyi açısından yapısal sorunlara yol açtığını** açıkça ortaya koymaktadır.¹⁴¹

Bu örnekler, Anayasa Mahkemesinin Artı Media GmbH kararında vurguladığı yapısal sorunların ne kadar geniş bir zaman aralığına ve konu çeşitliliğine yayıldığını gözler önüne sermekte; aynı zamanda sulh ceza hakimliklerinin 8/A maddesini siyasi içeriklerin sansürlenmesi aracı olarak kullanma eğilimini de belgelemektedir.

Fakat **8/A maddesi**, Anayasa Mahkemesinin yapısal sorunlarını açıkça ortaya koyduğu yarı pilot niteliğindeki Artı Media GmbH kararı ve bu karara istinaden verdiği toplu ihlal kararına rağmen **halen yürürlüktedir**. Üstelik sulh ceza hakimlikleri,

¹⁴⁰ Gölbaşı Sulh Ceza Hakimliği, 02.08.2016 tarih ve 2016/846 sayılı kararı

¹⁴¹ Gölbaşı Sulh Ceza Hakimliği, 02.08.2016 tarih ve 2016/846 sayılı kararı

2024 yılı boyunca da Anayasa Mahkemesinin 8/A maddesiyle ilgili bağlayıcı içtihatlarını sistematik şekilde göz ardı etmeye ve benzer kararlar vermeye devam etmiştir.

Anayasa Mahkemesinin 8/A maddesiyle ilgili ilk ilkesel kararı olan *BirGün* kararı, 12.07.2019 tarihinde Resmî Gazete’de yayımlanmış, bu karar ile 8/A maddesinin yalnızca “ilk bakışta ihlal” oluşturan ve kamu düzenine yönelik açık tehdit teşkil eden içerikler için uygulanabilecek istisnai bir tedbir olduğu vurgulanmıştır. Ancak, bu kararın yayımlandığı tarihten sonra sulh ceza hakimlikleri tarafından verilen hiçbir 8/A kararında ne Anayasa Mahkemesinin bu içtihadına ne de “ilk bakışta ihlal” kriterine yer verilmiştir.

2020 yılı içinde 55 farklı sulh ceza hakimliği tarafından verilen 179 adet 8/A kararında, 2021’de 76 farklı hakimlik tarafından verilen 368 kararda, 2022’de 72 hakimlik tarafından verilen 461 kararda, 2023 yılında 45 farklı hakimlik tarafından verilen 120 kararda ve son olarak 2024 yılında 35 farklı hakimlik tarafından verilen 71 kararın hiçbirinde Anayasa Mahkemesinin *BirGün*, *Wikipedia*, *Sendika.org* veya *Artı Media GmbH* kararlarına atıf yapılmamıştır. Başka bir ifadeyle, sulh ceza hakimlikleri Anayasa Mahkemesi tarafından ortaya konulan **açık kriterleri tamamen yok saymakta** ve erişim engelleme kararlarını adeta rutin bir sansür mekanizması hâline getirmektedir.

Anayasa Mahkemesi son olarak Yaman Akdeniz ve Galma Akdeniz Başvurusu¹⁴² ve Yağızcan Veli, Yaman Akdeniz ve Kerem Altıparmak Başvurusu¹⁴³ ile ilgili kararlarında **kabul edilemezlik kararı** vermiştir. Öncelikle, İfade Özgürlüğü Derneğinin kurucularından Yaman Akdeniz ve İstanbul Bilgi Üniversitesi öğretim üyesi Doç. Dr. Galma Akdeniz tarafından Çanakkale 1. Sulh Ceza Hakimliğinin 26.10.2022 tarih ve 2022/3482 D. İş sayılı kararına karşı iki farklı itiraz yapılmıştır. Çanakkale 1. Sulh Ceza Hakimliğinin kararıyla; aralarında uzun süredir yayın yapan ABD merkezli müzik ve podcast platformu *iheart.com* ile Kanada Ulusal Film Kurulu’nun resmi İnternet sitesi *nfb.ca*’nın da bulunduğu toplam 14 İnternet adresine erişim engellenmiştir. Kararda, genel bir ifadeyle, “PKK/KCK terör örgütünün övüldüğü ve kamu düzeninin

¹⁴² Akdeniz & Akdeniz, B. No: 2023/47851, 18.12.2023.

¹⁴³ Veli, Akdeniz & Altıparmak, B. No: 2017/18968, 18.12.2023.

bozulabileceği” belirtilmiş, fakat bu iki platforma dair herhangi bir özel değerlendirme yapılmamıştır. Her iki başvuru da söz konusu platformların aktif kullanıcıları olup, bu sitelerin akademik ve öğretim faaliyetlerinde önemli araçlar olduğunu belirtmişlerdir. Buna rağmen Çanakkale 2. Sulh Ceza Hakimliği, 25.04.2023 tarih ve 2023/1324 sayılı kararında başvuru sahiplerinin bu platformların kullanıcıları olduğunu gösteren belgeleri sunmadıkları ve kişisel olarak doğrudan etkilenmedikleri gerekçeyle itirazlarını reddetmiştir.

Ekran Görüntüsü 27: Çanakkale 1. Sulh Ceza Hakimliği tarafından erişime engellenen web siteleri

Başvurucular bunun üzerine Anayasa Mahkemesine bireysel başvuruda bulunmuş, başvurular hukuki irtibat nedeniyle birleştirilmiştir (B. No: 2023/47851). Ancak Anayasa Mahkemesi Birinci Bölüm İkinci Komisyonu, **18.12.2023** tarihli kararıyla başvuru sahiplerinin erişim engeliyle doğrudan ve kişisel olarak etkilenmedikleri gerekçeyle başvurunun kişi bakımından yetkisizlik nedeniyle **kabul edilemez olduğuna** karar vermiştir.

AYNI KARAR, FARKLI SONUÇ: ARTI MEDIA BAŞVURUSUNDAKİ ÇELİŞKİ

Çarpıcı olan ise, başvuru sahiplerinin bireysel başvurusuna konu olan aynı sulh ceza hakimliği kararı (Çanakkale 1. Sulh Ceza Hakimliği, 2022/3482) hakkında Artı Media Gm-bH tarafından yapılan ayrı bir başvurunun (B. No: 2023/45802), Anayasa Mahkemesi'nin **Ahmet Alphan Sabancı ve Diğerleri** başvurusu ile ilgili toplu ihlal kararı içinde değerlendirilmiş ve bu başvuru hakkında ifade özgürlüğünün ihlal edildiğine karar verilmiş olmasıdır. Ne var ki, Akdeniz başvuruları bu dosyayla birleştirilmemiş, herhangi bir ayırım gerekçesi de Mahkemece açıklanmamıştır. Üstelik, her iki kararda da aynı raportör ve aynı üyelerden biri görev almıştır. Bu durum, Anayasa Mahkemesi'nin benzer başvurular arasında ayırım yapmasına neden olan kriterlerin şeffaf biçimde ortaya konulmaması bağlamında hukuki öngörülebilirlik, eşitlik ve tutarlılık ilkeleri açısından ciddi soru işaretleri doğurmuştur.

Sonuç olarak, Anayasa Mahkemesinin Akdeniz başvurularına ilişkin kabul edilemezlik kararı, başvuru sahiplerinin ifade özgürlüğü ve bilgiye erişim haklarının açıkça ihlal edildiği bir durumda etkili başvuru yoluna erişimlerini ortadan kaldırmış ve aynı içeriğe ilişkin başka bir başvuru hakkında ihlal kararı verilmesine rağmen farklı bir değerlendirmeye tabi tutulmuştur. Akdeniz başvuruları, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne taşınmış ve bu başvurularda, başvuru sahiplerinin ifade özgürlüğü, bilgiye erişim ve eğitim hakkı kapsamında kullanıcı sıfatıyla doğrudan etkilendikleri ileri sürülmüştür. Başvurular halen AİHM önünde derdesttir.

Bir diğer taraftan, İfade Özgürlüğü Derneğinin kurucularından Prof. Dr. Yaman Akdeniz, Av. Dr. Kerem Altıparmak ve Av. Yağızcan Veli tarafından yapılan yedi ayrı bireysel başvuru, Anayasa Mahkemesi tarafından birleştirilmiş ve 18.12.2023 tarihinde kişi bakımından yetkisizlik gerekçesiyle kabul edilemez bulunmuştur. Başvuruların tamamı, OdaTV¹⁴⁴ ve Independent Türkçe¹⁴⁵ haber sitelerine ilişkin 5651 sayılı Kanun'un 8/A maddesi uyarınca verilen topyekûn erişim engelleme ve 19.03.2016 tarihinde Beyoğlu İstiklal Caddesi'nde gerçekleşen bombalı saldırı üzerine yapılan yayınlarla ilgili olarak 5651 sayılı kanunun 8/A maddesi uyarınca 96 haber linki, 82 Instagram, 54 Twitter ve 33 YouTube içeriği ve paylaşımı olmak üzere tüm ulusal ve uluslararası haber kaynaklarının da olduğu toplamda 265 adrese ilişkin olarak verilen erişimin engellenmesi kararlarına¹⁴⁶ yöneliktir.

Başvurucular, söz konusu haber sitelerinin **kullanıcısı, yazarlarından biri** ya da **hukuki vekili** olmaları nedeniyle bu kararların kendilerini doğrudan etkilediğini belirtmiş; ifade özgürlüğü ile haber ve bilgiye erişim haklarının ihlal edildiğini ve 5651 sayılı Kanun'un 8/A maddesine dayalı olarak sulh ceza hâkimlikleri tarafından verilen erişim engelleme kararlarının, kanuni dayanağı olmayan, gerekçesiz ve orantısız müdahaleler olduğunu ileri sürmüştür. Ancak AYM, başvuru sahiplerinin ihlale konu işlem veya eylemlerden **"kişisel olarak ve doğrudan etkilenenmedikleri"** gerekçesiyle başvuruları esastan incelemeksizin reddetmiştir.¹⁴⁷

Söz konusu başvuru, içeriği itibarıyla Anayasa Mahkemesinin Ahmet Alphan Sabancı ve Diğerleri kararında incelediği ve ihlal bulduğu erişim engelleme kararlarıyla büyük ölçüde benzerlik taşımaktadır. İhlal kararı verilen başvurular arasında OdaTV ve Independent Türkçe tarafından yapılan başvurular yer alırken, "kullanıcı sıfatı" taşıyan başvurular ayrılmış ve kabul edilemezlik kararı verilmiştir. Ayrıca, bu başvuruya konu Yağızcan Veli ve Diğerleri kararına¹⁴⁸ konu başvuruların neden Ahmet Alphan Sabancı ve diğerleri başvurusuna konu başvurulardan ayrıldığı da açıklanmamıştır. Halbuki konu bakımından irtibat niteliği de göz önünde tutulduğunda tüm bu başvuruların birleştirilmiş Ahmet Alphan Sabancı ve diğerleri başvurusu kapsamında değerlendirilmesi beklenirdi. Veli ve Diğerleri başvuruları Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne taşınmış ve bu başvurularda, başvuru sahiplerinin ifade özgürlüğü ve bilgiye

¹⁴⁴ Ankara 4. Sulh Ceza Hakimliğinin 07.03.2020 tarih ve 2020/2117 D. İş sayılı kararı; Ankara 8. Sulh Ceza Hakimliğinin 08.03.2020 tarih ve 2020/2407 D. İş sayılı kararı; Ankara 6. Sulh Ceza Hakimliği 19.03.2020 tarih ve 2020/2577 D. İş sayılı kararı; Ankara 7. Sulh Ceza Hakimliği 20.03.2020 tarih ve 2020/2723 D. İş sayılı kararı.

¹⁴⁵ Ankara 7. Sulh Ceza Hakimliğinin 19.04.2020 tarih ve 2020/3042 D. İş sayılı kararı; Ankara 8. Sulh Ceza Hakimliğinin 20.04.2020 tarih ve 2020/3120 D. İş sayılı kararı.

¹⁴⁶ Gölbaşı Sulh Ceza Hakimliği, 20.03.2016 tarih ve 2016/329 D. İş sayılı kararı.

¹⁴⁷ Veli, Akdeniz & Altıparmak, B. No: 2017/18968, 18.12.2023.

¹⁴⁸ B. No: 2017/18968, 18.12.2023.

erişim hakkı kapsamında kullanıcı sıfatıyla doğrudan etkilendikleri ileri sürülmüştür. Başvurular halen AİHM önünde derdesttir.

AİHM NEZDİNDE 5651 SAYILI KANUN'UN 8/A MADDESİ

8/A maddesi kapsamında yapılan başvurular, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi ("AİHM") nezdinde öncelikli olarak incelemeye alınmasına rağmen, bu dosyaların önemli bir kısmı AİHM tarafından kabul edilemez bulunarak rafa kaldırılmıştır. AİHM, Wikimedia Foundation, Inc.'in 2019 yılında yaptığı başvuruda,¹⁴⁹ Anayasa Mahkemesinin ihlal kararı verdiğini ve başvurucuya yeterli giderim sağlandığını belirterek, Mart 2022 tarihinde başvurunun kabul edilemez olduğuna karar vermiştir.¹⁵⁰ Benzer şekilde, 2020 yılı içerisinde Sendika.Org'un¹⁵¹ yanı sıra akademisyenler Yaman Akdeniz ve Kerem Altıparmak tarafından yapılan başvurular¹⁵² da AİHM tarafından Hükümete öncelikli olarak bildirilmiş olmasına rağmen, Sendika.Org başvurusu ancak Aralık 2024'te karara bağlanmış ve kabul edilemez bulunmuştur.¹⁵³ Öte yandan, diğer başvurular hâlen AİHM tarafından karara bağlanmamıştır. AİHM tarafından verilen iki farklı kabul edilemezlik kararı ayrı ayrı değerlendirilecektir.

WIKIMEDIA FOUNDATION, INC. V. TÜRKİYE KARARI

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, Türkiye'de Wikipedia platformunun Başbakanlığın talebiyle ve Ankara 1. Sulh Ceza Hakimliği kararıyla topyekûn erişime engellenmesini konu alan başvuruyu değerlendirmiştir.¹⁵⁴ Başvurucu Vakıf, bu tedbirin ifade özgürlüğüne yönelik ağır ve keyfi bir müdahale olduğunu, ulusal düzeyde etkili bir başvuru yolu bulunmadığını ve Anayasa Mahkemesinin başvurusunu incelemekte yetersiz kaldığını ileri sürmüştür.

Mahkeme, davayı değerlendirirken ilk olarak, Sözleşme ihlallerinin giderilmesinin öncelikli olarak **ulusal makamların sorumluluğunda** olduğunu ve başvurunun incelenebilmesi için başvurucunun halen "**mağdur**" sıfatını taşıması gerektiğini vurgulamıştır. Bu bağlamda, Mahkeme sadece başvuru tarihi itibarıyla değil, inceleme sürecindeki tüm gelişmeleri dikkate almıştır.

Mahkeme, Anayasa Mahkemesinin, bu raporda bahsi geçen 26.12.2019 tarihli kararında, erişim engelinin ifade özgürlüğünü ihlal ettiğine, müdahalenin orantısız ve gerekçesiz olduğuna, ayrıca bu tür engelleme kararlarının keyfiliğe açık olduğuna

¹⁴⁹ Wikimedia Foundation Inc./Türkiye, no. 25479/19. Başvuru Tarihi: 29.04.2019. Duyurulma Tarihi: 02.07.2019.

¹⁵⁰ Wikimedia Foundation Inc./Türkiye, no. 25479/19, 24.03.2022. Ayrıca bkz. Yaman Akdeniz, "The Calm Before the Storm? The Inadmissibility Decision in Wikimedia Foundation v. Turkey," Strasbourg Observers, 18.04.2022, <https://strasbourgobservers.com/2022/04/18/the-calm-before-the-storm-the-inadmissibility-decision-in-wikimedia-foundation-v-turkey/>

¹⁵¹ Ali Ergin Demirhan (Sendika.org)/Türkiye, no. 10509/20. Başvuru Tarihi: 10.02.2020. Duyurulma Tarihi: 27.07.2020.

¹⁵² Akdeniz & Altıparmak/Türkiye, no. 5568/20. Başvuru Tarihi: 14.01.2020. Duyurulma Tarihi: 26.08.2020. Benzer şekilde bkz. Akdeniz & Altıparmak/Türkiye, no. 35278/20. Başvuru Tarihi: 28.07.2020. Duyurulma Tarihi: 09.02.2021.

¹⁵³ Ali Ergin Demirhan (Sendika.org)/Türkiye, no. 10509/20, 05.12.2024.

¹⁵⁴ Wikimedia Foundation Inc./Türkiye, no. 25479/19, 24.03.2022.

hükmettiğini belirtmiştir. Bu bağlamda da Ankara 1. Sulh Ceza Hakimliğinin, bu kararı takiben Wikipedia'ya erişim engelini 15.01.2020 tarihinde kaldırdığı hatırlatılmıştır. AİHM ayrıca, Anayasa Mahkemesinin erişim engellemelerine ilişkin olarak geliştirdiği kriterlerin, ulusal düzeyde başvuru için etkili bir hukuki koruma sağladığını ve AYM'nin kararlarının icra edildiğini değerlendirmiştir.

Başvurucu, AYM'nin kararının sistematik sorunlara çözüm getirmediğini, bireysel başvurusunun incelemesinin uzun sürdüğünü ve erişim engellemelerine karşı etkili bir yargısal denetim mekanizmasının bulunmadığını ileri sürmüştür. Ancak Mahkeme, AYM'nin erişim engelleme tedbirlerine ilişkin geliştirdiği içtihat doğrultusunda ulusal makamlara rehberlik ettiğini, başvurunun **uzun inceleme süresinin** (2 yıl 8 ay) özellikle davanın niteliği dikkate alındığında **aşırı olmadığını** ve **başvurucunun mağdur sıfatını koruyacak düzeyde bir ihlal iddiası ortaya koyamadığını** belirtmiştir.

Mahkeme ayrıca, **sistematik bir sorun bulunduğu iddiasını destekleyecek yeterli somut kanıt sunulmadığını** ve AYM'nin hukuki denetim kapasitesine sahip olduğunu değerlendirmiştir. Başvurucu tarafından ileri sürülen 5651 sayılı Kanun'un Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'ne aykırı olduğu iddiası ise, Mahkeme içtihadı uyarınca, doğrudan mevzuatın yargısal denetimini zorunlu kılmadığı gerekçesiyle dikkate alınmamıştır.

Sonuç olarak AİHM, Anayasa Mahkemesinin ihlal kararının ve sağlanan telafinin uygun ve yeterli olduğu kanaatine vararak, başvuru mağdur sıfatını kaybettiğine ve başvurunun kabul edilemez olduğuna oy çokluğuyla karar vermiştir. Bir başka deyişle, AİHM, Anayasa Mahkemesinin kararının **ihlali özü itibarıyla tanıdığını**, başvurana sağlanan telafinin **uygun ve yeterli olduğunu**, bu nedenle başvuru mağdur sıfatını yitirdiğini belirtmiştir.

Bu karar, 8/A maddesi kapsamında uygulanan erişim engellemelerinin **genel ve süresiz olarak uygulanmasının**, ifade özgürlüğü açısından ciddi riskler taşıdığını; ancak ulusal mahkemelerin etkili şekilde işlemesi halinde, AİHM nezdinde ihlal kararı verilmesinin zorlaştığını göstermektedir.

ALİ ERGİN DEMİRHAN (SENDİKA.ORG) V. TÜRKİYE KARARI

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, başvuru Ali Ergin Demirhan'ın sahibi olduğu **Sendika.org** adlı haber sitesinin, 5651 sayılı Kanun'un 8/A maddesi uyarınca Başbakanlığın talebi üzerine Gölbaşı Sulh Ceza Hakimliği tarafından erişime tamamen engellenmesini konu alan başvurusunu değerlendirmiştir.¹⁵⁵ Başvurucu, erişim engeli kararının ifade ve basın özgürlüğünü ihlal ettiğini ileri sürerek Anayasa Mahkemesine başvurmuştur. Sendika.Org, Anayasa Mahkemesinin karar vermesini yaklaşık 4,5 yıl beklemiş, karar verilmeyince de AİHM'e başvurmuş ve Türkiye'de etkili bir iç hukuk yolu olmadığını iddia etmiştir.

Anayasa Mahkemesi ise, Sendika.Org AİHM'e başvurduktan birkaç ay sonra ve 2020 içinde verdiği kararda, 8/A maddesi kapsamında verilen erişim engeli kararının

¹⁵⁵ Ali Ergin Demirhan (Sendika.org)/Türkiye, no. 10509/20, 05.12.2024.

orantısız olduğunu, kararın gerekçelendirilmediğini ve **içerikle sınırlama gerekçesi arasında nedensellik kurulamadığını** belirterek **ifade özgürlüğünün ihlal edildiğine** karar vermiştir.¹⁵⁶ Bu tespitle birlikte ihlalin giderilmesi ve tazminat ödenmesi yönünde karar verilmiş, erişim engeli yaklaşık yedi ay sonra kaldırılmıştır.

AİHM değerlendirmesinde, Anayasa Mahkemesi kararını, ihlalin tespit edilmesi ve tazminat ödenmesi açısından yeterli görmüş ve bu nedenle başvurucunun “mağdur sıfatını” kaybettiğine hükmederek başvuruyu kabul edilemez bulmuştur. Mahkeme, bu değerlendirmesinde daha önce verdiği *Wikimedia Foundation/Türkiye* kararına da atıf yapmıştır.

Ancak başvuru, erişim engelinin **Anayasa Mahkemesi kararı sonrası uzun bir süre boyunca** devam ettiğini, Anayasa Mahkemesinin ifade ettiği sistematik sorunların ve yeni alan adlarına getirilen ardışık erişim engellemelerinin mahkemelerce denetlenmediğini ve verilen tazminatın yetersiz olduğunu belirterek halen mağdur olduğunu savunmuştur. Ancak AİHM, bu iddiaların ihlalin esasına dair olmadığını ve Anayasa Mahkemesinin kararının yeterli giderimi sağladığını ifade etmiştir. Mahkeme ayrıca, ifade özgürlüğüne yönelik bu tür müdahalelerin yapısal niteliğiyle ilgili değerlendirme yapılmamasını keyfi bulmamış ve sistemik sorunlara yönelik iddiaları incelememiştir.

Son olarak, başvurucunun erişim engelinin siyasi saiklerle yapıldığı ve bu nedenle Avrupa İnsan Hakları Sözleşme’nin 18. Maddesinin ihlal edildiği yönündeki iddiası da AİHM tarafından **açıkça dayanaktan yoksun** bulunarak reddedilmiştir.

Bu karar, AİHM’in erişim engellemelerine dair Anayasa Mahkemesi kararlarını yeterli görerek uluslararası düzeyde ihlal kararı vermekten kaçınma eğilimini yansıtmakla birlikte, **sistemik sorunlara karşı yapısal çözüm üretmeyen iç hukuk yollarının uluslararası denetimden kaçabileceği** gerçeğini de gözler önüne sermektedir.

Dolayısıyla, 5651 sayılı Kanun’un 8/A maddesi kapsamında verilen erişim engelleme kararları, hem ulusal hukukta hem de uluslararası platformlarda ifade özgürlüğü açısından ciddi tartışmalara yol açmıştır. 8/A maddesi, idari makamlar tarafından, özellikle kamu düzeni, ulusal güvenlik gibi geniş kavramlar çerçevesinde İnternet sitelerinin içeriklerine ve hatta çoğunlukla tamamına yönelik erişim engellemeleri yapılmasına imkân tanımaktadır. Uygulamada bu hüküm, çoğu zaman sulh ceza hakimlikleri tarafından yüzeysel bir denetimle onaylanmakta, kararlar gerekçesiz veya orantılılık testi yapılmaksızın verilmektedir.

Anayasa Mahkemesi, 8/A maddesi çerçevesinde verilen erişim engelleme kararlarını incelediği bireysel başvurularda, erişim engellemelerinin orantısız olduğunu, yeterli gerekçelendirme içermediğini ve ifade özgürlüğüne ağır müdahalelerde bulunduğunu tespit etmiştir. AYM, özellikle bir İnternet sitesinin tamamına erişimin engellenmesinin ancak istisnai hallerde ve sıkı bir denetimle mümkün olabileceğini vurgulamıştır.

Ancak, Anayasa Mahkemesinin bu yöndeki ihlal kararlarına rağmen, uygulamada erişim engellemelerinin devam ettiği ve AYM kararlarının gereğinin zamanında ve tam olarak yerine getirilmediği gözlemlenmiştir. Bu durum, 8/A maddesinin pratikte ifade özgürlüğü üzerinde **sürekli bir tehdit oluşturduğu** ve AYM’nin ihlal kararlarının sistemik bir değişim yaratmadığı gözlemlenmiştir.

¹⁵⁶ Ali Ergin Demirhan (Sendika.Org) Başvurusu, B. No: 2015/16368, 11.03.2020.

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi ise, *Wikimedia Foundation, Inc.* ve *Ali Ergin Demirkan (Sendika.org)* başvurularında, Anayasa Mahkemesinin ihlal tespitini ve sağlanan giderimi yeterli görerek, başvurucuların mağdur sıfatını kaybettiklerine ve dolayısıyla başvuruların kabul edilemez olduğuna karar vermiştir. AİHM, ulusal makamlar tarafından ifade özgürlüğü ihlalinin tanınması ve makul bir giderimin sağlanması durumunda, müdahale etmeme yönünde temkinli bir yaklaşım benimsemiştir.

Bu kararlar, AİHM'in bireysel başvuruların incelenmesinde ulusal düzeydeki mekanizmaların işleyişine verdiği önemi göstermekte; ancak erişim engelleme kararlarının yapısal sorunlarına dair derinlemesine bir değerlendirme yapılmadığı da dikkat çekmektedir. Sonuç olarak, 8/A maddesinin mevcut uygulama biçimi, erişim engellemelerinin **orantısız, süresiz ve çoğu zaman keyfi bir şekilde** sürdürülmesine imkân tanımakta, Anayasa Mahkemesinin ve AİHM'in ifade özgürlüğüne ilişkin içtihatları ise bu yapısal sorunu aşmaya yetersiz kalmaktadır.

9. MADDENİN YOKLUĞUNDA 8/A MADDESİNİN AĞIRLIĞI 2025 YILINDA DA HİSSEDİLECEK

Tüm bunlar birlikte değerlendirildiğinde 2024 yılı, 5651 sayılı Kanun'un 8/A maddesi, sulh ceza hakimliklerinin elinde, gerekçesiz ve keyfi erişim engellemeleri için kullanılan bir enstrümana evrilmiştir. Wattpad ve Roblox gibi milyonlarca gencin yaratıcılık ve sosyalleşme alanı olan platformların toptan engellenmesi, yalnızca erişim hakkını değil, çocukların oyun oynama, öğrenme ve kendini ifade etme haklarını da ciddi şekilde sınırlamıştır. Anayasa Mahkemesinin 5651 sayılı Kanun'un 9. maddesinin iptaliyle birlikte "kişilik hakları ihlali" gerekçeli erişim engellemeleri sona erdirilmiş görünse de, 8/A maddesinin hukuka aykırı şekilde genişletilmesi bu boşluğu doldurmuş ve sansür mekanizmasına yeni bir görünüm kazandırmıştır. Midyat Belediyesi'ne yönelik yolsuzluk haberlerinden, İliç maden faciası ve kadın cinayetleri gibi kamu yararına bilgi içeren içeriklere kadar uzanan erişim engellemeleri, 8/A maddesinin artık yalnızca "milli güvenlik" gerekçesiyle değil, **toplumsal hafızayı silme amacıyla** da kullanıldığını göstermektedir.

Kaldı ki Kürt basını ve muhalif haber sitelerine yönelik sistematik sansür, 2024 yılında da yoğun bir şekilde devam etmiştir. Mezopotamya Ajansı, JinNews ve Etkin Haber Ajansı gibi platformlar, sulh ceza hakimlikleri tarafından rutin biçimde engellenmiş; bu kararlar, Anayasa Mahkemesinin "ilk bakışta ihlal" kriteri ve ölçülülük ilkesi ile açık şekilde çelişmiştir. Anayasa Mahkemesinin Artı Media GmbH ve Ahmet Alphan Sabancı ve Diğerleri kararlarında 8/A maddesinin yapısal sorunlarına açık şekilde işaret etmesine rağmen, sulh ceza hakimlikleri bu içtihatları sistematik olarak yok saymaya devam etmektedir. Bu durum, adalet mekanizmasının dijital alanda fiilen işlemez hale geldiğini ve erişim özgürlüğünün yargı eliyle sistematik olarak ihlal edildiğini göstermektedir.

8/A maddesi uygulamaları, 2025 yılı başlangıcında da ifade özgürlüğünü tehdit eden bir sansür aracı olarak karşımıza çıkmıştır. 19 Mart 2025'te İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanı Ekrem İmamoğlu'nun göz altına alınması sonrası başlayan protestolar, sulh ceza hakimliklerinin jet hızıyla verdiği erişim engeli kararlarıyla bastınılmaya

çalışılmıştır. Sadece birkaç gün içinde, 8/A maddesi gerekçe gösterilerek 700'den fazla X (eski Twitter) hesabına erişim engellenmiştir. Ankara, İzmir, Mersin ve İstanbul'daki sulh ceza hakimlikleri tarafından verilen kararlarla engellenen hesaplar arasında öğrenci örgütleri, kadın hareketleri, bağımsız gazeteciler ve sanatçılara ait toplamda 20 milyona yakın kullanıcıya hitap eden hesaplar yer almıştır. X platformu da bu kararlara uymuş, böylece 8/A maddesi, halkın bilgi alma ve protesto hakkına yönelik sistematik bir sindirme mekanizmasına dönüşmüştür. Tüm bu gelişmeler 2025 raporumuzda detaylı bir şekilde değerlendirilecekken, sulh ceza hakimliklerinin Anayasa Mahkemesi tarafından verilen 8/A kararlarını 2025 yılında da hiçe saymaya devam ettiği açıkça gözlemlenmektedir.

5651 SAYILI KANUN'UN 9. MADDESİ KAPSAMINDAKİ YAPTIRIMLAR

17-25 Aralık 2013 yolsuzluk soruşturmalarından ardından, 5651 sayılı Kanun'da değişiklik yapılması amacıyla bir torba yasa hazırlanmıştır. İlgili teklif, TBMM Plan ve Bütçe Komisyonuna sunulmuş ve kısa sürede 125 maddelik bir tasarı haline getirilerek 16.01.2014 tarihinde TBMM Genel Kurulu'na sevk edilmiştir. 6518 sayılı torba yasa, Şubat 2014 içinde yasalaşmıştır. Yapılan değişikliklerle, 5651 sayılı Kanun'un 9. maddesi, kişilik haklarının ihlali iddialarıyla içeriklere erişimin engellenmesine olanak tanıyacak şekilde güncellenmiş, özel hayatın gizliliğinin ihlali iddialarına yönelik erişim engelleme mekanizmasını düzenleyen 9/A maddesi de mevzuata dahil edilmiştir.

06.02.2014 kabul tarihli 6518 sayılı Kanun ile değiştirilen 5651 sayılı Kanun'un "İçeriğin Yayından Çıkarılması ve Erişimin Engellenmesi" başlıklı 9. maddesi kapsamında "**kişilik haklarının ihlali**" ve 5651 sayılı Kanun'a yeni eklenen 9/A maddesi kapsamında "özel hayatın gizliliği nedeniyle içeriğe erişimin engellenmesi" mümkün hale getirilmiştir. Aynı değişiklikte Kanun'a eklenen 6/A maddesi ile **Erişim Sağlayıcıları Birliğinin** ("ESB") kurulması zorunlu kılınmış, kişilik hakları ve özel hayatın gizliliği nedeniyle verilen erişim engelleme kararlarının doğrudan ESB'ye gönderilmesi ve ESB'ye yapılan tebligatın erişim sağlayıcılara da yapılmış sayılması öngörülmüştür.¹⁵⁷

Ekim 2022'de 7418 sayılı Kanun ile yapılan değişiklikte, ESB'ye ayrıca, içerik veya yer sağlayıcıların İnternet sitelerinde yer alan elektronik posta adreslerine karar tebliğ etme yetkisi verilmiştir.¹⁵⁸ Ayrıca, kişilik hakkı ihlaline ilişkin yayının başka İnternet adreslerinde de yayımlanması halinde, ilgili kişinin ESB'ye başvurması durumunda mevcut kararın bu adreslere de uygulanabileceği düzenlenmiştir. Ancak İnternet sitesinin tamamına yönelik erişim engelleme kararlarında bu yetki kullanılamamaktadır. Bir başka deyişle, ESB'nin topyekûn erişim engelleme kararı verme yetkisi bulunmamaktadır. Son olarak, ESB'nin 5651 sayılı Kanun'un 9(9) maddesi kapsamında aldığı kararlara karşı, ilk kararı veren sulh ceza hakimliğine itiraz edilebileceği hükme bağlanmıştır.

¹⁵⁷ Madde 6/A(7) Erişimin engellenmesi kararları gereği için Birliğe gönderilir. Bu kapsamda Birliğe yapılan tebligat erişim sağlayıcılara yapılmış sayılır. (Ek cümle:13/10/2022-7418/31 md.) 13/10/2022 tarihli ve 7418 sayılı Kanunun 31 inci maddesiyle bu fıkralarda yer alan "Bu Kanunun 8 inci maddesi kapsamı dışındaki erişimin" ibareleri "Erişimin" şeklinde değiştirilmiştir.

¹⁵⁸ Madde 6/A(11) (Ek:13/10/2022-7418/31 md.).

29.07.2020 tarihli ve 7253 sayılı Kanunla yapılan değişikliklerle, 5651 sayılı Kanun'un 9. maddesine içeriklere erişimin engellenmesi yaptırımının yanı sıra **içeriğın yayından çıkarılması** yaptırımı da eklenmiştir. Ayrıca, tamamen yeni bir düzenleme ile, talep eden kişilerin adlarının ilgili **İnternet adresleriyle ilişkilendirilmemesine** karar verilebilmesi imkânı da getirilmiş ve bu yetki 9. maddenin 10. paragrafına eklenmiştir. Bu kapsamda, kişilik haklarının ihlal edildiğini iddia eden kişiler, sulh ceza hakimliklerinden;

- içeriklerin yayından çıkarılmasını,
- bu içeriklere erişimin engellenmesini,
- adlarının karara konu İnternet adresleriyle ilişkilendirilmemesini

talep edebileceklerdir.

Bu raporda detaylandırılacağı üzere, gecikmeli de olsa Anayasa Mahkemesi, **11.10.2023** tarihinde verdiği kararla, 5651 sayılı Kanun'un 9. maddesinin Anayasa'nın 13., 26. ve 28. maddelerine aykırı olduğuna hükmetmiş ve ilgili maddeyi iptal etmiştir.¹⁵⁹ İptal kararı, **10.01.2024** tarihinde Resmi Gazete'de yayımlanmış ve dokuz aylık bir süre tanınarak **10.10.2024** tarihinde yürürlüğe girmiştir. Dolayısıyla, 10.10.2024 tarihi itibarıyla 5651 sayılı Kanun'un 9. maddesi yürürlükten kalkmış ve bu maddeye dayalı içeriklere erişimin engellenmesi ve/veya yayından çıkarılması talepleri artık işleme alınmamaktadır. Türkiye Büyük Millet Meclisi, **10.10.2024** tarihinden önce veya bu raporun yayınlama tarihi itibarıyla yeni bir yasal düzenleme oluşturmamıştır.

5651 SAYILI KANUN'UN 9. MADDESİ KAPSAMINDA ERİŞİME ENGELLENEN & ÇIKARILAN URL, HABER VE İÇERİKLER

5651 sayılı Kanun'un 9. maddesi uyarınca, kişilik haklarının ihlal edildiğini iddia eden gerçek ve tüzel kişiler ile kurum ve kuruluşların **içeriğın çıkarılması** ve/veya **erişimin engellenmesi** talepleri, sulh ceza hakimleri tarafından 24 saat içinde karara bağlanmaktadır. Hâkim, bu madde kapsamında vereceği **içeriğın çıkarılması** ve/veya **erişimin engellenmesi** kararlarını, esas olarak yalnızca kişilik hakkının ihlal edildiği yayın, kısım veya bölüm (örneğin, belirli bir URL adresi) ile sınırlı olmak üzere vermelidir. Zorunlu olmadıkça bir İnternet sitesinin tümüne yönelik erişimin engellenmesine karar verilemez. Sulh ceza hakimlikleri tarafından 9. madde kapsamında verilen içeriğın çıkarılması ve/veya erişimin engellenmesi kararları, 9. maddenin beşinci fıkrası gereği uygulanmak üzere Erişim Sağlayıcıları Birliğine (ESB) gönderilmektedir.

Uygulamada, erişimin engellenmesi yaptırımı yalnızca İnternet servis sağlayıcıları ve ESB tarafından, içeriğın yayından çıkarılması yaptırımı içerik sağlayıcıları tarafından, İnternet adresleri ile ilişkilendirilmeme yaptırımı ise yalnızca arama motorları tarafından uygulanabilmektedir. Bir başka deyişle, İnternet servis sağlayıcıları içerikleri doğrudan yayından çıkaramaz; içerik sağlayıcıları ise yalnızca

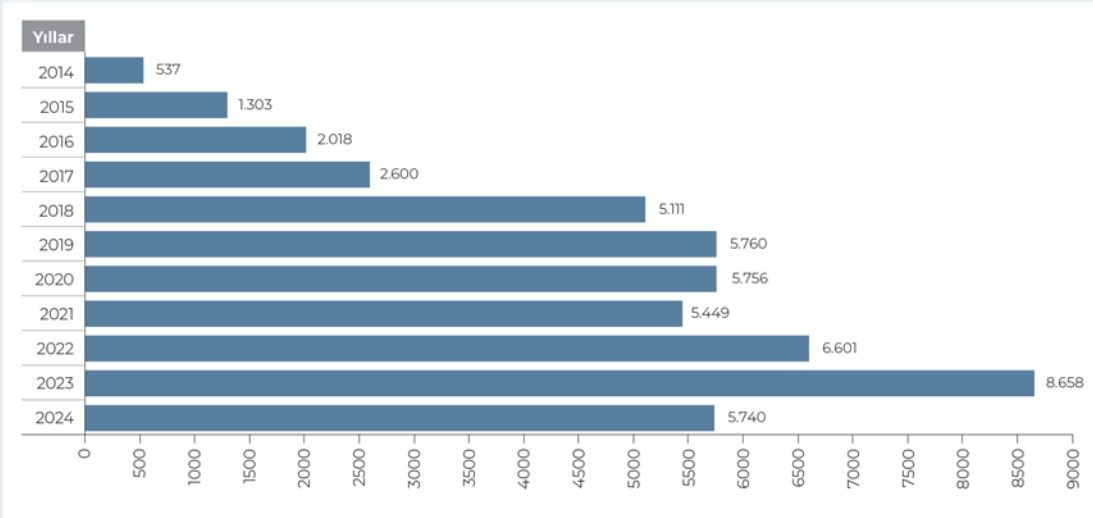
¹⁵⁹ AYM, E. 2020/76, K. 2023/172, 11.10.2023, R.G. 10.01.2024-32425.

kendi yayınladıkları içerikleri kaldırabilir, ancak doğrudan erişim engellemesi uygulayamaz.

ESB, 5651 sayılı Kanun'un 6/A maddesinde kendisine verilen görevleri yerine getirmek üzere Ağustos 2014'te faaliyete başlamıştır. 2015 yılı içinde, Türkiye genelinde sulh ceza hakimliklerinden yaklaşık 10.000'i 9. madde kapsamında olmak üzere toplam 12.000 erişimin engellenmesi kararı Birliğe iletilmiştir. Bu kararlar doğrultusunda, **2015 yılı sonunda yaklaşık 35.000 farklı İnternet adresine** (URL) erişim engellenmiştir. **2016** yılı içinde Birliğe yaklaşık 14.000'i 9. madde kapsamında olmak üzere toplam 16.400 erişimin engellenmesi kararı gönderilmiş ve yıl sonunda erişimi engellenen İnternet adresi (URL) sayısı **86.351'e** ulaşmıştır. **2017** yılında ise, yaklaşık 21.000'i 9. madde kapsamında olmak üzere toplam 48.671 erişimin engellenmesi kararı Birliğe gönderilmiş ve böylece 2017 yılı sonunda erişimi engellenen toplam internet adresi (URL) sayısı **99.952** olmuştur. Erişim engelleme kararlarına yönelik yapılan itirazlar incelendiğinde, 2015 yılı içinde sulh ceza hakimlikleri tarafından 840 erişim engelleme kararının, 2016 yılında 489 kararın, 2017 yılında ise 582 kararın kaldırılmasına hükmedildiği görülmektedir.¹⁶⁰

EngelliWeb projesi kapsamında, **2014-2024** yılları arasında **605** farklı sulh ceza hakimliği tarafından verilen toplam **8.793** farklı kararla, 5651 sayılı Kanun'un 9. maddesi uyarınca yaptırım uygulanmış **49.533** haber (URL adresi) tespit edilmiştir. Şekil 16'da da görüleceği üzere, **2014** yılında **537** haberin erişimi engellenmiş, **2015** yılında **1.303** haberin erişimi engellenmiş, **2016** yılında **2.018** haberin erişimi engellenmiş, **2017** yılında **2.600** haberin erişimi engellenmiş, **2018** yılında **5.111** haberin erişimi engellenmiş, **2019** yılında **5.760** haberin erişimi engellenmiş, **2020** yılında **5.756** habere yaptırım uygulanmış,¹⁶¹ **2021** yılında **5.449** habere yaptırım uygulanmış, **2022**

Şekil 16: Yıllık Bazda 9. Madde Kapsamında Yaptırım Uygulanan Toplam Haber Adresleri (URL)

¹⁶⁰ Bu raporun hazırlanma tarihi itibarıyla 2018-2024 istatistiklerine ulaşılamamıştır.

¹⁶¹ Erişime engellenmiş ve/veya kaldırılmış, yayından çıkarılmış veya silinmiş haberler.

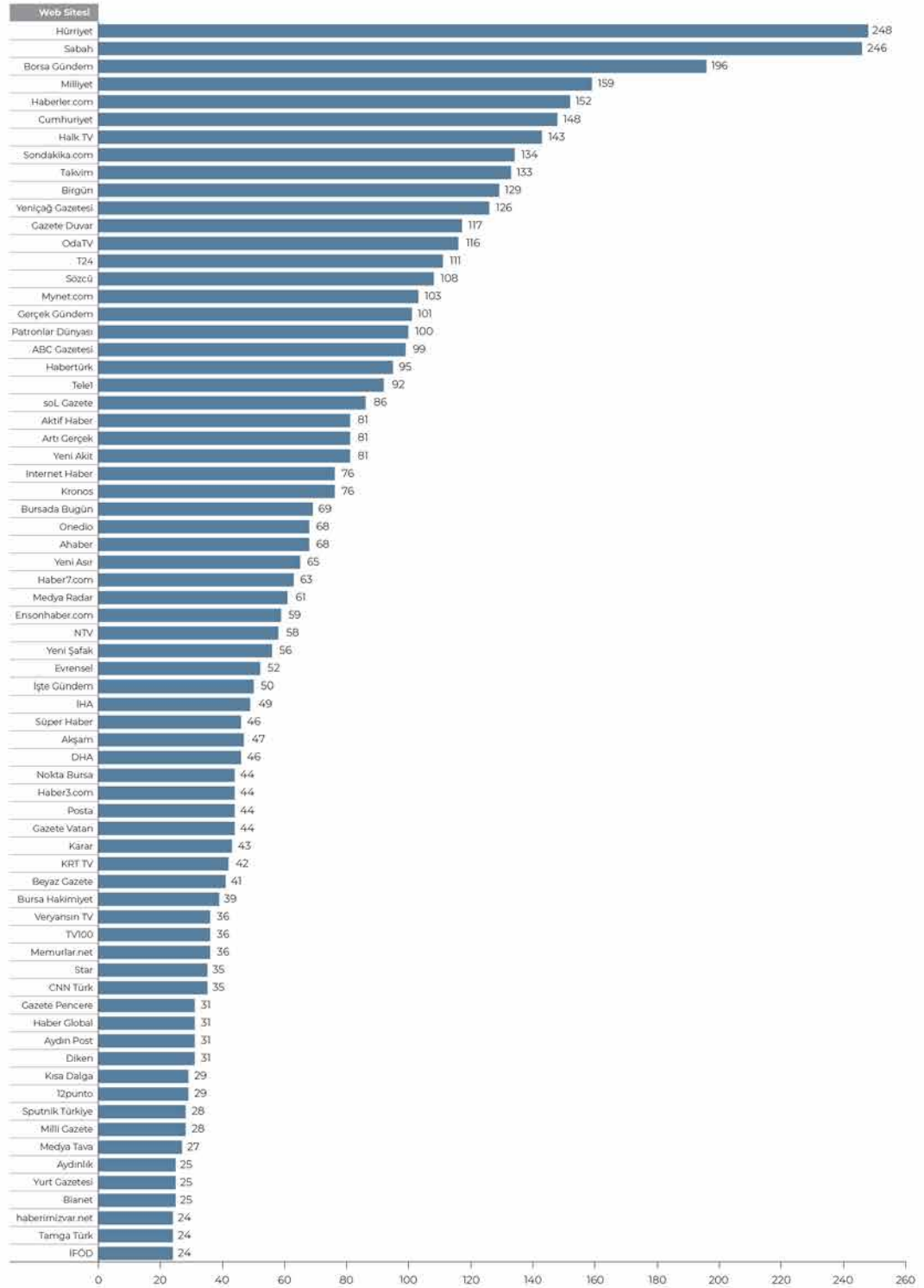
yılında **6.601** habere yaptırım uygulanmış, **2023** yılında ise **8.658** habere yaptırım uygulanmıştır. Son olarak, **2024** içinde ve 5651 sayılı Yasanın 9. maddesinin iptalinin yürürlüğe girdiği tarih olan **10.10.2024** tarihine kadar **5.740** habere yaptırım uygulanmıştır.

ENGELLENEN & KALDIRILAN HABER (URL) İSTATİSTİKLERİ – 2024

2024 yılı içinde, 5651 sayılı Kanun’un 9. maddesi dayanak gösterilerek, **257** farklı sulh ceza hakimliği tarafından verilen toplam **803** farklı karar ile yaptırım uygulanan **5.740** haber adresi (URL) tespit edilmiştir. 29.07.2020 tarihinde 5651 sayılı Kanun’un 9. maddesinde yapılan değişikliklerden sonra, haber sitelerine erişimin engellenmesi kararlarının yanı sıra doğrudan içeriğin çıkarılması kararları da verilmeye başlanmıştır. Bu tarihten itibaren ağırlıklı olarak sulh ceza hakimlikleri tarafından “erişimin engellenmesi” kararları verilmeye devam edilmekle birlikte, bazı kararlarda hem “içeriğin çıkarılması” hem de “erişimin engellenmesi” yaptırımları birlikte uygulanmıştır. Sadece “içeriğin çıkarılması” yaptırımı içeren kararlar da bulunmakla birlikte, bu tür kararların tam sayısı tespit edilememiştir.

2024 yılı içinde “**en çok yaptırım uygulanan haber sitesi**” kategorisinde **248 haberle Hürriyet** gazetesi **ilk sırada** yer almıştır. **İkinci** sırada **246 haberine** yaptırım uygulanan **Sabah** gazetesi haber sitesi yer almaktadır. Üçüncü sırada ise **196 haberine** yaptırım uygulanan **Borsa Gündem** haber sitesi yer almaktadır. **Dördüncü** sırada **159 haberine** yaptırım uygulanan **Milliyet** haber sitesi yer almaktadır. **Beşinci** sırada ise **152 haberine** yaptırım uygulanan **Haberler.com** haber sitesi yer almaktadır. **Şekil 17’de** 2024 yılında haber ve içeriklerine yaptırım uygulanan **186** haber sitesinden 24’ten fazla haberi erişime engellenenlerin isimleri, bu sitelerin kaçar tane haber veya içeriğine yaptırım uygulandığı bilgisi yer almaktadır.

Şekil 17: Yaptırım Uygulanan Haber (URL) Sayıları: 2024

Tablo 1'de de görüleceği üzere 2024 içinde ilk 25'e giren haber siteleri ve bu sitelerin kaçar tane haberine yaptırım uygulandığı gösterilmektedir.

Tablo 1: 2024 Haber Erişim Engellemeleri Lig Tablosu

Sıra	Haber Sitesi	Yaptırım Uygulanan Haber (URL) Sayısı
1	Hürriyet	248
2	Sabah	246
3	Borsa Gündem	196
4	Milliyet	159
5	Haberler.com	152
6	Cumhuriyet	148
7	Halk TV	143
8	Sondakika.com	134
9	Takvim	133
10	Birgün	129
11	Yeniçağ Gazetesi	126
12	Gazete Duvar	117
13	OdaTV	116
14	T24	111
15	Sözcü	108
16	Mynet.com	103
17	Gerçek Gündem	101
18	Patronlar Dünyası	100
19	ABC Gazetesi	99
20	Habertürk	95
21	Tele1	92
22	sol Gazete	86
23	Aktif Haber	81
24	Artı Gerçek	81
25	Yeni Akit	81

2024 ERİŞİM ENGELLEME VE İÇERİK ÇIKARMA ÖRNEKLERİ

2024 yılı içinde, sulh ceza hakimlikleri tarafından 5651 sayılı Kanun'un 9. maddesi kapsamında verilen erişim engelleme ve içerik çıkarma kararları, önceki yıllarda olduğu gibi kamuoyunu doğrudan ilgilendiren çok sayıda haber, sosyal medya paylaşımı ve eleştirel içeriğin çevrimiçi ortamdan kaldırılmasıyla sonuçlanmıştır. Anayasa Mahkemesinin uzun süren bireysel başvuru süreci, 2021 tarihli pilot kararı ve nihayet 11 Ekim 2023 tarihli iptal kararıyla 5651 sayılı Kanun'un 9. maddesini Anayasa'ya aykırı bularak iptal etmiş olmasına rağmen; iptal kararının yürürlüğe giriş tarihi olan 10 Ekim 2024'e kadar sulh ceza hakimlikleri, sanki bu hüküm iptal edilmemiş gibi, erişimin engellenmesi ve içeriklerin yayından çıkarılması kararları vermeye devam etmiştir.

2024 yılında da, özellikle yerel seçimler öncesi dönemde, kamu kaynaklarının kullanımı, siyasi yolsuzluk iddiaları, kamu görevlilerine ilişkin eleştiriler ve hükümete yakın şirketlerle ilgili haberlerin çok sayıda erişim engelleme ve içerik çıkarma

kararının konusu olduğu gözlemlenmiştir. Bu süreçte, Anayasa Mahkemesi kararlarının etkisinin sınırlı kaldığı, birçok şablon kararın önceki yıllardaki uygulamalarla benzerlik gösterdiği tespit edilmiştir. Dolayısıyla, çok sayıda kararda Anayasa Mahkemesinin daha önceki kararlarına yer verilmediği, yer verilen kararlarda ise ilkelere yalnızca şablon ifadelerle geçirildiği gözlemlenmiştir. Yine çok sayıda kararda, hangi kişilik hakkının ne şekilde ihlal edildiği açıklanmamış, bazı durumlarda yalnızca talep edenin isminin içerikte yer alması erişim engellemesi için yeterli görülmüştür.

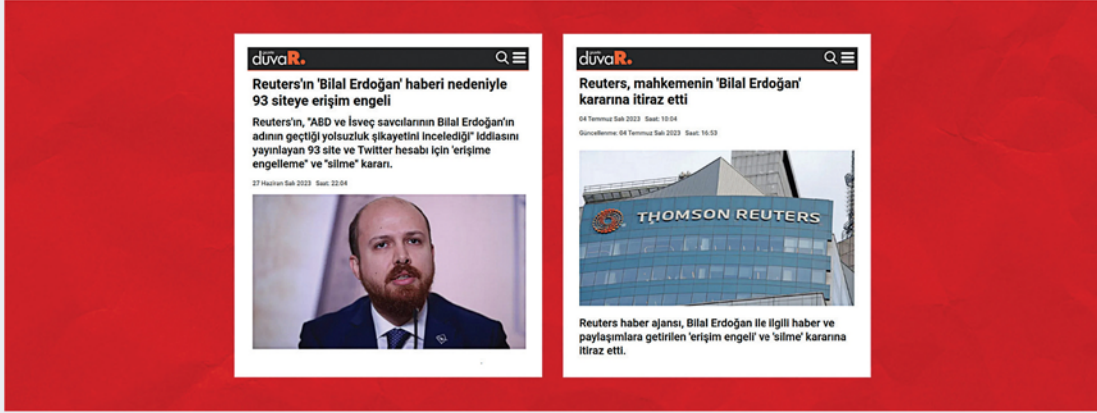
Anayasa'ya aykırılığı tespit edilerek iptal edilen bir hükmün, yürürlükten kalkacağı tarihe kadar bu şekilde yoğun biçimde uygulanmaya devam edilmesi, ifade ve basın özgürlüğü açısından ihlallerin daha da ağırlaşmasına yol açmıştır. Bu durum, Anayasa Mahkemesi kararlarının bağlayıcılığının sistematik biçimde göz ardı edildiğini göstermekte; iptalin yürürlüğe gireceği tarihe kadar geçen süre içinde, arşiv temizliğine yönelik siyasi saikli bir sansür pratiğinin kurumsallaştığını ortaya koymaktadır.

Sayırsız örnek arasından dikkat çeken kararlar her sene olduğu gibi **2024** raporumuzun bu kısmında değerlendirilecektir.

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın oğlu Bilal Erdoğan'ın İtalya'daki kara para aklama soruşturmasına ilişkin haberlerin erişime engellendiğini duyuran içerikler, **İstanbul Anadolu 10. Sulh Ceza Hakimliğinin 20.07.2023** tarih ve **2023/7280** sayılı kararıyla 5651 sayılı Kanun'un 9. maddesi uyarınca erişime engellenmişti. Yaptırım uygulanan sayfalar arasında İfade Özgürlüğü Derneğinin "Bilal Erdoğan hakkındaki haberlere yaptırım uygulanması" başlıklı EngelliWeb duyurusu ve bu ve benzeri duyuruların yer aldığı <https://ifade.org.tr/engelliweb/> URL adresi de yer almıştı. İFÖD'ün bu karara karşı itirazı reddedildikten sonra yapılan bireysel başvurusu, Anayasa Mahkemesinin Abdullah Kaya ve Diğerleri toplu/pilot kararında değerlendirmeye alınmış ve ihlal kararı verilmişti. AYM kararının ardından yapılan yeniden yargılama sonucu, **İstanbul Anadolu 10. Sulh Ceza Hakimliği, 13.06.2024** tarih ve **2024/5707** sayılı kararıyla AYM kararına uymuş ve karara konu 17 haber ve içeriğe tekrardan erişim sağlanmıştır.

Ekran Görüntüsü 28: İstanbul Anadolu 10. Sulh Ceza Hakimliği tarafından tekrardan erişim sağlanan duyurular

Fakat, İFÖD bu gelişmeyi yeni bir duyuruyla kamuoyuna açıkladıktan sonra; söz konusu duyuru ile birlikte, aralarında Burak Erdoğan'a ilişkin erişim engeli kararlarını konu alan toplam 14 duyurunun¹⁶² da yer aldığı, toplam 237 haber ve içeriğin, **Bilal Erdoğan**'ın talebiyle, **İstanbul Anadolu 8. Sulh Ceza Hakimliği**nin **13.08.2024** tarih ve **2024/6277** sayılı kararıyla erişime engellenmesine ve yayından çıkarılmasına karar verilmiştir. Talepte, ilgili haber ve içeriklerde kişilik haklarının ihlal edildiği, gerçek dışı ve küçük düşürücü ithamlarda bulunulduğu, eleştiri sınırlarının aşıldığı ve kamuoyu nezdinde itibarsızlaştırılmaya çalışıldığı ileri sürülmüştür. Hakimlik kararında ise, içeriklerin **kamu yararından yoksun, tahrik edici ve kamuoyunda güvensizlik yaratacak nitelikte** olduğu ifade edilmiştir. Bu karara karşı İFÖD tarafından yapılan itiraz reddedilmiş; Anayasa Mahkemesine yapılan başvuru ise halen derdestir.

¹⁶² Engellenen duyurular, 01.02.2021, 05.02.2021, 10.02.2021 (iki duyuru), 28.05.2021, 24.09.2021, 28.01.2022, 11.04.2023, 27.06.2023, 20.07.2023, 13.03.2024 (iki duyuru) ve 13.06.2024 (iki duyuru) tarihli.

Erişim engelleme kararında veya itirazın reddi kararında Anayasa Mahkemesinin bu konu hakkındaki daha önceki ihlal kararı dikkate alınmamış ve değerlendirilmemiştir. Bu karar, kamu yararı içeren haberlerin sistematik biçimde, Anayasa Mahkemesi kararına rağmen tekrar tekrar sansürlenmesine yönelik yeni bir örnek teşkil etmekte; ifade özgürlüğü, haber verme hakkı ve dijital arşivlerin korunması bakımından ciddi bir tehdit oluşturmaktadır.

Ekran Görüntüsü 31: İstanbul Anadolu 8. Sulh Ceza Hakimliği tarafından yaptırım uygulanan duyurular

Ekran Görüntüsü 32: İstanbul Anadolu 8. Sulh Ceza Hakimliği tarafından yaptırım uygulanan duyurular

Ekran Görüntüsü 33: İstanbul Anadolu 8. Sulh Ceza Hakimliği tarafından yaptırım uygulanan duyurular

Ekran Görüntüsü 34: İstanbul Anadolu 8. Sulh Ceza Hakimliği tarafından yaptırım uygulanan duyurular

Ekran Görüntüsü 35: İstanbul Anadolu 8. Sulh Ceza Hakimliği tarafından yaptırım uygulanan duyurular

İFÖD'ün daha önce Bilal Erdoğan'ın talebi üzerine erişime engellenen içeriklere ilişkin olarak yaptığı bir diğer duyuru da tekrardan Bilal Erdoğan'ın talebi üzerine **İstanbul Anadolu 5. Sulh Ceza Hakimliği'nin 20.08.2024** tarih ve **2024/8827** sayılı kararıyla erişime engellenmiş ve yayından çıkarılmıştır. Hakimlik kararında, söz konusu duyurunun daha önce kişilik hakkı ihlali gerekçesiyle erişime engellenmiş içeriklerle aynı veya bu içeriklere doğrudan atıf yapan ifadeler ve görseller içerdiği, haberlerin sunuluş biçiminin ilgisiz yeniden yayınlama niteliği taşıdığı ve bu durumun hukuku dolanma suretiyle yeniden yayın yapılması anlamına geldiği belirtilmiştir. Hakimlik, bu gerekçelerle talebin kısmen kabulüne karar vermiş, 53 haber ve içeriğe yaptırım uygulanırken, altı haber ve içerik bakımından talep reddedilmiştir. Karara karşı İFÖD tarafından yapılan itiraz reddedilmiş, bunun üzerine Anayasa Mahkemesine bireysel başvuru yapılmıştır. Başvuru halen derdesttir.

Ekran Görüntüsü 38: İstanbul Anadolu 5. Sulh Ceza Hakimliği tarafından yaptırım uygulanan duyurular

Ekran Görüntüsü 39: İstanbul Anadolu 5. Sulh Ceza Hakimliği tarafından yaptırım uygulanan haberler

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın oğlu Ahmet Burak Erdoğan, hakkındaki çeşitli haber ve sosyal medya içeriklerinin yayından kaldırılması talebinde bulunmuştur. Talep, **İstanbul Anadolu 9. Sulh Ceza Hakimliği'nin 07.08.2024 tarih ve 2024/6816 sayılı kararıyla kabul edilmiş**, aralarında Sözcü, Bianet haberleri ve İfade Özgürlüğü Derneğinin 20.07.2023 tarihli ve 29.12.2023 tarihli duyurularının da yer aldığı 53 URL adresindeki içeriklerin yayından kaldırılmasına hükmedilmiştir. Kararda içeriklere ilişkin tekil değerlendirmeye yer verilmemiş, genel geçer ifadelerle kişilik haklarını ihlal eder nitelikte olduğu belirtilmiştir.

Ekran Görüntüsü 40: İstanbul Anadolu 9. Sulh Ceza Hakimliği tarafından yaptırım uygulanan duyurular

Ekran Görüntüsü 41: İstanbul Anadolu 9. Sulh Ceza Hakimliği tarafından yaptırım uygulanan haberler

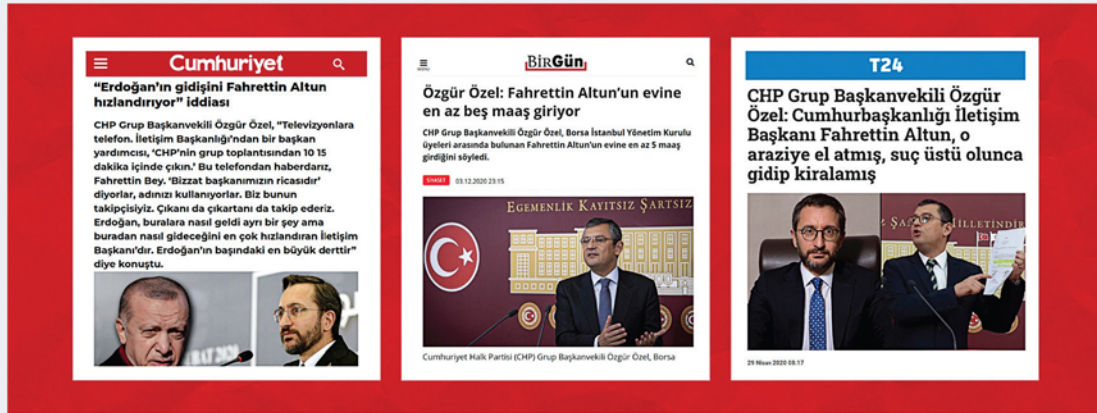

Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanı Fahrettin Altun'un başvurusu üzerine, kendisine ilişkin toplam 645 haber ve sosyal medya paylaşımının erişime engellenmesi ve içeriklerin yayından çıkarılması talebi, **İstanbul 3. Sulh Ceza Hakimliğinin 12.09.2024** tarih ve **2024/8772** sayılı kararıyla kabul edilmiştir. 76 sayfadan oluşan karar metninde çeşitli Yargıtay kararları ve kanun maddelerine yer verilmiş, **ancak tek bir içerik özelinde gerekçe sunulmadan** başvurucunun kişilik haklarının ihlal edildiği ileri sürülmüştür. Bu yönüyle karar, Anayasa Mahkemesinin "ilk bakışta ihlal" kriterinin yalnızca başvuru sahibinin kamu gücüyle olan ilişkisine dayanılarak genişletilerek uygulandığını göstermektedir.

Ekran Görüntüsü 42: İstanbul 3. Sulh Ceza Hakimliği tarafından yaptırım uygulanan haberler

Ekran Görüntüsü 43: İstanbul 3. Sulh Ceza Hakimliği tarafından yaptırım uygulanan haberler

Cumhurbaşkanı Başdanışmanı Mehmet Uçum'un başvurusu üzerine, İstanbul Çekmeköy'deki "rantı büyük" bir araziye ilişkin yargı sürecini konu alan üç haber, kişilik haklarının ihlal edildiği gerekçesiyle erişime engellenmiştir. **İstanbul Anadolu 3. Sulh Ceza Hakimliğinin 09.02.2024** tarih ve **2024/2055** sayılı kararıyla verilen erişim engeli kararında, ilgili üç haber hakkında tekil bir değerlendirme yapılmaksızın, içeriklerin "kişilik haklarını ihlal eder nitelikte olduğu" genel ifadesiyle erişim tedbirine hükmedilmiştir.

Ekran Görüntüsü 44: İstanbul Anadolu 3. Sulh Ceza Hakimliği tarafından yaptırım uygulanan haberler

Talep sırasında Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanı olan ve **18.07.2024** tarihi itibarıyla Anayasa Mahkemesi üyesi olarak atanan Metin Kıratlı'nın başvurusu üzerine, Sedat Peker'in açıklamalarında adının geçtiği iddiasına ilişkin haberlerin erişime engellenmesine yönelik yeni bir tedbir uygulanmıştır. Daha önce aynı içeriklere ilişkin **Ankara 8. Sulh Ceza Hakimliğinin 16.01.2023** tarih ve **2023/455** sayılı kararıyla erişim engeli kararı verilmiş olan Kıratlı, bu kez 65 URL adresinin ilgili hakimlik

Ekran Görüntüsü 45: ESB tarafından yaptırım uygulanan haberler

kararında tedbir uygulanan içeriklerle aynı olduğunu ileri sürerek **Erişim Sağlayıcıları Birliği**ne başvurmuştur. Başvuru sonucunda, ESB'nin **29.03.2024** tarih ve **2024/87** sayılı kararıyla 19 URL adresi bakımından içeriklerin daha önce erişime engellenenlerle aynı olduğu gerekçesiyle başvuru kısmen kabul edilmiş; bu içeriklere erişimin engellenmesine ve içeriklerin yayından çıkarılmasına karar verilmiştir. Başvurunun kalan kısmı ise reddedilmiştir.

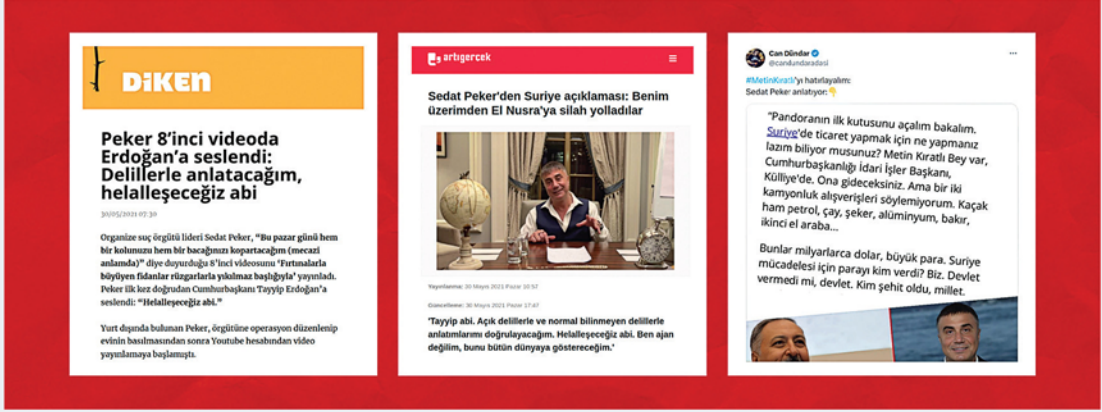
Anayasa Mahkemesine üye olarak atanmasından yaklaşık bir hafta önce, Metin Kıratlı'nın talebi üzerine, kendisinin AKP Ankara İl Başkan Yardımcısı Serkan Korkutata ile 168 bin TL'lik bir akşam yemeği yediğine ilişkin iddiaları içeren haber ve sosyal medya içerikleri hakkında erişim engeli kararı verilmiştir. **Ankara 1. Sulh Ceza Hakimliği**nin **12.07.2024** tarih ve **2024/9838** sayılı kararıyla, aralarında Gazete Duvar ve Artı Gerçek haberlerinin ve çok sayıda sosyal medya paylaşımının da bulunduğu toplam 202 İnternet adresine erişimin engellenmesine ve içeriklerin yayından çıkarılmasına hükmedilmiştir. Gerekçesiz şekilde verilen kararda, içeriklere ilişkin herhangi bir somut değerlendirmeye yer verilmeden, yalnızca "talep edenin itibarı ve saygınlığının zedelenmesine neden olacak paylaşımlar" bulunduğu belirtilmiştir. Bu karar, özellikle kamu gücünü elinde bulunduran kişilere yönelik eleştirel haberlerin, yargı denetiminden yoksun biçimde ve genel ifadelerle sansürlenmesine dair bir başka örnek olarak kaydedilmiştir.

Ekran Görüntüsü 46: Ankara 1. Sulh Ceza Hakimliği tarafından yaptırım uygulanan haberler

Anayasa Mahkemesi Üyesi Metin Kıratlı'nın isminin geçtiği bazı haberler ve sosyal medya paylaşımları, daha önce erişime engellenmiş içeriklerle "aynı nitelikte" olduğu gerekçesiyle, **30.09.2024** tarih ve **2024/219** sayılı **Erişim Sağlayıcıları Birliği** kararıyla yeniden erişime engellenmiş ve içeriklerin yayından çıkarılmasına karar verilmiştir. ESB tarafından verilen kararda, söz konusu içeriklerin daha önce kişilik hakkı ihlali gerekçesiyle erişim engeli uygulanmış URL adresleriyle aynı ya da benzer nitelikte olduğu değerlendirilmiştir.

Ekran Görüntüsü 47: ESB tarafından yaptırım uygulanan haber ve paylaşımlar

Anayasa Mahkemesinin 5651 sayılı Kanun'un 9. maddesini iptal eden kararının yürürlüğe girmesinden **yalnızca bir gün önce**, Anayasa Mahkemesi Üyesi Metin Kıratlı'nın isminin geçtiği bazı haber ve sosyal medya içerikleri, kişilik hakları ihlali gerekçesiyle **Ankara 1. Sulh Ceza Hakimliğinin 09.10.2024** tarih ve **2024/12905** sayılı kararıyla erişime engellenmiş ve içeriklerin yayından çıkarılmasına hükmedilmiştir. Hakimlik kararında, erişim engeli talebine konu URL adreslerinde yer alan içeriklerin, daha önce Ankara 3. Sulh Ceza Hakimliğinin 2022/4798 sayılı ve Ankara 8. Sulh Ceza

Ekran Görüntüsü 48: Ankara 1. Sulh Ceza Hakimliği tarafından yaptırım uygulanan haberler

Hakimliğin 2023/455 sayılı kararlarıyla erişimi engellenmiş yayınlarla aynı nitelikte olduğu değerlendirilmiş; bu yayınların talep edenin itibarı ve saygınlığını zedelediği gerekçesiyle erişimin engellenmesine karar verilmiştir. Karar, iptali kesinleşen bir hükmün son günlerinde dahi nasıl genişletici şekilde uygulandığını ve ifade özgürlüğü üzerinde kalıcı etkiler yaratmaya devam ettiğini ortaya koymaktadır. Kaldı ki, bu karara karşı Gazete Duvar ve Bianet tarafından yapılan itirazlar **Ankara 2. Sulh Ceza Hakimliği**nin 24.10.2024 tarih ve 2024/12522 sayılı kararla reddedilirken, “Ankara 1. Sulh Ceza Hakimliğinin 09/10/2024 tarih ve 2024/12905 Değişik İş sayılı kararında **herhangi bir isabetsizlik bulunmadığı**” belirtilmiştir. Gazete Duvar ve Bianet tarafından Anayasa Mahkemesine yapılan bireysel başvurular halen derdesttir.

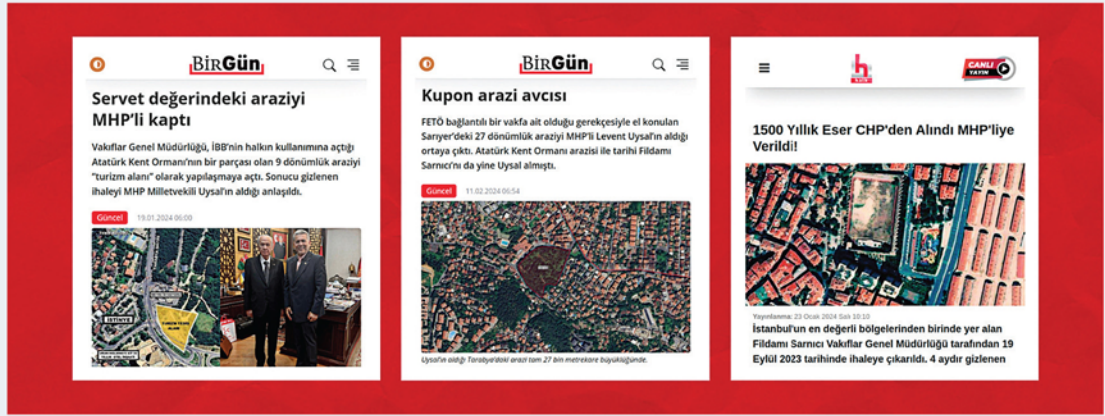
Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanı Fahrettin Altun’un yardımcısı Çağatay Özdemir, sosyal medyada İngilizce konuşmadığına dair alay konusu edildiği gerekçesiyle 43 haber ve sosyal medya içeriğinin erişime engellenmesi ve içeriklerin yayından çıkarılması talebinde bulunmuştur. Talep, **İstanbul 10. Sulh Ceza Hakimliği**nin

12.09.2024 tarih ve **2024/9010** sayılı kararıyla kabul edilmiştir. Kararda, “yayınların eleştiri sınırlarını da aşarak talepte bulunanı kamuoyu nezdinde karalayıcı ve toplumdaki güven duygusunu sarsıcı nitelikte zarar verme amaç ve kastı ile yazıldığı” belirtilmiştir.

MHP Mersin Milletvekili, Nişantaşı Üniversitesi'nin sahibi ve Nişantaşı Eğitim Vakfının kurucusu Levent Uysal'ın talebi üzerine, hakkındaki toplam 145 haber ve sosyal medya içeriğinin, **İstanbul 5. Sulh Ceza Hakimliği'nin 19.02.2024** tarih ve **2024/2023** sayılı kararıyla erişime engellenmesine ve içeriklerin yayından kaldırılmalarına hükmedilmiştir. Kararda sayfalarca 5651 sayılı Kanunun ilgili maddeleri, Anayasanın 26 ve 28. maddeleri, TMK'nin 24. maddesi; Yargıtay Ceza Genel Kurulunun 17.06.2014 tarihli, 2012/12-1510 E. 2014/331 K. sayılı karar aynen alıntılanmış ancak somut bir değerlendirmeye yer verilmeden, kanun maddesindeki koşulların oluştuğu kanaatine varılmış ve başvuruçunun kişilik haklarının ihlal edildiğine hükmedilmiştir.

Ekran Görüntüsü 51: İstanbul 5. Sulh Ceza Hakimliği tarafından yaptırım uygulanan haberler

Ekran Görüntüsü 52: İstanbul 5. Sulh Ceza Hakimliği tarafından yaptırım uygulanan haberler

Benzer şekilde, MHP Mersin Milletvekili Levent Uysal'ın Sırbistan vatandaşı olduğu ve Birleşik Arap Emirlikleri'nden oturma izni aldığına ilişkin **aralarında kendisine ait altı paylaşım** da bulunan 172 adet X (eski adıyla Twitter) paylaşımı hakkında da **İstanbul 10. Sulh Ceza Hakimliği'nin 13.03.2024 tarih ve 2024/2819 sayılı kararıyla** erişimin engellenmesine ve içeriklerin yayından çıkarılmasına karar verilmiştir. Kararda, sosyal medya paylaşımlarının "eleştiri sınırlarını da aşarak talepte bulunma kamuoyu nezdinde karalayıcı, aşağılayıcı ve toplumdaki güven duygusunu sarsıcı nitelikte zarar verme amaç ve kastı ile yazıldığı" ifade edilmiş, ifade özgürlüğü kapsamında değerlendirilemeyeceği belirtilmiş; söz konusu yayınların, kişilik haklarını ihlal edici nitelikte olduğuna karar verilmiştir.

AKP İstanbul milletvekilleri Ravza Kavakçı Kan ve Fatma Betül Sayan Kaya ile AKP İstanbul Kadın Kolları Başkanı Rabia İlhan Kalender'in, AKP döneminde İstanbul Büyükşehir Belediyesi iştiraklerinden KİPTAŞ ve İSBK'tan aldıkları yüksek miktardaki burslara ilişkin iddiaları içeren 72 haber, meclis tartışmalarını içeren YouTube videoları ve sosyal medya paylaşımları hakkında, Fatma Betül Sayan Kaya kişilik hakları ihlali gerekçesiyle erişimin engellenmesi talebinde bulunmuştur. **İstanbul Anadolu 9. Sulh Ceza Hakimliğinin 29.02.2024 tarih ve 2024/3166 sayılı kararıyla** tüm içeriklere erişimin engellenmesine karar verilmiştir. Kararda, genel geçer ifadelerle "yapılan incelemede talebe konu içeriklerin talepte bulunanın kişilik haklarını ihlal edici nitelikte olduğu kanaatine" varıldığı belirtilmiştir.

Bu kararın ardından, Kaya'nın aynı tarihli dilekçesi doğrultusunda yapılan başvuru üzerine, Hakimliğin 04.03.2024 tarihli ve aynı sayılı ek kararıyla erişimin engellenmesi tedbirine ek olarak içeriklerin yayından çıkarılmasına da hükmedilmiştir. Ek

kararın gerekçesinde, Erişim Sağlayıcıları Birliğinin 01.03.2024 tarihli yazısına atıfla, HTTPS protokolü kullanan içeriklere erişimin engellenmesi tedbirinin teknik nedenlerle uygulanamadığı belirtilmiş, bu teknik gerekçeyle içerikten çıkarma tedbirinin alınması gerektiği ifade edilmiştir. Bu şekilde teknik bir değerlendirme yapılırken, karar metninde, erişimin engellenmesi tedbirinin neden yetersiz kaldığına veya içeriklerin yayından çıkarılmasının neden gerekli görüldüğüne ilişkin anayasal düzlemde herhangi bir değerlendirmeye yer verilmemiştir. Dolayısıyla, erişim engelleme ve içerik çıkarma tedbirleri arasındaki farklara ilişkin ölçülülük ilkesine dayalı bir gerekçelendirme yapılmamıştır.

Ekran Görüntüsü 57: İstanbul Anadolu 9. Sulh Ceza Hakimliği tarafından yaptırım uygulanan haberler

Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, Antalya'nın Alanya ilçesinde Süleymancılara ait Sugözü Erkek Öğrenci Yurdunda kalan 10 erkek öğrencinin şiddet, taciz ve istismara maruz kaldığına ilişkin 12 haber içeriğinin, kişilik hakları ihlali gerekçesiyle erişime engellenmesi ve içeriklerin yayından çıkarılması talebinde bulunmuştur. Talep, **Alanya 1. Sulh Ceza Hakimliğinin 07.03.2024** tarih ve **2024/1178** sayılı

Ekran Görüntüsü 58: Alanya 1. Sulh Ceza Hakimliği tarafından yaptırım uygulanan haberler

kararıyla kabul edilmiştir. Kararda, talebe konu içeriklerde “çocuklara yönelik şiddet uygulandığı görüldüğü, uygulanan şiddet ile çocukların korku ve endişeye kapıldıkları, şiddet uygulayanın ise bu eylemine devam etmek istediği yer aldığı, çocuğa yönelik istismar eylemi olarak değerlendirilebilecek paylaşımların çocukların psiko-sosyal gelişimini olumsuz etkileyeceği ve toplumda infiale sebebiyet verebileceği” şeklinde bir gerekçeye yer verilmiştir. Ancak içeriklerin hangi yönüyle kişilik haklarını ihlal ettiği açıklanmamış, **Bakanlığın kişilik haklarının nasıl zarar gördüğüne dair bir değerlendirme yapılmamıştır**. Karar, hem talebin muhatabı bakımından hem de içeriklerin niteliği bakımından ifade özgürlüğü ve kamuoyunun haber alma hakkı açısından sakattır.

Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, 2023 yılında Konya’nın Kulu ilçesinde yakılmış halde bulunan iki kişiye ait cesetlerle ilgili yayımlanan toplam 513 haber ve sosyal medya içeriğinin erişime engellenmesini talep etmiştir. Talep, **Kulu Sulh Ceza Hakimliğinin 30.05.2024** tarih ve **2024/298** sayılı kararıyla kabul edilmiştir. Hakimlik, 5651 sayılı Kanun’un 9. maddesinde öngörülmeyle “İnternet erişiminin engellenmesine, haberlerin içeriğinin tamamen yasaklanmasına, yer aldığı haber, yayın ve yayınlanmasının durdurulmasına ve yayından kaldırılmasına, yasağın yazılı, görsel ve işitsel nitelikteki tüm iletişim araçlarını kapsamına” karar vermiştir.

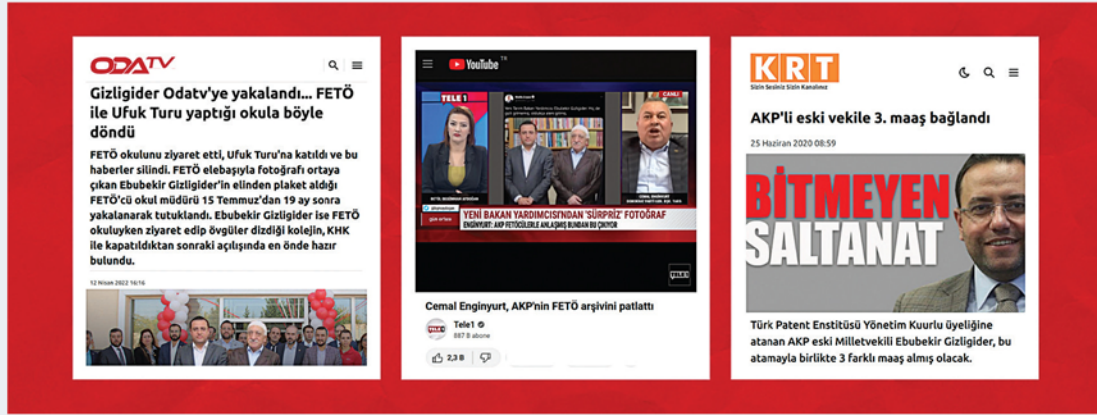
Kararın gerekçesinde, Kulu Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından yürütülen soruşturma kapsamında vefat eden kişinin öldürülme şekline dair haberlerin açıkça yer almasının, mağdurun çocukları açısından travmatik etkiler yaratabileceği ve bu nedenle çocukların örselenmesine sebebiyet vereceği ifade edilmiştir. Ancak kararda, **talepte bulunan Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığının kişilik haklarının ihlal edildiğine dair herhangi bir değerlendirmeye yer verilmemiştir**. Bu yönüyle karar, hem 5651 sayılı Kanun’un öngördüğü sınırları aşmakta hem de basın ve ifade özgürlüğüne yönelik ölçsüz bir müdahale niteliği taşımaktadır.

Ekran Görüntüsü 59: Kulu Sulh Ceza Hakimliği tarafından yaptırım uygulanan haberler

Tarım ve Orman Bakan Yardımcısı ve eski AKP Nevşehir Milletvekili Ebubekir Gizligider ile eşinin, haklarında Fethullah Gülen ile fotoğraflarının bulunduğu dair iddiaları içeren haberler de dahil olmak üzere toplam 56 haber içeriği hakkında erişimin engellenmesi talebinde bulundukları anlaşılmıştır. Talep, **Ankara 2. Sulh Ceza Hakimliğinin 08.03.2024 tarih ve 2024/3298 sayılı kararıyla kabul edilmiştir.** Kararda, erişimi engellenen 56 haber içeriğine dair herhangi bir münferit değerlendirme yapılmamış, içeriklerin hangi yönleriyle kişilik haklarını ihlal ettiği açıklanmamıştır. Söz konusu karar, yalnızca “talep edenin kişilik haklarını ihlal edici nitelikte olduğu” şeklindeki tek cümlelik gerekçeyle verilmiştir. Bu yönüyle karar, Anayasa Mahkemesinin benzer içerikli kararlarında vurguladığı gerekçelendirme yükümlülüğü ve ifade ve basın özgürlüğü yönünden öngörülebilirlik ilkesi ile bağdaşmamaktadır.

Ekran Görüntüsü 60: Ankara 2. Sulh Ceza Hakimliği tarafından yaptırım uygulanan haberler

Ekran Görüntüsü 61: Ankara 2. Sulh Ceza Hakimliği tarafından yaptırım uygulanan haberler

Suç örgütü lideri Ayhan Bora Kaplan hakkındaki soruşturma kapsamında, bazı polisler maaş bağlandığı ve araç hediye edildiğine dair iddiaları içeren haberler, Ankara Emniyeti Organize Suçlarla Mücadele Şube Müdürü Necati Çevik'in talebi üzerine ilk olarak **Ankara 7. Sulh Ceza Hakimliğinin 22.02.2024** tarih ve **2024/2100** sayılı kararıyla erişime engellenmiştir. Aynı olduğu iddia edilen içeriklere yönelik olarak Çevik'in başvurusu doğrultusunda bu kez 21 haber ve sosyal medya paylaşımı, **Erişim Sağlayıcıları Birliğinin 08.03.2024** tarih ve **2024/68** sayılı kararıyla erişime engellenmiştir. ESB kararında, söz konusu 10 haber içeriği ile 11 sosyal medya paylaşımının daha önce erişime engellenmiş içeriklerle "aynı nitelikte" olduğu ileri sürülmüşse de, içeriklerin benzerliğine veya birebirliğine ilişkin herhangi bir somut tespit veya karşılaştırmalı değerlendirmeye yer verilmemiştir.

Ekran Görüntüsü 62: ESB tarafından erişime engellenen haberler

Gazeteci Metin Cihan'ın X (eski adıyla Twitter) hesabından Ağrı İl Kültür ve Turizm Müdür Vekili ve Ağrı Amatör Spor Kulüpleri Federasyonu Başkanı Erkan Köse- dağ'ın çocuk sporculara cinsel istismarda bulunduğu iddialarını gündeme getirdiği

Ekran Görüntüsü 63: ESB tarafından erişime engellenen paylaşımlar

paylaşımlar ile konuya ilişkin yapılan haberler, **Ağrı Sulh Ceza Hakimliğinin 27.12.2023** tarih ve **2023/5115** sayılı kararıyla erişime engellenmişti. Bu kararın ardından, daha önce erişime engellenen içeriklerle aynı nitelikte olduğu gerekçesiyle, **Erişim Sağlayıcıları Birliği** tarafından **19.04.2024** tarih ve **2024/102** sayılı karar ile toplam 301 sosyal medya paylaşımı ve haber içeriği erişime engellenmiştir. Ancak ESB kararında, erişime engellenen 301 içeriğin önceki kararla engellenen haberlerle nasıl “aynı” olduğu yönünde herhangi bir değerlendirme yapılmamış, içerikler arasında içeriksel ya da bağlamsal benzerlik gösterilmemiştir.

22, 23 ve 24. Dönem AKP Bilecik Milletvekili Fahrettin Poyraz, Tarım Kredi Kooperatifleri Merkez Birliği Genel Müdürü görevinden alınması ve 11 ayı kurumdan maaş aldığı iddialarına ilişkin yayımlanan 71 haber ve sosyal medya paylaşımının kişilik haklarını ihlal ettiğini ileri sürerek erişime engellenmesi talebinde bulunmuştur. Talep, **Bilecik Sulh Ceza Hakimliğinin 09.05.2024** tarih ve **2024/1480** sayılı kararıyla 70

URL yönünden kabul edilmiş, içeriğine ulaşamayan bir adres bakımından ise talep reddedilmiştir. Hakimlik kararında, talebe konu içeriklerde başvurusunun 11 farklı kurumdan maaş aldığı yönündeki iddialara yer verildiği ve bu iddiaların kamuoyuna yansıdığı ifade edilmiştir. Ancak mahkeme, Ankara 1., 35. ve 36. Asliye Hukuk Mahkemelerinde açılan davalarda sunulan Türkiye Tarım Kredi Kooperatifleri Birliğinin cevabi yazıları ile 21.06.2021 tarihli kamuoyu açıklaması doğrultusunda, başvurusunun yalnızca Gübre Fabrikaları Türk A.Ş.'den huzur hakkı aldığı tespitine yer vermiştir. Aynı mahkemelerce yapılan yargılamalar sonucunda da ilgili haber içeriklerinin kişilik haklarını ihlal ettiği gerekçesiyle Poyraz lehine manevi tazminata hükmedildiği belirtilmiştir.

Hakimlik, bu gerekçeler ışığında ilgili haber ve paylaşımların "gerçek, güncel ve kamu yararı taşıyan içerikler" kapsamında değerlendirilemeyeceği, ifadelerin rencide edici nitelikte olduğu ve kişilik haklarına saldırı teşkil ettiği kanaatine varmıştır. Ayrıca, haberlerdeki isnatların gerçeği yansıtmadığı, kamuyu bilgilendirme amacı taşımadığı ve eleştiri sınırlarını aştığı ifade edilerek, erişim engelleme kararının basın özgürlüğüne ölçsüz bir müdahale oluşturmayacağı sonucuna ulaşılmıştır.

Yeni doğan bebeklerin usulsüz şekilde özel hastanelere sevk edilerek SGK'nin zarara uğratılmasına ilişkin yürütülen soruşturma kapsamında, AKP'li eski Bakan ve Milletvekili Mehmet Müezzinoğlu'nun kurucusu olduğu Avcılar Hospital hakkında yapılan incelemeye dair BirGün gazetesinde yayımlanan haberin, kişilik haklarını ihlal ettiği gerekçesiyle erişime engellenmesi ve içeriğin yayından kaldırılması talep edilmiştir. Talep, **İstanbul 5. Sulh Ceza Hakimliğinin 16.05.2024** tarih ve **2024/4694** sayılı kararıyla kabul edilmiştir. Kararda, haberde "normal bir okuyucuda talepte bulunan hakkında olumsuz ve yanlış bir algı yaratmaya yönelik ifade ve anlatımların bulunduğu" gerekçesiyle kişilik haklarının ihlal edildiği değerlendirilmiştir.

Müezzinoğlu, aynı içeriğe yönelik daha önce verilmiş hakimlik kararı doğrultusunda, 5651 sayılı Kanun'un 9. maddesinin 9. fıkrası kapsamında Erişim Sağlayıcıları Birliği'ne başvurarak 10 haber içeriğinin erişime engellenmesini ve içeriklerin

yayından kaldırılmasını talep etmiştir. **Erişim Sağlayıcıları Birliği**, **19.07.2024** tarih ve **2024/166** sayılı kararıyla talebi kısmen kabul etmiş; söz konusu URL'lerin sekizi bakımından önceki kararlar aynı içerikte olduğu gerekçesiyle erişimin engellenmesi-ne ve içeriklerin yayından çıkarılmasına karar vermiştir. Bir URL'ye ulaşamadığı gerekçesiyle işlem yapılamazken, diğer bir URL yönünden ise talep konusu içeriğin önceki kararlar aynı olmadığı değerlendirilmesiyle talep reddedilmiştir.

Ekran Görüntüsü 67: İstanbul 5. Sulh Ceza Hakimliği tarafından yaptırım uygulanan haber

Türk Hava Yolları Anonim Ortaklığı'nın talebi üzerine, sivil havacılık haber sitesi AirportHaber'in www.airporthaber.com alan adı, kişilik hakları ihlali gerekçesiyle **İstanbul 8. Sulh Ceza Hakimliğinin 31.05.2024** tarih ve **2024/5163** sayılı kararıyla erişime engellenmiştir. Kararın gerekçesinde, "Erişim Sağlayıcıları Birliğinin 31.05.2024 tarihli ve E-2024/12768-2024/02921 sayılı yazısına göre Sulh Ceza Hâkimliklerince verilen erişim engelleme kararlarının teknik yetersizlikler nedeniyle uygulanmadığı" ifade edilmiştir.

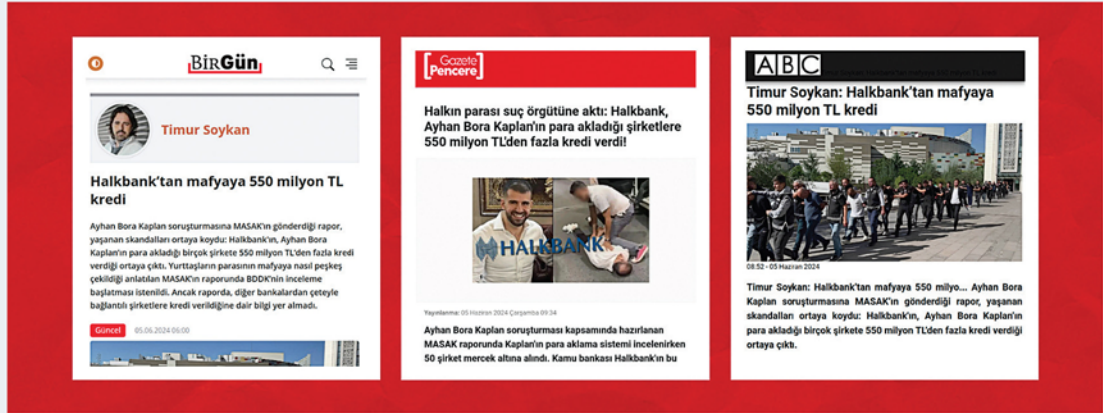
Ekran Görüntüsü 68: Farklı sulh ceza hakimlikleri tarafından erişime engellenen haber sitesi

AirportHaber'in kullandığı diğer alan adları da benzer gerekçelerle art arda erişime engellenmiştir. airporthaber.net alan adı, **İstanbul 1. Sulh Ceza Hakimliği**nin 04.06.2024 tarih ve 2024/5242 sayılı kararıyla; airporthaber.com alan adı ikinci kez, **İstanbul 8. Sulh Ceza Hakimliği**nin 05.06.2024 tarih ve 2024/5163 sayılı ek kararıyla; airporthaber.org alan adı, **İstanbul 1. Sulh Ceza Hakimliği**nin 11.06.2024 tarih ve 2024/5711 sayılı kararıyla; son olarak airporthaber1923.com alan adı ise **İstanbul 4. Sulh Ceza Hakimliği**nin 14.06.2024 tarih ve 2024/6254 sayılı kararıyla erişime engellenmiştir. Tüm kararlar, herhangi bir somut içerik değerlendirmesi ve gerekçe sunulmaksızın, yalnızca alan adlarının doğrudan erişime engellenmesini öngörmektedir.

Türkiye Halkbank A.Ş., BirGün yazarı Timur Soykan'ın "Halkbank'tan mafyaya 550 milyon TL kredi" başlıklı yazısı ile birlikte konuyla ilgili yayımlanan toplam 11 haber içeriği hakkında, kişilik haklarının ihlal edildiği gerekçesiyle erişimin engellenmesini ve içeriklerin yayından kaldırılmasını talep etmiştir. Talep, **İstanbul Anadolu 9. Sulh Ceza Hakimliği**nin 05.06.2024 tarih ve 2024/5866 sayılı kararıyla kabul edilmiştir. Kararda, talep dilekçesi, içeriklere ilişkin ekran görüntüleri ve Kamu Aydınlatma Platformu'nun 20.11.2023 tarihli "Özel Durum Açıklaması (Genel)" başlıklı metni birlikte değerlendirilmiş; **haberlerde talep edilen isminin açıkça geçmesi ve doğrudan hedef alınması nedeniyle**, 5651 sayılı Kanun'un 9. maddesi kapsamında kişilik haklarının ihlal edildiği kanaatine varıldığı belirtilmiştir. Karar uyarınca, tüm içerikler hakkında erişimin engellenmesine ve yayından çıkarılmasına hükmedilmiştir.

Ekran Görüntüsü 69: İstanbul Anadolu 9. Sulh Ceza Hakimliği tarafından yaptırım uygulanan haberler

Eski İstanbul Emniyet Müdürlüğü İstihbarat Şube Müdürü Özgür Taşdemir'in, Çalık Holding'e bağlı Çalık Gayrimenkul Yönetim Kurulu Başkanı Ahmet Taçyıldız'ın FETÖ dosyasını "Boğaz manzaralı köşk" karşılığında temizlediğinin tespit edildiğine ilişkin iddiaları içeren haber içerikleri hakkında, **Bakırköy 1. Sulh Ceza Hakimliği**nin 27.10.2020 tarih ve 2020/5103 sayılı kararıyla erişimin engellenmesine ve içeriklerin yayından çıkarılmasına hükmedilmişti. Hakimlik kararıyla daha önce yaptırım uygulanmış içeriklerle "aynı" olduğu gerekçesiyle, **Erişim Sağlayıcıları Birliği**nin 13.06.2024

tarikh ve **2024/141** sayılı kararıyla bazı haber içerikleri hakkında yeniden erişim engelleme ve içerik çıkarma tedbiri uygulanmıştır.¹⁶³

Ekran Görüntüsü 70: ESB tarafından yaptırım uygulanan haberler

Çalık Holding çalışanı ve aynı zamanda Malta'daki off-shore şirketlerde direktör olduğu iddia edilen Şafak Karaaslan, "**Paradise Papers**" belgelerinde adının geçtiğine ilişkin toplam 14 haber içeriği hakkında, kişilik hakları ihlali gerekçesiyle erişimin engellenmesi ve içeriklerin yayından çıkarılması talebinde bulunmuştur. **İstanbul Anadolu 2. Sulh Ceza Hakimliğinin 13.06.2024** tarih ve **2024/6359** sayılı kararıyla talep kabul edilmiştir. Kararda, söz konusu haber içeriklerinin 2017 yılına ait olduğu ve bu nedenle güncelliğini yitirdiği belirtilmiş; yalnızca bu gerekçeyle içeriklerin kişilik hakkını ihlal eder nitelikte olduğuna kanaat getirilmiştir. Aralarında dönemin

Ekran Görüntüsü 71: İstanbul Anadolu 2. Sulh Ceza Hakimliği tarafından yaptırım uygulanan haberler

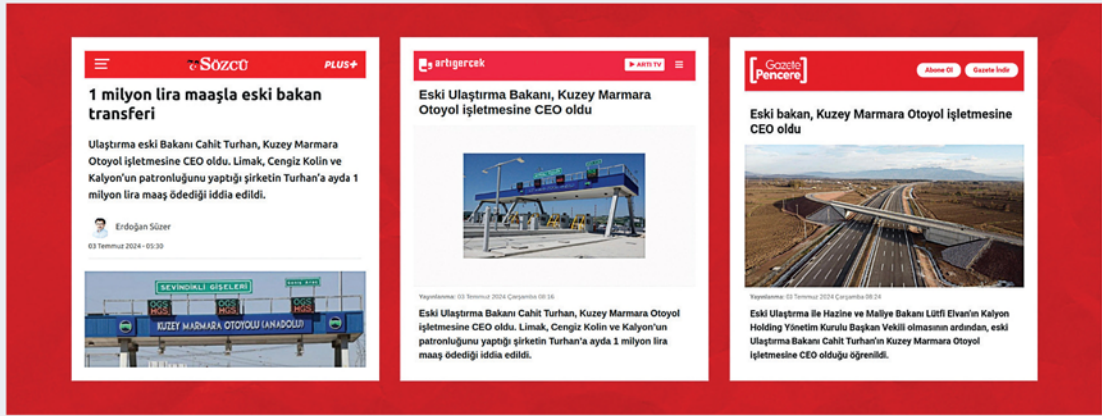

¹⁶³ Aynı içerik gerekçesiyle daha önce de ESB'nin 02.12.2020 tarih ve 2020/220 sayılı kararıyla 80 haber içeriği; 18.05.2021 tarih ve 2021/100 sayılı kararıyla 59 sosyal medya (Tweet ve Facebook) paylaşımı ve 26.05.2022 tarih ve 2022/88 sayılı kararıyla bazı haber içerikleri erişime engellenmiş ve yayından çıkarılmıştı.

Hazine ve Maliye Bakanı Berat Albayrak ile kardeşi Serhat Albayrak'a ilişkin ifadelerin de yer aldığı 14 haber hakkında yapılan başvuruda, haberlerin gerçekliğine veya kamu yararına ilişkin herhangi bir değerlendirme yapılmamış, yalnızca zaman aşımı gerekçesiyle içeriğin yayından çıkarılmasına karar verilmiştir.

Eski Ulaştırma Bakanı Cahit Turhan'ın, Limak, Cengiz, Kolin ve Kalyon şirketlerinin ortaklığıyla işletilen Kuzey Marmara Otoyolu İşletmesi A.Ş.'de CEO olarak göreve başladığına ilişkin iddiaları içeren, aralarında Artı Gerçek, BirGün ve Gazete Duvar gibi haber sitelerinin de bulunduğu 27 haber içeriği, şirketin talebi üzerine **İstanbul 1. Sulh Ceza Hakimliği'nin 04.07.2024 tarih ve 2024/6754 sayılı kararıyla erişime engellenmiştir**. Kararda yalnızca URL adreslerinde yer alan içeriklerin **gerçeği yansıtmadığı** ifade edilmiş; bu değerlendirmenin hangi delil veya gerekçeye dayandığı açıklanmamış, haberlerin kamu yararı ya da ifade özgürlüğü kapsamında değerlendirilip değerlendirilemeyeceğine dair herhangi bir inceleme yer verilmemiştir.

Ekran Görüntüsü 72: İstanbul 1. Sulh Ceza Hakimliği tarafından yaptırım uygulanan haberler

Simit Sarayı'nın sahibi Abdullah Kavukcu'nun talebi üzerine, AKP Bursa Milletvekili ve eski Sanayi ve Teknoloji Bakanı Mustafa Varank, akrabası iş insanı İslam Cevahir ile DHMİ Genel Müdürü ve THY Yönetim Kurulu Üyesi Hüseyin Keskin'in Kavukcu'ya ait özel jetle hac ziyareti yaptığı iddiasını aktaran 189 haber ve sosyal medya içeriği hakkında **İstanbul 6. Sulh Ceza Hakimliği'nin 11.07.2024 tarih ve 2024/5996 sayılı kararıyla erişimin engellenmesine, içeriklerin silinmesine ve içeriklerin talep edenin adıyla arama motorlarında ilişkilendirilmemesine karar verilmiştir**. Kararda yalnızca Türk Medeni Kanunu kapsamında kişilik haklarının korunmasına atıf yapılmış; içeriklerdeki ifadelerle dair somut bir değerlendirme yapılmamış, hangi ifadelerin talep edenin kişilik haklarını ihlal ettiği veya eleştiri sınırlarını aştığı açıklanmamıştır.

İnsan Hakları Derneği Eş Genel Başkanı Eren Keskin'in yoga eğitmeni Akif Manaf hakkındaki açıklamaları nedeniyle yargılandığı davada beraat etmesine ve Akif Manaf'a hakaret ettikleri iddiasıyla yargılanan üç avukatın beraat ettiğine ilişkin toplam 10 haber içeriği, kişilik hakları ihlali gerekçesiyle **Şile Sulh Ceza Hakimliği**nin 16.07.2024 tarih ve 2024/558 sayılı kararıyla yayından çıkarılmıştır. Daha önce de, Eren Keskin'in beraatine ilişkin bir haberin içerik açısından daha önce engellenmiş bir haberle aynı olduğu gerekçesiyle **Erişim Sağlayıcıları Birliği**nin 21.12.2021 tarih ve 2021/254 sayılı kararıyla erişimi engellenmişti. Ayrıca, İfade Özgürlüğü Derneğinin "Üst Düzey Kamu Şahsiyetlerinin İncinen İtibar, Onur ve Haysiyet Yılı" başlıklı EngelliWeb 2021 raporu da Akif Manaf'ın başvurusu üzerine **Şile Sulh Ceza Hakimliği**nin 18.05.2023 tarih ve 2023/272 sayılı kararıyla erişime engellenmişti. Aynı karar kapsamında, Eren Keskin'in Akif Manaf'a ilişkin açıklamaları nedeniyle yargılandığı davada beraat ettiğini duyuran 21.12.2021 tarihli içerik de erişime engellenmiştir.

Şile Sulh Ceza Hakimliği kararında EngelliWeb 2021 raporu hakkında herhangi bir değerlendirme yapılmamışken ve raporun tamamının neden erişime engellendiği de açıklanmamışken, kararda sadece “ilgili paylaşımlarda kullanılan dil, seçilen kelimeler, paylaşımın sunuş şekli hep birlikte değerlendirildiğinde; paylaşım ve fotoğraflarda yer alan bilgilerin eleştiri sınırlarını aşarak kişilik haklarına zarar verdiği, haber verme ve eleştiri haklarının hukuka uygun bir biçimde kullanılmadığının” görüldüğü belirtilmiştir. Halbuki, Avukat Eren Keskin’in yargılanması ve beraat etmesiyle ilgili tamamen olgu aktarımı içeren bir haberin erişime engellenmesinin 150 sayfalık bir rapor kitap çalışmasında aktarılmasında herhangi bir hukuka aykırılık söz konusu değildir.

Bu karara karşı EngelliWeb 2021 raporu yazarları Yaman Akdeniz ve Ozan Güven tarafından itiraz edilmiş fakat itiraz dilekçesi Şile Sulh Ceza Hakimliği tarafından itirazın değerlendirilmesi için Nöbetçi Anadolu Sulh Ceza Hakimliğine gönderilmemiştir ve Hakimlikten bu itirazla ilgili hiçbir sonuç alınamamıştır. Bunun üzerine, yazarlar tarafından **20.12.2023** tarihinde Hâkimler ve Savcılar Kurulu’na Şile Sulh Ceza Hâkimi Hilal Nur Yıldırım Canitez hakkında şikâyetle bulunulmuştur. Hâkimler ve Savcılar Kurulu Birinci Dairesi 2024/749 sayılı kararla şikâyetin işleme konulmadığını **14.03.2024** tarihinde bildirmiştir. Bu konu hakkındaki yeniden inceleme talebi ise Hâkimler ve Savcılar Kurulu Genel Sekreterliğinin **06.06.2024** tarihli kararıyla “...6087 sayılı Hâkimler ve Savcılar Kurulu Kanununun “Kurul kararları ve tutanaklar” başlıklı 32. maddesinin 5. fıkrasının (b) bendinde Genel Kurul ve Dairelerin verdiği kararlara ilişkin olarak sadece müracaatlarının sonuçlarının ilgisine tebliğ edileceğinin düzenlenmesi karşısında, **kararın tarafınıza gönderilemeyeceği...**” şeklindeki değerlendirmesi ile reddedilmiştir. En son, **15.06.2024** tarihinde Hâkimler ve Savcılar Kurulu Genel Kuruluna itiraz edilmiş, şeffaflıktan uzak bu süreçle ilgili olarak Şile Sulh Ceza Hakiminin Türk Ceza Kanunu’nun 257. maddesi uyarınca “ihmal suretiyle görevi kötüye kullanma suçunu” işlediği örnek Yargıtay kararlarıyla aktarılmıştır. Ayrıca bu sürecin 2802 sayılı Hâkimler ve Savcılar Kanunu’nun 62. ve 63. maddesi uyarınca ilgili Hakim hakkında disiplin sorumluluğu doğurduğu ve gerekli işlemlerin yapılması gerektiği yasal dayanakları gösterilerek talep edilmiştir.

Ekran Görüntüsü 75: Şile Sulh Ceza Hakimliği tarafından erişime engellenen EngelliWeb 2021 Raporu

Bu itirazımız hakkında ise Hâkimler ve Savcılar Kurulu Genel Sekreterliği'nin **28.11.2024** tarihli yazısında "Hâkimler ve Savcılar Kurulu Genel Kurulunun 2024/1802 sayılı kararıyla, itirazın reddine kesin olarak karar verildiği, ve 6087 sayılı Hâkimler ve Savcılar Kurulu Kanununun "Kurul kararları ve tutanaklar" başlıklı 32. maddesinin 5. fıkrasının (b) bendinde Genel Kurul ve Dairelerin verdiği kararlara ilişkin olarak sadece müracaatlarının sonuçlarının ilgisine tebliğ edileceğinin düzenlenmesi karşısında, kararın tarafınıza gönderilemeyeceği,..." belirtilmiştir Böylece, HSK nezdindeki şikayetlerden de sonuç alınamamış ve Şile Sulh Ceza Hakimliğinin 18.05.2023 tarih ve 2023/272 D. İş sayılı erişimin engellenmesi kararına karşı yapılmış olan itirazlar karara bağlanmamıştır. Adil yargılanma hakkının, ifade özgürlüğünün ve yetkili makama başvuru hakkının ihlali iddiasıyla Anayasa Mahkemesine yapılan bireysel başvuru halen derdesttir.

Konya Selçuk Üniversitesi Rektörü Metin Aksoy, hakkında kaleme alınan bir köşe yazısına ilişkin Diken haberinin yayından kaldırılması talebinde bulunmuştur. Talep, **Konya 5. Sulh Ceza Hakimliğinin 18.07.2024** tarih ve **2024/4940** sayılı kararıyla kabul edilmiş ve içeriğin yayından çıkarılmasına karar verilmiştir.¹⁶⁴

Ekran Görüntüsü 76: Konya 5. Sulh Ceza Hakimliği tarafından yaptırım uygulanan haber

AKP İstanbul 3. Bölge Milletvekili Aday Adayı Hakan Arslantaş'ın eski eşi ve kızına sokak ortasında şiddet uygulayıp bıçakla yaralamasına ilişkin iddialar yerel haber sitesi "Silivri'nin Sesi" tarafından yayımlandıktan sonra, Arslantaş söz konusu haberin yer aldığı alan adının (silivrininsesi.com) tamamının ve konuyla ilgili bir Facebook içeriğinin erişime engellenmesi talebinde bulunmuştur. **Silivri Sulh Ceza Hakimliğinin 23.07.2024** tarih ve **2024/3729** sayılı kararıyla talep kabul edilmiş, hem haber sitesi alan adı tamamen hem de ilgili sosyal medya içeriği erişime engellenmiştir.

¹⁶⁴ Selçuk Üniversitesi ve Rektör Metin Aksoy hakkındaki benzer içerikler daha önce de Konya 4. Sulh Ceza Hakimliğinin 29.09.2023 tarih ve 2023/5402 sayılı kararı, Konya 5. Sulh Ceza Hakimliğinin 06.10.2023 tarih ve 2023/5433 ve 2023/5434 sayılı kararları ile Konya 4. Sulh Ceza Hakimliğinin 10.10.2023 tarih ve 2023/5693 sayılı kararı doğrultusunda erişime engellenmişti.

Hakimlik kararında Anayasa Mahkemesinin 2017 tarihli Aykut Küçükkaya kararı-na atıfla,¹⁶⁵ basın özgürlüğü kapsamındaki haberlerde kamuya mal olmuş kişilere dair yapılan haberlerin daha geniş bir ifade özgürlüğü korumasından yararlanacağı, ancak özel yaşamı ihlal eden, doğrudan hedef gösteren veya şiddet içerikli yayınların engellenebileceği belirtilmiştir. Kararda, şiddet içerikli görsellerin yer aldığı, Arslantaş'ın üzerinde kan lekesi olan kıyafetlerle çekilmiş fotoğraflarının yayımlandığı ve soruşturmanın gizliliğini ihlal edebilecek ifade evraklarının bulunduğu ifade edilmiştir.

Ancak kararda, **bir haber sitesinin tümüyle engellenmesini gerektirecek açık, somut ve ölçülü bir gerekçe sunulmamıştır**. Bu yönüyle karar, haber kaynağının tümünden sansürlenmesi anlamına gelmekte ve ölçülülük ilkesine aykırılık teşkil etmekte, neden sadece talebe konu haber içeriği bakımından bir yaptırım uygulanmadığı anlaşılamamaktadır.

Ekran Görüntüsü 77: Silivri Sulh Ceza Hakimliği tarafından erişime engellenen haber sitesi

Turkuvaz Aktif TV A.Ş.'nin talebi üzerine medya haber sitesi MedyaRadar'a ait www.medyaradar.com alan adı, **İstanbul 3. Sulh Ceza Hakimliğinin 30.07.2024** tarih ve **2024/6987** sayılı kararıyla kişilik hakları ihlali gerekçesiyle tamamen erişime engellenmiştir. Kararda, İstanbul 6. Sulh Ceza Hakimliğinin daha önce aynı içeriklere ilişkin verdiği 2024/5134 sayılı kararın uygulanmadığı, söz konusu haberlerin halen yayında olduğu ve bu nedenle erişim engeli kararının içeriğe erişimin engellenmesi yöntemiyle etkili biçimde uygulanmadığı gerekçesine yer verilmiştir. Bu kapsamda, ihlalin önlenmesi amacıyla sitenin tüm yayınına yönelik erişim engeli kararı verilmiştir.

MedyaRadar tarafından oluşturulan alternatif alan adları da, **İstanbul 6. Sulh Ceza Hakimliğinin 13.09.2024** tarih ve **2024/8895** sayılı kararıyla kişilik haklarına sistematik saldırı gerekçesiyle erişime engellenmiştir. Kararda, **İstanbul 5. Sulh Ceza Hakimliğinin 14.08.2024** tarih ve **2024/8321** sayılı erişim engeli talebinin reddine ilişkin kararına karşı yapılan itirazın kabul edildiği açıklanmış, yeniden açılan sitenin önceden verilen kararların uygulanmasını fiilen engellediği, kurmaca haberlerle

¹⁶⁵ Aykut Küçükkaya Başvurusu, B. No: 2014/15916, 09.01.2020.

doğrudan kişilik haklarına zarar verdiği ve daha önce verilmiş olan hakimlik kararlarına rağmen sistematik ihlalleri sürdürdüğü gerekçesiyle siteye erişimin tümünden engellenmesine hükmedilmiştir.

Kararda, kişilik hakkı ihlallerinin varlığında ifade ve basın özgürlüğüne yönelik sınırların yeniden değerlendirildiği, ancak yapılan yayınların sistematik, ısrarlı ve hakimlik kararlarını bertaraf eder nitelikte olduğu gerekçesiyle ölçülülük sınırı değerlendirilmeden topyekûn erişim engeli kararı verilmiştir. Yargıtay içtihatlarına da atıfla, erişim engeli kararlarının yalnızca kişilik hakkı ihlalinin varlığına değil, aynı zamanda bu ihlalin ifade özgürlüğü sınırlarını aşp aşmadığına dair bir değerlendirmeyi de içermesi gerektiği belirtilmiş olsa da somut kararlar bu ölçütleri karşılamadan web sitesinin tamamı erişime engellenmiştir. Bu durum, bireysel URL'ler bazında değerlendirme yapılmadan haber sitelerinin tümünden engellenmesi uygulamasının yaygınlaştığını ve 5651 sayılı Kanun'un 9. maddesinin ölçülülük ilkesine aykırı biçimde uygulandığını göstermektedir.

Ekran Görüntüsü 78: İstanbul 3. Sulh Ceza Hakimliği tarafından erişime engellenen haber sitesi

Cinsel saldırı suçundan 15 yıl hapis cezasına mahkûm edilen milli güreşçi Recep Çakır hakkındaki haberler, kişilik hakları ihlali ve unutulma hakkı gerekçesiyle erişime engellenmiştir. Daha önce **Korkuteli Sulh Ceza Hakimliğinin 13.08.2020 tarih ve 2020/344** sayılı kararıyla erişime engellenen içerikler arasında Google'a ait üç farklı Blogspot bağlantısı da yer aldığı için Google karara itiraz etmiş, Korkuteli Sulh Ceza Hakimliği de bu itirazı kabul ederek kararın tamamını kaldırmıştır. Ancak Recep Çakır hakkında yayınlanan 31 farklı haber, bu kez aynı hakimliğin **30.07.2024 tarih ve 2024/748** sayılı kararıyla yine unutulma hakkı ve kişilik hakları ihlali gerekçesiyle yeniden erişime engellenmiştir.

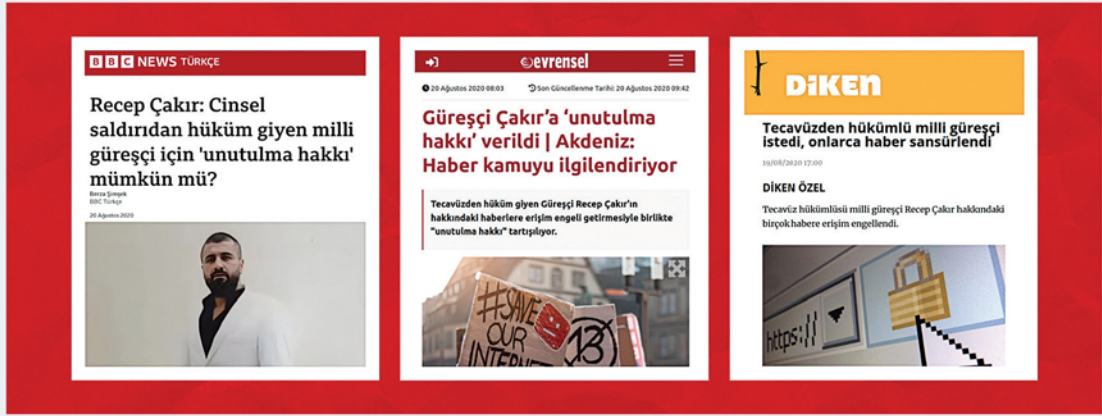
Hakimlik kararında, Anayasa Mahkemesinin N.B.B. Başvurusuna ilişkin kararına atıf yapılmıştır.¹⁶⁶ Kararda, Anayasa'nın 5., 17. ve 20. maddeleri uyarınca kişinin geçmişte yaşadığı olumsuzlukların dijital ortamda ulaşılabilirliğini ortadan kaldırmak

¹⁶⁶ N.B.B. Başvurusu, B. No: 2013/5653, 03.03.2016.

suretiyle bireye “ **yeni bir sayfa açma**” imkânı tanınmasının devlete düşen pozitif yükümlülüklerden biri olduğu, bu nedenle unutulma hakkının anayasal güvencelerden türediği ifade edilmiştir.

Ancak kamuya mal olmuş eski bir milli sporcunun mahkeme kararıyla sabit hale gelen cinsel saldırı suçu nedeniyle almış olduğu ağır hapis cezası, toplumun haber alma ve kamu yararı kapsamında bilgiye erişim hakkı ile doğrudan ilgilidir. Bu tür ciddi ceza hükmü içeren olayların, özellikle faillik sıfatı taşıyan kişinin kamuya mal olmuş bir figür olması durumunda, unutulma hakkı kapsamında değerlendirilmesi mümkün değildir.¹⁶⁷ Anayasa Mahkemesi kararında unutulma hakkının kapsamı bireylerin özel yaşamına ve kişisel verilerine ilişkin hassasiyetlerin korunması ile sınırlandırılmışken, burada söz konusu olan durum ağır bir cinsel suçun kamuya açık yargılaması ve sonuçlarıdır. Bu nedenle söz konusu erişim engeli kararı, hem ifade özgürlüğüne hem de kamuoyunun bilgiye erişim hakkına aykırıdır.

Ekran Görüntüsü 79: Korkuteli Sulh Ceza Hakimliği tarafından yaptırım uygulanan haberler

Keskin Holding A.Ş. sahibi Recep Ercan Keskin'in, hakkında mazot kaçakçılığı yaptığına dair iddiaların yer aldığı BirGün yazarı Erk Acarer'in 2021 tarihli köşe yazısı ile bu yazıya atıfta bulunan dört haberin erişime engellenmesi, içeriklerin yayından kaldırılması ve isminin arama motorlarında bu içeriklerle ilişkilendirilmemesi talebi, **Siverek Sulh Ceza Hakimliğinin 29.02.2024** tarih ve **2024/841** sayılı kararıyla kabul edilmiştir. Kararda, her bir URL içeriği ayrı ayrı değerlendirilmiş, bazı içeriklerin kişilik haklarını ihlal etmediği, bazılarının ise güncelliğini yitirdiği, kamu yararına katkı sunmadığı ve yaklaşık doğruluk/ölçülülük kriterlerini taşımadığı gerekçesiyle unutulma hakkı kapsamında erişime engellenmesine karar verilmiştir. Ancak kararda incelenen içeriklerden bazılarında açık biçimde “mazot kaçakçılığı”, “cezaevi”, “şantaj”, “sahtecilik” gibi ağır suçlamalar yer almakta; bu iddialara dayanak teşkil eden kaynakların yokluğu ve haberin sunulmuş tarzı ölçüsüz bulunsa da, kamuya mal olmuş bir iş insanı hakkında ciddi suç isnatlarının yalnızca zaman aşımı ve toplum ilgisinin

¹⁶⁷ Bkz. İfade Özgürlüğü Derneği, Hatırlama Hakkı: İnternet Sansürünün Toplumsal Hafıza Boyutu, Haziran 2024, ISBN: 978-625-99747-4-3, https://ifade.org.tr/reports/HatirlamaHakki_2024.pdf

azaldığı gerekçesiyle yaptırım uygulanması, unutulma hakkının sınırlarını aşmakta ve ifade özgürlüğü ile kamuoyunun bilgiye erişim hakkı yönünden sorun teşkil etmektedir. Özellikle geçmişte basına yansıyan bu tür iddiaların dijital hafızadan silinmesi, hesap verebilirlik ilkesini zayıflatmakta, kamusal denetimi engellemekte, dijital arşivlere zarar vermektedir.

Ekran Görüntüsü 80: Siverek Sulh Ceza Hakimliği tarafından yaptırım uygulanan haber

İstanbul Cumhuriyet Başsavcısı Akın Gürlek'in (Adalet Bakan Yardımcılığı yaptığı dönemde) talebi üzerine, HalkTV muhabiri Seyhan Avşar'ın kaleme aldığı ve uyuşturucu baronu Urfi Çetinkaya'nın tahliye girişiminde Gürlek ile temasa geçildiği iddiasını içeren "Yargıda 2. Zindağı Girişimi Nasıl Önlendi? Tekerlekli Sandalyedeki Baron Rahat Durmuyor" başlıklı haber ile bu haberi aktaran iki X (Twitter) paylaşımı, **İstanbul 7. Sulh Ceza Hakimliğinin 03.01.2024 tarih ve 2024/117 sayılı kararıyla erişime engellenmiş, içeriklerin yayından kaldırılmasına ve adın arama motorlarında bu içeriklerle ilişkilendirilmemesine hükmedilmiştir.** Kararda, içeriklerin haber değeri ya da

Ekran Görüntüsü 81: İstanbul 7. Sulh Ceza Hakimliği tarafından yaptırım uygulanan haber

doğruluğu hakkında herhangi bir değerlendirme yapılmaksızın, yalnızca haberin talep eden hakkında suç örgütü lideri ile ilişkili olduğu yönünde bir algı oluşturduğu ve bunun kişilik haklarını ihlal ettiği belirtilmiştir. Üst düzey bir kamu görevlisi hakkında ciddi iddialar içeren ve kamusal denetim işlevi taşıyan gazetecilik faaliyetlerinin soyut ve gerekçesiz değerlendirmelerle yaptırım uygulanması, ifade özgürlüğü ve basın denetim rolü üzerinde caydırıcı ve dondurucu etki yaratmaktadır.

Seyhan Avşar'ın HalkTV'de yayımlanan ve yukarıda aktarılan haberine ilişkin sahte bir erişim engeli kararı oluşturulmuş, ardından İstanbul Cumhuriyet Başsavcısı Akın Gürlek, bu habere ve gazetecinin sosyal medya paylaşımlarına dair toplam 17 URL adresi hakkında erişimin engellenmesi, içeriklerin yayından kaldırılması ve adının arama motorlarında bu içeriklerle ilişkilendirilmemesi talebinde bulunmuştur. Talep, **İstanbul 4. Sulh Ceza Hakimliği**nin **05.01.2024** tarih ve **2024/118** sayılı kararıyla kabul edilmiş, söz konusu 17 içerik hakkında üçlü koruma tedbiri uygulanmıştır. Kararda yalnızca “başvurucunun kişilik haklarını ihlal edici, kişisel verilerini işler nitelikte içerikler bulunduğu” ifadesine yer verilmiş; içeriklerin bağlamı, kamusal ilgiyi veya haber niteliği hakkında hiçbir değerlendirme yapılmamıştır. Sahte karar kullanımı sonrasında gelen bu geniş kapsamlı erişim engeli kararı, içerik kaldırma mekanizmalarının kötüye kullanıma riskini ve yargı yoluyla sansürün sistematik hale gelmesini gündeme getirmektedir.

Ekran Görüntüsü 82: İstanbul 5. Sulh Ceza Hakimliği tarafından yaptırım uygulanan haberler

Adalet Bakan Yardımcısı Ramazan Can'ın, görevi gereği katıldığı bir kamu etkinliği sırasında cep telefonundan “görevde yükselme sınavı” ile ilgili torpil taleplerine verdiği cevaplar sırasında kameraya yakalanmasına ilişkin iddiaları içeren 22 haber içeriği hakkında erişim engeli ve içeriklerin yayından kaldırılması talep edilmiştir. **Ankara 9. Sulh Ceza Hakimliği**, **05.01.2024** tarih ve **2024/198** sayılı kararıyla 20 URL adresi bakımından talebi kısmen kabul etmiştir. Kararın gerekçesinde, görüntülerin Ramazan Can'ın bilgisi ve rızası dışında, teknik araçlar kullanılarak şahsi cep telefonundan ekran içerikleri ile üçüncü kişilerle yaptığı haberleşmelerin kayda alındığı ve

bu kayıtların çeşitli medya organlarında, haber sitelerinde ve bireysel sosyal medya hesaplarında yayımlandığı belirtilmiştir. Ayrıca, olayla ilgili Ankara Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından yürütülen bir soruşturma bulunduğu ve söz konusu içeriklerin talep edenin kişilik haklarını ihlal ettiği gerekçesiyle erişim engeli ve yayından çıkarma kararı verilmiştir.

Ancak olayın niteliği itibarıyla, kamu gücü kullanan ve üst düzey bir bürokrat olan Adalet Bakan Yardımcısı'nın, kamusal kaynakların dağıtımında liyakat dışı uygulamalara dair iddiaların doğrudan içinde olduğu bir görüntüye ilişkin içeriklerin yalnızca haberleşme gizliliği veya kişilik hakları gerekçesiyle kaldırılması, **ifade özgürlüğü ve kamusal denetim işlevi** açısından ciddi sakıncalar doğurmaktadır. Görüntülerin hukuka aykırı elde edilip edilmediği elbette yargının konusu olabilir; ancak içeriğin **doğruluğu kamuya açık biçimde teyit edilmişse** ve haberin konusu **kamu görevlisinin kamu görevini kötüye kullandığına dair ciddi bir iddiaya dayanıyorsa**, bu tür içeriklerin doğrudan erişime engellenmesi ve yayından kaldırılması, **kamusal denetimin engellenmesi anlamına gelebilir**. Özellikle siyasetçilerin ve kamu yöneticilerinin görevleriyle ilgili davranışlarına ilişkin eleştiri ve haberlerin, Anayasa Mahkemesi ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi içtihatları çerçevesinde daha geniş ifade özgürlüğü koruması altında olduğu unutulmamalıdır.

Ekran Görüntüsü 83: Ankara 9. Sulh Ceza Hakimliği tarafından yaptırım uygulanan haberler

Adnan Oktar davasının istinaf aşamasına bakan Bölge Adliye Mahkemesi üyeleri ile başkan ve başsavcı vekilinin HSK kararnamesiyle görev yerlerinin değiştirilmesine ilişkin dört haber ve sosyal medya içeriği hakkında, görev yeri değiştirilen savcılardan Ali Parlar tarafından erişimin engellenmesi talebinde bulunulmuştur. **İstanbul Anadolu 10. Sulh Ceza Hakimliğinin 10.01.2024** tarih ve **2024/521** sayılı kararıyla talep kabul edilmiş; karar gerekçesinde söz konusu içeriklerde "eleştiri ve yorum sınırlarının aşıldığı" ve "eleştiri özgürlüğünün hakaret hakkını kapsamadığı" ifade edilmiştir. Ancak karar, hangi ifadelerin hakaret sayıldığına ya da hangi değerlendirmelerin eleştiri sınırını aştığına dair herhangi bir somut açıklama içermemektedir. Bu tür yüksek kamu ilgisi barındıran davaların yargı süreçleri ve yargı mensuplarının görev

değişiklikleri hakkındaki haberler, kamusal denetim çerçevesinde değerlendirilmelidir.

Ekran Görüntüsü 84: İstanbul Anadolu 10. Sulh Ceza Hakimliği tarafından erişime engellenen haber

Boğaziçi Üniversitesi Rektörü Naci İnci, üniversite bünyesindeki öğrenci ve akademisyenlere ait kişisel verilerin dışarıdan danışmanlık şirketlerine açıldığı iddiasını konu alan Cumhuriyet ve Yeniçağ gazetelerinde yayımlanan iki haber hakkında, kişilik haklarının ihlal edildiği gerekçesiyle erişim engeli talebinde bulunmuştur. **İstanbul 1. Sulh Ceza Hakimliği'nin 11.01.2024 tarih ve 2024/453 sayılı kararıyla** her iki haber içeriğine erişim engellenmiştir. Kararda, yalnızca söz konusu haberlerin talep edenin kişilik haklarını ihlal etme kastı taşıdığı yönünde kısa bir değerlendirme yapılmış; ancak iddianın içeriği, kamusal ilgisi ya da haberin doğruluğuna ilişkin herhangi bir somut gerekçeye yer verilmemiştir. Oysa üniversite bünyesindeki kişisel veri güvenliğine dair kamuoyuna yansıyan bu tür iddialar, kamu yararı açısından yüksek öneme sahiptir ve bu tür haberlerin basın özgürlüğü çerçevesinde değerlendirilmesi gerekir.

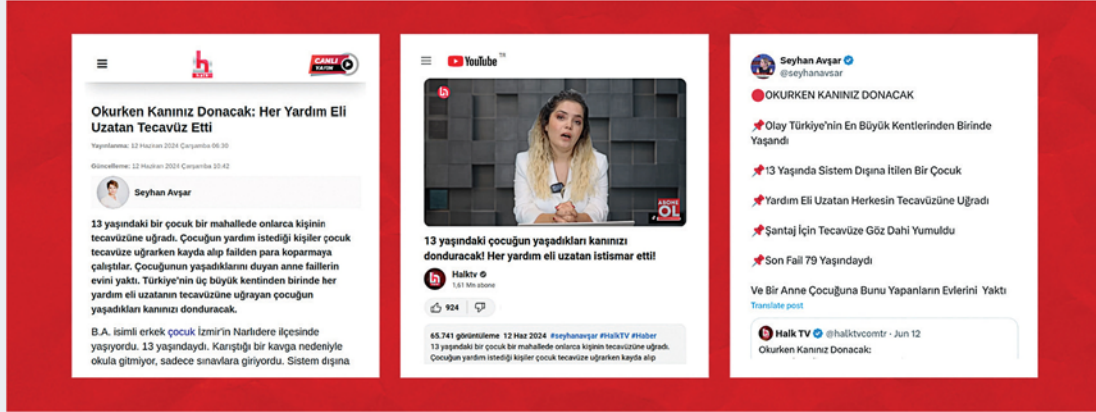
Ekran Görüntüsü 85: İstanbul 1. Sulh Ceza Hakimliği tarafından erişime engellenen haber

Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, Halk TV muhabiri Seyhan Avşar'ın gündeme getirdiği ve 13 yaşındaki bir erkek çocuğa yönelik cinsel istismar iddialarını konu alan haberler ve sosyal medya içeriklerine yönelik olarak erişimin engellenmesini talep etmiştir. **İzmir 7. Sulh Ceza Hakimliği, 14.06.2024** tarih ve **2024/5398** sayılı kararıyla, aralarında HalkTV, Gazete Duvar ve Yeniçağ gibi haber sitelerinde yayımlananların da bulunduğu toplam 47 haber ve sosyal medya içeriği hakkında erişim engeli kararı vermiştir. Kararda, talep edenin sıfatı veya yetkisi değerlendirilmeksizin, sadece İzmir Cumhuriyet Başsavcılığı'nın 14.06.2024 tarihli yazısına atıf yapılmış; içeriklerin "kişilik haklarını ihlal ettiği" ve "çocuğun üstün yararının gözetilmesi gerektiği" gerekçesiyle karar tesis edilmiştir. Ancak karar metninde, erişime engellenen içeriklerin hangi yönüyle **Bakanlığın** hangi kişilik haklarını ihlal ettiği veya çocuk yararının neden bu şekilde korunması gerektiğine ilişkin **somut bir değerlendirme** yer almamıştır.

Oysa çocuk istismarı iddiaları, doğrudan **kamusal denetim ve kamu yararı** kapsamında değerlendirilmesi gereken konular olup, ilgili haberlerde istismarın üstünün örtülmeye çalışıldığına ilişkin iddialar da gündeme gelmiştir. Bu çerçevede, haberlerin tümünden engellenmesi, çocuğun korunması amacıyla alınan tedbirin, kamu yararı gözetilmeden orantısız bir biçimde ifade özgürlüğüne müdahale sonucunu doğurmaktadır.

Ekran Görüntüsü 86: İzmir 7. Sulh Ceza Hakimliği tarafından erişime engellenen haberler

Türkiye'nin en büyük kamu bankası olan T.C. Ziraat Bankası A.Ş.'nin iştiraki Ziraat Girişim Sermayesi Yatırım Ortaklığı tarafından Simit Sarayı Yatırım ve Ticaret A.Ş.'nin %51 hissesinin satın alınmasına ve sonrasında şirketin ciddi zararlar ettiğine dair haber ve yorumlara yönelik olarak toplam 371 haber ve sosyal medya içeriği, **İstanbul 3. Sulh Ceza Hakimliğinin 11.07.2024** tarih ve **2024/6501 sayılı** kararıyla erişime engellenmiş ve içeriklerin yayından kaldırılmasına karar verilmiştir. Kararda, 5651 sayılı Kanun'un 9. maddesi aynen alıntılanmış ve erişim engeline konu edilen 371 URL adresine dair **tekil veya somut içerik değerlendirmesi yapılmamıştır**. Yalnızca, söz konusu içeriklerin "talep eden Simit Sarayı Yatırım ve Ticaret A.Ş.'nin ticari itibarını sarsıcı nitelikte haber ve yorumlar içerdiği" ifade edilmiştir. Kararın

gerekçesinde, içeriklerin hangi yönüyle ticari itibarı zedelediğine veya hangi haber veya içeriklerin hangi sebeplerle ihlal teşkil ettiğine dair ayrıntılı bir açıklama bulunmamaktadır. Bu durum, **kamusal kaynakların kullanımıyla yapılan bir satın alma işleminin denetlenebilirliği** açısından ifade özgürlüğüne yönelik orantısız bir müdahale niteliği taşımaktadır.

Ekran Görüntüsü 87: İstanbul 3. Sulh Ceza Hakimliği tarafından yaptırım uygulanan haberler

Ekran Görüntüsü 88: İstanbul 3. Sulh Ceza Hakimliği tarafından yaptırım uygulanan haberler

CHP Karabük Milletvekili Cevdet Akay'ın gündeme getirdiği, Ziraat Bankası Yönetim Kurulu üyelerinin 2020 yılında kurduğu bir şirkete yalnızca 10 gün sonra yine Ziraat Bankası tarafından 10 milyon TL kredi verildiği iddiasını içeren sekiz haber içeriği, Ziraat Bankası A.Ş.'nin talebi üzerine, **İstanbul Anadolu 6. Sulh Ceza Hakimliği**nin **01.03.2024** tarih ve **2024/2101** sayılı kararıyla erişime engellenmiş, içeriklerin yayından kaldırılmasına ve banka adıyla arama motorlarında ilişkilendirilmemesine hükmedilmiştir. Kararda, haberlerde "5411 sayılı Bankacılık Kanunu'nda yasaklanan ve kabahat olarak tavsif edilen fiillerin talep eden Banka yöneticilerine isnat edildiği" ve

içerikte adı geçen kişinin Ziraat Bankası Yönetim Kurulu üyesi olmadığı, bu nedenle iddiaların görünür gerçekliğe aykırı olduğu ifade edilmiştir. Bu gerekçelerle, haberlerde kişilik haklarının ilk bakışta ihlal edildiği kanaatine varılarak erişim engeli ve yayından çıkarma kararı verilmiştir. Ancak haberlerin içeriğinde kamu kaynaklarının kullanımı ve kamu görevlilerinin sorumluluğu gibi **kamusal denetim işlevi açısından önemli iddialar** yer almasına rağmen, bu hususlara ilişkin **herhangi bir ifade özgürlüğü değerlendirmesi yapılmamıştır**.

Ekran Görüntüsü 89: İstanbul Anadolu 6. Sulh Ceza Hakimliği tarafından yaptırım uygulanan haberler

Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanı Murat Kurum'un, Emlak Konut GYO Genel Müdürü Cengiz Erdem'in görevine son vererek yerine 6 Şubat depremlerinde çadır sattığı için kamuoyunun tepkisini çeken Kızılay yönetim kurulu üyesi Yasir Yılmaz'ı atamasına ilişkin toplam dört haber içeriği, **İstanbul 9. Sulh Ceza Hakimliğinin 18.07.2024 tarih ve 2024/7742 sayılı kararıyla erişime engellenmiştir**. Kararda yalnızca talep eden Yasir Yılmaz'ın **kişilik haklarının ihlal edildiği** ifade edilmiş;

Ekran Görüntüsü 90: İstanbul 9. Sulh Ceza Hakimliği tarafından erişim engellenen haber

kamusal tartışma konusu olan atamaya ve haberlerin ifade özgürlüğü boyutuna dair herhangi bir değerlendirme yapılmamıştır.

HSK Teftiş Kurulu Başkanı Osman Nuri Yiğit, komşularının kendisini CİMER'e şikâyet ettiğine ve aralarında süregelen hukuki anlaşmazlıklara ilişkin iki haber ve üç sosyal medya (X) içeriği hakkında erişimin engellenmesi talebinde bulunmuştur. Talep, **Ankara 2. Sulh Ceza Hakimliği**nin **28.07.2024** tarih ve **2024/9081** sayılı kararıyla, söz konusu içeriklerin kişilik haklarını ihlal eder nitelikte olduğu gerekçesiyle kabul edilmiştir. Kararda, haber ve paylaşımların kamu yararı taşıyıp taşımadığı ya da eleştiri ve ifade özgürlüğü kapsamında değerlendirilip değerlendirilemeyeceği konusunda herhangi bir somut analiz yer almamaktadır.

Ekran Görüntüsü 91: Ankara 2. Sulh Ceza Hakimliği tarafından erişim engellenen haber

Cumhuriyet yazarı Barış Pehlivan'ın, HSK Teftiş Kurulu Başkanı Osman Nuri Yiğit'in komşusuyla yaşadığı kavgayı konu alan "Köpeğin havlamasından rahatsız olan başkan" başlıklı köşe yazısı ve bu yazıya ilişkin altı haber içeriği, kişilik hakları ihlali

Ekran Görüntüsü 92: Ankara 3. Sulh Ceza Hakimliği tarafından erişim engellenen haberler

gerekçesiyle, **Ankara 3. Sulh Ceza Hakimliğinin 30.07.2024** tarih ve **2024/11069 sayılı** kararıyla erişime engellenmiştir. Kararda, kamu görevi yürüten bir üst düzey yargı mensubu hakkındaki eleştirilerin kamusal denetim işlevi kapsamında olup olmadığına ilişkin herhangi bir değerlendirmeye yer verilmemiştir.

Turkuvaz Medya Grubu CEO'su ve Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın damadının kardeşi Serhat Albayrak, daha önce erişime engellenen içeriklerle **aynı** olduğu gerekçesiyle, organize suç örgütü lideri Sedat Peker'in Borsa İstanbul ve Sermaye Piyasası Kurulu (SPK) ile ilgili iddialarını içeren ve kendi adının geçtiği içeriklerin yeniden erişime engellenmesini talep etmiştir. İlk olarak, **İstanbul Anadolu 3. Sulh Ceza Hakimliğinin 06.09.2022** tarih ve **2022/6746** sayılı kararıyla bu içeriklere erişim engellenmiş ve içeriklerin yayından kaldırılmasına hükmedilmişti. Bu karar sonrasında Serhat Albayrak, aynı içerikte olduğunu öne sürdüğü ve aralarında HalkTV, Artı Gerçek ve Yeniçağ'ın haberleri de yer alan 58 yeni haber hakkında da Erişim Sağlayıcıları Birliği

Ekran Görüntüsü 93: ESB tarafından erişim engellenen paylaşım

Ekran Görüntüsü 94: ESB tarafından erişim engellenen haberler

(ESB) başvuruda bulunmuştur. **ESB, 14.08.2024** tarih ve **2024/189** sayılı kararıyla, aralarında akademisyen Yaman Akdeniz'in X (Twitter) paylaşımının da bulunduğu 11 URL adresinin daha önceki kararlar aynı içerikte olduğuna kanaat getirerek erişimlerinin engellenmesine ve içeriklerin yayından kaldırılmasına karar vermiştir.

Diyarbakır'ın Silvan ilçesinde 1992-1993 yıllarında 31 yurttaşın sokak ortasında infaz edilmesiyle ilgili Hizbullah terör örgütü üyeleri İhsan Baran ve Metin Avut hakkında açılan kamu davasının zaman aşımı nedeniyle düşmesine ve HÜDA-PAR Genel Başkanı Zekeriya Yapıcıoğlu'nun da adının geçtiği sürece ilişkin sekiz haber içeriği hakkında erişimin engellenmesi talebinde bulunulmuştur. İlk başvuru **Bakırköy 4. Sulh Ceza Hakimliği'nin 20.08.2024** tarih ve **2024/7535** sayılı kararıyla reddedilmiştir. Ancak yapılan itiraz sonucunda **Bakırköy 5. Sulh Ceza Hakimliği, 22.08.2024** tarih ve **2024/5668** sayılı kararıyla, söz konusu haber içeriklerinde "eleştiri sınırlarını aşan, lekelenmeme hakkı ile masumiyet karinesini ihlal edici nitelikte ifadeler" bulunduğu gerekçesiyle erişim engeli kararı vermiştir. İlk aşamada yargı organınca ifade özgürlüğü kapsamında değerlendirilmiş olan içeriklerin, yalnızca itiraz üzerine yargı çevresinde kapı komşusu bir sulh ceza hakimliğince ters yönde değerlendirilerek erişime engellenmesi, kamuoyunun ağır insan hakları ihlallerine ve cezasızlık sorununa ilişkin bilgi edinme hakkı açısından **kritik önemdeki** haberlerin yayımı konusunda **caydırıcılık yaratan çelişkili uygulamalara** işaret etmektedir.

Ekran Görüntüsü 95: Bakırköy 5. Sulh Ceza Hakimliği tarafından erişim engellenen haber

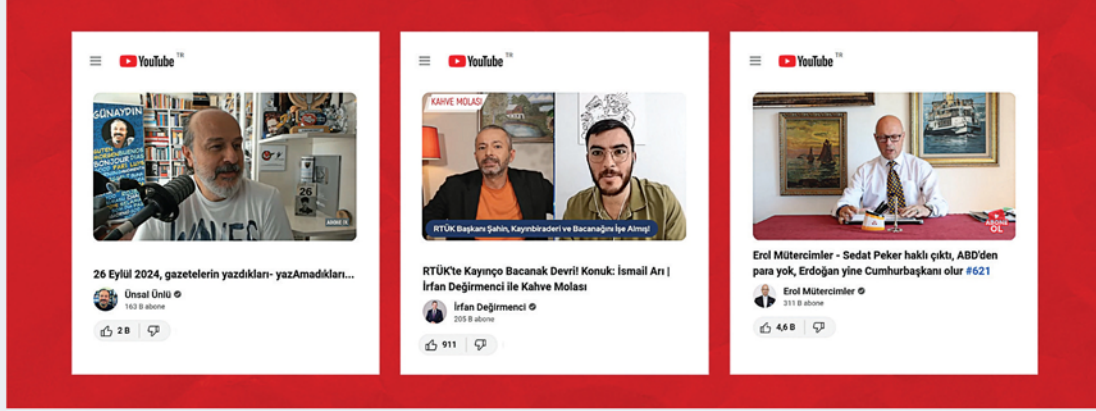

Radyo ve Televizyon Üst Kurulu ("RTÜK") Başkanı Ebubekir Şahin'in, bacanağını, kayınbiraderini ve eşinin yakın arkadaşını kuruma işe aldığı yönündeki iddiaları konu alan toplam 31 haber içeriği hakkında erişimin engellenmesi, içeriklerin yayından kaldırılması ve adının bu içeriklerle arama motorlarında ilişkilendirilmemesi talebinde bulunulmuştur. Talep, **Ankara 8. Sulh Ceza Hakimliği'nin 28.09.2024** tarih ve **2024/8584** sayılı kararıyla kabul edilmiş; ilgili içerikler hakkında erişim engeli, yayından kaldırma ve arama motoru çıktılarında çıkarma tedbirlerine hükmedilmiştir.

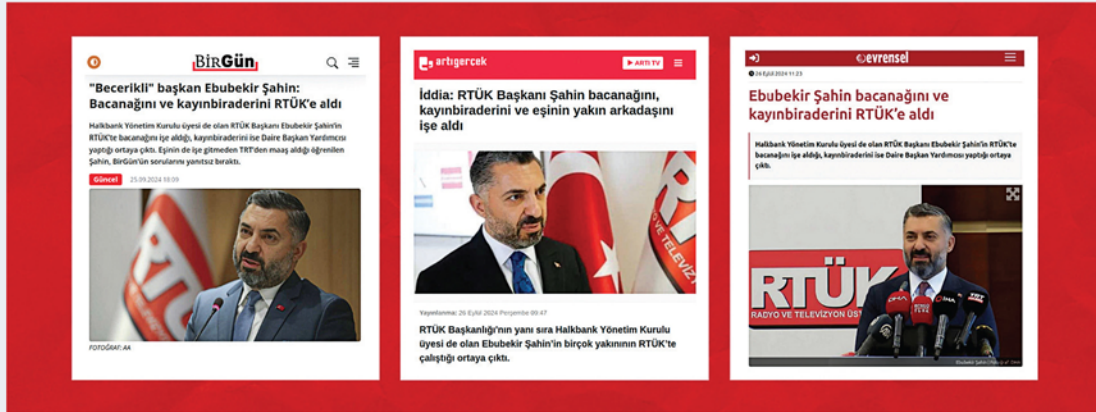
Hakimlik kararında soyut ve gerekçesiz ifadelerle yalnızca içeriklerin "talep edilen kişilik haklarını ihlal edici nitelikte olduğu" ve "içeriklerdeki amacın eleştiriden

çok talep edeni hedef aldığı” belirtilmiş; üst düzey bir kamu görevinde bulunan RTÜK Başkanı hakkındaki iddiaların doğruluğuna veya kamusal yarara dair hiçbir değerlendirme yapılmamıştır.

Ekran Görüntüsü 96: Ankara 8. Sulh Ceza Hakimliği tarafından yaptırım uygulanan paylaşımlar

Ekran Görüntüsü 97: Ankara 8. Sulh Ceza Hakimliği tarafından yaptırım uygulanan haberler

İstanbul Anadolu Cumhuriyet Başsavcısı İsmail Uçar'ın, adliyedeki yolsuzluk ve rüşvet iddialarını içeren raporunu Hâkimler ve Savcılar Kuruluna (“HSK”) iletilmesiyle ilgili 33 haber içeriği, Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın oğlu Bilal Erdoğan'ın talebi üzerine **İstanbul 9. Sulh Ceza Hakimliğinin 02.09.2024** tarih ve **2024/8807** sayılı kararıyla erişime engellenmiştir. Kararda, erişime engellenen içeriklerin hangileri olduğu, ne şekilde kişilik haklarını ihlal ettiği gibi somut bir değerlendirme yapılmaksızın yalnızca ‘talep edenin kişilik haklarının ilk bakışta açıkça ihlal edildiği’ şeklinde genel bir gerekçeye yer verilmiştir.¹⁶⁸ Dolayısıyla, bir çok örnekte olduğu gibi, kamuoyunu ya-

¹⁶⁸ Aynı konuda daha önce de benzer içerikler hakkında İstanbul'daki farklı sulh ceza hakimlikleri tarafından erişim engelleme kararları verilmişti. Bu kararlar, İstanbul 1. Sulh Ceza Hakimliğinin 13.11.2023 tarihli ve

kından ilgilendiren, adliyedeki sistematik rüşvet iddialarını konu alan ve kamusal denetim işlevi taşıyan haberlerin, yalnızca soyut ve gerekçesiz değerlendirmelerle erişime engellenmiştir.

Ekran Görüntüsü 98: İstanbul 9. Sulh Ceza Hakimliği tarafından erişime engellenen haberler

AKP İzmir İl Başkanı Bilal Saygılı'nın, hakkında Fethullah Gülen'i ziyaret ettiğine dair iddiaları yayımlanan 76 haber ve köşe yazısının erişime engellenmesi talebi, **İzmir 4. Sulh Ceza Hakimliğinin 09.02.2024** tarih ve **2024/1829** sayılı kararıyla kabul edilmiştir. Kararda, talep eden hakkında yürütülen soruşturmanın takipsizlik kararıyla sonuçlandığı belirtilmiş, bu nedenle söz konusu içeriklerin haber niteliğini yitirdiği gerekçesiyle erişimin engellenmesine hükmedilmiştir.

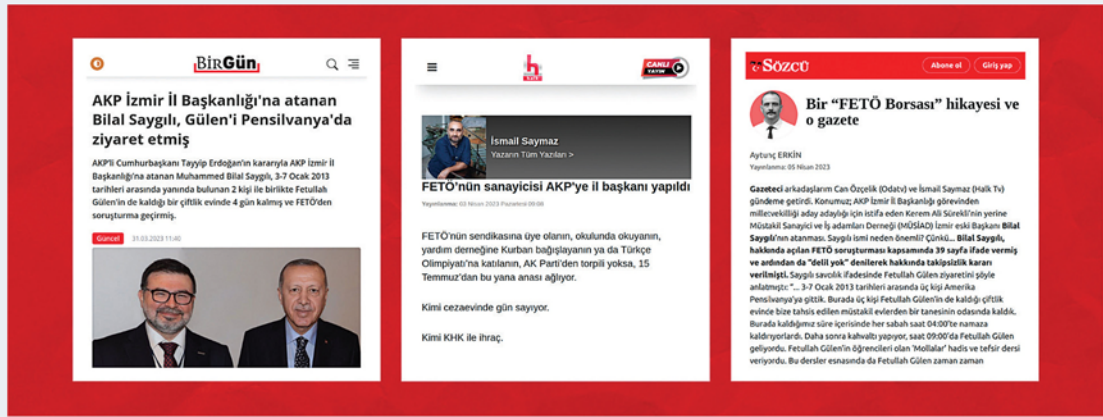
Ekran Görüntüsü 99: İzmir 4. Sulh Ceza Hakimliği tarafından erişime engellenen haberler

2023/7691 sayılı, İstanbul 5. Sulh Ceza Hakimliğinin 16.11.2023 tarihli ve 2023/10925 sayılı, İstanbul 4. Sulh Ceza Hakimliğinin 19.11.2023 tarihli ve 2023/9359 sayılı, İstanbul 1. Sulh Ceza Hakimliğinin 01.11.2023 tarihli ve 2023/8193 sayılı, İstanbul 4. Sulh Ceza Hakimliğinin 15.11.2023 tarihli ve 2023/10951 sayılı ve İstanbul 6. Sulh Ceza Hakimliğinin 04.12.2023 tarihli ve 2023/11826 sayılı kararlardır.

Bilal Saygılı, hakkında Fethullah Gülen'i ziyaret ettiğine dair yayımlanan aynı konulu 23 haber ve içeriğin daha erişime engellenmesini talep etmiştir. **İzmir 2. Sulh Ceza Hakimliği'nin 21.02.2024 tarih ve 2024/1788 sayılı kararıyla talep reddedilmiş, ancak yapılan itiraz üzerine İzmir 3. Sulh Ceza Hakimliği'nin 28.02.2024 tarih ve 2024/1948 sayılı kararıyla söz konusu içeriklerin erişime engellenmesine ve yayından kaldırılmasına hükmedilmiştir.** İtiraz kabul edilirken, İzmir 2. Sulh Ceza Hakimliği kararının neden kaldırıldığı açıklanmamış, talebe konu haberlerde kişilik haklarına saldırı mahiyetinde gerçek dışı ifadelerin bulunduğu, talep edeni zan altında bırakacak nitelikte ifadelerin kullanıldığı, haber verme özgürlüğünün sınırlarının aşıldığı belirtilmiş fakat BirGün, HalkTV ve Sözcü gibi haber sitelerinde yayınlanan haberler ve iddialar bakımından herhangi bir değerlendirme yapılmamıştır.

Ekran Görüntüsü 100: İzmir 3. Sulh Ceza Hakimliği tarafından yaptırım uygulanan haberler

İŞİD'in 05.06.2015 tarihinde Diyarbakır İstasyon Meydanı'nda gerçekleştirdiği bombalı saldırıyla ilgili yargılanan polislere beraat kararı veren hâkim Gülsüm Akkoyun, Diyarbakır Barosu'nun kendisini Hâkimler ve Savcılar Kuruluna ("HSK")

Ekran Görüntüsü 101: Sakarya 2. Sulh Ceza Hakimliği tarafından erişime engellenen haberler

şikâyet ettiğine dair yayımlanan altı haberin kişilik haklarını ihlal ettiğini öne sürerek içeriklerin erişime engellenmesini talep etmiştir. Talep, **Sakarya 2. Sulh Ceza Hakimliğinin 20.02.2024** tarih ve **2024/1671** sayılı kararıyla kabul edilmiştir. Kararda, haberlerde geçen altı URL adresine ilişkin herhangi bir somut ya da tekil değerlendirme yapılmamış, yalnızca “içeriklerinde başvuranın adının ve soyadının açık bir şekilde yer aldığı” şeklinde genel bir gerekçeye yer verilmiştir.

AKP Sur İlçe Başkanı Davut Yıldız ile amcasının oğlu ve Sur Belediyesi Fen İşleri Müdürü Mehmet Yıldız, AFAD’ın Diyarbakır’daki depremzedelere yönelik hazırladığı yardım kolilerini kendi akrabalarına dağıttıkları yönündeki iddiaları konu alan toplam 33 haber ve sosyal medya içeriğinin erişime engellenmesi talebinde bulunmuştur. **Diyarbakır 4. Sulh Ceza Hakimliğinin 05.03.2024** tarih ve **2024/1957** sayılı kararıyla talep kısmen kabul edilmiş, yalnızca iki haber etiketinin (<https://alevinet12.com/tag/kolileri/> ve <https://gazetepatika22.com/tag/afad>) talep edenlerle ilgisi olmadığı gerekçesiyle erişimin engellenmesi talebi reddedilmiştir. Kararda, kalan 31 içerik hakkında ise “başvuranın mesleki ve şahsi itibarının doğrudan hedef alındığı ve kişilik haklarını ihlal edici nitelikte olduğu” yönünde genel geçer ifadeler kullanılmış, içeriklere dair herhangi bir somut veya tekil değerlendirme yapılmamıştır.

Ekran Görüntüsü 102: Diyarbakır 4. Sulh Ceza Hakimliği tarafından erişime engellenen haberler

Hakkında rüşvet, ihaleye fesat karıştırma ve yolsuzluk suçlarından kesinleşmiş hapis cezası bulunan AKP’li Hilal Belde Belediyesi Başkanı Cevher Benek, onlarca kişiyi dolandırdığına ilişkin iddiaları içeren dört haber ve bir YouTube videosunun kişilik haklarına “ağır taciz” oluşturduğunu ileri sürerek erişimin engellenmesini talep etmiştir. **Uludere Sulh Ceza Hakimliğinin 11.03.2024** tarih ve **2024/84** sayılı kararıyla içerikler erişime engellenmiştir. Kararda, içeriklerin talep edenin kişilik haklarını zedelediği ve “maddi ve manevi zarar verdiği” belirtilmiş, söz konusu beş içeriğe ilişkin herhangi bir tekil değerlendirmeye ise yer verilmemiştir.

Tekirdağ Cumhuriyet Savcısı Arif Demir, konkordato komiserlerinin bazı savcılarının da içinde bulunduğu kişilerin örgütlü biçimde yargı içinde faaliyet göstererek görevi kötüye kullandıklarına ve yargıya müdahale ettiklerine ilişkin iddialar üzerine Hakimler ve Savcılar Kuruluna (HSK) yapılan şikayetleri konu alan 12 haber ve sosyal medya içeriğinin erişime engellenmesini talep etmiştir. Talep, **Tekirdağ 1. Sulh Ceza Hakimliğinin 19.03.2024** tarih ve **2024/1171** sayılı kararıyla kabul edilmiştir. Kararda, söz konusu içeriklere dair herhangi bir somut veya ayrı ayrı değerlendirme yapılmamış; yalnızca içeriklerin “kişilik haklarına saldırı niteliğinde olduğu anlaşılmakla” erişimin engellenmesine hükmedilmiştir. Bu tür soyut gerekçelerle alınan kararlar, yargı mensupları hakkındaki ciddi iddiaların kamusal denetimden muaf tutulması ve ifade özgürlüğünün ölçsüz biçimde sınırlandırılması riskini beraberinde getirmektedir.

AKP Elazığ Yazıkönak Belediye Başkan Adayı Aydın Ayaz, 2016–2019 yılları arasında yürüttüğü belediye başkanlığı döneminde belediyeyi zarara uğrattığı yönündeki iddialar ile ilgili müfettişlerin “görevin kötüye kullanıldığı” yönündeki raporuna rağmen Elazığ Valiliği tarafından herhangi bir işlem yapılmadığına dair üç haberin erişime engellenmesini talep etmiştir. Talep, **Elazığ 2. Sulh Ceza Hakimliğinin 22.03.2024** tarih ve **2024/1614** sayılı kararıyla kabul edilmiştir. Kararda, talep konusu içeriklerin Valilikçe yapılan soruşturma izni verilmemesi ve Elazığ Cumhuriyet Başsavcılığınca yürütülen soruşturmada takipsizlik kararı verilmiş olması gerekçesiyle erişimin engellenmesine hükmedildiği belirtilmiştir. Hakimlik kararında soruşturma izni verilmemesi ve takipsizlik kararı gerekçe gösterilmiş olsa da bu durum haberlerin yayınlandığı tarihte iddiaların dayandığı müfettiş raporlarının tamamen asılsız olduğu anlamına gelmez.

Ekran Görüntüsü 105: Elazığ 2. Sulh Ceza Hakimliği tarafından erişime engellenen haberler

BirGün Gazetesi muhabiri İsmail An'ın 2020 yılında camiye çevrilen Kariye'nin açılışının üç yıldır ertelendiğini ve restorasyonun AKP İstanbul il yönetiminin eski yöneticisi Sevilay Tuncer'in eşinin sahibi olduğu şirket tarafından yürütüldüğünü

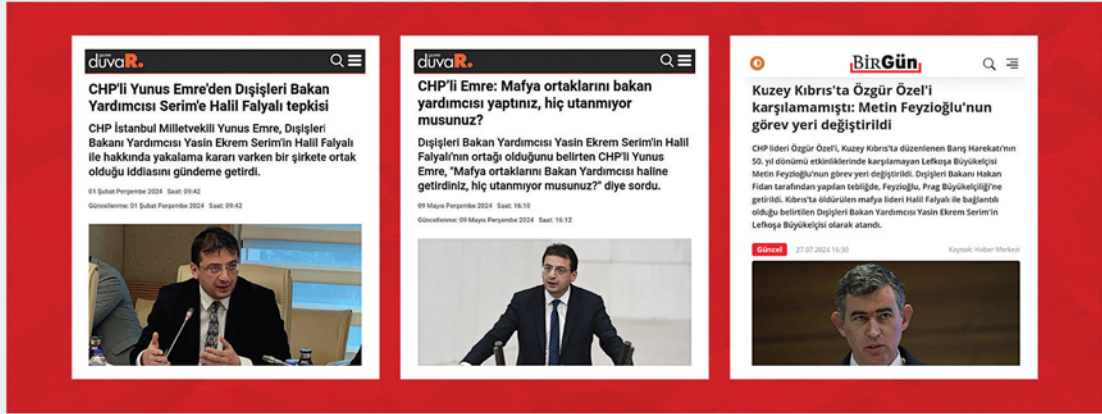
Ekran Görüntüsü 106: İstanbul 5. Sulh Ceza Hakimliği tarafından yaptırım uygulanan haber

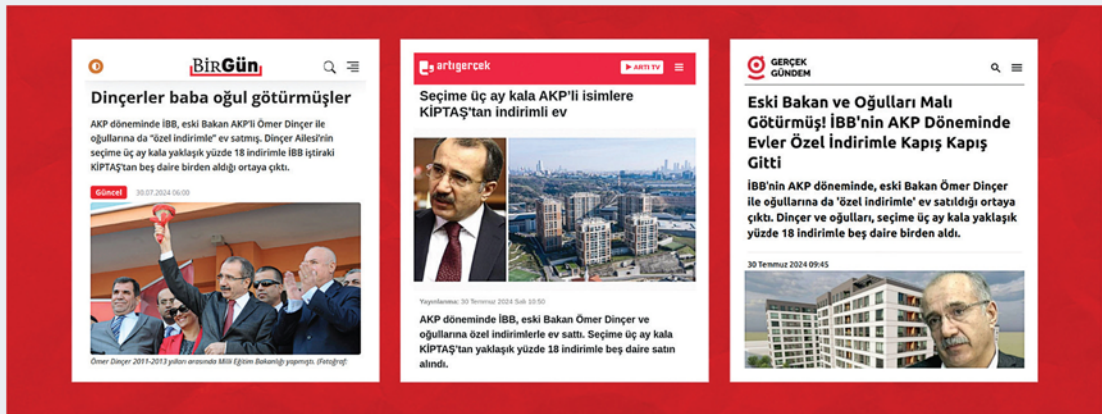
aktardığı haber içeriği hakkında, Tuncer tarafından erişimin engellenmesi ve içeriğin yayından kaldırılması talebinde bulunulmuştur. **İstanbul 5. Sulh Ceza Hakimliğinin 29.03.2024 tarih ve 2024/3306 sayılı kararıyla talep kabul edilmiş, kararda Sevilay Tuncer hakkında konuya ilişkin verilmiş bir takipsizlik kararına atıfla haber içeriğinin kişilik haklarını ihlal ettiği belirtilmiştir.** Ancak söz konusu içerik, kamu kaynaklarıyla finanse edilen bir restorasyon sürecine ve bu sürecin siyasal bağlantıları olan şirketlerle ilişkilendirilmesine dair olup, kamusal denetim işlevi kapsamında değerlendirilebilecek niteliktedir. Bu nedenle yalnızca takipsizlik kararına dayanılarak erişim engellenmesi karar verilmesi ifade özgürlüğü ve basın denetim işlevi bakımından sorunlu olmakla birlikte haberde yer alan iddiaların gerçek olmadığı anlamına da gelmemektedir.

Kadir Topbaş'ın istifasının ardından İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığı görevini üstlenen Mevlüt Uysal döneminde, KİPTAŞ'ın 5. Levent projesinin Güzeltepe etabından eski Millî Eğitim ve Çalışma Bakanı Ömer Dinçer ile oğullarına ucuza daire

Ekran Görüntüsü 107: İstanbul Anadolu 4. Sulh Ceza Hakimliği tarafından yaptırım uygulanan haberler

Ekran Görüntüsü 108: İstanbul Anadolu 4. Sulh Ceza Hakimliği tarafından yaptırım uygulanan haberler

satıldığına ilişkin aralarında BirGün, Gazete Duvar, Artı Gerçek ve Gerçek Gündem gibi medya organlarının haberlerinin de bulunduğu altı URL adresi, **İstanbul Anadolu 4. Sulh Ceza Hakimliği**nin **02.08.2024** tarih ve **2024/8646** sayılı kararıyla erişime engellenmiş ve içeriklerin yayından kaldırılmasına hükmedilmiştir. Kararda, haber içeriklerinin basın ve İnternet yayın özgürlüğü sınırlarını aştığı, keyfi nitelik taşıdığı ve kişilerin şeref ve onurunu zedeleyici şekilde kişilik haklarını ihlal ettiği ifade edilmiştir.

Cumhuriyet gazetesinde yayımlanan “Uyanık şeyh arsayı böyle pazarladı; Mehdi gelecek, değerlendirilecek” başlıklı haberde, Konya’da yaşayan Nuri Köroğlu’nun cemaatine yüksek fiyattan arsa sattığı, Umre için turizm şirketi kurarak bağışları yönlendirdiği, Suriyeli bir boyacıyı “cinci” olarak tanıtip para karşılığında dua okuttuğu ve içinde konyak bulunan bitkisel ilacı vakıf aracılığıyla sattığı iddialarına yer verilmiştir. Haber, Nuri Köroğlu’nun başvurusu üzerine **Konya 2. Sulh Ceza Hakimliği**nin **27.09.2024** tarih ve **2024/6037** sayılı kararıyla erişime engellenmiştir. Kararda, sadece haberde başvurusunun adı, soyadı ve fotoğraflarının yer aldığı ve habere konu soruşturmanın takipsizlikle sonuçlandığı belirtilmiştir.

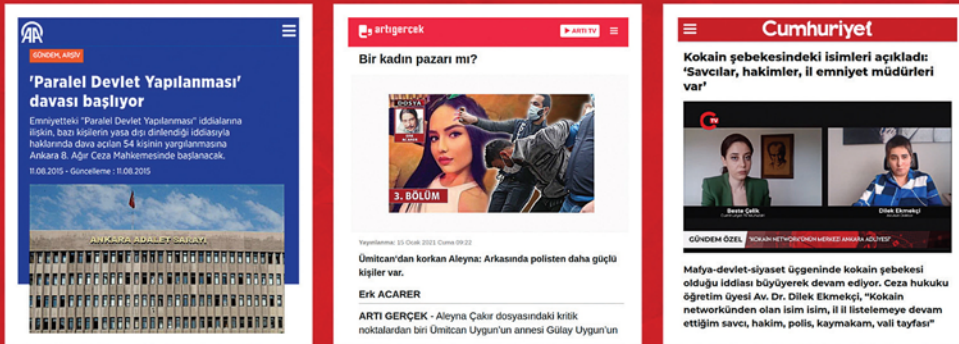
Ekran Görüntüsü 109: Konya 2. Sulh Ceza Hakimliği tarafından erişime engellenen haber

FETÖ’ye yardım suçlamasıyla 5 yıl hapis cezası alan Azerbaycanlı iş insanı Mübariz Mansimov Gurbanoğlu hakkında, kardeşi Marif Mansimov tarafından Sezgin Baran Korkmaz ile ilişki kurduğu iddiasıyla “nitelikli dolandırıcılık” ve “güvenin kötüye kullanılması” suçlamalarıyla yapılan şikâyet üzerine açılan soruşturma dosyasında takipsizlik kararı verilmiştir. Gurbanoğlu’nun konuya ilişkin 10 haber ve YouTube içeriği hakkında erişimin engellenmesi ve içeriklerin yayından kaldırılması talebi, **Bakırköy 3. Sulh Ceza Hakimliği**nin **12.01.2024** tarih ve **2024/322** sayılı kararıyla kabul edilmiştir.

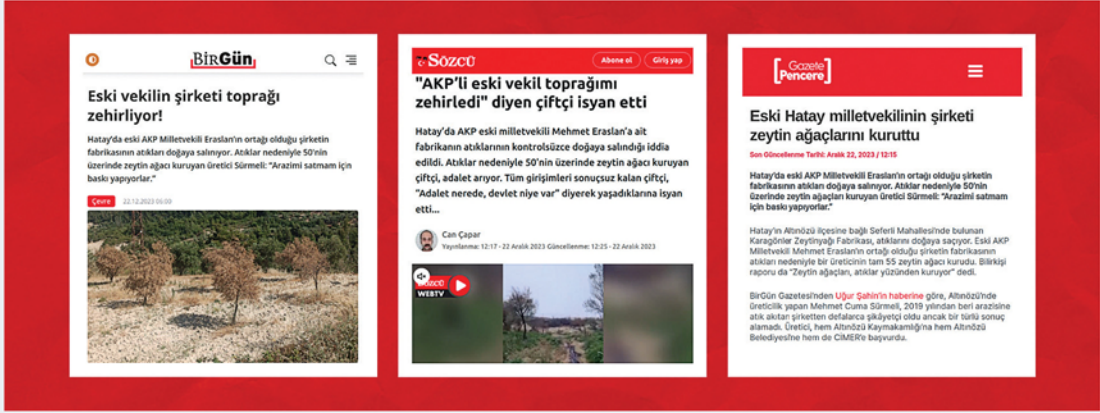

Eski Emniyet Genel Müdürlüğü İstihbarat Daire Başkanı Koray Öner, hakkında yer alan toplam 266 haber, sosyal medya içeriği ve YouTube videosunun kişilik haklarını ihlal ettiği gerekçesiyle erişimin engellenmesi ve içeriklerin yayından kaldırılması talebinde bulunmuştur. **Ankara 7. Sulh Ceza Hakimliğinin 21.05.2024 tarih ve 2024/5570 sayılı kararıyla talep kabul edilmiştir.** Kararda, “sarf edilen ifadelerin talep edenin kişilik haklarını ihlal ettiği sonucuna varıldığı” ve hakkında daha önce de benzer gerekçelerle erişim engeli kararları verildiği ifade edilmiştir. Ayrıca talep eden hakkında Ankara Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından takipsizlik kararı verildiği belirtilmiştir. Ancak erişimi engellenen ve aralarında Anadolu Ajansı, Artı Gerçek ve Cumhuriyet’in de haberleri yer alan 266 URL adresinde hangi içerik, ifade ya da görselin kişilik hakkı ihlali oluşturduğu belirtilmemiş, içeriklerin hiçbirini için somut veya tekil bir değerlendirme yapılmamıştır.

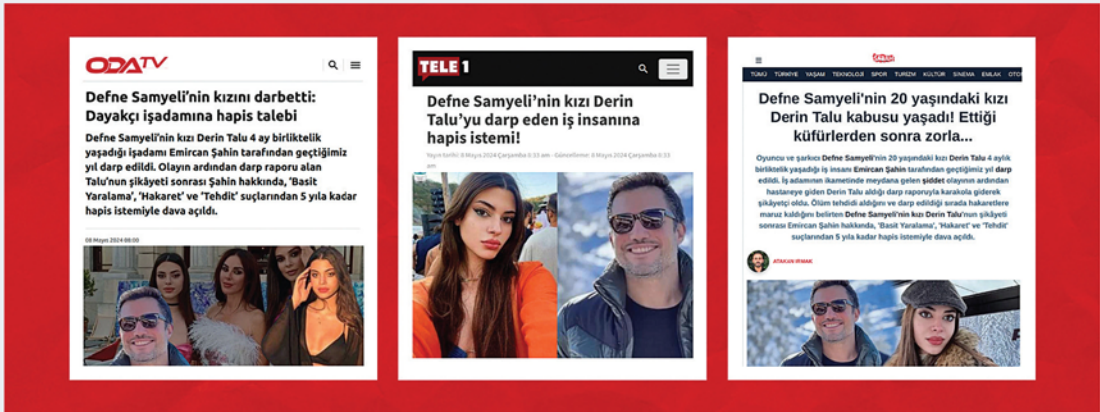
Eski AKP'li milletvekili Mehmet Eraslan, Hatay'ın Altınözü ilçesinde ortağı olduğu fabrikanın atıkları nedeniyle birçok zeytin ağacının kuruduğu ve üreticinin yaptığı resmi şikâyetlerin sonuçsuz kaldığı iddialarına ilişkin 13 haber içeriğinin erişime engellenmesini talep etmiştir. Talep, **Altınözü Sulh Ceza Hakimliğinin 03.01.2024** tarih ve **2024/9** sayılı kararıyla kabul edilmiştir. Kararda, Altınözü Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından verilen takipsizlik kararına ve Çevre ve Şehircilik Bakanlığının A665043 numaralı tutanağına ayrıntılı şekilde atıf yapılmış, ayrıca konuya ilişkin devam eden bir hukuk davası bulunduğu belirtilmiştir. Bu hususlar dikkate alınmadan, içeriklerde suçlayıcı ve yoruma dayalı ifadeler kullanıldığı ve bunun talep edenin kişilik haklarını ihlal ettiği gerekçesiyle erişimin engellenmesine karar verilmiştir.

Ekran Görüntüsü 112: Altınözü Sulh Ceza Hakimliği tarafından erişime engellenen haberler

Defne Samyeli'nin kızı Derin Talu'yu darp eden iş insanı Emircan Şahin, hakkında yayımlanan 13 haber içeriğinin erişime engellenmesini talep etmiştir. Talep, ilk olarak **İstanbul 1. Sulh Ceza Hakimliğinin 10.05.2024** tarih ve **2024/3972** sayılı

Ekran Görüntüsü 113: İstanbul 2. Sulh Ceza Hakimliği tarafından erişime engellenen haberler

kararıyla reddedilmiştir. Ancak Şahin'in itirazı üzerine, **İstanbul 2. Sulh Ceza Hakimliği**nin **22.05.2024** tarih ve **2024/10307** sayılı kararıyla talep konusu tüm içeriklerin erişime engellenmesine hükmedilmiştir. Kararda, "talep edenin isminin açıkça yazılması ile talep edenin açıkça kişilik haklarını ihlal edici nitelikte ve ilk bakışta hukuka aykırılık unsurunun bulunduğu" ifade edilmiştir. Ancak, talep edenin mağdur değil, kadına yönelik şiddet faili olduğuna ilişkin herhangi bir değerlendirmeye yer verilmemiştir.

Kahramanmaraş depremlerinde, inşa ettiği binaların yıkılmasıyla gündeme gelen AKP'li Nurdağı Belediye Meclis Üyesi ve İmar Komisyonu Başkanı Müteahhit Yunus Kaya'nın yurtdışına kaçmaya çalışırken Mersin'de yakalandığı ve Kaya'yı Mersin'e İçişleri Bakanlığı Hukuk Müşaviri Seyfullah Ordueri'nin götürdüğü iddialarını aktaran altı haber içeriği hakkında Ordueri, içeriklerin erişime engellenmesi ve yayından kaldırılması talebinde bulunmuştur. Talep, **Ankara 3. Sulh Ceza Hakimliği**nin **06.06.2024** tarih ve **2024/8135** sayılı kararıyla kabul edilmiştir. Kararda, içeriklere dair tekil bir değerlendirme yapılmaksızın, haberlerde talep edenin adının kullanılması suretiyle itibarı zedeleyici ifadeler bulunduğu ve haber verme hürriyetinin aşıldığı gerekçesiyle erişimin engellenmesine hükmedilmiştir.

Ekrans Görüntüsü 114: Ankara 3. Sulh Ceza Hakimliği tarafından yaptırım uygulanan haberler

İstanbul Anadolu Başsavcılığında görevli savcı Şaben Bağnaçık hakkında cinsel istismar suçundan yargılandığı iddialarına ilişkin 20 haber içeriği, talebi üzerine **İstanbul 7. Sulh Ceza Hakimliği**nin **07.06.2024** tarih ve **2024/6325** sayılı kararıyla erişime engellenmiş ve içeriklerin yayından kaldırılmasına hükmedilmiştir. Kararda, Bağnaçık'ın yargılandığı davadan beraat ettiği ve haber içeriklerinin mesleki görevini olumsuz etkilediği belirtilerek kişilik haklarını ihlal edecek unsurların ilk bakışta tespit edildiği ifade edilmiştir. Ancak aralarında Diken ve T24 gibi haber sitelerine ait içeriklerin de yer aldığı URL'lerde yalnızca yargılama sürecine dair olgusal bilgi aktarımı yapıldığı dikkate alınmamıştır.

Hollanda Lahey Eğitim Ataşesi olarak görev yapan Doç. Dr. Niyazi Kaya'nın yerine eşi Doç. Dr. Miyase Koyuncu Kaya'nın atandığına ilişkin HalkTV haberi, Miyase Koyuncu Kaya'nın başvurusu üzerine kişilik haklarının ihlal edildiği gerekçesiyle **Ankara 8. Sulh Ceza Hakimliği**nin **09.07.2024** tarih ve **2024/6732** sayılı kararıyla erişime engellenmiştir. Gereksiz kararda, talebe konu HalkTV haberinin içeriği hakkında herhangi bir değerlendirmeye yer verilmemiştir.

Türk Hava Yolları'nın yönetici kadrosuna yüksek oranlarda zam yapıldığına ilişkin BirGün haberi, Türk Hava Yolları A.Ş.'nin başvurusu üzerine **İstanbul 1. Sulh Ceza Hakimliği**nin **11.07.2024** tarih ve **2024/7104** sayılı kararıyla erişime engellenmiştir. Kararda, haberin içerdiği ifadelerle dair hiçbir somut değerlendirme yapılmamış, sadece şirketin kişilik haklarının ihlal edildiği ve itibarının zedelendiği ifade

edilmiştir. Tüzel kişiler için kişilik haklarının sınırları daha dar yorumlanması gerekirken bu husus dikkate alınmamıştır.

Ekran Görüntüsü 117: İstanbul 1. Sulh Ceza Hakimliği tarafından erişime engellenen haber

Türk Hava Yolları Basın Müşaviri Yahya Üstün, hakkında Miami'de lüks araç kullandığına dair iddialarla ilgili sosyal medya paylaşımları ve haberlerin kişilik haklarını ihlal ettiği gerekçesiyle erişim engeli talebinde bulunmuştur. **İstanbul 9. Sulh Ceza Hakimliğinin 11.07.2024 tarih ve 2024/7272 sayılı kararıyla toplam 245 haber ve sosyal medya içeriğine** yönelik talep kabul edilmiştir. Ancak keyfi nitelikteki kararda, bu içeriklerde hangi ifade veya görsellerin "basın özgürlüğü, düşünce açıklama özgürlüğü, haber verme ve eleştiri hakkı" sınırlarını aştığına dair hiçbir somut gerekçe yer verilmemiştir.

Ekran Görüntüsü 118: İstanbul 9. Sulh Ceza Hakimliği tarafından erişime engellenen paylaşımlar

Kendini Prof. Dr. olarak tanıtan Ali İlseven'in lise mezunu olduğu, sahte üniversiteler üzerinden diploma dağıtarak çok sayıda kişiyi dolandırdığı iddialarını içeren üç haber, İlseven'in talebi üzerine **Silivri Sulh Ceza Hakimliği**nin **22.07.2024** tarih ve **2024/3706** sayılı kararıyla erişime engellenmiştir. Kararda, Anayasa Mahkemesinin Aykut Küçükkaya kararına¹⁶⁹ atıfla, İlseven'in sunduğu noter belgeleri ve diploma suretlerinin görünüşte haklılık içerdiği, içeriklerin kişilik haklarını olumsuz etkilediği ifade edilmiştir. Ancak haberlere konu iddiaların içeriğine ilişkin herhangi bir değerlendirme yapılmamış, yalnızca başvuruçunun sunduğu belgeler esas alınmıştır.¹⁷⁰ Fakat, bu karar alındıktan birkaç ay sonra, Zonguldak Cumhuriyet Başsavcılığı, Ali İlseven hakkında "resmi belgede sahtecilik" suçlamasıyla yakalama kararı çıkarmıştır.¹⁷¹

¹⁶⁹ B. No: 2014/15916, 09.01.2020.

¹⁷⁰ İddialarla ilgili bk. Evrensel, "Sahte profesörün sahte üniversitesine "dur" diyen yok," 29.08.2024, <https://www.evrensel.net/haber/526766/sahte-profesörün-sahte-universitesine-dur-diyen-yok>

¹⁷¹ Memurlar.Net, "Sahte profesöre yakalama kararı," 28.10.2024, <https://www.memurlar.net/haber/1116246/sahte-profesöre-yakalama-karari.html>

Kırklareli Valiliği ve Kırklareli İl Göç İdaresi Müdürlüğü, Kırklareli Geri Gönderme Merkezinde bir göçmenin şüpheli şekilde hayatını kaybettiğine ilişkin 10 haber içeriğinin erişime engellenmesini talep etmiştir. Talep, **Kırklareli Sulh Ceza Hakimliğinin 24.07.2024 tarih ve 2024/3745 sayılı kararıyla kabul edilmiş, söz konusu içeriklere erişim engeli getirilmiştir.** Kararda, mevcut otopsi raporları, hastane kayıtları, zaman çizelgeleri ve kolluk tutanaklarına göre darp veya cebir izine rastlanmadığı, ölümün pıhtı atması sonucu gerçekleştiğinin değerlendirildiği, toksikoloji ve histopatolojik raporların ise henüz alınmadığı belirtilmiştir. Hakimlik, bu aşamada haberlere konu başlık ve içeriklerin “toplumun bilgiye ulaşma ve özgürce kanaat oluşturma hakkını sağlamak yerine”, adli soruşturmanın konusu olan olay kapsamında basın özgürlüğü sınırlarını aştığını değerlendirmiştir.

Ekran Görüntüsü 121: Kırklareli Sulh Ceza Hakimliği tarafından erişime engellenen haberler

2020 Elazığ depreminin ardından afetleri “zinanın yasal olması” ve “çocuk yaşta evliliklerin yasaklanması” ile ilişkilendiren açıklamalarıyla gündeme gelen Yıldız Teknik Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi, İnsan ve Toplum Bilimleri Bölümü öğretim üyesi Prof. Dr. Bedri Gencer’in adı geçen 2100 haber ve sosyal medya içeriği,

Ekran Görüntüsü 122: Sakarya 2.Sulh Ceza Hakimliği tarafından tekrardan erişimi sağlanan haberler

kişilik hakları ihlali gerekçesiyle **Akyazı Sulh Ceza Hakimliğinin 28.06.2024** tarih ve **2024/864** sayılı **133 sayfa**lık kararıyla erişime engellenmiş, içeriklerin yayından kaldırılmasına karar verilmiştir. Kararda herhangi bir gerekçeye yer verilmemiştir. Karara karşı Yaman Akdeniz, Bianet, İfade Özgürlüğü Derneği, Diken, MLSA, Evrensel, Baskın Oran, Yenigün Gazetesi, Yeni Yaşam Gazetesi, Google ve Türkiye Komünist Partisi tarafından itiraz edilmiştir. **Sakarya 2. Sulh Ceza Hakimliği, 26.07.2024** tarih ve **2024/5923** sayılı kararıyla, itiraz edenlere ait 64 URL hakkında **erişim engeli kararını kaldırmıştır**. Karar gerekçesinde, başvuru dilekçesinde yer alan linklere dair herhangi bir ekran görüntüsü, video veya içerik sunulmadığı, bu nedenle içeriklerin gerçeği yansıtmayıp yansıtmadığı veya eleştiri sınırlarını aşmış aşmadığı konusunda değerlendirme yapılamadığı ifade edilmiştir.

Gazeteci Abdülkadir Selvi ile damadı Emre Öğütçen'in rüşvet aldığı iddiasına ilişkin toplam 101 haber ve sosyal medya içeriği hakkında, her ikisinin talebi üzerine **Ankara 5. Sulh Ceza Hakimliğinin 31.07.2024** tarih ve **2024/10701** sayılı kararıyla

erişimin engellenmesine, içeriklerin yayından kaldırılmasına ve talepte bulunanların isimlerinin söz konusu içeriklerle arama motorlarında ilişkilendirilmemesine hükmedilmiştir. Kararda herhangi bir URL'ye ilişkin somut değerlendirmeye yer verilmemiş; içeriklerin genel olarak hedef gösterici ve kişilik haklarını zedeleyici nitelikte olduğu ileri sürülmüştür.

Vergi ödemediği iddia edilen şirketler arasında adı geçen Turkuvaz Medya grubu şirketlerinden Turkuvaz Aktif Televizyon Prodüksiyon A.Ş., Turkuvaz Haberleşme ve Yayıncılık A.Ş. ile Turkuvaz Medya Yayın Hizmetleri A.Ş.'nin başvurusu üzerine, ekonomist Selçuk Geçer'in sosyal medya paylaşımı ve konuya ilişkin yapılan toplam 21 haber içeriği **İstanbul 5. Sulh Ceza Hakimliği'nin 31.07.2024** tarih ve **2024/7615** sayılı kararıyla erişime engellenmiştir. Kararda yalnızca 5651 sayılı Kanunun 9. maddesi aynen alıntılanmış, içeriklere dair herhangi bir somut değerlendirme yapılmamış, şirketlerin tüzel kişi olduğu göz ardı edilerek kişilik haklarının ihlal edildiği ileri sürülmüştür.

2007 yılında sahte belgelerle kendisini ölmüş gibi gösterdiği iddia edilen ve hakkında çeşitli suçlardan 52 yıl 4 ay 15 gün kesinleşmiş hapis cezası bulunan YouTuber Tayfun Demir hakkında yapılan 70 haber içeriği, kişilik haklarının ihlali gerekçesiyle **Muğla 1. Sulh Ceza Hakimliği'nin 29.08.2024 tarih ve 2024/2643 sayılı kararıyla erişime engellenmiştir**. Bu karar, **Muğla 2. Sulh Ceza Hakimliği'nin 22.08.2024 tarih ve 2024/2375 sayılı kararına karşı Tayfun Demir'in yaptığı itiraz üzerine verilmiştir**. İlk kararda içeriklerin haber verme sınırları içinde kaldığı, güncel ve kamuoyunu ilgilendirdiği, ölçülü bir dil kullanıldığı ve basın özgürlüğü kapsamında değerlendirildiği belirtilmişken; itirazı değerlendiren Muğla 1. Sulh Ceza Hakimliği, Demir'in sunduğu mahkeme kararlarıyla haber konusu olaylarla ilgisinin olmadığı gerekçesine dayanarak, "lekelenmeme hakkı"nı öne çıkarmış ve tüm içeriklerin erişime engellenmesine hükmetmiştir.

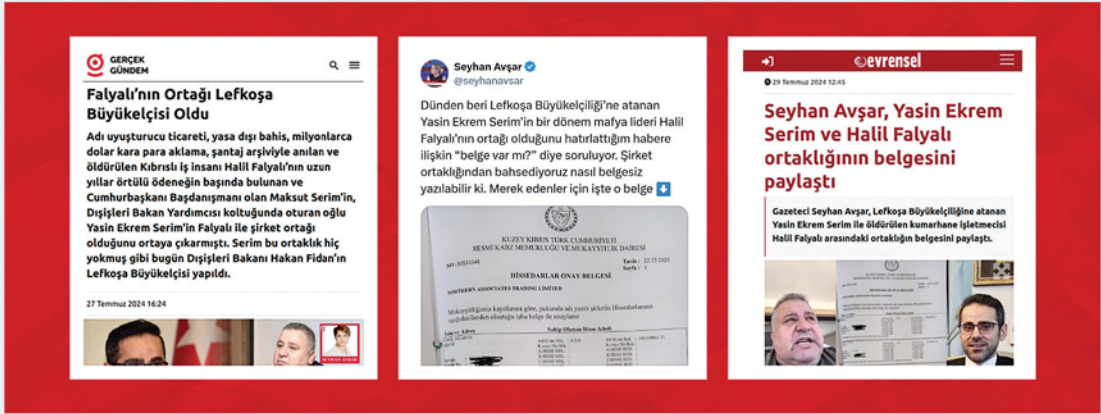
Ekran Görüntüsü 127: Muğla 1. Sulh Ceza Hakimliği tarafından erişime engellenen haberler

Lefkoşa Büyükelçiliğine atanan Yasin Ekrem Serim, kendisi ile öldürülen kumarhane işletmecisi Halil Falyalı arasında ortaklık bulunduğunu ispatladığı iddia edilen

Ekran Görüntüsü 128: İstanbul 10. Sulh Ceza Hakimliği tarafından yaptırım uygulanan duyuru

belgeye ilişkin toplam 148 haber ve sosyal medya içeriğinin erişime engellenmesi ve içeriklerin yayından kaldırılması talebinde bulunmuştur. Talep, **İstanbul 10. Sulh Ceza Hakimliği'nin 02.08.2024** tarih ve **2024/7958** sayılı kararıyla kabul edilmiştir. Kararda, aralarında Evrensel, T24, Gerçek Gündem gibi haber sitelerinin içerikleri ile İfade Özgürlüğü Derneği'nin EngelliWeb duyurularından birinin de yer aldığı toplam 148 içerik hakkında "yayınlara eleştiri sınırlarını aşarak talepte bulunma kamuoyu nezdinde karalayıcı, aşağılayıcı ve toplumdaki güven duygusunu sarsıcı nitelikte zarar verme amaç ve kastı ile yazıldığı anlaşıldığı" belirtilmiş; içeriklere ilişkin tekil bir değerlendirme yapılmamıştır.

İfade Özgürlüğü Derneği'nin, İstanbul Büyükşehir Belediyesi'nin AKP döneminden kalan borçları nedeniyle belediye hesaplarına haciz işlemi uygulatan şirket ve sahibi hakkında çeşitli haberlerin erişime engellendiğini duyurduğu 23.11.2021 tarihli içeriği ile birlikte, 24.08.2023, 08.05.2023 ve 02.12.2022 tarihli duyurularının da yer aldığı toplam 45 URL adresi, iş insanı Metin Güneş'in kişilik haklarının ihlal edildiği

gerekçesiyle **İstanbul 6. Sulh Ceza Hakimliği**nin **20.05.2024** tarih ve **2024/4225** sayılı kararıyla erişime engellenmiş, içeriklerin çıkarılmasına ve arama motorlarında talep edenle ilişkilendirilmemelerine hükmedilmiştir. Kararda, içeriklere dair herhangi bir somut değerlendirme yapılmaksızın yalnızca “talep edene yönelik kişilik haklarını ihlal edici mahiyette paylaşım yapıldığı, eleştiri hakkının sınırlarının aşıldığı” yönünde genel geçer ifadelerle gerekçelendirme yapılmıştır.

İstanbul İl Emniyet Müdürü Zafer Aktaş hakkında, yüklü miktarlarda rüşvet aldığına dair iddiaların yer aldığı ve aralarında İfade Özgürlüğü Derneğinin aynı konuya ilişkin daha önce yayımladığı dört EngelliWeb duyurusu da bulunan 12 içerik hakkında erişimin engellenmesi ve içeriklerin yayından kaldırılması talebinde bulunulmuştur. **Bakırköy 7. Sulh Ceza Hakimliği**, **19.03.2024** tarih ve **2024/2598** sayılı kararıyla talebi kabul etmiştir. Kararda, içeriklerdeki iddiaların Hakimlik tarafından incelene-meyeceği belirtilmiş; bununla birlikte söz konusu içeriklerin “kişilik haklarını ve mesleki itibarı zedeleyici nitelikte bulunduğu” ve “yayın tarihlerinin 2021 yılı olması

nedeniyle güncelliğini yitirdiği, bu aşamadan sonra kamu yararından da bahsedilemeyeceği” gibi soyut ifadelerle gerekçelendirme yapılmıştır. Karara İfade Özgürlüğü Derneği tarafından itiraz edilmiş, itirazın reddedilmesi üzerine Anayasa Mahkemesi-ne bireysel başvuruda bulunulmuştur. Başvuru halen derdesttir.

Hizbullah terör örgütüne yakınlığıyla bilinen Peygamber Sevdalıları Platformu (PSP) Yönetim Kurulu üyesi Abdülmenaf Adıyaman, PSP yönetiminde yer alan üç kişinin Millî Eğitim Bakanlığı’na bağlı okullarda öğretmen olarak görev yaptığına ilişkin iddiaları konu alan dokuz haber ve sosyal medya içeriği hakkında erişimin engellenmesi talebinde bulunmuştur. **Diyarbakır 4. Sulh Ceza Hakimliği, 09.01.2024** tarih ve **2024/96** sayılı kararıyla, aralarında İfade Özgürlüğü Derneğinin 14.11.2023 tarihli EngelliWeb duyurusu ve bu duyurunun yer aldığı X (Twitter) paylaşımının da bulunduğu beş içerik bakımından talebi kabul etmiş, dört içerik bakımından reddetmiştir. Kararda, erişim engeli getirilen içeriklerin daha önce Diyarbakır 2. Sulh Ceza Hakimliği tarafından yasaklandığı, bu içeriklerin sosyal medya platformlarında **tekrar**

Ekran Görüntüsü 133: Diyarbakır 4. Sulh Ceza Hakimliği tarafından yaptırım uygulanan duyurular

Ekran Görüntüsü 134: Diyarbakır 4. Sulh Ceza Hakimliği tarafından yaptırım uygulanan haber ve paylaşım

“okunacak şekilde” paylaşılmasının kişilik hakları ihlaline neden olacağı değerlendirilmiştir. Diğer yandan, reddedilen URL'lere ilişkin yapılan değerlendirmede, kullanılan dil, sunuş biçimi ve haber içeriği birlikte değerlendirildiğinde kişilik haklarına saldırı kastı bulunmadığı ve içeriklerin basın özgürlüğü ve haber verme hakkı kapsamında kaldığı ifade edilmiştir.

İlginç şekilde, benzer içerikte olan FreeWeb Turkey duyurusu hakkında talep reddedilirken, daha kapsamlı ve ana kaynak niteliğindeki İfade Özgürlüğü Derneğine ait EngelliWeb duyurusunun neden erişime engellendiği karardan anlaşılamamaktadır. İfade Özgürlüğü Derneği tarafından karara karşı yapılan itiraz reddedilmiş, bunun üzerine Anayasa Mahkemesine bireysel başvuru yapılmıştır. Başvuru halen derdesttir.

FETÖ iltisakı gerekçesiyle meslekten ihraç edilen ve sonrasında göreve iade edilen Eski İstanbul Emniyet Müdür Yardımcısı ve Bakırköy Emniyet Müdürü Murat Çetiner, ihracı, göreve iadesi ve isminin geçtiği diğer içeriklere ilişkin 106 haber ve sosyal medya paylaşımının erişime engellenmesi ve yayından çıkarılması talebinde

Ekran Görüntüsü 135: İstanbul 7. Sulh Ceza Hakimliği tarafından yaptırım uygulanan duyuru

Ekran Görüntüsü 136: İstanbul 7. Sulh Ceza Hakimliği tarafından yaptırım uygulanan haberler

bulunmuştur. Talep, **İstanbul 7. Sulh Ceza Hakimliği**nin **05.12.2023** tarih ve **2023/10153** sayılı kararıyla kabul edilmiştir. Çetiner, aynı URL’lerin hâlâ dijital platformlarda yayında olduğunu belirterek yeniden talepte bulunmuş; bu talep de aynı Hakimliğin **23.02.2024** tarih ve **2023/10153** sayılı ek kararıyla kabul edilmiştir. Kararda, içeriklerin ilk bakışta kişilik haklarını ihlal eder nitelikte olduğu, bazı içeriklerin “unutulma hakkı” kapsamında değerlendirilmesi gerektiği, Çetiner’in FETÖ ile irtibatlandırılmaya çalışıldığı, ancak adli ve idari süreçlerde bu iddiaların mesnetsiz bulunduğu ve kendisinin halen polis başmüfettişi olarak görev yaptığı belirtilmiştir. Ayrıca, daha önce verilen erişim engeli kararına rağmen içeriklerin yayında kalmaya devam ettiği gerekçesiyle bu kez hem erişim engeli hem yayından kaldırma hem de arama motorlarında isminin ilişkilendirilmemesine karar verilmiştir. İfade Özgürlüğü Derneği tarafından karara karşı yapılan itiraz reddedilmiş, bunun üzerine Anayasa Mahkemesine bireysel başvuru yapılmıştır. Başvuru halen derdesttir.

Örnekler daha önceki yıllarda olduğu gibi bu yıl da artırılabilir; nitekim 2024 yılı boyunca da sulh ceza hakimlikleri, kamuoyunu doğrudan ilgilendiren çok sayıda haber ve sosyal medya içeriğine karşı 5651 sayılı Kanun’un 9. maddesi uyarınca erişim engelleme ve içerik kaldırma kararları vermeye devam etmiştir. Bu kararların bir kısmı yeni kararlar olmakla birlikte, bir kısmı daha önce EngelliWeb raporlarında yer verilen ve hakkında Anayasa Mahkemesi tarafından ihlal kararı verilmiş haber ve içerikler hakkında yeniden verilmiş; bir kısmı ise erişime engellenmiş içeriklerin “hala dijital platformlarda yayında olması” gerekçesiyle ikinci kez erişim engelleme ve yayından kaldırma kararlarıyla genişletilmiştir.

Anayasa Mahkemesi, 2021 yılı içinde verdiği *Keskin Kalem Yayıncılık ve Ticaret A.Ş. ve Diğerleri* pilot kararında¹⁷² 5651 sayılı Kanun’un 9. maddesinin ifade özgürlüğü bakımından ciddi yapısal sorunlar barındırdığını tespit etmiş; bu tespit doğrultusunda Ekim 2023’te söz konusu hükmü norm denetimi yoluyla iptal etmiş¹⁷³ ve 10.10.2024 tarihine kadar yürürlükte kalmasına karar vermiştir. Bu iptal kararına rağmen, 2024 yılı boyunca, sulh ceza hakimlikleri 9. maddeyi yürürlükten kalkacak bir norm olarak değil, anayasal denetime tabi tutulmamış ve hak ihlali yaratmayan sıradan bir başvuru yolu gibi uygulamaya devam etmiştir. Halbuki Anayasa Mahkemesi, iptal kararını izleyen *Abdullah Kaya ve Diğerleri* kararında, 503 bireysel başvuruyu birlikte değerlendirerek 9. madde uygulamaları nedeniyle hem ifade özgürlüğünün hem de etkili başvuru hakkının sistematik olarak ihlal edildiğine karar vermiştir.¹⁷⁴

Fakat, bu raporda yer verdiğimiz örneklerin gösterdiği gibi sulh ceza hakimlikleri Anayasa Mahkemesi kararlarını sistematik şekilde göz ardı etmekte, hatta bağlayıcılığı açık olan bu içtihatlarla yalnızca “şeklen” ve “istisnai” biçimde yer vermektedir. Pek çok kararda Anayasa Mahkemesi içtihatlarına birer cümlelik atıflar yapılmakta; ancak somut olayla nasıl ilişkilendirildiğine veya söz konusu içeriğin neden ifade ve basın özgürlüğü kapsamında değerlendirilmediğine veya talep edenlerin kişilik haklarının ne şekilde ihlal edildiğine dair bir gerekçelendirme yer almamaktadır.

¹⁷² Keskin Kalem Yayıncılık ve Ticaret A.Ş. ve Diğerleri Başvurusu, B. No: 2018/14884, 27.10.2021.

¹⁷³ AYM Norm Denetim Kararı: AYM, E. 2020/76, K. 2023/172, 11.10.2023, R.G. 10.01.2024-32425.

¹⁷⁴ Abdullah Kaya ve Diğerleri Başvurusu, B. No: 2016/1430, 22.11.2023.

2024 yılında da erişim engelleme kararlarının önemli bir kısmı, kamusal tartışma konusu olan veya haber değeri taşıyan içeriklere yönelik olmuş; rüşvet, yolsuzluk, kamu kaynaklarının usulsüz kullanımı, liyakat dışı atamalar, akademik unvan sahtekârlıkları, vergi kaçırma, deprem sonrası sorumluluklar, kamu görevlileriyle organize suç bağlantıları gibi ciddi iddiaları içeren haberler hakkında erişim engeli ve yayından çıkarma yaptırımları uygulanmıştır. Bu içeriklerin büyük bir bölümünün kişilik hakları ihlali gerekçesiyle, çoğu zaman içerikteki hangi ifadenin ihlal teşkil ettiği belirtilmeksizin, genelleştirilmiş ve soyut ifadelerle yasaklandığı görülmektedir. Üstelik bazı kararlarda, içeriklerin yalnızca geçmişte yayımlanmış olması “güncelliğini yitirdiği” gerekçesiyle kamu yararı değerlendirmesinden bile muaf tutulmuştur.

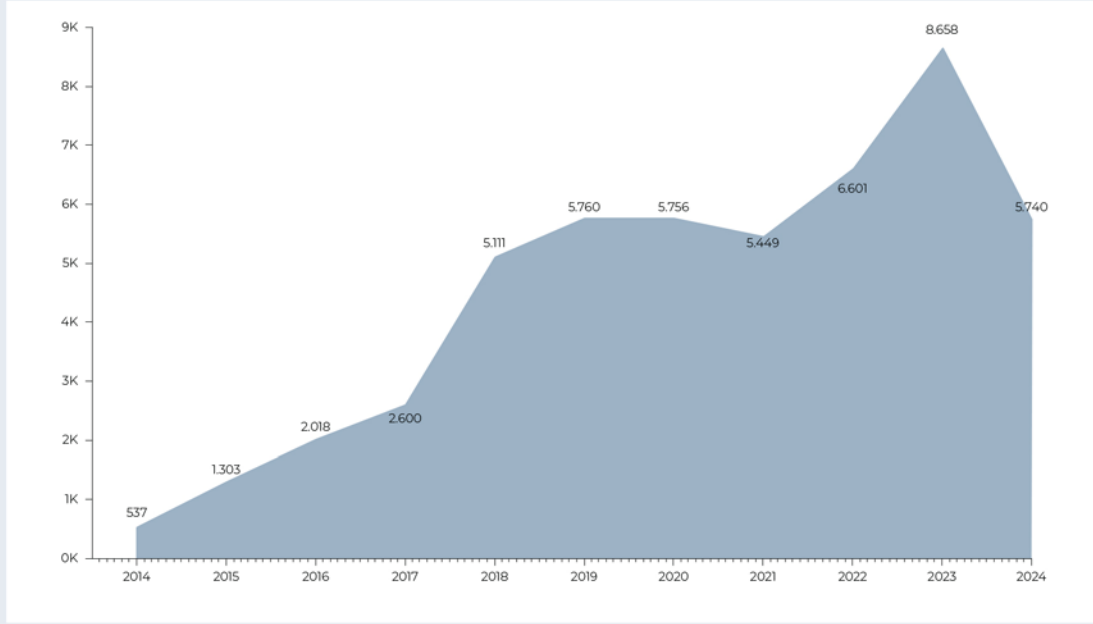
Sulh ceza hakimliklerinin bu yaklaşımı, 5651 sayılı Kanun’un 9. maddesinin taşıdığı yapısal sorunların, yalnızca norm düzeyinde değil, uygulayıcı makamların hukuk devleti ilkesine uygun davranmamasıyla da derinleştiğini göstermektedir. Özellikle ifade ve basın özgürlüğü bakımından belirli konuların sistematik biçimde sansürlenmesi, yargı gücünün siyasi baskılarla nasıl işlevselleştirildiğini ortaya koymaktadır. Kamu otoriteleri, siyasi figürler, hükümete yakın kişiler, şirketler ve kamu kurumları tarafından yapılan başvuruların büyük oranda kabul edilmesi; buna karşılık halkın haber alma hakkını ilgilendiren içeriğin korunmasına yönelik bir yargı refleksinin gelişmemiş olması bu tabloyu güçlendirmektedir.

İptal kararına rağmen 10.10.2024 tarihine kadar yürürlükte kalmaya devam eden 9. madde hükmü uyarınca, 2024 yılı içerisinde de yüzlerce karar verilmiş ve bu kararlarla binlerce içerik erişilemez hale gelmiş veya tamamen arşivlerden kaldırılmıştır. Anayasa Mahkemesinin bu maddenin ihlale yol açtığını tespit ettiği kararlarına rağmen, sulh ceza hakimliklerinin bu düzenlemeyi bir “sansür mekanizması” olarak uygulamaya devam etmesi, Türkiye’de ifade özgürlüğünün hâlâ ciddi bir yapısal tehdit altında olduğunu açıkça göstermektedir. Bu nedenle, hem iptal sürecinin hem de 2025 yılı uygulamalarının bütüncül analizi bir sonraki EngelliWeb raporunun temel odaklarından biri olacaktır.

ENGELLENEN VE SİLİNER HABER (URL) İSTATİSTİKLERİ – GENEL TOPLAM (2014-2024)

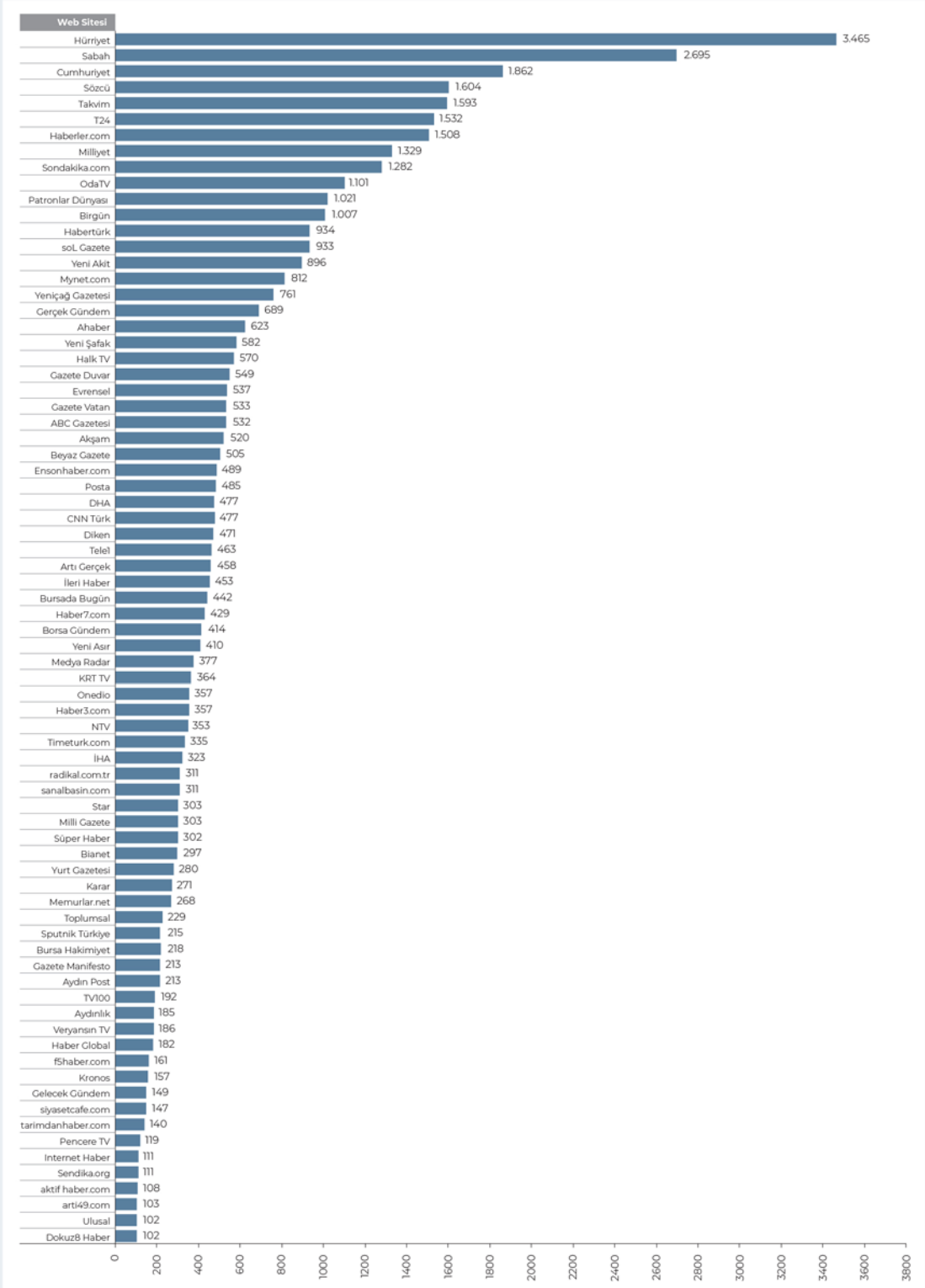
5651 sayılı Kanun’un 9. maddesine kişilik haklarının ihlali gerekçesiyle URL bazlı erişim engelleme yaptırımını Şubat 2014 içinde yürürlüğe girmesinden sonraki süreçte ve **10.10.2024** tarihi itibarı ile **1.149 web sitesinin** yaptırım uygulanan **49.533** haber adresi (URL) tespit edilmiştir. Bu haberler **605** farklı **sulh ceza hakimliği** tarafından verilen **8.703** farklı **kararla** erişime engellenmiştir. Yıllık bazda toplam **8.658** yaptırım uygulanan haberle **2023** yılı birinci sırada yer almıştır.

Şekil 18: Yıllık Bazda 9. Madde Kapsamında Yaptırım Uygulanan Haber Adresleri (URL)

2024 sonu itibarı ile genel toplamda “**en çok yaptırım uygulanan haber sitesi**” kategorisinde Şekil 19’da görüleceği üzere **3.465 haberine** yaptırım uygulanan **Hürriyet** birinci sırada, **2.695 haberine** yaptırım uygulanan **Sabah** ikinci sırada, **1.862 haberine** yaptırım uygulanan **Cumhuriyet** üçüncü sırada, **1.604 haberine** yaptırım uygulanan **Sözcü** dördüncü sırada ve **1.593 haberine** yaptırım uygulanan **Takvim** beşinci sırada yer almaktadır. Genel toplamda 100’den fazla haberine yaptırım uygulanan haber sitelerinin detaylarına Şekil 19’da yer verilmiştir.

Şekil 19: Yaptırım Uygulanan Haber (URL) Sayıları – Genel Toplam: 2014-2024

Tablo 2’de de 2024 sonu itibarıyla ilk 25’e giren haber siteleri ve bu sitelerin kaçar tane haberine yaptırım uygulandığı gösterilmektedir.

Tablo 2: 2014-2024 Yaptırım Uygulamaları Lig Tablosu

Sıra	Haber Sitesi	Yaptırım Uygulanan Haber (URL) Sayısı
1	Hürriyet	3.465
2	Sabah	2.695
3	Cumhuriyet	1.862
4	Sözcü	1.604
5	Takvim	1.593
6	T24	1.532
7	Haberler.com	1.508
8	Milliyet	1.329
9	Sondakika.com	1.282
10	OdaTV	1.101
11	Patronlar Dünyası	1.021
12	Birgün	1.007
13	Habertürk	934
14	soL Gazete	933
15	Yeni Akit	896
16	Mynet.com	812
17	Yeniçağ Gazetesi	761
18	Gerçek Gündem	689
19	Ahaber	623
20	Yeni Şafak	582
21	Halk TV	570
22	Gazete Duvar	549
23	Evrensel	537
24	Gazete Vatan	533
25	ABC Gazetesi	532

5651 sayılı Kanun’un 9(3) maddesine göre 29.07.2020 tarihinde yapılan değişikliklere kadar hakimlikler sadece “erişimin engellenmesine” karar verebilirken, bu tarihten sonra haber ve içeriklerin yayından çıkarılmasına da karar verebilirler. 2019 raporumuzdan bu yana belirttiğimiz üzere 29.07.2020 değişikliklerine kadar olan süreçte ve hatta 29.07.2020 tarihinden sonra da çok sayıda haber sitesinin hakimlikler tarafından verilen “erişimin engellenmesi” kararlarına istinaden haber ve içerikleri web sitelerinden çıkardıkları gözlemlenmiştir. Fakat, hakimlikler:

- 29.07.2020 öncesinde sadece erişimin engellenmesine
- 29.07.2020 tarihinden sonra erişimin engellenmesine ve/veya içeriğin çıkarılmasına

karar verebilir. Bu yaptırımlardan erişimin engellenmesi sadece İnternet servis sağlayıcılarının uygulayabileceği bir yaptırım olmakla birlikte, içeriğin çıkarılması yaptırımı içerik ve yer sağlayıcılarının uygulaması gereken bir yaptırımdır.

5651 sayılı Kanun'un 9. maddesi kapsamında sulh ceza hakimliklerinin **sadece** "erişimin engellenmesi" yaptırımını içeren kararlarına istinaden çok sayıda haber sitesi sıklıkla ve giderek artan şekilde erişime engellenen haber ve içeriklerini web sitelerinden kaldırmakta ve çıkarmaktadır. Fakat, hakimliklerin içerik veya haberin çıkarılmasına karar vermediği durumlarda, içerik ve haberlerin kaldırılmasını gerektirecek yasal bir dayanak yoktur. Bu uygulama kısmen ESB'den içerik sağlayıcılara ve haber sitelerine aşağıdaki şekilde gönderilen matbu bildirimlerden kaynaklanmaktadır. ESB içerik sağlayıcılara gönderdiği bildirimlerde hakimlik kararlarının içeriğinde yer alan yaptırım şeklinden bağımsız bir şekilde kararlarda **"yer alan içeriklerin yayından çıkarılması halinde"** ESB'ye bilgi verilmesini talep etmektedir. İçerik çıkarma yaptırımını içeren kararlar bakımından bu bildirim zorunlu olmakla birlikte, sadece erişimin engellenmesine karar verilen durumlarda, içerik çıkarma konusunda herhangi bir yaptırım veya bildirimin yapılması hukuken zorunlu değildir.

Sayın ifade.org.tr Yetkilisi,

5651 sayılı kanunun 6/A maddesi ile Erişim Sağlayıcıları Birliği kurulmuştur.

5651 sayılı kanunun 3.maddesi uyarınca; Bu Kanun kapsamındaki faaliyetleri yurt içinden ya da yurt dışından yürütenlere, internet sayfalarındaki iletişim araçları, alan adı, IP adresi ve benzeri kaynaklarla elde edilen bilgiler üzerinden elektronik posta veya diğer iletişim araçları ile bildirim yapılabilir.

5651 kanunun 9. maddesi "...Hakimin bu madde kapsamında verdiği içeriğin çıkarılması ve/veya erişimin engellenmesi kararları doğrudan Birliğe gönderilir...Erişimin engellenmesine konu içeriğin yayından çıkarılmış olması durumunda hâkim kararı kendiliğinden hükümsüz kalır...Birlik tarafından ilgili içerik ve yer sağlayıcılar ile erişim sağlayıcıya gönderilen **içeriğin çıkarılması ve/veya erişimin engellenmesi kararının gereği derhâl, en geç dört saat içinde ilgili içerik ve yer sağlayıcılar ile erişim sağlayıcı tarafından yerine getirilir**...Sulh ceza hâkiminin kararını bu maddede belirtilen şartlara uygun olarak ve süresinde yerine getirmeyen içerik, yer ve erişim sağlayıcıların sorumluları, beş yüz günden üç bin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır" şeklinde düzenlenmektedir.

Bu kapsamda ekte tarafınıza gönderilen İSTANBUL 4. SULH CEZA HAKİMLİĞİ'nin 12.03.2021 Tarih ve 2021/1331 D. İş sayılı kararında **yer alan içeriklerin yayından çıkarılması halinde** Birliğimize bilgi verilmesini rica ederiz.

Saygılarımızla.

Erişim Sağlayıcıları Birliği

Bu uygulamanın bir sonucu olarak içerik sahipleri tarafından "kendi kendine kaldırılan içeriklerle" **oto-sansür artmakta** ve 5651 sayılı Kanun'un 9(7) maddesi gereğince "erişimin engellenmesine konu içeriğin yayından çıkarılmış olması durumunda" sulh ceza hakimlikleri tarafından verilen kararlar "kendiliğinden hükümsüz" kalmaktadır. Bir başka deyişle, içerik sahipleri haberleri web sitelerinden çıkarma kararı olmadan ve kendi kendilerine kaldırıncaya sulh ceza hakimlikleri tarafından verilen kararlar da ortadan kalkmaktadır. Dolayısıyla, yok hükmündeki bir yargı kararına karşı herhangi bir hukuk yoluna da başvurulması mümkün olmamaktadır.

Anayasa Mahkemesinin 9. maddeyi iptal kararı ancak 10.10.2024 tarihinde yürürlüğe girecektir. O tarihe kadar gerek kavram kargaşası gerekse uygulamadaki sorunlar devam edecek, fakat haber siteleri erişim engelleme kararlarına istinaden haber

ve içerikleri çıkarmaya devam edecektir. Kanun koyucunun, 10.10.2024 tarihinden sonra 9. maddenin yerine nasıl bir alternatif sunacağı ise henüz netleşmemiştir.

İNTERNET ADRESLERİNİN ARAMA MOTORLARI İLE İLİŞKİLENDİRİLMEMESİ

29.07.2020 tarihli ve 7253 sayılı Kanunla 5651 sayılı Kanun'da yapılan değişiklikler kapsamında bu Kanun'un kişilik haklarının ihlali ile ilgili 9. maddesine arama motorları ile ilgili de yeni bir yaptırım eklenmiştir. Yukarıda da kısaca değinildiği üzere, 9. maddenin 10. paragrafına istinaden talepte bulunanların "adının bu madde kapsamındaki karara konu **İnternet adresleri ile ilişkilendirilmemesine**" karar verilebilir. Sulh ceza hakimlikleri bu tip talepleri değerlendirirken hangi **arama motorlarına bildirim** yapılacağını belirtmek zorundadır. Hakimliklerin belirlediği arama motorlarına bildirim ise ESB tarafından yapılacaktır.

5651 sayılı Kanun'un 9. maddesine eklenen arama motorları ile ilgili bu yeni yaptırım 29.07.2020 tarihinden itibaren uygulanmaya başladı ve hakimlikler 10.10.2024 tarihine kadar **350 farklı kararda** bu yaptırıma hükmetti. **2024** içinde bu yaptırıma **34** farklı hakimlik tarafından **67** kararda yer verildi. **58** farklı kararda **Google**, **44** kararda **Yandex**, **40** kararda **Bing**, **38** kararda **Yahoo**, 26 kararda **Ask**, **23** kararda **DuckDuckGo**, **21** kararda **Baidu** ve **10** kararda **Yaani** arama motorları ile talep edenlerin isimlerinin ilgili kararlarda bahsi geçen haber ve içeriklerle ilişkilendirilmemesine karar verilmiştir.

Hakimlikler, **arama motoru olmamasına rağmen 14** kararda **Safari**, **13** kararda **Mozilla/Firefox** web tarayıcılarında, **yedi** kararda ise YouTube'da talep edenlerin isimlerinin ilgili kararlarda bahsi geçen haber ve içeriklerle ilişkilendirilmemesine karar vermiştir. Kanun gereği hakimlik kararında Birlik tarafından hangi arama motorlarına bildirim yapılacağını belirtmesi gerekmesine rağmen **dokuz** kararda ise herhangi bir arama motoru ismi belirtilmemiştir.

Ekran Görüntüsü 137: Arama Motorlarına Bildirim

C- 5651 sayılı yasanın 9/10 maddesi uyarınca Erişim Sağlayıcıları Birliğine yazılacak müzekkerede başvuranın adının karara konu internet adresleri ile ilişkilendirilmemesi amacıyla Google, Yandex, Bing, Ask, Facebook, Wikipedia, Youtube ve Twitter isimli arama motorları ve sosyal medya organlarına bildirimde bulunulmasının İSTENİLMESİNE,

Twitter, Facebook ve YouTube 5651 sayılı Kanun kapsamında “sosyal ağ sağlayıcısı” olarak değerlendirilirken, **Safari ve Mozilla**’nın popüler web tarayıcıları olduğu herkes tarafından bilinmektedir. **Ask** sitesi de yaklaşık 12 senedir arama motoru fonksiyonu içermemektedir. Dolayısıyla, sulh ceza hakimlikleri tarafından Twitter, YouTube, Safari, Mozilla ve Ask’a yönelik alınmış kararlar, bu platformlar ve tarayıcılar arama motoru olmadığı için sulh ceza hakimlikleri dilinde bu kararlar “**usul ve yasaya aykındır.**” Bu usul ve yasaya aykırı uygulama ise 2020’den beri dikkat çekmektedir.

ANAYASA MAHKEMESİNİN ALİ KIDIK KARARI VE İLK BAKIŞTA İHLAL UYGULAMASI

Anayasa Mahkemesi Ekim 2017 içinde vermiş olduğu Ali Kidik Başvurusu ile ilgili kararında¹⁷⁵ 5651 sayılı Kanun’un 9. maddesi kapsamında verilen erişim engelleme kararlarının **cezai ve idari bir yaptırım değil, koruma tedbiri niteliğinde olduğunu belirtmiş**¹⁷⁶ ve 9. maddede öngörülen erişime engelleme usulünün her türlü haber ve yazı hakkında başvurulabilecek bir hukuki yol olmadığını, **istisnai olması gerektiğini** vurgulamıştır. Bu kapsamda, Anayasa Mahkemesi, 5651 Sayılı Kanun’un 9. maddesi kapsamında verilecek olan erişimin engellenmesi kararlarının sulh ceza hakimlikleri tarafından ancak daha ileri bir inceleme yapmaya gerek olmaksızın, **ilk bakışta** kişilik haklarının ihlal edildiği¹⁷⁷ durumlarda uygulanabileceğini belirtmiştir. Anayasa Mahkemesi ilk bakışta ihlal denetiminin uygulanması zorunluluğunu kişilik haklarının hızlı bir şekilde korunması ihtiyacıyla ifade ve basın hürriyeti arasında adil bir dengenin korunmasının bir ön koşulu olarak kabul etmiştir.¹⁷⁸ Anayasa Mahkemesi Ali Kidik kararını ve ilk bakışta ihlal doktrinini bugüne kadar 17 farklı başvuru ile ilgili kararında uygulamıştır.¹⁷⁹

Anayasa Mahkemesinin Ekim 2017 içinde vermiş olduğu Ali Kidik kararı sulh ceza hakimlikleri açısından bağlayıcıdır ve 5651 sayılı Kanun’un 9. maddesi kapsamında yapılan talepler değerlendirilirken ve erişimin engellenmesi ve/veya içeriklerin çıkarılması ile ilgili talepler karara bağlanırken ilk bakışta ihlal değerlendirmesi

¹⁷⁵ Ali Kidik Başvurusu, B. No: 2014/5552, 26.10.2017.

¹⁷⁶ A.A. Başvurusu, B. No: 2014/7244, 12.09.2018, § 20.

¹⁷⁷ Kemal Gözler, “Kişilik Haklarını İhlal Eden İnternet Yayınlarının Kaldırılması Usûlü ve İfade Hürriyeti: 5651 Sayılı Kanunun 9’uncu Maddesinin İfade Hürriyeti Açısından Değerlendirilmesi”, Rona Aybay’a Armağan (Legal Hukuk Dergisi, Özel Sayı, Aralık 2014), İstanbul, Legal, 2014, Cilt I, s.1059-1120: <http://www.anayasa.gen.tr/5651.pdf>.

¹⁷⁸ Ali Kidik Başvurusu, B. No: 2014/5552, 26.10.2017, § 63.

¹⁷⁹ Kemal Gözler Başvurusu, (B. No: 2014/5232, 19.04.2018); Miyase İlknur ve Diğerleri Başvurusu (B. No: 2015/15242, 18.07.2018); A.A. Başvurusu, (B. No: 2014/7244, 12.09.2018); Yeni Gün Haber Ajansı Basın ve Yayıncılık A.Ş. Başvurusu, (B. No: 2015/6313, 13.09.2018); IPS İletişim Vakfı Başvurusu (B. No: 2015/14758, 30.10.2018); Özgen Acar Başvurusu, (B. No: 2015/15241, 31.10.2018); IPS İletişim Vakfı Başvurusu (2) (B. No: 2015/15873, 07.03.2019); Barış Yarkadaş Başvurusu (B. No: 2015/4821, 17.04.2019); Medya Gündem Dijital Yayıncılık Ticaret A.Ş. (3) Başvurusu (B. No: 2015/16499, 03.07.2019); Eğitim ve Bilim Emekçileri Sendikası (Eğitim-SEN) Başvurusu (B. No: 2015/11131, 04.07.2019); Kemalettin Bulamacı Başvurusu (B. No: 2016/14830, 04.07.2019); Kerem Altıparmak ve Yaman Akdeniz Başvurusu (3) (B. No: 2015/17387, 20.11.2019); Kerem Altıparmak Başvurusu (B. No: 2015/8193, 27.11.2019); Kemal Gözler Başvurusu (2) (B. No: 2015/5612, 10.12.2019); Aykut Küçükaya Başvurusu (B. No: 2014/15916, 09.01.2020); Medeni Özer Başvurusu (B. No: 2017/15421, 30.09.2020); Keskin Kalem Yayıncılık ve Ticaret A.Ş. ve Diğerleri Başvurusu, B. No: 2018/14884, 27.10.2021, R.G. 07.01.2022-31712.

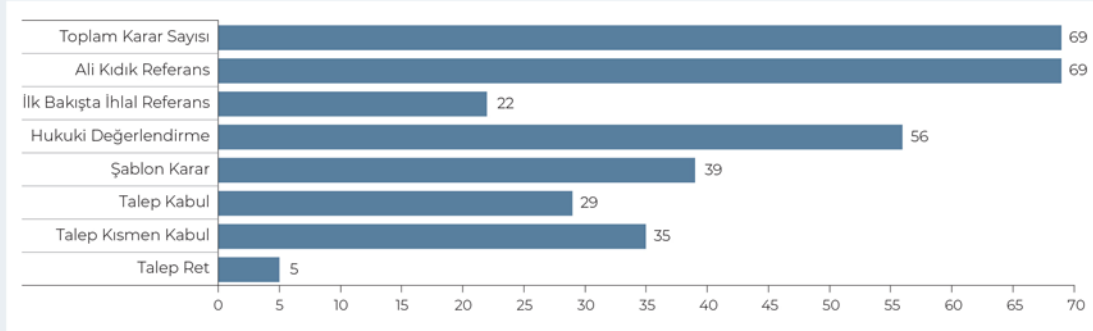
yapılması zorunludur. EngelliWeb raporlama çalışması kapsamında 2019-2023 yılları bakımından her yıl için ayrı ayrı sulh ceza hakimliklerinin Anayasa Mahkemesi tarafından belirlenen ve bağlayıcı nitelikteki Ali Kılık kararı ilkelerini uygulayıp uygulanmadıkları değerlendirilmiştir.

SULH CEZA HAKİMLİKLERİNİN 2019 YILI İLK BAKIŞTA İHLAL DEĞERLENDİRMESİ

EngelliWeb raporlama çalışması kapsamında 2019 yılı içinde Türkiye genelinde **690** sulh ceza hakimliği tarafından 5651 sayılı Kanun'un 9. maddesi kapsamında verilen **6.200** erişimin engellenmesi kararı tespit edilmiş ve incelenmiştir. İncelenen erişimin engellenmesi kararlarından sadece 17 farklı Hakimlik ve 19 farklı hâkim tarafından verilen **69 kararda (%0,011)** Ali Kılık kararına atıf yapıldığı tespit edilmiştir. Dolayısıyla, 6.000'den fazla kararda Anayasa Mahkemesinin Ali Kılık kararına atıf yapıldığına rastlanmamış, binlerce kararda **"ilk bakışta ihlal"** değerlendirmesinin yapılmadığı tespit edilmiştir.

2019 yılı içinde Ali Kılık kararına atıf yapan 69 kararın detaylı değerlendirmesi yapıldığında, 56 kararda hukuki değerlendirme yapıldığı fakat 39 kararın kopyala yapıştır şeklinde tekrar eden şablon karar olarak birbirinin aynısı olduğu ve sadece 22 kararda **"ilk bakışta ihlal"** değerlendirmesi yapıldığı gözlemlenmiştir. Ayrıca, 69 karardan, 29 kararda taleplerin kabul edildiği, 35 kararda taleplerin kısmen kabul edildiği ve sadece 5 talebin reddedildiği gözlemlenmiştir. Geriye kalan 47 kararda ise sadece Ali Kılık kararının başvuru numarasına atıf yapılmakla yetinilmiş ancak hukuki olarak taleplere ilişkin Anayasa Mahkemesinin yapılmasını talep ettiği ilk bakışta ihlal doktrini değerlendirmesi yapılmamıştır. Ali Kılık kararına atıf olmasına rağmen ilk bakışta ihlal doktrini değerlendirmesi olmayan 39 kararın 13'ünde ise hiçbir hukuki değerlendirme de yapılmamıştır.

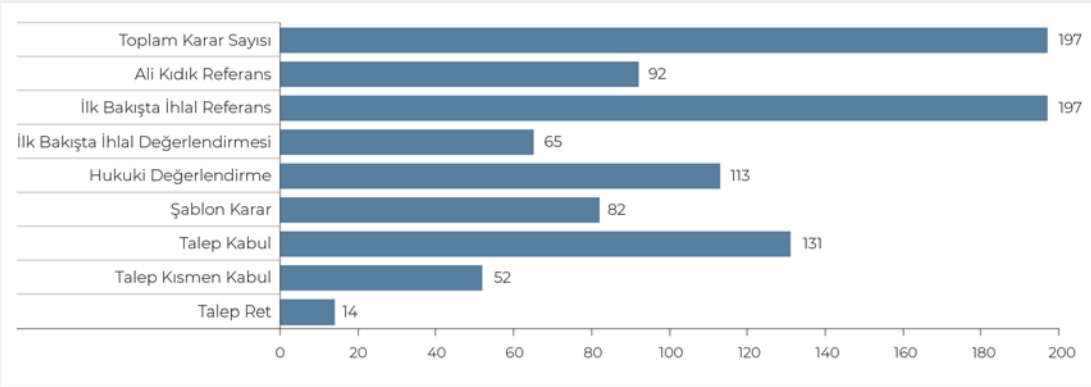
Şekil 20: Sulh Ceza Hakimliklerinin AYM Ali Kılık Kararı 2019 Uygulama Performansı

SULH CEZA HAKİMLİKLERİNİN 2020 YILI İLK BAKIŞTA İHLAL DEĞERLENDİRMESİ

EngelliWeb raporlama çalışması kapsamında 2020 yılı içinde Türkiye genelinde **369** sulh ceza hakimliği tarafından 5651 sayılı Kanun'un 9. maddesi kapsamında verilen **3.173** erişimin engellenmesi ve/veya içeriğin çıkarılması kararı tespit edilmiş ve incelenmiştir. İncelenen erişimin engellenmesi kararlarından **60** farklı Hakimlik ve **67** farklı hâkim tarafından verilen **92 kararda** doğrudan Ali Kılık kararına atıf yapıldığı ve **105 kararda** da Ali Kılık kararına atıf yapılmadan "ilk bakışta ihlal" ilkesine atıf yapıldığı ve **toplamda 197 kararda** (%0,062) bu ilkeye yer verildiği tespit edilmiştir. Dolayısıyla, **2.976** kararda Anayasa Mahkemesinin Ali Kılık kararına atıf yapıldığına rastlanmamış, binlerce kararda "ilk bakışta ihlal" değerlendirmesinin yapılmadığı tespit edilmiştir.

Şekil 21: Sulh Ceza Hakimliklerinin AYM Ali Kılık Kararı 2020 Uygulama Performansı

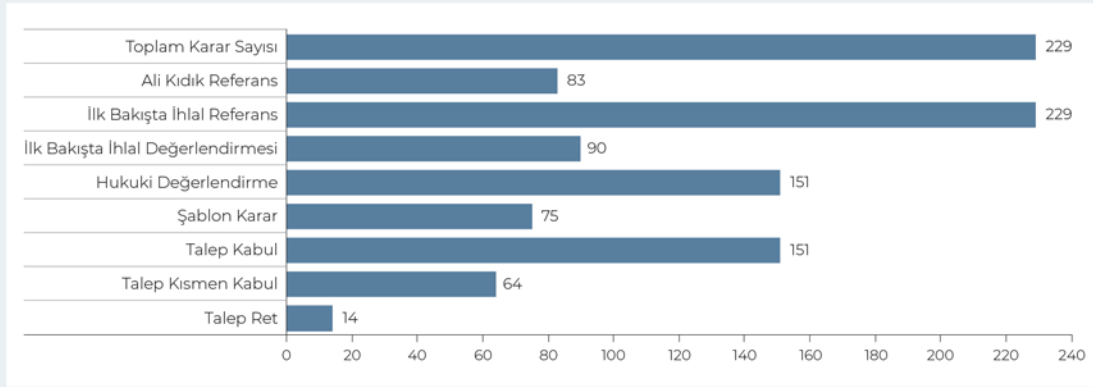

2020 yılı içinde Ali Kılık kararına doğrudan veya dolaylı atıf yapan **197** kararın detaylı değerlendirmesi yapıldığında, **113 kararda** hukuki değerlendirme yapıldığı fakat 82 kararın kopyala yapıştır şeklinde tekrar eden şablon karar olarak birbirinin aynısı olduğu ve sadece **65 kararda** "ilk bakışta ihlal" değerlendirmesi yapıldığı gözlemlenmiştir. Ayrıca, ilk bakışta ihlal değerlendirmesine atıf yapan 197 karardan, 131 tanesinde taleplerin kabul edildiği, 52 kararda taleplerin kısmen kabul edildiği ve sadece 14 talebin reddedildiği gözlemlenmiştir. **132 kararda** ise sadece Ali Kılık kararının başvuru numarasına veya ilk bakışta ihlal ilkesine atıf yapılmakla yetinilmiş ancak hukuki olarak taleplere ilişkin Anayasa Mahkemesinin yapılmasını talep ettiği ilk bakışta ihlal doktrini değerlendirmesi yapılmamıştır. Ali Kılık kararına atıf olmasına rağmen ilk bakışta ihlal doktrini değerlendirmesi olmayan **132 kararın 83'ünde ise hiçbir hukuki değerlendirme** yapılmamıştır.

SULH CEZA HAKİMLİKLERİNİN 2021 YILI İLK BAKIŞTA İHLAL DEĞERLENDİRMESİ

EngelliWeb raporlama çalışması kapsamında 2021 yılı içinde Türkiye genelinde **386** sulh ceza hakimliği tarafından 5651 sayılı Kanun'un 9. maddesi kapsamında verilen **3.504** erişimin engellenmesi ve/veya içeriğin çıkarılması kararı tespit edilmiş ve incelenmiştir. İncelenen erişimin engellenmesi kararlarından **81** farklı Hakimlik ve **84** farklı hâkim tarafından verilen **83 kararda** doğrudan Ali Kılık kararına atıf yapıldığı ve **146 kararda** da Ali Kılık kararına atıf yapılmadan "ilk bakışta ihlal" ilkesine atıf yapıldığı ve **toplamda 229 kararda (%0,065)** bu ilkeye yer verildiği tespit edilmiştir. Dolayısıyla, **3.275** kararda Anayasa Mahkemesinin Ali Kılık kararına atıf yapıldığına rastlanmamış, önceki senelerde olduğu gibi binlerce kararda "**ilk bakışta ihlal**" değerlendirmesinin yapılmadığı tespit edilmiştir.

Şekil 22: Sulh Ceza Hakimliklerinin AYM Ali Kılık Kararı 2021 Uygulama Performansı

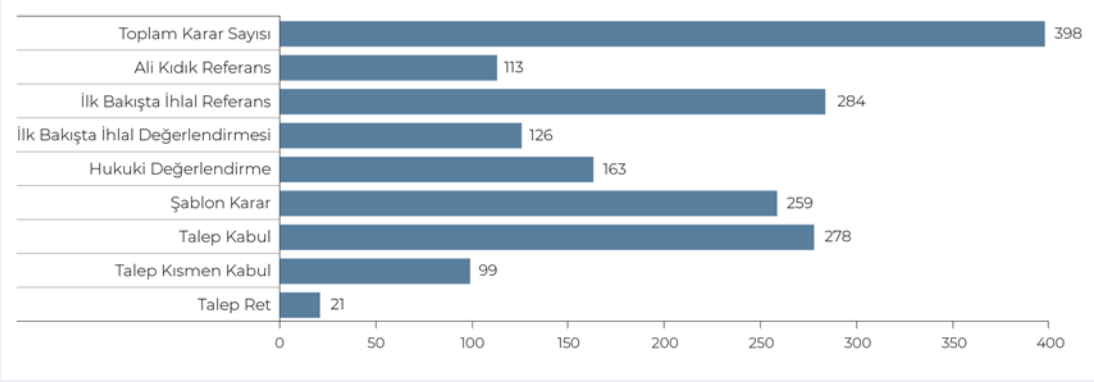

SULH CEZA HAKİMLİKLERİNİN 2022 YILI İLK BAKIŞTA İHLAL DEĞERLENDİRMESİ

EngelliWeb raporlama çalışması kapsamında 2022 yılı içinde Türkiye genelinde **404** sulh ceza hakimliği tarafından 5651 sayılı Kanun'un 9. maddesi kapsamında verilen **4.118** erişimin engellenmesi ve/veya içeriğin çıkarılması kararı tespit edilmiş ve incelenmiştir. İncelenen erişimin engellenmesi kararlarından **116** farklı Hakimlik ve **144** farklı hâkim tarafından verilen **113 kararda** doğrudan Ali Kılık kararına atıf yapıldığı ve **284 kararda** da Ali Kılık kararına atıf yapılmadan "ilk bakışta ihlal" ilkesine atıf yapıldığı ve **toplamda 397 kararda (%6,8)** bu Ali Kılık kararına ve ilk bakışta ihlal ilkesine yer verildiği tespit edilmiştir. Dolayısıyla, **3.721** kararda Anayasa Mahkemesinin Ali Kılık kararına atıf yapıldığına rastlanmamış, önceki senelerde olduğu gibi binlerce kararda "**ilk bakışta ihlal**" değerlendirmesinin yapılmadığı tespit edilmiştir. Detaylı incelendiğinde ise Ali Kılık kararına ve ilk bakışta ihlal ilkesine atıf yapılan **397 karardan sadece 126 tanesinde** sulh ceza hakimliklerinin ilk bakışta ihlal

ilkesine uygun değerlendirme yaptığı ve karar verdiği değerlendirilmiştir. İncelenen bu kararların **259** tanesinin de şablon karar olduğu değerlendirilmiştir.

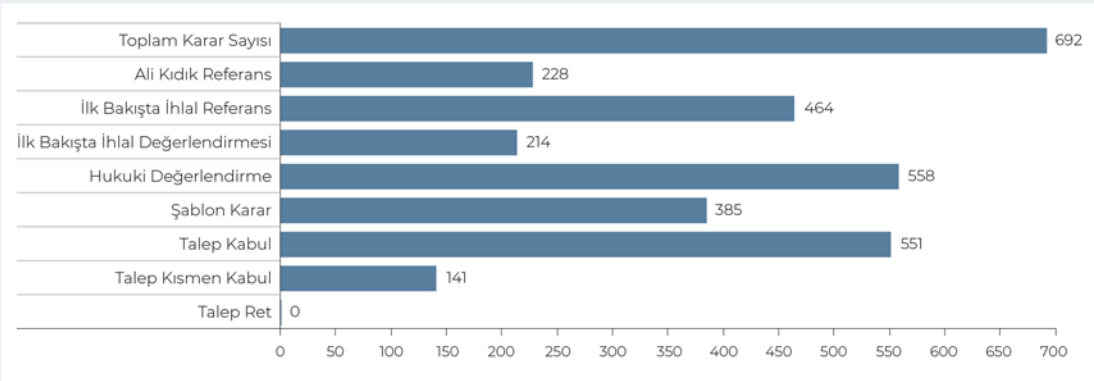
Şekil 23: Sulh Ceza Hakimliklerinin AYM Ali Kılık Kararı 2022 Uygulama Performansı

SULH CEZA HAKİMLİKLERİNİN 2023 YILI İLK BAKIŞTA İHLAL DEĞERLENDİRMESİ

EngelliWeb raporlama çalışması kapsamında **2023** yılı içinde Türkiye genelinde yaklaşık **406** sulh ceza hakimliği tarafından 5651 sayılı Kanun'un 9. maddesi kapsamında verilen yaklaşık **4.692** erişimin engellenmesi ve/veya içeriğin çıkartılması kararı tespit edilmiş ve incelenmiştir. İncelenen erişimin engellenmesi kararlarından **122** farklı Hakimlik ve **152** farklı hâkim tarafından verilen **228 kararda** doğrudan Ali Kılık kararına atıf yapıldığı ve **464 kararda** da Ali Kılık kararına atıf yapılmadan "ilk bakışta ihlal" ilkesine atıf yapıldığı ve **toplamda 692 kararda (%14,74)** Ali Kılık kararına ve ilk bakışta ihlal ilkesine yer verildiği tespit edilmiştir. Dolayısıyla, **4.000** kararda

Şekil 24: Sulh Ceza Hakimliklerinin AYM Ali Kılık Kararı 2023 Uygulama Performansı

Anayasa Mahkemesinin Ali Kılık kararına atıf yapıldığına rastlanmamış, önceki senelerde olduğu gibi binlerce kararda “ilk bakışta ihlal” değerlendirilmesinin yapılmadığı tespit edilmiştir. Detaylı incelendiğinde ise Ali Kılık kararına ve ilk bakışta ihlal ilkesine atıf yapılan **692 karardan sadece 214 tanesinde** sulh ceza hakimliklerinin ilk bakışta ihlal ilkesine uygun değerlendirme yaptığı ve karar verdiği değerlendirilmiştir. İncelenen **692 karardan 385** tanesinin de şablon karar olduğu değerlendirilmiştir.

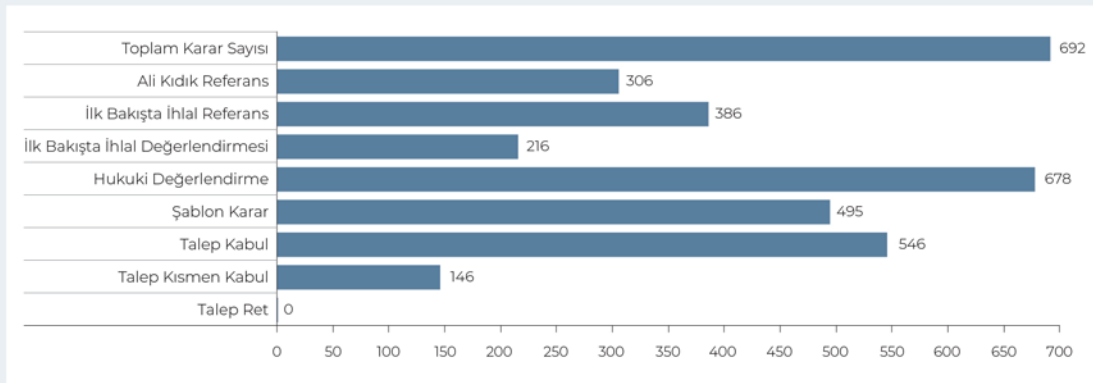
SULH CEZA HAKİMLİKLERİNİN 2024 YILI İLK BAKIŞTA İHLAL DEĞERLENDİRMESİ

EngelliWeb raporlama çalışması kapsamında 2019-2023 yılları için yapılan ilk bakışta ihlal değerlendirmesi sulh ceza hakimlikleri tarafından 2024 yılı içinde verilen kararlar açısından da yapılmıştır. 2024 içinde 9. madde kapsamında en çok karar 5651 sayılı Kanunun 9. maddesi kapsamında karar veren hakimlikler aşağıdaki şekildedir:

1. 89 kararla İstanbul 3. Sulh Ceza Hakimliği
2. 83 kararla İstanbul 6. Sulh Ceza Hakimliği
3. 80 kararla İstanbul 8. Sulh Ceza Hakimliği
4. 78 kararla İstanbul 10. Sulh Ceza Hakimliği
5. 73 kararla İstanbul 4. Sulh Ceza Hakimliği
6. 70 kararla İstanbul 9. Sulh Ceza Hakimliği
7. 67 kararla İstanbul 5. Sulh Ceza Hakimliği
8. 53 kararla İstanbul 1. Sulh Ceza Hakimliği
9. 51 kararla İstanbul 7. Sulh Ceza Hakimliği
10. 50 kararla İstanbul Anadolu 5. Sulh Ceza Hakimliği

Yukarıda görüldüğü gibi 2024 içinde en çok erişimin engellenmesi ve/veya içerik çıkarma kararı veren sulh ceza hakimlikleri listesinde ilk onda İstanbul’da yer alan 10 hakimlik bulunmaktadır.

Şekil 25: Sulh Ceza Hakimliklerinin AYM Ali Kılık Kararı 2024 Uygulama Performansı

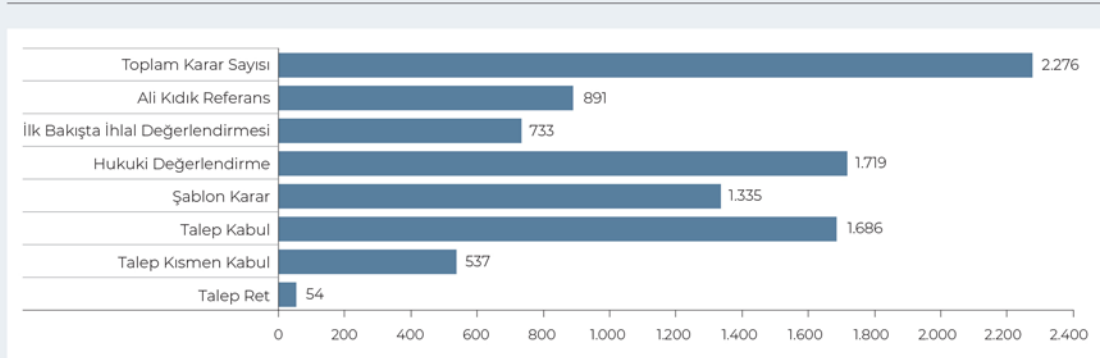

EngelliWeb raporlama çalışması kapsamında **2024** yılı içinde Türkiye genelinde yaklaşık **427** sulh ceza hakimliği tarafından 5651 sayılı Kanun'un 9. maddesi kapsamında verilen **3.357** erişimin engellenmesi ve/veya içeriğin çıkartılması kararı tespit edilmiş ve incelenmiştir. İncelenen erişimin engellenmesi kararlarından **129** farklı Hakimlik ve **163** farklı hâkim tarafından verilen **306 kararda** doğrudan Ali Kılık kararına atıf yapıldığı ve **386 kararda** da Ali Kılık kararına atıf yapılmadan "ilk bakışta ihlal" ilkesine atıf yapıldığı ve **toplamda 692 kararda (%20,61)** Ali Kılık kararına ve ilk bakışta ihlal ilkesine yer verildiği tespit edilmiştir. Dolayısıyla, **2.665** kararda Anayasa Mahkemesinin Ali Kılık kararına atıf yapıldığına rastlanmamış, önceki senelerde olduğu gibi binlerce kararda "**ilk bakışta ihlal**" değerlendirmesinin yapılmadığı tespit edilmiştir. Detaylı incelendiğinde ise Ali Kılık kararına ve ilk bakışta ihlal ilkesine atıf yapılan **692 karardan sadece 216 tanesinde** sulh ceza hakimliklerinin ilk bakışta ihlal ilkesine uygun değerlendirme yaptığı ve karar verdiği değerlendirilmiştir. İncelenen **692** karardan **495** tanesinin de şablon karar olduğu değerlendirilmiştir.

SULH CEZA HAKİMLİKLERİNİN 2019-2024 YILLARI İLK BAKIŞTA İHLAL DEĞERLENDİRMESİ KARŞILAŞTIRMASI

Anayasa Mahkemesinin Ali Kılık kararında benimsenen "ilk bakışta ihlal" değerlendirmesinin uygulanması zorunluluk iken **2019** yılında **binde 11** oranında ve çok az sayıda erişimin engellenmesi kararında bu karara atıf yapıldığı tespit edilmiştir. **2020** yılında ise bu oran **binde 62'**ye yükselirken, **2021** yılında da çok az bir artışla **binde 65'e** ulaşmışken bu oran **2022** içinde **binde 96'a** ulaşmıştır. **2023** yılında ise bu oran **binde 147'e** ulaşmış ve son olarak **2024** içinde bu oran **binde 9'a** düşmüştür.¹⁸⁰

Şekil 26: Sulh Ceza Hakimliklerinin AYM Ali Kılık Kararı 2019-2024 Uygulama Performansı

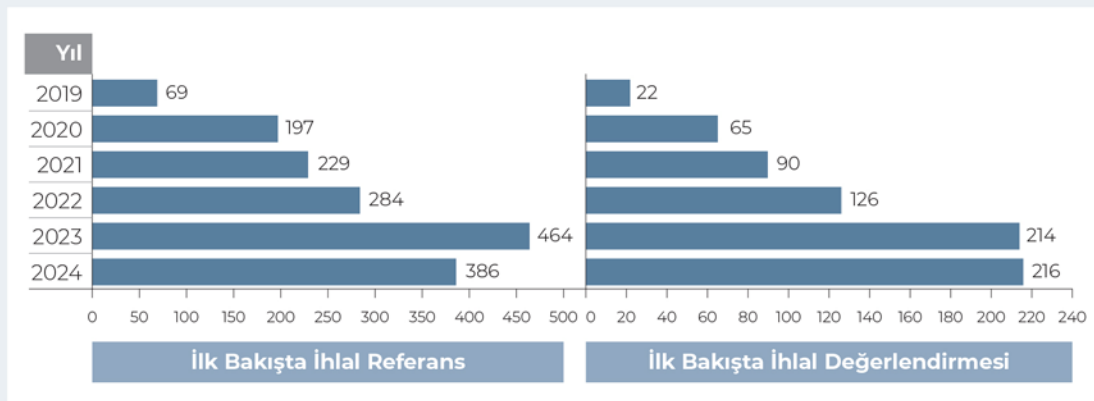

2019 yılında Ali Kılık kararında yer alan "ilk bakışta ihlal" ilkesine atıf yapılan 69 karardan sadece 22 tanesinde, bir başka deyişle **binde 3'ünde** ilk bakışta ihlal değerlendirmesi yapıldığı görülürken **2020** yılı içinde "ilk bakışta ihlal" ilkesine atıf yapılan atıf yapılan 197 karardan sadece 65 tanesinde, bir başka deyişle, **binde 20'sinde** ilk

¹⁸⁰ 2024 yılı içinde 5651 sayılı Kanun'un 9. maddesine istinaden verilen kararlar **10.10.2024** tarihine kadar verilmiştir. Bu tarihte 9. madde yürürlükten kalkmıştır.

bakışta ihlal değerlendirmesi yapıldığı görülmüştür. **2021** yılında “ilk bakışta ihlal” ilkesine atıf yapılan atıf yapılan 229 karardan sadece 90 tanesinde bir başka deyişle, **binde 25’inde** ilk bakışta ihlal değerlendirmesi yapıldığı görülmüştür. **2022** yılında ise “ilk bakışta ihlal” ilkesine atıf yapılan atıf yapılan 284 karardan sadece 126 tanesinde bir başka deyişle, **binde 30’unda** ilk bakışta ihlal değerlendirmesi yapıldığı görülmüştür. **2023** yılında, “ilk bakışta ihlal” ilkesine atıf yapılan 464 karardan sadece 214 tanesinde bir başka deyişle, **binde 45’inde** ilk bakışta ihlal değerlendirmesi yapıldığı tespit edilmiştir. Son olarak, **2024** yılında, “ilk bakışta ihlal” ilkesine atıf yapılan 692 karardan sadece 216 tanesinde bir başka deyişle, **binde 64’ünde** ilk bakışta ihlal değerlendirmesi yapıldığı tespit edilmiştir.

Şekil 27: Sulh Ceza Hakimliklerinin AYM Ali Kılık Kararına Atıf ve Değerlendirme Performansı: 2019-2024

Bu veriler ışığında, sulh ceza hakimliklerinin Anayasa Mahkemesinin Ekim 2017 tarihli Ali Kılık kararını ve sonrasındaki 17 benzer kararını büyük ölçüde görmezden geldiği açıktır; **bu durumun tesadüfi olmadığı da ortadadır**. Anayasa Mahkemesinin Ali Kılık kararında açıkça ortaya koyduğu “ilk bakışta ihlal” değerlendirmesinin uygulanması zorunluluğuna rağmen, bu ilkeye ya hiç atıf yapılmamakta ya da atıf yapılsa bile karar gerekçelerine yansıtılmamaktadır. Dolayısıyla, Ali Kılık kararı, 5651 sayılı Kanun’un 9. maddesinin uygulanmasında yaşanan **yapısal sorunları çözmemiş**; tersine, **Anayasa Mahkemesi de bu yapısal sorunları 2023 yılı sonuna kadar görmezden gelmeye devam etmiştir**. “İlk bakışta ihlal” yaklaşımı **zamanla bir çözüm aracı olmaktan çıkmış**, bu yapısal sorunun bizzat parçası haline gelmiştir.¹⁸¹ Daha önceki raporlarımızda da belirtildiği üzere, “ilk bakışta ihlal” değerlendirmesini zorunlu kılmayan 5651 sayılı Kanun’un 9. maddesi, Anayasa’nın 13. maddesinde

¹⁸¹ Ayrıca bkz. Uluslararası Hukukçular Komisyonu, *Türk Sulh Ceza Hakimlikleri ve Uluslararası Hukuk Raporu*, 2018, <https://www.icj.org/wp-content/uploads/2019/02/Turkey-Judgeship-Advocacy-Analysis-brief-2018-TUR.pdf>; Venedik Komisyonu, *Sulh Ceza Hakimliklerinin Görev, Yetki ve İşleyişleri Hakkında Görüş*, No. 852/2016, 13.03.2017, [https://www.venice.coe.int/webforms/documents/default.aspx?pdffile=CDL-AD\(2017\)004-tur](https://www.venice.coe.int/webforms/documents/default.aspx?pdffile=CDL-AD(2017)004-tur); Venedik Komisyonu, *5651 sayılı İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanun Hakkında Görüş*, No. 805/2015, 15.06.2016, [https://www.venice.coe.int/webforms/documents/?pdf=CDL-AD\(2016\)011-e](https://www.venice.coe.int/webforms/documents/?pdf=CDL-AD(2016)011-e).

öngörülen ölçütleri karşılamamış; normun belirlilik, öngörülebilirlik ve keyfi müdahalelere karşı koruma sağlama niteliklerini taşımadığı ortaya konmuştur. Bu nedenle, 9. maddedeki yapısal sorunların tespiti ve iptal kararının çok daha önce verilmiş olması gerekirdi.

YAPISAL SORUNLARIN TESPİTİ VE ANAYASA MAHKEMESİNİN KESKİN KALEM YAYINCILIK VE TİCARET A.Ş. VE DİĞERLERİ KARARI

Anayasa Mahkemesi, en sonunda bu eleştirileri dinlemiş ve Genel Kurul nezdinde 27.10.2021 tarihinde açıklanan ve gerekçesi 07.01.2022 tarihinde Resmî Gazete’de yayınlanan Keskin Kalem Yayıncılık ve Ticaret A.Ş. ve Diğerleri Başvurusu ile ilgili kararıyla 5651 sayılı Kanun’un 9. maddesinde **yapısal sorunlar tespit ederek, pilot karar** usulünün uygulamasına karar vermiştir.¹⁸² Bu kararda, açıkça EngelliWeb raporlarına atıf yapılmamış olsa dahi, kararda “eldeki bireysel başvurunun incelenmesi sırasında Türkiye’nin de üyesi olduğu uluslararası kuruluşlar ile uluslararası alanda kabul görmüş sivil toplum örgütlerinin İnternet ortamının düzenlenmesine ilişkin raporlarının” değerlendirildiği belirtilmiştir.¹⁸³

Anayasa Mahkemesi, kişilik haklarının korunması amacına istinaden 9. maddedeki kuralın meşru bir sınırlandırma sebebi sunsa dahi, kuralın “sulh ceza hâkimliklerinin bu yetkiyi nasıl kullanacaklarını tarif” etmediğini,¹⁸⁴ mevcut kural ve yapının “**keyfi ve orantısız müdahaleleri önlemeye elverişli**” olmadığını,¹⁸⁵ süresiz engellemelerin ise ağır bir müdahale aracı olduğunu da belirterek, başvuruçuların Anayasa’nın 26. ve 28. maddeleri ile korunan haklarının ihlal edildiği, ifade ve basın özgürlüklerinin korunmasına ilişkin temel güvencelere sahip olmaması nedeniyle **ihlalin doğrudan kanundan kaynaklandığı** sonucuna varmıştır.¹⁸⁶

Benzer şekilde, Mahkeme, başvuruçuların Anayasa’nın 26. Maddesiyle bağlantılı olarak Anayasa’nın 40. Maddesi kapsamında koruma altında olan “**etkili başvuru**” haklarının da ihlal edildiğine hükmetmiştir.¹⁸⁷ Mevcut yapının tekrardan ele alınması ve “ihlale yol açan kanun hükmünün ortadan kaldırılması veya ilgili hükmün yeni ihlallere yol açılmayacak bir şekilde değiştirilmesi”¹⁸⁸ için kararını hem Meclise göndermiş hem de bir dizi öneride bulunduktan sonra¹⁸⁹ pilot kararını **bir yıl süre ile uygulamamaya** karar vermiştir.¹⁹⁰

Bu bağlamda, Anayasa Mahkemesi, İ. D. ve Diğerleri Başvurusu kararında,¹⁹¹ başvuruçuların kişilik haklarını ihlal ettiği ileri sürülen İnternet içeriklerine erişimin engellenmesi yönündeki taleplerinin reddedilmesi nedeniyle şeref ve itibarın

¹⁸² Keskin Kalem Yayıncılık ve Ticaret A.Ş. ve Diğerleri Başvurusu, B. No: 2018/14884, 27.10.2021, R.G. 07.01.2022-31712.

¹⁸³ Keskin Kalem Yayıncılık ve Ticaret A.Ş. ve Diğerleri Başvurusu, B. No: 2018/14884, 27.10.2021, § 135.

¹⁸⁴ Keskin Kalem Yayıncılık ve Ticaret A.Ş. ve Diğerleri Başvurusu, B. No: 2018/14884, 27.10.2021, § 131.

¹⁸⁵ Keskin Kalem Yayıncılık ve Ticaret A.Ş. ve Diğerleri Başvurusu, B. No: 2018/14884, 27.10.2021, § 132.

¹⁸⁶ Keskin Kalem Yayıncılık ve Ticaret A.Ş. ve Diğerleri Başvurusu, B. No: 2018/14884, 27.10.2021, § 133.

¹⁸⁷ Keskin Kalem Yayıncılık ve Ticaret A.Ş. ve Diğerleri Başvurusu, B. No: 2018/14884, 27.10.2021, §§ 140-146.

¹⁸⁸ Keskin Kalem Yayıncılık ve Ticaret A.Ş. ve Diğerleri Başvurusu, B. No: 2018/14884, 27.10.2021, § 152.

¹⁸⁹ Keskin Kalem Yayıncılık ve Ticaret A.Ş. ve Diğerleri Başvurusu, B. No: 2018/14884, 27.10.2021, § 137.

¹⁹⁰ Keskin Kalem Yayıncılık ve Ticaret A.Ş. ve Diğerleri Başvurusu, B. No: 2018/14884, 27.10.2021, § 160.

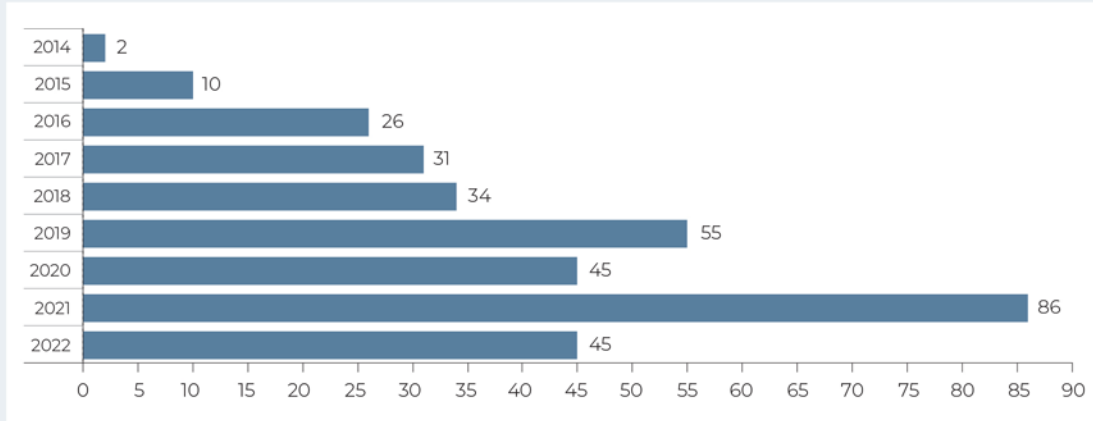
¹⁹¹ İ. D. ve Diğerleri Başvurusu, B. No: 2016/14513, 28.12.2022, R.G. Tarih ve Sayı: 2403.2023-32142.

korunması hakkı ile bağlantılı olarak etkili başvuru hakkının, yargılamanın uzun sürmesi nedeniyle makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiği iddialarını değerlendirmiştir. Anayasa Mahkemesi, 5651 sayılı Yasanın 9. maddesiyle ilgili yapısal sorunlar tespit ettiği Keskin Kalem ve Diğerleri pilot kararına atıfla, “temel güvencelere sahip olmayan kanuni dayanağın çatışan iki haktan yalnızca biri yönünden sorun” oluşturduğunun düşünülmemeyeceğini ve başvuru sahiplerinin şikâyetlerinin “esasını inceleme imkânı olmayan ve gerektiğinde uygun bir telafi yöntemi de sunamayan mevcut mekanizma, İnternet yayını nedeniyle kişilik haklarının ihlal edildiği iddiasıyla sulh ceza hâkimliklerine başvuran kişiler yönünden de etkili bir başvuru yolu olmaktan uzak”¹⁹² olduğunu belirtmiştir. Tüm bunlar birlikte değerlendirildiğinde, Anayasa Mahkemesi, “sorunun yalnızca ifade özgürlüğü ihlallerine yol açmakla kalmayıp Kanun’un 9. maddesinin temel güvencelere sahip olmaması nedeniyle kişilik haklarına yönelik saldırılara karşı da etkin bir koruma sağlayamadığı” sonucuna ulaşmıştır.¹⁹³ Anayasa’nın 17. maddesiyle korunan şeref ve itibarın korunması hakkı ile bağlantılı olarak 40. maddesinde güvence altına alınan etkili başvuru hakkının ihlal edildiğine karar verilmiştir.¹⁹⁴

KESKİN KALEM VE DİĞERLERİ PİLOT KARARI KAPSAMINA ALINAN BAŞVURULAR

Anayasa Mahkemesi Haziran 2022 içinde **334 farklı başvuruyu Keskin Kalem ve Diğerleri pilot kararı kapsamına aldığı**nı açıklamıştır.¹⁹⁵

Şekil 28: AYM Pilot Karar Uyarınca Görüşülmesi Ertelenen Toplam 334 Başvurunun Yıllara Göre Dağılımı

¹⁹² İ. D. ve Diğerleri Başvurusu, B. No: 2016/14513, 28.12.2022, § 89.

¹⁹³ İ. D. ve Diğerleri Başvurusu, B. No: 2016/14513, 28.12.2022, § 97.

¹⁹⁴ Yarı pilot karar niteliğindeki İ. D. ve Diğerleri Başvurusu kararının uygulaması için bkz. Atalay Candelen ve Diğerleri Başvurusu, B. No: 2016/596, 25.01.2024.

¹⁹⁵ Bkz. <https://www.anayasa.gov.tr/media/8051/pilotkararlar01.pdf>

Anayasa Mahkemesinin pilot karar uyarınca görüşülmesini ertelediği **334** başvuru detaylı bir şekilde incelendiğinde, bu başvurulardan **iki** tanesinin **2014** içinde, **10** tanesinin **2015** içinde, **26** tanesinin **2016** içinde, **31** tanesinin **2017** içinde, **34** tanesinin **2018** içinde, **55** tanesinin **2019** içinde, **45** tanesinin **2020** içinde, **86** tanesinin **2021** içinde ve **45** tanesinin de **2022** içinde yapıldığı görülmektedir. Dolayısıyla, 5651 sayılı Yasanın 9. maddesiyle ilgili başvuruların Anayasa Mahkemesi nezdinde 2016'dan sonra yığılmaya başladığı söylenebilir.

Fakat, 2014'te yapılan başvurular yaklaşık dokuz senedir, 2015'te yapılan başvurular yaklaşık sekiz senedir, 2016'da yapılan başvurular yaklaşık yedi senedir ve 2017'de yapılan başvurular yaklaşık altı senedir karar verilmesini beklemiştir. Bu süreler adil yargılanma güvencesine de aykırılık teşkil etmekle birlikte etkili başvuru hakkının da ihlaline vücut vermektedir. Hatta, Anayasa Mahkemesinin Ali Kızık kararını Ekim 2017 içinde verdiği hatırlanırsa, Anayasa Mahkemesinin bu ilkesel kararından sonra yapılan 265 başvuru bir türlü karara bağlanmamıştır.

Kaldı ki bu başvuruların büyük bir çoğunluğu basın organları ve İnternet haber siteleri tarafından yapılmış başvurulardır. **73** başvuru ile en çok başvuru **Diken** haber sitesi tarafından yapılırken, **Diken**'i **35** başvuru ile **BirGün** gazetesi, **32** başvuru ile **Gazete Duvar**, **27** başvuru ile **Sözcü** ve **22** başvuru ile **Artı Gerçek** haber sitesi izlemektedir. Listede EngelliWeb duyurularının erişime engellenmesiyle ilgili **12** başvuru yapan **İfade Özgürlüğü Derneği** de yer almaktadır.

Anayasa Mahkemesinin belirlediği pilot kararını **bir yıl süre ile uygulamama** süresi **06.01.2023** tarihinde dolmuştur. Bu süre dolmadan, TBMM, **Ekim 2022 içinde** 7418 Sayılı Basın Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun teklifini değerlendirirken **5651 sayılı Kanun'un 8 ve 9. maddelerinde bazı değişiklikler yapmış**, fakat Anayasa Mahkemesinin **pilot kararını tamamen göz ardı etmiştir**. Dolayısıyla, **Meclis, 5651 sayılı Yasanın 9. maddesi kapsamında tespit edilen "yapısal sorunları" ortadan kaldırmamıştır**. Bu bağlamda, İfade Özgürlüğü Derneği'nin "*Sulh Ceza Hakimliklerinin Gölgesinde Karanlığa Gömülen Anayasa Mahkemesi*"¹⁹⁶ başlıklı 2022 raporunda da gözlemlediğimiz üzere uygulamada hiçbir şey değişmemiş, Anayasa Mahkemesinin **pilot kararının gözle görülür herhangi bir etkisi olmamış** ve aksine **sansür uygulamaları aynen ve artarak devam etmiştir**. Bir başka deyişle, sulh ceza hakimlikleri 5651 sayılı Yasayı "**kendi bildikleri şekilde**" uygulamaya devam etmiş, 2022 raporunda detaylandırıldığı üzere Anayasa Mahkemesinin gerek Ali Kızık¹⁹⁷ gerekse Keskin Kalem ve Diğerleri¹⁹⁸ kararlarını uygulamaktan imtina etmişlerdir. Bu süreçte Anayasa Mahkemesi de **pilot kararının gereklerini yerine getirmemiş** ve **07.01.2022** tarihinden **23.11.2023** tarihine kadar 5651 sayılı Yasanın 9. maddesi ile ilgili pilot kararına istinaden herhangi bir bireysel başvuru kararı da vermemiştir. Daha da vahimi pilot karar uyarınca görüşülmesi ertelenen **334 başvuru da bu süreçte karara bağlanmamıştır**.¹⁹⁹

¹⁹⁶ İfade Özgürlüğü Derneği, EngelliWeb 2022: Sulh Ceza Hakimliklerinin Gölgesinde Karanlığa Gömülen Anayasa Mahkemesi, Temmuz 2023, https://ifade.org.tr/reports/EngelliWeb_2022.pdf

¹⁹⁷ Ali Kızık Başvurusu, B. No: 2014/5552, 26.10.2017.

¹⁹⁸ Keskin Kalem Yayıncılık ve Ticaret A.Ş. ve Diğerleri Başvurusu, B. No: 2018/14884, 27.10.2021.

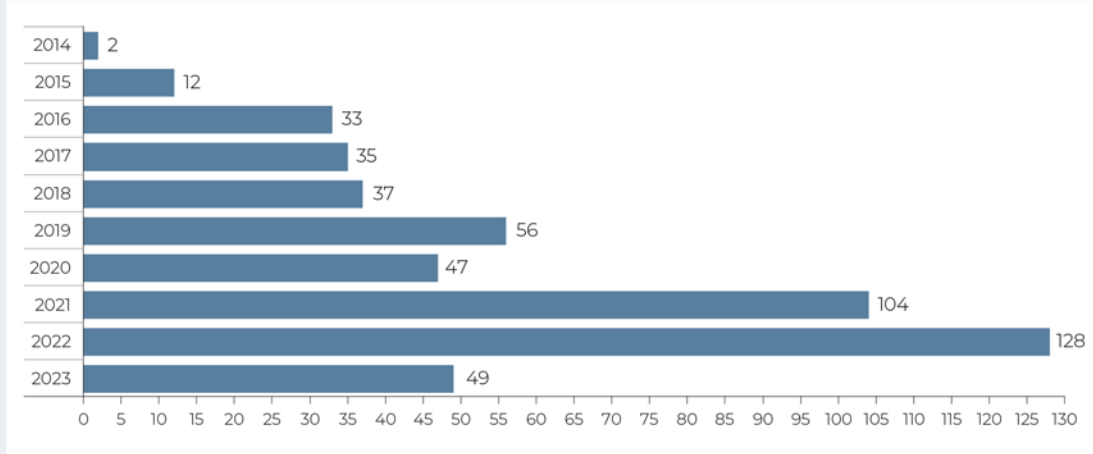
¹⁹⁹ AYM tarafından pilot karar uyarınca görüşülmesi ertelenen 334 başvurunun listesi için bkz. <https://www.anayasa.gov.tr/media/8051/pilotkararlar01.pdf>. Detaylı bilgi için bkz. <https://x.com/cyberrights/status/1755142604512018764>. Ayrıca bkz. Evrensel, "Yerkeş'in tekmesi, Urla'daki villalar, MİT turları...", 10.02.2024,

PİLOT KARARININ UYGULANMASI VE ABDULLAH KAYA VE DİĞERLERİ KARARI

Bu duraklama ve bekleme dönemi, Anayasa Mahkemesinin, 23.11.2023 tarihli Abdullah Kaya ve Diğerleri kararıyla²⁰⁰ sona ermiştir. Anayasa Mahkemesi, bu kararla, Keskin Kalem ve Diğerleri pilot kararına istinaden **503 bireysel başvuruyu birleştirip** başvuru sahiplerinin Anayasa'nın 26. maddesinde güvence altına alınan **ifade özgürlüğünün** ve Anayasa'nın 40. maddesinde güvence altına alınan **etkili başvuru haklarının ihlal edildiğine** karar verdi. Birleştirilen **503** başvurunun içeriği Anayasa Mahkemesi tarafından sır gibi saklanırken, kamuoyu ile sadece birleştirilen başvuruların numaraları paylaşılmıştır.

Bu başvurular yaklaşık **10 yıla yayılmakla birlikte** en eskisinin 2014 içinde BirGün gazetesi tarafından yapıldığı²⁰¹ ve toplu kararda yer alan başvuruların büyük bir çoğunluğunun siyasi nitelikli ifade özgürlüğü ile ilgili olduğu tespit edilmiştir. Toplu ihlal kararında yer alan başvurulardan 2 tanesi **2014**, 12 tanesi **2015**, 33 tanesi **2016**, 35 tanesi **2017**, 37 tanesi **2018**, 56 tanesi **2019**, 47 tanesi **2020**, 104 tanesi **2021**, 128 tanesi **2022** ve 49 tanesi de **2023** içinde yapılmıştır.

Şekil 29: AYM Abdullah Kaya ve Diğerleri Kararı: Başvuru Yılları İstatistikleri

Abdullah Kaya ve Diğerleri Başvurusuna konu 503 başvurudan en fazlası, **118** başvuru ile **Diken** tarafından yapılırken, **87** başvuru ile **Gazete Duvar** ikinci sırada, **37** başvuru ile **BirGün** üçüncü sırada, **33** başvuru ile **Artı Gerçek** dördüncü sırada, **28**

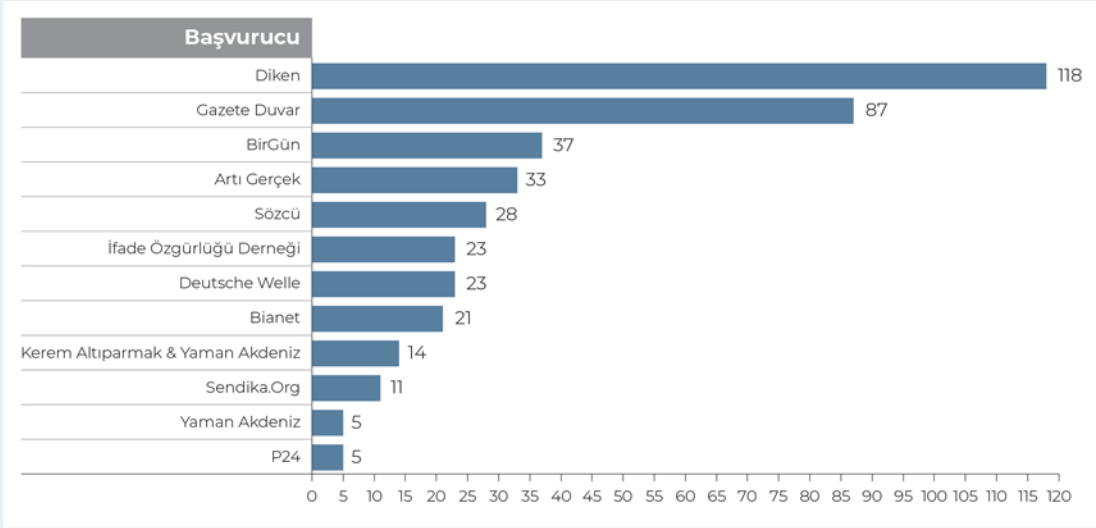
<https://www.evrensel.net/haber/510304/yerkelin-tekmesi-urladaki-villalar-mit-tirlari>; DW, "AYM'den internet sansürü kararlarına toplu ihlal," 07.02.2024, <https://www.dw.com/tr/aymden-internet-sansuru-kararlari-na-toplu-ihlal/a-68194530>; Füsün Sarp Nebil, "Prof. Dr. Yaman Akdeniz: Erişim Engellemelerin Büyük Bir Kısmı Siyasi Nitelikli," Turk.Internet.Com, 19.02.2024, <https://turk-internet.com/prof-dr-yaman-akdeniz-erisim-engellemelerin-buyuk-bir-kismi-siyasi-nitelikli/>

²⁰⁰ Abdullah Kaya ve Diğerleri, B. No: 2016/1430, 22.11.2023. Ayrıca, Yanı pilot karar niteliğindeki İ. D. ve Diğerleri Başvurusu (B. No: 2016/14513, 28.12.2022) kararının uygulaması için bkz. Atalay Candelen ve Diğerleri Başvurusu, B. No: 2016/596, 25.01.2024.

²⁰¹ Bkz. <https://x.com/cyberrights/status/1755142606844006436>

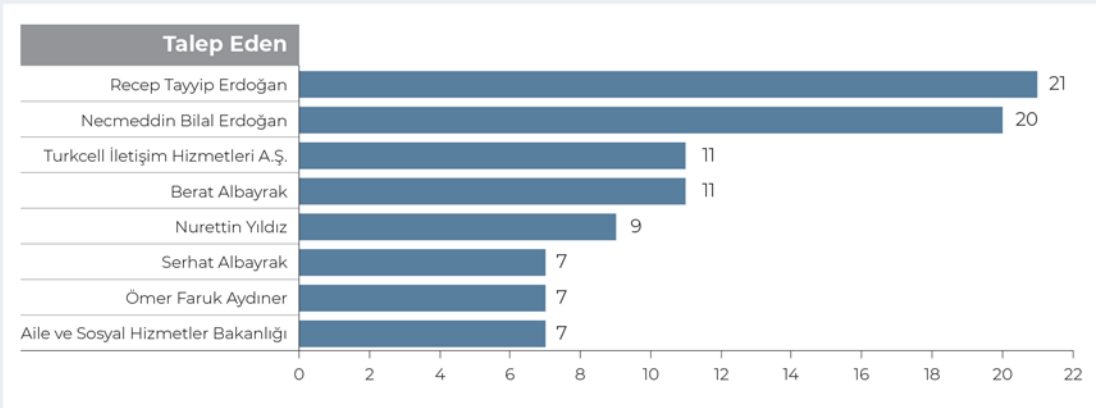
başvuru ile **Sözcü** beşinci sırada ve **23**'er başvuru ile **İfade Özgürlüğü Derneği** ve **Deutsche Welle** altıncı sırada yer almıştır. **Bianet** tarafından da 21 başvuru yapılırken, İfade Özgürlüğü Derneği kurucularından **Kerem Altıparmak** ve **Yaman Akdeniz**'in toplam 20 başvurusu da toplu ihlal kararı içinde yer almıştır.

Şekil 30: AYM Abdullah Kaya ve Diğerleri Kararı: Başvurucu İstatistikleri

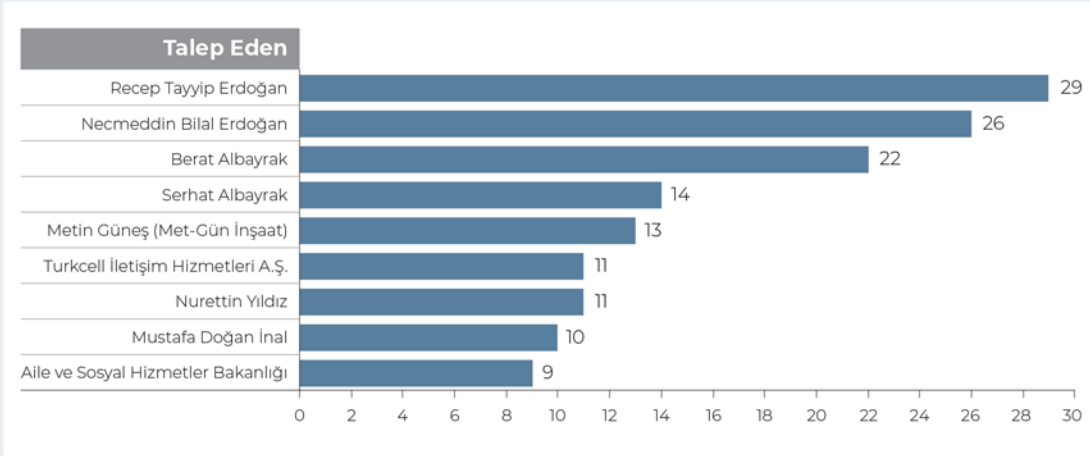
Bir diğer taraftan Abdullah Kaya ve Diğerleri Başvurusuna konu 503 başvuruya konu sulh ceza hakimlikleri kararlarının talep edenleri incelendiğinde **en çok talep 21** taleple **Cumhurbaşkanı Erdoğan** tarafından yapılmış, **ikinci sırada 20** taleple **Bilal Erdoğan**, **üçüncü sırada 11**'er taleple **Turkcell** ve **Berat Albayrak**, **dördüncü sırada 9** taleple **Nurettin Yıldız**, **beşinci sırada yedişer** taleple **Serhat Albayrak**, **Ömer Faruk Aydın** ve **Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı** yer almaktadır.

Şekil 31: AYM Abdullah Kaya ve Diğerleri Kararı: Talep Edenler İstatistikleri

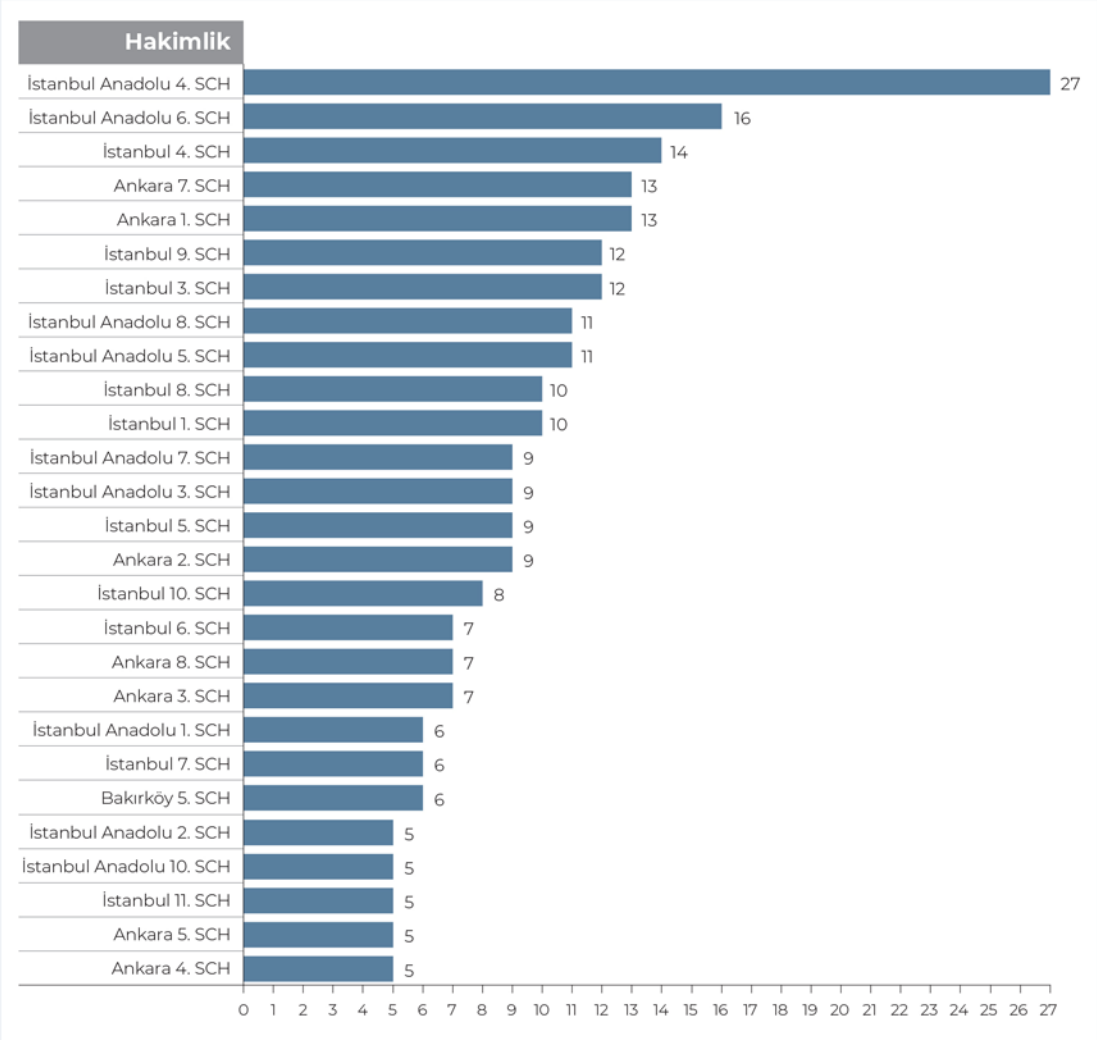
Talep edenler tarafından 5651 sayılı Yasanın 9. maddesi kapsamında aldırılan kararlara istinaden ise birden fazla itiraz ve Anayasa Mahkemesi nezdinde bireysel başvuru yapıldığı için, talep edenlere istinaden verilen ihlal kararlarının sayılarının da ayrıca değerlendirilmesi gerekir. Şekil 33'te görüleceği üzere en çok ihlal kararı **29 başvuru** sonucunda **Cumhurbaşkanı Erdoğan**'ın taleplerine istinaden verilmiştir. Bu kategoride **26** ihlal kararı **Bilal Erdoğan**'ın taleplerine istinaden, **22** ihlal kararı **Berat Albayrak**'ın taleplerine istinaden, **14** ihlal kararı **Serhat Albayrak**'ın taleplerine istinaden verilmiştir.

Şekil 32: AYM Abdullah Kaya ve Diğerleri Kararı: Talep Edenlerle İlgili İhlal İstatistikleri

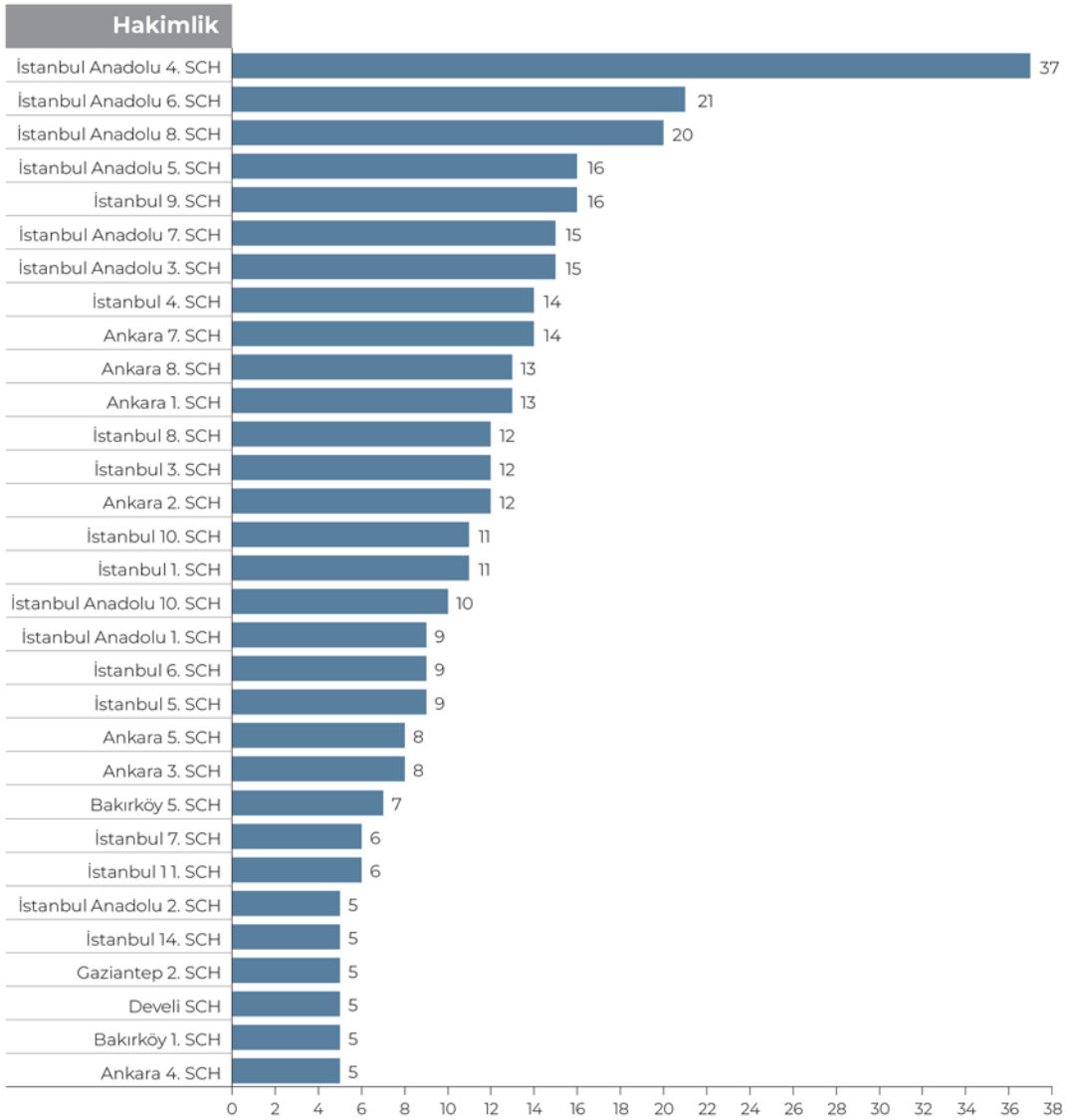
Hakimliklere dayalı bir değerlendirme yapıldığında, 37 bireysel başvuru ile en çok ihlal kararı **İstanbul Anadolu 4. Sulh Ceza Hakimliğinin 27** kararı hakkında verildiği görülmektedir. **İstanbul Anadolu 4. Sulh Ceza Hakimliğinin** bugüne kadar 27 kararıyla ilgili 37 ihlal kararına istinaden “**yeniden yargılama**” **yapmadığı** da tespit edilmiştir. İkinci sırada, **21** ihlal kararına istinaden **16** kararla **İstanbul Anadolu 6. Sulh Ceza Hakimliği**, üçüncü sırada ise 14 ihlal kararına istinaden 14 kararla **İstanbul 4. Sulh Ceza Hakimliği** bulunmaktadır.

Şekil 33: AYM Abdullah Kaya ve Diğerleri Kararı: En Çok ihlal Kararı Verilen Hakimlikler

Benzer bir tablo en çok bireysel başvuru yapılan hakimlikler listesinde de görülmekte ve **şekil 35**'te görüleceği üzere ilk 10'da altı tane İstanbul Anadolu (Kartal) Adliyesinde yer alan sulh ceza hakimliklerinin olması dikkat çekmektedir.

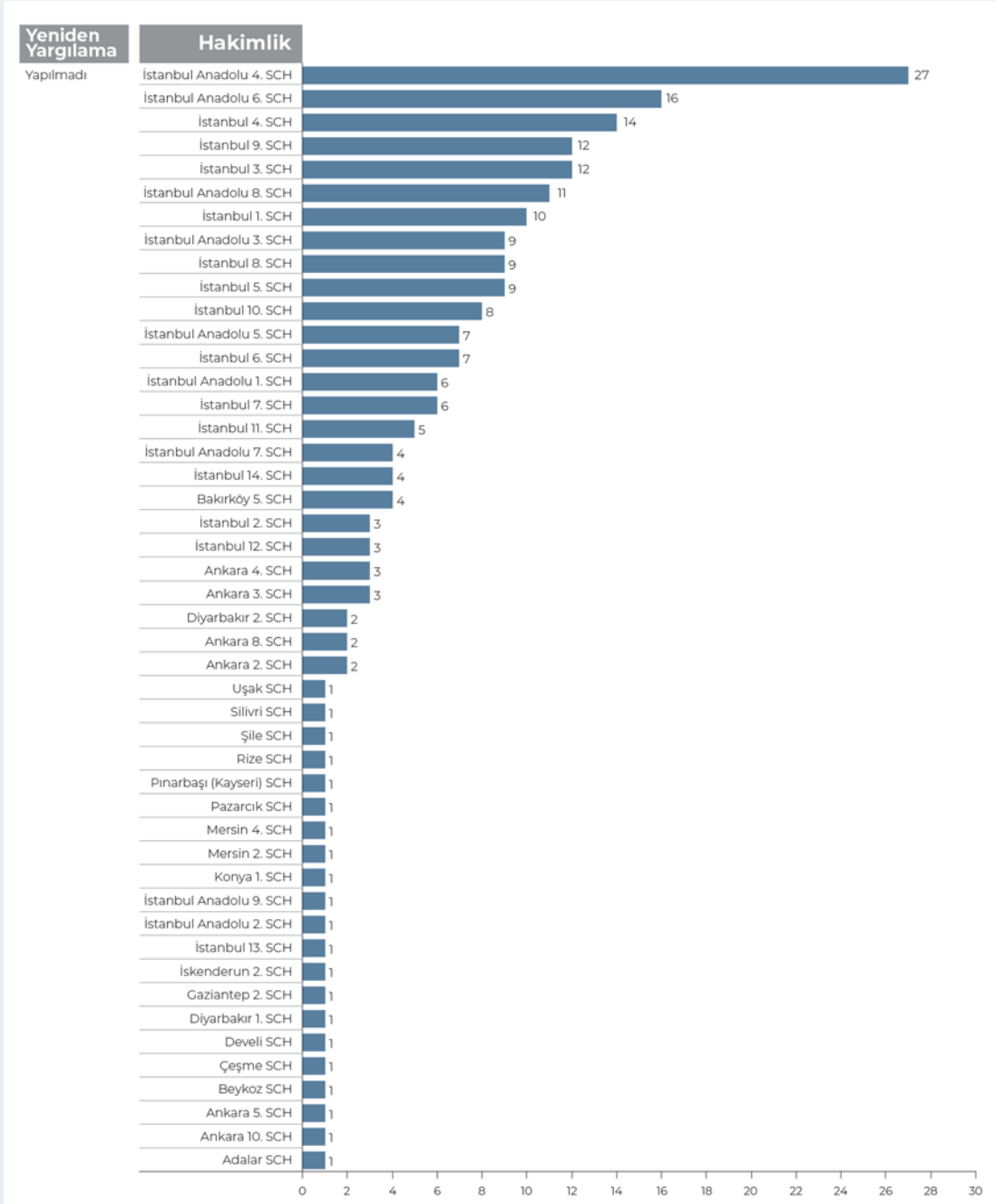
Şekil 34: AYM Abdullah Kaya ve Diğerleri Kararı: En Çok Bireysel Başvuru Yapılan Hakimlikler

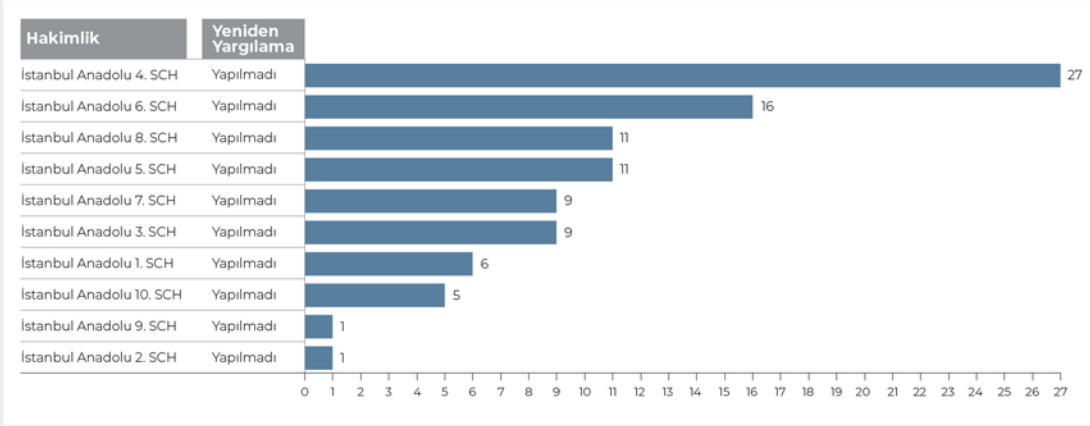
Şekil 36’da yeniden yargılama yapmayan hakimliklerin karar sayıları belirtilirken, İstanbul Anadolu 4. Sulh Ceza Hakimliği birinci sırada yer almaktadır. İstanbul Anadolu (Kartal) Adliyesinde yer alan sulh ceza hakimlikleri bağlamında bir değerlendirme yapıldığında bu adliyede yer alan hakimliklerden İstanbul Anadolu 1. Sulh Ceza Hakimliği (6 karar), İstanbul Anadolu 2. Sulh Ceza Hakimliği (1 karar), İstanbul Anadolu 3. Sulh Ceza Hakimliği (9 karar), İstanbul Anadolu 4. Sulh Ceza Hakimliği (27 karar), İstanbul Anadolu 5. Sulh Ceza Hakimliği (11 karar), İstanbul Anadolu 6. Sulh Ceza Hakimliği (16 karar), İstanbul Anadolu 7. Sulh Ceza Hakimliği (9 karar), İstanbul

Anadolu 8. Sulh Ceza Hakimliği (11 karar), İstanbul Anadolu 9. Sulh Ceza Hakimliği (1 karar) ve İstanbul Anadolu 10. Sulh Ceza Hakimliği (5 karar) tarafından “yeniden yargılama” yapılmamış toplam **146 bireysel başvuruya istinaden 96 karar tespit edilmiştir.**

Şekil 35: AYM Abdullah Kaya ve Diğerleri Kararı: Yeniden Yargılama Yapmayan Hakimlikler

Şekil 36: İstanbul Anadolu Sulh Ceza Hakimlikleri: Yeniden yargılama Yapılmayan Karar Sayıları

Tüm bu veriler, Anayasa Mahkemesi’nin ifade özgürlüğüne yönelik sistematik ihlalleri tespit etmiş olmasına rağmen, bu tespitlerin uzun yıllar boyunca somut sonuçlar doğurmadığını ve başta sulh ceza hakimlikleri olmak üzere ilgili yargı mercilerince dikkate alınmadığını ortaya koymaktadır. Pilot karar sürecinin gecikmeli ve sınırlı etkisi, yapısal sorunların derinliğini ve 5651 sayılı Yasa’nın 9. maddesinin uzun süre boyunca keyfi sansür mekanizmalarına dayanak teşkil ettiğini bir kez daha gözler önüne sermiştir. Aşağıda örnekleriyle aktarılacağı üzere, bu süreç yalnızca bireysel başvuru hakkının değil, kamuoyunun haber alma hakkının da etkisiz kılınmasına yol açmıştır.

ABDULLAH KAYA VE DİĞERLERİ BAŞVURUSUNA KONU İHLAL KARARLARI VE YENİDEN YARGILAMA SÜREÇLERİ

Anayasa Mahkemesinin 2024 yılı başında verdiği Abdullah Kaya ve Diğerleri kararı kapsamında ifade ve basın özgürlüğünün ihlal edildiğine hükmettiği 503 bireysel başvuruya konu kararlar incelendiğinde, 2014-2023 dönemine yayılan ve kamuoyunu yakından ilgilendiren, siyasi nitelikli ve yüksek etki potansiyeline sahip çok sayıda içeriğin erişime engellendiği veya yayından çıkarıldığı görülmektedir.

Bu bölümde, Anayasa Mahkemesinin ihlal kararının ardından yürütülen yeniden yargılama süreçleri iki ayrı başlık altında değerlendirilecektir. İlk olarak, ihlal kararına rağmen yeniden yargılamaya konu edilmeyen, dolayısıyla ihlalin devam ettiği dosyalar ele alınacaktır. Ardından, yeniden yargılama sonucunda erişim engeli veya içerik çıkarma kararının kaldırıldığı örnekler incelenecek ve bu süreçlere ilişkin değerlendirmelere yer verilecektir.

ANAYASA MAHKEMESİ KARARINA RAĞMEN KALDIRILMAYAN SULH CEZA HAKİMLİKLERİ KARARLARI

Abdullah Kaya ve Diğerleri başvurusuna konu edilen en eski örnek, BirGün gazetesinde 03.09.2014 tarihinde yayımlanan “Dosyalar Kapatılıyor Hırsızlar Takip Edilmiyor” başlıklı habere ilişkindir. Bu haber, Talep Yassen A. Kadı ve Usame Kutub’un başvurusu üzerine İstanbul 3. Sulh Ceza Hakimliğinin kararıyla erişime engellenmiştir.²⁰² Karara karşı yapılan itiraz reddedilmiş, ardından dosya Anayasa Mahkemesine taşınmıştır. Mahkeme, başvuru kapsamında 13.12.2016 tarihinde Adalet Bakanlığından görüş istemiş, bu görüşe başvuru gazete aynı ay içinde cevap vermiştir. Ancak tüm taraf görüşlerinin tamamlanmasına rağmen Anayasa Mahkemesi bu başvuruyu yaklaşık yedi yıl boyunca sonuçlandırmamış ve nihayet 2024 yılı başında verilen Abdullah Kaya ve Diğerleri kararında, diğer başvurularla birlikte değerlendirmiştir. Ne var ki, Anayasa Mahkemesinin açık ihlal kararına rağmen **İstanbul 3. Sulh Ceza Hakimliği herhangi bir yeniden yargılama süreci başlatmamış**, söz konusu erişim engelleme kararını kaldırmamıştır. Böylelikle, ifade özgürlüğü alanında ağır bir yapısal sorun teşkil eden bu uygulama devam etmiş ve Anayasa Mahkemesi kararlarının bağlayıcılığına yönelik ciddi bir ihlal daha ortaya çıkmıştır.

Ekran Görüntüsü 138: AYM tarafından ihlal kararı verilen BirGün haberi

Abdullah Kaya ve Diğerleri başvurusuna konu edilen kararlar arasında, dönemin Başbakanlık Müşaviri Yusuf Yerkel tarafından aldırılan bir erişim engelleme kararı da yer almaktadır. Hatırlanacağı üzere, 13.05.2014 tarihinde Manisa/Soma’da meydana gelen ve 301 madencinin hayatını kaybettiği maden faciasının hemen ardından, dönemin Başbakanı Recep Tayyip Erdoğan bölgeye bir ziyaret gerçekleştirmiştir. Bu ziyaret sırasında hükümet protesto edilmiş; yaşanan gerginlik sırasında bir madenci yakını olan Erdal Kocabıyık’ın bir makam aracına vurmasını takiben, güvenlik görevlilerinin müdahalesiyle yerde yatar halde bulunduğu sırada Başbakanlık Müşaviri Yusuf Yerkel kendisine tekme atmıştır. Olay anı, çok sayıda gazeteci tarafından

²⁰² İstanbul 3. Sulh Ceza Hakimliği, 2014/1652, 10.09.2014.

görüntülenmiş ve geniş bir biçimde haberleştirilmiştir. Söz konusu görüntüler kamuoyunda büyük tepki yaratmış, olay ulusal ve uluslararası basında yer bulmuştur.

Erdal Kocabıyık hakkında kamu malına zarar verme suçundan yürütülen ceza yargılaması sonucunda, Kocabıyık hem para cezasına hem de 10 ay hapis cezasına mahkum edilmiştir. Diğer yandan, olay sonrasında Yusuf Yerkel'in görevden alındığı, sağlık raporu aldığı ve kamuoyunun tepkisine ilişkin çeşitli açıklamaların yer aldığı haberler de yayınlanmıştır.

Ancak, olaydan yaklaşık 1,5 yıl sonra, 03.12.2015 tarihinde, Yusuf Yerkel'in kişilik haklarının ihlal edildiği gerekçesiyle Ankara 3. Sulh Ceza Hakimliği tarafından 357 URL adresine yönelik erişim engelleme kararı verilmiştir.²⁰³ Kararda, ne içeriklerin neden hukuka aykırı olduğu açıklanmış ne de talep edenin hangi kişilik haklarının ne şekilde ihlal edildiği belirtilmiştir. Üstelik, olayın gerçekliği ve kamu yararı taşıyan niteliği hiçe sayılmış; yalnızca talep edilen URL'lerde isminin geçmesi yeterli görülmekle erişim engellenmiştir.

Erişime engellenen İnternet adresleri arasında Yusuf Yerkel'in tekme attığı esnada çekilen 123 adet YouTube videosu, 194 adet ulusal haber, 22 adet uluslararası haber, 10 Sözlük/Forum sitesi sayfası, 4 karikatür blogu, 4 Dailymotion videosu, bir Twitter statüsü ve üç adet diğer içerik bulunmaktadır. Engellenen ulusal içerikler arasında Hürriyet, Milliyet, Cumhuriyet, Sözcü, Habertürk, T24, OdaTV, Diken gibi yayın organlarının haberleri bulunurken; Daily Mail, Der Spiegel, The Times, Fox News, IBTimes, Der Tagesspiegel gibi uluslararası medya kuruluşlarının içerikleri de sansürlenmiştir. Bu ölçekte bir erişim engelleme kararıyla, kişilik hakları ihlali zıya, sistematik bir temizlik operasyonu ile yaşananları unutturma amaçlanmıştır.

Erişim engelleme kararına yapılan itirazlar reddedilmiş, ardından Mayıs 2016'da Anayasa Mahkemesine bireysel başvuru yapılmıştır. Başvuru ancak sekiz yıl sonra, Abdullah Kaya ve Diğerleri kararı kapsamında değerlendirilmiş ve ifade özgürlüğü ihlali tespit edilmiştir. Ancak raporun yazıldığı tarih itibarıyla, **Ankara 3. Sulh Ceza Hakimliği ihlal kararına uymamış, yeniden yargılama yapmamış ve erişim**

Ekran Görüntüsü 139: Ankara 3. Sulh Ceza Hakimliği Kararına Konu Haberler

²⁰³ Ankara 3. Sulh Ceza Hakimliği, 2015/4662, 03.12.2015.

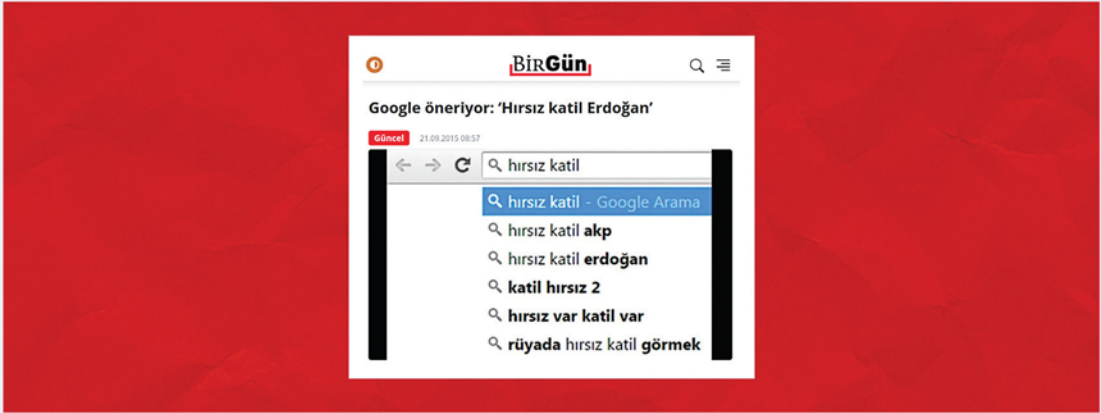
engelleme kararını kaldırmamıştır. Gerçekliği kanıtlanmış bir olayın, yüzlerce haber ve içeriğiyle birlikte sansürlenmesi, sekiz yıl boyunca devam eden ağır bir hukuka aykırılığın göstergesidir. Bu aykırılığın yalnızca Anayasa Mahkemesinin kararıyla tespit edilmesi, ancak uygulanmaması; hukukun üstünlüğü ve ifade özgürlüğü bakımından ciddi bir sorun teşkil etmektedir.

Abdullah Kaya ve Diğerleri başvurusuna konu edilen kararlar arasında, gazeteci Onur Erem'in BirGün gazetesinde muhabirlik yaptığı dönemde kaleme aldığı 08.05.2015 tarihli "Google da biliyor: Hırsız, katil AKP ve Erdoğan" başlıklı haber de yer almaktadır. Haberde, Google arama motorunda "hırsız" ve "katil" kelimeleri aratıldığında, Google'ın otomatik tamamlama (autocomplete) özelliğiyle Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan ve AKP'yi önerdiği aktarılmış; ayrıca, Google görsellerde de benzer anahtar kelimelerle yapılan aramalarda Cumhurbaşkanı Erdoğan'a ait görsellerin önerildiği ifade edilmiştir.

Söz konusu haber, 17.03.2017 tarihinde İstanbul 9. Sulh Ceza Hakimliği tarafından Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın talebiyle, aynı içerikteki 45 haber ve sosyal medya paylaşımıyla birlikte erişime engellenmiştir.²⁰⁴ Kararda, içeriğin kamu yararı taşıyıp taşımadığına veya ifade özgürlüğü kapsamındaki yönüne ilişkin herhangi bir değerlendirme yapılmamış; talepte bulunanın kişilik haklarının ne şekilde ihlal edildiği somutlaştırılmamıştır.

Anayasa Mahkemesinin Abdullah Kaya ve Diğerleri başvurusunda bu karar hakkında ifade özgürlüğü ihlali tespiti yapılmış olmasına rağmen, **İstanbul 9. Sulh Ceza Hakimliği tarafından yeniden yargılama yapılmamış ve erişim engeli kaldırılmamıştır.** Böylelikle, ifade özgürlüğüne yapılan müdahalenin sürdürülmesi yönündeki irade, Anayasa Mahkemesi kararına rağmen devam ettirilmiştir.

Ekran Görüntüsü 140: İstanbul 9. Sulh Ceza Hakimliği tarafından erişime engellenen haber

Anayasa Mahkemesinin ihlal kararlarına rağmen sulh ceza hakimliklerinin çoğunlukla yeniden yargılama süreçlerini işletmemesi, yalnızca bireysel başvuru

²⁰⁴ İstanbul 9. Sulh Ceza Hakimliği, 2017/960, 17.03.2017.

hakkının değil, yargı kararlarının bağlayıcılığı ilkesinin de ciddi biçimde zedelendiğini ortaya koymaktadır. Bu tablo, 5651 sayılı Kanun'un 9. maddesine dayalı yaptırımların, yalnızca yasal bir araç değil, aynı zamanda etkili bir sansür mekanizması olarak nasıl işlediğini ve yargısal denetimin bu sansür mekanizması karşısında nasıl etkisiz kaldığını açık biçimde göstermektedir. Aşağıda yer verilecek olan sınırlı sayıdaki örnek ise, Anayasa Mahkemesi kararlarının uygulamaya geçirilebildiği istisnai durumlara işaret etmektedir.

ANAYASA MAHKEMESİ KARARINA İSTİNADEN KALDIRILAN SULH CEZA HAKİMLİKLERİ KARARLARI

Anayasa Mahkemesinin toplu ihlal kararına konu bireysel başvurular arasında, Başbakan olduğu dönemde Ahmet Davutoğlu'nun erişime engellediği Atilla Taş'a ait dört tweet de yer almaktadır. Öncelikle, Atilla Taş'ın bir tweet'i Ankara 2. Sulh Ceza Hakimliğinin 22.01.2015 tarih ve 2015/324 sayılı kararıyla erişime engellenmiş, hemen ardından üç tweet'i daha Ankara 5. Sulh Ceza Hakimliğinin 28.01.2015 tarih ve 2015/435 sayılı kararıyla erişime engellenmiştir. O dönemde bu kararlara karşı yapılan itirazlar reddedilmiş, Atilla Taş ise Davutoğlu'na ilişkin bu paylaşımları nedeniyle yargılanmış ve nihayetinde beraat etmiştir.

Ancak Anayasa Mahkemesi, Abdullah Kaya ve Diğerleri toplu ihlal kararına kadar, sekiz yıl boyunca bu başvuruları gündemine almamıştır. Anayasa Mahkemesi ihlal kararında Atilla Taş'ın her iki başvurusuna yer vermekle birlikte, başvuru listesindeki maddi hatadan dolayı her iki başvuru da sadece Ankara 5. Sulh Ceza Hakimliğinin kararıyla ilgiliymiş gibi görünmekte ve bu nedenle dosyalar "yeniden yargılama" yapılmak üzere yalnızca Ankara 5. Sulh Ceza Hakimliğine gönderilmiştir. Ankara 5. Sulh Ceza Hakimliği ise gecikmeli de olsa Anayasa Mahkemesinin kararına uymuş ve 20.03.2024 tarih ve 2024/3946 sayılı kararıyla 28.01.2015 tarih ve 2015/435 sayılı kararını kaldırmıştır.

Ekran Görüntüsü 141: Ankara 2. Sulh Ceza Hakimliği Kararına Konu Paylaşım

Bir diğer çarpıcı örnek, Ankara Büyükşehir Belediyesi eski başkanı Melih Gökçek'in talebi üzerine, Ankara 7. Sulh Ceza Hakimliğinin 07.06.2023 tarihli kararıyla erişime engellenen, Gökçek'e ait bir parodi hesaptan atılan "Bayrağım şekil, önümden çekilin" paylaşımıdır. Anayasa Mahkemesinin yeniden yargılama kararı doğrultusunda, Ankara 7. Sulh Ceza Hakimliği 26.02.2024 tarihli kararıyla söz konusu erişim engelleme kararını kaldırmıştır.²⁰⁵

İfade Özgürlüğü Derneği kurucularından Prof. Dr. Yaman Akdeniz'in, Diken ve Gazete Duvar haber sitelerine gönderilen sahte hakimlik kararlarıyla kamu yararı taşıyan haberlerin kaldırılmaya çalışıldığını ifşa ettiği sosyal medya paylaşımları, Derneğin YouTube kanalında yayınlanan Artı TV röportajı ve konuyla ilgili yapılan çok sayıda haber içeriği, Gaziantep 2. Sulh Ceza Hakimliğinin 20.05.2022 tarih ve

²⁰⁵ Ankara 7. Sulh Ceza Hakimliği, 2023/5044, 26.02.2024.

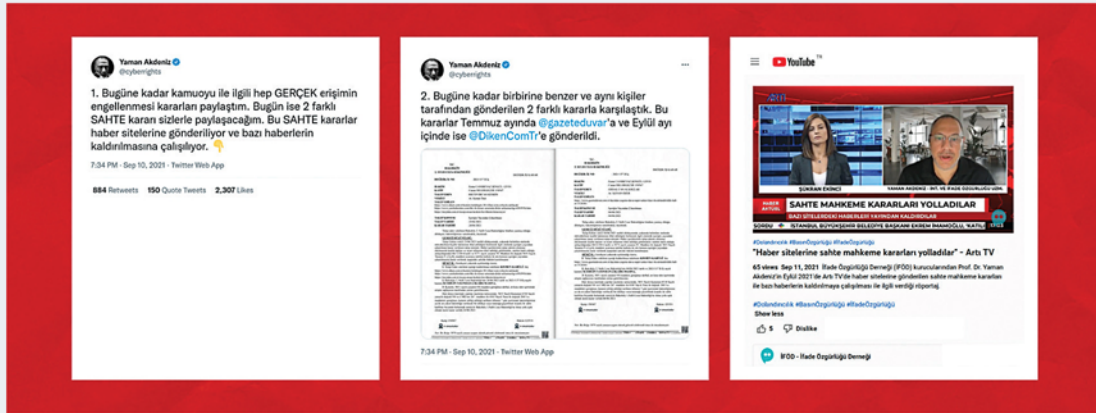
2022/3087 sayılı kararıyla erişime engellenmiş ve içeriklerin yayından çıkarılmasına karar verilmiştir. Toplam 141 URL adresini kapsayan bu karar, yalnızca kamuoyunu bilgilendirme amacı taşıyan içerikleri değil, aynı zamanda sahte mahkeme kararları gibi önemli bir manipülasyon yönteminin ifşasını da hedef almıştır.

Karara karşı Yaman Akdeniz ve İfade Özgürlüğü Derneği tarafından yapılan itiraz reddedilmiş; bunun üzerine Anayasa Mahkemesine bireysel başvuru yapılmıştır. Bu başvurular, Anayasa Mahkemesinin Abdullah Kaya ve Diğerleri kararına ekli ihlal listesinde yer almıştır. Anayasa Mahkemesi kararının ilgili sulh ceza hâkimliğine iletilmesinin ardından, Gaziantep 2. Sulh Ceza Hakimliği 08.02.2024 tarihli ve 2024/1852 sayılı kararıyla yeniden yargılama yapmış, tüm URL adresleri bakımından kararın kaldırılmasına hükmetmiştir.²⁰⁶

Ekran Görüntüsü 144: Gaziantep 2. Sulh Ceza Hakimliği kararına konu haber ve paylaşımlar

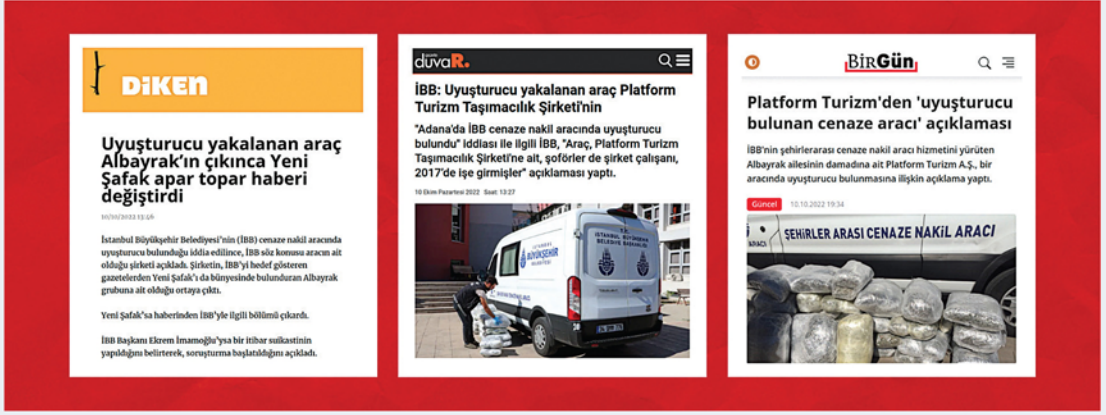
Ekran Görüntüsü 145: Gaziantep 2. Sulh Ceza Hakimliği kararına konu haber ve paylaşımlar

²⁰⁶ Gaziantep 2. Sulh Ceza Hakimliği, 2024/1852, 08.02.2024.

İstanbul Büyükşehir Belediyesinin, Adana'da üzerinde İBB logosu bulunan ve içerisinde uyuşturucu madde tespit edilen şehirlerarası cenaze nakil aracının, Platform Turizm Taşımacılık Şirketine ait olduğunu açıkladığı basın haberleri, Bakırköy 7. Sulh Ceza Hakimliğinin 01.11.2022 tarih ve 2022/4667 sayılı kararıyla erişime engellenmiş ve içeriklerin yayından çıkarılmasına hükmedilmiştir. Bu karara karşı Gazete Duvar ve Diken tarafından yapılan itirazların reddedilmesinin ardından Anayasa Mahkemesine bireysel başvuru yapılmış, başvuru Abdullah Kaya ve Diğerleri pilot kararına ekli tabloda yer almıştır. Anayasa Mahkemesinin ihlal kararının Bakırköy 7. Sulh Ceza Hakimliğine tebliğ edilmesi üzerine, Hakimlik 09.02.2024 tarih ve 2024/1342 sayılı kararıyla önceki erişim engelleme kararını tüm URL adresleri bakımından kaldırmıştır.

Ekran Görüntüsü 146: Bakırköy 7. Sulh Ceza Hakimliği kararına konu haberler

Cumhurbaşkanı Başdanışmanı, Gençlik ve Spor Bakan Yardımcısı, Vakıfbank Yönetim Kurulu Başkan Yardımcısı, eski AKP milletvekili ve eski güreşçi Hamza Yerlikaya'nın lise diplomasının sahte olduğu ile ilgili haberler, sosyal medya içerikleri ve

Ekran Görüntüsü 147: Bakırköy 1. Sulh Ceza Hakimliği kararına konu haberler

YouTube videolarının aralarında bulunduğu toplam 125 haber ve sosyal medya içeriği, kişilik hakları ihlali gerekçesiyle, Bakırköy 1. Sulh Ceza Hakimliğinin 28.12.2020 tarih ve 2020/6242 sayılı kararıyla erişime engellenmişti. Anayasa Mahkemesinin ihlal kararının iletilmesi üzerine Hakimliğin 13.02.2024 tarihli ve 2020/6242 sayılı ek kararıyla tüm URL adresleri hakkında uygulanan tedbirlerin kaldırılmasına karar verilmiştir.

Devlete ait şirketler ile özelleştirilen bazı kurumların icra dosyalarının, eski Hazine ve Maliye Bakanı Lütfi Elvan'ın oğlu Avukat Ahmet Nuri Elvan'a ait hukuk bürosuna verildiği iddiasına ilişkin haberler, kişilik hakları ihlali gerekçesiyle Ankara Gölbaşı Sulh Ceza Hakimliğinin 15.03.2023 tarih ve 2023/590 sayılı kararıyla erişime engellenmiş ve içeriklerin silinmesine hükmedilmiştir. Gazete Duvar tarafından yapılan itirazın reddedilmesi üzerine Anayasa Mahkemesine bireysel başvuruda bulunulmuş; başvuru, Abdullah Kaya ve Diğerleri pilot kararına ekli tabloda yer almıştır. Anayasa Mahkemesi kararının bildirilmesi üzerine yapılan yeniden yargılama sonucunda, Ankara Gölbaşı Sulh Ceza Hakimliği 13.02.2024 tarih ve 2024/500 sayılı kararıyla önceki kararı tüm URL'ler bakımından kaldırmıştır.

Ekran Görüntüsü 148: Gölbaşı Sulh Ceza Hakimliği kararına konu haberler

Türkiye Noterler Birliğinin, Cumhurbaşkanı Tayyip Erdoğan'ın seçim öncesi Yüksek Seçim Kuruluna (YSK) sunduğu üniversite diplomasının fotokopisini, aslını görmeden onaylayan katibe soruşturma açmayan notere yalnızca uyarı cezası vermesine ilişkin haberler, kişilik hakları ihlali gerekçesiyle Ankara 6. Sulh Ceza Hakimliğinin 20.06.2019 tarih ve 2019/4799 sayılı kararıyla erişime engellenmişti. Anayasa Mahkemesinin Abdullah Kaya ve Diğerleri pilot kararının gönderilmesi üzerine yapılan yeniden yargılamada, Hakimlik yalnızca başvuruya konu olan Diken haberine ait URL bakımından, 14.02.2024 tarih ve 2019/4799 sayılı ek kararıyla erişimin engellenmesi tedbirini kaldırmıştır. Kararda, diğer URL adreslerinin ihlal kararı kapsamında neden değerlendirilmediğine ilişkin herhangi bir gerekçe yer almamıştır.

Ankara 5. Sulh Ceza Hakimliğinin 20.04.2023 tarih ve 2023/3619 sayılı kararıyla, Cumhuriyet gazetesi yazarları Barış Pehlivan ve Barış Terkoğlu'nun yayımladıkları "SS" kitabıyla ilgili ve Aile ve Sosyal Hizmetler Bakan Yardımcısı İsmail Ergüneş'in adının geçtiği haber içeriklerine yönelik olarak erişimin engellenmesine ve içeriklerin yayından kaldırılmasına hükmedilmişti. Abdullah Kaya ve Diğerleri kararının Hakimliğe bildirilmesi üzerine yapılan yeniden yargılama sonucunda, 15.02.2024 tarih ve 2024/2378 sayılı kararla yalnızca başvuruya konu olan Diken ve Gazete Duvar haberlerinin yer aldığı URL adresleri bakımından önceki kararın kaldırılmasına hükmedilmiştir. Hakimlik, kararında yalnızca Anayasa Mahkemesi kararına atıf yapmış; diğer URL adresleri hakkında herhangi bir değerlendirmede bulunmamıştır.

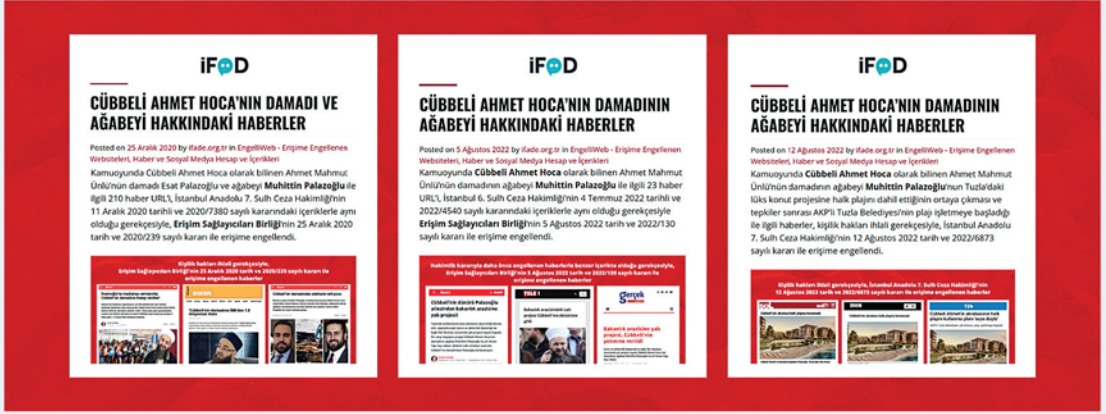

Cumhuriyet yazarları Barış Pehlivan ve Barış Terkoğlu'nun yayımladıkları SS kitabıyla ilgili haberlerin erişime engellenmesine Ankara 2. Sulh Ceza Hakimliğinin 10.05.2023 tarih ve 2023/5631 sayılı kararıyla karar verilmiş, içeriklerin yayından kaldırılmasına da hükmedilmiştir. Erişime engellenen içerikler arasında İfade Özgürlüğü Derneğinin 14.11.2023 tarihli EngelliWeb duyurusu ile Diken haberinin de yer aldığı görülmektedir. Bu karara karşı Diken ve İFÖD tarafından yapılan itiraz kesin olarak reddedilmiş, bunun üzerine Anayasa Mahkemesine ayrı ayrı bireysel başvurularda bulunulmuştur. Başvurular, Abdullah Kaya ve Diğerleri pilot kararında ekli tabloda yer almıştır. Anayasa Mahkemesi kararının Hakimliğe bildirilmesinin ardından yapılan yeniden yargılama sonucunda, 03.04.2024 tarih ve 2023/5631 sayılı ek karar ile EngelliWeb duyurusu ve Diken haberi bakımından uygulanan erişim engelleme tedbirleri kaldırılmıştır. Ancak kararda, diğer URL adresleri bakımından tedbirin neden kaldırılmadığına dair herhangi bir gerekçeye yer verilmemiştir.

Ekran Görüntüsü 151: Ankara 2. Sulh Ceza Hakimliği kararına konu haber ve duyuru

Kamuoyunda Cübbeli Ahmet Hoca olarak bilinen Ahmet Mahmut Ünlü'nün damadı Esat Palazoğlu ve ağabeyi Muhittin Palazoğlu'na ilişkin çeşitli içerikler hakkında, Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın danışmanı Orhan Karakurt'un talebiyle İstanbul Anadolu 5. Sulh Ceza Hakimliğinin 23.06.2023 tarih ve 2023/7396 sayılı kararıyla erişimin engellenmesine ve içeriklerin yayından kaldırılmasına karar verilmiştir. Erişime engellenen içerikler arasında, İfade Özgürlüğü Derneğinin EngelliWeb projesi kapsamında yayımladığı dört duyuru ile Artı Gerçek haber sitesinin iki haberi de yer almaktadır. Dernek ve Artı Gerçek tarafından yapılan itirazların reddedilmesi üzerine, her iki karar için Anayasa Mahkemesine ayrı ayrı bireysel başvuruda bulunulmuştur. Bu başvurular, Abdullah Kaya ve Diğerleri pilot kararına ekli tabloda yer almıştır. Anayasa Mahkemesi kararının bildirilmesini takiben yapılan yeniden yargılama sonucunda, İstanbul Anadolu 5. Sulh Ceza Hakimliği 25.10.2024 tarih ve 2024/11136 sayılı kararıyla, Artı Gerçek'in iki haberi ve Derneğin dört duyurusu bakımından erişim engelleme kararını kaldırmıştır.

Olay tarihinde İçişleri Bakanı olan Süleyman Soylu'nun, Menzil Cemaati mensuplarının İçişleri Bakanlığında kadrolaştığı iddiasına ilişkin açıklamasını konu alan BirGün haberi ile söz konusu haberin BirGün gazetesinin resmi X hesabı üzerinden paylaşıldığı içerik, Emniyet Genel Müdürlüğü'nün talebi üzerine Ankara 7. Sulh Ceza Hakimliğinin 29.11.2019 tarih ve 2019/9377 sayılı kararıyla erişime engellenmiştir. BirGün tarafından yapılan bireysel başvuru Abdullah Kaya ve Diğerleri pilot kararına ekli tabloda yer almış, Anayasa Mahkemesi kararının bildirilmesini takiben yapılan yeniden yargılama sonucunda Hakimlik, 26.02.2024 tarihli ve 2019/9377 sayılı ek kararıyla erişim engelleme kararının kaldırılmasına hükmetmiştir.

Dönemin Hazine ve Maliye Bakanı Berat Albayrak'ın, Kanal İstanbul güzergâhında arazi satın aldığına iddialara ilişkin haberler, İstanbul Anadolu 7. Sulh Ceza

Hakimliğin 12.02.2020 tarih ve 2020/1032 sayılı kararıyla erişime engellenmiştir. Karara Artı Gerçek, Gazete Duvar ve Diken tarafından yapılan itirazlar reddedilmiş; kesin karara karşı Anayasa Mahkemesine bireysel başvuruda bulunulmuştur. Söz konusu başvurular, Anayasa Mahkemesinin Abdullah Kaya ve Diğerleri pilot kararına ekli tabloda yer almıştır. Anayasa Mahkemesinin ifade özgürlüğü ihlaline hükmettiği kararın bildirilmesinin ardından yapılan yeniden yargılama sonucunda, Hakimlik 23.10.2024 tarih ve 2024/9689 sayılı kararıyla yalnızca başvuruya konu üç URL adresi bakımından erişim engelleme kararının kaldırılmasına hükmetmiştir.

Ekran Görüntüsü 154: İstanbul Anadolu 7. Sulh Ceza Hakimliği kararına konu haberler

Haber tarihinde HDP Grup Başkanvekili olan Saruhan Oluç'un, Yeni Şafak ve Sabah gazetelerini eleştirdiği basın toplantısına ilişkin haberler, Bakırköy 4. Sulh Ceza Hakimliğinin 17.10.2022 tarihli ve 2022/5538 sayılı kararıyla erişime engellenmiştir. Karara Gazete Duvar tarafından yapılan itirazın reddedilmesi üzerine Anayasa

Ekran Görüntüsü 155: Bakırköy 4. Sulh Ceza Hakimliği kararına konu haber

Mahkemesine bireysel başvuruda bulunulmuştur. Başvuru, Anayasa Mahkemesinin *Abdullah Kaya ve Diğerleri* pilot kararına ekli tabloda yer almıştır. İfade özgürlüğü ihlali yönündeki kararın Anayasa Mahkemesi tarafından bildirilmesi üzerine, Hakimlik yeniden yargılama kapsamında 08.02.2024 tarih ve 2022/5538 sayılı ek kararıyla önceki kararını tamamen ortadan kaldırmıştır.

Sivas Valisi Yılmaz Şimşek'in, İzmir merkezli Sintan A.Ş. ile hukuka aykırı bağlarının bulunduğu gerekçesiyle İçişleri Bakanlığına şikayet edilmesine ilişkin iddiaları içeren yedi haber, Sivas 2. Sulh Ceza Hakimliğinin 22.07.2022 tarih ve 2022/1851 sayılı kararıyla erişime engellenmiş ve içeriklerin yayından kaldırılmasına hükmedilmiştir. Karara Diken tarafından yapılan itirazın reddedilmesi üzerine Anayasa Mahkemesine bireysel başvuruda bulunulmuştur. Başvuru, yukarıda aktarılan *Abdullah Kaya ve Diğerleri* pilot kararına ekli tabloda yer almaktadır. İhlal kararının Anayasa Mahkemesi tarafından bildirilmesi üzerine Hakimlik, 08.02.2024 tarih ve 2024/661 sayılı kararıyla önceki kararını tamamen kaldırmıştır.

Ekran Görüntüsü 156: Sivas 2. Sulh Ceza Hakimliği kararına konu haber ve paylaşım

Antalya'da bir Akdeniz Üniversitesi öğrencisinin başı kesilerek öldürüldüğü Antalya İlim ve Kültür Derneğine ait tarikat yurduna ilişkin, aralarında Gazete Duvar haberinin de bulunduğu bazı içerikler, kişilik hakları ihlali gerekçesiyle Antalya 6. Sulh Ceza Hakimliğinin 11.12.2021 tarih ve 2021/5959 sayılı kararıyla erişime engellenmiştir. Gazete Duvar'ın yaptığı itirazın reddedilmesi üzerine Anayasa Mahkemesine bireysel başvuruda bulunulmuştur. Anayasa Mahkemesinin ifade özgürlüğü ihlali kararının ardından, Antalya 6. Sulh Ceza Hakimliği 09.02.2024 tarih ve 2024/731 sayılı kararıyla önceki kararını yalnızca Gazete Duvar haberi bakımından kaldırmıştır.²⁰⁷

²⁰⁷ Benzer şekilde, tarikat yurduna ilişkin haberler, kişilik hakları ihlali gerekçesiyle Antalya 6. Sulh Ceza Hakimliğinin 24.12.2021 tarih ve 2021/6202 sayılı kararıyla yayından kaldırılmıştı. Anayasa Mahkemesinin ifade özgürlüğü ihlali kararının ardından, Antalya 6. Sulh Ceza Hakimliği 19.03.2024 tarih ve 2024/1584 sayılı kararıyla yalnızca başvuru Gazete Duvar'a uygulanan yaptırımı kaldırmıştır.

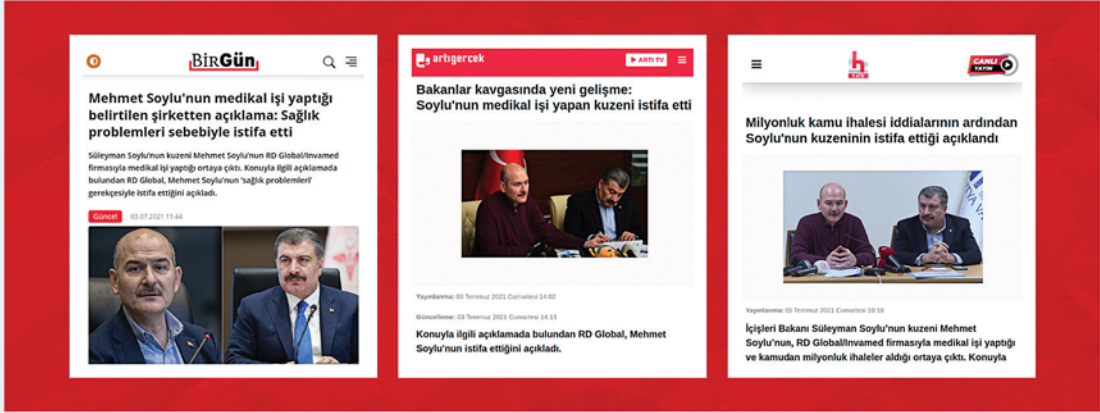

İstanbul Büyükşehir Belediyesinin, AKP döneminde belediyede gerçekleştiği iddia edilen yolsuzluk ve usulsüzlüklere ilişkin olarak; aralarında dönemin İBB Genel Sekreter Yardımcısı ve ihale ile harcama yetkilisi olan, eski Ulaştırma ve Altyapı Bakanı, milletvekili Adil Karaismailoğlu'nun da bulunduğu yetkililer hakkında yaptığı suç duyurusuna dair haberler erişime engellenmişti. Bu kapsamda yayımlanan 56 habere yönelik erişim, Bakırköy 2. Sulh Ceza Hakimliğinin 12.01.2021 tarih ve 2021/486 sayılı kararıyla engellenmişti. Gazete Duvar ve BirGün tarafından yapılan itirazların reddedilmesi üzerine verilen kesin karara karşı Anayasa Mahkemesine bireysel başvuruda bulunulmuştur. Bu başvuru, Mahkemenin Abdullah Kaya ve Diğerleri pilot kararında ekli tabloda yer almaktadır. Anayasa Mahkemesi kararının bildirilmesi üzerine yapılan yeniden yargılama sonucunda, Hakimlik 09.02.2024 tarih ve 2021/486 sayılı ek kararıyla önceki kararını kaldırmıştır.

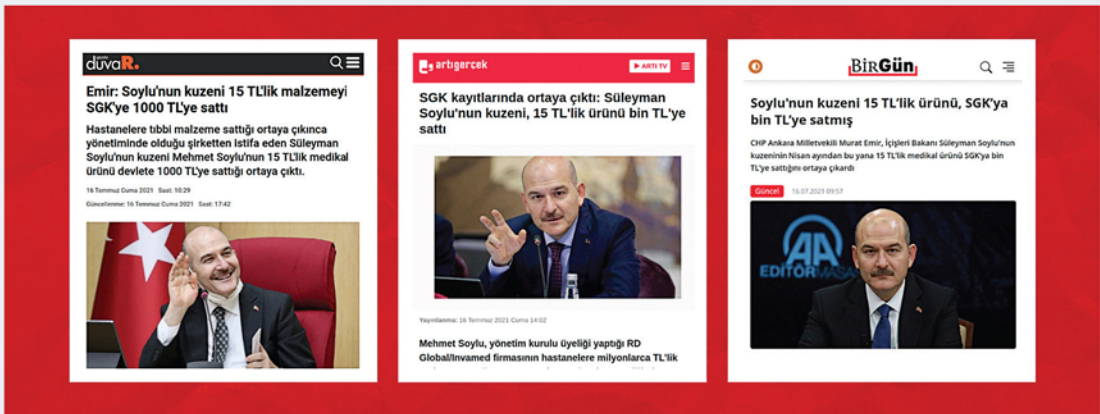
Olay tarihinde İçişleri Bakanı olan Süleyman Soylu ile Sağlık Bakanı Fahrettin Koca arasında gerilime neden olduğu iddia edilen ihalelerde adı geçen Invamed ve RD Global şirketlerinin, Süleyman Soylu'nun kuzeni Mehmet Soylu ile bağlantılı olduğuna ilişkin iddiaları içeren haberler, Ankara Batı 2. Sulh Ceza Hakimliğinin 07.07.2021 tarihli ve 2021/4570 sayılı kararıyla erişime engellenmişti. Anayasa Mahkemesinin Abdullah Kaya ve Diğerleri pilot kararının gönderilmesi üzerine, Hakimlik kararını yeniden inceleyerek 12.02.2024 tarih ve 2024/1482 sayılı kararla, ihlal kararında yapılan tespitlere atıfta bulunarak önceki kararın kaldırılmasına karar vermiştir.

Ekran Görüntüsü 159: Ankara Batı 2. Sulh Ceza Hakimliği kararına konu haberler

Ayrıca, yukarıda açıklanan konuya ilişkin haberler, Süleyman Soylu'nun talebiyle Ankara Batı 1. Sulh Ceza Hakimliğinin 16.07.2021 tarih ve 2021/4893 sayılı kararıyla erişime engellenmişti. Anayasa Mahkemesinin Abdullah Kaya ve Diğerleri kararının iletilmesi üzerine, Hakimlik 13.02.2024 tarih ve 2024/1622 sayılı kararla erişim engeli kaldırılmıştır.

Ekran Görüntüsü 160: Ankara Batı 1. Sulh Ceza Hakimliği kararına konu haberler

31 Mart 2019 Yerel Seçimleri döneminde, İzmir'in Torbalı ilçesinde AKP'li Belediye Başkan Yardımcısı Yunus Değer'in ev adresinde kendisi ve eşi dışında 11 seçmen daha bulunduğu iddiasıyla yapılan suç duyurusu hakkındaki 14 haber içeriği, Torbalı Sulh Ceza Hakimliğinin 07.07.2020 tarih ve 2020/1220 sayılı kararıyla erişime engellenmişti. Anayasa Mahkemesinin Abdullah Kaya ve Diğerleri pilot kararının gönderilmesi üzerine, Hakimlik yeniden yargılama kapsamında 12.02.2024 tarih ve 2024/460 sayılı kararıyla önceki kararın kaldırılmasına hükmetmiştir.

Ekran Görüntüsü 161: Torbalı Sulh Ceza Hakimliği kararına konu haberler

Kırıkkale Cumhuriyet Başsavcısı Erdoğan Bayraktar'ın, organize suç örgütü liderliğinden hükümlü Alaattin Çakıcı'ya "sınırsız ziyaretçi" izni vermesi ve MHP Genel Başkanı Devlet Bahçeli'nin Alaattin Çakıcı'yı hastanede ziyaret etmesi sonrası Hakimler ve Savcılar Kurulunun (HSK) Bayraktar'ı görevden almasıyla ilgili haberler, Ankara Batı 1. Sulh Ceza Hakimliğinin 31.12.2020 tarihli ve 2020/5961 sayılı kararıyla erişime engellenmişti. Anayasa Mahkemesinin Abdullah Kaya ve Diğerleri pilot kararının gönderilmesi üzerine, Hakimlik yeniden yargılama kapsamında 13.02.2024 tarih ve 2024/1621 sayılı kararıyla önceki kararın kaldırılmasına hükmetmiştir.

Ekran Görüntüsü 162: Ankara Batı 1. Sulh Ceza Hakimliği kararına konu haberler

FETÖ ve DHKP/C üyesi olduğu iddiasıyla bir süre tutuklu kalan ve görevinden uzaklaştırılan Bakırköy Cezaevi hekiminin yerine, hakkında soruşturma yürüten dönemin Bakırköy Cumhuriyet Başsavcısı Vekili Ömer Faruk Aydın'ın doktor olan eşi Nermin Aydın'ın getirildiğini aktaran beş haber içeriği, kişilik hakları ihlali gerekçesiyle Bakırköy 1. Sulh Ceza Hakimliğinin 02.10.2020 tarih ve 2020/4497 sayılı kararıyla erişime engellenmiş, içeriklerin yayından çıkarılmasına ve talep edenin adının arama motorlarında ilişkilendirilmemesine hükmedilmiştir. Diken tarafından yapılan itirazın reddedilmesi üzerine Anayasa Mahkemesine bireysel başvuruda bulunulmuştur. Bu başvuru, Mahkemenin Abdullah Kaya ve Diğerleri pilot kararına ekli listede yer almaktadır. Anayasa Mahkemesinin ihlal kararının Hakimliğe iletilmesi üzerine, 13.02.2024 tarih ve 2020/4497 sayılı ek kararla, "ifade özgürlüğünün ve bununla bağlantılı olarak etkili başvuru hakkı ihlalinin ortadan kaldırılması" gerekçesiyle haber içeriklerine uygulanan tüm tedbirlerin kaldırılmasına karar verilmiştir.

Ekran Görüntüsü 163: Bakırköy 1. Sulh Ceza Hakimliği kararına konu haberler

Olay tarihinde Yargıtay üyesi olarak görev yapan Ömer Faruk Aydın, eski MİT mensubu olduğu belirtilen Mehmet Ali Bal ve uzun süre uyuşturucu ticareti suçundan tutuklu kalan Nizamedin Kahramanoğlu'nun bir çete kurarak bir iş kadınının hisseleri ve parasını ele geçirmeye çalıştıklarının iddia edildiği ve Aydın hakkındaki dosyanın işlemiden kaldırıldığı yönündeki iki haber içeriği, Bakırköy 1. Sulh Ceza Hakimliğinin 03.11.2021 tarih ve 2021/7719 sayılı kararıyla erişime engellenmiş, içeriklerin yayından çıkarılmasına ve talep edenin adıyla arama motorlarında ilişkilendirilmemesine hükmedilmiştir. Anayasa Mahkemesinin ifade özgürlüğü ihlali kararının Hakimliğe bildirilmesi üzerine, 13.02.2024 tarih ve 2021/7719 sayılı ek kararla her iki haber içeriğine uygulanan tüm tedbirlerin kaldırılmasına karar verilmiştir.

CHP Milletvekili Sezgin Tanrıkulu'nun uçakta arkasındaki koltukta oturan, Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi öğretim görevlisi Burak Doğan'ın "Uçakta Sezgin Tanrıkulu'nun arkasına oturdum... Boğma teliyle işini bitir biz sana hapiste bakarız diyenler fav" şeklinde tweet atmasına ilişkin haberler, kişilik haklarının ihlali gerekçesiyle, Ankara 1. Sulh Ceza Hakimliğinin 17.02.2021 tarih ve 2021/2021 sayılı kararıyla erişime engellenmiş ve içeriklerin yayından kaldırılmasına hükmedilmiştir. Anayasa Mahkemesi'nin ifade özgürlüğü ihlali kararının Hakimliğe iletilmesi üzerine, 14.02.2024 tarih ve 2024/2462 sayılı karar ile yeniden yargılama yapılmış; yasal ve yeterli şartları taşımadığı belirtilen erişim engelleme kararının kaldırılmasına hükmedilmiştir.

Hazine ve Maliye Bakanlığı Muhasebat Genel Müdürlüğü'nün yayımladığı kamu harcama verilerine göre Ensar Vakfı, İlim Yayma Cemiyeti ve TÜRGEV gibi vakıf ve derneklere üç ayda toplam 2 milyar 672 milyon TL aktarıldığına ilişkin iddiaları içeren haberler, kişilik haklarının ihlali gerekçesiyle, Ankara 1. Sulh Ceza Hakimliğinin 08.05.2019 tarih ve 2019/3510 sayılı kararıyla erişime engellenmiştir. Anayasa Mahkemesinin ifade özgürlüğü ihlali kararının Hakimliğe bildirilmesi üzerine, 14.02.2024 tarih ve 2024/2463 sayılı karar ile yeniden yargılama yapılmış ve “yasal ve yeterli şartları taşımadığı” belirtilerek önceki karar tamamen kaldırılmıştır.

Ekran Görüntüsü 166: Ankara 1. Sulh Ceza Hakimliği kararına konu haberler

Birleşmiş Milletler Genel Kurulu çalışmaları kapsamında Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın da bulunduğu heyetle New York'a giden koruma ekibinde yer alan, aralarında Erdoğan'ın yeğeni Ali Erdoğan'ın da bulunduğu kişilerin ABD polisiyle yaşadığı arbedeye ilişkin haberler, kişilik haklarının ihlali gerekçesiyle Ankara 1. Sulh Ceza Hakimliğinin 01.03.2016 tarih ve 2016/1264 sayılı kararıyla erişime engellenmişti. Anayasa Mahkemesinin ifade özgürlüğü ihlali kararının Hakimliğe bildirilmesi üzerine, 14.02.2024 tarih ve 2024/2466 sayılı karar ile yeniden yargılama yapılmış ve önceki karar, “yasal ve yeterli şartları taşımadığı” gerekçesiyle tamamen kaldırılmıştır.

Ekran Görüntüsü 167: Ankara 1. Sulh Ceza Hakimliği kararına konu haberler

Ahmet Nesin'in Tümamiral Cihat Yağcı hakkında Artı Gerçek haber sitesinde yayımlanan köşe yazısı ile Nesin'in bu yazının URL adresini paylaştığı X (eski Twitter) içeriği, Milli Savunma Bakanlığı Deniz Kuvvetleri Komutanlığının talebiyle, kişilik haklarının ihlali gerekçesiyle Ankara 8. Sulh Ceza Hakimliğinin 31.01.2020 tarih ve 2020/1354 sayılı kararıyla erişime engellenmişti. Anayasa Mahkemesinin Abdullah Kaya ve diğerleri kararının bildirilmesinin ardından yapılan yeniden yargılama sonucunda Hakimlik, 16.02.2024 tarih ve 2024/1600 sayılı kararıyla önceki kararını kaldırmıştır. Kararda Anayasa Mahkemesi kararından çeşitli paragrafların kopyalanıp yapııştırıldığı görülmekle birlikte, içerik bakımından bir gerekçelendirme yapılmamıştır.

Ekran Görüntüsü 168: Ankara 8. Sulh Ceza Hakimliği kararına konu haber

TBMM Başkanı Mustafa Şentop'un oğlu Mehmet Selahaddin Şentop'un İstanbul Teknik Üniversitesinde açılan bir kişilik bilgisayar mühendisliği araştırma görevlisi kadrosuna başvurusu ve sonrasında yaşananlarla ilgili iki Diken haberine ve Diken'in X (eski Twitter) hesabı üzerinden yapılan iki sosyal medya paylaşımına, kişilik haklarının ihlali gerekçesiyle, Ankara 7. Sulh Ceza Hakimliğinin 05.01.2023 tarihli ve 2023/178 sayılı kararıyla erişim engellenmiş ve içeriklerin yayından çıkarılmasına

Ekran Görüntüsü 169: Ankara 7. Sulh Ceza Hakimliği kararına konu haber

hükmedilmişti. Diken tarafından yapılan bireysel başvuru, Anayasa Mahkemesinin Abdullah Kaya ve diğerleri kararına ekli listede yer almakta olup, kararın iletilmesinin ardından yapılan yeniden yargılama sonucunda Hakimlik, 26.02.2024 tarih ve 2023/178 sayılı ek kararıyla önceki kararını kaldırmıştır.

Konya Büyükşehir Belediyesi Sahipsiz Hayvan Bakımevi ve Rehabilitasyon Merkezinde bir görevlinin elindeki kürekle bir köpeği öldürmesine ilişkin toplam 241 haber ve sosyal medya içeriği, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığının talebi üzerine, Ankara 3. Sulh Ceza Hakimliğinin 25.11.2022 tarih ve 2022/14345 sayılı kararıyla erişime engellenmiş ve içeriklerin yayından çıkarılmasına hükmedilmişti. Anayasa Mahkemesinin ifade özgürlüğü ihlali kararı kapsamında yaptığı bildirim üzerine Hakimlik, 19.03.2024 tarih ve 2024/3908 sayılı ek kararıyla tüm URL adresleri hakkında uygulanan yaptırımların kaldırılmasına karar vermiştir.

Ekran Görüntüsü 170: Ankara 3. Sulh Ceza Hakimliği kararına konu haber

Emekli askeri hakim Zeki Üçok'un, dönemin Millî Savunma Bakanı Hulusi Akar'ın yardımcılarında Muhsin Dere'nin ByLock kullanıcısı olduğu ve Yunus Emre

Ekran Görüntüsü 171: Ankara 7. Sulh Ceza Hakimliği kararına konu haber

Karaosmanoğlu'nun ABD bağlantılı olduğu yönündeki açıklamalarıyla ilgili aralarında Artı Gerçek'in de bulunduğu bazı içerikler, Ankara 7. Sulh Ceza Hakimliğinin 23.02.2022 tarih ve 2022/3666 sayılı kararıyla erişime engellenmişti. Artı Gerçek'in yaptığı itirazın reddedilmesinin ardından Anayasa Mahkemesine bireysel başvuruda bulunulmuş, başvuru Mahkeme'nin Abdullah Kaya ve diğerleri kararında ekli tabloda yer almıştır. Kararın Anayasa Mahkemesi tarafından bildirilmesini takiben yapılan yeniden yargılama sonucunda Hakimlik, 29.02.2024 tarih ve 2022/3666 sayılı ek kararla erişim engeli kararını kaldırmıştır.

Afyonkarahisar İl Jandarma Komutanı Albay Yılmaz Kırgele'nin Amedspor-Afyonspor karşılaşması öncesinde yaptığı açıklamaya ilişkin haberler, kişilik haklarının ihlali gerekçesiyle, Afyonkarahisar 2. Sulh Ceza Hakimliğinin 06.10.2022 tarih ve 2022/3883 sayılı kararıyla erişime engellenmişti. Karara Diken haber sitesi tarafından yapılan itiraz reddedilmiş, ardından Anayasa Mahkemesine bireysel başvuruda bulunulmuştur. Bu başvuru, Anayasa Mahkemesinin Abdullah Kaya ve diğerleri pilot kararına ekli tabloda yer almaktadır. Afyonkarahisar 2. Sulh Ceza Hakimliği, Anayasa Mahkemesi kararına uymuş ve 07.02.2024 tarih ve 2024/650 sayılı kararıyla yalnızca Diken haberi bakımından erişim engeli kararını kaldırmıştır.

Ekran Görüntüsü 172: Afyonkarahisar 2. Sulh Ceza Hakimliği kararına konu haber

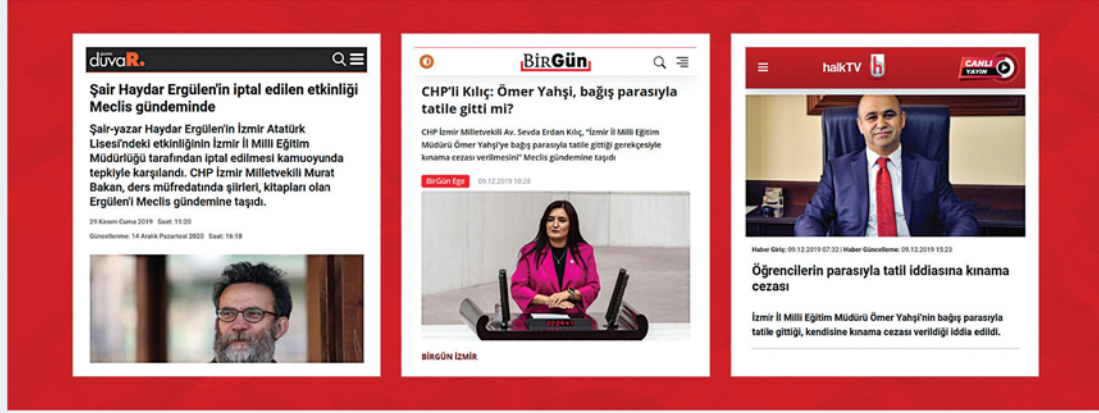
Fransız *Charlie Hebdo* dergisinin İslam peygamberi Muhammed'i tasvir ettiği kapağına ilişkin haberi nedeniyle Sendika.Org'a ait bir içerik, Gölbaşı Sulh Ceza Hakimliğinin 27.02.2015 tarih ve 2015/191 sayılı kararıyla erişime engellenmişti. Anayasa Mahkemesinin Abdullah Kaya ve diğerleri kararının bildirim üzerine yapılan yeniden yargılama sonucunda, Hakimlik 20.02.2024 tarih ve 2024/573 sayılı kararıyla, ifade özgürlüğü ihlalinin ancak kararın kaldırılması suretiyle giderilebileceğini belirterek erişim engeli kararının kaldırılmasına hükmetmiştir.

Erişim engelinin kaldırılmasının ve Anayasa Mahkemesi kararının EngelliWeb tarafından duyurulmasının ardından,²⁰⁸ söz konusu haber sosyal medya platformla-

²⁰⁸ EngelliWeb duyurusu, 20.02.2024, <https://ifade.org.tr/engelliweb/fransiz-charlie-hebdo-dergisinin-kapaginin-erisime-engellenmesi-hakindaki-haberin-erisim-engeli-kaldirildi/>

Abdullah Kaya ve diğerleri pilot kararının gönderilmesi üzerine, Hakimlik 12.03.2024 tarih ve 2024/2273 sayılı kararıyla tüm URL adresleri bakımından erişim engeli kararını kaldırmıştır.

Ekran Görüntüsü 174: İzmir 1. Sulh Ceza Hakimliği kararına konu haberler

Yukarıda açıklanan konuya dair toplam 130 haber içeriği, Ömer Yahşi'nin talebi üzerine İzmir 1. Sulh Ceza Hakimliğinin 04.07.2021 tarih ve 2021/4163 sayılı kararıyla erişime engellenmişti. Anayasa Mahkemesinin ihlal kararının bildirilmesi üzerine, Hakimlik 12.03.2024 tarih ve 2024/2275 sayılı kararıyla tüm URL adresleri bakımından erişim engeli kararını kaldırmıştır.

Ekran Görüntüsü 175: İzmir 1. Sulh Ceza Hakimliği kararına konu haberler

Unitek İnşaat Sanayi ve Ticaret A.Ş.'nin adının geçtiği, Tekirdağ'ın Çorlu ilçesinde 2018 yılında meydana gelen ve 25 kişinin hayatını kaybettiği tren kazasına ilişkin BirGün haberi, Ankara 3. Sulh Ceza Hakimliğinin 19.07.2018 tarih ve 2018/5501 sayılı kararıyla erişime engellenmişti. Anayasa Mahkemesinin Abdullah Kaya ve diğerleri pilot kararının bildirilmesi üzerine yapılan yeniden yargılama kapsamında, Hakimlik 25.03.2024 tarih ve 2018/5501 sayılı ek kararıyla haber hakkında uygulanan erişim engeli tedbirinin kaldırılmasına karar vermiştir.

Ekran Görüntüsü 176: Ankara 3. Sulh Ceza Hakimliği kararına konu haber

İzmir'de görevli ağır ceza mahkemesi üyesi Hacım Çiftçi'nin eşine karşı şiddet uyguladığı ve hakkında verilen uzaklaştırma ile silahını teslim etme kararlarına uymadığı iddialarına ilişkin 41 haber ve sosyal medya içeriği, İzmir 4. Sulh Ceza Hakimliğinin 16.02.2022 tarihli ve 2022/989 sayılı kararıyla erişime engellenmiş ve içeriklerin yayından kaldırılmasına hükmedilmişti. Deutsche Welle ve Artı Gerçek'in itirazlarının reddedilmesi üzerine yapılan bireysel başvuru, Anayasa Mahkemesinin Abdullah Kaya ve

Ekran Görüntüsü 177: İzmir 4. Sulh Ceza Hakimliği kararına konu paylaşım ve haberler

diğerleri pilot kararında yer almıştır. Pilot kararın ardından, İzmir 4. Sulh Ceza Hakimliği 25.03.2024 tarih ve 2024/3599 sayılı kararıyla önceki kararını tamamen kaldırmıştır.

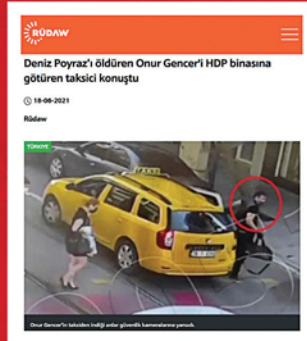
Gazeteci Metin Özkan'ın Aralık 2021'de bir restoranda aynı masayı paylaştığı Ufuk Enginler isimli kadının çantasından para çaldığına ilişkin iddiaları içeren haberler, Ankara 2. Sulh Ceza Hakimliğinin 23.02.2022 tarih ve 2022/2306 sayılı kararıyla erişime engellenmişti. Gazete Duvar'ın karara yaptığı itirazın reddedilmesi üzerine Anayasa Mahkemesine bireysel başvuruda bulunulmuştur. Başvuru, Anayasa Mahkemesinin Abdullah Kaya ve diğerleri pilot kararında ekli tabloda yer almaktadır. Anayasa Mahkemesi kararının bildirilmesi üzerine, Hakimlik yeniden yargılama kapsamında 03.04.2024 tarih ve 2022/2306 sayılı ek kararıyla, yalnızca Gazete Duvar'a ait haber içeriği bakımından erişim engeli kararını kaldırmıştır. Kararda, diğer URL adreslerine yönelik tedbirin neden kaldırılmadığına dair bir gerekçeye yer verilmemiştir.

Ekran Görüntüsü 178: Ankara 2. Sulh Ceza Hakimliği kararına konu haber

İzmir Valiliğinin talebi üzerine, Halkların Demokratik Partisi İzmir İl Örgütüne yönelik silahlı saldırıda bulunarak Deniz Poyraz'ı öldüren Onur Gencer'in sıklıkla

Ekran Görüntüsü 179: İzmir 2. Sulh Ceza Hakimliği kararına konu haberler

gittiği iddia edilen Balçova Termal Otel'in mülkiyetinin İzmir İl Özel İdaresine ait olduğu ve yönetiminin İzmir Valiliği tarafından yapıldığına ilişkin sekiz haber içeriği, İzmir 2. Sulh Ceza Hakimliğinin 28.06.2021 tarihli ve 2021/4143 sayılı kararıyla erişime engellenmişti. Gazete Duvar'ın karara yaptığı itirazın reddedilmesi üzerine Anayasa Mahkemesine bireysel başvuruda bulunulmuştur. Başvuru, Anayasa Mahkemesinin Abdullah Kaya ve diğerleri pilot kararında ekli tabloda yer almaktadır. Mahkeme kararının bildirilmesi üzerine, Hakimlik 16.04.2024 tarih ve 2024/4708 sayılı kararıyla tüm URL adresleri bakımından erişim engelinin kaldırılmasına hükmetmiştir.

Meclis Plan ve Bütçe Komisyonunda Milli Savunma Bakanlığı bütçesi görüşmeleri sırasında gündeme gelen "Cumhurbaşkanının damadının orduya silah satmasının Anayasa ve kanunlara uygunluğu" tartışmasına ilişkin haberler, Baykar Makina'nın talebi üzerine, Büyükçekmece 1. Sulh Ceza Hakimliğinin 21.11.2018 tarih ve 2018/5651 sayılı kararıyla erişime engellenmişti. Gazete Duvar'ın karara yaptığı itirazın reddedilmesi üzerine, Anayasa Mahkemesine bireysel başvuruda bulunulmuştur. Başvuru, Anayasa Mahkemesinin Abdullah Kaya ve diğerleri pilot kararında ekli tabloda yer almaktadır. Hakimlik 31.05.2024 tarih ve 2024/3259 sayılı kararıyla Anayasa Mahkemesi kararına uymuş fakat yalnızca Gazete Duvar haberine uygulanan tedbirin kaldırılmasına hükmetmiştir. Kararda, diğer URL adreslerinin neden ihlal kararı kapsamında değerlendirilmediğine ilişkin herhangi bir gerekçeye yer verilmemiştir.

Ekran Görüntüsü 180: Büyükçekmece 1. Sulh Ceza Hakimliği kararına konu haber

Hornet – Gay Sosyal Ağı'na ait web sitesi [hornet.com](https://www.hornet.com) ile App Store ve Google Play'de yer alan uygulamalara ait toplam üç URL adresi, Ankara İl Jandarma Komutanlığının başvurusu üzerine, kişilik haklarının ihlali gerekçesiyle Ankara 8. Sulh Ceza Hakimliğinin 06.08.2020 tarih ve 2020/5617 sayılı kararıyla erişime engellenmişti. Kullanıcı sıfatıyla yapılan bireysel başvuru, Anayasa Mahkemesinin Abdullah Kaya ve Diğerleri kararında ekli listede yer almıştır. İhlal kararının Hakimliğe bildirilmesi üzerine yapılan yeniden yargılama sonucunda, 16.02.2024 tarihli ve 2024/1603 sayılı kararlarla önceki erişim engelleme kararının kaldırılmasına hükmedilmiştir.

İş insanı Fettah Tamince hakkındaki toplam 11 haber içeriği, kişilik hakları ihlali gerekçesiyle Antalya 3. Sulh Ceza Hakimliğinin 08.10.2021 tarih ve 2021/4486 sayılı kararıyla erişime engellenmişti. Diken ve Artı Gerçek tarafından yapılan itirazların reddedilmesi üzerine Anayasa Mahkemesine bireysel başvuruda bulunulmuştur. Anayasa Mahkemesinin Abdullah Kaya ve Diğerleri kararının Hakimliğe bildirilmesi üzerine yapılan yeniden yargılama sonucunda, 21.02.2024 tarih ve 2024/1496 sayılı kararla erişim engelleme kararı kaldırılmıştır. Kararda önceki kararın neden hatalı olduğuna dair bir açıklama bulunmamakla birlikte, içeriklerin “şeref ve haysiyete saldırı niteliğinde bir ithamda bulunmadığı gibi ticari itibarı zedeleyecek mahiyette de olmadığı” belirtilmiştir.

Aynı şekilde, Fettah Tamince hakkında benzer içerikteki 27 haber de Antalya 3. Sulh Ceza Hakimliğinin 12.07.2021 tarih ve 2021/3024 sayılı kararıyla erişime engellenmişti. Anayasa Mahkemesi kararının bildirilmesinin ardından yapılan yeniden

yargılamada, Hakimlik 21.02.2024 tarih ve 2024/1497 sayılı kararıyla bu içeriklere yönelik erişim engelleme kararını da kaldırmıştır. Bu kararda da aynı şekilde, daha önce verilen kararın gerekçesi tartışılmaksızın, içeriklerin kişilik haklarına saldırı niteliği taşımadığı ifade edilmiştir.

Örnekler çoğaltılabilir, fakat yukarıda da belirtildiği üzere, 2014'ten bu yana binlerce haber ve içerik erişime engellenmiş veya yayından çıkartılmıştır. Etki faktörü yüksek, siyasi nitelikli çok sayıda çarpıcı başvuru Anayasa Mahkemesine taşınmış; Mahkeme ise bu başvuruları yıllarca bekletmiş, "Keskin Kalem" pilot kararını da çok gecikmeli bir biçimde, başvuru sahiplerinin isimlerini ve başvurulara konu haber ve içerikleri belirtmeden, soyutlaştırılmış bir yaklaşımla "Abdullah Kaya ve Diğerleri" kararı altında birleştirerek uygulamıştır. Daha da vahimi, uzun yıllar süren hak arama mücadelesinin sonucunda verilen bu ihlal kararlarının büyük bir bölümü sulh ceza hakimlikleri tarafından ya hiç dikkate alınmamış ya da bilinçli olarak daraltıcı şekilde yorumlanmıştır. Hakimlikler, yeniden yargılama yapma yükümlülüğüne rağmen ya hiçbir işlem yapmamakta ya da yalnızca ilgili başvurucuya ait içeriği kaldırmakla yetinip, aynı kararda yer alan diğer haberler, sosyal medya içerikleri veya İnternet siteleri hakkında tedbiri sürdürmektedir. Bazı hakimlikler ise AYM kararını takip eden haftalarda, aynı haber ve içerikler için yeniden yaptırım kararları vererek, hak ihlalini fiilen sürdürmektedir.

Dolayısıyla, Anayasa Mahkemesinin uzun yıllar sonra verdiği bu kararlar, birçok durumda hem uygulama düzeyinde hem de yargı pratiğinde karşılık bulmamakta, ihlallerin ortadan kaldırılması yönündeki etkisi büyük ölçüde boşa çıkarılmaktadır. Bu tablo, bireysel başvuru mekanizmasının ifade özgürlüğü bakımından etkili bir iç hukuk yolu olma niteliğini giderek yitirdiğini ve sulh ceza hakimlikleri eliyle sürdürülen sansür rejiminin, anayasal güvenceleri işlevsizleştirdiğini göstermektedir. Anayasa Mahkemesi kararlarının keyfi biçimde uygulanmaması artık istisnai değil, yapısal bir uygulamaya dönüşmüş durumdadır.

ANAYASA MAHKEMESİNİN 9. MADDE İLE İLGİLİ İPTAL KARARI VE BUNDAN SONRAKİ SÜREÇ

Anayasa Mahkemesi, uzun süren bireysel başvuru ve pilot karar sürecinin ardından, 5651 sayılı Kanun'un 9. maddesini **Anayasa'ya aykırı bularak iptal etmiştir**.²¹⁰ Söz konusu iptal kararı, 10 Ocak 2024 tarihli Resmî Gazete'de yayımlanmış olup, Anayasa Mahkemesince belirlenen 9 aylık yürürlük süresinin sonunda **10 Ekim 2024** tarihinde yürürlüğe girmiştir. Dolayısıyla, 2024 yılı boyunca 9. madde uygulanmaya devam etmiş, ifade özgürlüğüne yönelik müdahaleler de sürmüştür.

Dolayısıyla, Anayasa Mahkemesinin bu noktaya varması oldukça gecikmeli olmuştur. Mahkeme, 2019 tarihli **Ali Kızık** kararında²¹¹ 9. maddenin uygulanmasında ortaya çıkan ifade özgürlüğü ihlallerine dikkat çekmiş; ancak bu karar sulh ceza hakimlikleri tarafından büyük ölçüde göz ardı edilmiştir. Başvuruların giderek artması

²¹⁰ AYM, E. 2020/76, K. 2023/172, 11.10.2023, R.G. 10.01.2024-32425.

²¹¹ Ali Kızık Başvurusu, B. No: 2014/5552, 26.10.2017.

üzerine Mahkeme, dört yıl sonra, 27.10.2021 tarihinde verdiği **Keskin Kalem Yayıncılık ve Diğerleri** kararıyla pilot karar usulünü uygulamış ve yasama organına bir yıl içinde gerekli yasal değişikliklerin yapılması çağrısında bulunmuştur. Ancak bu çağrı karşılıksız kalmış; pilot kararın uygulanması için tanınan süre **06.01.2023 tarihinde dolmuştur**.

Bu süreçte, Anayasa Mahkemesinin önünde çok daha önce bekleyen bir norm denetimi başvurusunun da yıllarca sonuçsuz kaldığı görülmüştür. Cumhuriyet Halk Partisi, Temmuz 2020 tarihli yasa değişikliklerinin iptali için Eylül 2020’de iptal başvurusunda bulunmuş, ancak bu başvuru üç yılı aşkın süre boyunca karara bağlanmamıştır.²¹² Öte yandan, Tavşanlı Sulh Ceza Hakimliği tarafından Şubat 2022’de yapılan bir itiraz başvurusu²¹³ ile bu dosya birleştirilmiş, 21.04.2022 tarihinde Genel Kurul gündemine alınmış olmasına rağmen Mahkeme ancak 11.10.2023 tarihinde iptal kararını vermiştir. Kararın gerekçesi ve sonucu ise 10.01.2024 tarihinde Resmî Gazete’de yayımlanarak kamuoyuna duyurulmuştur. Anayasa Mahkemesinin iptal kararı, ifade özgürlüğü bakımından önemli bir kazanım teşkil etmiş; ancak kararın yürürlüğe girmesine kadar geçen sürede sulh ceza hakimlikleri tarafından 9. madde dayanak alınarak çok sayıda erişim engelleme ve içerik kaldırma kararı verilmeye devam edilmiştir. Bu da iptal kararının etkisini geciktirmiş ve hak ihlallerinin sürmesine neden olmuştur.

Dolayısıyla, Cumhuriyet Halk Partisi tarafından açılan iptal davasından **üç yıl**, Anayasa Mahkemesinin **Keskin Kalem pilot kararından ise ancak iki yıl** sonra, Mahkeme 5651 sayılı Kanun’un 9. maddesini iptal etmiştir.²¹⁴ Dahası, iptal kararının **10.10.2024 tarihinde yürürlüğe girmesi** dikkate alındığında, bu anayasal denetim süreci **yaklaşık dört yıl** gibi oldukça uzun bir sürede tamamlanabilmiştir. Bu bağlamda, her ne kadar iptal kararı önemli olsa da, söz konusu karar, **Ali Kırık ve özellikle Keskin Kalem** pilot kararı sonrasında **kaçınılmaz bir sonuç** olup, esasen **malumun ilamı** niteliğindedir. Bir başka deyişle, ivedilikle sonuçlandırılması gereken bir iptal başvurusu, **içinde bulunulan siyasi konjonktürün bir yansıması olarak**, ancak bu denli gecikmeli biçimde karara bağlanabilmiştir.

CHP tarafından açılan iptal davasında, 5651 sayılı Kanun’un 9. maddesine ilişkin düzenlemelerin çok sayıda **anayasal güvenceye aykırılık taşıdığı** ileri sürülmüştür. Dava dilekçesinde özetle; **içeriğin çıkarılması ve erişimin engellenmesi kararlarının hukuki niteliğinin belirsiz olduğu**, bu kararların herhangi bir suç ya da ceza soruşturmasıyla ilişkilendirilemeyeceği ve bir koruma tedbiri sayılamayacağı, buna rağmen **idari kolluk yetkisi olmayan sulh ceza hâkimliklerince keyfi şekilde bu kararların verilebildiği**, 5651 sayılı Kanun’un 9/A maddesinin varlığı karşısında hangi temel hakların korunmak istendiği konusunda **yasal bir belirlilik bulunmadığı**, bu nedenle **keyfi müdahalelere açık olduğu**, ifade ve basın özgürlüklerini ölçsüz biçimde sınırladığı ve **fiilen sansür mekanizmasına dönüştüğü** belirtilmiştir. Ayrıca sulh ceza hakimliği kararlarının bildirim yükümlülüğünün ESB’nin statüsüne uygun olmadığı, kararların uygulanmaması hâlinde öngörülen yaptırımlar ve erişim sağlayıcılara yüklenen yükümlülüklerin de hukuki güvenlik ve kanunilik ilkeleriyle bağdaşmadığı

²¹² Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeleri Engin Altay, Özgür Özel, Engin Özkoç ile birlikte 131 milletvekili tarafından açılan E. 2020/76 sayılı iptal davası.

²¹³ E. 2022/41 sayılı itiraz başvurusu.

²¹⁴ AYM, E. 2020/76, K. 2023/172, 11.10.2023, R.G. 10.01.2024-32425.

vurgulanmıştır.²¹⁵ Dolayısıyla, kuralların Anayasa'nın 2., 9., 13., 26., 27., 28., 36., 38., 40. ve 125. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

Anayasa Mahkemesi, bu çerçevede yaptığı incelemede, dava konusu kuralların **İnternet yayınlarının içeriğinin yayından çıkarılması ve/veya bu yayınlara erişimin engellenmesi suretiyle hem ifade hem de basın özgürlüğünü sınırladığını** açıkça kabul etmiştir.²¹⁶ Mahkeme, Anayasa'nın 13. maddesinde güvence altına alınan temel hak ve özgürlüklere ilişkin sınırlamaların **yalnızca kanunla ve belirli koşullara uygun biçimde yapılabileceğini** vurgulamış; özellikle maddenin 5., 8., 9., 10. ve 11. fıkralarında yapılan değişiklikleri, 1. ve 3. fıkralarla birlikte **"kanunilik ilkesi" bağlamında** değerlendirmiştir. Karar gerekçesinde, 9. maddenin içerik ve erişim tedbirlerine ilişkin usul ve esaslar bakımından **öngörülebilirlikten uzak olduğu**, hangi durumlarda ve hangi kriterlerle bu tür müdahalelerin yapılabileceğinin açıkça düzenlenmediği, dolayısıyla temel hak ve özgürlüklerin sınırlandırılmasında aranan **belirlilik ve öngörülebilirlik koşullarını karşılamadığı** ifade edilmiştir.²¹⁷

Anayasa Mahkemesi, iptal kararında Keskin Kalem ve Diğerleri kararına açık biçimde atıf yaparak, 5651 sayılı Kanun'un 9. maddesinin, "ifade özgürlüğüne getirilen sınırlamanın kapsamı, amacı, sınırları ve sınırlama aracının hukuki niteliği" açısından ciddi yapısal sorunlar taşıdığını ve **"müdahalenin kanuniliği" yönünden hukuki güvenlik ve belirlilik ölçütleri bağlamında ciddi tereddütler doğurduğunu** vurgulamıştır.²¹⁸ Anayasa Mahkemesi, 9. maddenin uygulanma biçiminin, hak ve özgürlüklerin korunmasına ilişkin anayasal güvenceleri karşılamaktan uzak olduğunu, özellikle sulh ceza hâkimlikleri tarafından verilen erişim engelleme ve içerik kaldırma kararlarının **"çelişmeli bir yargılama yapılmaksızın, gecikilmeksizin ve hızlıca bertaraf edilme ihtiyacını dahi gerektirmeden verildiğini"** tespit etmiştir.

Mahkeme, bu kararların çoğunlukla **somut olayın koşullarından bağımsız, soyut ve genelleştirilmiş gerekçelerle alındığını**, çatışan haklar arasında **adil bir denge kurma yükümlülüğünün yerine getirilmediğini** ve çoğu zaman ifade özgürlüğünün aleyhine işleyen bir uygulama pratiğinin ortaya çıktığını belirtmiştir.²¹⁹ Dahası, bu sorunların yalnızca ilk derece sulh ceza hâkimliği kararlarıyla sınırlı kalmadığını; söz konusu kararlara karşı yapılan itirazların da benzer soyutlukta karşıladığını, bu çerçevede **itiraz yollarının etkisiz hâle geldiğini ve başvuruçular açısından sonuca ulaşmanın imkânsız olmasa da oldukça güç olduğunu** ifade etmiştir.²²⁰

²¹⁵ AYM, E. 2020/76, K. 2023/172, 11.10.2023, R.G. 10.01.2024-32425, § 96.

²¹⁶ AYM, E. 2020/76, K. 2023/172, 11.10.2023, R.G. 10.01.2024-32425, § 97.

²¹⁷ AYM, E. 2020/76, K. 2023/172, 11.10.2023, R.G. 10.01.2024-32425, § 99. 5651 Sayılı Kanun'un 9. Maddesinin (5) Numaralı Fıkrasında Yer Alan "...erişimin engellenmesi..." İbaresinin "...içeriğinin çıkarılması ve/veya erişimin engellenmesi..." Şeklinde Değiştirilmesinin, Değiştirilen (8) Numaralı Fıkrasının (9) Numaralı Fıkrasının Birinci Cümlesinde Yer Alan "...erişimin engellenmesi..." İbaresinin "...içeriğinin çıkarılması ve/veya erişimin engellenmesi..." Şeklinde Değiştirilmesinin, (9) Numaralı Fıkrasından Sonra Gelmek Üzere Eklenen (10) Numaralı Fıkrasının (11) Numaralı Fıkrasında Yer Alan "...sorumlu kişi,..." İbaresinin "...içerik, yer ve erişim sağlayıcıların sorumluları..." Şeklinde Değiştirilmesi ile Anılan Maddenin (1) ve (3) Numaralı Fıkralarının İncelenmesi.

²¹⁸ AYM, E. 2020/76, K. 2023/172, 11.10.2023, R.G. 10.01.2024-32425, § 101. Ayrıca bkz. Keskin Kalem Yayıncılık ve Ticaret A.Ş. ve diğerleri, § 102.

²¹⁹ AYM, E. 2020/76, K. 2023/172, 11.10.2023, R.G. 10.01.2024-32425, § 104. Ayrıca bkz. Keskin Kalem Yayıncılık ve Ticaret A.Ş. ve diğerleri, §§ 115, 116, 126, 128.

²²⁰ AYM, E. 2020/76, K. 2023/172, 11.10.2023, R.G. 10.01.2024-32425, § 105. Ayrıca bkz. Keskin Kalem Yayıncılık ve Ticaret A.Ş. ve diğerleri, §§ 129-131.

Anayasa Mahkemesi ayrıca, sulh ceza hâkimliklerinin verdiği kararların **sürelî değil süresiz şekilde uygulanmasının** ifade ve basın özgürlükleri üzerinde “**ağır ve kalıcı bir müdahale**” niteliği taşıdığına dikkat çekmiştir. Bu çerçevede, 9. maddenin uygulanmasında yalnızca **yargılamaya ilişkin usul güvencelerinin eksik kaldığını değil**, aynı zamanda demokratik toplum düzeninin gereklerine uygunluk ve orantılılık gibi anayasal güvencelerin de sağlanamadığını tespit etmiştir.²²¹

Açıklanan tüm bu gerekçeler doğrultusunda, Anayasa Mahkemesi, iptale konu kuralların Anayasa’nın 13., 26. ve 28. maddelerine aykırı olduğuna ve bu nedenle iptal edilmeleri gerektiğine **oyçokluğuyla** karar vermiştir.²²² Karara karşı çıkan üye Muhterem İnce, karşı oy yazısında yalnızca “dava konusu kural kanunilik şartını karşıladığı gibi, kuralın demokratik toplum düzeni bakımından gerekli olmadığı da söylenemez” demekle yetinmiş; ancak bu değerlendirmeyi **hangi gerekçelere dayandırıldığını açıklamamış**, sulh ceza hâkimliklerinin kararlarında olduğu gibi **gerekçesiz ve soyut bir görüşle yetinmiştir**.

Anayasa Mahkemesi, ayrıca 5651 sayılı Kanun’un 9. maddesinin 1. ve 3. fıkralarının iptaliyle birlikte bu maddeye ilişkin diğer hükümler olan 5., 8., 9., 10. ve 11. fıkraların da uygulanabilirliğinin kalmadığını belirtmiş ve bu nedenle **maddenin kalan kısmının da 6216 sayılı Kanun’un 43. maddesinin dördüncü fıkrası uyarınca iptaline** hükmetmiştir.²²³ Başka bir deyişle, Anayasa Mahkemesi 5651 sayılı Kanun’un 9. maddesini tümüyle **Anayasa’ya aykırı bularak iptal etmiştir**.

Bununla birlikte, Anayasa Mahkemesi, iptal kararının doğuracağı hukuki boşluğun kamu yararını zedeleyecek nitelikte olduğunu değerlendirerek, Anayasa’nın 153. maddesinin üçüncü fıkrası ile 6216 sayılı Kanun’un 66. maddesinin üçüncü fıkrası uyarınca, iptal kararının **kararın Resmî Gazete’de yayımlandığı 10.01.2024 tarihinden itibaren dokuz ay sonra, 10.10.2024 tarihinde yürürlüğe girmesine** karar vermiştir.

Bununla birlikte, Anayasa Mahkemesi, 9. maddenin iptaliyle birlikte doğacak **hukuki boşluğun ne şekilde kamu yararını zedeleyeceğini** kararında gerekçelendirmemiştir. Başka bir ifadeyle, kararın yürürlüğe girişinin 9 ay ertelenmesine dair bu değerlendirme, **soyut bir varsayıma** dayanmakta olup, bu sürenin neden gerekli görüldüğü hususunda **hiçbir somut gerekçe** sunulmamıştır. Oysa Anayasa Mahkemesi, daha önce 5651 sayılı Kanun’un 9. maddesine ilişkin vermiş olduğu **çok sayıda bireysel başvuru kararında**, kişilik haklarının korunması bağlamında başvurulabilecek başka yolların da mevcut olduğunu vurgulamıştır.²²⁴ Mahkeme, bu kararlarında **şeref ve itibara yapılan müdahaleler bakımından 9. maddedeki müdahalenin “tek yol olmadığını”**, hatta 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu’nun 24. ve 25. maddeleri ile 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu’nun 58. maddesinde düzenlenen hukuk davalarının da benzer koruma sağlayabileceğini açıkça belirtmiştir.

Nitekim, Anayasa Mahkemesinin de atıf yaptığı Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, Savcı Çengel/Türkiye kararında da aynı yönde değerlendirme yapmış; 4721 ve 6098

²²¹ AYM, E. 2020/76, K. 2023/172, 11.10.2023, R.G. 10.01.2024-32425, § 106. Ayrıca bkz. Keskin Kalem Yayıncılık ve Ticaret A.Ş. ve diğerleri, §§ 129-132.

²²² AYM, E. 2020/76, K. 2023/172, 11.10.2023, R.G. 10.01.2024-32425, § 107.

²²³ AYM, E. 2020/76, K. 2023/172, 11.10.2023, R.G. 10.01.2024-32425, § 111.

²²⁴ Örneğin, Ali Kızık Başvurusu, B. No: 2014/5552, 26.10.2017, §§ 64-67; Kemal Gözler Başvurusu, B. No: 2014/5232, 19.04.2018, §§ 53. Ayrıca bkz. İ. D. ve Diğerleri Başvurusu, B. No: 2016/14513, 28.12.2022, R.G. Tarih ve Sayı: 2403.2023-32142; Songül Savcı Çengel/Türkiye, no. 30697/19, 10.06.2021.

sayılı kanunlarda öngörülen hukuk davalarının, **çatışan menfaatler arasında uygun bir denge sağlayabileceğini** ve gerekli hâllerde içeriklerin kaldırılması ya da erişime engellenmesi gibi önlemlerle **etkili bir telafi mekanizması sunabileceğini** tespit etmiştir.²²⁵ Bu bağlamda, Anayasa Mahkemesinin iptal kararını dokuz ay ertelemesi, hem **daha önceki içtihatlarıyla çelişmektedir**, hem de kişilik hakkı ihlalleriyle mücadele açısından **başka etkili ve ölçülü yolların zaten mevcut olduğu** gerçeğini görmezden gelmektedir.

Bu kapsamda, kişilik haklarının ihlal edildiğini ileri süren kişiler, özel hukuk yollarına başvurarak tazminat davası açabilecekleri gibi, Türk Ceza Kanunu hükümleri çerçevesinde ceza soruşturması ve kovuşturması başlatılması amacıyla Cumhuriyet savcılıklarına da müracaat edebilirler. Kaldı ki, Ekim 2022 tarihinde 5187 sayılı Basın Kanunu'nda yapılan değişikliklerle birlikte, artık kişilik haklarının ihlal edildiği iddiasında bulunanlar, İnternet haber sitelerine cevap ve düzeltme metni gönderebilmekte ve bu metinlerin yayımlanmasını sağlamak üzere mahkemelere başvurabilmektedir.²²⁶ Bu bağlamda, Anayasa Mahkemesi, 9. maddeye ilişkin tüm bireysel başvuru kararlarında, 5651 sayılı Kanun'un 9. maddesi çerçevesinde 24 saat içinde, duruşma yapılmaksızın, karşı tarafı dinlemeden, herhangi bir delil toplanmaksızın ve yalnızca talepte bulunanın sunduğu belgelerle sınırlı bir inceleme sonucunda karar verilmesini ifade ve basın özgürlüğüne yönelik **istisnai bir müdahale** olarak değerlendirmiştir.²²⁷

O halde, bu derece istisnai olması gereken ve başvuruçular açısından başkaca etkili ve ölçülü yolların mevcut olduğu bir müdahale rejiminin, **iptal edilmesiyle ortaya nasıl bir "hukuksal boşluk" doğacağı açıklanmaya muhtaçtır**. Yukarıda da belirtildiği üzere, Anayasa Mahkemesi zaten **Keskin Kalem ve Diğerleri** kararında pilot karar sürecini başlatmış, bu kararda kanun koyucuya gerekli düzenlemeleri yapması için **bir yıllık süre tanımış**, ancak bu süre içerisinde herhangi bir yasal düzenleme yapılmamıştır. Bu durumda, iptal kararının bu kadar gecikmeli verilmesi ve dokuz ay sonrasına ertelenmesi, **Anayasa Mahkemesinin pilot karar mantığıyla dahi bağdaşmamaktadır**. Pilot kararın üzerinden geçen üç yılın ardından ancak alınabilen bu iptal kararı, aynı zamanda ivedilikle ele alınması gereken bir norm denetimi davasının **siyasi konjonktür gözetilerek nasıl ertelendiğini** de gözler önüne sermektedir.

Bu raporda da örneklerle gösterildiği üzere, sulh ceza hakimlikleri 10.10.2024 tarihine kadar 5651 sayılı Kanun'un 9. maddesi kapsamında içeriklerin yayından çıkarılması ve/veya erişimin engellenmesine karar vermeye devam etmiştir. Aynı şekilde, Anayasa Mahkemesi tarafından yetkisi iptal edilen Erişim Sağlayıcıları Birliği (ESB) de 10.10.2024'e kadar bu kararların uygulanmasını sürdürmüştür. Dolayısıyla iptal kararının pratik etkisi, **yalnızca yürürlüğe girdiği tarihten sonraki döneme sınırlı kalmış**, bu tarihe kadar verilen sansür amaçlı kararlar için herhangi bir etkili iç hukuk yolu da sağlanmamıştır. Bu süreçte kişilik hakları iddiasıyla verilen binlerce kararın ifade özgürlüğüne yönelik ağır müdahaleler içerdiği, ancak Anayasa Mahkemesinin iptal kararının bunlara bir çözüm sunmadığı açıkça görülmektedir.

²²⁵ Songül Savcı Çengel/Türkiye, no. 30697/19, 10.06.2021; İ. D. ve Diğerleri Başvurusu, B. No: 2016/14513, 28.12.2022, § 71.

²²⁶ Bkz. 5187 sayılı Basın Kanunu, madde 14.

²²⁷ Ali Kılık Başvurusu, B. No: 2014/5552, 26.10.2017, § 62.

Keskin Kalem ve Diğerleri pilot kararı doğrultusunda, Anayasa Mahkemesi yalnızca Abdullah Kaya ve Diğerleri Başvurusu kararıyla, sınırlı olarak **503** başvuruda **ifade özgürlüğü** ve **etkili başvuru hakkının** ihlal edildiğine karar vermiştir.²²⁸ Ancak bu kararlar sulh ceza hakimlikleri tarafından büyük ölçüde dikkate alınmamış; ihlalin giderilmesi için gerekli olan **yeniden yargılamalar yapılmamış**, yaptırım kararları tam olarak kaldırılmamıştır. Bu bağlamda, süregelen hak ihlalleri yeni bir boyut kazanmış, tabiri caizse “**dağ fare doğurmuştur.**” Özellikle, **üst düzey siyasi aktörlerin talepleriyle verilen erişim engeli kararlarının kaldırılmaması**, Anayasa Mahkemesi’nin ihlal kararlarının uygulama gücünün ne denli zayıf kaldığını ortaya koymaktadır.

Öte yandan, **9. maddenin iptal edilmesinin ardından**, bu madde kapsamında verilmiş olan mevcut kararların hukuki durumuna ilişkin bir belirsizlik ortaya çıkmıştır. Halihazırda **yürürlükte kalan bu kararların** nasıl ele alınacağı, erişim engellerinin kendiliğinden kaldırılıp kaldırılmayacağı veya başvuru yoluyla mı iptal edileceği konusunda herhangi bir yasal düzenleme veya içtihat oluşmamıştır. Dahası, yukarıda da örneklediği ve aşağıda daha ayrıntılı değerlendirileceği üzere, **9. maddenin iptali sonrasında da içeriklere müdahaleler sona ermemiş**, sulh ceza hakimlikleri **kişilik hakları ihlali iddialarını** bu kez **5651 sayılı Kanun’un 8/A ve 9/A maddeleri** çerçevesinde değerlendirmeye başlamıştır. Oysa bu maddeler esasen kişilik haklarını korumaya yönelik düzenlemeler değildir. Buna rağmen, bazı hakimlikler bu hükümleri genişletici biçimde yorumlayarak, **kişilik hakkı ihlali şikayetleri doğrultusunda içerik kaldırma ve erişim engelleme kararı vermeye** başlamıştır.

5651 SAYILI KANUN’UN 9/A MADDESİ KAPSAMINDA ERİŞİME ENGELLENEN URL, HABER VE İÇERİKLER

Şubat 2014 içinde yürürlüğe giren 5651 sayılı Kanun’un 9/A maddesi uyarınca, talepte bulunanlar, İnternet ortamındaki içeriklerin özel hayatın gizliliğini ihlal ettiğini ileri sürerek Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu’na (“BTK”) doğrudan başvurarak yalnızca **içeriklere erişimin engellenmesini** talep edebilirler. BTK Başkanı tarafından erişimin engellenmesine karar verilmesi halinde, kararın uygulanması için Erişim Sağlayıcıları Birliği’ne bildirim yapılmaktadır. Bu kararlar sadece özel hayatın gizliliğini ihlal eden yayın, kısım, bölüm, resim, video ile ilgili olarak (URL şeklinde) verilebilir ve 9/A maddesi ne web sitelerine topyekûn erişim engelleme ne de içeriklerin yayından çıkartılmasını içermektedir. BTK Başkanı tarafından karar verildiği durumlarda, talepte bulunanlar tarafından 24 saat içinde hâkim onayına sunulmalı ve ilgili hakimlik tarafından en geç 48 saat içinde değerlendirilerek, onaylanmış karar BTK’ya bildirilmelidir. Aksi halde, erişimin engellenmesi tedbiri 9/A(5) maddesi gereği kendiliğinden kalkar. Ayrıca, özel hayatın gizliliğinin ihlaline bağlı olarak gecikmesinde sakınca bulunan hâllerde doğrudan Başkanın emri üzerine erişimin engellenmesi Kurum tarafından yapılır.

Yürürlüğe girdiği tarihten bu yana ve yaklaşık 10 yıl boyunca 9/A maddesi çok fazla kullanım alanı bulmamıştır.²²⁹ Bunun iki ana sebebi bulunmaktadır. Birincisi,

²²⁸ Abdullah Kaya ve Diğerleri Başvurusu, B. No: 2016/1430, 22.11.2023.

²²⁹ 2015 yılı içinde 112, 2016 yılı içinde 93, 2017 yılı içinde ise sadece 9 tane 9/A kararı olmak üzere toplamda **214**

BTK'nın bu maddenin kullanılması ile ilgili hazırladığı prosedür gereğinden fazla karmaşık olmasından kaynaklanmaktadır.²³⁰ Özel hayatın gizliliği ihlalleri ile ilgili olarak "çok hızlı" hareket edilmesi gerektiği için 9/A maddesi kanun koyucu tarafından öngörülmüşken BTK bir dönem **ilgili ihlal formunun kuruma elden veya posta yoluyla** teslim edilmesini talep etmiştir. Daha sonrasında ise bu form e-Devlet üzerine taşınmıştır. E-Devlet sayfalarında ise 9/A maddesinin kullanımı teşvik edilmemektedir. Hatta, ilgili sayfalarda halen, "bu hizmeti kullanmak yerine, 5651 sayılı Kanun'un 9. maddesi kapsamında başvuruda bulunacağınız yayının içerik sağlayıcısına, buna ulaşamamanız hâlinde yer sağlayıcısına başvurarak uyarı yöntemi ile içeriğin yayından çıkarılmasını isteyebileceğiniz gibi doğrudan sulh ceza hâkimine başvurarak içeriğin çıkarılmasını ve/veya erişimin engellenmesini de isteyebilirsiniz" denilmektedir. Halbuki, 5651 sayılı Yasanın 9. maddesi 10.10.2024 tarihinde yürürlükten kalkmıştır.

İkinci sebep ise, iptal edilene kadar, hak ihlali iddiasında bulunan kişilerin 5651 sayılı Kanun'un 9. maddesini tercih etmeleridir. Hatta, Anayasa Mahkemesinin unutulma hakkı ile ilgili kararlarında dahi yüksek mahkemenin özel hayatın gizliliği bağlamında 9/A maddesini göz ardı etmesi ve değerlendirmemesi dikkat çekmektedir.²³¹ Fakat, bu bölümde açıklanacağı üzere, 9. maddenin iptal edilmesinden sonra, 2024 yılının son aylarından itibaren, 9/A maddesinin sulh ceza hakimlikleri kararlarında yer almaya başlaması dikkat çekici bir hale gelmiştir. Dolayısıyla, 9/A maddesinin detaylı bir şekilde değerlendirilmesine raporumuzda yer verilecektir.

Bu düzenleme **öncelikle özel hayatın gizliliğinin ihlal edildiği hâllere münhasır olarak idari bir koruma tedbiri alınmasına imkân** tanımaktadır. Bu şekilde idari tedbir kararı verilmesi halinde ise sulh ceza hakiminin onayı gereklidir. Bu hükümdeki temel belirsizliklerden biri madde kapsamında korunan hakkın kapsamıdır. Kanunda **özel hayatının gizliliğinin ihlal edildiğini iddia eden kişilerden** söz edilmektedir. Ancak bu hakkın kapsamının ne olduğunu belirlemek sanıldığı kadar kolay değildir. Zira aynı kanunun AYM tarafından iptal edilen 9. maddesinde daha geniş bir kavram olarak **"kişilik hakları"** için farklı bir koruma mekanizması öngörülmüştür. Dolayısıyla iki maddenin kapsamına giren hak kategorilerinin birbirinden farklı olduğu anlaşılmaktadır. Dolayısıyla, **9/A maddesi kapsamına yalnızca kişinin mahremiyet alanının girdiğinin kabul edilmesi zorunludur**. Bu bağlamda, Anayasanın 17. Maddesinde güvence altına alınan maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkı ve bu çerçevede itibarın korunması hakkı, 21. Maddede güvence altına alınan konut dokunulmazlığının korunması hakkı ile 22. Madde kapsamında güvence altına alınan haberleşmenin gizliliği hakkı kapsamına giren hususlar bu madde kapsamında değerlendirilemez. Sadece **Anayasanın 20. Maddesi kapsamına giren özel hayatın mahrem alanıyla ilgili hususlar** bu madde kapsamında değerlendirilebilir.

Ancak 9/A maddesi bugüne kadar yaygın olarak kullanılmamakla birlikte maddenin kapsamına giren hakların çerçevesi konusunda uygulamanın yeknesak olduğunu söylemek mümkün değildir. Özellikle, 10.10.2024 tarihinden sonra verilen sulh ceza

karar sulh ceza hakimlikleri tarafından vatandaşların talebi üzerine verilmiştir. EngelliWeb raporlama çalışmaları kapsamında 9/A maddesi ile ilgili 2018-2024 karar istatistiklerine ulaşamamıştır.

²³⁰ Bkz. <https://www.ihbarweb.org.tr/ohg/>

²³¹ Yaman Akdeniz, Hafızamız Siliniyor: İnternet Sansürlerinin Unutulma Hakkı Boyutu, İfade Özgürlüğü Derneği Yayınları, Eylül 2022, https://ifade.org.tr/reports/UnutulmamaHakki_2021.pdf

hakimlikleri kararlarında hakimliklerin kişilik haklarına ilişkin değerlendirmelerine rastlanmakta fakat talebe konu içerikler ve 9/A maddesi bağlamında herhangi bir bağlantı kurulmadığı görülmektedir. Anayasa Mahkemesinin 5651 sayılı Kanun'un 9. maddesine ilişkin değerlendirmeleri dikkate alındığında, aynı Kanun'un 9/A maddesine yönelik **benzer hukuki sorunların bulunduğu açıktır**. Zira 9/A maddesi kapsamında **içerik sahipleri, erişimin engellenmesi süreçlerine dahil olamamakta** ve herhangi bir savunma hakkı tanınmadan, talep üzerine saatler içinde, gerekçesiz, yeterli inceleme ve hukuki güvenceden yoksun şekilde, kamuoyunun hafızasını oluşturan arşiv niteliğindeki haberlerin süresiz olarak yayından kaldırılması mümkün hale gelmektedir.

Bu durum, Anayasa Mahkemesi tarafından **iptal edilen 9. maddeyle ilgili iptal gerekçelerinin, 9/A maddesi için de geçerli olduğunu göstermektedir**.²³² Bu kapsamda, yeterli yasal güvencelerin bulunmaması ve içerik sahiplerinin yargı sürecine dahil edilmemesi nedeniyle, 9/A maddesinin uygulanmasının, temel hak ve özgürlüklerin ihlaline yol açacağı ve kamusal makamların keyfi kararlar almasını kolaylaştıracığı açıkça ortadadır.

Bu bağlamda, 5651 sayılı Kanun'un 9/A maddesindeki **"özel hayat"** kavramının kapsamı, aynı Kanun'un 9. maddesindeki **"kişilik hakları"** düzenlemesinde olduğu gibi belirsizdir. Türk hukukunda, özel hayatın gizliliği hakkı kişilik hakları arasında kabul edilmekle birlikte, 5651 sayılı Kanun'un 9/A maddesinde bu hakkın korunması ayrıca düzenlenmiştir. Ancak, Anayasa Mahkemesinin 11.10.2023 tarihli ve E.2020/76, K.2023/172 sayılı kararıyla 9. madde iptal edilmiş ve bu iptal kararı 10.10.2024 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

Bu durumda, 5651 sayılı Kanun'un 9. maddesi yürürlükten kalkmış olup, 9/A maddesi kapsamında hangi hakların koruma altına alındığı konusunda hâlâ hukuki bir netlik bulunmamaktadır. Yasanın bu maddesinde **"özel hayat"** kavramının sınırlarının yeterince tanımlanmamış olması, uygulamada hakların korunması ile ifade ve basın özgürlükleri arasında ciddi çatışmalara yol açmaktadır.

İkinci olarak, 5651 sayılı Kanun'un 9/A maddesinde öngörülen erişim engelleme tedbirinin hukuki niteliği konusunda da belirgin bir açıklık bulunmamaktadır. Bu tedbirin adli ya da idari bir yaptırım mı yoksa geçici nitelikte bir koruma tedbiri mi olduğu net şekilde tanımlanmamıştır. Ancak, uygulamada bu tedbir, bağımsız bir yaptırım gibi işlev görmek ve erişime engellenen içerikler süresiz olarak engelli kalabilmektedir. Bu durum, yasal bir denetim ve süre sınırlaması öngörülmediğinden, erişim engelleme kararlarının kalıcı sonuçlar doğurmasına ve ifade ile basın özgürlüğüne orantısız müdahalelere yol açmaktadır.

Üçüncü olarak, 5651 sayılı Kanun'un 9/A maddesinde öngörülen erişime engelleme kararının verilmesi ve uygulanmasına ilişkin sistem, Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilen 9. maddede olduğu gibi, keyfi müdahalelere karşı **yeterli yasal güvenceleri içermemektedir**. Bu düzenleme, içerik sahiplerinin yargılama sürecine dahil olmasına olanak tanımamakta ve haklarını savunma imkanı sunmamaktadır.

Ayrıca, 9/A maddesi ile 9. maddeden farklı olarak, erişimin engellenmesi kararı, yargısal denetim olmaksızın doğrudan BTK tarafından alınabilmekte ve uygulan-

²³² AYM, E.2020/76, K.2023/172, 11.10.2023, § 106. Ayrıca bkz. Keskin Kalem Yayıncılık ve Ticaret A.Ş. ve diğerleri, §§ 129-131.

bilmektedir. Bu durum, hukuki denetim sürecini daha da zayıflatmakta ve idari makamların takdir yetkisini genişletmektedir.

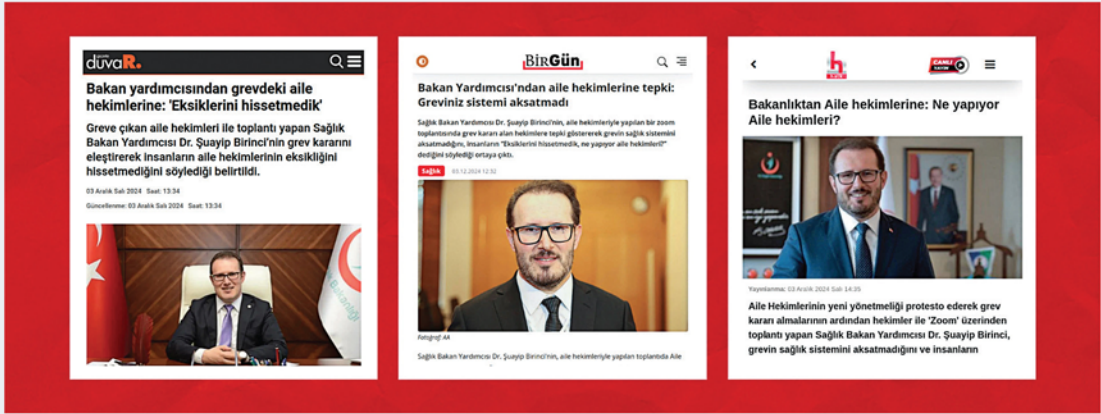
Erişim engelleme kararlarının alınması ve bu kararlara karşı yapılan itirazların incelenmesi yetkisi, iş yükü ağır olan ve tarafsızlığı ile bağımsızlığı konusunda eleştiriler alan sulh ceza hakimliklerine verilmiştir. Uygulamada bu hakimlikler, çoğu talep konusunda Anayasa'nın ifade özgürlüğüne ilişkin standartlarını ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi içtihatlarını dikkate almadan, **içeriklerin somut koşullarını incelemeksizin şablon nitelikte kararlar vermektedir**. Bu durum, yargısal denetim mekanizmasını işlevsiz hale getirerek, ifade ve basın özgürlüklerine yönelik ciddi ihlallere yol açmaktadır.

Tüm bu hususlar, 5651 sayılı Kanun'un 9/A maddesinde öngörülen düzenlemenin içeriğinin belirsiz ve öngörülemez olduğunu ve keyfi müdahalelere karşı yeterli güvenceler içermediğini açıkça göstermektedir. Bu bağlamda, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi de erişim engellemelerine ilişkin olarak Rusya aleyhine verdiği dört kararda, içerik sahiplerine sürece dahil olma ve kendi argümanlarını ileri sürme imkânı tanınmamasını, yasanın keyfi müdahalelere karşı yeterli güvenceler içermemesi olarak değerlendirmiştir. AİHM, bu kararlarında, erişim engelleme tedbirlerinin uygulanmasında yargısal denetimden yoksun, tek taraflı idari işlemlerin ifade ve basın özgürlüklerine yönelik ciddi tehditler oluşturduğunu vurgulamıştır.²³³ Bu kararlar, içerik sahiplerinin savunma haklarını kullanamadığı ve yargı sürecine dahil edilmediği erişim engelleme uygulamalarının Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 10. Maddesiyle güvence altına alınan ifade özgürlüğünü ihlal ettiğini ortaya koymaktadır.

Sonuç olarak, Anayasa Mahkemesinin 11.10.2023 tarihli ve E.2020/76, K.2023/172 sayılı kararı ile Anayasa'ya aykırı bulunarak iptal edilen 5651 sayılı Kanun'un 9. maddesiyle ilgili değerlendirmelerinin, **9/A maddesi için de aynen geçerli olduğu açıktır**. Söz konusu düzenleme, hukuki belirsizlikler ve keyfi uygulamalara yol açarak ağır hak ihlallerine sebebiyet vermektedir.

9. maddenin iptali sonrasında, 9/A maddesi ilk defa Aralık 2024 içinde **Gölbaşı (Ankara) Sulh Ceza Hakimliği**nin bir kararına konu oldu. 5-7 Kasım 2024 tarihlerinde iş bırakma eylemi yapan aile hekimleriyle Zoom üzerinden bir toplantı yapan Sağlık Bakan Yardımcısı Dr. **Şuayip Birinci**'nin, grev kararını eleştirerek insanların aile hekimlerinin yokluğunu hissetmediğini ifade ettiği yönündeki haberlerin, özel hayatın gizliliğinin ihlal edildiği gerekçesiyle erişime engellenmesini talep etti. **Gölbaşı (Ankara) Sulh Ceza Hakimliği**nin 09.12.2024 tarih ve 2024/3875 sayılı kararıyla bu talep kabul edilirken, "talep konusu yazı içeriklerinde kapalı alanda yapılan toplantının ses kayıtlarının alınmasının talep edenin özel hayatının gizliliğini ihlal niteliği taşıdığı" belirtilmiş ve talebe konu sekiz haberin "kişilik haklarına saldırı niteliğinde onur, şeref ve saygınlığını rencide edici boyutta olduğu" değerlendirilerek, haberlerin erişime engellenmesine ve yayından çıkarılmasına hükmedilmiştir.

²³³ OOO Flavus ve Diğerleri/Rusya, no. 12468/15, 23489/15 ve 19074/16, 23.06.2020, § 40; Engels/Rusya, no. 61919/16, 23.06.2020; Bulgakov/Rusya, no. 20159/15, 23.06.2020, § 35; Kharitonov/Rusya, no. 10795/14, 23.06.2020, § 43.

Bu karara karşı BirGün ve Gazete Duvar tarafından itiraz edilmiş, 5651 sayılı Kanun'un 9/A maddesi kapsamında yalnızca erişim engeli kararı verebilecekken, **kanunda açıkça yer almayan içerik çıkarma tedbirine de hükmedildiği**, oysa bu maddede kapsamında yalnızca erişimin engellenmesinin düzenlendiği, içeriğin yayından çıkarılmasına ilişkin bir yetki öngörülmediği belirtilmiştir. Ayrıca, karara konu haberlerde **özel bir ses kaydı paylaşılmamış**, kamuoyuna açık ve Sağlık Bakanlığı tarafından düzenlenen çevrimiçi bir toplantıya ilişkin kamuoyunu bilgilendirme amacı güden haberler yapılmıştır. Haberlerde yer alan açıklamalar, Sağlık Bakan Yardımcısı'nın grevdeki aile hekimlerine yönelik değerlendirmeleridir. Dolayısıyla, haber içeriğinin "gizlilik" ya da "özel hayat" kapsamında değerlendirilmesi mümkün değildir. Son olarak, bu yönüyle karar, hem **9/A maddesinin kapsamının aşılması** hem de **ifade ve basın özgürlüğüne ağır bir müdahale oluşturması** nedeniyle açıkça **hukuka aykır olduğu** belirtilmiştir.

Ankara 2. Sulh Ceza Hakimliği, 14.01.2025 tarih ve 2025/654 D.İş sayılı kararı ile, Gölbaşı Sulh Ceza Hakimliğinin 09.12.2024 tarihli ve 2024/3875 D.İş sayılı erişimin engellenmesi ve içeriklerin çıkarılması kararına karşı yapılan itirazları kabul etmiştir. Kabul kararında, talep eden ile karar veren Gölbaşı Sulh Ceza Hakimliği arasında herhangi bir yer bakımından bağ bulunmadığına dikkat çekilmiş; başvuru sahibinin ve Erişim Sağlayıcıları Birliğinin adreslerinin Çankaya/Ankara olmasına rağmen, Gölbaşı Sulh Ceza Hakimliği tarafından karar verilmesini yetkisizlik olarak değerlendirilmiştir. Ayrıca, Anayasa Mahkemesinin 11.10.2023 tarihli kararı ile 5651 sayılı Kanun'un 9. maddesinin iptal edildiği, kararın 10.10.2024'te yürürlüğe girdiği ve yeni bir yasal düzenleme yapılmadığı vurgulanarak, söz konusu başvurunun hukuki dayanağının bulunmadığına hükmedilmiştir. Bu nedenle, itiraz edenler yönünden verilen erişim engeli ve içerik çıkarma kararının kaldırılmasına karar verilmiştir.

Kişilik hakları ihlali iddiaları içeren fakat 9/A maddesi kapsamında benzer kararlar 2025 içinde de verilmeye devam edilmiştir. Bu kararlarla ilgili değerlendirmelere 2025 raporumuzda yer verilecektir.²³⁴

²³⁴ Bkz. <https://ifade.org.tr/tag/9-a/>

RTÜK VE ERİŞİM ENGELLEMESİ UYGULAMALARI

6112 sayılı Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayın Hizmetleri Hakkında Kanun'a 7103 sayılı Kanun'un 82. maddesi ile 21.03.2018 tarihinde "yayın hizmetlerinin İnternet ortamından sunumu" başlıklı 29/A maddesi eklenmiştir. Bu maddeyle ilgili Radyo, Televizyon ve İsteğe Bağlı Yayınların İnternet Ortamından Sunumu Hakkında Yönetmelik, 01.08.2019 tarihli ve 30849 sayılı Resmî Gazete'de yayınlanarak yürürlüğe girmiştir. Yönetmelik, aşağıda açıklanacağı üzere 2024 yılı içinde iki defa güncellenmiş ve genişletilmiştir.

RTÜK, 29/A maddesi uyarınca İnternet ortamındaki lisanssız yayınlara karşı erişim engelleme ve içerik çıkarma yaptırımı uygulama yetkisiyle donatılmıştır. Bu maddeye göre, geçici yayın hakkı veya yayın lisansı bulunmayan, ya da bu hakları sonradan iptal edilmiş kişi ve kuruluşların İnternet yayınları RTÜK tarafından tespit edildiğinde, Üst Kurul sulh ceza hâkiminden söz konusu yayınlara erişimin engellenmesini ve/veya içeriğin çıkarılmasını talep edebilmektedir. Bu kararlar, duruşma yapılmaksızın 24 saat içinde alınmakta ve BTK aracılığıyla uygulanmaktadır.

Madde 29/A, yalnızca yurtiçindeki yayıncıları değil, yurtdışı merkezli medya hizmet sağlayıcılarını da kapsamaktadır. Eğer söz konusu yayın Türkiye'ye yönelikse ve yayın dili Türkçe olmasa bile, Türkiye'ye yönelik ticari iletişim unsurları içeriyorsa, bu yayınlar da erişim engeli kapsamına alınabilmektedir. Bu durumda, Türkiye'ye yayın yapmak isteyen yurtdışındaki medya kuruluşlarının da RTÜK'ten lisans ve/veya yayın iletim yetkisi alması zorunlu hale gelmektedir.

Bu madde, RTÜK'ün sadece içerik üreticileri üzerinde değil, içerik taşıyıcıları ve yurt dışı kaynaklı yayıncılar üzerinde de kapsamlı bir dijital sansür ve lisanslama mekanizması kurmasını sağlamaktadır. Özellikle 2024'te Yönetmelik değişiklikleriyle uyumlu hale getirilen bu hüküm, dijital yayıncılığı ulusal sınırlar içinde sıkı bir denetim ve baskı sistemine tabi kılmaktadır.

RTÜK LİSANSLAMA, DENETİM VE SANSÜR MEKANİZMALARININ GENİŞLEMESİ

Radyo, Televizyon ve İsteğe Bağlı Yayınların İnternet Ortamından Sunumu Hakkında Yönetmelik'in 5. ve 7. maddeleri, RTÜK'e İnternet ortamında yayın yapan medya hizmet sağlayıcılar ve platform işletmecileri üzerinde kapsamlı bir lisans ve denetim yetkisi tanımaktadır. Özellikle 2024 yılında yapılan değişikliklerle birlikte, bu rejimin daha katı ve müdahaleci bir niteliğe büründüğü gözlemlenmektedir.

Yönetmeliğin **5. maddesi**, hem geleneksel yayın hakkı sahibi kuruluşlar hem de sadece dijital ortamdan yayın yapan medya hizmet sağlayıcılar için lisans zorunluluğunu açıkça düzenlemektedir. Karasal, uydu veya kablolu mecralarda lisanslı yayın yapanlar, aynı içerikleri İnternet ortamında sunabilmekte; ancak bu yayınlar da ayrıca lisans kapsamına alınmaktadır.²³⁵ Sadece İnternet üzerinden yayın yapmak isteyen kuruluşlar ise, RTÜK'ten ayrı lisans almak zorundadır.²³⁶ Bu bağlamda, üç tür İnternet yayın lisansı tanımlanmıştır: İNTERNET-RD (radyo), İNTERNET-TV (televizyon),

²³⁵ Madde 5/1.

²³⁶ Madde 5/2.

İNTERNET-İBYH (isteğe bağlı yayın hizmeti).²³⁷ Ayrıca her medya hizmet sağlayıcısının yalnızca birer adet radyo, televizyon ve isteğe bağlı yayın sunabileceği, her biri için ayrı lisans almasının zorunlu olduğu belirtilmiştir.²³⁸ Bu haliyle bu düzenleme, içerik üretiminin teknik olarak sınırlanmasına neden olmakta, çoğulculuğu zayıflatmaktadır. Benzer şekilde, yayınların İnternet üzerinden iletimini gerçekleştiren platform işletmecileri de RTÜK'ten “**yayın iletim yetkisi**” almakla yükümlüdür.²³⁹ Yönetmeliğin 5/8. maddesi ise, Türkiye dışından Türkçe ya da Türkiye'ye yönelik yayın yapan tüm kuruluşların da bu yükümlülük kapsamına alınmasını mümkün kılmakta ve böylece uluslararası dijital yayıncıları da denetime tabi tutmaktadır. Dolayısıyla, bu **lisanslama sistemi**, dijital yayıncılığı **teknik, coğrafi** ve **içerik temelli** çok yönlü bir şekilde kayıt altına almayı ve denetlemeyi amaçlayan, özgürlükleri sınırlandırıcı bir rejim kurmaktadır.

BÜROKRATİK BARIYER VE YAPTIRIM MEKANİZMASI OLARAK LİSANS SÜRECİ

Yönetmeliğin 7. maddesi, İnternet ortamından yayın lisansı almak isteyen kuruluşlara sıkı kurumsal koşullar getirmektedir. Buna göre, lisans yalnızca Türk Ticaret Kanunu'na göre kurulmuş anonim şirketlere verilmektedir.²⁴⁰ Bu durum, bireysel girişimleri ve alternatif tüzel yapıların medya faaliyetlerine girişini fiilen engellemektedir. Başvuru süreci, şirket sözleşmeleri, mali beyanlar, yönetici bilgileri, logo ve işaret belgeleri gibi kapsamlı belgelerle desteklenmiş olup adeta bir bürokratik bariyere dönüştürülmüştür.²⁴¹ Üstelik karasal veya uydu üzerinden lisanslı yayın yapan kuruluşlar da İnternet ortamı için ayrıca lisans almak zorundadır.²⁴²

2024 yılında eklenen en dikkat çekici düzenleme ise, başvuru sırasında yayına başladığını beyan eden kuruluşların, üç aylık lisans ücretini peşin ödemeleri ve taahhütname sunma yükümlülüğüdür.²⁴³ Aksi takdirde RTÜK, 6112 sayılı Kanun'un 29/A maddesi uyarınca sulh ceza hâkimliğinden içeriğin çıkarılması ve/veya erişimin engellenmesini talep edebilmekte, ayrıca ilgili yöneticiler hakkında suç duyurusunda bulunabilmektedir. Bu düzenleme, özellikle **bağımsız** ve **küçük çaplı** yayıncılar açısından ciddi bir **caydırıcılık** yaratmakta, ifade özgürlüğünün idari ve cezai yaptırımlarla kontrol altına alınmasını mümkün kılmaktadır. Lisans süreci, yalnızca bir kayıt ve düzenleme aracı olmaktan çıkmakta, aynı zamanda **çoğulculuğu doğrudan tehdit eden**, sansür ve siyasi baskı mekanizması işlevi kazanmaktadır.

Radyo, Televizyon ve İsteğe Bağlı Yayınların İnternet Ortamından Sunumu Hakkında Yönetmelik'in 5. ve 8. maddeleri, yalnızca içerik üreten medya hizmet sağlayıcılarını değil, **bu içerikleri ileten dijital platform işletmecilerini** de kapsayan çift yönlü bir lisans rejimi getirmiştir. Karasal, uydu veya kablo gibi geleneksel mecralardan yayın hakkı olan kuruluşlar internet ortamında yayınlarını sürdürebilir; ancak bu

²³⁷ Madde 5/3.

²³⁸ Madde 5/4-5.

²³⁹ Madde 5/6-7.

²⁴⁰ Madde 7/1.

²⁴¹ Madde 7/2-3.

²⁴² Madde 7/5.

²⁴³ Madde 7/6.

durum ayrıca bir lisans gereksinimini ortadan kaldırmaz. Sadece İnternet üzerinden yayın yapmak isteyen kuruluşların ise RTÜK'ten radyo (İNTERNET-RD), televizyon (İNTERNET-TV) veya isteğe bağlı yayın (İNTERNET-İBYH) lisansı alması zorunludur. Aynı şekilde, yayınların İnternet ortamında iletimini gerçekleştiren platform işletmecileri de RTÜK'ten “**yayın iletim yetkisi**” almakla yükümlüdür. BluTV/Max, Exxen, PuhuTV, Gain, S Sport Plus, Netflix ve Spotify gibi platformlar bu rejim kapsamına dâhildir. Yurt dışından Türkiye'ye yönelik Türkçe içerik sunan platformlar için de lisans alma zorunluluğu getirilmiştir. Böylece RTÜK, yalnızca içerik üzerinde değil, iletim altyapıları üzerinde de düzenleyici ve cezalandırıcı yetki kullanmaktadır.

Yönetmeliğin 10. ve 11. maddeleri, lisanssız yayın yapan içerik sağlayıcılara ve platformlara karşı üç ay süreli “tehdit eşliğinde lisans alma” süreci işletmekte, sonrasında ise doğrudan sansür ve cezai yaptırımları devreye sokmaktadır.²⁴⁴ Madde 10 kapsamında RTÜK, hem resen hem de şikâyet üzerine, lisanssız yayın yapan medya hizmet sağlayıcılarını tespit eder ve bu kişi/kuruluşlara, yayın lisansı başvurusunda bulunarak üç aya kadar “geçici izinle” yayın yapabileceklerini bildirir. Ancak bu uygulama, bir hak tanıma değil, açık biçimde “lisans alma yönünde tehdit eşliğinde süre tanıma” pratiğidir. Başvuruda bulunmak isteyenler, taahhütname sunmak ve üç aya karşılık gelen yayın lisans ücretini peşin ödemek zorundadır. Lisans süreci tamamlanmazsa, aynı koşullarla ilave üç ay daha faaliyet izni verilebilmektedir. Ancak bu sürelerin sonunda da lisans alınmaz ya da hiç başvuruda bulunulmazsa, RTÜK 6112 sayılı Kanun'un 29/A maddesi uyarınca sulh ceza hâkiminden içerik çıkarma ve erişim engelleme kararı talep etmekte; aynı zamanda ilgili gerçek ve tüzel kişiler hakkında suç duyurusunda bulunmaktadır. Bu kararlar, yalnızca teknik bir düzenleme değil, ifade özgürlüğü üzerinde idari ve cezai bir tehdit olarak işlemektedir.

Bu hükümler, İnternet yayıncılığı alanında “önce lisans, sonra ifade özgürlüğü” mantığıyla hareket eden **otoriter bir kontrol sisteminin temel ayağını** oluşturmaktadır. RTÜK, lisanssız yayınları sadece düzenleyici değil, aynı zamanda cezalandırıcı bir perspektifle ele almakta; erişim engellemeyi bir sansür aracı olarak sistematikleştirmektedir.

RTÜK'ÜN EKONOMİK SANSÜR MEKANİZMASI: LİSANS ÜCRETLERİ VE 2025 TARİFESİ

RTÜK'ün lisans rejimi, sadece içerik düzenlemesiyle sınırlı kalmamakta; aynı zamanda ciddi mali yükümlülükler ve ekonomik bariyerler içermektedir. 2025 yılı itibarıyla geçerli lisans ve yetki ücretleri, dijital yayıncılık alanına giriş için oldukça yüksek maliyetler getirmektedir: **İNTERNET-RD lisansı (radyo):** 92.622 TL (10 yıllık); **İNTERNET-TV ve İNTERNET-İBYH lisansı (televizyon ve isteğe bağlı yayın):** 926.214 TL (10 yıllık); **Yayın iletim yetkisi (platformlar için):** 926.214 TL (yıllık).

²⁴⁴ İlgili kişi veya kuruluşlar, taahhütname sunup üç aylık lisans ücretini peşin ödemek suretiyle bu süre içinde yayınlarını sürdürebilirler (**Madde 10(1)(a)**). Süre sonunda da lisans süreci tamamlanmazsa ek üç ay tanınabilir (**Madde 10(1)(b)**). Ancak bu sürelerin sonunda lisans alınmazsa ya da hiç başvuruda bulunulmazsa, RTÜK **29/A maddesi** uyarınca sulh ceza hâkiminden içerik çıkarma ve erişim engelleme kararı talep eder; ayrıca **33. madde** kapsamında cezai işlem başlatır (**Madde 10(1)(c)**).

Taksitli ödemede banka teminat mektubu sunma zorunluluğu, küçük ölçekli yayıncılar için caydırıcı bir ek yük oluştururken, yıllık yeniden değerlendirme oranıyla ücretlerin her yıl artması da sürdürülebilirliği daha da zorlaştırmaktadır. Bu düzenlemelerle RTÜK, lisanslandırmayı ekonomik bir sansür mekanizmasına dönüştürmektedir. Bu rejim, yayıncıları mali yükümlülükler altına sokarken geri ödeme hakkını sınırlandırarak tek taraflı bir tahsilat mekanizması da oluşturmaktadır.²⁴⁵ Özellikle RTÜK'ün re'sen uyguladığı yaptırımlar sonucu iptal edilen lisanslarda ücretin hiçbir şekilde iade edilmemesi, yayıncılar için caydırıcı bir cezalandırma pratiği anlamına gelmektedir. İstisnai geri ödeme ise yalnızca RTÜK'ün takdirine bağlı gerekçelerle mümkündür.

İnternet yayın lisanslarının on yıl süreyle verildiği,²⁴⁶ ancak bu sürenin sonunda lisansın yalnızca RTÜK'ün belirlediği takvim ve içerik uygunluğuyla yenilenebileceği düzenlemesi, ifade özgürlüğünü süreye ve idari onaya bağlayan bir kontrol mekanizmasına dönüşmektedir. Bununla birlikte, RTÜK'ün yalnızca içerik sağlayıcılara değil, teknik platformlara yönelik mali yükümlülükler getirmesi,²⁴⁷ dijital yayıncılıkta alt-yapı seviyesindeki bağımsızlığı da ortadan kaldırmaktadır. 2025 yılı itibarıyla yıllık yayın iletim yetkilendirme ücreti 926.214 TL'ye yükseltilmiş; taksitli ödeme için ise bir yıl geçerli banka teminat mektubu zorunluluğu getirilmiştir. Bu koşullar, özellikle küçük ve yeni girişimler için dijital alana girişin önünü kapatmaktadır. Üstelik RTÜK, yetkilendirme iptal edilse bile ücret tahsilatını sürdürmekte ve yalnızca yazılı başvuru ve onay sonrası kıst olarak iade yapmaktadır.

Bu yapılar, teknik ve içerik üretimi dışında, dijital iletim alanını da doğrudan gözetim ve denetim altına alarak, dijital medya ekosisteminde ekonomik ve yapısal bir sansür ortamı yaratmaktadır. 2024 yılında yürürlüğe giren 15/A maddesiyle birlikte RTÜK, koşullu erişim sistemi üzerinden sunulan dijital yayın hizmetlerine doğrudan ekonomik müdahale mekanizması da tesis etmiştir. Bu hükme göre, abonelik veya ödeme karşılığı içerik sunan tüm medya hizmet sağlayıcıları ve dijital platformlar, net satışlarının %1,5'ini RTÜK'e aktarmakla yükümlü hale gelmiştir. Bu uygulama yalnızca bir "harç" değil, **doğrudan gelir paylaşımı rejimidir**. Üstelik RTÜK, gelir beyanlarının doğruluğunu sorgulama ve mali belgeleri inceleme yetkisini elinde bulundurmaktadır. Böylece, dijital medya sektöründe kazanç üretimi, kamu otoritesinin ekonomik ortaklığına bağlanmıştır. Bu durum, özellikle düşük gelirli, bağımsız medya girişimleri açısından sürdürülebilirlik riskini artırmaktadır.

Buna paralel olarak, 16. madde medya hizmet sağlayıcılara yönelik kapsamlı bir gözetim rejimi inşa etmektedir. Yayıncılar yalnızca içerik üretmekle kalmayıp; teknik donanım paylaşımından yayın kayıtlarının arşivlenmesine, RTÜK denetimine açık hale getirilmesine kadar çok katmanlı yükümlülüklerle karşı karşıyadır. Özellikle RTÜK'ün, içerik ihlallerine konu olan programları katalogdan çıkarmayı zorunlu tutması ve yayın durdurma ya da lisans iptali kararlarını yayıncının tüm iletim mecralarına teşmil etmesi, ifade özgürlüğünü geniş ölçekli bir idari denetime tabi kılmaktadır.

Bu iki madde birlikte değerlendirildiğinde, RTÜK'ün yalnızca yayın içeriğini değil, yayıncılığın ekonomik kaynaklarını ve teknik altyapısını da doğrudan kontrol altına

²⁴⁵ Madde 13.

²⁴⁶ Madde 14.

²⁴⁷ Madde 15.

aldığı, hem içerik hem ekonomi hem de teknoloji üzerinden çok eksenli bir baskı rejimi kurduğu anlaşılmaktadır.

RTÜK, içerik üreticilerinin yanı sıra dijital içerik iletimi gerçekleştiren platformları da doğrudan regülasyon kapsamına alarak iletişim altyapısını çok yönlü bir müdahale rejimiyle çevrelemiştir.²⁴⁸ 17. madde, İnternet yayın platform işletmecilerine yönelik yükümlülükleri üç temel ekseninde düzenlemektedir:

- i. **İdari ve Teknik Gözetim:** Platformlar, RTÜK’e sürekli bilgi sağlamak, şifreli içerik kullanıcı sayılarını bildirmek, RTÜK’ün yayınlara uzaktan erişimini sağlamakla yükümlüdür. Bu durum, teknik altyapının bile regülasyona açılmasını zorunlu kılarak, içerik denetimini teknik seviyeye taşımaktadır.
- ii. **Dolaylı Sansür Mekanizması:** Platformlar, RTÜK’ün lisanssız kabul ettiği içerikleri iletemez; yurt dışından gelen ve RTÜK tarafından sakıncalı görülen yayınlara da müdahale etmekle yükümlüdür. Bu, içerik üzerinde dolaylı sansür yetkisi yaratmakta ve platformları birer düzenleyici aktöre dönüştürmektedir.
- iii. **Finansal Denetim:** Platformlar, koşullu erişim sistemine sahipse net satışlarının %1.5’ini RTÜK’e aktarmak ve medya hizmet sağlayıcılardan alacakları ücret tarifelerini onaya sunmak zorundadır. Böylece, yalnızca teknik değil, ekonomik bağımsızlık da ciddi şekilde sınırlandırılmaktadır.

Bütün bu yükümlülükler, dijital platformları bağımsız ticari aktörler olmaktan çıkararak RTÜK’ün uzantısı gibi hareket etmeye zorlamakta; dijital alandaki özgürlük, rekabet ve çoğulculuk ilkesini yapısal olarak zayıflatmaktadır.

Buna paralel şekilde 18. madde, RTÜK’ün en ağır denetim araçlarından biri olan lisans iptali yetkisini detaylandırmakta ve otoriteye geniş takdir alanı tanımaktadır. Bu yapı, medya lisansını yalnızca düzenleyici değil, doğrudan sansür aracı olarak işlevselleştirmekte; yayıncıların sürekli gözetim altında kalmasını ve otosansür uygulamasını kurumsallaştırmaktadır. Dijital yayıncılık alanı, bu maddeler aracılığıyla teknik, ekonomik ve politik kontrol altına alınmış, ifade özgürlüğü ise koşullu bir idari onaya bağlanmıştır.

RTÜK’ün dijital yayıncılık alanındaki denetim yetkisinin en sert ve cezalandırıcı boyutu, yukarıda da belirtildiği üzere, 6112 sayılı Kanun’un 29/A maddesiyle birlikte Yönetmeliğin 19. maddesinde şekillenmektedir. Bu madde, içeriklerin doğrudan yayından çıkarılması ve erişimin engellenmesi süreçlerini yalnızca bir idari düzenleme olarak değil, ceza soruşturmasına uzanan çok katmanlı bir yaptırım sistemine dönüştürmektedir:

- i. **İlk Aşama – Aykırılık Tespiti ve Uyarı Süreci (Madde 19(1)):** RTÜK tarafından bir yayın hizmetinin Yönetmelik hükümlerine aykırı olduğu tespit edildiğinde (resen veya şikâyet üzerine), öncelikle 10. madde hükümleri işletilerek kuruluşu başvuru ve lisans sürecini tamamlama fırsatı tanınır.
- ii. **İkinci Aşama – Lisanssız Yayın Halinde Doğrudan Erişim Engeli ve Suç Duyurusu (Madde 19(2)):** Ancak, daha önce lisansı iptal edilen bir kuruluş yayın

²⁴⁸ Madde 17.

yapmaya devam ediyorsa, RTÜK artık uyarı sürecini atlar; doğrudan sulh ceza hâkiminden içeriğin çıkarılmasını ve/veya erişimin engellenmesini talep eder. Aynı zamanda, ilgili tüzel kişilik ve yöneticileri hakkında 6112 sayılı Kanun'un 33. maddesi uyarınca Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunur.

iii. Üçüncü Aşama – Tüm Siteye Yönelik Erişim Engeli (Madde 19(3)): Erişim engeli mümkünse yalnızca belirli bir URL, bölüm ya da yayın ile sınırlı olarak uygulanır. Ancak teknik olanaksızlık ya da yetersizlik durumlarında, tüm internet sitesine yönelik erişim engeli kararı verilebilir.

iv. Dördüncü Aşama – Karara Uymayanlara Para Cezası (Madde 19(4)): Mahkeme kararlarının uygulanmaması halinde, erişim sağlayıcılar ve içerik/yer sağlayıcılarına 5651 sayılı Kanun'un 8/A maddesi uyarınca idari para cezası verilir.

Bu süreç, dijital yayıncılık alanında RTÜK'ün idari denetimini doğrudan cezai soruşturma, erişim engeli ve ekonomik yaptırımla birleştiren kapalı devre bir sansür sistemine dönüştürmektedir. Özellikle lisans iptali sonrası içerik üretmeye devam eden yayıncılar için hem dijital hem cezai yollarla “tam susturma” hedeflenmektedir. Madde 19'un uygulaması, dijital içeriklere erişim hakkının idari uygunluk ve siyasi takdir mekanizmalarıyla bağlandığını açıkça göstermekte; ifade özgürlüğünün yalnızca içerik değil, erişim düzeyinde de sistematik biçimde bastırılmasına neden olmaktadır. Sonuç olarak, RTÜK'ün lisans politikası, İnternet yayıncılığında ifade özgürlüğünü bir bürokrasi kısıtı ve cezai tehdit aracılığıyla zapturapt altına almaya çalışmaktadır.

RTÜK, Yönetmelik hükümleri 01.09.2019 tarihinde yürürlüğe girdikten sonra Mart 2020 içinde İnternet üzerinden radyo ve televizyon yayını yaptığını tespit ettiği sitele- re uyarı ve ihtar göndermeye başlamıştır. Dolayısıyla, 31.03.2020 tarihinde RTÜK, aralarında **Amazon Prime** video paylaşım platformunun da olduğu 5 farklı web sitesi ve platformu,²⁴⁹ 20.04.2020 tarihinde 8 farklı web sitesi ve platformu,²⁵⁰ 22.06.2020 tarihinde 5 farklı web sitesi ve platformu,²⁵¹ 28.09.2020 tarihinde 2 farklı radyo sitesi,²⁵² 09.11.2020 tarihinde aralarında dünyaca meşhur **Tidal** ve **Deezer** müzik platformlarının da yer aldığı 6 farklı web sitesi ve platformu²⁵³ ve 23.12.2020 tarihinde 4 farklı radyo sitesi,²⁵⁴ toplamda da 30 farklı web sitesi veya platformu 29/A maddesi- ne aykırı hareket ederlerse web sitesi ve/veya platformların erişime engelleneceği hususunda uyarmıştır. Bu uyarıya uymayan **Tidal** platformu **24.11.2020** tarihinde RTÜK'ün talebi ile Ankara 7. Sulh Ceza Hakimliği tarafından erişime engellenmiş- tir.²⁵⁵ Hakimlik kararında sadece “6112 sayılı kanunun 29/A maddesine aykırı olarak

²⁴⁹ <https://biattv.com/canli-tv-izle>, <https://canlitv.com/biattv>, <https://slowkaradeniztv.com>, www.primevideo.com, www.dsmartgo.com.tr

²⁵⁰ <https://canlitv.com>, <https://canlitv.com/berk-tv>, <http://www.berktv.com>, <http://www.fuartz.net/>, <https://canlitv.com/fuar-tv>, <http://www.guneydogutv.com>, <https://canlitv.com/guneydogu-tv>, <https://broadcastr.com/gtv>

²⁵¹ <https://cine5tv.com>, <http://sinopyildiz.tv/>, <http://www.arastv.net/v1/>, <http://www.kanal58.com.tr>, <https://mubi.com/tr>

²⁵² www.radyosfer.com ve www.radyogram.com

²⁵³ <https://serikajanstv.com/>, www.enbursa.com/, <https://www.kent19.tv/>, <https://www.tidal.com>, <https://www.deezer.com> ve www.radiokent.net

²⁵⁴ <https://canliradyodinle.gen.tr>, <https://www.canli-radyo.biz>, <https://onlineradiobox.com/tr> ve <https://canli-radyodinle.fm>

²⁵⁵ Ankara 7. Sulh Ceza Hakimliği, 24.11.2020 tarih ve 2020/8108 D. İş.

izinsiz yayın yapıldığı anlaşılmakla, talebin kabulüne” karar verildiği belirtilmiştir. Tidal’ın RTÜK’e lisans başvurusu yapacağını bildirmesi ve üç aya tekabül eden yayın lisans ücretini ödediğini beyan etmesi üzerine RTÜK Ankara 7. Sulh Ceza Hakimliği kararına itiraz etmiş, talep Ankara 8. Sulh Ceza Hakimliği tarafından kabul edilmiştir.²⁵⁶ Bu süreçte Tidal platformu **19.12.2020** tarihine kadar erişime engelli kalmıştır. Ayrıca **ozguruz20.org** web sitesi de RTÜK’ün talebi ile Ankara 4. Sulh Ceza Hakimliği tarafından **12.06.2020** tarihinde erişime engellenmiştir.²⁵⁷

2021 yılı içinde ise RTÜK’ün talepleri ile 6112 sayılı kanunun 29/A maddesi kapsamında **29 farklı web sitesine** Ankara 1., 2., 3., 4., 7. ve 8. Sulh Ceza Hakimlikleri kararlarıyla erişim engellenmiştir. Erişime engellenen web siteleri genellikle RTÜK’ten lisans almadan canlı radyo ve/veya TV yayınları yapan web sitelerini oluşturmuştur. 2020 içinde olduğu gibi bilinen platformlar erişime engellenmemiştir.

2022 yılı içinde ise RTÜK’ün talepleri ile 6112 sayılı kanunun 29/A maddesi kapsamında **29 farklı web sitesine** Ankara 1., 2., 4., 5., 6., 7., 8., 9. ve 10. Sulh Ceza Hakimlikleri kararlarıyla erişim engellenmiştir. Erişime engellenen web siteleri genellikle RTÜK’ten lisans almadan canlı radyo ve/veya TV yayınları yapan web sitelerini oluşturmuştur. 30.06.2022 tarihinde ise RTÜK’ün talebiyle **Amerika’nın Sesi** ve **Deutsche Welle** (“DW”) haber sitelerine de 29/A maddesi kapsamında erişim engellenmiştir. RTÜK, daha önce yetkisini haber siteleri bakımından kullanmazken, 21.02.2022 tarihinde Amerika’nın Sesi, DW ve EuroNews Türkiye («tr.euronews.com») haber sitelerini Yönetmeliğin 10. maddesi kapsamında İnternet ortamından yürütülen yayıncılık faaliyetine ilişkin olarak İnternet ortamından isteğe bağlı yayın hizmeti (“İNTERNET-İBYH”) yayın lisansı başvurusunda bulunabileceklerini duyurmuş ve bu çağrıya uyulmaz ise 72 saat içinde RTÜK tarafından 29/A maddesi kapsamında sulh ceza hâkimliğinden içeriğin çıkarılması ve/veya erişimin engellenmesi talebinde bulunulacağı belirtilmiştir.

Ekran Görüntüsü 184: Amerika’nın Sesi ve DW erişime engellendi

²⁵⁶ Ankara 8. Sulh Ceza Hakimliği, 18.12.2020 tarih ve 2020/9654 D. İş.

²⁵⁷ Ankara 4. Sulh Ceza Hakimliği, 12.06.2020 tarih ve 2020/3757 D. İş.

EuroNews Türkiye, web sitesini RTÜK’ün taleplerine uygun hale getirirken, 72 saatlik sürenin sona erdiği 24.02.2022 tarihinden 30.06.2022 tarihine kadar Amerika’nın Sesi ve DW haber sitelerine müdahale edilmemiştir. Fakat, gerek Amerika’nın Sesi Türkçe haber sitesi gerek DW haber sitesinin tamamı²⁵⁸ Ankara 1. Sulh Ceza Hakimliği kararlarıyla topyekûn erişime engellenmiştir.²⁵⁹ RTÜK, tarafından 01.07.2022 tarihli kamuoyu açıklamasında,²⁶⁰ Amerika’nın Sesi ve DW haber sitelerinde “tüm medya içeriği sekmesi altında “ses dosyaları” ve “video” sekmelerinin yer aldığı ve bu içeriklerin “programlar” sekmesi ile program bazında kategorize edilmesi ve katalog şeklinde sunuluyor olmasından dolayı isteğe bağlı yayın hizmeti faaliyeti yürütüldüğü ve İnternet İBYH lisans alınması gerektiği” belirtilmiştir.

Her iki karara ayrı ayrı kullanıcı sıfatıyla yapılan 07.07.2022 tarihli itirazlar Ankara 2. Sulh Ceza Hakimliğinin 30.06.2022 tarih ve 2022/9721 D. İş sayılı ve 29.07.2022 tarih ve 2022/9557 D. İş sayılı kararlarıyla reddedilirken, her iki gerekçesiz şablon kararda da Ankara 1. Sulh Ceza Hakimliği kararlarında “herhangi bir isabetsizlik bulunmadığı” belirtilmiştir. Kesinleşen kararlara karşı Anayasa Mahkemesine bireysel başvurular yapılmakla birlikte, bu başvurular Anayasa Mahkemesi tarafından öncelikli olarak gündeme alınmamış ve halen de incelenmemiştir.

2023 yılı içinde ise RTÜK’ün talepleri ile 6112 sayılı kanunun 29/A maddesi kapsamında **56 farklı web sitesine** Ankara 1., 2., 3., 5., 6., 7., 8., 9. ve 10. Sulh Ceza Hakimlikleri kararlarıyla erişim engellenmiştir. Erişime engellenen web siteleri genellikle RTÜK’ten lisans almadan canlı radyo ve/veya TV yayınları yapan web sitelerini oluşturmuştur. Fakat, RTÜK talebiyle 2023 yılında erişime engellenen web siteleri arasında talebiyle **Amerika’nın Sesi** ve **Deutsche Welle** (“DW”) haber sitelerine ait alternatif alan adları da yer almaktadır. Dolayısıyla, RTÜK’ün talebiyle **Amerika’nın Sesi** haber sitesine ait voaturkce.com alan adına 08.09.2023 tarihinde Ankara 9. Sulh Ceza Hakimliği tarafından erişim engellenmiştir.²⁶¹ Benzer şekilde RTÜK’ün talebiyle **Deutsche Welle** haber sitesine ait inspiredminds.de ve dwturkce.com alan adlarına 17.11.2023 tarihinde Ankara 9. Sulh Ceza Hakimliği tarafından erişim engellenmiştir.²⁶²

2024 yılı içinde ise RTÜK’ün talepleri ile 6112 sayılı kanunun 29/A maddesi kapsamında 57 farklı web sitesine Ankara 1., 2., 3., 4., 5., 6., 7., 8., 9. ve 10. Sulh Ceza Hakimlikleri kararlarıyla erişim engellenmiştir. Erişime engellenen web siteleri genellikle RTÜK’ten lisans almadan canlı radyo ve/veya TV yayınları yapan web sitelerini oluşturmuştur. Genel toplamda ise **2019-2024** döneminde RTÜK tarafından **370** farklı yayın kuruluşu uyarılmış ve toplam **176** web sitesine ve alan adına erişim engellenmiştir.

²⁵⁸ DW İnternet sitesinin sadece Türkçe sayfalarına değil, 30 farklı dilde yapılan haber sayfalarının tamamına erişim engellenmiştir.

²⁵⁹ Ankara 1. Sulh Ceza Hakimliği, 30.06.2022 tarih ve 2022/7982 D. İş sayılı kararıyla Amerika’nın Sesi haber sitesi (amerikaninsesi.com) ve Ankara 1. Sulh Ceza Hakimliği, 30.06.2022 tarih ve 2022/7978 D. İş sayılı kararıyla DW haber sitesi (dw.com) erişime engellenmiştir.

²⁶⁰ Bkz. <https://www.rtuk.gov.tr/kamuoyunun-dikkatine-/4346>

²⁶¹ Ankara 9. Sulh Ceza Hakimliği, 08.09.2023 tarih ve 2023/7546 sayılı karar.

²⁶² Ankara 9. Sulh Ceza Hakimliği, 17.11.2023 tarih ve 2023/9903 ve 2023/9904 sayılı kararlar.

TÜRKİYE FUTBOL FEDERASYONU VE ERİŞİM ENGELLENMESİ UYGULAMALARI

2021 içinde erişim engelleme yetkisi verilen **Türkiye Futbol Federasyonu** tarafından 2024 içinde **50.120** alan adına erişim engellendiği yukarıda belirtilmişti. 5894 sayılı Türkiye Futbol Federasyonu Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun'un Türkiye Futbol Federasyonuna "Yayın Haklarının Korunması" başlıklı EK-1 maddesine istinaden, **Türkiye Cumhuriyeti sınırları içindeki futbol müsabakalarına ilişkin yayınların** İnternet ortamında **hukuka aykırı olarak kullanıma sunulduğunun tespit edilmesi** halinde, ihlalin gerçekleştiği yayın, kısım, bölüm ile ilgili olarak (URL vb. şeklinde) erişimin engellenmesine **Türkiye Futbol Federasyonu Yönetim Kurulu** tarafından karar verilir. 5651 sayılı Yasada bulunan yetkilere benzer şekilde, ancak, **teknik olarak ihlale ilişkin içeriğe erişimin engellenmesi yapılamadığı** veya **ilgili içeriğe erişimin engellenmesi yoluyla ihlalin önlenemediği durumlarda, İnternet sitesinin tümüne** yönelik olarak erişimin engellenmesi kararı verilebilir. Ayrıca, Türkiye Cumhuriyeti **sınırları dışındaki** futbol müsabakalarına ilişkin yayınların İnternet ortamında hukuka aykırı olarak kullanıma sunulduğunun tespit edilmesi halinde, yayın hakkı sahibinin talebi üzerine erişimin engellenmesine karar verilir.

Yasada Yönetim Kurulunun "bu madde kapsamındaki yetkisini idari birimde görev alacak kişilere" devredebileceği belirtilmiş ve Türkiye Futbol Federasyonu Yönetim Kurulu erişimin engellenmesiyle ilgili iş ve işlemleri yapmak üzere Federasyon bünyesinde idari bir birim kurmuştur. Yasada, bu yetkinin uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar Yönetim Kurulu tarafından çıkartılacak talimatla belirlenir denilmiş ve Türkiye Futbol Federasyonu tarafından hazırlanan Yasa Dışı Futbol Yayınlarının Önlenmesi Talimatı Yönetim Kurulu'nun 04.08.2022 tarih ve 15 sayılı toplantısında kabul edilmiş ve Federasyonun resmi İnternet sitesinde 08.09.2022 tarihinde yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.²⁶³ Yönetim Kurulunun yetkisini devrettiği idari birimin detayları yayınlanan talimatta da net değil. Talimatın 4(1) maddesinde sadece "idari Birim, TFF Yönetim Kurulunca belirlenecek yeterli sayıda Yetkili Kişi(ler) ile teknik ve idari personelden oluşur" denilmiş fakat "erişim engellenmesine ilişkin yapılan başvuruları inceleyerek başvurular hakkında karar" vermeye yetkili ve bu kararları için Erişim Sağlayıcıları Birliğine göndermekle görevlendirilmiş kaç tane "yetkili kişi" atandığı veya bu yetkili kişilerin kimler olduğu Türkiye Futbol Federasyonu tarafından açıklanmamıştır.

Kaldı ki alınan ve uygulanmak üzere Erişim Sağlayıcıları Birliğine gönderilen erişimin engellenmesi kararları Türkiye Futbol Federasyonu tarafından yayınlanmamaktadır. Yayınlanmayan veya bilinmeyen bu kararlara karşı bir hafta içinde sulh ceza hâkimliğine itiraz edilebileceği ise Yasada belirtilmiş fakat Yasada itiraz usulünün bu bağlamda nasıl işletileceği düzenlenmemiştir. Dolayısıyla kanunda her ne kadar sulh ceza hakimliğine itiraz yolu öngörülmüşse de muhatapların bu kararlardan haberdar olma usulü güvence altına alınmadığı için bu itiraz yolunun etkili bir hukuk yolu olarak kabul edilmesi mümkün değildir. Ayrıca dayanak kanun hükmünde verilen erişim engelleme kararları yönünden herhangi bir süre de öngörülmemiştir. Yasa dışı maç yayınları yönünden getirilen düzenleme, bu yayınların sona ermesinden sonra da ve keyfi bir şekilde gibi sonsuza dek uygulanabilecektir.

²⁶³ Bkz. <https://www.tff.org/Resources/TFF/Documents/TALIMATLAR/Yasa-D%C4%B1s%C4%B1-Futbol-Yayınlarının-Onlenmesi-Talimatı.pdf>

Şeffaflıktan uzak bu sürecin sonucunda **Türkiye Futbol Federasyonu** tarafından 2024 içinde **50.120** alan adına ve aynı zamanda **17.990 farklı IP adresine** de erişimin engellendiği tespit edilmiştir. Genel toplamda ise **2022-2024** yıllarında Türkiye Futbol Federasyonu tarafından toplam **105.780** web sitesi ve alan adına ve **49.003** IP adresine erişim engellenmiştir.

VPN ENGELLEMELERİ

2023 içindeki önemli gelişmelerden bir tanesi de Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu ("BTK") tarafından Kasım 2023 içinde **16 farklı VPN servisine** yaptırım uygulanması ile ilgilidir. BTK tarafından **23.11.2023** tarihinde Türkiye'deki erişim sağlayıcılara bir yazı gönderilmiş ve bu yazı ekinde yer alan ve aralarında Proton, Surfshark, IPVanish, CyberGhost, Pure VPN, TunnelBear ve Hotspot Shield gibi dünyaca bilinen 16 farklı VPN servisine 5651 sayılı Yasanın **Erişim Sağlayıcının Yükümlülükleri** başlıklı 6. maddesinin birinci fıkrasının (ç) bendinde yer alan erişim sağlayıcıların "erişimi engelleme kararı verilen yayınlarla ilgili olarak alternatif erişim yollarını engelliyici tedbirleri almakla yükümlü" oldukları hatırlatılarak,

"İlgili mevzuat kapsamında; alternatif erişim yöntemleri ile etkin mücadele edilebilmesi için teknik gelişmelerin takip edilmesi ve bu konuda gerekli tedbirlerin alınması amacıyla işletmenizce gerekli çalışmaların yapılması, ekli listede yer alan **alternatif erişim yöntemlerinin derhal engellenmesi** ve **uygulama karakteristiklerinin takip edilerek gerekli güncellemelerin yapılması, trafik ve miktarındaki değişimlerin izlenmesi, test sonuçları ile birlikte raporlanması ve yapılan işlemlerle ilgili Kurumuza aylık periyotlarla bilgi verilmesi** "

talep edilmiştir.

Ekran Görüntüsü 185: Yaptırım Uygulanan VPN Adresleri

Adı	VPN Uygulamasının İnternet Adresi
Proton VPN	https://protonvpn.com
Surfshark VPN	https://surfshark.com
Super VPN	https://play.google.com/store/apps/details?id=com.chengcheng.FreeVPN&hl=en
VPN Unlimited	https://www.vpnunlimitedapp.com/en
IPVanish VPN	https://www.ipvanish.com
VPN365	https://itunes.apple.com/eg/app/vpn-365-ip-changer-unblock/id1204005238?mt=8
CyberGhost VPN	http://www.cyberghostvpn.com/en_us
HideMe VPN	https://hide.me
PureVPN	https://www.purevpn.com/pages/home.php
ZenVPN	https://zenvpn.net/en/
Psiphon	https://psiphon.ca/en/index.html
TunnelBear VPN	https://www.tunnelbear.com
Snap VPN	https://play.google.com/store/apps/details?id=free.vpn.unblock.proxy.vpnpro&hl=en
Hotspot Shield	http://hotspotshield.com
SecureVPN	https://securevpn.com
SurfEasy VPN	https://www.surfeasy.com/en/

Fakat, ne 5651 sayılı Kanunda, ne de başka herhangi bir başka kanunda **erişime engellenen web sitelerine erişimi yasaklayan herhangi bir yasa hükmü bulunmadır**. Benzer şekilde, ne 5651 sayılı Kanunda, ne de başka herhangi bir başka kanunda **Türkiye’den VPN servislerinin kullanımını yasaklayan bir yasa hükmü bulunmaktadır**. 5651 sayılı Yasanın 6. maddesinin birinci fıkrasının (ç) bendi de BTK veya Başkanını VPN servislerini tespit etmek ve engellenmesini talep etmek gibi bir yetki vermemiştir. Dolayısıyla, re’sen **23.11.2023** tarihinde Türkiye’deki erişim sağlayıcılara gönderilen talep de hukuka aykındır.

Ekran Görüntüsü 186: BTK VPN Adresleri Üst Yazı

BİLGİ
TEKNOLOJİLERİ
VE İLETİŞİM
KURUMU

T.C.
BİLGİ TEKNOLOJİLERİ VE İLETİŞİM KURUMU

Sayı : E-34817124-421.99-72342
Konu : Alternatif Erişim Yöntemleri

DAĞITIM YERLERİNE

Bilindiği üzere; 4/5/2007 tarihli ve 5651 sayılı İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanun 23/05/2007 tarihinde Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

5651 sayılı Kanun’un “Amaç ve Kapsam” madde başlığı ile 1’inci maddesinde, “Bu Kanunun amaç ve kapsamı; içerik sağlayıcı, yer sağlayıcı, erişim sağlayıcı ve toplu kullanım sağlayıcıların yükümlülük ve sorumlulukları ile İnternet ortamında işlenen belirli suçlarla içerik, yer ve erişim sağlayıcıları üzerinden mücadeleye ilişkin esas ve usulleri düzenlemektir.” hükmü yer almaktadır.

Diğer taraftan, 5651 sayılı Kanunun Erişim Sağlayıcının Yükümlülükleri başlıklı 6’ncı maddesinin birinci fıkrasının (ç) bendi: “Erişimi engelleme kararı verilen yayınlarla ilgili olarak alternatif erişim yollarını engelleyici tedbirleri almakla yükümlüdür.” hükmünü haizdir.

Aynı maddenin üçüncü fıkrası; “Birinci fıkranın (b),(c),(ç) bentlerinde yer alan yükümlülüklerden birini yerine getirmeyen erişim sağlayıcısına Başkan tarafından onbin Yeni Türk Lirasından ellibin Yeni Türk Lirasına kadar idari para cezası verilir.” şeklindedir.

İlgili mevzuat kapsamında; alternatif erişim yöntemleri ile etkin mücadele edilebilmesi için teknik gelişmelerin takip edilmesi ve bu konuda gerekli tedbirlerin alınması amacıyla işletmenizce gerekli çalışmaların yapılması, ekli listede yer alan alternatif erişim yöntemlerinin derhal engellenmesi ve uygulama karakteristiklerinin takip edilerek gerekli güncellemelerin yapılması, trafik ve miktarındaki değişimlerin izlenmesi, test sonuçları ile birlikte raporlanması ve yapılan işlemlerle ilgili Kurumumuza aylık periyotlarla bilgi verilmesi hususunda,

Gereğini rica ederim.

Omer Abdullah KARAGÖZOĞLU
Kurum Başkanı

Ek: Liste.

5651 sayılı Kanunun 6. maddesinin birinci fıkrasının (ç) bendinde yer alan hüküm 6518 sayılı Kanunun 89. madde ile eklenmiş, bu hükmünün gerekçesinde ise bu hükme duyulan ihtiyaç “erişimi engellemeyi etkin hale getirmek için, **alternatif erişim yollarını zorlaştıran tedbirlerin alınması**” şeklinde açıklanmıştır. Bir başka deyişle, bu madde hükmünde yer alan yükümlülük servis sağlayıcıların yükümlülüğü olmakla birlikte, Yasa metni BTK veya Başkanını yetkilendirmemiştir. Anayasa Mahkemesi de aynı görüştedir. Kuralın iptali talebini gerekçeli ret yöntemiyle yerinde bulmayan Anayasa Mahkemesine göre, bu hüküm “**erişim sağlayıcıya, erişimi engelleme kararı verilen yayınlara ulaşılmasını engelleyecek alternatif erişim yollarını engelleyici tedbirleri alma yükümlülüğü getirmektedir**”.²⁶⁴ Ayrıca, Anayasa Mahkemesine göre, “**erişim sağlayıcılar söz konusu alternatif tedbirleri, erişimin engellenmesi kararı verilmiş yayınlar hakkında uygulayacaklardır**. İptali istenilen kural ile erişim sağlayıcılara doğrudan erişimin engellenmesi yetkisi verilmiş değildir. **Erişim sağlayıcılara yüklenen görev daha önce verilen erişimin engellenmesi kararının etkili bir şekilde yerine getirilmesinden ibarettir.**”²⁶⁵

Bir başka deyişle, 5651 sayılı Kanunun 6. maddesinin birinci fıkrasının (ç) bendinde yer alan hüküm daha önce yargı kararıyla erişim engelleme kararı verilmemiş bir web sitesi veya içerik adresiyle ilgili olarak uygulanamaz. Ayrıca, bu hükmün uygulanması daha önce verilmiş olan erişim engelleme/içerik çıkarma kararının kapsamını aşacak şekilde sonuçlar doğuramaz. Dolayısıyla, ortada ne 16 farklı VPN servisinin engellenmesini zorunlu kılacak şartlar oluşmuş ne de bu servislerin engellenmesi karara bağlanmıştır. VPN servislerinin topyekûn engellenmesinde herhangi bir kamusal fayda bulunduğu da söylenemezken, BTK Başkanı tarafından keyfi bir müdahale ve hukuka aykırı bir şekilde Proton VPN servisinin engellenmesi kararının iptali için İfade Özgürlüğü Derneği tarafından idari yargıya başvurulmuştur.²⁶⁶

BANT DARALTMA UYGULAMALARI

2022 yılı içinde başlayan bant daraltma uygulamalarına 2023 boyunca da devam etmiştir. Özellikle İstanbul Taksim’de **13.11.2022** tarihinde meydana gelen bombalı saldırının ardından, 6112 sayılı Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayın Hizmetleri Hakkında Kanun’un “Olağanüstü Dönemlerde Yayınlar” başlıklı 7. maddesi dayanak gösterilerek yayın yasağı kararı alınmış; bu kararın hemen ardından sosyal medya platformlarına erişimde ciddi aksamalar yaşanmıştır. Uygulama fiilen **yaklaşık sekiz saat sürmüştür** ve sosyal medya hizmetlerine yönelik sistematik bant daraltma (throttling) tedbiriyle erişim ciddi biçimde sınırlandırılmıştır.

13.11.2022 tarihli bu bant daraltma uygulamasının açık yasal dayanağı, 15 Temmuz 2016 darbe girişimi sonrasında yürürlüğe giren 671 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile 5809 sayılı Elektronik Haberleşme Kanunu’na eklenen ve sonrasında 6757 sayılı Kanunun 22. maddesi ile aynen kabul edilerek kalıcı hale getirilen 60. maddenin

²⁶⁴ Bkz. AYM, E.2014/87, K.2015/112, 08/12/2015, § 205.

²⁶⁵ Bkz. AYM, E.2014/87, K.2015/112, 08/12/2015§206

²⁶⁶ Ankara 17. İdare Mahkemesi 24.10.2024 tarihli 2024/368 Esas 2024/1575 Karar sayılı kararı ile davanın reddine karar vermiştir. Dava istinaf aşamasındadır.

10. fıkrasıdır. Bu düzenlemeye göre, Anayasa'nın 22. maddesinde belirtilen sebeplerden biri veya birkaçına dayanarak "gecikmesinde sakınca bulunan hallerde" Cumhurbaşkanlığı doğrudan tedbir alınmasına karar verebilmekte ve bu tedbirin uygulanması için Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumuna ("BTK") yetki vermektedir. BTK Başkanı ise kendisine bildirilen bu tedbiri tüm işletmecilere, erişim sağlayıcılara, veri merkezlerine ve içerik/yer sağlayıcılara derhal iletmekte ve karar, en geç iki saat içinde uygulanmak zorunda kalmaktadır. Sulh ceza hakimliği onayı da 24 saat içinde alınmak zorundadır; aksi halde uygulama kendiliğinden hükümsüz hâle gelmektedir.

MADDE 60 - Kurumun yetkisi ve idarî yaptırımlar

(10) (Ek: 15/8/2016-KHK-671/25 md.; Aynen kabul: 9/11/2016-6757/22 md.) **Anayasanın 22 nci maddesinde sayılan sebeplerden biri veya birkaçına bağlı olarak, gecikmesinde sakınca bulunan hâllerde Cumhurbaşkanlığı, alınması gereken tedbirleri belirler ve uygulanmak üzere Kuruma bildirir. Kurum Başkanı, Cumhurbaşkanlığının gerekli gördüğü tedbirlere ilişkin kararını derhal işletmecilere, erişim sağlayıcılara, veri merkezlerine ve ilgili içerik ve yer sağlayıcılara bildirir. Bu kararın gereği, derhal ve kararın bildirilmesi anından itibaren en geç iki saat içinde yerine getirilir.** Bu karar, yirmidört saat içinde sulh ceza hâkiminin onayına sunulur. Hâkim kararını kırksekiz saat içinde açıklar, aksi halde karar kendiliğinden kalkar.

Bu düzenleme, bant daraltma uygulamalarının idari bir karar yoluyla hızlı şekilde uygulanabilmesini sağlamakta, ancak uygulama sırasında alınan sulh ceza hakimliği kararlarına ve bu kararların içeriğine kamuoyunun erişimi büyük ölçüde engellenmektedir. İnternet özgürlüğü açısından ciddi sonuçlar doğuran bu tür uygulamaların şeffaflıktan yoksun biçimde ve yargı denetimi etkisiz kılınarak yapılması, özellikle kriz anlarında kamusal bilgiye erişimi büyük ölçüde sekteye uğratmaktadır.

13.11.2022 tarihinde gerçekleşen bant daraltma uygulaması da bu yöntemle gerçekleştirilmiş; ancak yaklaşık sekiz saat süren bu uygulama için Cumhurbaşkanlığı kararının sulh ceza hakimliği onayına sunulmadığı tespit edilmiştir. Uygulamanın yasal çerçevesine ve kararın içeriğine ulaşmak üzere 4982 sayılı Bilgi Edinme Hakkı Kanunu kapsamında Cumhurbaşkanlığı ve BTK'ya yapılan başvurular yanıtız bırakılmış; bu nedenle konu yargıya taşınmıştır. Kararın içeriği ve uygulanma gerekçesi kamuoyundan gizlenmiş, bu da şeffaflık ilkesiyle bağdaşmayan ve idarenin keyfiliğine zemin hazırlayan bir uygulama biçimini ortaya koymuştur. Başka bir deyişle, kamuoyunu doğrudan etkileyen bu tür müdahalelerde idari makamlar hem karar alma hem de uygulama süreçlerinde hesap verilebilirlikten kaçınmayı tercih etmiştir.

Benzer şekilde, **06.02.2023** tarihinde merkez üssü Kahramanmaraş'ın Pazarcık ilçesinde meydana gelen 7,7 büyüklüğündeki depremin ardından, aynı gün Elbistan merkezli 7,6 büyüklüğünde ikinci bir deprem gerçekleşmiştir. Bu büyük felaketin ardından, Twitter platformu arama, kurtarma ve yardım faaliyetlerinin koordinasyonunda etkin biçimde kullanılmaya başlanmışken, BTK tarafından **08.02.2023** tarihinde bant daraltma uygulamasına gidilmiştir. Yaklaşık 10 saat süren bu uygulama süresince, özellikle depremzedeler ve gönüllüler arasındaki iletişim ciddi biçimde ke-sintiye uğramış, arama kurtarma faaliyetleri aksatılmıştır.

Uygulama kamuoyunda büyük bir infiale yol açmış, siyasi parti liderleriyle birlikte, afet bölgesindeki yardım çalışmalarında aktif rol oynayan AHBAP platformunun

kurucusu Haluk Levent gibi birçok kamuoyu figürü, uygulamayı kamuoyuna duyurmuş ve derhal sonlandırılması çağrısında bulunmuştur.²⁶⁷ 09.02.2023 tarihinde saat 01:51'de Ulaştırma ve Altyapı Bakan Yardımcısı ve aynı zamanda BTK Başkanı olan Ömer Fatih Sayan, kişisel Twitter hesabından konuya ilişkin açıklama yapmıştır.²⁶⁸

Bant daraltma uygulaması ile ilgili olarak, Yaman Akdeniz'in 09.02.2023 tarih ve 2300731324 sayılı bilgi edinme başvurusuna istinaden BTK tarafından 28.02.2023 tarihinde aşağıdaki cevap verilmiştir:

"Cumhurbaşkanlığı İletişim Merkezi'ne (CİMER) yapmış olduğunuz Bilgi Edinme Başvurunuz ilgisi nedeniyle Kurumumuza yönlendirilmiş olup, başvurunuz ile ilgili olarak Kurumumuzun ihtisas birim(ler)inden alınan bilgi "06/02/2023 tarihinden itibaren Kahramanmaraş ilinde meydana gelen ve Gaziantep, Şanlıurfa, Diyarbakır, Adana, Adıyaman, Osmaniye, Hatay, Kilis, Malatya ve Elazığ illerini de etkileyen deprem felaketleriyle mücadeleyi doğrudan etkileyen ve yer yer sekteye uğratan dezenformasyon ve manipölasyon içerikli yayınların toplumda korku, panik ve kargaşa oluşturabileceği nedeniyle 5809 sayılı Elektronik Haberleşme Kanunu'nun 60'ıncı maddesinin onuncu fıkrası kapsamında gerekli tedbirler alınmış olup bu tedbirler Hakim tarafından onaylanmıştır.

Sosyal ağ platformları ile deprem felaketiyle mücadeleyi sekteye uğratan dezenformasyon içerikli yayınlarla mücadele konusunda etkin işbirliği yapılmasına yönelik görüşmeler neticesinde söz konusu tedbirler kaldırılmıştır."

Bu cevap üzerine 07.03.2023 tarihinde BTK'ya tekrardan bilgi edinme başvurusunda bulunulmuş, 2302178714 sayılı bu başvuruda aşağıdaki bilgi ve belgeler talep edilmiştir:

- Cumhurbaşkanlığı tarafından 5809 sayılı Kanun'un 60. maddesi kapsamında alınan ve Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumuna gönderilen kararın kopyası
- Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu tarafından ilgili nöbetçi sulh ceza hakimliğine gönderilen üst yazının kopyası
- Sulh Ceza Hakimliği tarafından onaylanan Cumhurbaşkanlığı kararının kopyası
- Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu tarafından ilgili sulh ceza hakimliğine gönderilen ve bant daraltma tedbirinin sonlandırılması talepli üst yazının kopyası
- Sulh Ceza Hakimliği tarafından bant daraltma tedbirinin sonlandırılması kararının kopyası

Bu başvuruya ilişkin olarak ise BTK tarafından, yukarıda aktarılan cevabın aynısı gönderilmiş, fakat sorulan beş sorudan hiçbirine cevap verilmemiş, herhangi bir karar veya belge de gönderilmemiştir.

Hukuka aykırı ve bilgi edinme hakkı ve ifade özgürlüğünün ihlali niteliğindeki bu kararın iptal edilmesi için idari yargı yoluna başvurulmuş ve Ankara 15. İdare Mahkemesinde dava açılmıştır. BTK, dava savunmasında bilgi edinme başvurusunda talep edilen belgelerin, "Hizmete Özel" gizlilik derecesi niteliğinde olması nedeniyle verilen cevabın hukuka uygun olduğunu iddia etmiştir.

²⁶⁷ Halk TV, "Twitter yasağına isyan ettiler," 09.02.2023, <https://halktv.com.tr/yasam/twitter-yasagina-isyan-ettiler-718220h>

²⁶⁸ Bkz. <https://twitter.com/ofatihsayan/status/1623454376072450049>

Ankara 15. İdare Mahkemesi, 15.02.2024 tarihli kararıyla davayı oybirliği ile kabul etmiş ve davalı idarenin işleminin iptaline karar vermiştir. Mahkeme kararında

“Davacı tarafından, meydana gelen depremden 2 gün sonra **en etkili iletişim araçlarından biri olan Twitter’da** bant daraltma uygulamasına gidilmesine ilişkin alınan kararların Bilgi Edinme Hakkı Kanunu kapsamında verilmesi amacıyla yapılan başvurunun, **talep edilen bilgi ve belgelerin hangi gerekçeyle gizli olduğu ve hizmete özel milli gizlilik derecesine sahip olduğu sebebiyle birlikte belirtilmeksizin reddedilmesine** yönelik dava konusu işlemde **hukuka uygunluk bulunmadığı** sonucuna”

varıldığı belirtilmiştir. BTK ise talep eden bilgi ve belgeleri vermeden 17.04.2024 tarihinde istinaf yoluna başvurmuştur. BTK’nın istinaf başvurusu Ankara Bölge İdare Mahkemesi 12. İdari Dava Dairesinin **13.11.2024** tarih ve **E: 2024/917, K: 2024/2233** sayılı kararla reddedilmiş ve de ilk derece Mahkemesi kararı kesinleşmiştir. Kesin karara rağmen, BTK tarafından bant daraltma uygulaması ile ilgili talep edilen bilgi ve belgeler başvurucuya verilmemiştir. Dolayısıyla, bireysel başvuru yoluyla, ifade özgürlüğü ve hak arama özgürlüğünün ihlal edildiği iddiasıyla Anayasa Mahkemesi-ne bireysel başvuru yapılmıştır. Başvuru halen derdesttir.

2024 yılında da bant daraltma uygulamaları devam etmiştir. **23.10.2024** tarihinde, Ankara’nın Kahramankazan ilçesinde bulunan Türk Havacılık ve Uzay Sanayii AŞ (TUSAŞ) tesislerine yönelik bir saldırı düzenlenmiş, olayda beş kişi yaşamını yitirmiştir. PKK tarafından üstlenilen saldırı kamuoyunda büyük yankı uyandırmıştır. Saldırının hemen ardından, 5809 sayılı Elektronik Haberleşme Kanunu’nun 60. maddesinin 10. fıkrası dayanak gösterilerek, BTK tarafından X, YouTube, Instagram, Facebook, TikTok ve Telegram platformlarına yönelik yaklaşık 17 saat süren bant daraltma uygulaması başlatılmıştır.

Bu müdahale sonrasında yapılan bilgi edinme başvuruları yine sonuçsuz kalmış, başvurulara herhangi bir belge ya da gerekçe sunulmamıştır. Bunun üzerine BTK’ya karşı Ankara 22. İdare Mahkemesi nezdinde dava açılmıştır. Ancak, daha önceki örneklerde olduğu gibi, uygulamaya dair karar ve belgelerin kamuoyuyla paylaşılması, sürecin şeffaflık ilkesinden tamamen uzak şekilde yürütüldüğünü bir kez daha ortaya koymuştur.

Yukarıdaki tüm örneklerin de gösterdiği üzere, Türkiye’de bant daraltma uygulamaları sistematik biçimde gizli yürütülmekte, idarenin erişim müdahaleleri yargı denetimine kapalı kalmakta ve kamuoyu, haber alma hakkını doğrudan etkileyen bu müdahalelerin gerekçeleri hakkında bilgilendirilmemektedir. Oysa Anayasa Mahkemesi, bu tür müdahalelere ilişkin belgelerin “kamu menfaatine ilişkin” olduğunu ve “bilgilendirme değerinin çok yüksek” olduğunu açıkça belirtmiştir.²⁶⁹ Buna rağmen, talep edilen bilgi ve belgeler yargı kararlarına karşın BTK tarafından sistematik biçimde gizli tutulmaktadır.

Türk hukukunda bant daraltma uygulaması yalnızca 5809 sayılı Elektronik Haberleşme Kanunu kapsamında değil, aynı zamanda 5651 sayılı Kanun kapsamında da bir yaptırım aracı olarak düzenlenmiştir. 5651 sayılı Kanun uyarınca, sosyal medya platformlarının ilgili yasal yükümlülüklerini yerine getirmemesi durumunda, bu platformlara yönelik olarak internet trafiği bant genişliklerinin %50 ila %90 oranında

²⁶⁹ Yaman Akdeniz (2) Başvurusu [GK], B. No: 2016/6815, 15.02.2023.

daraltılması mümkündür.²⁷⁰ Benzer şekilde, 5809 sayılı Kanun çerçevesinde de şebekeler üstü hizmet sağlayıcılarına yönelik bant daraltma yaptırımları öngörülmektedir.²⁷¹ Ancak, bu iki düzenleme kapsamında tanımlanan idari yaptırımlar 2024 yılı boyunca uygulanmamıştır.

HAKKINDA YASAL İŞLEM YAPILAN SOSYAL MEDYA HESAPLARI

İçişleri Bakanlığı, 2018 yılı itibarıyla sosyal medya hesaplarına yönelik denetim faaliyetlerine ilişkin istatistikleri düzenli olarak kamuoyuyla paylaşmaya başlamış, bu veriler 2019'dan itibaren aylık olarak 2024 yılına kadar yayımlanmıştır. 2024 yılı itibarıyla bu verilerin paylaşımına son verilmiştir. Bu kapsamda, terör örgütü propagandası yapan, bu örgütleri öven veya onlarla iltisaklı olduğunu beyan eden, halkı kin ve düşmanlığa tahrik eden, devlet büyüklerine hakaret içeren, devletin bölünmez bütünlüğü ve toplumun güvenliğini tehdit eden, nefret söylemi barındıran içerikler sistematik biçimde takip edilmiştir.

2018 YILINDA HAKKINDA YASAL İŞLEM YAPILAN SOSYAL MEDYA HESAPLARI

2018 yılı boyunca haftalık olarak paylaşılan verilere göre toplam **26.996 sosyal medya hesabı incelenmiş** ve **13.544 hesap hakkında yasal işlem başlatıldığı** belirtilmiştir. Ancak İçişleri Bakanlığı'nın 31 Aralık 2018 tarihinde yayımladığı **"1 Ocak – 31 Aralık 2018 Yılı İçerisinde Yürütülen Operasyonlar"** başlıklı açıklamada bu rakamlar daha yüksek olarak ifade edilmiştir. Bu açıklamaya göre, aynı dönemde **42.406 sosyal medya hesabı hakkında inceleme yapılmış, 18.376 kişi hakkında yasal işlem başlatılmıştır.**²⁷²

2019 YILINDA HAKKINDA YASAL İŞLEM YAPILAN SOSYAL MEDYA HESAPLARI

2019 yılı içinde İçişleri Bakanlığı tarafından aylık olarak yayımlanan verilere göre toplam **44.424 sosyal medya hesabı incelenmiş**, bu hesaplardan **22.728'i hakkında yasal işlem başlatıldığı** bildirilmiştir.²⁷³ Ancak yıl sonunda yapılan genel raporlama çalışmasında farklı rakamlar açıklanmıştır. Bakanlığın 2019 yılı sonu itibarıyla paylaştığı verilere göre, terör örgütü propagandası yapan, bu örgütleri öven veya iltisaklı olduğunu beyan eden, halkı kin ve düşmanlığa tahrik eden, devlet büyüklerine hakaret içeren, devletin bölünmez bütünlüğü ve toplumun güvenliğini tehdit eden içerikler gerekçesiyle **53.814 sosyal medya hesabı** hakkında inceleme yapılmış, **24.224 kişi hakkında yasal işlem başlatılmıştır.**

²⁷⁰ 5651 Sayılı Yasa, Ek Madde 4.

²⁷¹ 5809 Sayılı Elektronik Haberleşme Kanunu, 60(17).

²⁷² Bkz. İçişleri Bakanlığı, 1 Ocak – 31 Aralık 2018 Yılı İçerisinde Yürütülen Operasyonlar, <https://www.icisleri.gov.tr/1-ocak-31-aralik-2018-yili-icerisinde-yurutulen-operasyonlar>

²⁷³ 2019 yılı için İçişleri Bakanlığı Şubat ve Aralık aylarını açıklamamış, bu iki ay için diğer 10 ayın ortalama rakamları bu çalışma kapsamında kullanılmıştır.

Ayrıca, **Ekim 2019'da başlatılan Barış Pınarı Harekâtı** sonrasında, sosyal medya üzerinden operasyon karşıtı paylaşım yaptığı iddia edilen **1.297 hesap tespit edilmiş**, bu kapsamda **452 kişi gözaltına alınmış**, **78 kişi tutuklanmıştır**.²⁷⁴

2020 YILINDA HAKKINDA YASAL İŞLEM YAPILAN SOSYAL MEDYA HESAPLARI

2020 yılı içinde **75.292 sosyal medya hesabı incelenmiş**, bu hesaplardan **32.390'u hakkında yasal işlem başlatılmış**, bu kapsamda **2.397 kişi gözaltına alınmış**, **77 kişi tutuklanmıştır**. Aynı yıl içinde **340.212 dijital materyal incelenmiş** ve **15 Temmuz 2016'dan 2020 yılı sonuna kadar toplam 2.348.230 materyal incelemesi** yapılmıştır.²⁷⁵

Emniyet Genel Müdürlüğü'nün 2020 Faaliyet Raporu'nda, sanal devriye faaliyetleri kapsamında FETÖ/PDY, DAESH, PKK, devlet büyüklerine hakaret, uyuşturucu, çocuk istismarı, ödeme sistemleri, aşırı sol örgütler ve yasa dışı bahis gibi konularla bağlantılı olarak **61.897 sosyal medya hesabı** hakkında çalışma yapıldığı, bunlardan **30.091 hesap kullanıcısının tespit edilerek işlem yapıldığı** bilgisi yer almaktadır.²⁷⁶

Ayrıca aynı yıl, **6222 sayılı Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanun** kapsamında **4.348 sosyal medya hesabı** hakkında da yasal işlem başlatılmıştır. Son olarak, **Covid-19 salgını** sürecinde İçişleri Bakanlığı'nın 05.04.2020 tarihli açıklamasına göre, **7.127 sosyal medya hesabı incelenmiş**, **496 kişi gözaltına alınmış**, **10 kişi tutuklanmıştır**.²⁷⁷

2021 YILINDA HAKKINDA YASAL İŞLEM YAPILAN SOSYAL MEDYA HESAPLARI

2021 yılı içinde **146.167 sosyal medya hesabı incelenmiş**, bu hesaplardan **60.051'i hakkında yasal işlem yapılmıştır**.²⁷⁸ İçişleri Bakanlığı tarafından aylık ve yıllık bazda açıklanan verilerde 2020 yılına kıyasla ciddi bir artış gözlemlenmiştir.

Emniyet Genel Müdürlüğü'nün 2021 Faaliyet Raporu'nda ise, **FETÖ/PDY, PKK/KCK, DAESH ve aşırı sol örgütler başta olmak üzere**, terör örgütü propagandası yapan, uyuşturucuya özendiren, halkı kin ve nefrete sevk eden, Cumhurbaşkanına hakaret eden, devletin bütünlüğünü hedef alan ve Atatürk aleyhine suç işleyen içeriklere yönelik sanal devriye faaliyetleri kapsamında **106.808 sosyal medya hesabı üzerinde**

²⁷⁴ Basın Açıklaması: "Emniyet Genel Müdürlüğümüz Sayın Mehmet Aktaş Başkanlığında Koordinasyon Toplantısı Düzenlendi," 30.10.2019, <https://www.egm.gov.tr/emniyet-genel-mudurumuz-sayin-mehmet-aktas-baskanliginda-koordinasyon-toplantisi>

²⁷⁵ Anadolu Ajansı, "İçişleri Bakanlığı Sözcüsü Çataklı: Boğaziçi'ndeki eylemlerde gözaltına alınan 17 kişiden 15'i Boğaziçi öğrencisi değil," 05.01.2021, <https://www.aa.com.tr/tr/turkiye/icisleri-bakanligi-sozcusu-catakli-bogazicindeki-eylemlerde-gozaltina-alinan-17-kisiden-15i-bogazici-ogrencisi-degil/2098548>

²⁷⁶ Bkz. İçişleri Bakanlığı, Emniyet Genel Müdürlüğü tarafından yayınlanan 2020 Faaliyet Raporu, https://www.egm.gov.tr/kurumlar/egm.gov.tr/lcSite/strateji/Planlama/2020_IDARE_FAALİYET_RAPORU.pdf

²⁷⁷ Bkz. İçişleri Bakanlığı, Emniyet Genel Müdürlüğü tarafından yayınlanan 2020 Faaliyet Raporu, https://www.egm.gov.tr/kurumlar/egm.gov.tr/lcSite/strateji/Planlama/2020_IDARE_FAALİYET_RAPORU.pdf

²⁷⁸ Anadolu Ajansı, "İçişleri Bakanlığı Sözcüsü Çataklı: 2021'de 1140 terörist etkisiz hale getirildi," 04.01.2022, <https://www.aa.com.tr/tr/gundem/icisleri-bakanligi-sozcusu-catakli-2021de-1140-terorist-etkisiz-hale-getirildi/2464934>

çalışma yapıldığı, bu hesaplardan **46.646'sının kullanıcısının tespit edilerek adli makamlara bildirildiği** ifade edilmiştir.²⁷⁹

2022 YILINDA HAKKINDA YASAL İŞLEM YAPILAN SOSYAL MEDYA HESAPLARI

2022 yılına ait veriler, sosyal medya denetiminin hız kesmeden devam ettiğini ve önceki yıllara kıyasla belirgin bir artış gösterdiğini ortaya koymaktadır. İçişleri Bakanlığı tarafından kamuoyuyla paylaşılan aylık ve yıllık verilere göre, 2022 yılı içinde toplam **188.689 sosyal medya hesabı** incelenmiş, **78.837 hesap hakkında yasal işlem başlatıldığı** açıklanmıştır. Bu kapsamda **1.787 kişi gözaltına alınmıştır**.

Ayrıca, Emniyet Genel Müdürlüğü'nün sanal devriye faaliyetleri çerçevesinde, "FETÖ/PDY, PKK/KCK, DEAŞ ve aşırı sol terör örgütleri başta olmak üzere; terör örgütü propagandası yapan, uyuşturucu satan veya özendiren, halkı kin ve nefrete tahrik eden, kadına ya da hayvana şiddeti öven, Cumhurbaşkanına hakaret eden, devletin bütünlüğüne veya kurumlarına yönelik içerikler paylaşan ve Atatürk aleyhine suç işleyen" sosyal medya hesapları hedef alınmıştır.

Bu çerçevede, 2022 yılı içinde **138.333 sosyal medya hesabı** takibe alınmış, **60.652 hesabın kullanıcısı tespit edilerek adli makamlara bildirilmiş, 917 kişi gözaltına alınmış, 44 kişi tutuklanmış, 162 kişiye adli kontrol tedbiri uygulanmış, 711 kişi ise serbest bırakılmıştır**.²⁸⁰

2023 YILINDA HAKKINDA YASAL İŞLEM YAPILAN SOSYAL MEDYA HESAPLARI

2023 yılı içinde, önceki yıllardan farklı olarak İçişleri Bakanlığı tarafından sosyal medya hesaplarının incelenmesine ilişkin istatistiki veriler ne aylık ne de yıllık bazda kamuoyuyla paylaşılmamıştır. 2023 raporumuzun hazırlık sürecinde, 4982 sayılı Bilgi Edinme Hakkı Kanunu kapsamında yapılan başvuru da sonuçsuz kalmıştır. Ancak Emniyet Genel Müdürlüğü tarafından yayımlanan 2023 Faaliyet Raporu'nda, sanal devriye faaliyetleri kapsamında FETÖ, PKK/KCK, DEAŞ ve aşırı sol terör örgütleri başta olmak üzere; örgüt propagandası yapan, uyuşturucu satan veya kullanımını özendiren, halkı kin, nefret ve düşmanlığa tahrik eden, kadına ve hayvana şiddeti yücelten, Cumhurbaşkanına hakaret eden, devletin bütünlüğüne ve toplumun güvenliğine kast eden, Türk milletini, Türkiye Cumhuriyeti Devletini, devletin kurum ve organlarını aşağılayan ve Atatürk aleyhine suç işleyen içeriklerle ilgili toplam **172.795 sosyal medya hesabının** takibe alındığı, **72.727 hesap kullanıcısının tespit edilerek adli makamlara bildirildiği** belirtilmiştir. Bu kapsamda **1.302 kişi gözaltına alınmış, 132 kişi tutuklanmış, 334 kişi hakkında adli kontrol tedbiri uygulanmış, 836 kişi ise serbest bırakılmıştır**.²⁸¹

²⁷⁹ Bkz. İçişleri Bakanlığı, Emniyet Genel Müdürlüğü tarafından yayımlanan 2021 Faaliyet Raporu, https://www.egm.gov.tr/kurumlar/egm.gov.tr/IcSite/strateji/Planlama/2021_IDARE_FAALİYET_RAPORU.pdf

²⁸⁰ İçişleri Bakanlığı, Emniyet Genel Müdürlüğü, 2022 Faaliyet Raporu, <https://www.egm.gov.tr/kurumlar/egm.gov.tr/IcSite/strateji/2022-EGM-Idare-Faaliyet-Raporu-.pdf>

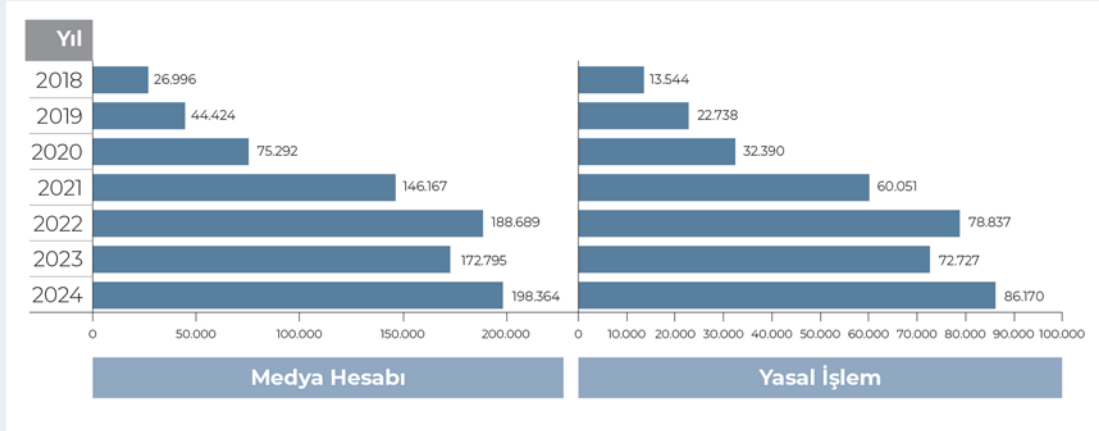
²⁸¹ İçişleri Bakanlığı, Emniyet Genel Müdürlüğü, 2023 Faaliyet Raporu, <https://www.egm.gov.tr/kurumlar/egm.gov.tr/IcSite/strateji/Planlama/EGM-2023-Yili-Idare-Faaliyet-Raporu.pdf>

Bu verilere ek olarak, 06.02.2023 tarihinde meydana gelen Kahramanmaraş merkezli depremlerin ardından sosyal medya platformlarında “korku ve panik yaratmak amacıyla provokatif paylaşımlarda bulunduğu” gerekçesiyle **1.193 sosyal medya hesabı** hakkında tespit yapılmış, **746 hesap yöneticisi hakkında adli işlem başlatılmış**, **185 kişi gözaltına alınmış** ve **48 kişi tutuklanmıştır**. Bu bilgiler, İçişleri Bakanlığı tarafından yapılan basın açıklamalarından edinilmiştir.

2024 YILINDA HAKKINDA YASAL İŞLEM YAPILAN SOSYAL MEDYA HESAPLARI

Emniyet Genel Müdürlüğü’nün 2024 yılı verilerine göre, *Sanal Devriye* faaliyetleri kapsamında FETÖ, PKK/KCK, DEAŞ ve aşırı sol örgütler başta olmak üzere; örgüt propagandası yapan, uyuşturucu kullanımını teşvik eden, halkı kin ve düşmanlığa tahrik eden, kadına ve hayvana şiddeti yücelten, Cumhurbaşkanına hakaret eden, devletin bütünlüğüne ve toplumun güvenliğine yönelik tehdit oluşturan, devlet kurumlarını ve Atatürk’ü hedef alan içerikler nedeniyle toplam **198.364 sosyal medya hesabı** takibe alınmıştır. Bu hesaplardan **86.170’inin kullanıcısı tespit edilerek** adli makamlara bildirilmiş, yürütülen işlemler neticesinde **3.317 kişi gözaltına alınmış**, **384 kişi tutuklanmış**, **879 kişi hakkında adli kontrol tedbiri uygulanmış** ve **2.054 kişi serbest bırakılmıştır**.²⁸²

Şekil 37: İçişleri Bakanlığı Sosyal Medya İnceleme Verileri (2018-2024)

2018–2020 yıllarının toplamında 146.712 sosyal medya hesabı incelenirken, 2021 yılında tek başına 146.167 hesap incelenmiş ve bu sayede 2021 sonu itibarıyla toplam inceleme sayısı **292.879’a** ulaşmıştır. 2021 sonuna kadar hakkında yasal işlem yapılan hesap sayısı ise **128.723** olarak kaydedilmiştir. 2022 yılı verileriyle birlikte bu sayı **481.568 incelenen hesap** ve **207.560 hakkında yasal işleme** yükselmiştir. 2023 yılı

²⁸² İçişleri Bakanlığı, Emniyet Genel Müdürlüğü, 2024 Faaliyet Raporu, https://www.egm.gov.tr/kurumlar/egm.gov.tr/IcSite/strateji/Planlama/EGM_2024_Yili_Idare_Faaliyet_Raporu.pdf

sonu itibarıyla ise toplam **654.363 sosyal medya hesabı incelenmiş, 280.287 hesap hakkında yasal işlem yapılmıştır**. Son olarak, 2024 verilerine göre incelenen hesap sayısı **198.364**, hakkında yasal işlem yapılan hesap sayısı ise **86.170** olarak gerçekleşmiştir. Böylece **2018-2024 yılları arasında toplam 852.727 sosyal medya hesabı incelenmiş, 366.457 hesap hakkında yasal işlem yapılmıştır**.

Bu veriler, Türkiye’de sosyal medya üzerindeki sistematik denetimin ve cezalandırıcı yaklaşımın yıllar içinde istikrarlı bir biçimde arttığını açıkça ortaya koymaktadır. İncelenen hesap sayısındaki artış, yalnızca teknik kapasitenin gelişmesiyle açıklanamayacak kadar politiktir; aksine, sosyal medyanın kamusal tartışma alanı olarak önem kazanmasıyla birlikte, ifade özgürlüğü alanında yürütülen idari ve cezai müdahalelerin giderek daha çok merkezileştiğini ve rutinleştiğini göstermektedir. Özellikle, terörle mücadele gibi muğlak, esnetilebilir ve kapsamı geniş kavramlara dayanılarak yürütülen bu uygulamalar, yalnızca bireysel hakları değil, aynı zamanda demokratik toplum düzeninin temel ilkelerini de tehdit eder hâle gelmiştir. Süreklilik arz eden bu baskıcı pratikler karşısında yargısal denetimin büyük ölçüde işlevsizleştiği ve temel hak ihlallerine karşı etkili bir iç hukuk yolu sunulmadığı da hem istatistikler hem de Anayasa Mahkemesi kararlarının uygulanmamasıyla açıkça görülmektedir.

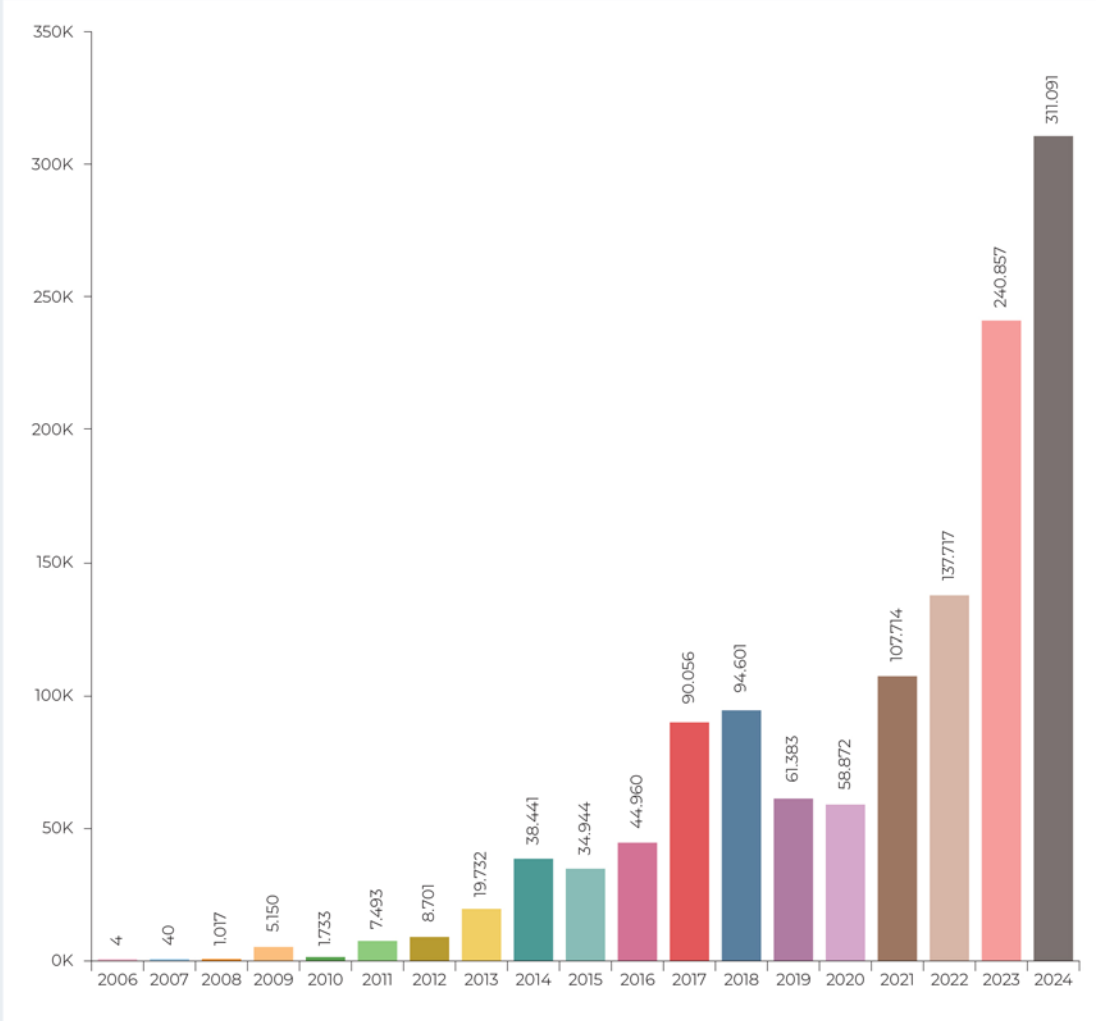
SONUÇ VE GENEL DEĞERLENDİRME

İfade Özgürlüğü Derneği tarafından hazırlanan 2024 EngelliWeb Raporu kapsamında, Türkiye’den 2024 yılı sonu itibarıyla toplam **1.264.506 web sitesi ve alan adına, 852 farklı kurum ve hakimlik** tarafından verilen **1.078.348 farklı karar** doğrultusunda erişim engellenmiştir. Bu kararlar, raporun önceki bölümlerinde ayrıntılı olarak açıklanan yasal düzenlemeler ve idari yetkilendirmeler temelinde alınmıştır. Özellikle 5651 sayılı Kanun’un yürürlüğe girmesinden bu yana, erişim engelleme yetkilerinin giderek daha fazla sayıda kuruma dağıtıldığı, karar alma süreçlerinin çeşitlendiği ve şeffaflıktan uzaklaştığı gözlemlenmektedir. Bugün itibarıyla, farklı yasal dayanaklar altında **yaklaşık 30 farklı kamu kurumu ve kuruluşuna** doğrudan erişim engelleme ya da erişim engelleme talebinde bulunma yetkisi tanınmıştır. Bu yetkilerin önemli bir kısmı, herhangi bir yargı denetimi aranmaksızın **idari tedbir** olarak doğrudan Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu (BTK) ya da Erişim Sağlayıcıları Birliği (ESB) aracılığıyla uygulanmaktadır. Sonuç olarak, erişim engelleme tedbirleri Türkiye’de **kalıcı, yaygın ve siyasi nitelik taşıyan** bir sansür pratiğine dönüşmüş, ifade özgürlüğü ve bilgiye erişim hakkı sistematik biçimde ihlal edilmeye devam edilmektedir. Bu bağlamda, Türkiye’den bir milyondan fazla web sitesi ve alan adı sonsuza kadar erişime engellenmiştir.

Aşağıdaki tablodan da görülebileceği üzere, EngelliWeb çalışması kapsamında yıllara göre erişime engellenen web sitesi ve alan adı sayısında belirgin bir artış yaşanmıştır. **2006** yılında yalnızca **4** alan adı erişime engellenmişken, bu sayı **2007** yılında **40’a**, **2008**’de **1.017**’ye ve **2009** yılında **5.150**’ye yükselmiştir. **2010** yılında **1.733**, **2011** yılında **7.493**, **2012** yılında **8.701**, **2013** yılında **19.732**, **2014** yılında ise **38.441** alan adı erişime engellenmiştir. **2015**’te **34.944**, **2016**’da **44.960**, **2017**’de **90.056**, **2018**’de **94.601**, **2019**’da **61.383**, **2020**’de **58.872**, **2021**’de **107.714**, **2022**’de **137.717**,

2023'te 240.857 ve 2024 yılı içinde ise 311.091 web sitesi ve alan adının erişime engellendiği tespit edilmiştir. Bu veriler, erişim engelleme tedbirlerinin Türkiye'de giderek daha yaygın ve sistematik bir biçimde kullanıldığını açık biçimde ortaya koymaktadır.

Şekil 38: 2006-2024: Yıllara Göre Toplam Erişime Engellenen Web Siteleri Sayıları

Dolayısıyla, Türkiye'den 2024 yılı sonu itibarıyla toplam 1.264.506 web sitesi ve alan adına erişim engellenmiştir. Bu web sitelerinden 129.164'ü kapatılana kadar Telekomünikasyon İletişim Başkanlığı (TİB) ve 952.975'i TİB'in kapatılmasının ardından Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu (BTK) Başkanı tarafından olmak üzere toplam 1.055.139 alan adı, 5651 sayılı Kanun'un 8. maddesi kapsamında idari tedbir yoluyla erişime engellenmiştir. Bunun yanı sıra, Türkiye Futbol Federasyonu tarafından 105.780 alan adı erişime engellenmiş; sulh ceza hakimlikleri, savcılıklar ve

mahkemeler tarafından verilen kararlarla **46.634** alan adı; Sağlık Bakanlığı tarafından **11.066**; Sermaye Piyasası Kurulu tarafından **9.657**; Milli Piyango İdaresi tarafından **4.344**; Tarım ve Orman Bakanlığı'na bağlı Tütün ve Alkol Dairesi Başkanlığı tarafından **2.040**; Spor Toto Teşkilat Başkanlığı tarafından **1.815**; Tarım ve Orman Bakanlığı tarafından **306**; Ticaret Bakanlığı tarafından **220**; Reklam Kurulu tarafından **212**; Türkiye Jokey Kulübü tarafından **102**; icra müdürlükleri tarafından **69**; Erişim Sağlayıcıları Birliği (ESB) tarafından **34**; Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu (BD-DK) tarafından **16**; Yüksek Seçim Kurulu (YSK) ve Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından ise **beşer** alan adı erişime engellenmiştir. Bu veriler, erişim engelleme yetkisinin çok sayıda farklı kuruma yaygınlaştırıldığını ve çoğu zaman yargı denetiminden muaf biçimde uygulandığını göstermektedir.

Şekil 39: Erişime Engellenen Web Sitelerinin Karar Veren Kurumlara Göre Dağılımı (2014-2024)

Karar Veren	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	Toplam
BTk	13	3	20.138	85.181	89.387	42.207	52.187	98.046	109.037	202.369	254.130	952.975
TİB	37.716	33.306	18.197	0	0	0	0	0	0	0	0	129.164
Türkiye Futbol Federasyonu	0	0	0	0	0	0	0	0	22.585	33.075	50.120	105.780
Yargı	605	1.212	4.234	2.840	2.483	17.009	3.085	5.839	3.005	1.758	938	46.634
Sağlık Bakanlığı	65	374	2.336	1.732	1.715	1.384	1.429	657	502	554	310	11.066
Sermaye Piyasası Kurulu	0	0	5	94	98	292	1.615	2.143	1.904	1.664	1.834	9.657
Milli Piyango	0	0	6	68	78	335	128	110	246	577	2.796	4.344
Tütün ve Alkol Dairesi Başkanlığı	1	10	4	20	1	1	88	471	230	446	768	2.040
Spor Toto	0	3	35	47	458	69	234	432	203	202	132	1.815
Tarım ve Orman Bakanlığı	0	0	0	0	129	81	96	0	0	0	0	306
Reklam Kurulu	0	0	0	0	0	0	0	0	2	210	62	274
Cümrük ve Ticaret Bakanlığı	1	0	1	14	204	0	0	0	0	0	0	220
Türkiye Jokey Kulübü	0	0	0	53	41	3	2	2	0	1	0	102
İcra Müdürlükleri	32	31	0	0	0	0	3	0	2	0	0	69
Erişim Sağlayıcıları Birliği	3	5	4	7	7	2	4	2	0	0	0	34
BD-DK	0	0	0	0	0	0	1	1	12	1	1	16
Yüksek Seçim Kurulu	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	5
Maliye Bakanlığı	5	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	5

Bir diğer taraftan **EngelliWeb** projesi kapsamında 5651 sayılı Kanun'un "kişilik haklarını koruma" amacı içeren 9. maddesi kapsamında bu hükmün uygulamada kaldığı yaklaşık 10 yıllık dönemde (2014-2024) **605** farklı sulh ceza hakimliği tarafından verilen **8.793 farklı kararla** yaptırım uygulanmış²⁸³ **49.533** haber (URL adresi) tespit edilmiştir. **Önceki yıllarda olduğu gibi, bu tip kararlar 2024 yılı içinde ve 10.10.2024 tarihine kadar**, ağırlıklı olarak üst düzey kamu şahsiyetlerinin ve bazı kamu kurumları ve hükümete yakın şirketlerin talepleri sonucu sulh ceza hakimleri tarafından verilmiştir. Yıllık bazda **8.658** yaptırım uygulanan toplam haberle **2023** birinci sırada yer alırken, **6.601** haberle **2022** ikinci sırada yer almıştır. 2024 yılında ise

²⁸³ Erişime engellenmiş ve/veya kaldırılmış, yayından çıkarılmış veya silinmiş haberler.

9. maddenin iptal edilmesi ile 9. madde kararları 10.10.2024 tarihinde durmuş, bu tarihe kadar **5.740** habere yaptırım uygulanmıştır.

Diğer yandan, EngelliWeb projesi kapsamında 5651 sayılı Kanun'un "kişilik haklarının ihlali" gerekçesiyle erişim engelleme yetkisi tanıyan 9. maddesi kapsamında, bu hükmün yürürlükte kaldığı yaklaşık 10 yıllık süre içinde (**2014-2024**), toplam **605** farklı sulh ceza hakimliği tarafından verilen **8.793** ayrı kararla, **49.533** haber (URL) hakkında yaptırım kararı verildiği tespit edilmiştir.²⁸⁴ Bu kararlar, önceki yıllarda olduğu gibi 2024 yılı içinde de, özellikle 10.10.2024 tarihine kadar, ağırlıklı olarak üst düzey kamu görevlileri, kamu kurumları ile hükümete yakın şirket ve şahısların başvuruları üzerine verilmiştir. Yıllık bazda değerlendirildiğinde, **8.658** URL hakkında yaptırım uygulanan **2023** yılı ilk sırada yer almakta; onu **6.601** URL ile **2022** yılı takip etmektedir. Anayasa Mahkemesinin 9. maddeyi iptal ettiği ve kararın yürürlüğe girdiği 10.10.2024 tarihine kadar ise **2024** yılı içerisinde toplam **5.740** haber için bu madde kapsamında yaptırım kararı alınmıştır. Bu veriler, 9. madde uygulamasının özellikle kamu gücünü elinde bulunduran aktörlerin talep ve müdahaleleri doğrultusunda işlediğini ve ifade özgürlüğü alanında sistematik bir sansür aracı olarak kullanıldığını ortaya koymaktadır.

2024 yılı özelinde, 5651 sayılı Kanun'un 9. maddesi dayanak gösterilerek, **257** farklı sulh ceza hakimliği tarafından verilen toplam **803** ayrı kararla **5.740** haber adresi (URL) hakkında erişim engelleme veya içerikten çıkarma tedbiri uygulanmıştır. Bu kararların önemli bir kısmı, önceki yıllarda olduğu gibi, üst düzey kamu görevlileri, bazı kamu kurumları ve hükümete yakın şirketlerin başvuruları sonucunda verilmiştir. Türkiye'de **adaletsizliğin simgesi haline gelen sulh ceza hakimlikleri**, ifade ve basın özgürlüğünü, kamunun haber alma ve bilgiye erişim hakkını ve Anayasa Mahkemesi içtihadını hiçe sayarak, kamu gücünü elinde bulunduran kişilerin "itibar, onur ve haysiyetlerinin" korunmasını merkeze almaya devam etmiştir.

Bu kararlarla yalnızca güncel ve siyasi nitelikli içerikler değil, aynı zamanda arşiv niteliği taşıyan eski tarihli haberler de İnternet ve basın arşivlerinden çıkarılmış ve dolayısıyla yok edilmiştir. Bu durumun toplumsal hafızaya etkisi, daha önce İfade Özgürlüğü Derneği tarafından yayımlanan *Hafızamız Siliniyor: İnternet Sansürlerinin Unutulma Hakkı Boyutu*²⁸⁵ ve *Hatırlama Hakkı: İnternet Sansürünün Toplumsal Hafıza Boyutu*²⁸⁶ başlıklı raporlarda kapsamlı biçimde ortaya konmuştur. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin de vurguladığı üzere, kamu ilgisi yalnızca güncel olaylarla sınırlı olmayıp geçmişe yönelik olabilir ve **arşiv içerikleri** de Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 10. Maddesi kapsamında koruma altındadır.²⁸⁷ Türkiye'de ise çevrimiçi arşivler sistematik bir biçimde baskılanmakta ve silinmektedir. Nitekim rakamsal analizler, önceki yıllarda olduğu gibi, 2024 yılında da haber arşivlerine yaptırım uygulandığını göstermektedir.

Dolayısıyla, 2018-2023 dönemine ilişkin EngelliWeb raporlarında ortaya konan ağır tablo 2024 yılında da artarak devam etmiştir. Özellikle 2020 yılında yapılan yasal

²⁸⁴ Erişime engellenmiş ve/veya kaldırılmış, yayından çıkarılmış veya silinmiş haberler.

²⁸⁵ İfade Özgürlüğü Derneği, *Hafızamız Siliniyor: İnternet Sansürlerinin Unutulma Hakkı Boyutu*, Eylül 2022, ISBN: 978-605-69446-6-6, https://ifade.org.tr/reports/UnutulmamaHakki_2021.pdf

²⁸⁶ İfade Özgürlüğü Derneği, *Hatırlama Hakkı: İnternet Sansürünün Toplumsal Hafıza Boyutu*, Haziran 2024, ISBN: 978-625-99747-4-3, https://ifade.org.tr/reports/HatirlamaHakki_2024.pdf

²⁸⁷ Fuchsmann/Almanya, no. 71233/13, 19.10.2017, §§ 37-39. Ayrıca bkz. *Times Newspapers/Birleşik Krallık* (nos. 1 and 2), nos. 3002/03 ve 23676/03, § 45, ECHR 2009.

değişikliklerin etkileri, 2021-2024 yılları arasında daha net biçimde ortaya çıkmış; haber siteleri tarafından daha fazla içeriğin doğrudan yayından kaldırıldığı tespit edilmiştir. Yayınlanan içeriklerin giderek daha kısa sürede İnternet ortamından silinmesi, erişim engellemeye kıyasla sansürün daha görünmez ama daha etkili bir şekilde uygulanmasına yol açmıştır. Bu bağlamda, kamuoyunu yakından ilgilendiren bazı haber ve içeriklerin yayınlandıkları gün içinde erişime engellendiği ya da aynı gün içinde tamamen yayından kaldırıldığı örneklerle sıkça rastlanmaktadır.²⁸⁸

Bu eğilim, 5651 sayılı Kanun'un 9. maddesinin iptalinin 10.10.2024 tarihinde yürürlüğe girmesiyle birlikte duraksamış gibi görünse de, ifade özgürlüğüne yönelik müdahaleler farklı hukuki araçlarla ve yeni yollarla devam etmektedir. Erişim engelleme kararlarının şekil değiştirerek sürdüğü bu dönemde, içerik kaldırma baskısı ve dolaylı sansür mekanizmaları daha da yaygınlaşmıştır.

2024 yılı içinde, kişilik hakları ihlali gerekçesiyle verilen kararlar doğrultusunda haber siteleri çoğunlukla kararlara uyarak içerikleri yayından kaldırmış, böylece güncel haber ve yazıların hızla basın arşivlerinden silinmesi eğilimi sürmüştür. Ancak, çok sayıda kararın gerekçesiz ve şablon ifadelerle verildiği; talep edenin hangi kişilik hakkının nasıl ihlal edildiğine dair hiçbir somut açıklama yapılmadığı görülmüştür. Karar metinlerinde çoğu zaman, başvuru ile haber ya da içerik arasında doğrudan bir bağ kurulmamış, kararlar neredeyse otomatik biçimde verilmiştir. Nitekim bu raporda yer verilen örnekler arasında, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı tarafından talep edilen yaptırım kararlarının hiçbirinde, sulh ceza hakimlikleri Bakanlığın hangi kişilik hakkının ne şekilde ihlal edildiğine dair açık ve somut bir gerekçeye yer vermemiştir.

Bir diğer taraftan, 2024 yılı boyunca sulh ceza hakimlikleri tarafından kamuoyunu yakından ilgilendiren haberler hakkında, adeta jet hızında ve “yayınlandıkları gün” içinde yaptırım kararları verilmiştir. Örneğin 03.01.2024'te yayımlanan, uyuşturucu baronu Urfi Çetinkaya'nın tahliye girişiminde Adalet Bakan Yardımcısı Akın Gürlek'in isminin geçtiği iddialarıyla ilgili HalkTV haberi, aynı gün İstanbul 7. Sulh Ceza Hakimliğinin kararıyla;²⁸⁹ AKP'li Hilal Belde Belediye Başkanının kuzeninin “Terör Arananlar” listesinde yer aldığına dair iddiaları içeren 15.03.2024 tarihli Sözcü haberi, yine aynı gün Uludere Sulh Ceza Hakimliğinin kararıyla;²⁹⁰ CHP ve AKP adaylarına ilişkin sahte broşür haberleri, 26.03.2024'te yayımlandığı gün Adana 4. Sulh Ceza Hakimliğince;²⁹¹ 28.03.2024'te yayımlanan AKP'li Akdeniz Belediye Başkanı'nın Türk

²⁸⁸ EngelliWeb 2022: Sulh Ceza Hakimliklerinin Gölgesinde Anayasa Mahkemesi başlıklı raporumuzda yayınlandıkları gün içinde yaptırım uygulanan haber örneklerini görebilirsiniz. Bkz. https://ifade.org.tr/reports/EngelliWeb_2022.pdf

²⁸⁹ HalkTV'den Seyhan Avşar'ın, uyuşturucu baronu Urfi Çetinkaya'nın tahliye girişimi için Adalet Bakan Yardımcısı Akın Gürlek ile temasa geçtiği iddiasını aktardığı “Yargıda 2. Zindaştı Girişimi Nasıl Önlendi? Tekerlekli Sandalyedeki Baron Rahat Durmuyor” başlıklı ve 03 Ocak 2024 tarihli haberi, kişilik hakları ihlali gerekçesiyle, **İstanbul 7. Sulh Ceza Hakimliğinin** 03.01.2024 tarih ve 2024/117 sayılı kararıyla erişime engellendi.

²⁹⁰ AKP'den dördüncü kez aday gösterilen Hilal Belde Belediyesi Başkanı Cevher Benek'in kuzeni Ali Benek'in “PKK/KCK Terör Örgütü” üst düzey yöneticisi olduğu ve İçişleri Bakanlığının “Terör Arananlar” listesinde yer aldığı hakkındaki 15 Mart 2024 tarihli Sözcü haberi, kişilik hakları ihlali gerekçesiyle, Uludere Sulh Ceza Hakimliğinin 15.03.2024 tarih ve 2024/89 sayılı kararıyla erişime engellendi.

²⁹¹ CHP'nin Çukurova Belediye Başkan Adayı Emrah Kozay hakkında Adana'da dağıtılan sahte broşürlerin ardından, AKP'nin Seyhan Belediye Başkan adayı Erdal Hatipoğlu hakkında da sahte broşürlerin dağıtıldığıyla ilgili 26 Mart 2024 tarihli haberler, kişilik hakları ihlali gerekçesiyle, Adana 4. Sulh Ceza Hakimliğinin 26.03.2024 tarih ve 2024/2783 sayılı kararıyla erişime engellendi.

bayrağına bastığına dair iddialarla ilgili haberler, aynı tarihli Mersin 3. Sulh Ceza Hakimliği kararıyla erişime engellenmiştir.²⁹²

Ekran Görüntüsü 187: İstanbul 7., Uludere ve Adana 4. Sulh Ceza Hakimliklerinin kararlarıyla, yayımlandıkları gün erişim engeli getirilen haberler

Benzer şekilde, BirGün yazarı Timur Soykan'ın 05.06.2024 tarihli "Halkbank'tan mafyaya 550 milyon TL kredi" başlıklı yazısı, yayımlandığı gün İstanbul Anadolu 9. Sulh Ceza Hakimliği tarafından;²⁹³ 19.06.2024'te Adana'daki bir hakime dair müfettiş raporunun detayı, yine aynı gün Ankara 4. Sulh Ceza Hakimliği'nce;²⁹⁴ 12.07.2024 tarihli "168 bin TL'lik akşam yemeği" haberleri aynı gün Ankara 1. Sulh Ceza Hakimliği'nce erişime engellenmiş ve silinmiştir.²⁹⁵ HSK Teftiş Kurulu Başkanı'na dair 28.07.2024 tarihli OdaTV haberi de aynı gün erişime engellenmiştir.²⁹⁶ RTÜK'e ilişkin bazı iddialarla ilgili 04.10.2024 tarihli haberler, yine aynı gün Ankara 4. Sulh Ceza Hakimliği'nce sansürlenmiş;²⁹⁷ 04.10.2024 tarihli kadın cinayetlerine dair haberler de

²⁹² AKP'li Akdeniz Belediye Başkanı ve adayı Muhammet Mustafa Gültak'ın Türk bayrağına bastığına dair görüntüyle ilgili 28 Mart 2024 tarihli haber, kişilik hakları ihlali gerekçesiyle, Mersin 3. Sulh Ceza Hakimliğinin 28.03.2024 tarih ve 2024/2522 sayılı kararıyla erişime engellendi.

²⁹³ BirGün yazarı Timur Soykan'ın "Halkbank'tan mafyaya 550 milyon TL kredi" başlıklı ve 5 Haziran 2024 tarihli yazısının ve konuyla ilgili yapılan diğer haberlerin, kişilik hakları ihlali gerekçesiyle, İstanbul Anadolu 9. Sulh Ceza Hakimliğinin 05.06.2024 tarih ve 2024/5866 sayılı kararıyla erişime engellenmelerine ve silinmelerine hükmedildi.

²⁹⁴ Hâkimler ve Savcılar Kurulu tarafından açığı alınan Adana Adliyesinde görev yapan hâkim hakkında hazırlanan müfettiş raporunda yer alan detaylarla ilgili 19 Haziran 2024 tarihli haberler, kişilik hakları ihlali gerekçesiyle, Ankara 4. Sulh Ceza Hakimliğinin 19.06.2024 tarih ve 2024/8597 sayılı kararıyla erişime engellendi.

²⁹⁵ Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanı Metin Kıratlı ve AKP Ankara İl Başkan Yardımcısı Serkan Korkutata'nın 168 bin liralık akşam yemeği yemesiyle ilgili iddiaları içeren 12 Temmuz 2024 tarihli haberler, kişilik hakları ihlali gerekçesiyle, Ankara 1. Sulh Ceza Hakimliğinin 12.07.2024 tarih ve 2024/9838 sayılı kararıyla erişime engellendi ve silinmelerine hükmedildi.

²⁹⁶ Hâkimler ve Savcılar Kurulu (HSK) Teftiş Kurulu Başkanı Osman Nuri Yiğit'in komşularıyla davalık olması ve komşularının Osman Nuri Yiğit'i CİMER'e şikayet etmesiyle ilgili iddiaları içeren 28 Temmuz 2024 tarihli OdaTV haberi, kişilik hakları ihlali gerekçesiyle, Ankara 2. Sulh Ceza Hakimliğinin 28.07.2024 tarih ve 2024/9081 sayılı kararıyla erişime engellendi.

²⁹⁷ RTÜK Başkanı Ebubekir Şahin'in koruma polisini danışman olarak atadığı ve Cumhurbaşkanlığı, Bakanlıklar ile MHP yöneticileri gibi üst düzey yetkililerin akrabalarının da RTÜK bünyesinde istihdam edildiğine yönelik 4 Ekim 2024 tarihli haberler, kişilik hakları ihlali gerekçesiyle, Ankara 4. Sulh Ceza Hakimliğinin 04.10.2024 tarih ve 2024/12860 sayılı kararıyla erişime engellendi ve silinmelerine hükmedildi.

İstanbul 1. Sulh Ceza Hakimliği tarafından aynı gün içinde hem engellenmiş hem de silinmiştir.²⁹⁸ Bu örnekler, sulh ceza hakimliklerinin sistematik biçimde “haberle ay-nı gün” içinde karar verdiğini, hızın gerekçe ve denetim yerine geçtiğini ve yaptırım kararlarının adeta otomatikleştiğini göstermektedir.

Ekran Görüntüsü 188: İstanbul Anadolu 9., Ankara 1. ve Ankara 4. Sulh Ceza Hakimliklerinin kararlarıyla, yayınlandıkları gün erişim engeli getirilen haberler

2024 EngelliWeb raporunun sonuna yaklaşıırken, aslında yıllardır ifade ve basın özgürlüğü üzerinde ağır bir sansür aracına dönüşen 5651 sayılı Kanun'un 9. maddesi nihayet Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilmiştir. Ancak Mahkeme, bu hükmün iptaline karar vermekle birlikte, yürürlüğe giriş tarihini 10.10.2024 olarak belirlemiş ve böylece bu hükmün yaklaşık bir yıl daha uygulanmasına olanak tanımıştır. 2022 raporumuzda da vurguladığımız üzere, Anayasa Mahkemesi, sulh ceza hakimliklerinin ifade özgürlüğünü kısıtlayan kararlarına karşı etkili bir denetim gerçekleştirmemiş ve uzun süre sessiz kalarak bu yapısal sorunun bir parçası haline gelmiştir. Nitekim Abdullah Kaya ve Diğerleri kararında verilen 503 ihlal kararı, iptal edilen bu hükümle ilgili yıllar süren bireysel başvuruların gecikmeli ve toplu biçimde sonuçlandırılmasından ibaret kalmıştır.

Öte yandan, Anayasa Mahkemesi hala Amerika'nın Sesi ve Deutsche Welle haber siteleriyle ilgili başvuruları üç yılı aşkın süredir sonuçlandırmamaktadır. Aynı şekilde Wattpad ve Roblox platformlarına yönelik başvurular da uzun süredir bekletilmektedir. Tüm bu örnekler, Anayasa Mahkemesinin ifade özgürlüğüne yönelik sistematik ihlaller karşısında yapısal ve etkili bir denetim organı olma işlevini yerine getirmediğini göstermektedir. Ayrıca, iptal kararına rağmen, 10.10.2024 tarihine kadar sulh ceza hakimlikleri 9. maddeyi uygulamaya devam etmiş; böylece kişilik hakkı ihlali iddiaları gerekçe gösterilerek çok sayıda haber ve içeriğe erişim engellenmiş, içerikler yayından kaldırılmış ve basın arşivleri silinmiştir. 2023 raporumuzda da ayrıntılı

²⁹⁸ İstanbul'da gerçekleşen iki kadın cinayetiyle ilgili 4 Ekim 2024 tarihli haberler ve sosyal medya paylaşımları; kamu düzeninin korunması, suç işlenmesinin önlenmesi ve genel sağlığın korunması gerekçesiyle, **İstanbul 1. Sulh Ceza Hakimliği**nin 04.10.2024 tarihli ve 2024/10168 sayılı kararıyla erişime engellendi ve silinmelerine hükmedildi.

olarak ortaya koyduğumuz gibi, adaletsizliğin sembolü haline gelen sulh ceza hakimlikleri ifade ve basın özgürlüğü ihlallerinin en görünür ve etkili araçlarından biri olmaya devam etmektedir.

2024 yılı içerisinde Anayasa Mahkemesi, İnternet ile ilgili yalnızca dört bireysel başvuruyu karara bağlamıştır. Bu başvurulardan ilki, Charlie Hebdo dergisinin web sitesine 2015 yılında TİB'in talebi üzerine Gölbaşı Sulh Ceza Hakimliği tarafından 5651 sayılı Kanun'un 9. maddesi kapsamında "kişilik haklarının ihlali" gerekçesiyle erişimin engellenmesiyle ilgilidir. Anayasa Mahkemesi, bu siteye "kullanıcı" sıfatıyla yapılan bireysel başvuruyu, başvuru-
cuların doğrudan mağdur sıfatı taşımadığı gerekçesiyle kişi bakımından yetkisizlik nedeniyle kabul edilemez bulmuştur.²⁹⁹ Diğer bir kararda ise Anayasa Mahkemesi, Atalay Candelen ve Diğerleri başvurusu kapsamında 128 bireysel başvuruyu birleştirmiştir. Bu başvurularda, kişilik hakkı ihlali gerekçesiyle erişimin engellenmesi veya içeriğin çıkarılması taleplerinin yargı makamları tarafından reddedilmesi nedeniyle başvuru-
cuların şeref ve itibarlarının korunmasına ilişkin haklarının ve etkili başvuru haklarının ihlal edildiği ileri sürülmüştür. Anayasa Mahkemesi, daha önce verdiği İ. D. ve Diğerleri kararı³⁰⁰ doğrultusunda bu başvurularda da Anayasa'nın 17. Maddesiyle bağlantılı olarak 40. Maddesinde güvence altına alınan etkili başvuru hakkının ihlal edildiğine karar vermiştir.³⁰¹

Anayasa Mahkemesi, 2024 yılı içinde verdiği kararlar arasında yer alan Keskin Kalem Yayıncılık ve Ticaret A.Ş. ve Ali Ergin Demirhan başvurusunda, başvuru-
cuların 25.04.2019 tarihinde Küçükçekmece'de yaşanan bir çocuğa yönelik cinsel saldırı olayıyla ilgili haberlerinin, Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı'nın talebi üzerine Küçükçekmece 3. Sulh Ceza Hakimliği kararıyla erişime engellenmesi neticesinde ifade ve basın özgürlüklerinin ihlal edildiği iddiasını incelemiştir.³⁰² Anayasa Mahkemesi, ilk olarak erişim engelleme kararında hangi kanun hükmüne dayanıldığına dair açık bir bilgi bulunmadığını, ancak gerekçede cinsel istismar mağduru çocuk ve

Ekran Görüntüsü 189: Anayasa Mahkemesinin İhlal Kararı Verdiği Haberler

²⁹⁹ Kerem Altıparmak ve Yaman Akdeniz Başvurusu (6), B. No: 2015/9536, 24.01.2024.

³⁰⁰ İ. D. ve Diğerleri Başvurusu, B. No: 2016/14513, 28.12.2022, R.G. Tarih ve Sayı: 2403.2023-32142.

³⁰¹ Atalay Candelen ve Diğerleri Başvurusu, B. No: 2016/596, 25.01.2024

³⁰² Keskin Kalem Yayıncılık ve Ticaret A.Ş. ve Ali Ergin Demirhan [2.B.], B. No: 2019/20812, 11.12.2024.

ailesinin kişilik haklarının korunmasına vurgu yapıldığını belirtmiş ve bu nedenle kararın 5651 sayılı Kanun'un 9. maddesi kapsamında verildiğini kabul etmiştir. Mahkeme, daha önce *Keskin Kalem Yayıncılık ve Diğerleri* kararında ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum olmadığını vurgulayarak, başvuru konusu müdahalenin kanunilik ölçütünü karşılamadığını ve ifade ile basın özgürlüklerinin ihlal edildiğini belirtmiştir.

Ancak Mahkeme, olayın bir çocuğun cinsel istismara uğraması gibi son derece hassas bir konuya ilişkin olması nedeniyle yalnızca kanunilik yönünden değerlendirme yapılmasının yeterli olmayacağını ifade etmiş ve özellikle çocuğun kişilik hakları ile basın özgürlüğü arasında kurulması gereken adil dengenin de ayrıca ele alınması gerektiğine dikkat çekmiştir.

Mahkemeye göre, çocuğun kimliğinin açığa çıkmasını engelleme yükümlülüğü İnternet ortamında daha büyük bir önem arz etmektedir; zira dijital mecralarda yayımlanan içeriklerin çok daha hızlı yayılma ve uzun süre erişilebilir kalma riski bulunmaktadır. Ancak somut olayda, başvuru konusu haberlerde çocuğun ya da ailesinin kimliğini açığa çıkarabilecek herhangi bir bilgiye yer verilmediği, kullanılan dilin ve haberin sunuluş biçiminin de "ilk bakışta ihlal" kapsamında acil bir müdahaleyi gerektirecek nitelikte olmadığı tespit edilmiştir.

Anayasa Mahkemesi, olayın hassasiyetine ve sulh ceza hakimliklerinin yirmi dört saat içinde karar verme yükümlülüklerine rağmen, başvuru sahiplerinin itirazı üzerine inceleme yapan mercilerin, haberlerin içeriği yönünden herhangi bir ayırım gözetmeden itirazları reddettiğini ve bu yolun etkili olmadığını da kaydetmiştir. Bu nedenle, yapılan müdahalenin zorunlu bir toplumsal ihtiyacı karşılamadığı sonucuna varılmış ve demokratik toplum düzeni ile bağdaşmadığı değerlendirilerek başvuru sahiplerinin ifade ve basın özgürlüklerinin ihlal edildiğine karar verilmiştir.

Son olarak, Anayasa Mahkemesi, AND Gazetecilik Yayıncılık Sanayi ve Ticaret A.Ş. (Gazete Duvar) tarafından yapılan bireysel başvuruda, Silifke Sulh Ceza Hakimliğinin 5651 sayılı Kanun'un 8. maddesi kapsamında verdiği erişim engeli kararının, ifade ve basın özgürlükleri ile bağlantılı olarak etkili başvuru hakkını ihlal ettiğine karar

Ekran Görüntüsü 190: Anayasa Mahkemesinin İhlal Kararı Verdiği Haber

vermiştir.³⁰³ Başvuruya konu olan Gazete Duvar haberi, Mersin'in Gülnar ilçesinde kaybolduktan sonra ölü bulunan iki yaşındaki M.Y.'ye dair yürütülen soruşturmayla ilgili olup, "M.Y.'nin Dedesi Biyolojik Babası Çıktı" başlığıyla yayımlanmıştır. Yayın yasağına rağmen yapılan haberin, soruşturmanın gizliliğini ihlal ettiği gerekçesiyle Silifke Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından erişimin engellenmesi talep edilmiştir. Silifke Sulh Ceza Hakimliği, söz konusu talebi kabul ederek 30.11.2021 tarihli kararıyla erişim engeli getirmiştir.

Anayasa Mahkemesi kararında, gizliliğin ihlali suçunun 5651 sayılı Kanun'un 8. maddesinde yer alan katalog suçlar arasında bulunmadığını ve dolayısıyla bu maddeye dayanılarak verilen erişim engeli kararının **kanunilik ölçütünü karşılamadığını** belirtmiştir. Mahkeme, karar gerekçesinde hangi katalog suç kapsamında erişim engeli kararı verildiğinin belirtilmemiş olmasını da ayrıca vurgulamıştır. Bu bağlamda, yapılan müdahalenin açık bir yasal dayanağının bulunmadığı ve bu yönüyle ifade ve basın özgürlüklerinin ihlal edildiği sonucuna ulaşılmıştır.

Ayrıca Mahkeme, söz konusu kararın başvurucuya **tebliğ edilmemiş olması** nedeniyle, başvurucunun erişim engeline karşı etkili bir itirazda bulunma imkanından mahrum bırakıldığını ve bunun da Anayasa'nın 40. Maddesinde güvence altına alınan **etkili başvuru hakkını ihlal ettiğini** değerlendirmiştir. Kararın gerekçesine ulaşamayan başvurucunun **neye karşı itiraz ettiğini bilemediği**, dolayısıyla savunma hakkının kısıtlandığı belirtilmiştir. Mahkeme, itiraz merciinin de başvurucunun ileri sürdüğü argümanları tartışmadığını ve müdahalenin demokratik toplum düzenine uygunluğu ya da orantınlığı hakkında bir değerlendirme yapmadığını tespit etmiştir.³⁰⁴

Tüm bu gelişmeler, Anayasa Mahkemesinin ifade özgürlüğüne yönelik ağır müdahalelere ilişkin bireysel başvuruları zamanında ve etkili şekilde ele almadığını, verdiği ihlal kararlarının ise uygulamada anlamlı bir etki yaratmadığını ortaya koymaktadır. Gecikmeli verilen kararların bağlayıcılığı, sulh ceza hakimlikleri tarafından fiilen tanınmamakta; Anayasa Mahkemesi hiç karar vermemiş gibi aynı içerik ve benzer haberler hakkında yeni erişim engeli ve içerik çıkarma kararları verilmeye devam edilmektedir. Dahası, Anayasa Mahkemesinin *Abdullah Kaya ve Diğerleri* kararında ihlal tespit ettiği 503 başvurudan %57'sinde ve yaklaşık 290 dosyada sulh ceza hakimlikleri tarafından yeniden yargılama yapılmamıştır. Bu durum yalnızca bireysel başvuru mekanizmasının etkisizliğine değil, aynı zamanda anayasa yargısı kararlarına yönelik yapısal bir direnç olduğuna da işaret etmektedir. Anayasa Mahkemesi kararlarının sistematik biçimde uygulanmaması, ifade özgürlüğü ihlallerinin yargısal düzeyde olağanlaştığı ve sansür pratiklerinin yargı eliyle normalleştirildiği bir süreçte işaret etmektedir.

³⁰³ AND Gazetecilik Yayıncılık Sanayi ve Ticaret A.Ş. [1.B.], B. No: 2021/61788, 10.12.2024.

³⁰⁴ Karara Mahkeme üyesi Muhterem İnce muhalif kalmıştır. İnce, çoğunluğun ifade ve basın özgürlükleri ile etkili başvuru hakkının ihlal edildiği yönündeki kararına katılmamıştır. İnce'ye göre, başvurucunun haberine konu olan olay hassas bir ceza soruşturması kapsamında gerçekleşmiş ve hakkında yayın yasağı kararı alınmıştır. Bu yasağına rağmen haber yapılmasının, soruşturmanın gizliliğini ihlal edebileceği ve kişilik haklarına zarar verebileceği değerlendirilerek erişim engeli kararı verilmiştir. Kararın dayandığı suç, çoğunluğun aksine, 5651 sayılı Kanun'un 8. maddesinde sayılan katalog suçlar arasında yer almakta ve bu nedenle müdahalenin kanuni temeli bulunmaktadır. Ayrıca itiraz mercii olan hakimlik kararında demokratik toplum düzeni bakımından gerekli ve yeterli gerekçeler sunulmuştur. Bu çerçevede erişimin engellenmesi kararının orantılı ve meşru bir müdahale olduğunu belirten İnce, Anayasa'nın 26., 28. ve 40. maddeleri yönünden herhangi bir ihlal bulunmadığı görüşündedir.

Sonuç olarak, 5651 sayılı Kanun’un yürürlüğe girmesinin üzerinden geçen 18 yılın sonunda, erişim engellenen web sitesi ve alan adı sayısı bir milyonu aşmış; 2020 yılı değişikliklerinin ardından sansür etkisi daha da belirginleşmiş; özellikle “kişilik haklarının ihlali” gerekçesiyle verilen sulh ceza hakimliği kararlarına yönelik uyum oranları artmış ve binlerce haber ile çevrimiçi içerik yayından kaldırılmıştır. Bu gelişmelerin bir sonucu olarak, İnternet arşivleri gitgide daha fazla biçimde kamuyu doğrudan ilgilendiren yolsuzluk, taciz, cinsel saldırı ve kadın cinayetlerine ilişkin haberlerden arındırılmaya başlanmıştır. Bir başka ifadeyle, 2024 raporumuzda örnekleriyle gösterdiğimiz üzere, “**gerçeğin haberleştirilmesi**” pratiği sulh ceza hakimlikleri tarafından, Anayasa Mahkemesinin ihlal ve hatta iptal kararlarına rağmen sistematik biçimde engellenmektedir.

Bu raporda detaylarıyla ortaya koyduğumuz üzere, erişim engelleme kararlarının kapsamı, sayısı ve etkisi yıllar içinde genişlemiş, özellikle son yıllarda İnternet haber ve içeriklerine yönelik sansür doğrudan haberciliği ve kamu yararına bilgiye erişimi tehdit eder hale gelmiştir. 2024 yılı verileri, sansürün artık sadece siyasi aktörlerin değil, aynı zamanda idarenin çeşitli kademelerinin ve yargının sıradan işleyişinin parçası haline geldiğini göstermektedir. Tüm bu tablo, Türkiye’de çevrimiçi ifade alanının artık istisnai değil, sistematik ve kalıcı bir sansür rejimi altında olduğunu göstermektedir. Sulh ceza hakimlikleri eliyle verilen erişim engelleme ve içerik çıkarma kararları, siyasi otoriteyi rahatsız eden haberleri ivedilikle ortadan kaldırmakta, Anayasa Mahkemesi kararları ise bu uygulamalar karşısında işlevsiz kalmaktadır. Kamuoyunun güncel ve geçmişe yönelik bilgiye erişimi adım adım yok edilmekte, İnternet üzerindeki dijital hafıza bilinçli ve organize bir biçimde silinmektedir.

Her ne kadar 5651 sayılı Kanun’un 9. maddesi Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilmiş olsa da, bu gelişme ne sansür uygulamalarını durdurmuş ne de yargı eliyle sürdürülen baskının yoğunluğunu azaltabilmiştir. Nitekim, 2024 yılı içerisinde Wattpad, Roblox ve Discord gibi küresel çapta yaygın olarak kullanılan çevrimiçi platformlar sulh ceza hakimliği kararlarıyla erişime engellenmiş; bu platformlara yönelik erişim engellemeleri, bu raporun kaleme alındığı tarih itibarıyla hâlen yürürlükte. Dahası, raporun hazırlanma sürecinde yaşanan gelişmeler, 2025 yılının da 2024’ü aratmayacağını göstermiştir. 19 Mart 2025 tarihinde İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanı Ekrem İmamoğlu’nun yolsuzluk, rüşvet ve terör örgütü propagandası suçlamalarıyla gözaltına alınması, ülke genelinde kitlesel protesto gösterilerini tetiklemiştir. Bu gelişmelerin ardından, hükümetin eleştirel sesleri bastırmaya yönelik müdahaleleri hız kazanmış ve 5651 sayılı Kanun’un 8/A maddesi kapsamında toplamda 504 X (eski adıyla Twitter) hesabına erişim engellenmiştir. Bu hesaplar toplamda 17,2 milyon takipçiye sahip olup, siyasetçilerden gazetecilere, öğrenci örgütlerinden kadın hareketlerine uzanan geniş bir kesimi kapsamaktadır. Erişim engeli getirilen çok sayıda hesap, X platformu tarafından hızlı şekilde Türkiye’den görünmez hâle getirilmiş; böylece sansür kararları ilk kez bu ölçekte sosyal medya platformları üzerinde doğrudan etkili olmuştur. Tüm bu gelişmeler, 2025 ve sonrasında keyfi sansür uygulamalarının daha da artacağını ve sosyal medya platformlarına yönelik idari ve yargısal müdahalelerin yoğunlaşacağını ortaya koymaktadır.

Tüm bu gelişmeler, Türkiye’de ifade özgürlüğü alanında çalışanlar için yalnızca koşulların ağırlaştığını değil, aynı zamanda bu mücadelenin artık “denetimsiz

denetleyicilere” karşı verildiğini de açıkça ortaya koymaktadır. Anayasa Mahkemesi kararlarının dahi sistematik biçimde hiçe sayıldığı bir düzende, sulh ceza hakimliklerinin keyfi sansür yetkileri hiçbir anayasal denetime tabi değildir. Bu durum, kadim bir soruyu yeniden gündeme getirmektedir: *Quis custodiet ipsos custodes?* Peki ama, denetçileri kim denetleyecek? Tam da bu nedenle, EngelliWeb projesi olarak sansürün belgesini tutmak, unutulmak isteneni arşivlemek ve kamusal hafızayı korumak daha da yaşamsal bir görev haline gelmiştir. Bu rapor, yalnızca hangi içeriklerin engellendiğini veya kimlerin susturulmaya çalışıldığını ifşa etmekle kalmayıp, denetimsiz gücün kendisine karşı yürütülen bir hafıza ve direnç mücadelesinin parçasıdır. Her türlü baskı ve yıldırma çabasına rağmen, ifade özgürlüğünün korunması için yürüttüğümüz faaliyetler devam edecektir.

İnternetin özgürleştirici potansiyelinin yerini giderek daha kapalı, denetlenen ve cezalandırıcı bir dijital rejim almaktadır. Türkiye’de bu dönüşümün en görünür tezahürü ise 5651 sayılı Kanun’un erişim engelleme ve içerik çıkarma hükümleri aracılığıyla gerçekleşmektedir. **EngelliWeb 2024: Dijital Kafeste Kafkaesk Sansür** başlıklı bu rapor, 2018-2023 yılları arasında yayımlanan EngelliWeb raporlarının devamı niteliğinde olup, yargı eliyle uygulanan keyfi ve denetimsiz müdahalelerin ifade ve basın özgürlüğü üzerindeki sistematik baskısını belgelemektedir. Özellikle sulh ceza hakimlikleri tarafından “kişilik haklarının ihlali” gerekçesiyle verilen kararlar, kamu yararına hizmet eden haberlerin ve bilgilerin hem dolaşımdan kaldırılmasına hem de dijital hafızadan silinmesine yol açmaktadır.

Bu raporu yayımlamaktaki temel amacımız, sansürün toplumsal hafızada silinmeden kalmasını sağlamak ve önceki raporlarda olduğu gibi sansürün kapsamını somut örneklerle belgelemeye devam etmektir. 2020 yılında aktif hale gelen İfade Özgürlüğü Derneği web sitesinin EngelliWeb bölümü ile EngelliWeb X hesabı üzerinden, bu raporda da yer verilen erişimi engellenen web siteleri, alan adları ile erişimi engellenen ve/veya içeriğin çıkarılmasına karar verilen haber içerikleri ve sosyal medya hesaplarına dair düzenli haber ve duyurular paylaşılmaktadır.

Ancak bu şeffaflık ve belgeleme çabası, doğrudan Derneği hedef haline getirmiştir. Mart 2023’te Derneğin web sitesindeki EngelliWeb bölümünde yer alan 500’den fazla duyuru engellenmiş; Mayıs 2023’te ise EngelliWeb 2021 raporunun tamamı sansürlenmiştir. Yargısal süreçler devam ederken, hakimlik yapılan itirazı değerlendirmeyerek adeta **Kafkaesk** bir tutum sergilemiş; Hâkimler ve Savcılar Kuruluna yapılan şikayet sonuçsuz kalmış ve süreç Anayasa Mahkemesi önüne taşınmıştır. Tüm bu gelişmeler, yalnızca ifade ve basın özgürlüğüne değil, aynı zamanda hak arama özgürlüğüne yönelik sistematik müdahalenin de bir parçası hâline gelmiş; sansürün kalıcı etkilerini ifşa etme, belgeleme ve arşivleme çabalarımız giderek daha fazla baskı ve engelle karşı karşıya kalmıştır. Dolayısıyla bu rapor, yalnızca hangi içeriklerin engellendiğini veya kimlerin susturulmaya çalışıldığını ifşa etmekle kalmayıp, denetimsiz gücün kendisine karşı yürütülen bir hafıza ve direnç mücadelesinin parçasıdır. Her türlü baskı ve yıldırma çabasına rağmen, ifade özgürlüğünün korunması için yürüttüğümüz faaliyetler devam edecektir.

ISBN
978-625-99747-6-7

9 786259 974767

ifade.org.tr

iFOD
İFADE ÖZGÜRLÜĞÜ DERNEĞİ